

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ÆLDRE DANSKE TINGBØGER

SAGREGISTRE
TIL
SOKKELUND HERREDS
TINGBOG

1621–22 og 1624–37

Udgivet af

LANDBOHISTORISK SELSKAB

ved

OLE FENGER

CARL RISE HANSEN

EBBA HJORTH

JOHN KOUSGAARD SØRENSEN

LANDBOHISTORISK SELSKAB

1985

I serien »Ældre danske tingbøger« har Landbohistorisk Selskab udgivet følgende:

Herlufsholm birks tingbog 1616–33 I–II. Ved Karen Marie Olsen. Kr. 108.

Sagregistre til Herlufsholm birks tingbog 1616–33. Ved Ole Fenger, J. Kousgaard Sørensen og C. Rise Hansen. Kr. 54.

Aasum herreds tingbog 1640–48 I–IV + register. Ved Aksel E. Christensen og Troels Dahlerup. Kr. 198.

Sagregistre til Aasum herreds tingbog 1640–48. Ved Ole Fenger, C. Rise Hansen, Ebba Hjorth og J. Kousgaard Sørensen. Kr. 148.

Skast herreds tingbog I–V + register. Ved Poul Rasmussen. Kr. 228.

Sagregistre til Skast herreds tingbog 1636–40. Ved Ole Fenger, Ebba Hjorth, J. Kousgaard Sørensen og C. Rise Hansen. Kr. 148.

Sokkelund herreds tingbog 1621–22 og 1624–37 I–VII + register. Ved Ole Karup Pedersen, Karen Marie Olsen og Poul Olsen. Kr. 340. Årgangene 1628–30 kan kun leveres i hæfter.

Sagregister til Sokkelund herreds tingbog 1621–22 og 1624–37. Ved Ole Fenger, Ebba Hjorth, J. Kousgaard Sørensen og C. Rise Hansen. Kr. 148.

Ved køb af samtlige tingbøger og sagregistre en særpris på *kr. 800*. Tingbøgerne bestilles hos Landbohistorisk Selskab, Hestehaven 3, 5260 Odense S., tlf. (09) 12 10 30. Priserne er excl. porto.

SAGREGISTRE
TIL
SOKKELUND HERREDS
TINGBOG

-ÆLDRE DANSKE TINGBØGER

SAGREGISTRE
TIL
SOKKELUND HERREDS
TINGBOG

1621–22 og 1624–37

Udgivet af

LANDBOHISTORISK SELSKAB

ved

OLE FENGER

CARL RISE HANSEN

EBBA HJORTH

JOHN KOUSGAARD SØRENSEN

LANDBOHISTORISK SELSKAB

1985

© 1985 by Landbohistorisk Selskab
Trykt hos AiO Tryk as, Odense
ISBN 87-7526-042-5

FORORD

Da Landbohistorisk Selskab blev stiftet i 1952 som Udvalget til udgivelse af kilder til landbefolkningens historie, var udgivelsen af nogle repræsentative rækker af 1600-tals tingbøger en af de vigtigste opgaver, man satte sig. I årene fra 1954 til 1969 med et efterslæt i 1980 udsendtes fire rækker – Herlufsholm birk, Sokkelund herred, Aasum herred og Skast herred. Der var hermed fremlagt et overordentligt værdifuldt kildemateriale til belysning af landbefolkningens historie på Christian IV.s tid. Det stod imidlertid klart, at der måtte ske en tilgængeliggørelse af oplysningerne i de mange bind tingbøger, og fra 1975 påbegyndtes udsendelsen af sagregistre til de fire rækker. Med sagregisteret til Sokkelund herreds tingbøger er denne opgave tilendebragt, og hele tingbogsudgaven kan siges at være afsluttet. Der er tale om et af de største udgiverarbejder i nyere dansk historievitenskaber, og det er selskabet magtpåliggende at rette en varm tak til de mange, der har medvirket til at gennemføre udgaven. For sagregistrenes vedkommende rettes takken til de fire udgivere *professor, dr.jur. Ole Fenger, arkivar, cand.mag. Carl Rise Hansen, ordbogsredaktør, mag.art. Ebba Hjorth og professor, dr.phil. John Kousgaard Sørensen*, som har nedlagt et stort og grundigt arbejde i denne udgave. En tak skal fra Landbohistorisk Selskab også rettes til korrespondent *Birte Husum*, Aarhus Universitet, hvis dygtige og interesserede medvirken ved opgaven har bidraget til dens gennemførelse.

Statens humanistiske forskningsråd har bekostet såvel forberedelsen som udgivelsen af dette sagregister. Landbohistorisk Selskab retter en hjertelig og ærbødig tak til rådet for dets støtte til fuldførelsen af tingbogsarbejdet.

Glostrup, den 15. januar 1985.

Claus Bjørn

I N D L E D N I N G

Med de hermed foreliggende sagregistre til Sokkelund Herreds Tingbog 1621-22 og 1624-37 er hele den hidtil udkomne række af "Ældre danske Tingbøger" forsynet med såvel sag- som ordregistre. Udover Sokkelund omfatter tingbogsrækken Herlufsholm Birks Tingbog 1616-19 og 1630-33, Skast Herreds Tingbog 1636-1640 og Aasum Herreds Tingbog 1640-1648. Alle disse udgaver er forsynet med person- og stednavneregistre, og til disse knytter sig nu sag- og ordregistre.

Når sagregistre til Sokkelund Herreds Tingbog kommer sidst i rækken, skyldes det den lykkelige omstændighed, at tingbogen for 1624-25, der var betragtet som tabt, dukkede op i 1970, efter at de øvrige tingbøger fra herredet var udkivet i årene 1957-76. Den tilkomne tingbog udkom i 1980 (ved Poul Erik Olsen).

Selvom alle med interesse for dansk landbohistorie i videste forstand må håbe på en snarlig fortsættelse af udgivelsen af tingbogsmaterialet fra bøndernes ting, så kan dette håb ikke motivere en udsættelse eller undladelse af at gå i gang med en behandling af det foreliggende materiale. Ingen påstande om materialets manglende repræsentativitet eller om eventuelle mangler ved registreringsystemet - at det er for omfattende eller ikke omfattende nok - kan undskylde en historieskrivning, som ser bort fra tingbogsmaterialet.

De, som har udarbejdet registreringsystemet, og som også har foretaget registreringsarbejdet, er sig fuldt bevidst, at idealregistret ikke findes. I eminent grad gælder det her, at det gode er det bedstes fjende. Et register udarbejdes altid på de præmisser, som vor nuværende viden tilbyder. Stiller forskeren spørgsmål til materialet, som registret giver fuldt dækkende svar på, så er registret en god hjælp, men forskningsopgaven er ikke ny - og dermed ikke forskning. Erkendelsen af, at et redskab kun er godt, og ikke ideelt, får vel kun de færreste til at kassere redskabet og begynde med de bare hænder.

Det eksisterende, utrykte tingbogsmateriale fra 1600-tallet er uoverskueligt. Selv det foreliggende trykte materiale er uoverskueligt. Derfor er registre nødvendige. Blot en gennemlæsning af få sider i tingbøgerne illustrerer, hvor kalejdoskopisk et kildemateriale, der er tale om. Tingets behandling af herredets begivenheder er kun ordnet efter tingdagens kronologi; i enkeltindførsler (som er nummereret af udgiverne med henblik på genfindelse og registrering) og ikke i "sager". Efterlysning af kreaturer, forkyndelser, optagelse af skudsmål og tingsvidner til brug for bevisførelse, som måske aldrig finder sted, hører i bogstaveligste forstand til dagens orden. Hvorimod en "regelret" sag, begyndende med varsel, stævning, vederståelse, bevisførelse, dom og tvangsfuldbyrdelse, hører til undtagelserne. Inden for rammerne af det nogenlunde sikre og overkommelige er der i registrene henvist fra den ene indførsel til andre indførsler vedrørende samme sag imellem samme parter. Men ofte er et omfattende personkendskab forudsætningen for at følge samme sag - og samme navn bliver ofte skrevet på flere måder. Hvortil kommer, at mange sager forsvinder ud af tingbogen i tavshed: Henskydelse for godsejer, dennes indgriben i jurisdiktionen eller uidentifiserbare forlig er mulige forklaringer herpå. Tingbogsudgavernes noteapparat og registrene over navne og steder må da kombineres med sagregistret. Men indførslernes rets- og kulturhistoriske værdi røkkes ikke af denne tidens praksis.

At anvendelse af samme registreringssystem muliggør en sammenligning af forholdene i de tre herreder og det ene birk er klart. Ved fortsat anvendelse af systemet øges mulighederne for kortlægning af ligheder og forskelle. Nyttigt er det derfor, at der til udgivelsen af Viborg Landstings Dombøger (Udtog af dommene. Udgivet af Landsarkivet for Nørrejylland ved Poul Rasmussen) 1616-1618 er udarbejdet og udgivet en Juridisk oversigt (samt sted- og personregistre), der i vid udstrækning følger herredstingbøgenes juridiske sagregister. I Det danske Sprog- og Litteraturselskabs udgave af "Danske Domme 1375-1662 - De private domssamlinger" bd. I-VII (Kbh. 1978-84) vil både det rets- og det kulturhistoriske register (i bd. VIII - under udarbejdelse) ganske følge samme registreringssystem med tilføjelse af person- og stednavneregister.

Arbejdet med sag- og ordregistrering, renskrift og trykning er også for Sokkelund Herreds vedkommende muliggjort ved en bevilling fra Statens humanistiske Forskningsråd. Registerne udarbejdes som nævnt fortsat efter så vidt muligt ensartede principper, som primært er udarbejdet på grundlag af tingbøgers kildemæssige afspejling af rettens funktion i samfundet. At bøndernes tilværelse i videste forstand løber med i tingskriverens pen, viser det ikke-juridiske register.

Sagregistret falder i tre dele: et juridisk register, et ikke-juridisk register og en ordliste. Mens ordlisten er opstillet alfabetisk, bygger registret iøvrigt på et ti-tals system, hvor nogle åbninger muliggør supplerung og udbygning.

Det juridiske register (grupperne 1 - 199)

Registreringssystemet tager sit udgangspunkt i kildematerialets juridiske karakter (se den følgende oversigt over hovedgrupperne): tingbøgerne gengiver forhold af retlig interesse, som afspejler herredstingets hovedfunktioner: den konstaterende-forkyndende funktion (tinglysning, grupperne 20-29), den konfliktløsende-dømmende funktion (grupperne 30-49) og den tvingende-opfyldende funktion (grupperne 50-59). Derfor tager registret sit udgangspunkt i tinget som institution (grupperne 1-19) og i de nævnte funktioner af tinget; det fortsætter med de i tingbogen forekommende eller forudsatte retsforhold, retsbrud og retlige reaktioner (grupperne 60-169). Som sidste del af det juridiske register er medtaget tingbøgernes referater vedrørende de enkelte bylags jurisdiktion på grundlag af vider og vedtægter (grupperne 170-199).

Som nævnt er alt, hvad der foregår og foretages på den enkelte tingdag, registreret løsrevet fra en karakteristik af sagen eller den dom, som kan blive resultatet, men langt fra altid bliver det. Mange omstændigheder ved rettergangen og dens parter kan være af større interesse end sagstypen og den enkelte dom. Retsfænomener og retsskikke er registreret, selvom de ikke synes væsentlige eller afgørende for sagen og dens behandling. Det er ved registreringen tilstræbt, at brugere uden særligt kendskab til tingbogens ordforråd skal kun-

ne finde frem til det eller de relevante afsnit i registret enten ved en gennemgang af hoved- og undergrupper eller ved hjælp af ordlisten, der rummer henvisninger til de grupper, der kommer i betragtning.

Det ikke-juridiske register (grupperne 200 - 699)

Selvom herredstingbøgerne efter deres funktion primært er kilder til belysning af retsregler og deres håndhævelse, er kildeværdien ikke mindre vedrørende andre sider af det samfund, som tinget var en del af. Retsreferaterne afspejler en så stor del af tilværelsen og herredets almindelige liv, at de sidste grupper af registret, numrene 200-699, hvor dette "tilfældigt" forekommende stof registreres, kun kan karakteriseres ved modsætningen til det juridiske register.

For det ikke-juridiske register er landsbyen og dens forhold udgangspunktet. Der begyndes med de naturgivne ydre forhold (grupperne 200-209) og fortsættes med det dyrkede land (grupperne 210-219) som baggrund for landsbyen, dens beboere og dens boliger (grupperne 220-269). Derefter følger landsbysamfundets overbygning med relationerne mellem jordbesidderne og fæsterne af jorden (grupperne 270-319). De næste hovedgrupper: Udnyttelse af arealet (320-349), Husdyrhold (350-379) og Husholdning og husflid (380-399) er principielt fællesgrupper for by- og landsbysamfund, men med hovedvægt på landsbyforhold. I grupperne 400-459 registreres overvejende købstadsforhold, dog finder også landsbyhåndværkere og møl-leri vej ind i hovedgruppen Håndværk (420-439), ligesom landsbyhandel med krohold registreres under hovedgruppe 440-459 Handel og søfart. Efter grupperne vedrørende samfærdsel og transport fortsættes med afhængighedsforhold af verdslig og gejstlig øvrighed og de dertil hørende institutioner (grupperne 470-519). I de næste syv hovedgrupper indordnes sociale forhold af forskellig art (520-609). Grupperne 610-649 omfattende forskelligt inventar, klæde-dragt, smykker og våben er rene genstandsgrupper. Sidst i systemet (grupperne 650-699) registreres mønt, mål og vægt samt tidsangivelser.

I almindelighed er samtlige forekomster af en genstand eller et forhold registreret, men der er i særlige tilfælde

sket en vurdering, således at emnet kun er medtaget, hvis der udsiges noget om det i konteksten. Det gælder f.eks. ord som gård og hus.

Enkelte grupper kræver en nærmere kommentar. Grupperne vedrørende jordens ejere (270-279) registrerer ikke den almindelige ejendomsfordeling inden for området; her må henvises til indledningerne til de enkelte udgaver. Derimod anføres de enkelte godser og deres besiddere med væsentligere oplysninger om erhvervelse eller afståelse af fæstegårde o.lign.

Hvor emnegrupperne omfatter personer, er der henvist til udgavernes almindelige navneregistre og tilnavneregistre. Det er tilfældet i grupperne vedrørende til- og fraflytninger (238 og 314). Her er medtaget 1) de personer, hvis tilnavne angiver, at de (eller deres slægt) er kommet fra andre lande eller landsdele, 2) tjenestefolk, om hvem det angives, at de har skiftet plads, 3) andre personer, om hvem det oplyses, at de flytter eller er flyttet. Derimod registreres ikke arvtagere, der angives at bo i en anden by end arveladerne, selvom de første er børn af de sidste, og det således kan forudsættes, at de tidligere har boet samme sted. Også for håndværkere henvises oftest til tilnavneregistrene. Der kan her være tilfælde, hvor erhvervsbetegnelsen ikke er angivelse af bærerens profession, men hvor den har arvet navnet.

For navngivne lokaliteter henvises fra sagregistrene til stednavneregistrene, dog er gadenavne i København medtaget, da stednavneregistret her viste sig mangelfuldt.

Redskaber, der har en fast afgrænset brug, registreres ofte under den funktion, de er knyttet til; bryggekedler og kværne dog under køkken-, bage- og bryggerstøj (614), ambolte under andet værktøj (615). Landbrugsredskaber er samlet i en særlig gruppe (330). Herudover er der to opsamlingsgrupper, hvor genstande, hvis funktion ikke er afgrænset til et enkelt brugsområde, placeres under gruppen for det fælles tilknytningssted; det er gruppe 614 Køkken- og bryggerstøj og gruppe 615 Andet værktøj og andre redskaber i stue- og udhuse.

Oplysningerne i grupperne vedrørende køb og salg af bøndernes egne produkter (331, 368, 369 og 398) må tages med en vis reservation, da det ofte ikke kan afgøres, om der er tale om direkte salg fra producenten eller videresalg.

Varepriser (grupperne 653-660) er medtaget i forbindelse med køb og salg. Vurderingspriser ved skifter og boopgørelser er ikke særskilt registreret, da disse retshandlinger er selvstændige grupper (92, 97, 128), der ligesom gældssager (grupperne 116-119) og bødesager (gruppe 143) ofte vil rumme beløbsangivelser.

Det følger af registrets karakter, at samme emne kan optræde i flere grupper som genstand for retssag eller retshandel og i det ikke-juridiske register blot som genstand eller fænomen. Dobbeltregistrering er i vid udstrækning gennemført, og anvendelsen lettes yderligere ved et henvisningssystem imellem grupperne. Disse henvisninger er anført i gruppens overskrift.

Inden for det juridiske register vil større sager, der behandles over flere tingdage, i reglen kunne følges ved hjælp af henvisninger. Iøvrigt vil navneregistret angive de enkelte parter optræden på tinge.

Ordlisten

Ordlisten har to formål. Den skal dels være en hjælp til forståelsen af teksten for folk, der ikke er specialister i 1600-tallets dansk, dels være en indgang til sagregistret.

Den indeholder derfor ord af følgende kategorier: 1) ord, som ikke kendes eller bruges mere; 2) ord, der bruges i en anden betydning end den nuværende; 3) ord (i et vist omfang), der indgår i sagregistret, og som ikke tilhører 1) og 2).

Ordningen er alfabetisk. Efter opslagsformen, som følger moderne rigssprogsortografi, meddeles for ord af kategorierne 1) og 2) i en parentes tekstens ortografiske form (hvis den afviger fra opslagsformen) samt i et vist omfang den kontekst, i hvilken ordet forekommer. Citater fra teksten er understreget. Dernæst gives en oversættelse. Så følger, understreget, henvisning til sagregistreringsnummer, hvis ordet forekommer her. Endelig henvisning ved år og sagsnummer til findested i teksten. Der henvises normalt til første forekomst. Hvis øvrige forekomster er uproblematisk, tilføjes kun "o.s.v.". Der gives krydshenvisning til opslags-

form fra tekstens form, når de ikke er i umiddelbar alfabetisk følge. Til ord af kategori 3) føjes efter opslagsformen kun henvisning, understreget, til sagregisternummer.

Når hver tingbog forsynes med sit register, skyldes det ikke blot hensynet til overskueligheden, men også muligheden for en markering af lokale særpræg og sædvaner, som ville forsvinde, hvis flere herreder behandledes i samme register.

Forud for Statens humanistiske Forskningsråds godkendelse i 1976 af det af medlemmer af Landbohistorisk Selskab udarbejdede system for sagregistrering gik en drøftelse med sagkyndige forskningsrådsmedlemmer med henblik på, om edb-registrering var at foretrække fremfor den planlagte "humanistiske" - og manuelle - fremgangsmåde, hvor samme person efter samme kriterier registrerer materialet. Edb-tanken blev forkastet; en traditionel registrering var i hvert fald betingelsen for en maskinel indkodning. Det er vel en tanke, som bør overvejes af sagkyndige, om de foreliggende registre med udbytte kan indkodes, f.eks. således at kronologiske sammenligninger inden for den enkelte jurisdiktion kan anstilles på linje med kvantitative og statistiske undersøgelser.

Det af Landbohistorisk Selskab i 1974 nedsatte registreringsudvalg bestod af professor, dr.jur. Ole Fenger, professor, dr.phil. John Kousgård Sørensen og arkivar Karen Marie Olsen. Sidstnævnte havde igennem en årrække deltaget i udarbejdelsen af selskabets tingbogsudgaver. Efter udarbejdelsen af registreringssystemet og gennemførelsen af en omfattende prøveregistrering, som har dannet grundlag for det videre arbejde, afgik Karen Marie Olsen ved døden i 1977. Hendes del af arbejdet er overtaget af arkivar Carl Rise Hansen, som tidligere har været tilsynsførende ved flere af tingbogsudgaverne. I 1979 indtrådte ordbogsredaktør, mag.art. Ebba Hjorth i registreringsudvalget.

Ved afslutningen af det planlagte registreringsarbejde er det os magtpåliggende at rette en varm tak til korrespondent Birte Husum, Institut for retslære, retshistorie og

retssociologi, Aarhus Universitet. Hendes akkuratesse og interesse for et godt resultat har virket ansporende i et arbejde, som i omfang og tidsforbrug var større end forudset.

Ole Fenger

Carl Rise Hansen

Ebba Hjorth

John Kousgård Sørensen

SAGREGISTER TIL HERREDSTINGBØGER

OVERSIGT OVER GRUPPEINDELINGEN

A. HOVEDGRUPPERNE

1 - 199	DET JURIDISKE REGISTER	side 1
1 - 19	Tinget	
20 - 59	Tingets funktioner	
	20 - 29 Konstaterende og forkyndende funktioner	
	30 - 49 Dømmende funktioner	
	50 - 59 Tvingende og opfyldende funktioner	
60 - 64	De af tinget anvendte retskilder	
65 - 69	Retsskikke og retsterminer	
70 - 139	De i retssagerne forekommende retsforhold og retsbrud	
140 - 169	De anvendte reaktioner, sanktioner og straffe	
170 - 199	Bylagets jurisdiktion, bystævnet, landsbystyret	
200 - 699	DET IKKE-JURIDISKE REGISTER	side 119
200 - 209	Naturforhold	
210 - 219	Det dyrkede areal	
220 - 229	Landsbyens område	
230 - 249	Landsbyens beboere	
250 - 269	Landsbyens boliger	
270 - 279	Jordens ejere	
280 - 299	Hovedgårde	

300 - 319	Fæstevæsen
320 - 349	Udnyttelse af arealet (naturgivne ressourcer)
350 - 379	Husdyrhold
380 - 399	Husholdning og husflid
400 - 419	Hovedstad og købstæder
420 - 439	Håndværk
440 - 459	Handel og søfart
460 - 469	Samfærdsel og transport
470 - 479	Forhold til konge og centraladministration
480 - 499	Militærvæsen
500 - 519	Kirkelige forhold
520 - 539	Opdragelse, undervisning og boglig lærdom
540 - 549	Forsørgelsesvæsen
550 - 559	Død, sygdom og sygdomsbehandling
560 - 569	Religion og folketro
570 - 589	Omgangsformer, sæd og skik
590 - 599	Forlystelser
600 - 609	Social status
610 - 619	Inventar, husgeråd og løsøre
620 - 639	Klædedragt og smykker
640 - 649	Våben
650 - 669	Mønt, priser og pengeværd
670 - 689	Mål og vægt
690 - 699	Tidsregning og kalender

B. UNDERGRUPPERNE

1 - 199 DET JURIDISKE REGISTER

TINGET 1 - 19

- 1 sted, indretning, benævnelse
- 2 tingtider
- 3 tingets faste personer (jfr. 309, 471)
- 4 aflønning, underhold, dompenge, brevpenge (jfr. 58)
- 5 parter af særlig interesse, ulige parter
- 6 kollektive parter, sager vedr. flerhed af personer
- 10 kompetence: forholdet til andre ting, anke
- 11 kompetence: forholdet til øvrighed (lensmand, konge)
(jfr. 470-479)
- 12 kompetence: forholdet til godsejer (husbond) (jfr. 114,
231, 271-274, 300-319)
- 13 kompetence: forholdet til kirken (jfr. 500-519)
- 15 voldgift
- 16 rettens fornægtelse (jfr. 50, 75), ansvar for rettens
personer
- 17 ulyd på tinge, orden på tinge (jfr. 71, 75)
- 18 unødigt trætte

TINGETS FUNKTIONER 20 - 59

konstaterende og forkydende funktioner 20 - 29

- 20 tinglysning, særlige tilfælde
- 21 efterlysning, fremlysning (jfr. 112, 359, 366)
- 22 ugyldighedslysning
- 23 skudsmål (jfr. 83, 600 ff.)
- 24 sikring af bevis, tingsvidner af særlig interesse
- 25 sikring af bevis, syn (jfr. 37), vurdering (jfr. 128),
ransagning

dømmende funktioner 30 - 49

- 30 stævning, varsel
- 31 fremmøde, udeblivelse, møde ved andre (jfr. 131)
- 32 beskyldning, modsvar, udsættelse
- 33 frafald af sag, forlig på tinge (jfr. 163), opfyldelse,
løfte om opfyldelse
- 34 bevis: ed, partsed, kønsed (jfr. 561)
- 35 bevis: fersk gerning, tilståelse, anerkendelse
- 36 bevis: vidnesbyrd, tingsvidne, tingbogen
- 37 bevis: syn og skøn på tinge (jfr. 25)
- 38 bevis: breve, regnskabsbøger, registre (jfr. 449, 618)
- 39 bevis: iøvrigt, bevispligt, bevismangel
- 40 sandemænd og nævninger, funktioner og afgørelser
- 41 dommerens kendelser
- 42 frifindelser
- 43 domme

tvingende og opfyldende funktioner 50 - 59

- 50 fordeling med høringer, mandhelgsberøvelse, lovfældning (jfr. 82, 150)
- 53 tvangsfuldbyrdelse, udlæg, udsætning, udvurdering, tag og nam
- 54 foreløbige retsmidler: forbud, advarsel, arrest, maning, tilbageholdelse af dyr eller ting (jfr. 21, 25, 120, 175)
- 55 foreløbige retsmidler: anholdelse og fængsling
- 56 foreløbige retsmidler: borgen for tilstedeværelse, rettergang og fred
- 57 opbud, lovbud for pant og gæld (jfr. 98, 128)
- 58 kost og tæring, sagsomkostninger (jfr. 4, 132, 380)

DE AF TINGET ANVENDTE RETSKILDER 60 - 64

- 60 skreven ret
- 61 retssædvaner

RETSSKIKKE OG RETSTERMINER 65 - 69

- 65 retsskikke
- 66 retsterminer

DE I RETSSAGERNE FOREKOMMENDE RETSFORHOLD OG RETSBRUD 70 - 139

- 70 angreb på liv og legeme, mord, drab, hug og slag m.v. (jfr. 551, 580)
- 71 fredsbud, husfred, kirkefred, tingfred, mark- og vejfred
- 72 frihedsberøvelse, ulovlig
- 73 ærekrænkelser, fornærmelser (jfr. 602-603)
- 74 krænkelse af religion og sædelighed, trolddom (jfr. 151, 519, 562, 563, 578)
- 75 krænkelse af retten og øvrigheden, overhørighed, ulydighed, forræderi (jfr. 16, 470 ff.)
- 76 personretlige forhold: børn, mindreårige, værgemål, forsørgelse (jfr. 540)
- 77 personretlige forhold: kvinder, værgemål; mænd, vederhæftighed
- 78 personretlige forhold: syge og gamle, forsørgelse, aftægt, fledførelse (jfr. 98, 313, 540-541)
- 79 personretlige forhold: fæstere, vornede, tjenestefolk, tyende o.a. (jfr. 114, 130, 232, 233, 288, 311-314)
- 80 personretlige forhold: fattige, ulykkesramte, tiggere (jfr. 542, 543, 605-606)
- 81 personretlige forhold: fremmede (jfr. 238, 312, 314, 607)
- 82 personretlige forhold: mindremænd, foragtede eller berygtede (jfr. 50, 150, 600-609)
- 83 personretlige forhold: personlig og social status iøvrigt (jfr. 23, 600 ff.)
- 85 familieretlige forhold: trolovelse og ægteskab (jfr. 571)
- 86 familieretlige forhold: forholdet imellem ægtefæller (jfr. 578, 579)

- 87 familieretlige forhold: forældre og børn, stedbørn (jfr. 520, 579, 608)
- 88 familieretlige forhold: forhold til øvrige familie og slægt
- 90 arveretlige forhold: arvegang, testamente (jfr. 540)
- 91 arveretlige forhold: arv og gæld
- 92 arveretlige forhold: dødsboet og dets registrering
- 93 arveretlige forhold: udtagelsesret, fortrinsret
- 94 arveretlige forhold: arvesvig, strid om arv (jfr. 133)
- 95 arveretlige forhold: afkald og kvittering for arv
- 96 arveretlige forhold iøvrigt
- 97 skifte af dødsbo (jfr. 313)
- 100 tingsretlige forhold: jord, mark, mose (jfr. 200, 217, 328)
- 101 tingsretlige forhold: skove, træer (jfr. 200, 216, 217, 329)
- 102 tingsretlige forhold: vand, vandløb, fiskeri (jfr. 201, 216, 337)
- 104 tingsretlige forhold: veje, stier, broer; færdselsret (jfr. 213, 402, 462 ff.)
- 105 tingsretlige forhold: bygninger, huse (jfr. 25, 250 ff., 403)
- 106 tingsretlige forhold: servitutter (jfr. 78, 104, 124)
- 107 naboretlige forhold: skel, gærder, hegn, grøfter (jfr. 210, 212, 215, 236, 237)
- 109 landboret iøvrigt, jagtret (jfr. 177, 338)
- 110 besiddelse og eje, hævd, bemægtigelse, gaver, fund og vrag (jfr. 21, 270, 333, 366, 576)
- 111 fælleseje, fællesret (jfr. 177, 338)
- 112 beskyttelse af besiddelse og ejendom: hjemmel, tyveri, tingsbeskadigelse, ulovlig brug, tilbagesøgning af gods, lås, ejendomsmærker (jfr. 21, 270, 286, 359, 366)
- 113 forvaring og betroelse
- 114 fæstemål vedr. hus og jord, fæsterens retsstilling, misligholdelse (jfr. 12, 79, 122, 231, 238, 251, 300-319, 323, 663-664)
- 115 lån til brug, lejemål, forpagtning, forlening (jfr. 336, 367, 629, 662)
- 116 lån til eje, pengelån, gældsbreve, rente og åger (jfr. 43, 665)
- 117 gældssager, hvor baggrund angives (jfr. 43, 663-664)
- 118 gældssager, hvor kun gældens størrelse angives (jfr. 38, 43, 123, 663-664)
- 119 gældssager iøvrigt
- 120 tilbageholdsret, innam (jfr. 54, 175, 237)
- 121 løfter og aftaler, former, retsvirkninger, ophør (jfr. 440, 595)
- 122 misligholdelse af aftaler, bortset fra gæld (jfr. 114, 130, 300 ff., 440)
- 123 forløfte, borgen for opfyldelse af løfter
- 124 køb og salg (jfr. 275, 331, 368, 369, 398, 440 ff.)
- 125 lovbydelse, forkøbsret
- 126 mageskifte og bytte (jfr. 368)
- 127 pant: former og genstande for panteret (jfr. 276)
- 128 pant: vurdering og fyldestgørelse, opbud (jfr. 57)
- 129 pant iøvrigt
- 130 tjeneste og arbejde, tyendeforhold (jfr. 79, 117, 122, 232, 233, 288, 579, 661)

XIV

- 131 fuldmagt og kommission (jfr. 31)
- 132 skadegæld, skadesløsholdelse, godtgørelse (jfr. 4, 25, 58, 140)
- 133 tvang, svig og udnyttelse (jfr. 94)
- 134 hærværk, vold, overvold, ran (jfr. 112)
- 135 røveri, rov
- 136 falsk

DE ANVENDTE REAKTIONER, SANKTIONER OG STRAFFE 140 - 169

- 140 ansvarsbetingelser, alder, subjektive forhold (jfr. 132)
- 141 ansvar for andre
- 142 ansvar for dyr og ting (jfr. 25, 112, 132)
- 143 bøder, bødestørrelser (jfr. 308, 310, 650-651)
- 144 hovedlods fortabelse, konfiskation
- 145 livsstraf
- 146 andre straffe
- 147 straffens fuldbyrdelse
- 148 straffesteder og -institutioner
- 149 fredløshed, forvisning
- 150 mandhelgsfortabelse, mindremænd, tremarksmænd (jfr. 50, 82)
- 151 bandlysning (jfr. 74, 500)
- 152 oprejsning, benådning (jfr. 308)
- 160 uidentinglige reaktioner: undsigelse, trusler
- 162 uidentinglige reaktioner: hævn og fejde
- 163 uidentinglige reaktioner: afgørelser og forlig (jfr. 33, 236)
- 164 uidentinglige reaktioner: tvangsfuldbyrdelse

BYLAGETS JURISDIKTION, BYSTÆVNET, LANDSBYSTYRET 170 - 199

- 170 bylaget, bystævnet, gadestævne, kirkestævne (jfr. 234, 235, 236, 501)
- 171 kompetence: saglig/stedlig, forholdet til tingene
- 173 de af bystævnet anvendte retskilder, vider og vedtægter, sædvaner (jfr. 60, 235)
- 174 virkninger af vedtægtsbrud
- 175 tvangsfuldbyrdelse, innam, pantning (jfr. 54, 120, 129)
- 176 landsbyens styre, fællesanliggender (jfr. 236)
- 177 indretninger og goder til fælles brug og benyttelse (jfr. 109, 111, 220)

200 - 699 DET IKKE-JURIDISKE REGISTER

NATURFORHOLD 200 - 209

- 200 landskabet
- 201 søer og vandløb
- 202 hav og strand
- 203 vejrlig
- 205 vilde planter (jfr. 325)
- 206 vilde og fremmede dyr

DET DYRKEDE AREAL 210 - 219

- 210 opmåling og afgrænsning (jfr. 107)
- 211 afvanding, opstemning, rydning og opdyrkning
- 212 diger, grøfter, gærder og hegn (jfr. 107)
- 213 adgang, markveje og fædrifter (jfr. 104)
- 214 landsbyens tilliggende uden for byen (jfr. 111)
- 215 bymarken og dens opdeling (jfr. 217, 320)
- 216 fordeling af andre goder (fiskevand, skov) (jfr. 102)
- 217 den enkelte gårds tilliggender uden for byen (jfr. 100,
215, 302, 320, 322)
- 218 vurdering af jord

LANDSBYENS OMRÅDE 220 - 229

- 220 fællesarealer i byen
- 221 tofter og toftejord
- 222 kålgårde og haver (jfr. 327)

LANDSBYENS BEBOERE 230 - 249

- 230 i almindelighed (jfr. 6, 170-177, 231, 234, 235)
- 231 i forhold til jordbesidderen (jfr. 114, 270-274, 300 ff.)
- 232 tyende (jfr. 79, 130)
- 233 landarbejdere, husmænd og inderster (jfr. 79, 130, 251)
- 234 landsbyens tillidsmænd (jfr. 176)
- 235 forsamlinger og indretninger til fælles brug (jfr. 170-
177, 237)
- 236 landsbyfællesskab, naboforhold (jfr. 15, 33, 107, 111,
115, 163, 170-177)
- 237 forhold til andre landsbyer, udensogns folk og ladegårde
(jfr. 230, 236)
- 238 til- og fraflytninger (jfr. 81, 312, 314)
- 239 bofasthed (jfr. 692)

LANDSBYENS BOLIGER 250 - 269

- 250 bolig- og driftsenheder i almindelighed
- 251 bolig- og driftsenheder, enkelte (jfr. 25)
- 252 gårdens enkelte bygninger
- 253 konstruktion og bygningsdele, byggematerialer
- 254 rum i boligen
- 255 fast inventar
- 256 ildsteder og opvarmning
- 257 rum i udhuse
- 258 skader på bygninger
- 259 udendørs lokaliteter

JORDENS EJERE 270 - 279

- 271 krongods
- 272 gods under biskop, gejstlige i købstæder, Københavns Univer-
sitet og Vartov hospital
- 273 adelsgods
- 275 handel med fæstegods og mageskifter (jfr. 124, 126)

HOVEDGÅRDE 280 - 299

- 280 gården
- 281 beboelse
- 282 avlsbygninger
- 283 volde, grave og vindebroer
- 284 gårdspladser, møddinger og haver
- 285 tilliggender
- 286 rettigheder og herligheder
- 287 hovedgårdenes drift (jfr. 305, 306, 309, 310)
- 288 folkehold

FÆSTEVÆSEN 300 - 319 (jfr. 112, 114, 125)

- 300 fæste (jfr. 114)
- 301 fæsternes bolig (jfr. 25, 124, 127, 251)
- 302 fæstegårdenes drift (jfr. 20, 320 ff.)
- 303 samlede afgifter af fæstegods (jfr. 304)
- 304 afgifter til godsherren (jfr. 303)
- 305 hoveri (jfr. 306)
- 306 ægter (jfr. 305)
- 308 godsherren som husbond (jfr. 12, 114, 300-310)
- 309 godsernes embedsmænd (jfr. 11, 471)
- 310 administration af godset (jfr. 287, 308, 329)
- 311 vornedskab (jfr. 79)
- 312 pastvang (jfr. 81, 314)
- 313 overdragelse af fæstegods fra en fæster til en anden (jfr. 78, 79, 114)
- 314 flytninger og rømminger (jfr. 79, 81, 114, 149, 238, 300, 312, 607)

UDNYTTELSE AF AREALET 320 - 349

- 320 omdrift (jfr. 215, 217, 302)
- 321 jordforbedring (jfr. 211)
- 322 jordens bearbejdning
- 323 avling og afgrøde (jfr. 114, 300, 302, 322)
- 324 kornavl (jfr. 320, 322, 323)
- 325 særlige afgrøder
- 326 engbrug
- 327 havebrug (jfr. 222)
- 328 mosebrug
- 329 skovbrug (jfr. 101)
- 330 redskaber i landbrug og skovbrug; vogne, slæder
- 331 salg af afgrøder (jfr. 124)
- 332 lergravning
- 336 udleje af jord (jfr. 109, 115)
- 337 fiskeri og fiskeredskaber (jfr. 102)
- 338 jagt (jfr. 109)

HUSDYRHOLD 350 - 379

- 350 husdyrhold i almindelighed
- 351 kreaturer
- 352 heste

- 353 svin
- 354 får
- 356 fjerkræ
- 357 hunde
- 358 bier
- 359 mærkning af husdyr (jfr. 112)
- 360 røgtning, staldfodring
- 361 græsning, vogtning, tøjring
- 362 malkning
- 363 husdyrprodukter, uforarbejdede
- 364 gødning
- 365 seletøj
- 366 driftekvæg og optagne dyr (jfr. 112)
- 367 udleje af dyr, lån af dyr til brug o.l. (jfr. 113, 115)
- 368 køb og salg af dyr, bytte af dyr, pantsætning af dyr
(jfr. 124)
- 369 salg af uforarbejdede husdyrprodukter m.v. (jfr. 124)
- 370 sygdomme og skader hos husdyr

HUSHOLDNING OG HUSFLID 380 - 399

- 380 kost og tæring (jfr. 58)
- 381 konservering o.l.
- 382 rensning og hjemmemaling af korn
- 383 bagning
- 384 brygning
- 385 slagtning
- 386 mælkens behandling, mælkeprodukter
- 387 anden tilberedning af fødevarer
- 388 madvarer og retter (jfr. 380)
- 389 drikkevarer
- 390 måltider
- 391 garn- og tekstiltilvirkning
- 394 syning m.v.
- 398 salg af egen fremstilling (jfr. 124, 331)
- 399 reparation af redskaber o.l.

HOVEDSTAD OG KØBSTÆDER 400 - 419

- 400 afgrænsning, volde og grave
- 401 købstadsjord uden for byen
- 402 gader, torve og pladser
- 403 gårde og huse (jfr. 400)
- 404 boligens indretning
- 405 beboere
- 406 hospitaler i købstæder
- 410 bystyre

HÅNDVÆRK 420 - 439

- 420 i almindelighed
- 421 de enkelte fag (alfabetisk)
- 422 møller

HANDEL OG SØFART 440 - 459

- 440 køb, salg og leje (jfr. 122, 124); bønders salg af egne produkter, se dog grupperne 331, 364, 368, 369, 398
- 441 markeder
- 442 torvehandel
- 443 øksnehandel (jfr. 368)
- 444 krohold og ølsalg (jfr. 54, 75)
- 445 bissekræmmere
- 446 købmænd og andre handlende
- 447 servicefag
- 448 arbejdere
- 449 regnskaber, regnskabsbøger o.l. (jfr. 38, 618)
- 450 told- og siseafgifter
- 451 søfart, skibe og disses tilbehør samt mandskab

SAMFÆRDELSE OG TRANSPORT 460 - 469

- 460 færdsel i almindelighed
- 461 rejser, distancer (jfr. 466)
- 462 veje og gader (jfr. 104, 213)
- 463 broer og vadesteder (jfr. 104, 213)
- 464 færdsel til fods
- 465 transport til hest
- 466 transport med vogn
- 467 bæretransport
- 468 slædetransport
- 469 søtransport og færgefart

FORHOLD TIL KONGE OG CENTRALADMINISTRATION 470 - 479

- 470 len, herreder og birk (jfr. 10-12)
- 471 kgl. embedsmænd, lokale (jfr. 3-4, 11)
- 472 kgl. embedsmænd, centrale
- 473 kongen som øverste myndighed (jfr. 11)
- 474 kgl. skatter
- 475 kgl. forordninger og bevillinger (jfr. 11, 60)

MILITÆRVÆSEN 480 - 499

- 480 bondesoldater
- 481 soldaterhold
- 482 lægdsmand og soldaterlægdsråden
- 483 soldaterudrustning (jfr. 640 ff.)
- 484 officerer
- 485 militære bygninger, befæstningsarbejder o.l.

KIRKELIGE FORHOLD (MED SOGNET) 500 - 519

- 500 kristelig øvrighed
- 501 sognet og sognemænd, sognefogder, menigheden
- 502 kirkegang og kirketider
- 503 kirkelige embedsmænd (jfr. 13)

- 504 kirkelige handlinger
- 505 kirkelige bygninger
- 506 kirkeinventar
- 507 begravelsespladser i kirker
- 508 kirkegårde (begravelsespladser om kirkerne)
- 509 kirkegods og herligheder
- 510 afgifter til kirker og kirkelige embedsmænd (jfr. 109)
- 511 præste- og degneboliger, præsters tjenestefolk
- 512 andre huse tilhørende kirken
- 513 præstegårdsjord og rettigheder til præstegårde, degnejord
- 519 helligbrøde, brud på kirkefred o.l. (jfr. 13, 71, 74)

OPDRAGELSE, UNDERVISNING OG BOGLIG LÆRDOM 520 - 539

- 520 forældres opdragelse af børn
- 521 skoler (jfr. 522)
- 522 lærere
- 523 skoleelever
- 524 læse- og skrivekunst (jfr. 65)
- 526 andre kundskaber, herunder manglende

FORSØRGELSESVÆSEN 540 - 549

- 540 private forsørgelsesforanstaltninger (jfr. 78, 80, 90, 114)
- 541 stiftelser og hospitaler
- 542 tryglebreve (jfr. 80)
- 543 almisser (jfr. 80)

DØD, SYGDOM OG SYGDOMSBEHANDLING 550 - 559

- 550 sygdomme og sygdomstegn hos mennesker (jfr. 25, 37, 78, 580)
- 551 mén efter slagsmål, overfald o.l. (jfr. 37, 580)
- 552 badskærer og læger; jordemødre (jfr. 553)
- 553 medicin og sygdomsbehandling (jfr. 554)
- 554 kvaksalveri o.l. (jfr. 553)
- 555 dødsfald, drab, selvmord

RELIGION OG FOLKETRO 560 - 569

- 560 bibelcitater, fromme udtryk og talemåder (jfr. 500, 501)
- 561 edsaflæggelse (jfr. 34)
- 562 magi og trolddom (jfr. 74)
- 563 troldkvinder og troldmænd (jfr. 74)

OMGANGSFORMER, SÆD OG SKIK 570 - 589

- 570 årets højtider og fester
- 571 livets højtider og fester (jfr. 85, 93, 504)
- 572 dagens gang
- 573 personlig rengøring, udseende
- 574 bordskik og høviske manerer
- 575 hilseformer
- 576 gaver (jfr. 110)

- 577 gæster
- 578 omgang mellem kønnene (jfr. 74, 87)
- 579 hustugt og revselse (jfr. 87)
- 580 slagsmål (jfr. 70, 551)
- 589 diverse

FORLYSTELSER 590 - 599

- 590 gilder og sammenkomster (udover grupperne 570 og 571)
- 591 drikkelag
- 593 dans
- 594 musik og musikinstrumenter
- 595 væddemål

SOCIAL STATUS 600 - 609 (jfr. 23, 73 ff.)

- 600 social placering (jfr. 77, 87)
- 601 særlige rettigheder
- 602 æresbegreber
- 603 skældsord, nidviser, trusler (jfr. 70, 73, 160, 162)
- 604 uærligt folk
- 605 stakler og fattigfolk (jfr. 80, 542, 543, 606)
- 606 tiggere (jfr. 80, 542, 605)
- 607 fremmede (jfr. 81, 312, 314)
- 608 særlige slægtsskabsforhold (jfr. 87, 600)

INVENTAR, HUSGERÅD OG LØSØRE 610 - 619

- 610 indbo i almindelighed (goods)
- 611 møbler
- 612 sengetøj og boligtekstiler
- 613 service og spisebestik (jfr. 614)
- 614 køkken-, bage- og bryggerstøj
- 615 andet værktøj, andre redskaber, materialer og genstande i stue- og udhuse (jfr. 330, 365, 614)
- 616 belysning
- 617 personlige ejendele (undtagen klæder og smykker)
- 618 bøger og breve (jfr. 38, 449)

KLÆDEDRAGT OG SMYKKER 620 - 639

- 620 stoffer og garner
- 621 klæder i almindelighed
- 622 klædningsstykker (og dele heraf)
- 623 bæltter, knapper og spænder
- 624 fodtøj
- 625 smykker

VÅBEN 640 - 649

- 640 værger
- 641 skydevåben
- 642 spyd, piker og lanser

644 bandolerer, gehæng o.l.
645 gevær

MØNT, PRISER OG PENGEVÆRD 650 - 669

650 møntsorter
651 møntværdier, penge o.l. (jfr. 650)
652 jord- og gårdpriser
653 kornpriser
654 priser på andre afgrøder end korn
655 priser på husdyr (oftest vurderinger)
656 priser på husdyrprodukter
657 priser på andre fødevarer
658 priser på garn og stoffer
659 priser på beklædning
660 diverse andre priser
661 arbejds løn (jfr. 130, 232)
662 husleje
663 indfæstningsafgifter, ekkepenge, fôrlov, sagefald (jfr. 114)
665 rente (jfr. 116)
666 ædle metaller

MÅL OG VÆGT 670 - 689

670 arealmål
671 længdemål
672 kornmål (inkl. gryn, malt og mel)
673 smørmål, smørvægt
674 rummål for flydende varer
675 rummål iøvrigt
676 andre mængde- og størrelsesangivelser
677 vægt
678 veje- og måleredskaber; vejning og opmåling

TIDSREGNING OG KALENDER 690 - 699

690 dagens inddeling m.v.
691 årets inddeling (jfr. 66)
692 historisk tid o.l.

ÆLDRE DANSKE TINGBØGER

Sagregister til Sokkelund Herreds Tingbog 1621 - 22 og 1624 - 37

(Foran numrene på de 1625-sager, som findes i udgaven fra 1980, er anbragt en asterisk (*) for at undgå forveksling med sagerne i den i 1957 udgivne 1625-28 tingbog)

1 - 199 DET JURIDISKE REGISTER

TINGET 1 - 19

1. sted, indretning, benævnelse

tinghuset 1633:300
tinghuset synet for mangler 1625:93
penge oppebåret til tinghuset 1629:303
marknavn: Tinghøys ager 1621:105
Emdrups lille vang ved tinget 1630:486
part slår på bordet med hånden 1630:277
tingbordet 1636:516
dommersæde 1635:216
tingmand i dommersæde, se gruppe 3

2. tingtider

tægtedag 1632:338, 340
rette tægtedag 1634:277
næste retterdag 1632:265
søgneting 1625:382, 383, 385, 386, 390, 392, 403, 404, 406, 410; 1626:202, 203, 204, 219, 227, 228, 231, 235, 237, 239, 240, 242, 244, 324, 707, 710, 718, 733, 738; 1627:182, 390, 468, 470, 744, 764, 767, 772; 1628:676; 1632:480
søgneting efter jul 1621:507, 552, 554, 564, 565; 1624:19, 69, 108, 116, 117, 119, 129, 134, 144, 148, 149, 150, 154; 1625:376; 1627:442; 1632:418, 459; 1633:562; 1634:503, 506, 509
søgneting efter påske 1621:145, 159, 188, 205, 206, 215, 219, 221, 228; 1622:249, 250; 1625:*274; 1626:193; 1628:225a; 1632:94; 1635:85, 88, 89, 107
søgneting før pinse 1626:119, 168
søgneting efter pinsedag 1626:275, 309; 1633:263; 1635:136; 1636:260

ting aflyst, da 12 stokkemænd ikke mødt 1633:332 (8/8)
 tinget brudt 1626:631
 ting ikke afholdt (ukendt grund) 1628:179

3. tingets faste personer (jfr. 309, 471)

"herredsfogden og dommeren" 1630:567
 herredsfoged 1621:15 og passim
 ridefoged beskikker ny herredsfoged på kongens vegne 1632:9
 ridefoged beskikker ny herredsfoged på kanslerens vegne
 1622:232
 herredsfogeds løfte ved indsættelse 1622:232
 tidligere herredsfoged vidner om skifte 1621:517
 herredsfoged som sagsøger 1629:735
 herredsfoged tiltaler og dømmer i egen sag 1630:129
 tingmand i dommersæde 1631:572; 1632:257, 272; 1635:216
 (jfr. 259, 267, 276), 272, 347, 357; 1636:284, 512;
 1637:9 (jfr. 33)
 tingmand i dommersted 1622:165; 1625:*312; 1633:417, 430,
 521; 1635:72
 tingmand i herredsfogdens sted 1628:363; 1631:351; 1634:
 306 (jfr. 307); 1635:301, 377
 tingmand i herredsfogdens sted i dennes egen sag 1631:57
 tingmand i herredsfogdens sted, da denne syg 1634:292
 (jfr. 281)
 ingen i dommersæde, derfor høringsdele 1635:259 (jfr. 267)
 herredsfoged og 8 domsmænd dømmer vedr. liv og lemmer
 1621:382; 1625:*77, 70, 146; 1626:39; 1627:60;
 1628:291, 511, 673 (jfr. 699); 1631:203; 1634:257
 (jfr. 240, 247); 1635:167, 262, 283, 292; 1636:249,
 319 (jfr. 293, 298); 1637:85 (jfr. 8, 1636:512, 558)
 de otte mænds opkrævelse 1625:1
 de otte mænd forliger 1626:447
 de otte mænd syner bygfæld 1626:449
 de otte mænds mål og afsigt 1631:282
 otte mænd til stokke skrevne 1632:293
 efter 1. maj 1634 tolv tingmænd, tidligere i reglen otte
 1634:205
 tolv mænd bekræfter tyverisigtelse og indeståelse for den
 sigtede 1631:191 (jfr. 213)
 tolv tingmænd beklæder retten 1625:378
 tolv tingmænd bekræfter anfægtet tingsvidne 1625:*56
 tingmænd anført ved tingdags begyndelse 1621:1 og passim
 tingmænd bekræfter varsel 1621:41
 birkefoged 1629:159
 birkefoged som synsmand 1626:494
 birketingmænd 1621:42; 1622:240
 herredsfoged eller skriver skal overvære skifter 1625:*212
 tingskriver 1626:542
 tingskriver udspørger tyv 1625:*77
 tingskriver fyldestgør sig selv for gæld 1631:392
 tingskriver som sagsøger 1630:91
 landstingrider optræder på ridefogdens vegne 1622:37
 landstingrider 1621:176, 230, 289, 530; 1624:33; 1637:85

4. aflønning, underhold, dompenge, brevpenge (jfr. 58)

herredsfogedgård 1632:257 (jfr. 272, 278, 1633:493)
 herredsfogeds udsød iflg. takst 1635:247
 løfte om betaling til herredsfoged 1626:593
 betaling til herredsfoged for skifte, 1 rd1. 1629:581
 mandhælg for landstingspenge 1628:61 (jfr. 6)
 landstingspenge 1625:*298, *307; 1626:631; 1628:6
 tyveskæppe 1626:217
 betaling for varsel 1629:228
 synsmænd vederlægges med øl 1626:292
 omkostning på de otte mænd 1629:394
 betaling for breve og tingsvidne 1634:89
 omkostning og brevpenge loves betalt 1634:40
 betaling nægtet for to skrifter og tingsvidne 1626:542
 klage over dompenge 1627:215
 brevpenge 1627:270, 308; 1629:223, 394

5. parter af særlig interesse, ulige parter

herredsfoged som sagsøger 1625:*341; 1635:72; 1636:444
 herredsfoged tiltaler for gæld vedr. optaget stud 1630:565
 herredsfoged tiltalt for gæld 1631:199; 1637:9 (jfr. 33,
 109)
 herredsfoged lover at betale gæld 1630:403
 herredsfoged lover betaling til tingskriver 1626:543
 herredsfoged i forløfte for skriver 1627:247 (jfr. 312,
 349)
 herredsfoged i forløfte for gæld 1626:423
 herredsfoged tiltaler og dømmer i egen sag 1630:129
 herredsfoged i borgen for voldsmand 1630:172
 herredsfoged pålægger tidligere skriver at fremskaffe skif-
 tebreve 1629:223
 herredsfoged tiltalt for beskyldninger 1635:301
 herredsfoged afgiver vidnesbyrd 1635:216
 herredsfoged siger sig af fled 1631:117
 herredsfoged byder sig i rette, frifindelse 1631:146
 ridefogeds l. ting til herredsfoged 1626:290
 l. ting imod herredsfoged 1625:185
 biskop contra herredsfoged 1637:9 (jfr. 33, 109)
 intet lovmål, da herredsfoged har vidnet 1635:259
 landstingskriver som kreditor 1633:391
 tingskriver som sagsøger 1630:91
 tingskriver slår en kvinde 1627:247 (jfr. 312, 349)
 tingskriver dømt til at udlevere tingbog og skiftebog
 1627:348
 tidligere tingskriver afæskes ting- og skiftebog 1628:4
 tidligere tingskriver fældt for udeblivelse 1627:312 (jfr.
 247, 349); 1629:161
 byskriver i København contra fæstebonde 1635:445
 birkefoged 1631:246
 dele på alle herredets sognefogder 1628:352
 sag imod tingskriver 1626:610 (jfr. 636)
 dom over vurderingsmand 1631:251
 præst contra bymænd 1625:*58 (jfr. *73)
 gældssag imod en præst 1633:593

biskop contra bonde, som frifindes 1637:90
 slotsherre contra vognhenter 1635:169 (jfr. 170, 250, 283)
 Universitet deler vornede til stavns 1637:79, 91
 eftermålsmand 1625:13, 54, 57; 1626:390; 1627:30 (jfr.
 38, 60)

6. kollektive parter, sager vedr. flerhed af personer

varsel til bys bomænd og husmænd 1634:513
 varsel til alle bomænd 1635:300 (jfr. 345)
 varsel til alle kongens bønder 1635:218, 219, 220, 221,
 222, 223
 varsel til alle bymænd og kvinder 1635:121
 stævning af menige bymænd 1629:554
 bymænd byder sig i rette 1631:585
 bymænd tiltaler 1628:723
 bymænd tiltaler bymænd 1621:196, 197; 1628:522; 1629:591;
 1632:208
 4 byers husmænd byder sig i rette 1626:100
 tiltale imod alle en bys mænd, husmænd og bomænd 1635:320
 sag imod bymænd 1632:308
 sag imod bymænd og præst 1625:*26 (jfr. *57, *78, *247)
 fuld sag til alle bymænd 1628:490
 1. ting og dele til bymænd 1627:252
 1. ting til alle lægsmænd for skat 1628:668
 1. ting til alle naboer, bomænd og husmænd 1627:204
 dele på alle bymænd 1628:447, 448; 1631:129; 1633:270;
 1634:128
 sag imod alle bymænd 1621:481; 1622:63; 1633:56
 tiltale imod alle bymænd 1626:248, 249; 1628:482, 491;
 1629:253
 sag imod alle bymænd, markskade 1629:503; 1630:474, 482
 sag imellem to byers mænd 1631:599, 644 (jfr. 1632:29)
 dom over alle bymænd 1625:310; 1629:87, 133; 1636:518
 dom over alle restanter i herredet 1629:531
 dele på alle skyldnere i herredet 1628:394, 559; 1631:382;
 1633:543; 1634:322
 stævning af alle skyldnere 1621:405, 508; 1629:346
 1. ting til alle skyldnere 1630:262
 1. ting til alle naboer 1625:400
 sag imod alle skyldnere 1621:209; 1623:111; 1624:25;
 1625:*109

10. kompetence: forholdet til andre ting, anke

dom om værneting 1633:171
 værneting: sag følger mand til huse 1635:263
 landstingssag hjemfundet til hjemting 1635:235
 rette værneting 1633:96
 kongebrev om slotsliggeres værneting 1635:250
 henskydelse til værneting 1632:250 (jfr. 192, 223, 260, 280,
 316), 268; 1635:169 (jfr. 170, 250); 1637:89
 en kongens og slottets tjener kræver indstævning til slots-
 øvrighed 1629:577
 sag imod præst henvist til provst 1625:*247

forpligtelse til at møde for kansleren påtaget på tinge
1622:123
herreds- og landstingsdom underkendt af kongebrev 1635:
250 (jfr. 283)
dom underkendt af landsdommer 1632:453 (jfr. 414)
landsdommer hjemviser herredstingsdom som uendelig 1636:
249
landsdommers stævning over vidner 1634:218 (jfr. 104, 126,
135, 151, 189, 193)
de otte mænd ikke stævnet før dom til landsting 1625:209
kost og tæring iflg. landstingsdom 1632:414 (jfr. 453)
landstingsdom tinglæst 1632:273; 1637:27
landsdommers bevis for forlig fremlagt 1635:263
henvisning fra Københavns byting, da pant er i herredet
1633:566; 1634:212
borgere i København stævnet for skifte i Vangede 1630:501
dom må afvente sag for Københavns byting 1634:97 (jfr. 38)
regnskabsbog indstævnet for borgmester og råd i København
1632:273
vidnesbyrd for borgmester og råd i København bekræftet
1632:165
tingsvidne af Københavns byting fremlagt 1634:65
forlig på Skåne landsting ikke til hinder for anden sag
1635:263
domme fra Landskrona byting fremlagt 1635:263
herredsfoged henviser markeskel til 13 oldinger 1626:447
vidner varslet til møde på 3 tingsteder 1634:130
to søgsmål om samme gæld 1629:329

11. kompetence: forholdet til øvrighed (lensmand, konge)
(jfr. 470-479)

øvrighed benåder for dødsstraf 1628:157 (jfr. 1627:311)
øvrighed benåder 1621:536 (jfr. 484); 1628:291, 511
øvrighed eftergiver bøder 1627:423b
øvrighed sagsøger for bøder 1627:345, 349
øvrighed kræver kongesagens bøder 1629:181
øvrighed kræver bøder for beliggelse 1628:558
øvrighed kræver bøder for slagsmål 1629:47
øvrighed forfølger beliggelse og fosterdrab 1628:673 (jfr.
699)
øvrighed tilfredsstilles for skade på kvinde 1629:444 (jfr.
458)
øvrighed befaler arrest for børnepenge 1629:326
øvrighed kræver skiftebog af tidligere skriver 1629:161
øvrighed meddeler trygleret 1632:108
øvrighed beordrer syn optaget 1621:571; 1634:513
død kvindes slægt giver sag i øvrigheds hænder 1631:572
overfaldsmand svarer øvrigheden for sine gerninger 1633:
286 (jfr. 344, 350)
indstilling til øvrighed om stjalne koster 1635:167
henvisningsdom medmindre øvrighed befaler andet 1635:170
dele taget på øvrigheds vegne 1628:74
klage til øvrighed 1634:298
forbud på øvrigheds vegne 1634:268

øvrighed betaales for fælded 1625:605
 øvrighed forelægger vornede øde gårde 1628:592
 huse i øvrigheds minde 1621:571
 ikke rebning uden øvrigheds befaling 1635:285
 kgl. brev om rebning af bys jorder 1635:65 (jfr. 199)
 kgl. proklama vedr. klager over landsdommers domme 1628:
 160
 forbud på kongens vegne 1634:262, 288
 en overfaldet beder ridefoged forfølge sag på kongens vegne
 1636:299
 landstingrider begærer dom på kongens vegne 1637:85
 sognefoged tiltaler på kongens vegne 1634:278
 tiltale på kongens vegne for besiddelse af stjålne koster
 1630:509 (jfr. 541, 561)
 forlig omfatter ikke kongesag 1629:107
 henskydelse til slotsherren 1626:249, 456
 klage for slotsherren 1625:13
 slotsherrrens bevilling til krohold 1635:32
 lensmand autoriserer tingbog 1624:1; 1625:1; 1626:290;
 1628:248; 1629:242; 1630:187, 251; 1632:170; 1633:
 247; 1634:205; 1635:98; 1636:126
 lensmand bevilger trygleret 1632:46, 220
 lensmand sagsøger for bøder 1627:345
 lensmand forliger tvist om jordfordeling 1636:199 (jfr. 65)
 ridefoged beskikker ny herredsfoged på kongens vegne 1632:9
 ridefoged beskikker ny herredsfoged på kanslerens vegne
 1622:232
 ridefoged bevilger trygleret 1635:248
 ridefoged sagsøger for trolddom på kongens og kanslerens
 vegne 1622:233, 248
 ridefoged tiltaler for fødsel i dølgsmål på kongens vegne
 1632:9
 ridefoged tager ansvar for fængsling 1631:243 (jfr. 107,
 191, 221, 322)
 ridefoged forhører om blåt øje 1636:3

12. kompetence: forholdet til godsejer (husbond)
 (jfr. 114, 231, 271-274, 300-319)

husbond kan benåde for 3 marksbøder 1626:124
 husbond forfølger lejermål og hor 1635:457; 1636:553
 husbond tiltaler for ulovligt krohold 1635:419
 husbonds bøder af forligt sag om stik 1635:458
 forlig med forbehold af husbonds sag/ret 1633:172; 1634:
 524
 herredsfoged forhører hos sin husbond om vidneførsel
 1631:234
 bøde til herskab for udeblivelse 1627:39
 tingsvidne på armod med husbonds tilladelse 1628:235

13. kompetence: forholdet til kirken (jfr. 500-519)

Universitetet har jus patronatus på kirkens gods 1637:79
 tyvssag givet på sognestævne og for bispen 1630:161 (jfr.
 168)

præsten forfølger helligbrødesager 1631:642
 last og klage givet efter prædiken 1628:130 (jfr. 162, 176)
 sag imod præst henvist til provst 1625:*247
 præst stævner bymænd for ikke at betjene kirkeklokken
 1625:*58
 præst bekræfter/bevidner fattigdom og sygdom 1630:457,
 554; 1632:46, 108, 322; 1635:65, 248
 præstens seddel på fattigdom 1629:621; 1630:382, 515, 581
 bevilling til varsel ved præsten 1625:*6
 biskop sagsøger herredsfoged 1637:9 (jfr. 33, 109)
 biskop sagsøger bonde, som frifindes 1637:90
 præst sagsøger bymænd 1625:*58 (jfr. *73)
 gældssag imod præst 1633:593
 præst skriver indlæg for part 1624:139

15. voldgift

voldgift ved 4 mænd 1625:*55; 1629:664; 1633:586; 1635:
 207, 246
 voldgift ved 4 mænd efter slagsmål 1635:246
 voldgift ved 4 mænd i tvist om jord 1633:586 (jfr. 342,
 359, 418, 589); 1636:215
 voldgift ved 4 mænd om regnskab 1631:109
 voldgift efter slag 1633:160 (jfr. 157)
 voldgift og forlig ved 4 mænd om død hest 1635:289
 voldgift og forlig vedr. hjemmel til gæs 1635:34 (jfr. 10,
 1634:453, 470, 522)
 voldgift og forlig 1635:424
 voldgift og dom 1633:46
 voldgift til forlig 1631:192
 voldgift 1636:323
 voldgift afvist, dom begæret 1633:59, 127
 voldgift, se også gruppe 33: forlig på tinge

16. rettens fornægtelse (jfr. 50, 75), ansvar for rettens personer

kgl. proklama vedr. klager over landsdommers domme 1628:160
 dom fremlagt om usand sag 1635:263
 12 mands opkrævelse kaldt usand 1625:*93
 påstand at tingskriver skrev uret underkendt af de 12 ting-
 mænd 1625:*56
 påstand om falsk vidnesbyrd 1628:357
 løgnagtigt vidnesbyrd 1626:312
 tiltale kaldt løgn 1626:286 (jfr. 289)
 herredsfoged tiltaler og dømmer i egen sag 1630:129
 påstand at herredsfogden forbød part at føre vidner 1628:
 691
 vidne tilbudt 3 mark for ikke at møde 1634:233
 vidne nægter at have fået en stud for at udeblive 1634:233
 betaling til synsmænd for at tie om ulovligt forhold 1623:
 312 (jfr. 340, 355, 360)
 tilbud om penge for fortielse 1626:73
 bestikkelse af skovsynsmænd 1626:340 (jfr. 312, 355, 360)
 nævninger bøde for udeblivelse og ulydighed 1632:243

3 mark og tinget forbrudt for at forlade tinget uden at bøde
 1629:262
 påstand om retsnægtelse 1626:477
 klage over manglende forsvar 1630:227
 to rømt for drabssag 1625:54
 trusler og modstand under pantning 1633:421
 ulovlig pantning 1626:68
 spørgsmål om klagemål er hindret 1635:216
 forhaling af skudsmål 1630:237
 klage over skriverløn vedr. en dom 1627:215
 tidligere tingskriver søges udvist af gård til fordel for
 herredsfogden 1632:257 (jfr. 272, 278; 1633:493)
 tidligere tingskriver slår kvinde 1627:247 (jfr. 312, 349)
 tidligere tingskriver dømt til at udlevere ting- og skifte-
 bog 1627:348 (jfr. 1628:4, 92; 1629:161)
 tidligere tingskriver begærer skudsmål 1630:151
 vurdering af opbudsbo anfægtet 1635:417
 spørgsmål om klage over herredsfoged 1629:483
 i lensmands tingbogsautorisation angives herredsfogeds og
 skrivners ansvar 1629:242; 1631:251; 1632:170;
 1633:247
 synsmænds ansvar 1634:255, 267
 synsmænds ansvar for vurdering af bygfæld: selv opbygge for
 beløbet 1632:140
 synsmænd selv betale for upåtalte mangler på kongens gårde
 1626:449
 for højt vurderet stud tilbudt vurderingsmændene for vurde-
 ringssummen 1631:183 (jfr. 170)
 vurderingsmænds ansvar 1631:251
 vurdering kaldt ulovlig, nedsættelse 1631:170 (jfr. 183)

17. ulyd på tinge, orden på tinge (jfr. 71, 75)

bøde for ulyd på tinge 1628:292
 3 mark for ulyd på tinge 1629:532
 ulyd, trusler og slag i bordet, bøde 1630:277
 vidnesbyrd af stokkemænd om parters skænderi på tinge
 1632:293
 parter beskylder hinanden for løgn 1634:149

18. unødige trætte

unødige trætte, erstatte kost og tæring 1632:414 (jfr. 453)

TINGETS FUNKTIONER 20 - 59

konstaterende og forkyndende funktioner 20 - 29

20. tinglysning, særlige tilfælde

tinglæsning af prinsens brev om forbud imod salg af ved
 1626:486
 forkyndelse af forbud imod kvaksalveri og omløb med varer
 1621:387

tillysning af pligt til at fæste gårde 1634:295
 pålysning af proklama vedr. klager over landsdommers domme
 1628:160
 tinglæsning af proklama, forbud og advarsel 1632:241
 tinglysning om udbedring af broer, ulovlige kroer, træer
 og humlekuler 1627:198
 forkyndelse af påbud om reparation af broer og veje 1631:
 281
 forkyndelse om opkastning af grøfter og udbedring af veje
 1629:295
 forkyndelse af møllepligt 1630:186
 forkyndelse ved stokkemænd om soldaterunderhold 1624:85
 forkyndelse af forbud imod græsning 1631:315
 forkyndelse at landgilde til kongen betales inden 15 dage
 1631:643
 årlig tinglæsning af landgilderestancer 1634:224
 tillysning vedr. landgilderestancer 1628:315
 tillysning vedr. voldmesterpenges betaling 1628:276
 oplysning om erlæggelse af faldsmål til kongen 1626:191
 tilkendegivelse af ridefoged om græsning og hunde 1633:275
 tilkendegivelse af ridefoged om afførsel 1633:274
 tilkendegivelse af ridefoged om smørlandgilde 1633:273
 tilkendegivelse at smørlandgilde erlægges inden St. Hans
 1634:225
 tilkendegivelse at landgilde skal betales rettidigt 1628:489
 tilkendegivelse vedr. klage over eller manglende evne til at
 betale skat 1634:345
 tilkendegivelse vedr. krav imod slotsherren 1632:148
 tinglysning af forbud imod kørsel over vange 1631:409
 pålysning vedr. pløjning i alfarvej 1627:197
 pålysning vedr. aflevering af korn 1627:196
 lysning af forbud 1633:77
 forbudsseddel læst og påskrevet 4 tingdage 1631:336
 tinglysning at søn er ægtebarn, kuldlysning 1636:367
 kuldlysning 1632:385 (jfr. 434)
 tinglysning af lovfældning 1626:260
 tinglysning af mandhelgsberøvelse 1624:84
 oplysning vedr. mandhelg 1626:124, 195
 lysning for (af) dele/lovsmål 1621:28, 43, 104; 1622:155;
 1626:85, 307, 606; 1631:317; 1635:185 (jfr. 152);
 1636:90, 195
 ridefoged lyser for dele til alle i herredet 1633:296
 lysning af ting til alle sagsøgers skyldnere 1621:209 (jfr.
 235), 508
 lysning af henstand til bortrejst 1621:74
 lysning af søgsmål imod bortebleven 1621:74
 lysning af fledførelses opsigelse/ophør 1626:566 (jfr. 701),
 717; 1627:56
 tinglæsning af fæstekontrakt 1634:289
 pantebreve indføres i pantebog til tinge 1633:202
 lysning vedr. pant 1628:315
 forkyndelse af pants indløsning 1628:443
 tinglysning af salg og udlån af heste 1634:302
 et købebrev læst og påskrevet 1629:777
 skifte læst og påskrevet 1630:501
 vurderingsseddel fra Københavns byting læst og påskrevet
 1633:406

dokumenter og breve læst og påskrevne 1632:280
 syn over bygfæld læst og påskrevet 1626:449
 seddel læst og påskrevet 1626:726; 1629:677
 aflysning af tabt signet 1628:524
 aflysning af kroer 1635:152a; 1636:257
 aflysning af fremmed kvæg i fælled 1635:171
 aflysning af et stileje 1632:211
 aflysning af en vej 1625:*242
 aflysning af en gangsti 1630:139

21. efterlysning, fremlysning (jfr. 112, 359, 366)

efterlysning af vidner til drab 1629:530
 efterlysning af vidner til dødsfald 1636:292 (jfr. 262)
 efterlysning af sagsøger i drabssag 1629:520
 efterlysning af besovet kvinde 1637:16
 efterlysning af kvinde for løgnagtig udlægning af barnefader
 1637:121
 efterlysning af vidnesbyrd 1636:306 (jfr. 295)
 efterlysning af frastjålet hest 1635:288
 efterlysning af heste 1626:345, 723, 727, 731; 1631:650;
 1633:307; 1635:71, 377
 efterlysning af kreaturer, driftekvæg 1621:275; 1626:321,
 607; 1627:464; 1628:66, 159; 1629:679, 680, 763;
 1631:351
 efterlysning af får og lam 1626:276, 703; 1627:13; 1628:
 31; 1634:423
 efterlysning af svin 1635:404
 efterlysning af ejerbrændemærke 1626:663; 1631:3
 efterlysning af tabt kårde 1630:289
 efterlyste heste fundet og hellet 1634:5
 fremlysning/oplysning (og vurdering) af driftekvæg (se også
 gruppe 25) 1625:30, 413; 1627:411, 438, 478; 1628:30,
 91; 1629:714, 750, 775; 1630:13, 42, 463, 465, 466, 502a,
 567a, 581a; 1631:608a, 654a; 1632:8a, 28a, 38a, 46a,
 66a, 75a, 92a, 420a, 446a, 492a; 1633:17a, 38a, 68a,
 116a, 485, 508; 1634:360, 447a, 494a, 511a, 527a;
 1635:11a, 19a, 30a, 50a, 271a, 425a, 445a, 458a;
 1636:19a, 66a, 125a, 189a, 454, 480, 482, 485, 508,
 509, 557a; 1637:121a
 fremlysning/oplysning af heste 1625:*349, 306, 399; 1626:
 354, 628; 1627:213, 374; 1628:18, 211, 233b, 301;
 1630:52, 190, 547; 1631:282, 294, 330, 446, 504, 533,
 582, 583, 648; 1632:279; 1633:387, 412, 474, 500,
 501, 502, 503, 513, 517, 519, 533, 534, 536, 548, 568,
 574; 1634:7, 12, 377, 436, 476; 1635:17, 19, 371,
 378, 381; 1636:103, 378, 417, 418, 442, 460
 fremlysning af får og lam 1622:205; 1625:*279; 1627:411;
 1629:471; 1630:150; 1631:624
 fremlysning/oplysning af svin 1625:73, 353; 1627:304, 411;
 1628:25, 225b; 1630:55; 1631:445; 1633:509, 535;
 1635:6, 252, 273
 oplysning af 1 gås 1635:421
 herredsfoged fremlyser so og grise 1631:266
 tilhjemling af fremlyst hest 1625:40

fremlysning/oplysning af hittegoods 1622:97; 1628:179;
1634:13
fremlysning/oplysning af løsøre 1626:513, 248 (jfr. 252)

22. ugyldighedslysning

aflysning af tabt signet 1628:524

23. skudsmål (jfr. 83, 600 ff.)

skudsmål til afgået slotsskriver 1629:304
landstingsrider begærer skudsmål 1624:33
tidligere tingskriver begærer skudsmål 1630:151 (jfr. 173,
179)
16 nævninger begærer skudsmål 1626:370; 1629:530 (jfr.
520, 529); 1631:518 (jfr. 544), 572
part og 16 mænd skyder skel og skudsmål 1634:514
herredsfogeds skudsmål til menige mand om hvad på tinge pas-
seret 1628:691
skudsmål af menige herredsmænd 1621:316; 1629:400; 1631:
378 (jfr. 322, 421); 1635:16, 433
skudsmål til tinge 1631:337
skudsmål tilbudt af hjemmelsmand 1634:151
skudsmål til tyverisigtet 1631:378 (jfr. 322, 421); 1633:
572 (jfr. 483, 504, 526)
skudsmål på ære, navn og rygte 1628:326, 373, 438; 1629:
379, 380, 381, 397, 400, 413; 1631:235; 1633:291
skudsmål kun nødvendigt før rejse 1626:146
skudsmål, tyv spurgt om pas 1631:204
skudsmål nægtet, da sag ikke uærlig 1632:379
skudsmål nægtet 1621:341 (jfr. 209, 235, 278); 1626:146;
1631:543 (jfr. 322, 378, 421)
skudsmål på 4. ting 1621:267, 341; 1625:76, 401; 1626:98
mand skyder kvindes skudsmål 1626:281, 681 (jfr. 721)
skudsmål til ægtefæller 1630:238
skudsmål til familiemedlemmer 1632:204
skudsmål vedr. dræbt tjenestekarl 1625:75
skudsmål, ingen klager på begæring 1625:134
skudsmål til sognestævne 1625:*316; 1630:237
skudsmål om tiltale 1630:391
skudsmål følges af tiltale 1630:183 (jfr. 179)
skudsmål 1621:212, 267, 315, 321, 341; 1625:*291, *316;
1626:399, 414, 496, 503, 504; 1627:195, 279; 1634:
303; 1635:411
skyde sit skel 1621:212, 321; 1626:216; 1626:6, 16, 18,
98, 193; 1630:227

24. sikring af bevis, tingsvidner af særlig interesse

afdrag på gæld betales på tinge 1621:566
tingsvidne forudsætter varsel 1626:726
tingsvidne efter tiltale og gensvar betingelse for dom 1630:
476

tingsvidne, 37 år gl. og næsten ulæseligt, fornyet da ingen modsigelse 1632:259
 tingsvidne bekræftes af 12 tingmænd 1625:*56, 378; 1632:259
 tingsvidne grundlag for indsættelse i Blåtårn 1635:409
 tingsvidne af Køge byting 1628:511
 forbud mens tingsvidne ved magt 1628:299
 tingsvidne om forbud læst og påskrevet 1630:284
 tingsvidne fremlagt og citeret 1634:15
 tingsvidne på lovligt forfald i kongens arbejde 1621:426
 tingsvidne på skilsmissebegæring 1635:108
 tingsvidne på syn vedr. ulovlig hugst 1621:230
 tingsvidne på persons alder, da han kom til landet 1621:354
 tingsvidne på mange fæsteres fattigdom 1631:246
 tingsvidne på fattigdom/forarmelse 1621:367; 1625:49; 1626:616, 621; 1627:93, 119, 211, 212; 1628:251, 252, 258, 261, 262, 265, 302, 303, 305, 306, 307, 308; 1629:95, 96, 268b; 1630:61, 492 (jfr. gruppe 80)
 tingsvidne på sygdom og forarmelse 1626:621; 1627:475; 1629:621 (jfr. gruppe 78)
 tingsvidne på ildebrand/ulykke, armod og tiggeri 1621:359; 1627:459; 1632:179
 tingsvidne på, at gård(e) står øde 1621:138, 222, 297, 315, 325, 330, 335, 364; 1622:17, 206, 251; 1626:316; 1628:302, 303; 1629:668, 669
 tingsvidne på tomt hus 1626:616
 tingsvidne på manglende tilsåning 1621:337
 tingsvidne på skattefritagelse 1625:124
 tingsvidne på løfte om overdragelse af gård 1626:301
 tingsvidne på erklæring om gældsbetaling 1624:55
 tingsvidne på oplysning af hittegods 1628:234
 tingsvidne på anerkendelse af levering 1625:393
 tingsvidne på ærlighed 1621:501
 tingsvidne på, at en båd blev stjålet for 20 år siden 1629:250
 tingsvidne på, at en båd blev ødelagt i storm for 6 år siden 1629:250

25. sikring af bevis, syn (jfr. 37), vurdering (jfr. 128), ransagning

8 synsmænds opkrævelse, varsel til jordrotter 1625:*338
 udmelding af synsmænd 1625:30; 1632:96; 1635:224 (jfr. 247)
 en synsmand udeblevet 1634:87
 synsmænd vederlægges med øl 1626:292
 ligsyn over en dræbt 1625:54; 1626:494; 1634:513
 syn over mishandlet lille dreng 1628:421
 syn ved 4 mænd over kvindes afhuggede tommelfinger 1629:353 (jfr. 360)
 syn over skade efter stik 1628:358; 1630:344; 1632:252
 syn over sår og skade 1627:255; 1629:254; 1631:377; 1632:193 (jfr. 217); 1633:321

syn over spor efter overfald 1627:200, 238; 1628:396;
 1630:303; 1634:319
 syn ved 4 mænd over mærker efter slag 1626:424
 syn ved 2 mænd over kvindes mærker efter slag 1630:256
 syn ved mænd over sår og mærker på kvinde 1627:317
 syn ved 4 mænd over forarmede husmænds bohove 1630:493
 syn ved 8 mænd over kongens gårde i herredet 1621:459;
 1626:246; 1628:666; 1632:147, 228; 1634:255
 syn ved 8 mænd over præstegård m.v. 1621:374
 syn ved 8 mænd over Søborghus 1628:507
 syn over tinghuset 1625:93
 syn over fæstegård til brug for herredsfoged 1633:493
 (jfr. 1632:257, 272, 278)
 syn over huses beliggenhed på kongens eller kirkens grund
 1621:571
 syn ved 8 mænd over gårdes tilstand, bygfæld 1621:465;
 1625:*25; 1627:123; 1630:4, 224; 1632:96, 140;
 1634:146 (jfr. 161); 1636:162; 1637:73
 syn ved 2 mænd over gårde for bygfæld 1636:116, 117
 syn over de fattiges gårde i herredet 1634:267
 syn over gårde og avl 1634:323; 1637:19
 syn over gårde for bygfæld 1625:44; 1628:458; 1630:128,
 254; 1634:87; 1636:515, 517
 syn over solgt gård 1629:716
 syn over øde gårde 1626:649
 syn over frarømt gård 1631:453
 syn over enkes gård 1637:12
 syn ved 8 mænd over toft 1626:292; 1628:327
 syn ved 8 mænd over skove for oldensvin 1621:392; 1625:
 210; 1627:265; 1628:445; 1629:461; 1631:454;
 1632:178, 317; 1634:332, 357; 1635:299 (jfr. 323);
 1636:359, 375
 syn ved 16 mænd over herredets skove for ulovlig hugst
 1621:230
 syn over skove for hugst 1633:522; 1637:115
 syn ved 8 mænd over skove 1627:125; 1628:356; 1629:385,
 393; 1634:66, 226
 syn over skove 1625:355, 395; 1628:403; 1634:511
 syn ved 8 mænd før rebning af bys marker 1636:65 (jfr. 199)
 syn ved 8 mænd over jordens tilhør 1633:342 (jfr. 359, 418)
 synsmænds afsigelse vedr. alle en bys gårde, marker og skel
 1635:345 (jfr. 300)
 syn ved 8 mænd over gårder 1626:292; 1628:446; 1629:276,
 311; 1630:258; 1632:274; 1634:223, 229; 1635:272,
 279; 1636:162, 264
 syn ved 4 mænd over gårder 1628:369; 1630:299, 309
 syn over led og markeskel 1629:237
 syn over dyrehavegårder 1628:548
 syn over gårder om godsmarker 1634:223
 syn over gårde over mølledæmning 1634:287
 synsmænds kendelse vedr. gårdepligt 1629:311
 syn over gårder 1626:402, 455, 462; 1628:388, 433, 452;
 1634:213
 syn ved 8 mænd over markfordeling og skel 1635:300 (jfr. 345)
 syn vedr. jordemål 1626:392
 syn ved 8 mænd over møller 1635:126

syn ved 8 mænd over mølles tilløb 1634:312
 syn vedr. afpløjning 1631:333
 syn over vej 1629:507
 syn over korn på marken 1628:411; 1636:373
 syn over halm 1630:138
 syn ved 4 mænd over markskade 1625:81; 1628:367; 1629:
 769
 syn ved 2 mænd over markskade 1629:355
 syn over markskade 1627:250; 1628:387; 1630:474
 syn over afslagne enge 1634:299
 syn over vedlæs 1627:129
 syn over ejermærker på husdyr 1625:70; 1626:412; 1631:
 335 (jfr. 399, 414)
 syn ved 4 mænd over forvarede heste 1629:309
 syn ved 4 mænd over tingsbeskadigelse 1627:245
 syn over 1 svin 1625:121
 syn og vurdering af markskade 1628:516; 1629:378
 syn og vurdering af afslået korn 1627:454
 syn og vurdering af stjålet hest 1625:146
 vurdering skal kunne bevises på tinge 1626:206
 vurderingsmænd på skifte 1626:502; 1635:184
 vurderingsmænds ansvar for for lav vurdering 1631:183 (jfr.
 170), 251
 vurdering af opbudsbo anfægtet 1635:417
 vurdering omgjort 1631:170 (jfr. 183)
 vurdering af skade på dreng 1626:642
 vurdering af stjålne koster 1628:291, 511; 1631:203;
 1633:483 (jfr. 504, 526); 1634:313; 1635:167
 vurdering ved 2 mænd af pant 1625:241 (jfr. gruppe 128)
 taksering af kongens fæstejord for landgilde 1635:247
 taksering af skove for oldensvin 1628:468
 vurdering af markskade 1626:592; 1627:434; 1628:431, 432;
 1629:194, 318; 1630:347; 1631:52; 1632:467 (jfr.
 også gruppe 132)
 vurdering af skade 1630:60
 vurdering af havrejord 1627:231
 vurdering af ødegårds afgrøde 1635:67
 vurdering af skade på korn sået på øde gårds jord 1633:191
 vurdering af skade på hest 1627:213
 vurdering af tilbagesøgt (hellet) hest 1628:449
 vurdering af fadergæld 1630:525
 vurdering af forladt hest og vogn 1636:346
 vurdering af løvsøre 1625:*90; 1626:581; 1627:207; 1628:
 121
 vurdering (og fremlysning) af optagne/tilløbne husdyr (drif-
 tekvæg) 1624: 80, 87, 88; 1625:*343, *344, *345,
 *346, *347, *348, *350, *351, *352, *353, *354, *355,
 *356, *357; 1627:374; 1628:91, 212, 233b, 269, 274,
 657, 704, 711, 730; 1629:11, 30, 63, 84, 124, 154, 209,
 414, 739, 750, 775; 1630:13, 42, 77, 94, 96, 112, 134,
 502a, 567a, 581a; 1631:4a, 20a, 41a, 58a, 73a, 102a,
 608a, 654a; 1632:8a, 28a, 38a, 46a, 66a, 75a, 92a,
 420a, 446a, 492a; 1633:17a, 38a, 68a, 116a, 574a, 603a;
 1634:35a, 61a, 447a, 494a, 511a, 527a; 1635:11a, 19a,
 30a, 50a, 271a, 425a, 445a, 458a; 1636:19a, 66a, 125a,
 189a, 557a; 1637:121a
 vurdering af heste 1625:339, 374; 1626:9, 357, 664, 666,
 680, 720; 1627:19, 103, 205; 1629:554

vurdering af kreaturer: stude, køer, kalve 1625:305, 317,
 347; 1626:62, 63, 64, 665, 679, 695; 1630:29
 vurdering af svin 1625:270, 288, 289, 319, 330, 411;
 1627:14, 15, 17, 34
 vurdering af får og lam 1625:315, 316, 318, 347; 1626:11,
 667, 694, 720, 734, 735; 1627:16, 51, 75
 ransagning på kongens vegne, 3 mk. udlagt 1631:213 (jfr.
 107, 191, 211, 243, 322, 378)
 sag om lovlighed af ransagning og medtagelse af gods
 1631:322 (jfr. 107, 191, 213, 221, 243, 378)
 sag om ransagning 1628:124 (jfr. 140)
 ransagning, krav om hjemmel 1628:84
 ransagning ved 3 mænd 1628:281, 321
 ransagning efter stjålet vædder 1634:391
 ransagning ved bymænd efter stjålne koster 1635:293 (jfr. 292)
 ransagning 1625:*277; 1630:541 (jfr. 509, 561)

dømmende funktioner 30 - 49

30. stævning og varsel

tage dele til/på 1627:269, 289, 290, 291, 292, 293 og passim
 dele taget 19/6, last og klage 26/6 1634:244 (jfr. 245)
 tage ting/dele 1635:324-29 og passim
 lysning for delemål 1631:228; 1636:90
 dele og tiltale 1627:254
 dele på vidner 1634:129
 stævning på 8 mænds opkrævelse 1625:1
 manglende stævning før landstingsdom 1625:209
 stævning til alle sagsøgers debitorer, se gruppe 6
 varsel betingelse for tingsvidne 1626:726
 varselsmand under lavalder 1626:48
 betaling for varsel 1629:228
 de 8 mænd forspildt, hvis ikke varsel 1626:407
 manglende varsel, sagen spildt 1629:282; 1634:306
 varsels forsømmelse 1621:356; 1635:372
 frifindelse indtil nyt varsel 1625:34
 varselsmand ikke mødt, nyt varsel 1633:302, 314, 456
 varselsmand ikke tilstede 1626:436
 varselsmand ikke mødt, ingen proces 1632:216
 varselsmand ikke mødt, sagsøgte vedgik gæld 1635:215
 varselsmand ikke mødt, part samtykker i at høre vidner
 1634:309
 varselsmand fældet for udeblivelse 1627:23
 undladt varsel, nederfældig 1630:164
 undladt varsel, dom at lide 1630:165
 varselsmand kan ikke vidne 1629:468
 varsel, tingmænd pålægges at give varsel under mandhelig
 1622:224
 varsel om at møde under mandhelig 1626:418
 ulovligt varsel, vidne ikke forhørt 1629:665; 1634:406
 ulovligt varsel 1626:206; 1630:191; 1633:79; 1636:193
 varsel for brofjæl 1634:298
 6 ugers varsel uden for landet 1635:263
 8 dages kald og varsel 1632:192 og passim

befaling om at give varsel 1631:316
 varsel begæret 1631:208
 varsel opsat grundet høsten 1629:376
 sagsøgt kvinde død efter varsel, ingen dom 1636:94
 løfte om varsel 1626:228
 lovligt varsel til en svoger 1627:410
 lovligt varsel til indstævntes hustru 1632:295
 lovligt varsel til pige og naboer 1632:182
 varsel til tidligere vidne 1634:193
 varsel til alle vedkommende i drabssag 1626:167
 varsel til alle bymænd 1621:563 og passim
 varsel til alle skyldnere 1621:405 og passim
 varsel fra tinget 1621:135; 1629:610, 717; 1630:22, 136,
 240; 1631:131, 361; 1632:4, 49; 1633:263, 379
 kald og varsel fra tinget til doms fornyelse 1634:38 (jfr.
 97)
 løfte til herredsfoged om at møde uden varsel 1621:529;
 1625:38, 39, 396; 1626:107, 173, 177, 264, 285, 560,
 604; 1636:105
 løfte om andens fremmøde 1626:571
 forlæg om at møde uden varsel 1628:323
 forlæg om at møde under faldsmål 1634:485 (jfr. 499)
 varsel bestået, bekræftet 1621:6, 11, 34 og passim
 varsel på sognestævne 1629:531

31. fremmøde, udeblivelse, møde ved andre (jfr. 131)

irrettebydelse, sagsøger udebliver, sagsøgte findes sagesløs/
 hjemfindes (til nyt varsel) 1622:138, 140; 1624:23,
 98, 103; 1625:*61, *204, *208, *258, *285, 276, 327;
 1626:282, 301, 415, 437, 453, 471, 485, 526, 547, 570;
 1627:101, 257, 283, 337, 462; 1628:108, 194, 268, 350,
 436, 440, 456; 1629:121, 122, 123, 138, 232, 273, 302,
 330, 425, 456, 567, 654, 757; 1630:223, 290, 327, 366,
 382, 394, 404, 414, 500; 1631:100, 145, 146, 257, 289,
 441, 623; 1632:28, 104; 1633:138, 294, 457, 515, 569;
 1634:222, 236, 276, 433; 1635:15; 1636:202, 462, 514,
 537, 545
 irrettebydelse, ingen tiltale 1634:421
 bymænd byder sig i rette, hjemfindelse 1631:585
 4 byers husmænd byder sig i rette 1626:100
 sagsøger udeblevet, påstand om frifindelse 1628:325
 udeblivelse, forlæg om at møde næste rettedag 1632:265
 ingen parter mødt til domsafsigelse 1631:260
 parter mødt for sent 1633:200
 udeblivelsesdomme for gæld: se gruppe 43
 ikke udeblivelsesdom for skadegæld, da ikke rigtig gældssag
 1636:41
 manghelgsberøvelse (3 marksbøde, lovfældning) for udebli-
 velse/hjemmesiddelse trods varsel 1621:115, 445, 522;
 1624:51, 84; 1625:235, 247; 1626:229, 296; 1627:23,
 312; 1628:107, 463, 465, 475, 483; 1629:24, 34, 140,
 161, 242, 267, 307, 315, 360 (jfr. 353), 372 (jfr. 396),
 468; 1630:156 (jfr. 142), 294, 336 (jfr. 315), 399
 (jfr. 335, 414), 559 (jfr. 572); 1633:335

udeblivelse fra vidnesbyrd, mandhelig 1625:235; 1629:468;
 1631:559 (jfr. 572); 1636:544
 nævninger bøde for udeblivelse 1632:243
 udeblivelse fra tiltale for slagsmål, fældet for 3 mark
 1628:463
 fældt for hjemmesiddelse i sag om slag mod kvinde 1629:
 372 (jfr. 396)
 varsel for dom og tiltale, fældt for hjemmesiddelse 1630:
 156 (jfr. 142)
 overhørighed og hjemmesiddelse 1629:360 (jfr. 353)
 udeblivelse, bøde til herskab 1627:39
 udeblivelse grundet sygdom 1626:83
 udeblivelse, i kongens forfald 1621:426; 1626:32
 udeblivelse, i husbonds forfald 1627:150
 udeblivelse grundet skatteopkrævelse 1636:448
 udeblivelse, forlæg om nyt møde 1629:554; 1635:393
 udeblivelse, løfte om møde uden varsel 1632:267
 ingen vil sværge på udeblevets forfald 1631:558 (jfr. 536)
 forfald ikke svoret over udeblevet vidne 1631:213
 vidner ikke mødt, nyt varsel 1635:57
 en synsmand udeblevet 1634:87
 ed på forfald, indstævnte syg 1629:446
 2 mænds ed på vidners forfald 1631:173
 fuldmagt skal læses og påskrives før forsegling 1627:128
 fuldmægtig møder for arvinger 1622:87
 fuldmægtig for tidligere byfoged tiltaler for gæld 1621:1
 fuldmægtig kræver tingbogstilførsler under besegling 1631:
 107 (jfr. 191, 213)
 fuldmægtig anmoder om, at parten selv må gå i rette 1631:
 310
 rettergangsfuldmagt læst og påskrevet 1631:107 (jfr. 191)
 sag udsat grundet manglende fuldmagt 1634:416
 ingen vil påtage sig drabsmands eller den dræbtes sag
 1636:293 (jfr. 298, 319)
 pålagt mand at føre sin hustru i rette, da han nægter på
 hendes vegne 1626:205
 sag overgivet en anden 1621:58
 mand møder for kvindelig sagsøger 1621:49
 fader svarer for sin søn 1626:326
 søn forpligter sig på faders vegne 1625:252, 295

32. beskyldning, modsvar, udsættelse

sigte, beskyldte og give fuld sag for ildspåsættelse med på-
 lagte hænder 1634:269 (jfr. 231, 232, 246)
 tyvssag svoret på hænde 1634:429 (jfr. 379, 391)
 sværge sag på hænde 1626:46
 ikke svoren sag på hænde eller fuldkommen sigtet - frifin-
 delse 1634:277 (jfr. 65, 130, 214)
 give fuld sag for overværelse af drab 1625:82
 give fuld sag for overfald med kniv 1629:434
 give fuld sag for hug i arm 1625:*18
 give fuld sag for slag i hovedet 1628:346
 give fuld sag for sår, skade og bårdag 1632:217 (jfr. 193)
 give fuld sag for røveri og evt. bane 1628:495 (jfr. 500,
 514, 553, 691)

give fuld sag for overfald på kvinde 1625:354
 give fuld sag for afrykning af skæg 1625:287
 give fuld sag for slagsmål 1625:65
 give fuld sag for tyveri 1626:39
 give fuld sag for tyveribeskyldning 1633:268 (jfr. 299)
 give fuld sag for ran 1634:364 (jfr. 353)
 give fuld sag for arvesvig 1626:220; 1630:99
 give fuld sag for ulovlig omgang med kgl. tømmermands gods
 1629:108 (jfr. 135 og 1628:495, 514, 553, 691)
 give fuld sag for ulovligt krohold 1628:175
 give fuld sag for faderskab 1627:146
 give fuld sag for rømning 1625:343
 give fuld sag for ærekrænkelse 1626:477
 give fuld sag vedr. adkomst til løsøre 1625:249 (jfr. 380)
 give fuld sag for fratagelse af varer 1626:319
 give fuld sag for ulovlig pløjning 1625:372; 1626:261
 give fuld sag for gårdgang og hug i dør 1630:358
 give fuld sag for tilegnelse af forvaret byg 1633:285
 give fuld sag for ulovlige heste i fædded 1626:420
 give fuld sag for indtagelse af gæs 1628:490
 give fuld sag for sønderslået lås 1628:529
 give fuld sag for ulovlig udleje af jord 1629:405
 give fuld sag for markskade ved svin 1631:113
 give fuld sag for tingsbeskadigelse 1632:483
 fuld sag ikke givet 1635:301
 last og klage for overfald og afhugget finger 1633:286
 (jfr. 344, 350)
 last og klage for overfald på dreng 1633:331
 last og klage for slag imod kvinde 1627:367; 1629:353
 (jfr. 360)
 last og klage for beskadiget ben 1634:245
 last og klage for hug med le 1632:252
 last og klage for sår og skade 1633:321
 last og klage for hug og slag 1626:652; 1636:384
 last og klage for slag 1621:58; 1627:317; 1636:310 (jfr.
 320)
 last og klage for slagsmål 1628:476; 1630:256; 1633:311
 (jfr. 325); 1634:266, 319, 328, 392 (jfr. 410), 496;
 1636:272 (jfr. 284, 305)
 last og klage for overfald 1636:251, 295
 last og klage for vold og overlast 1621:58; 1634:427 (jfr.
 392, 410)
 last og klage for husfred og gårdgang med våben og værge
 1632:233
 last og klage for husfred og gårdgang 1627:446
 last og klage for gårdgang og tingsbeskadigelse 1633:193
 last og klage for husfred og gårdgang 1631:215
 last og klage for fredsbrud m.m. 1629:694
 last og klage for overfald på rette vej 1636:211
 last og klage for overfald og ran 1635:9 (jfr. 25)
 last og klage for overfald 1630:287, 303
 last og klage for vold og ran 1625:*157
 last og klage for tyveri 1624:141 (jfr. 107)
 last og klage for tilegnelse af foder og korn 1629:746
 last og klage for tilegnelse af kirkelås 1625:*276
 last og klage, fuld sag for afpløjning 1631:333

last og klage for afpløjning 1635:227
 last og klage for tøjring og tilegnelse af pæl 1636:344
 last og klage for afgræsning 1628:365
 last og klage for udtagelse af ko 1635:398
 last og klage for skade forvoldt af svin 1629:355
 last og klage for indhegning af overdrev 1632:210
 last og klage for pantning 1636:348 (jfr. 358)
 last og klage for vagtforsømmelse 1627:282
 last og klage for ulovligt ølsalg 1630:253
 last og klage givet efter prædiken 1628:130 (jfr. 162, 176)
 last og klage 1621:58 (jfr. 115); 372
 skyldte og sage for overfald og sår 1632:193 (jfr. 217)
 klage over vold og forsøg på drab 1631:348
 klage over overfald med økse 1631:347
 klage over overfald 1634:321
 klage givet for afslæt 1633:395
 beklagelse over ufredelig person 1626:378
 tiltale for fødested 1632:291
 tiltale for anpart af domsbeløb 1626:193
 herredsfoged tiltaler 1626:38
 skriftlig påstand/forsæt for overfald og røveri 1621:289
 (jfr. 300)
 skriftlig påstand 1635:66
 skriftlig klage 1628:494; 1633:341; 1634:353; 1635:9
 (jfr. 25)
 påstand om at være nødet til tinget som uærlig mand 1621:
 235 (jfr. 209)
 spørgsmål om sag gives 1634:374
 spørgsmål om beskyldning benægtet 1626:196; 1631:307
 gøre minde eller ret 1621:115
 svar nægtet før vidnesbyrd 1634:194 (jfr. 6)
 svar til varselsmænd, udeblivelse fra tinge 1631:296
 skr. modsvar efter skr. varselsseddel 1632:268
 skr. modsvar læst og påskrevet 1632:250 (jfr. 192, 223, 260,
 280, 316)
 tage dele til/på 1628:1, 3, 9, 10, 11, 12 og passim
 tage dele på og byde sig i rette med 1628:656
 forseglede skr. indlæg 1632:379
 gældskrav benægtet 1621:1; 1625:67; 1626:180; 1628:589,
 718
 løfte benægtet 1626:619
 gældskrav bestridt, påstand om betaling 1628:719
 indsigelse, at gæld delvis betalt 1629:172
 gældskrav delvis bestridt 1628:45
 modsvar, at gæld udlignet med 1 læs hø 1628:688
 modsvar, at gæld udlignet med arbejde 1628:705
 modkrav fremsat 1626:262
 henskydelse til regnskab 1627:410
 henskydelse til vidnesbyrd 1626:268
 udsættelse i 8 dage til debitorer 1625:225
 udsættelse, sag imod bortrejst bedages 1621:74
 sag udsat, da herredsfogeden syg 1634:292
 sag udsat efter godtfolks forbøn 1631:244
 sag udsat grundet manglende fuldmagt 1634:416
 dom udsat, da sag meget vidtløftig 1636:233 (jfr. 173, 190)

sag om stor gæld udsat til dom, da sagsøgte ikke var mødt
1633:480
sagsøgte udeblevet i gældssag, udsættelse 1634:20
herredsfoged tager betænkningstid før dom 1635:169 (jfr.
170, 250, 283)

33. frafald af sag, forlig på tinge (jfr. 163), opfyldelse,
løfte om opfyldelse

sag om ærekrænkelse frafaldet 1637:110
forseelse efterladt 1635:304
trætte og dele død og magtesløs 1621:366
4 forligsmænd udpeget 1625:19, 41 og passim
forlig ved 4 mænd 1622:141; 1624:37, 61, 69, 92 og passim
forlig ved 3 mænd 1631:622
forlig ved 2 mænd 1625:*246
forlig følges af dom 1629:229; 1631:52; 1634:103
forlig i henhold til voldgift 1629:664
forlig på tinge trods påstand om udentingligt forlig 1622:
122
forlig påberåbes af sagsøgt 1633:84
forlig anfægtet 1625:*181
tilsagn om forlig bestridt 1628:335
tilbud om forlig afvist 1632:280 (jfr. 192, 223, 250, 260)
samtykke til forslag om forlig 1625:*247
løfte om overholdelse af forlig, ellers under dele 1626:440
forlig med fængslet modpart 1636:6 (jfr. 1635:451)
forlig, kongesagen foruden 1625:*173; 1629:107
efter forlig gives bod til de fattige 1634:89
forligelsesmål, betalt med øl 1632:358
forlig brudt 1626:433
forlig efter drab 1630:313 (jfr. 314)
forlig efter knivstik, bøder til husbond 1635:458
forlig efter slag imod dreng 1628:677
forlig efter slag imod kvinde 1627:70 (jfr. 65)
forlig efter slag/slagsmål 1627:159 (jfr. 155); 1629:107,
445; 1631:507; 1632:288; 1633:160 (jfr. 157), 255;
1634:275, 524; 1636:259, 305 (jfr. 272, 284)
forlig om slagsmål og sivskær 1630:241 (jfr. 227)
forlig efter slagsmål afvist 1628:129
forlig efter overfald 1626:690; 1630:172
forlig efter tyverisigtelse 1631:262
forlig efter ukvemsord imod foged 1636:324 (jfr. 287, 315)
forlig efter ærerørige ord 1635:204 (jfr. 203, 205)
forlig om smådevis 1630:386 (jfr. 346)
forlig efter skældsord 1621:366, 472 (jfr. 457); 1626:487;
1627:270; 1628:373; 1631:267; 1633:254; 1635:302;
1636:192, 200
forlig efter nogle ord 1636:9
forlig om ihjelstukket hest 1631:192
forlig om lånt hest, som døde 1629:285
forlig om lejet ko, som døde 1636:153
forlig om druknet kalv 1637:13 (jfr. 1636:540)
forlig om døde gæs 1636:323
forlig om forsvunden so 1635:40

forlig om ret til 2 gæs 1635:34 (jfr. 10)
 forlig om gårdhandel 1632:234
 forlig om hushandel 1626:427
 forlig om husleje 1634:136
 forlig om tjenesteløn 1627:98
 forlig om jord 1626:450; 1630:326; 1636:208
 forlig om byttet jord 1627:456
 forlig om en have 1628:430
 forlig om ret til tørv 1634:374
 forlig imellem byer om vogtning af kvæg 1633:300
 forlig imellem byer om hegn 1632:435
 forlig imellem byer efter pantning 1633:172
 forlig om skadegæld 1631:52; 1633:110, 184, 185; 1636:
 179
 forlig om børnegods 1636:191
 forlig om udtagne kreaturer og ødelagt lås 1627:425
 forlig om afslæt/afmejning 1632:339; 1636:434
 forlig om afslæt og bekostning 1633:589 (jfr. 342, 359,
 418, 586)
 forlig om bortkastet hø 1629:479
 forlig om gærder og græsgæld 1627:216
 forlig om afgifter af fæstet gård 1629:71
 forlig om ituslåede ruder 1630:302
 forlig om en klædeskåbe 1627:239
 forlig i sag om plovhjul 1632:10
 forlig efter fratagelse af seletøj 1636:403 (jfr. 394)
 forlig om gæld 1627:275
 forlig efter tvist imellem brødre og deres fader 1632:204
 forlig efter trætte 1628:362; 1630:133; 1633:410; 1634:
 261
 forlig 1621:366, 472 (jfr. 52, 91, 457); 1625:41; 1626:
 271, 308, 368; 1628:399; 1629:365, 720; 1632:417
 gæld betalt på tinge 1626:578; 1637:75
 gæld: 1 lam, betalt med 1 vædder 1634:378
 håndslag på løfte om betaling under mandhelg 1625:326, 365,
 369
 løfte på tinge om opfyldelse under mandhelg 1621:87; 1624:
50, 81, 82, 91, 129, 148, 154; 1625:*74, 10, 16, 17,
18, 25, 28, 31, 63, 65, 67, 72, 78, 79, 80, 85, 86, 96,
97, 98, 99, 104, 110, 117, 118, 119, 120, 125, 127, 137,
138, 140, 169, 172, 173, 174, 180, 182, 197, 199, 211,
220, 221, 227, 231, 236, 253, 254, 256, 261, 262, 274,
324, 326, 345, 356, 358, 359, 361, 362, 364, 365, 367,
368, 369, 371, 383, 386, 387, 403, 408, 410, 412;
1626:25, 50, 53, 55, 56, 65, 66, 71, 106, 110, 111,
112, 116, 127, 128, 131, 136, 140, 143, 151, 152, 156,
169, 170, 171, 172, 174, 203, 204, 210, 216, 218, 219,
229, 272, 279, 283, 317, 349, 365, 366, 367, 368, 388,
397, 423, 426, 428, 446, 450, 468, 469, 470, 475, 481,
520, 525, 538, 549, 551b, 558, 574, 579, 593, 594, 612,
650, 656, 658, 678, 686, 697, 711, 712, 715, 718, 724,
733; 1627:1, 42, 62

løfte på tinge om opfyldelse (→ mandhelgsklausul)

1621:3, 12, 23, 27, 30, 35, 40, 50, 54, 55, 59, 61,
 66, 67, 72, 93, 101, 108, 110, 112, 122, 124, 129, 131,
 142, 155, 158, 159, 161, 165, 171, 174, 175, 177, 179,
 183, 184, 185, 186, 187, 188, 194, 195, 199, 200, 201,
 202, 205, 215, 216, 217, 221, 228, 232, 244, 247, 249,
 250, 256, 257, 258, 259, 260, 266, 276, 277, 280, 288,
 290, 309, 320 (jfr. 388), 333, 345, 349, 350, 395, 403,
 406, 411, 412, 413, 430, 433, 442, 444, 468, 471, 475,
 476, 478, 487, 497, 498, 505, 513, 515, 518, 531, 535,
 538, 543, 546, 549, 552, 554, 564, 565;
1622:2, 12, 20, 34, 43, 51, 53, 57, 61, 69, 73, 75,
 76, 80, 91, 98, 99, 117, 118, 119, 120, 158, 161, 167,
 174a, 191, 193, 195, 197, 201, 203, 207, 208, 213, 220,
 223, 247, 249;
1624:2, 4, 5, 6, 8, 11, 15, 20, 45, 46, 48, 56, 59, 60,
 62, 86, 108, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 126,
 127, 134, 135, 142, 144, 146;
1625:*17, *19, *22, *23, *24, *34, *38, *39, *40, *42,
 *43, *46, *60, *80, *81, *87, *91, *95, *97, *99, *100,
 *104, *105, *107, *111, *113, *114, *115, *121, *128,
 *129, *130, *135, *141, *146, *149, *153, *155, *156,
 *163, *166, *167, *172, *175, *176, *178, *179, *180,
 *182, *184, *190, *191, *202, *210, *214, *216, *223,
 *227, *230, *233, *234, *235, *236, *240, *241, *245,
 *256, *260, *264, *267, *269, *270, *272, *278, *282,
 *294, *299, *301, *304, *306, *314, *320, *325, 22,
 84, 139, 156, 157, 162, 166, 168, 177, 195, 202, 203,
 207, 208, 233, 237, 238, 239, 255, 257, 258, 265, 267,
 268, 275, 280, 290, 295, 297, 301, 302, 303, 304, 322,
 335, 338, 341, 350, 351, 352, 370, 382, 384, 385, 390,
 392, 397, 404, 406;
1626:36, 47, 59, 70, 76, 84, 90, 95, 97, 102, 103, 104,
 115, 118, 119, 121, 123, 129, 150, 160, 161, 168, 176,
 182, 184, 189, 200, 201, 207, 214, 223, 231, 233, 235,
 239, 240, 241, 242, 243, 244, 252, 256, 267, 274, 284,
 288, 291, 304, 314, 324, 335, 350, 383, 405, 411, 430,
 442, 459, 483, 499, 515, 516, 528, 537, 543, 550, 551a,
 553, 557, 567, 569, 576, 586, 595, 608, 611, 614, 615,
 618, 620, 626, 627, 644, 645, 654, 660, 661, 672, 691,
 692, 696, 699, 704, 707, 710, 716;
1627:36, 66, 73, 74, 89, 201, 225, 230, 242, 266, 288,
313:314, 339, 344, 353, 416, 430, 439, 442, 467, 468,
 470;
1628:8, 111, 135, 146, 196, 225a, 240, 255, 256, 257,
 272, 349, 377, 401, 408, 409, 414, 418, 429, 461, 497,
 509, 515, 518, 537, 541, 542, 563, 574, 577, 579, 580,
 583, 602, 606, 611, 612, 613, 632, 641, 642, 645, 650,
 677, 693, 697;
1629:13, 14, 35, 39, 48, 53, 54, 56, 71, 81, 89, 118,
129:162, 194, 207, 216, 217, 221, 225, 227, 246, 257,
 261, 390, 395, 396, 452, 462 (jfr. 459), 484, 485, 486,
 494, 495, 505, 536, 546, 556, 561, 595, 607, 613, 614,
 619, 636, 640, 681, 686, 687, 705, 711, 720, 737, 742,
 765;

- 1630:73, 81, 86, 123, 208, 215, 219, 220, 243, 265,
 271, 280, 305, 330, 345, 376, 403, 440, 520, 523, 532,
 545;
 1631:8, 30, 36, 68, 70, 84, 130, 158, 159, 166, 193,
 196, 199, 201, 205, 227, 240, 279, 288, 308, 325, 326,
 403, 410, 450, 474, 484, 534, 547, 548, 552, 557, 564,
 568, 571, 576, 577, 589, 590, 597, 617, 630, 645;
 1632:18, 26, 31, 57, 67, 69, 92, 194, 219, 235, 237,
 271, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 350, 359, 360, 383,
 390, 395, 396, 424, 425, 460;
 1633:83, 131, 313, 323, 346, 404, 405, 406, 445, 452,
 478, 492, 495, 538, 587;
 1634:40, 47, 144, 184, 185, 227, 336, 375, 424, 425,
 492, 503, 517, 518, 519, 523;
 1635:22, 24, 27, 28, 29, 60, 95, 153, 197, 242, 243,
 244, 422, 441;
 1636:1, 18, 36, 37, 44, 46, 53, 89, 140, 144, 149, 174,
 209, 220, 268, 328, 338, 339, 396, 476, 496;
 1637:14, 52
 løfte på tinge om opfyldelse efterfulgt af dom 1628:58,
 214, 297
 løfte på tinge om opfyldelse misligholdt, dom 1631:26
 løfte på tinge om betaling for en anden 1625:252, 265,
 286, 310, 311, 312, 313, 334, 336, 350, 379; 1626:33,
 103, 224, 315; 1631:141
 løfte om at skaffe vissen og loven for børnegods 1625:*254
 løfte om at skaffe forløfte for gæld 1626:227
 løfte om at holde skifte under mandhelg 1626:609
 løfte om fremskaffelse af bøsse under mandhelg 1627:63
 løfte om regnskab under mandhelg 1626:202, 556
 løfte om regnskab 1626:149; 1633:524
 løfte om betaling efter regnskab 1632:237
 løfte om betaling hvis forlig opnås 1626:184
 løfte om betaling af vedgæet del af gæld 1633:407
 løfte om udlevering af frapantede effekter 1633:487
 løfte om udlevering af kvindes klæder 1627:389
 løfte om betaling af bøder til kongen 1625:248 (jfr. 230)
 løfte om at stille øvrigheden tilfreds 1634:381
 løfte om fremskaffelse af løsøre eller betaling 1631:169
 løfte om at afbevise eller betale efter testamente 1626:362
 løfte om betaling for børnegods 1632:235
 løfte om havrejord og pløjning 1626:58
 løfte om at møde med hest 1626:560 (jfr. 601)
 løfte om erlæggelse af foder og korn 1632:133
 løfte om erlæggelse af tiendekorn 1626:29
 løfte om udbedring af gård og landgilde 1634:355, 356
 løfte om betaling af synsmænd med øl 1626:292
 løfte om udlæg af anpart i okse 1626:17
 løfte om fremlæggelse af breve og beviser 1629:340; 1632:
 376
 løfte om udlevering af vadmel 1628:397
 løfte efter forsømt jagt 1625:*125

34. bevis: ed, partsed, kønsed (jfr. 561)

sværge med pålagte hænder 1634:269
 ed med håndspåleggelse på barnefader 1636:362
 døendes ed på banemand 1636:293 (jfr. 298, 319)
 krav om "at give lov" 1627:316
 dom til at lovværge sig eller lide døden 1634:305 (jfr.
 231, 232, 246, 269, 333)
 vidne sværger sig fanden i vold, hvis han siger mere
 1634:233
 ved falsk ed mistes salighed 1632:223 (jfr. 192, 250, 260,
 280, 316)
 edstema ikke forstået 1632:463
 ed nægtet 1630:556; 1632:74; 1636:398 (jfr. 333, 393)
 ed imod ed 1629:687
 dom til ed på benægtet gæld 1628:460
 ed på ikke at have overværet drab 1627:281 (jfr. 264, 310,
 345)
 egen ed og eet vidne ikke nok 1628:324
 ed og vidnesbyrd af en kvinde 1627:318
 kvindes ed 1626:639
 ed på tyendes og drenges vegne 1629:368
 ed på persons fravær 1626:662
 ed på blindhed og forarmelse 1629:621
 ed på, at en inderste var rømt 1626:623
 ed på armod, se gruppe 80
 ed på store udgifter til badskærer 1626:676
 ed på, at gæld delvist betalt 1629:742
 benægtelsesed ikke præsteret; alternativet dødsstraf for
 mordbrand 1634:333 (jfr. 314, 344)
 benægtelsesed vedr. overværelse af drab 1626:326 (jfr.
 1625:14)
 benægtelsesed vedr. samleje med slægtning 1635:160 (jfr.
 89, 121, 135)
 benægtelsesed vedr. faderskab 1628:699 (jfr. 673)
 benægtelsesed vedr. forvaring af penge 1629:265
 benægtelsesed vedr. skadegørende dyr 1629:503, 504
 benægtelsesed vedr. markskade 1630:474
 benægtelsesed vedr. gæld 1625:264; 1627:253; 1630:321;
 1631:141; 1633:163
 benægtelsesed vedr. levering af tønde 1625:287
 benægtelsesed, frifindelse 1627:342
 benægtelsesed 1628:55
 partsed med mededsmænd (kaldt kønsed) 1627:223
 kønsed 1627:149

35. bevis: fersk gerning, tilståelse, anerkendelse

fersk gerning, drab 1636:298 (jfr. 293, 319)
 fersk gerning, voldsmand pågrebet 1621:372 (jfr. 382)
 tilståelse/bekendelse af drab 1621:382; 1634:240 (jfr.
 247, 257)
 tilståelse under tortur af mange tyverier og angivelse af
 medvirkende 1624:71
 dømt tyv tilstår flere tyverier og krybskytteri 1628:355
 kvinde tilstår tyveri af 2 grise 1634:313 (jfr. 318, 354)

tilståelse af tyveri 1625:*77, 70, 146; 1626:39; 1631:
 203; 1633:483 (jfr. 504, 526, 572); 1635:167, 292
 (jfr. 293)
 tilståelse af slag 1626:425 (jfr. 435, 473); 1627:155
 (jfr. 159)
 tårngemmers tilståelse af voldtægt imod kvindelige fanger
 1637:85 (jfr. 8, 1636:512, 558)
 bekendelse af forseelse og løbsagtighed 1636:512 (jfr. 558,
 1637:8, 85)
 beliggelse tilstået 1628:372
 bekendelse af faderskab kaldt løgnagtig 1635:89 (jfr. 121,
 135, 160)
 bekendelse 1621:58
 en dømt angiver sin hustru for tyveri 1634:472 (jfr. 379,
 391, 429, 448)
 dom til bøder iflg. tilståelse 1627:345
 erkendelse af skade ved svin 1628:43
 anerkendelse af ulovlig pantning 1626:68
 gæld vedgået, dom 1628:123, 486; 1629:245, 570
 gæld vedgået 1628:208; 1633:505; 1635:103

36. bevis: vidnesbyrd, tingsvidne, tingbogen

vidner skal navngives 1621:272
 tidligere vidner skal varsles 1634:193
 tilvarslede vidner må ikke rejse bort 1626:406
 vidnesbyrd tilstedes ikke efter dom 1630:137
 ét vidne er intet vidne 1632:180
 forpligtelse til at føre vidnesbyrd 1626:289 (jfr. 286)
 udskydelse af et vidne, som er parten imod 1621:272
 tvivl om lovligheden af, at vidner ikke føres samme dag
 1631:234
 vidne i egen sag 1625:*31; 1636:513
 varselsmand kan ikke vidne 1629:468
 påberåbte vidnesbyrd ikke ført 1626:48
 vidne på død mand 1625:*31
 påstand, at herredsfoged forbød vidnesbyrd 1628:691
 henskydelse til vidnesbyrd 1625:103; 1626:225
 yderligere vidner afskæres 1631:591
 vidnesbyrd benægtet ved ed 1635:8 (jfr. 21, 62, 127)
 vidnesbyrd bestrides 1626:73
 vidnesbyrd kaldt løgn 1626:312 (jfr. 340); 1633:483;
 1634:239
 kvinder vidner 1624:141; 1626:690; 1627:403
 vidnesbyrd på hustrus vegne 1627:30, 38; 1631:151;
 1634:238
 3 vidner efter syg kvindes mund 1624:141
 2 vidner på kvindes mund 1624:141
 søn vidner om moders udsagn 1625:108
 skriftligt vidnesbyrd af fæstemø 1634:316 (jfr. 310)
 vidnesbyrd af tjenestepige 1632:165
 mand vidner på sin karls vegne 1628:687
 bevis "med sandmand eller kvinde" 1634:364
 en karl (dreng) stævnet til vidnesbyrd 1625:250
 et vidne udeblevet 1631:213

spørgsmål om flere vidnesbyrd 1626:341
 skriftligt vidnesbyrd grundet skrøbelighed 1634:258
 vidnesbyrd på syn over en dræbt 1625:54
 tingmænd bevidner hvad på tinge passeret 1634:15 (jfr. 77)
 vidnesbyrd af 8 stokkemænd 1632:293
 vidnesbyrd af tidligere herredsfoged og vurderingsmænd vedr.
 skifte 1621:517
 vidnesbyrd af menige byfolk, mænd og kvinder 1626:406
 12 tingmænd bekræfter tingsvidne 1625:378
 vidnesbyrd i drabssag 1625:13, 39, 92; 1634:513
 vidnesbyrd om drab på kvinde 1634:247 (jfr. 240, 257)
 vidnesbyrd om drab 1636:293 (jfr. 298, 319)
 vidnesbyrd om blødende lig 1631:572 (jfr. 544, 559)
 vidnesbyrd om overfald og slagsmål 1628:327; 1628:691
 (jfr. 495, 514, 553); 1632:233; 1633:344 (jfr. 286,
 350); 1634:203 (jfr. 196, 205, 217); 1635:21 (jfr.
 8, 62, 127); 1636:299
 vidnesbyrd om overfald og afhug af finger 1633:344 (jfr.
 286, 350)
 vidnesbyrd om slagsmål og knivstik 1634:203 (jfr. 196,
 205, 217)
 vidnesbyrd om overfald, husfred og gårdgang med våben
 1632:233
 vidnesbyrd om slagsmål og mishandling 1636:299
 vidnesbyrd om drabstrassel 1628:238
 vidnesbyrd om trusler om ildspåsettelse 1634:231 (jfr.
 305, 333)
 vidnesbyrd om trolddom 1622:233 (jfr. 248)
 vidnesbyrd om beliggelse eller voldtægt 1635:121 (jfr. 89,
 135, 160)
 vidnesbyrd om fødsel i dølgsmål 1635:249 (jfr. 245)
 vidnesbyrd om ulovlig frihedsberøvelse 1629:327 (jfr. 314)
 vidnesbyrd om ransagning 1630:541 (jfr. 509, 561)
 vidnesbyrd om tyveri af får m.v. 1633:483 (jfr. 504, 526,
 572); 1634:391 (jfr. 379, 429, 448)
 vidnesbyrd om stjalne fiskegarn 1635:263
 vidnesbyrd om gæs som påstås stjålet 1634:522 (jfr. 453,
 470)
 vidnesbyrd om tilegnelse af lam 1628:321, 357
 vidnesbyrd om fratagelse af hest 1626:406
 vidnesbyrd om afhentning af får 1626:334
 vidnesbyrd om opførsel i kirketid 1630:100 (jfr. 121)
 vidnesbyrd om fjernelse af gods fra dødsbo 1634:130 (jfr.
 65, 194), 214 (jfr. 65, 130)
 vidnesbyrd om tilegnelse af pæle 1629:290
 vidnesbyrd om skade på en hest 1628:386
 vidnesbyrd om får ihjelbidt af hunde 1628:130 (jfr. 162,
 176)
 vidnesbyrd om afpløjning og overfald 1628:327
 vidnesbyrd om ulovlig hugst 1629:86, 182; 1636:2
 vidnesbyrd om markskade ved kvæg/svin 1629:488; 1630:427
 vidnesbyrd om skade ved affyring af bøsse 1628:610
 vidnesbyrd om beskyldninger 1635:192
 vidnesbyrd om hests identitet, tyverisigtelse 1634:104
 (jfr. 126, 135, 151, 189, 193, 218), 258
 vidnesbyrd om 5 heste med ukendt ejer 1628:581

vidnesbyrd om rette arvinger 1629:323
 vidnesbyrd om nedlæggelse af Islev by 1630:178
 vidnesbyrd om armod og tiggeri 1629:289; 1630:479, 480,
 481
 vidnesbyrd om 8 dlr., som findes i kirkestolen 1625:108
 vidnesbyrd om pengelån til studehandel 1634:309
 vidnesbyrd om pengelån, kreditor død 1621:516
 vidnesbyrd om piges tjenesteløn 1634:456 (jfr. 419)
 vidnesbyrd om indgået køb 1621:252
 vidnesbyrd om afgivet løfte 1625:43
 vidnesbyrd om ret til ved 1628:385
 vidnesbyrd om øde gård 1626:677
 vidnesbyrd om indhold af befaling 1625:133
 tingbogen autoriseret af lensmand 1624:1; 1625:1; 1626:
 290; 1628:248; 1630:187; 1631:251; 1632:170;
 1633:247; 1634:205; 1635:98; 1636:126
 direktiv om førelse af tingbog 1625:1; 1626:290
 dom til udlevering af tingbog 1627:348 (jfr. 1628:4)
 i tingbogen udelades indlæg under henvisning til dommen
 1626:46
 part skyder sig til tingbogen 1633:603
 tingbogen som bevis 1628:60; 1629:135
 seddel af tingbog 1629:329
 skiftebogen 1628:133; 1629:256; 1635:122, 123, 124
 pantebogen 1633:417, 521

37. bevis: syn og skøn på tinge (jfr. 25)

bevis for legemlig overlast: badskarers udsagn om den over-
 faldnes krop 1621:289
 syn på tinge over sår og mærker efter overfald og slag 1625:
 89; 1628:359; 1628:476; 1629:70, 215, 322; 1632:193
 (jfr. 217); 1634:496; 1635:9 (jfr. 25)
 syn på tinge over ar efter knivstik 1628:358
 syn over afhugget finger 1633:286 (jfr. 344, 350)
 en krøbling synet 1627:475
 en ung mand synet med henblik på hans myndighed 1629:189
 syn over en hest, købt eller stjålet 1634:135 (jfr. 104,
 126)
 syn over et svin 1625:121
 syn uden for tinget, se gruppe 25

38. bevis: breve, regnskabsbøger, registre (jfr. 449, 618)

mandhelgsbrev fra 1618 på gæld 1630:308
 skiftebrev 1629:612
 beviser for gæld: rigtig håndskrift, regnskabsbog eller le-
 vende røst 1621:218
 herredsfoged efterspørger flere breve 1626:251
 forlæg om fremlæggelse af breve 1629:135
 sagsøgt æsker håndskrift i rette 1627:355
 sigtet fremlægger breve og dokumenter 1636:190 (jfr. 173,
 190, 1635:169, 170, 250, 283)
 et testamente 1626:451
 krav om fremlæggelse af begge udskårne skrifter 1635:270

2 udskårne skrifter vedr. børnegods 1631:148; 1632:226;
 1635:14
 2 udskårne skrifter 1629:256
 en halv udskåren skrift 1630:236
 udskåren skrift vedr. børnegods 1630:340, 413
 udskåren skrift dateret 1586 1629:289
 udskåren skrift 1627:54, 55; 1630:267; 1631:226
 "weddeseddel" 1633:201
 præstens seddel bevis for armod 1629:621; 1630:382, 515,
 581
 en skriftlig seddel på forarmelse 1629:758
 hvis seddel underkendes, tilbydes vidner 1625:46
 ridefogeds hjemmelsseddel anfægtet 1621:322 (jfr. 243,
 378)
 seddel om ansvar for fængsling 1631:243
 lægdseddel 1630:508
 seddel modbeviser landgildekrav 1634:92
 tiende iflg. seddel 1629:677
 ukendskab til betydningen af seddel 1626:206
 kvitteringsseddel 1631:403; 1632:123
 seddel som bevis 1625:26, 46
 seddel på gæld 1629:15
 passeddel 1635:35
 gældsbreve, håndskrifter: se gruppe 116
 regnskabsbog ikke fremlagt, men kun løs seddel: frifindelse
 1621:24; 1631:149
 regnskabsbøger bevis for gæld til afdød 1631:625
 afdøds regnskabsbog 1627:420
 regnskabsbog kræves fremlagt 1633:16, 17; 1637:30
 regnskabsbog 1621:24; 1626:610 (jfr. 636); 1628:402;
 1629:752, 754, 755; 1631:77; 1632:77, 87; 1633:594;
 1635:77; 1637:72
 gæld iflg. bog 1627:242, 373, 463; 1628:71, 72, 93, 390;
 1629:358; 1630:308; 1631:381, 598; 1632:201, 280a;
 1633:305
 gæld iflg. bog benægtet, dom til betaling, medmindre ed
 1631:163
 dom til betaling, medens bog ved magt 1629:172
 bog overfor register 1637:67
 regnskabsbog bestrides 1629:691
 løfte bevist ved bog 1632:155
 gæld svigagtigt afskrevet i regnskabsbog 1631:633 (jfr.
 651)
 præstens bog over tiende 1632:74
 jordbog 1628:309, 309a, 309b, 310, 311, 312, 313, 314, 329,
 330, 331; 1632:257; 1634:161
 bog vedr. køb og salg 1625:46
 register af rådhusbogen 1626:122
 skifteregister 1629:303; 1630:501; 1634:295
 register 1625:*20; 1626:272; 1629:94
 restanceliste vedr. lånekorn 1632:123
 restancens formelding 1632:342

39. bevis iøvrigt, bevispligt, bevismangel

Guds sandhed 1631:273
 en døendes udsagn om drabsmand 1629:529 (jfr. 520)
 udsagn i dødsstund om gæld 1631:149
 et lig bløder, da mulig drabsmand rører det 1631:559
 (jfr. 544, 572, 591)
 bevis for fødsel i dølgsmål, mælk i bryst 1635:249 (jfr. 245, 262)
 fødende kvindes udsagn om barnefader 1636:362
 udlægning af barnefader for kvinder 1637:121
 bevis med levende røst 1630:33
 afbevis med skifteregister eller levende røst 1625:*150
 bevis med håndskrift, regnskabsbog eller levende røst 1621:218
 egen ed og et vidne ikke nok 1628:324
 hjemfindelse til videre bevis 1624:138
 dom efter et bevis' lydelse 1628:594
 skyldner skal bevise betaling 1630:175
 dom for gæld, da sagsøgte ikke kan bevise betaling 1636:58
 dom for gæld medmindre afbevisning 1627:420, 421
 henskydelse til modbevis 1629:764, 766
 gæld iflg. bog, modbevis med sedler 1628:111
 bevis for, hvor betaling er sket, loves præsteret 1621:507
 gæld delvis erkendt, dom herfor, bevis krævet for resten 1637:83
 frifindelse indtil bedre bevis 1621:8
 løs seddel ikke tilstrækkeligt bevis 1621:24
 mandhelig berøves for gæld, medmindre modbevis 1625:122, 123
 gæld benægtet, krav om bevis for løfte 1633:153a
 løfte om at ville bevise 1625:651
 tilbud om bevis 1629:93
 betale eller modbevise 1626:545
 ulovlig skovhugst afbevist 1622:234
 gældsbrev ikke tilstede, udsættelse 1633:181
 sagsøgt kræver bevis for overfald 1625:354
 krav om bevis for slag og stik 1633:325 (jfr. 311); 1634:196
 krav om bevis for tyverisigtelse 1633:268 (jfr. 299)
 krav om bevis 1625:287; 1626:688; 1630:63, 137; 1631:194; 1632:87
 krav om hånd og segl på gæld 1633:306
 bevismangel 1621:8; 1622:127; 1629:288, 402; 1633:172, 336; 1634:164, 287; 1635:127 (jfr. 8, 21, 62)
 en fængslet får adgang til at skaffe breve før dom 1636:173 (jfr. 190, 233, 1635:169, 170, 250, 283)
 kopi af seddel nægtet 1632:250 (jfr. 192, 223, 260, 280, 316)

40. sandemænd og nævninger, funktioner og afgørelser

bevis "med sandmand eller kvinde" 1634:364
 16 mænd opkrævet vedr. dødsfald 1636:262 (jfr. 292)
 16 nævninger i formodet drabssag 1631:544 (jfr. 559)

16 nævninger i drabssag 1625:92; 1626:506
 16 mænd vedr. slag med døden tilfølgende 1636:261
 16 mænds kendelse om tilstedeværelse ved drab 1625:147
 16 mænds tog 1636:513
 16 mænd/nævninger skyder skudsmål 1626:370; 1629:520
 (jfr. 529, 530); 1631:572; 1634:514; 1636:296
 en syg afløses i 16 mænds takst 1634:515
 16 nævninger bøde for udeblivelse og ulydighed 1632:243
 16 nævningers formand 1626:390; 1629:520; 1631:591
 herredsfoged og 8 mænd idømmer livsstraf for tyveri 1628:
 511; 1630:454 (jfr. 419)
 8 mænd sværger kvinde til tyv 1634:472 (jfr. 379, 391,
 429, 448)
 8 mænd kan ikke sværge om tyveri, da breve og tingsvidne
 ikke leveret 1634:448 (jfr. 429)
 12 mænds kendelse om kirkefred 1625:*163
 12 nævninger sværge om husfred og gårdgang 1632:233
 13 oldinger påkender markeskel 1623:447
 8 mænd påkender sager om gærder og skel 1627:216; 1628:
 259
 domme og mandhellebreve hindrer nævninger i at sværge
 1631:572

41. dommerens kendelser

kendelse om henvisning for slotsøvrighed 1629:577
 kendelse om henvisning til 8 mænd 1629:673
 forlæg om kønsed 1627:149
 forlæg om at møde under mandhelg 1626:492
 forlæg om at møde næste retterdag efter udeblivelse 1632:
 265
 forlæg om at møde uden kald og varsel 1626:454, 465; 1628:
 323; 1629:513; 1630:125; 1631:413, 540
 forlæg om nyt møde efter udeblivelse 1629:554
 forlæg om at møde med breve 1629:135; 1630:105
 forlæg om at give afkald eller fuld sag under mandhelg
 1626:401
 forlæg om betaling af beliggelsesbøder 1627:199
 forlæg om 3 mark for ulyd på tinge 1629:532
 forlæg om enten at give fuld sag for arvesvig eller afkald
 for arv 1629:598 (jfr. 629, 630)
 part tilfunden at føre vidner 1636:113
 part tilfunden at erklære sig hos ridefoged 1632:123
 pålæg om at erklære sig 1629:419
 pålæg om at møde med optaget hest 1630:377
 part tilfunden at fremskaffe frapantet gryde 1630:332
 forlæg om at fremskaffe en sæk 1627:161
 forlæg om at fremskaffe skrifter vedr. skifte 1629:223
 forlæg om at fremskaffe kvittering 1629:313
 forlæg om at fremskaffe gældsbreve 1627:355
 forlæg om at fremskaffe bøsse under mandhelg eller afværge
 1627:20
 forlæg om betaling eller afværge 1632:123; 1633:461
 forlæg om at betale under mandhelg 1626:729
 forlæg om at betale eller vurdering 1627:163, 164

forlæg om betaling for skade på dreng 1626:642
 forlæg om betaling af gæld 1625:32, 51; 1626:395, 546,
 690, 719, 730; 1627:77, 79, 81, 83, 84, 85, 86, 99,
 100, 102, 106, 107, 108, 111, 113, 114, 115, 120, 124,
 130, 131, 132, 133, 134, 138, 139, 140, 153, 157, 160,
 167, 168, 174, 176, 177, 178, 179, 194, 209, 210, 315,
 326, 351, 375, 396, 404, 407, 447, 450, 451, 461;
1628:81, 88, 89, 98, 99, 114, 139, 189, 203, 204, 247,
 270, 504, 565, 659, 713, 714, 721; 1629:67, 74, 79,
 80, 112, 149, 447, 467, 524, 534, 563, 566, 605;
1630:89, 90; 1631:70, 247; 1632:134; 1635:26
 forlæg til den ene part om at betale, den anden om at leve-
 re øksne 1631:298
 forlæg om hjemmel til gryde 1629:310
 forlæg om hjemførsel af varer 1626:629
 forlæg om erlæggelse af delvist benægtet ydelse af korn el-
 ler afværge 1632:118
 kendelse om afbevisning af gæld 1636:88
 forlæg om at møde med regnskabsbog 1628:402; 1629:752,
 754, 755
 forlæg/kendelse om at gøre regnskab 1629:17; 1629:449;
 1630:33, 189; 1632:97, 201; 1634:509; 1635:85
 herredsfoged forelægger parter at færdiggøre deres breve
 1626:709
 herredsfoged tillader vidnesbyrd trods påstand om forlig
 1635:263

42. frifindelser

frifindelse indtil bedre bevis 1621:8; 1624:138; 1625:
 *250
 frifindelse for modbevist gældskrav 1633:16
 frifindelse indtil lovligt varsel 1625:34; 1629:121, 122,
 123
 frifindelse af indvarslet, når sagsøger udebliver: se gruppe
 31, i rettebydelse
 frifindelse for mened 1635:160 (jfr. 89, 121, 135)
 frifindelse, da sag ikke svoret på hænde 1634:277 (jfr.
 65, 130, 214)
 frifindelse for slagsmål, erstatning for fængsling 1635:
 127 (jfr. 8, 21, 62, 127)
 frifindelse for forsørgelseskrav, intet bevis 1634:164
 frifindelse for arvesvig 1632:316 (jfr. 192, 223, 250, 260,
 280); 1634:437
 frifindelse for gæld til dødsbo, som ikke var krævet på
 flere skifter 1629:288
 frifindelse for svingagtig opkrævelse af ikke eksisterende
 gæld 1632:316 (jfr. 192, 223, 250, 260, 280)
 frifindelse for gældskrav, bevismangel 1629:402
 frifindelse for forløfte, da kun et vidne 1632:180
 frifindelse for forløfte til bisp 1637:90
 frifindelse i gældssag, da lovlig betaling 1627:57
 frifindelse for gældskrav 1633:17
 frifindelse for rentekrav vedr. børnegods 1636:225
 frifindelse for omkostninger vedr. børnegods 1633:336

frifindelse for ansvar for hest i mose 1630:40
 frifindelse for overdragelse af hus og jord i gårdhandel
 1636:172
 frifindelse så længe gældsbev ved magt 1627:227
 frifindelse for tiltale vedr. pant 1629:587
 frifindelse 1621:294; 1625:74; 1628:119
 fæstere frifundne for fæstes forbrydelse 1633:521
 fæstere frifundne for fjernelse af hustilbehør 1632:420
 værge frifundet for rentekrav, da forsørgelse ydet 1636:80

43. domme

domme vedrørende processuelle forhold

herredsfogeds dom stadfæstet af landsting underkendt ved
 kongebrev 1635:250 (jfr. 169, 170, 283, 1636:173,
 190, 233, 249)
 herredsfoged kan ikke dømme egen dom magtesløs 1629:329
 herredsfoged vil afsige dom, hvis parter er mødt 1621:15
 herredsfoged påberåber 3 gange, om nogen vil hælde dom i
 sag 1631:260
 herredsfoged nægter at dømme, før tidligere dom imellem par-
 terne fremlægges 1626:296
 dom forudsætter tingsvidne efter tiltale og gensvar 1630:
 476
 dom nægtes afsagt, før ridefoged m.fl. er varslet 1631:
 322 (jfr. 243, 378)
 dom afvente sag for Københavns byting 1634:97 (jfr. 38)
 dom til at opfylde tidligere dom 1632:29 (jfr. 1631:644),
 139, 236
 dom at forlig skal opfyldes 1634:183
 dom iflg. voldgiftskendelse 1633:46
 dom, endelig 1621:24
 uendelig dom hjemvist af landsdommer 1636:249
 ikke dom, da vidnesbyrd begæret 1635:255
 varsel til doms fornyelse 1634:38 (jfr. 97)
 dom om henvisning til værneting 1635:170 (jfr. 169, 250)
 "ikke vi, men gerningen dømmer ham" - om en tyv 1629:39
 "en vurderingsdom" 1632:139, 273
 dom til opfyldelse af vurderingsdom 1634:466
 dom til opfyldelse af forlig 1636:510 (jfr. 394, 403)
 dom over vurderingsmænd for høj vurdering 1631:251
 dom over skriver til udlevering af tingbog og skiftebog
 1627:348
 dom til at lide for undladt varsel 1630:165

dødsdomme, straffe- og bødedomme

dødsdom for drab 1636:319 (jfr. 293, 298)
 dødsdom for trusler og ildspåsættelse 1634:344 (jfr. 231,
 232, 246, 269, 305, 314, 333, 379, 391)
 dødsdom for tyveri 1625:70; 1626:39; 1628:291; 1631:
 203; 1635:167
 dødsdom for utroskab i kgl. tjeneste 1635:283 (jfr. 169,
 170, 250)

dødsdom over kvinde for ombringelse af nyfødt 1635:262
(jfr. 245, 249)
dom til at lovværge sig eller lide døden 1634:305 (jfr.
231, 232, 246, 269, 305, 314, 333, 379, 391)
dødsdom 1621:536 (jfr. 484); 1627:60
dom til 2 års arbejde i jern for ringe tyveri 1635:292
dom over kvindeligt tyv til kagen og forvisning 1634:318
(jfr. 313)
kvinde oversvoret tyveri 1634:472 (jfr. 379, 391, 429,
448)
dom for utroskab i kgl. tjeneste 1636:249 (jfr. 173, 190,
233)
dom for brud på kirkefred 1625:*164
dom for beliggelsesmål 1628:558
dom over 3 udeblevne for lejermål 1636:553
dom til bøder for lejermål 1628:260; 1632:154; 1635:160
(jfr. 89, 121, 135)
udeblivelsesdom for lejermål 1628:174 (jfr. 161)
dom for slag imod en dreng 1629:47
dom for slag imod en kvinde 1629:322
dom til godtgørelse efter slagsmål 1628:462
dom til bøder 1626:353; 1627:39, 345, 347, 435 (jfr. 264,
281, 310, 345, 427); 1628:178 (jfr. 60)
dom til at lide for undladt varsel 1630:165
udeblivelsesdom for bøder 1627:243

domme vedr. person-, familie- og arveret

dom til udlevering af børnegods 1631:318; 1633:464;
1635:120
dom at arvinger skal betale for børnegods, som var i arve-
laders forvaring 1630:340
dom til borgen for børnegods 1629:480
dom om modregning i rente af børnegods 1636:135
dom for renter af børnegods 1628:190
dom til betaling for begravelse 1631:218
dom over vornede til fødested 1629:723; 1634:398; 1636:
57; 1637:79

domme vedr. landboret og formueret

dom til fæstes forbrydelse 1630:185; 1632:473; 1634:161
(jfr. 146); 1634:297, 380; 1635:161, 202, 261;
1636:119
dom at ikke gård men kun avl og brug overdraget 1635:96
dom over foged til genopbygning af huse 1627:285-86
dom over fæstere for afgifter 1634:397
dom for stedsmål 1635:114, 115, 116, 117, 118
dom om tiendepligt til præsten 1626:356
dom til betaling af kirketiende efter taksten på forfalds-
tid 1636:51
dom om årlig tiende i skæppen 1632:89
dom over bymænd for markskade 1629:87
dom om skadegæld og ansvar for gærder 1631:252
dom over 5 gårdepligtige for markskade 1634:147
dom om gårde og led omhugget af bymænd og præst 1625:*247
(jfr. *26, *57, *78)

dom i gårdetvist imellem 2 byer 1632:3
 dom om hegnspligt 1635:445
 dom til udlevering af optaget hest imod fodergæld 1630:525
 dom om overholdelse af løfte 1626:488
 dom at håndskrift skal efterkommes 1634:284
 dom at forblive i forløfte 1629:429
 dom om flere forloverses ansvar 1635:270
 dom iflg. forløfte for broders gerninger 1628:134
 dom iflg. borgen for soldats gerninger 1627:340 (jfr. 266, 308)
 dom til betaling for lejede får, som døde 1633:95
 dom til betaling for lånt hest, som døde 1636:66
 dom til betaling for (leje af) jord 1635:338
 dom at husleje skal betales trods utæt tag 1633:337
 dom til indløsning eller fortabelse af pant 1629:113; 1635:189
 dom til indløsning af pant 1629:609 (jfr. 585)
 dom til udlevering af pantsat økse 1631:202
 dom til aflevering af frapantede effekter 1632:357
 dom til erstatning af forvarede ting 1632:355 (jfr. 331)
 dom om adkomst til bøsse 1627:287 (jfr. 249)
 dom til udlevering af arvet kakkelovn 1628:41
 dom til udlevering af gældsbrief 1635:18
 dom om tilbageførelse af gods 1630:180
 udeblivelsesdom til udlevering af værk 1632:229
 dom til tilbagelevering eller betaling af musket 1636:184
 dom om fremlæggelse af breve eller skiftebog 1629:256
 dom om smedearbejde 1635:182
 dom til betaling af lånekorn eller afbevise 1632:258
 dom til betaling for ihjelslået so 1634:451
 dom til erstatning for hest, som blev kørt fordærvet 1631:268
 dom for skade forvoldt af hunde 1628:254
 dom for skade ved le 1629:444 (jfr. 458)
 dom for skadegæld 1633:52
 dom for skade på hest 1628:466, 477
 ikke udeblivelsesdom for skadegæld, da ikke rigtig gældssag 1636:41
 dom til regnskab eller betaling 1628:705; 1635:456; 1636:68

domme i gældssager

ikke udeblivelsesdom for skadegæld, da ikke rigtig gældssag 1636:41
 dom for gæld så længe tingsvidne ved magt 1634:28
 dom for bestridt gæld medmindre benægtelsesed 1632:249
 dom for gæld efter løfte på tinge om betaling 1627:240
 dom at gældskrav fortabt, da det ikke er gjort gældende i lang tid, og da der kun fremlægges løs seddel 1621:24
 dom for uangivet skyld 1628:62; 1629:515, 516, 517, 518, 519
 dom for restance på et mandhelgbrev 1627:338
 dom for gæld iflg. bog og kontrakt 1633:353
 dom for gæld iflg. regnskabsbog 1635:77

dom for gæld iflg. forløfte 1627:370, 392; 1628:195, 197;
1631:239; 1632:33

dom om lovlig betaling 1627:57

pengelån mødt med modkrav, dom for begge krav 1634:274

dom til betaling for fundet ting 1636:532

dom til betaling for arbejde 1635:107

dom for gæld: badskærerløn 1628:417

dom for tjenesteløn 1627:244

dom over bymænd for landgilde 1636:518

dom for vedgået gæld og for hvad med rette skyldes 1633:
600

dom til betaling af vedgået del af gæld 1632:172, 174;
1633:153a; 1635:331

dom til betaling af vedgået del af gæld og til ed for re-
sten 1627:453; 1628:45, 460; 1629:120; 1631:76,
105; 1632:208a

dom til betaling eller afværgelse af gæld 1632:101

dom til aflevering af gældsbrief eller bevise betaling 1634:
75, 132

dom for gæld (jfr. gruppe 41: forlæg om betaling af gæld)

1627:232, 233, 234, 251, 271, 272, 273, 274, 276, 277,
278, 280, 295, 296, 298, 305, 321, 322, 323, 325, 327,
328, 330, 331, 333, 335, 336, 341, 342, 346, 354, 356,
359, 368, 370, 372, 381, 383, 384, 385, 391, 392, 393,
394, 399, 400, 401, 408, 418, 419, 420, 422, 423a,
424, 431, 433, 436, 440, 441, 443, 444, 448, 449, 452,
458, 463, 469, 471, 472, 473, 474, 477;
1628:13, 16, 22, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 44,
47, 48, 53, 58, 62, 63, 64, 65, 68, 70, 71, 72, 75,
76, 78, 87, 90, 95, 96, 97, 103, 110, 113, 115, 116,
117, 123, 126, 131, 133, 137, 138, 141, 142, 154, 155,
165, 166, 181, 182, 183, 188, 195, 197, 200, 202, 205,
206, 207, 214, 219, 220, 221, 223, 224, 226, 231, 241,
246, 253, 278, 279, 282, 297, 324, 328, 336, 371, 375,
377, 380, 381, 390, 405, 415, 416, 417, 422, 423, 434,
435, 437, 454, 467, 471, 482, 486, 487, 488, 499, 502,
508, 510, 512, 525, 526, 527, 530, 533, 538, 539, 540,
543, 546, 547, 552, 556, 560, 561, 562, 564, 568, 571,
572, 573, 576, 582, 586, 588, 590, 594, 596, 598, 599,
600, 603, 604, 605, 608, 609, 619, 620, 621, 623, 624,
625, 626, 627, 629, 631, 632, 634, 639, 640, 643, 644,
648, 652, 653, 658, 660, 662, 663, 664, 665, 667, 670,
672, 674, 680, 681, 683, 684, 685, 686, 692, 694, 695,
696, 706, 707, 708, 709, 710, 712, 715, 716, 717, 724,
726, 727;
1629:17, 22, 25, 26, 27, 28, 33, 36, 38, 41, 42, 43,
44, 46, 51, 52, 57, 58, 59, 60, 61, 68, 72, 75, 76,
78, 82, 83, 88, 90, 91, 92, 94, 98, 99, 100, 101, 102,
106, 109, 110, 111, 115, 119, 128, 136, 137, 139, 142,
143, 144, 147, 150, 151, 156, 165, 167, 172, 176, 177,
178, 179, 184, 185, 188, 190, 194, 195, 197, 198, 199,
200, 201, 205, 206, 208, 217, 219, 220, 229, 230, 231,
234, 236, 240, 244, 245, 251, 252, 258, 265, 266, 275,
279, 280, 287, 292a, 294, 297, 325, 350, 354, 356,
357, 371, 373, 374, 375, 378, 383, 410, 426, 431, 441,
449, 463, 502, 515, 516, 517, 518, 519, 526, 531, 553,

557, 562, 578, 580, 582, 583, 592, 593, 596, 600, 604,
 606, 608, 609, 617, 627, 632, 633, 636, 642, 648, 653,
 658, 660, 670, 672, 688, 689, 697, 698, 699, 709, 710,
 722, 725, 732, 753, 770;
1630: 5, 6, 21, 28, 32, 44, 45, 47, 49, 58, 62, 65, 70,
 79, 85, 87, 88, 91, 93, 104, 118, 144, 145, 147, 152,
 154, 157, 158, 175, 204, 249, 264, 279, 306, 307, 320,
 351, 352, 367, 371, 372, 374, 379, 397, 405, 406, 407,
 429, 431, 442, 443, 447, 452, 464, 467, 469, 472, 473,
 488, 495, 537, 538, 548, 556, 557, 558;
1631: 9, 17, 28, 29, 32, 46, 51, 52, 64, 102, 110, 120,
133, 142, 156, 162, 167, 179, 210, 230, 239, 250, 270,
 324, 352, 366, 367, 368, 369, 370, 374, 386, 387, 388,
 392, 403, 404, 416, 420, 430, 431, 433, 436, 447, 448,
 474, 475, 476, 477, 478, 480, 486, 487, 494, 500, 513,
 514, 516, 562, 566, 578, 584, 593, 616, 625, 629;
1632: 22, 24, 33, 95, 102, 112, 113, 115, 155, 172, 174,
 196, 222, 237, 239, 249, 262, 303, 304, 305, 315, 328,
 354, 361, 362, 378, 388, 394, 397, 398, 419, 423, 430,
 450, 469, 474, 487;
1633: 25, 45, 47, 51, 52, 80, 93, 104, 153a, 155, 163,
 236, 265, 272, 277, 320, 326, 337, 338, 347, 353, 366,
 367, 374, 375, 396, 400, 403, 454, 458, 479, 482, 494,
 530, 540, 551, 561, 580, 591, 603;
1634: 31, 43, 55, 61, 67, 69, 72, 79, 94, 111, 116, 124,
125, 131, 137, 148, 156, 185, 200, 206, 221, 320, 348,
 367, 385, 403, 407, 452, 471, 508;
1635: 23, 30, 51, 52, 53, 54, 59, 66, 77, 88, 90, 101,
111, 151, 208, 215, 303, 306, 317, 330, 333, 350, 368,
 373, 374, 383, 392, 414, 440;
1636: 46, 49, 50, 58, 67, 69, 73, 92, 107, 108, 109,
112, 114, 120, 125, 126, 138, 145, 159, 164, 166, 175,
 196, 222, 230, 242, 278, 285, 304, 309, 322, 336, 340,
 341, 356, 379, 380, 382, 383, 406, 407, 408, 416, 426,
 427, 452, 453, 455, 472, 486, 489, 498, 499, 501, 503,
 519, 522, 523, 535, 536, 543, 551, 555;
1637: 21, 22, 23, 39, 42, 47, 50, 57, 59, 67, 68, 69,
 72, 81, 83, 87, 88, 89, 92, 94, 95, 96, 103, 116, 117
 dom for gæld i sager, hvor sagsøgte udtrykkeligt angives at
 være udeblevet (først sædvanligt fra 1629)
1627: 243, 294, 297, 320;
1628: 2, 375;
1629: 235, 249, 305, 338, 339, 369, 370, 377, 382, 409,
416, 417, 424, 430, 432, 433, 437, 448, 475, 506, 522,
 602, 635, 637, 638, 639, 646, 655, 656, 657, 663, 666,
 677, 678, 693, 707, 708, 712, 719, 726, 728, 729, 730,
 734, 736;
1630: 19, 31, 57, 68, 71, 72, 80, 82, 83, 90, 97, 117,
130, 131, 207, 257, 281, 298, 325, 389, 402, 408, 411,
 418, 421, 422, 423, 424, 425, 430, 434, 444, 445, 446,
 470, 471, 478, 485, 487, 491, 497, 498, 499, 503, 505,
 506, 507, 518, 519, 521, 522, 524, 527, 529, 530, 531,
 533, 534, 535, 549, 553, 560, 563, 564, 565, 566, 576,
 577, 579, 580;

1631:6, 17, 18, 22, 23, 24, 28, 37, 42, 48, 55, 59,
 72, 74, 75, 85, 92, 99, 101, 108, 118, 124, 125, 126,
 135, 140, 144, 153, 154, 155, 164, 178, 182, 184, 185,
 190, 197, 206, 207, 209, 214, 219, 236, 242, 304, 311,
 331, 345, 364, 365, 371, 372, 373, 381, 389, 390, 391,
 392, 398, 404, 406, 407, 411, 412, 432, 437, 449, 451,
 456, 457, 458, 471, 473, 474, 480, 481, 482, 483, 485,
 503, 514, 515, 517, 519, 520, 522, 523, 525, 535, 542,
 554, 555, 560, 567, 573, 574, 580, 588, 596, 600, 601,
 611, 612, 619, 621, 626, 627, 629, 631, 632, 635, 636,
 637, 638, 639, 640, 641, 653, 654;
 1632:1, 2, 11, 12, 13, 14, 16, 19, 20, 21, 23, 25, 30,
 32, 35, 36, 37, 53, 61, 65, 76, 82, 83, 90, 91, 93,
 100, 109, 111, 114, 115, 120, 124, 135, 138, 151, 164,
 166, 168, 190, 206, 270, 281, 294, 300, 301, 319, 320,
 327, 332, 335, 336, 337, 342, 343, 344, 345, 346, 349,
 353, 356, 363, 366, 367, 381, 382, 389, 391, 392, 393,
 401, 402, 404, 410, 413, 415, 420b, 421, 422, 426, 427,
 428, 430, 433, 436, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447,
 449, 451, 452, 461, 462, 465, 466, 470, 475, 476, 477,
 481, 486, 488, 489, 490;
 1633:1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 21, 22, 23, 27,
 28, 32, 33, 36, 38, 39, 41, 43, 48, 49, 54, 60, 61, 64,
 65, 66, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 81, 82, 85,
 86, 87, 89, 91, 92, 93, 94, 98, 99, 100, 101, 102, 106,
 109, 112, 113, 115, 117, 118, 123, 128, 129, 130, 134,
 143, 144, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 159, 162, 163,
 164, 166, 167, 168, 169, 170, 175, 180, 183, 192, 194,
 199, 203, 204, 205, 207, 209, 230, 231, 233, 235, 238,
 251, 256, 260, 261, 264, 266, 267, 269, 292, 319, 328,
 330, 339, 343, 345, 354, 361, 363, 364, 366, 367, 368,
 369, 370, 371, 373, 376, 378, 380, 383, 385, 390, 391,
 397, 398, 401, 403, 408, 409, 416, 419, 420, 424, 425,
 428, 429, 433, 438, 443, 446, 448, 453, 462, 463, 468,
 475, 476, 477, 479, 491, 494, 498, 516, 520, 525, 529,
 539, 541, 542, 545, 546, 547, 550, 551, 552, 553, 554,
 555, 556, 557, 558, 559, 560, 565, 567, 575, 576, 577,
 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 588, 593, 594, 595,
 596, 597, 602;
 1634:1, 2, 9, 16, 17, 18, 19, 27, 29, 30, 37, 42, 44,
 45, 46, 54, 56, 57, 58, 68, 70, 73, 74, 76, 81, 82, 84,
 85, 90, 91, 95, 98, 99, 101, 105, 106, 107, 108, 112,
 115, 117, 119, 125, 133, 138, 139, 140, 142, 143, 148,
 150, 153, 158, 160, 162, 165, 166, 167, 169, 170, 176,
 181, 182, 186, 188, 197, 208, 210, 215, 234, 252, 253,
 256, 283, 301, 317, 346, 347, 362, 373, 383, 394, 395,
 397, 400, 402, 407, 411, 426, 428, 431, 434, 440, 445,
 447, 450, 459, 466, 469, 475, 478, 484, 489, 495, 498,
 508, 525, 526, 527;
 1635:7, 33, 37, 38, 42, 43, 47, 48, 49, 55, 56, 72, 73,
 74, 76, 76a, 79, 80, 81, 92, 94, 111, 112, 128, 131,
 132, 133, 138, 142, 147, 148, 159, 175, 176, 177, 180,
 214, 234, 253, 254, 260, 266, 275, 287, 294, 295, 311,
 313, 332, 337, 348, 349, 360, 361, 365, 370, 373, 374,
 376, 382, 383, 385, 389, 390, 391, 392, 394, 396, 397,
 413, 416, 420, 425, 426, 427, 431, 435, 436, 438, 439,
 443, 446, 447, 449, 453, 454, 455;

1636:7, 13, 17, 25, 26, 30, 31, 32, 34, 35, 38, 46,
 47, 48, 49, 54, 64, 74, 77, 78, 84, 85, 86, 87, 88,
 91, 93, 96, 97, 98, 99, 101, 102, 104, 106, 110, 111,
 112, 136, 137, 155, 159, 161, 163, 165, 167, 170, 185,
 194, 205, 206, 207, 213, 216, 221, 226, 227, 228, 229,
 240, 243, 277, 279, 280, 281, 282, 303, 326, 335, 341,
 349, 381, 382, 386, 390, 391, 392, 395, 397, 410, 422,
 424, 435, 436, 437, 445, 446, 447, 448, 456, 459, 463,
 464, 465, 469, 470, 471, 474, 481, 487, 488, 491, 502,
 506, 507, 520, 521, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530,
 531, 534, 543, 546, 547, 548, 549, 552, 555;
 1637:4, 5, 6, 17, 20, 24, 25, 35, 36, 39, 40, 41, 44,
 45, 46, 48, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63,
 64, 65, 66, 68, 70, 71, 72, 76, 80, 86, 93, 98, 99,
 101, 104, 105, 106, 107, 108, 112, 114, 120

tvingende og opfyldende funktioner 50 - 59

50. fordeling med høringer, mandhelgsberøvelse, lovfældning
 (jfr. 82, 150)

fordeling og kongens jern for at hjælpe fange 1625:*123
 mandhelgsløs og dom skåren 1629:733 (jfr. 694)
 påstand at part ikke burde svare i nogen sag 1632:293
 mandhelgsbrev hindrer nævninger i at sværge 1631:572
 mandhelgsbrev fra 1618 1630:308
 12 dlr. iflg. mandhelgsbrevs formelding 1629:720, 721
 mandhelgsbreve 1629:404
 restance på mandhelgsbreve 1627:338; 1629:720, 721
 lysning for høringsdele efter ærerørige ord 1635:259
 (jfr. 203, 204, 205, 216, 259, 276)
 lysning for dele 1626:606
 lovfældning tinglyst 1626:260
 mandhelg oplyst, faldsmål erlagt til kongen 1626:191
 to oplyst på deres mandhelg, løfte om 3 mark 1626:124
 lovfældt møder som sagsøgt på tinge 1630:169 (jfr. 156)
 forpligtelse på tinge betingelse for mandhelgsfortabelse
 1625:*243, *292, *295
 en på 4. ting fordelt sagsøgt lader sig ikke fælde
 1627:57
 høringsdele, da herredsfogden inhabil 1635:267 (jfr. 203,
 204, 205, 216, 259, 276)
 alternativer: dom eller fældning 1626:41
 mandhelg frataget domfældte, for hvem andre ikke har givet
 håndslag 1625:310
 fældt for bøder til kongen for slagsmål 1627:25
 mandhelg for ulydighed 1626:270
 3 mark for at forlade tinget uden at bøde 1629:262
 fældt for at løbe af tinget 1626:631
 nederfældig for undladt varsel 1622:224; 1630:164
 varselmand fældet for udeblivelse 1627:23
 udeblevet vidne fældet for hjemmesiddelse 1625:235;
 1631:559 (jfr. 572); 1636:544

mandhelig, fældning, 3 mark for hjemmesiddelse 1621:115
 (jfr. 58), 445; 1624:51, 84; 1625:247, 376, 391;
 1626:237, 296, 445; 1627:23, 312 (jfr. 247, 349);
 1628:107, 463, 465, 475, 483; 1629:24, 34, 140, 161,
 242, 267, 307, 315, 360 (jfr. 353), 372, (jfr. 396),
 468; 1630:156 (jfr. 142, 169), 294, 336 (jfr. 315);
 1631:399 (jfr. 335, 414); 1633:335
 varsel om at møde under mandhelig 1626:418
 forlæg om at møde under faldsmål 1634:485 (jfr. 499)
 mandhelgsfortabelse hvis en trediemand ikke giver møde
 1621:249
 mandhelig for landstingspenge 1628:61
 mandhelig for forholdelse af kvinde 1626:325
 mandhelig for overfald, sår og skade samt udeblivelse
 1621:115 (jfr. 58)
 mandhelig for jagtforsømmelse 1625:*158
 mandhelig for fødested 1622:124
 mandhelig for 4 udlejede får 1621:550
 mandhelig for salg af 2 underpantsatte stude 1621:123
 mandhelig for ulovligt gårde og markskade 1621:524
 mandhelig for 1 får, som besidderen ikke vil forklare med
 ed eller betale 1621:281
 mandhelig for retsnægtelse 1621:281
 mandhelig vedr. forpligtelse til indgåelse af forlig
 1621:313
 mandhelig for misligholdelse af løfte om tjeneste og for
 udeblivelse 1621:522
 mandhelig medmindre bevis for betaling 1625:122, 123
 mandhelig medmindre betaling inden frist 1621:286, 338;
 1622:165, 174a, 227
 mandhelig hvis tingmænd ikke klargør indbyrdes gæld 1621:
 285
 mandhelig efter egen forpligtelse 1621:87; 1625:278;
 1626:198
 mandhelig for forløfte 1625:*192, 323; 1626:529;
 1627:49
 mandhelgsberøvelse for gæld
 1621:5, 10, 14, 19, 20, 21, 37, 49, 65, 70, 78, 88,
 97, 118, 147, 149, 151, 152, 163, 181, 190, 191, 192,
 213, 225, 227, 238, 311, 331, 332, 339, 343, 346, 358,
 360, 361, 365, 415, 417, 439, 448, 452, 466, 527, 530,
 537, 541, 550;
 1622:3, 4, 35, 41, 42, 54, 59, 65, 72, 83, 84, 90,
 102, 103, 104, 134, 135, 136, 143, 171, 173, 184,
 211 (jfr. 210), 212, 218, 219, 225, 256;
 1624:50, 52, 64, 68, 78, 79, 81, 82, 91, 129, 145,
 148, 154;
 1625:*74, *76, *83, *98, *106, *117, *131, *137, *140,
 *142, *143, *170, *187, *207, *225, *228, *229, *239,
 *243, *255, *259, *265, *292, *295, *303, *307, *311,
 61, 100, 101, 107, 128, 131, 153, 154, 155, 170, 201,
 232, 234, 244, 251, 266, 279, 281, 282, 284, 285, 292,
 296, 323, 360, 366, 381, 388, 389, 398, 407, 414;
 1626:23, 34, 40, 51, 52, 69, 72, 75, 93, 96, 130, 134,
 135, 144, 145, 148, 154, 158, 163, 165, 166, 175, 185,

236, 272, 300, 313, 320, 344, 422, 431, 434, 443, 452,
 483, 490, 500, 507, 508, 536, 543, 549, 563, 573, 575,
 577, 585, 587, 588, 590, 613, 631, 634, 647, 668, 669,
 673, 684, 685, 703, 713;
 1627:5, 6, 26, 43, 48, 72

mandhelg for gæld iflg. testamente 1626:602
 mandhelg for bygfæld 1625:*25
 mandhelg for korn og et værge 1626:159
 mandhelgsfortabelse uden angivelse af grund 1621:452,
 556; 1622:56, 113, 253; 1625:*312; 1626:377

53. tvangsfuldbyrdelse, udlæg, udsætning, udvurdering,
 tag og nam

herredsfoged anmodet om at følge med til modparts skyld-
 nere 1629:483
 herredsfoged nægter udlæg før dom 1626:155
 udlæg ved nam 1636:215
 udlæg og registrering i bo efter dømte ægtefæller 1635:
 251 (jfr. 1634:472)
 udlæg for børnegods efter 4 mænds vurdering 1631:570
 ved beskrivelse af bo påstås effekter fordulgt 1629:1
 hensyn til armod under udvurdering 1629:289
 intet til udvurdering 1629:95, 96
 husmænds og indsidderes formue synet, intet til skat
 1630:493
 et trediemand tilhørende lagen beskrevet i bo 1631:241
 ulovlig udvurdering 1625:*157
 ej nam eller eksekution førend regnskabsbog påkendt
 1632:273
 sognefogder udvurderer for landgilde 1632:200
 pantning kaldt ulovlig 1626:286
 vurderingsdomme 1632:273
 æskning til udlevering af tingbog og skiftebog 1628:4
 (jfr. 92)
 kvinde forpligter sig til at betale gæld, ellers vurdering
 i bo 1621:55
 tilvurdering af en stud, vurdering ændret efter protest
 1631:170
 tilvurdering af en kedel 1626:280
 tilvurderet ko død, huden fremskaffes 1631:403
 tilvurderet ko ulovligt udtaget af forvaring 1631:223
 udvurderet gods forblive på boligen til regnskab 1629:329
 udvurdering i dødsbo til kongen og præsten 1624:150
 udvurdering i dødsbo for landgilde og anden gæld 1633:
 590 (jfr. 493)
 udvurdering for landgilde 1625:*33; 1629:289
 udvurdering for landgilde hos en forarmet og syg 1629:85
 udvurdering af hest for gæld 1625:375; 1626:77, 206
 udvurdering af en kedel, sengeklæder og pande for landgilde
 1632:200
 udvurdering eller pantsætning 1625:*263
 udvurderet gods i debitørs forvaring for armods skyld
 1630:180
 udvurdering 1621:55; 1626:74, 698; 1627:57

54. foreløbige retsmidler: forbud, advarsel, arrest, maning, tilbageholdelse af dyr eller ting (jfr. 21, 25, 120, 175)
-
- kgf. forbud imod afførsel af foder, hø og korn 1628:366; 1631:306; 1635:193
- kgf. forbud imod afførsel af korn til panthavere 1633:332
- kgf. forbud imod afhændelse af øksne eller kvæg 1629:306
- forbud "under et hængende" imod udførsel og salg af ved 1632:38
- forbud imod udførsel af ved 1626:648; 1633:15
- forbud imod salg af ved 1626:361; 1630:246; 1631:53; 1632:224
- forbud imod at udskibe ved 1626:393
- forbud imod at fjerne ved 1635:31
- forbud imod krohold og ølsalg 1625:51; 1626:297, 391; 1635:32; 1635:152a; 1636:257
- forbud imod hugst 1630:95; 1633:177, 573; 1634:288; 1636:257
- forbud imod svin på olden 1629:457; 1632:369; 1632:400
- forbud imod afførsel af sæd og afgrøder 1625:14, 145; 1633:274, 295, 298, 304; 1634:262, 268, 294, 304; 1635:210
- forbud imod afførsel af tørv 1629:319; 1634:243
- forbud imod afførsel 1626:374, 391, 404; 1628:294; 1629:268a, 306, 318; 1635:274; 1636:325
- forbud imod fiskeri 1631:336
- forbud imod skovfogders afhændelse af ris 1627:94 (jfr. 95)
- forbud imod at plukke frugt 1634:290
- forbud imod kvæg på skanse 1633:275
- forbud imod kvæg på Københavns mark og befæstning 1632:241
- forbud imod kvæg på kirkegård 1626:444
- forbud imod fremmed kvæg i fællede 1635:171
- forbud imod skabede heste i vangen 1636:235
- forbud imod tøjring 1634:409
- forbud imod tilsåning af jord 1625:50; 1626:261; 1634:216
- forbud imod afhøstning 1630:274
- forbud imod udleje af ager og eng 1632:224
- forbud imod at fjerne tiende fra ageren 1632:256
- forbud imod afhændelse indtil landgilde betalt 1629:478
- forbud imod at røre korn 1626:708
- forbud imod brug af optaget hest 1630:377
- forbud imod opkøb af fjerkræ og varer på adelveje 1630:166
- forbud imod bortførsel af pant 1632:253
- forbud imod salg og udvurdering af pant 1626:617
- forbud imod at handle med en person 1625:126
- forbud imod at fjerne penge 1626:457
- forbud imod at møde på tinge 1629:262
- forbud fra køber imod dispositioner over gård 1630:259
- forbud på gods indtil børnegods udtaget 1629:164; 1631:537, 556
- forbud på gods indtil sag afgjort 1621:58 (jfr. 115); 1626:408
- forbud på gods indtil betaling 1625:*54, *231; 1628:372; 1629:489; 1631:238
- forbud på tørv 1634:264, 272

forbud på jordstykke 1628:299; 1630:300; 1636:241
 forbud på arvegodts 1636:24
 forbud på korn 1621:58 (jfr. 115); 1627:307; 1628:550;
 1629:700; 1630:113, 300, 368, 420; 1631:106; 1633:
 276; 1634:10, 271, 432
 forbud på hø slået på andens grund 1634:282
 forbud på en sigtets korn og løn 1632:233
 forbud på løsøre 1622:82; 1625:*314; 1628:140 (jfr. 124);
 1631:647; 1633:63
 forbud på forvaret gods 1628:550; 1629:266
 forbud på udestående fordring 1630:575
 forbud på skyldige penge 1626:183; 1627:33
 forbud på 1 dlr. efter forladt tjeneste 1630:141
 forbud for gældskrav 1629:500
 forbud vedr. børnegods 1631:570
 forbud vedr. et bo indtil kongen får landgilderestance
 1626:141
 byfoged forbyder betaling for svin 1634:379
 forbud overtrådt 1628:399; 1629:391, 482; 1630:162, 174
 forbud 1627:150
 arrest og forbud efter salg af ufæstet hus 1635:35
 arrest og forbud på gods 1627:476
 arrest og beslag på gods og person 1630:15
 arrest efter øvrigheds befaling for børnepenge 1629:326
 arrest 1629:427
 indtagelse af løsgående dyr, se gruppe 25: vurdering
 indtagelse af hest i korn 1630:390
 indtagelse af kreaturer m.v. 1626:384; 1628:43; 1630:343
 tvist om optaget svin 1632:379
 brug af indtaget hest 1630:96
 forbud imod brug af optaget hest 1630:377
 optaget hest tilhævet ved mærke og vidne 1632:197
 adkomst godtgjort til optaget hest 1630:373
 pantning for ulovligt gærde 1636:348 (jfr. 358)
 deponering af købesum for en hest 1628:222

55. foreløbige retsmidler: anholdelse og fængsling

den som begærer fængsling råder for løsladelse 1634:314
 (jfr. 246)
 fængsling kendt uberettiget, erstatning 1635:127 (jfr. 8,
 21, 62)
 bøder for undladt anholdelse af drabsmand 1627:435 (jfr.
 264, 281, 310, 345, 427)
 fængsling ved pålæggelse af fjeder i eget hus 1629:314
 en fange undvejet på vej fra landstinget 1636:513
 kongens jern slået i stykker af fængslet 1635:451 (jfr.
 1636:6)
 skudsmål nægtet den, der har huset karl, som blev fængslet
 1631:543 (jfr. 322, 378, 421)
 drabsmand tilbydes hæfte 1636:295 (jfr. 306)
 drabsmand fængslet 1627:60 (jfr. 30, 38); 1636:261, 293
 (jfr. 298, 319)
 drabssigtet fremført for retten 1634:240 (jfr. 247, 257)
 drabssigtet i Blåtårn 1636:295

kongens jern og fængsel ikke begæret i drabssag 1625:13
 sigtet for ildspåsættelse udført til slottet 1634:246
 (jfr. 232, 269)
 fængsling af kvinde, der fødte i dølgsmål 1635:245 (jfr.
 249, 262)
 en kvinde fængslet efter ægtemandens angivelse 1634:246
 fængsling af tyv 1625:130, 146; 1628:291, 511; 1635:
 167, 292
 fængsling for mistanke om tyveri 1621:484; 1631:243
 (jfr. 107, 191, 211, 322)
 tyverisigtet kvinde fremført for retten 1634:313
 trolddomssigtet kvinde fremført for retten 1622:233
 (jfr. 248)
 fængsling for slagsmål 1632:131
 fængsling for svig og utroskab 1636:173 (jfr. 190, 233,
 1635:169, 170, 250, 283)
 en tiltalt løsgænger i fængsel 1635:283
 en fange i pinligt forhør 1624:71
 tiltalt føres til slottet, når husbond begærer det 1633:
 350 (jfr. 286, 344)
 ridefoged fremfører fange for tinget 1633:483 (jfr. 504,
 526, 572)
 fange ført i rette 1621:372 (jfr. 382); 1625:*77, 146;
 1626:39, 421; 1631:203; 1633:526 (jfr. 483, 504,
 572); 1634:269; 1635:451 (jfr. 1636:6)
 broders ansvar for en fanges gæld 1629:167
 arrest og beslag på gods og person 1630:15
 indsættelse i Blåtårn 1630:346, 419 (jfr. 454); 1631:243,
 544 (jfr. 559); 1634:246 (jfr. 314), 298; 1635:283;
 1636:173 (jfr. 190, 233, 1635:169, 170, 250, 283),
 295

56. foreløbige retsmidler: borgen for tilstedeværelse,
 rettergang og fred

borgen for løsladt kvinde bekræftet over for ridefoged
 1635:231
 borgen for soldats tilstedeværelse 1627:266 (jfr. 308, 340,
 1628:60, 178)
 borgen for voldtaget kvindes tilstedeværelse 1635:89 (jfr.
 121, 135, 160)
 borgen for tilstedeværelse 1626:406; 1636:334
 løfte om at "fly hid" to personer 1626:659
 soldat udborget af Blåtårn 1627:340 (jfr. 266, 308)
 selvborgen for tilstedeværelse 1636:362 (jfr. 387)
 krav om at tiltalt sætter borgen eller selv være borgen
 1633:350 (jfr. 286, 344)
 forløfte om andens fremmøde 1624:147; 1625:*52
 forløfte om broders møde som soldat 1636:431
 det tilkendegives en fuldmægtig, at han svarer for en tyv
 1631:191 (jfr. 107, 213)
 række hånd på fanges tilstedeværelse 1636:513
 løfte under mandhelig om piges fremmøde i København 1621:
 249
 løfte på tinge om at møde med part 1622:235, 237; 1629:
 436

løfte om andens fremmøde 1626:571; 1629:436
 forpligtelse til at blive tilstede 1636:212
 drabsmand lover at blive tilstede 1636:295
 borgen for broders gerninger 1628:134
 borgen efter trusler 1636:342
 borgen for fred og forlig 1630:172
 borgen for fred 1624:139

57. opbud, lovbud for pant og gæld (jfr. 98, 128)

opbud af bo til kreditorer 1627:460; 1628:248; 1629:
 331; 1633:140, 158
 opbud, kvinde betaler alle kreditorer efter vurdering af
 boet 1635:417
 opbud af bo til skifte 1628:156
 opbud af hittegoods 1628:233a, 234
 opbud af fravurderet gods 1626:670
 opbud til vurderingsmænd af for højt vurderet stud 1631:
 183 (jfr. 170)
 opbud af panttagne effekter 1633:37
 opbud af bymændspanter 1625:*86
 opbud af pant 1625:4, 114; 1626:476, 581; 1629:624,
 628
 opbud af pant, indløsning eller fortabelse 1634:88
 opbud af arv og gæld efter hustru 1627:223
 opbud af 2 udskårne skrifter på børnegods 1632:226
 opbud af børnegods 1624:3, 133; 1626:533, 640; 1629:243,
 317, 756, 773; 1635:387
 opbud af gods efter afdød 1626:396
 opbud af noget gods 1626:178; 1635:343, 354
 opbud af jord til rebning 1626:299, 318
 opbud af jord 1628:347
 opbud af 3 køer 1621:100
 opbud af 1 hest 1630:562b
 opbud af noget sølv 1629:585
 opbud af løsøre 1624:41; 1626:147, 221; 1629:472, 690;
 1634:171
 opbud af håndskrift 1629:126
 tingskriver opbyder 2 skrifter og 1 tingsvidne 1626:542

58. kost og tæring, sagsomkostninger (jfr. 4, 132, 380)

unødigt trætte, erstatning for kost og tæring 1632:414
 (jfr. 453)
 sagsøger udeblevet, påstand om kost og tæring 1628:325
 frifindelse for kost og tæring, da egen skyld 1628:129
 omkostninger efter dannemænds kendelse 1636:200
 badskærerløn, svie og smerte, kost og tæring efter slag
 1628:428
 kost og tæring m.v. efter slagsmål 1628:462
 kost og tæring, svie og smerte 1628:217
 ubillig kost og tæring 1635:409
 forlig om kost og tæring 1631:507; 1633:161
 forlig om omkostninger 1632:482
 krav om procesomkostninger 1637:30

løfte om betaling af omkostninger og brevpenge 1634:40
 manglende bevis for omkostninger 1633:172
 sag om kost og tæring 1633:127, 171
 kost og tæring 1629:444, 445; 1630:241 (jfr. 227);
 1631:198; 1633:97

DE AF TINGET ANVENDTE RETSKILDER 60 - 64

60. skreven ret

Guds og kristen øvrigheds love 1637:85
 Guds eller verdslig lov og ret 1636:249
 Eriks sjæll. lov II-14,15 (ildspåsættelse) 1634:305
 II-20 (voldtægt) 1637:85
 II-42 (sår) 1628:129
 Jydske lov II-16,17 (voldtægt) 1637:85
 II-73 (hugst) 1636:23
 II-95 (tyveri) 1624:141
 II-102 (tyveri) 1624:141
 III-52 (drab på kvæg) 1628:466
 Håndfæstning 1282 1635:276
 Kirkeordinansen 1539 1631:642
 Koldingske reces 1558 13/12 § 10 (ulyd på tinge) 1628:292;
 1630:277; 1635:276
 § 13 (tyveri) 1626:39; 1634:257
 § 15 (vidner) 1621:272
 § 21 (drab) 1627:60; 1634:257;
 1636:319
 § 23 (kirkefred) 1625:*164
 § 24 (husfred) 1632:233
 § 28 (rebning) 1636:65
 § 42 (fæste forbrudt) 1632:473;
 1633:521; 1634:161, 355,
 380; 1635:161, 202
 § 43 (fæste, enker) 1635:241
 § 50 (hævd) 1633:340 (jfr. 250,
 283)
 § 60 (hor) 1637:85
 § 66 (åger) 1635:66
 Gårdsret 1569 9/5 1637:85
 åbent brev 1579 8/1 (rettergang) 1635:263
 Ægteskabsordinans 1582 19/6 I-6 (trolovelse) 1632:154
 reces 1615 31/3 § 15 (høringsdele) 1635:276
 frd. 1617 12/10 (lejermål) 1627:24, 187; 1628:174, 372;
 1632:121, 122; 1636:553
 frd. 1617 12/10 (trolddom) 1622:248
 frd. 1618 1/5 (ulovlige kroer) 1625:229; 1627:198;
 1629:643
 frd. 1620 22/3 (anholde drabsmænd, ringe tyveri) 1625:147;
 1627:345 (jfr. 264, 281, 310, 427, 435); 1633:572
 Birkeretten 1623 jan. (værneting) 1635:170 (jfr. 250)
 frd. 1623 1/7 (gæld) 1627:232, 233, 234, 272, 273, 277 og
 passim (jfr. dom for gæld, gruppe 43)
 åbent brev 1623 27/11 (arvefæste) 1635:96
 frd. 1635 31/8 (fødsel i dølgsmål) 1635:262

61. retssædvaner

vedtægt imellem de 16 mænd 1632:243
 gårdepligt iflg. sædvane 1632:259
 førlov som sædvanligt er 1631:180

RETSSKIKKE OG RETSTERMINER 65 - 6965. retsskikke

vidne efter loven med oprakte fingre 1625:13 og passim
 fæstensøl ved bryllup 1622:67
 lidkøb drikkes efter byttehandel 1629:66
 lidkøb drukket på hestehandel 1626:562; 1630:417; 1634:
 77 (jfr. 15), 233; 1636:334
 drikke lidkøb, en del af købesum gives til øl 1621:484
 drikke lidkøb, lidkøbsvidne 1633:527 (jfr. 562, 1634:15)
 lidkøbsøl 1634:15
 lidkøbsvidner 1634:151
 lidkøb 1631:309; 1635:203
 håndpenge 1621:136, 252
 håndslag til herredsfogden 1625:84, 248 (jfr. 230);
 1626:173, 177
 håndslag på at ville møde 1625:38, 39
 håndslag på at ville efterkomme dom 1625:310
 håndslag på forlig 1621:366; 1626:271
 håndslag på løfte om betaling 1625:252, 326
 håndslag på forløfte 1622:210 (jfr. 211); 1626:224;
 1630:293; 1631:512 og passim
 håndslag på skadeløsholdelse 1625:125
 håndslag på løfte om erlæggelse 1626:17
 håndslag på afkald på arv 1628:198 og passim
 håndslag på at forhverve ret 1626:369
 håndslag på bymænds vegne 1626:274; 1629:586
 håndslag på kvindes vegne 1626:315
 håndslag for en anden på at ville betale 1625:311, 312,
 313
 vidnesbyrd på at håndslag ikke blev givet 1628:105
 12 tingmænds signeter på tingsvidne 1632:259
 underskrift og signet på afkald, som bekræftes med hånd og
 mund 1631:143
 signet trykt på gælds brev 1630:137; 1634:376
 herredsfoged aflyser tabt signet 1628:524
 gælds brev bestrides af kvinde, da hendes mand ikke havde
 signet 1621:76
 udskåren skrift vedr. børnegods 1630:267, 413, 426; 1631:
 148; 1632:226, 277; 1635:14, 270
 udskåren skrift fra 1618 1630:340
 en halv udskåren skrift 1630:236
 udskårne skrifter 1624:137
 gælds brev/pantebrev med egen hånd 1632:238; 1633:221, 223,
 243
 bomærke på gælds brev efter kridtskrevet forlæg 1632:183
 bomærke på gælds brev 1628:370
 bomærke på pantebrev, herredsfoged vitterlighedsvidne
 1633:222, 224, 225

bomærke på pantebrev 1633:226, 227, 228, 229, 240, 243
 bomærke på skriftligt vidnesbyrd 1632:165; 1634:258
 bomærker og signeter på vidnesbyrd 1633:178
 bomærker på kontrakt 1628:395
 bomærker under skifteregister 1633:324
 bomærke fragås, da underskriver bruger signet 1628:370
 debitor underskriver regnskabsbog med mærke 1631:150
 underskrift med mærke 1629:777; 1630:476
 karmærker under obligation 1635:231
 karmærke på indeståelse 1627:162
 hænder og karmærkers undertegnelse 1636:199
 gårdens rette mærke 1631:292

66. retsterminer

betalingsfrist: kyndelmisse 1627:468
 pinsedag 1626:272, 304
 St. Mikkelsdag 1626:78, 430; 1628:237,
 533; 1629:350
 St. Mortensdag 1625:180; 1626:349; 1628:
 226, 489
 St. Mortensdag og jul 1625:127
 jul 1625:195, 237, 280, 302, 324, 338,
 352, 361, 362; 1626:584; 1628:534,
 537 og passim

DE I RETSSAGERNE FOREKOMMENDE RETSFORHOLD OG RETSBRUD 70 - 139

70. angreb på liv og legeme, mord, drab, hug og slag m.v. (jfr. 551, 580)

mordbrand 1634:305 (jfr. 231, 232, 246, 269, 333)
 drab på ung pige 1634:240 (jfr. 247, 257)
 skrædder begår drab med saks 1636:293 (jfr. 298, 319)
 nyfødt efterladt i skov, fundet død 1635:245 (jfr. 249,
 262)
 ung kvinde ihjelstukket eller fik sin bane 1634:247 (jfr.
 240, 257)
 drab under videgilde 1625:229
 mand dræber sin tjener ved skud 1629:530 (jfr. 520, 529)
 drabssag 1625:13 (jfr. 39), 54, 82, 92, 147; 1626:494
 (jfr. 506); 1627:30 (jfr. 38, 60), 264 (jfr. 281,
 310, 345); 1634:513)
 drab i ofrets eget hus 1621:382 (jfr. 372)
 et slag gengældt med drab 1627:30 (jfr. 38, 60)
 mand sigtet for drab på gravid hustru 1631:544 (jfr. 559,
 572, 591)
 drabsforsøg på kvinde 1631:348
 sagesløs rammes af jernstang kastet efter en anden, døden
 tilfølgte 1636:295 (jfr. 306, 311)
 slag med døden tilfølgte 1621:372 (jfr. 382); 1625:13, 39;
 1626:494 (jfr. 506); 1636:261
 fuld sag for vold med evt. død tilfølgte 1628:495
 vidnesbyrd om ønske om at begå drab 1635:8 (jfr. 21, 62,
 127)

varsel for mandebod ("landebod") 1628:618
 tiltale for mandebod ("landebod") 1628:676
 drabssag forliges ved orfejde 1630:313 (jfr. 314)
 pligt til tilbageholdelse af drabsmand 1627:264 (jfr. 281,
 310, 345)
 drabssag, sagsøger efterlyst 1629:520
 drabssag, vidnesbyrd 1626:390 (jfr. 409); 1629:497
 dom for fosterdrab 1628:673 (jfr. 699)
 dødsdom for drab, fersk gerning 1634:257 (jfr. 240, 247)
 dødsdom for drab 1627:60
 tårngemmer voldtager kvindelige fanger 1636:558 (jfr.
 512, 1637:8, 85)
 voldtægt 1634:246 (jfr. 232)
 overfald med øksehug på kgl. tømmermand 1628:495 (jfr.
 500, 514, 553, 691, 1629:108)
 overfald med økse 1628:395
 overfald med økse og høtyv 1631:347
 overfald og stik med høtyv 1634:196 (jfr. 203, 205, 217)
 overfald, hug med le 1634:321
 overfald, hug i hoved med kårde 1633:341
 overfald med værge, finger afhugget 1633:286 (jfr. 344,
 350)
 overfald, 2 tænder udslået 1630:303
 overfald på kirkegård 1630:135
 overfald på torvevej 1625:89
 overfald i ofrets egen gård 1625:77
 overfald på egen grund 1635:9 (jfr. 25)
 overfald efter forlig 1626:473 (jfr. 425, 435)
 overfald og fratagelse af løvsøre 1626:652
 overfald, skeltrætte 1628:327
 overfald, slag og sår 1621:58 (jfr. 115), 289; 1625:*85;
 1626:690; 1627:91, 200, 238, 446; 1630:322; 1632:
 233, 295-296; 1633:321; 1636:251
 overfald på en dreng 1633:331
 en lille dreng slået og mishandlet 1628:421
 slag imod dreng, dom 1629:47
 slag imod dreng, 3 mark for udeblivelse 1628:463
 slag imod dreng med kæp 1628:298
 overfald på en kvinde 1625:354; 1627:41
 dom for slagsmål og sår på kvinde med le 1629:444 (jfr.
 458)
 slag imod kvinde, bøde 6 mark for hvert 1627:349 (jfr.
 247, 312)
 slag imod kvinde 1625:*277 (jfr. *322), 13, 230 (jfr. 248),
 378; 1626:364, 429; 1627:65 (jfr. 70), 317, 367;
 1629:215, 264, 322, 372, 420, 746; 1630:100, 310
 (jfr. 320); 1636:384 (jfr. 419), 413
 slagsmål, kvinde såret på le 1629:386
 mand slår hustru 1634:232 (jfr. 246, 314)
 slag imod kvinde i mandens gård 1631:215
 kvinde slår kvinde med kæp 1630:256
 kvindes tommelfinger afhugget med le 1629:353 (jfr. 360)
 afhug af kvindes tommelfinger 1629:458 (jfr. 444)
 vidnesbyrd om overfald og afhug af finger 1633:344 (jfr.
 286, 350)
 husbond slår tjenestekarl 1633:157 (jfr. 160)

14 sår efter slag og knivstik 1632:193 (jfr. 217)
 syn over sår efter knivstik 1630:344
 løse ben udtaget af sår 1626:425 (jfr. 435, 473)
 stiksår, knivstik 1626:237; 1627:268; 1630:304; 1634:
 205 (jfr. 196, 203, 217); 1635:458
 hug med le i hånd 1632:252, 266
 livsvarig lyde efter kniv i ansigt 1628:358
 3 hulsår og trælbård 1621:58 (jfr. 115)
 slag og slagsmål 1621:58, 263, 264, 265, 313; 1622:122;
 1624:18, 26; 1625:*277, 20, 65, 90, 287; 1626:343,
 378, 424, 425 (jfr. 435, 473); 1627:25, 155 (jfr.
 159), 192, 287, 318; 1628:5, 129, 277, 346, 359, 428,
 462, 476, 514; 1629:23, 34, 70, 216, 238 (jfr. 215),
 254, 272, 348, 769; 1630:15, 123, 213, 227 (jfr. 241),
 310, 315 (jfr. 336); 1631:122, 237, 265, 277, 278,
 354, 473a; 1632:244; 1633:126, 311 (jfr. 325), 327
 (jfr. 311, 325); 1634:123, 249, 266, 319, 328, 392
 (jfr. 410), 427 (jfr. 392, 410), 496; 1635:246, 419;
 1636:3, 211, 272 (jfr. 284, 305), 299
 sår og skade efter overfald 1633:321
 sår og skade - flok og følge 1621:115, 117
 sår tilføjet med økse 1621:372 (jfr. 382)
 skænderi og hug med økse 1631:415
 skældsord og slag med sten 1637:31
 afrykning af skæg 1625:287
 træk i skæg og slag med krukke 1626:48
 legemsskade ved affyring af bøsse 1628:610
 slag på munden 1625:*122
 klammeri og slag med kniv 1627:465
 mand væltet omkuld, skade på ben 1634:245
 syn over sår efter slag 1627:255; 1631:377
 vidnesbyrd om slag/slagsmål 1626:364; 1628:687; 1630:
 341; 1635:21 (jfr. 8, 62, 127), 62 (jfr. 8, 21, 127),
 232; 1636:284 (jfr. 272, 305)
 i fængsel for slagsmål 1632:131
 mandhelgsfortabelse for slag 1624:145
 bøde for knivslag 1631:198
 bøde for sår, svie og smerte 1628:178 (jfr. 60, 1627:266,
 308, 340)
 bøde for slagsmål 1627:243; 1629:181
 betaling for skade på dreng 1626:642
 betaling for legemsskade og sygdom 1627:308 (jfr. 266,
 340, 1628:60, 178)
 løfte om betaling for slagsmål 1630:242, 271
 badskærløn efter slagsmål 1628:376, 428
 forlig efter slagsmål 1629:107, 445; 1630:172, 353;
 1632:288; 1633:255; 1634:275, 524; 1636:305 (jfr.
 272, 284)
 svie og smerte m.v. 1628:217

71. fredsbrud, husfred, kirkefred, tingfred, mark- og vejfred

hærværk, sår og skade, gerningsmænd i flok og følge
 1621:115, 117
 vold og drabsforsøg i ofrets egen gård 1631:348
 indtrængen i gård med våben 1635:409
 brud på husfred og vold med døden tilfølgende 1621:372
 (jfr. 382)
 slag og frihedsberøvelse i eget hus 1625:*277 (jfr. *322)
 husfred, slag i ofrets hus 1629:70
 husfred og gårdgang med våben og værge 1632:233
 husfred og gårdgang 1625:77; 1627:446; 1629:694;
 1631:215, 278
 husfred 1631:536 (jfr. 558)
 gårdfred, slag i hovedet på egen jord 1628:346, 359
 gårdfred, overfald i egen gård 1631:347
 gårdgang og ødelæggelse af vogn 1633:193
 gårdgang og hug i dør 1630:358
 kirkefred, bøde for skub og slag 1625:*164
 kirkefred 1630:21 (jfr. 1629:744)
 kvinder i klammeri i kirke 1630:30
 tingfred, se gruppe 17
 markfred, dreng slået under pløjning 1628:298
 markfred, overfald og stenkast 1628:283
 slagsmål på kirkevej, forlig 1637:31
 skældsord og trusler på rette kirkevej 1630:135
 overfald på rette købstadsvej 1621:289
 overfald på vejen til København 1627:91
 slag i hovedet på torvevej 1624:18
 slag imod kvinde på rette torvevej 1629:353 (jfr. 360)
 overfald på rette torvevej 1621:58 (jfr. 115), 117;
 1625:89; 1634:319
 overfald på rette vej 1636:211

72. frihedsberøvelse, ulovlig

en mand ulovligt fængslet i eget hus 1625:*277 (jfr. *322)
 ulovlig frihedsberøvelse ved pålæggelse af fjeder i eget
 hus 1629:314 (jfr. 327)

73. ærekrænkelser, fornærmelser (jfr. 602-603)

ærekrænkelser at være nødet til at møde på tinge "som ingen
 ærlig mand" 1621:235
 ærekrænkende at bære rakkeren til graven 1621:267
 overfor et barn kaldes dets fader rakker og tyv 1631:347
 en mand kaldt tyv, skælm og rakker 1631:558
 tyverisigtelse på tinge 1631:191
 tyverisigtelse i drukkenskab trukket tilbage 1631:334
 tyverisigtelse 1626:390 (jfr. 409); 1629:701; 1630:168
 (jfr. 161); 1631:262
 tyvssag nægtes tillagt 1636:254
 kvinde ærekrænker en mand 1626:472
 ærerørige ord 1627:446
 ærekrænkelser: en skælm 1625:287
 en dreng kaldt horesøn 1633:331

forlig om smædevisse 1630:386 (jfr. 346)
 3 gange beskyldninger på tinge for løgn 1627:261
 sognefoged beskylder godsfoged for løgn 1636:287 (jfr.
 315, 324)
 tiltale imod herredsfoged for fornærmende ord 1635:301
 tiltale kaldt løgn 1626:286
 ærerørige ord 1635:203 (jfr. 204, 216, 259, 267, 276),
 298, 302, 304, 448
 ærerørige ord eftergivet 1637:110
 skældsord og forbandelser 1630:266
 ubillige og uhøviske ord samt slagsmål 1635:25 (jfr. 9)
 injurier imod bymænd, der panter, bødes med øl 1621:473
 (jfr. 457, 472)
 skældsord og slagsmål 1630:213
 skældsord: hore og tyv 1636:320 (jfr. 310)
 skældsord om tyvssag 1635:146
 skældsord i egen gård og på tinge 1621:341
 skældsord på tinge 1632:293
 skældsord 1627:172, 200, 227, 270; 1628:514; 1629:255,
 264; 1630:135, 188, 292, 358; 1631:224; 1633:571;
 1635:401; 1636:139, 388, 399 (jfr. 412); 1637:43, 54
 forlig efter skældsord 1626:487; 1628:373; 1631:267;
 1633:254; 1636:192, 200, 271, 351
 undskyldning for ukvemsord 1634:39
 bymænd forulempet med banden 1630:255
 vidnesbyrd om skældsord og beskyldninger 1628:271
 løgnagtigt skændskrift 1632:165
 skælden, trusler og anden gevalt 1636:171
 skænderi og ørefigner 1636:3
 skænderi og ukvemsord 1621:509; 1629:348; 1633:481
 onde ord 1629:435
 ord på kirkevej 1636:541
 kvinders ord på gæstebud 1630:285
 forhør om nogle ord 1630:161 (jfr. 168)
 skudsmål på ærlighed efter skældsord 1629:379, 397

74. krænkelse af religion og sædelighed, trolddom
 (jfr. 151, 519, 562, 563, 578)

selvmordsovervejelser 1627:30
 sodomi, drengs omgang med hest 1634:241
 krav om straf for mened og løgn 1635:160
 fornærmelse (?) af sognepræst 1624:145
 helligbrøde 1629:744; 1630:304
 helligbrøde og kirkefred 1630:21 (jfr. 1629:744)
 klammeri i kirke om stolestade 1629:743
 kvinder i klammeri i kirke 1630:30
 forsømmelse af kirkegang, bøder for helligbrøde 1631:642
 bøde 3 mark for helligbrøde 1631:198
 vidnesbyrd om arbejdskørsel, skænderi, slag og druk i
 kirketiden 1630:100 (jfr. 121)
 efter beliggelse "forkommer" kvinde sit foster, dødsdom
 1628:673 (jfr. 699)
 fødsel i dølgsmål 1635:245 (jfr. 249, 262)
 dødsstraf for fangevogters voldtægelse af kvindelige fan-
 ger 1637:85 (jfr. 8, 1636:512, 558)

voldtægt eller beliggelse 1635:89 (jfr. 121, 135, 160)
 voldtægt 1634:246
 benægtelsesed vedr. samleje med slægtning 1635:160 (jfr. 89, 121, 135)
 påstand om hor 1634:246
 lejermål, dom til bøder, frifindelse for mened 1635:160 (jfr. 89, 121, 135)
 lejermål, krav om forsørgelse af barn 1635:152
 lejermål imellem parter, som blev gift 1632:154
 lejermål, kvinde med 5 børn uden for ægteskab 1636:312
 forlokkelse og beliggelse 1635:152 (jfr. 185)
 lejermål og faderskab 1627:146; 1633:96; 1636:362 (jfr. 387)
 efterlysning af beligget kvinde 1637:16, 121
 beliggelse/lejermål 1627:24, 187; 1628:161 (jfr. 174); 1628:558; 1629:489; 1632:121, 122; 1636:432
 halve bo forbrudt for lejermål 1629:470
 lejermålsbøder 1627:199; 1628:260, 372; 1631:403; 1636:553
 en besøvet kvinde bevidnes at være en fattig, blind stakkel, som ikke kan bøde 1630:568
 lejermål, intet til bøder 1630:569; 1631:95
 tiltale for at huse horagtige personer 1635:457
 kvinde landsforvist for trolddom 1622:233, 248
 beskyldning for trolddom 1630:161 (jfr. 168)

75. krænkelser af retten og øvrigheden, overhørrighed, ulydighed, forræderi (jfr. 16, 470 ff.)

rømning for drabssag 1625:13, 54
 liv forbrudt for utroskab i kgl. tjeneste 1635:283 (jfr. 169, 170, 250)
 utroskab i kongens tjeneste 1631:274, 275; 1635:250 (jfr. 169, 170, 283, 1636:173, 190, 233, 249); 1636:512 (jfr. 558, 1637:8, 85)
 i kongens jern for at hjælpe fange ud af samme 1625:*123
 hjælp til flygtet fange 1624:71
 drabsmand huset ulovligt 1627:427 (jfr. 345)
 fratagelse af kongens gods 1628:495 (jfr. 500, 514)
 forsømmelse af kongens vagt 1627:282
 ulydighed imod kongens reces 1626:463
 forbud "under et hængende" 1632:38
 overtrædelse af forbud 1621:447; 1622:37, 123; 1626:297; 1628:399; 1629:391, 482; 1630:162, 174
 mandhelgsberøvelse for ulydighed 1626:270
 mandhelgsberøvelse for jagtforsømmelse 1625:*125, *158, *160, *161, *162
 ikke agte øvrigheds befaling om varsel 1630:164
 ulydighed at navninger udebliver 1632:243
 overhørrighed: hjemmesiddelse, se gruppe 31
 mandhelgsberøvelse for hjemmesiddelse, se gruppe 50
 mandhelgsberøvelse for undladt varsel 1622:224
 lide for usand sag 1635:263
 trusler og modstand imod pantning 1633:421

ulovlig kro og ølsalg 1625:51, 148; 1627:347; 1628:
175; 1629:695; 1630:253; 1632:233; 1635:32, 114,
419
stå til rette og straffes for undladelse af udbedring af
veje og broer 1631:281
stå til rette for ulovlige hunde 1628:254
dele for undladelse af at hænge bøsser i kirken og for
vedsalg 1631:52
pantning for ulydighed 1629:191
forsømmelse af fadepenssagt 1632:473
overhørighed med dagsværk 1630:185, 255
modvillighed med agen, pløjen m.v. 1632:473
fæsters overhørighed 1632:473; 1636:237 (jfr. 247);
1636:253, 297
effekter fordulgt, da bo blev beskrevet 1629:1

76. personretlige forhold: børn, mindreårige, værgemål,
forsørgelse (jfr. 540)

barn født og efterladt i skov 1635:262 (jfr. 245, 249)
kvinde sagsøger mand for faderskab 1627:146
løgnagtig udlægning af barnefader 1637:121
faderskabssag 1628:699 (jfr. 673); 1635:89 (jfr. 121,
135, 160); 1636:362 (jfr. 387); 1637:16
kuldlysning af søn 1636:367
mand tager mishandlet dreng til sig 1628:421
dom for slag imod dreng 1629:47
badskærerløn kræves for dreng 1628:677
et barn harver 1628:283
en dreng taget i forsørgelse død; krav om betaling af ar-
vinger 1634:83
efter lejermål krav om barns forsørgelse 1635:152
to faderløse børn forsørget 1634:180
optagelse af barn til forsørgelse medfører skattepligt
1630:574
rentepenge til børns forsørgelse 1626:262
frifindelse for forsørgelsesudgifter til dreng 1634:164
værge frifundet for krav på renter af arv, da forsørgelse
ydet 1636:80
2-årigt barn forsørget for 4 sk. pr. dag 1630:501
et barn forsørget for 7 dlr. om året 1634:180
et barn skrevet for fuld skat 1630:573
formynderskab for børn og deres arv 1621:322, 346;
1631:226
formynder og næste værge på moderens side 1629:30
formynder betaler børns kost og husleje af arvemidler
1633:259
dom til værgemål for broderbørn 1630:146
børns næste slægt og værge forvarer og forrenter børnegods
1629:773
tiltale for nægtelse af værgemål for børnegods 1629:469
halvbroder som værge 1635:230
værgemålspenge 1/3 af renten 1636:135
en drengs fædrene arv, patrimonium 1628:42
dreng stævnet med sin lavværge 1629:344

formynder sagsøger for børn 1632:93
 børns lavværge 1621:132
 klage over værgemål 1636:154
 formynders sag imod forlovere for børnegods 1633:336
 tingsvidne begæret på drengs vegne 1628:191 (jfr. 196)
 en lænke købt af en dreng 1630:562a
 umyndighed påberåbt 1630:282
 forløfte for børnegods 1625:*254, 24; 1626:329;
 1628:135
 dom til borgen for børnegods 1629:480
 forløfte for børnegods opsagt 1626:568; 1629:409
 forløfte for børnegods, kvittering 1631:148; 1634:342,
 490
 opbud af børnegods 1624:3; 1626:640; 1629:243, 317,
 756; 1635:387
 børnegods, udlevering eller forløfte 1635:120
 børnepenge loves erlagt, forløfte 1624:19
 børnegods forrentes med 5% 1628:190
 børnegods forrentes 1626:245; 1628:147; 1629:612;
 1631:601; 1633:42
 værg udleverer børnegods imod forløfte 1625:*138
 tvist imellem lige nært beslægtede om besiddelse af børne-
 gods 1632:225
 arvinger hæfter for børnegods i arveladers forvaring
 1630:340
 sag om børnegods 1626:74; 1629:528, 629; 1630:236, 267;
 1637:11
 børnegods: korn på marken 1636:135
 forlig om børnegods 1624:130; 1636:191
 børnegods, se også gruppe 96
 øvrighed befaler arrest for børnepenge 1629:326
 kvittering for børnepenge 1627:170
 kvittering for værgemål og arv 1629:762; 1634:462, 463
 dom over værg for renter til dreng 1628:42
 gæld til værg på barns vegne 1630:351
 formynder indtaler gæld for børn 1628:41; 1631:141
 gæld: børns arvelodder 1627:6
 arv under værgemål 1630:143
 barns arv i forvaring til gavn og bedste 1626:561
 ung mand synet på tinge vedr. myndighed 1629:189
 en 18-årig bevilges sit arvegods 1633:352
 afkald på formynderskab for afdød stedsøn 1631:143
 forlig imellem værg og myndigbleven om udbetaling af arv
 og rente 1634:343
 myndigbleven får udbetalt mødrene arv af fader og forlovere
 1634:417

77. personretlige forhold: kvinder, værgemål;
mænd, vederhæftighed

gift kvinde i mands værg og under værgemål 1632:223
 (jfr. 192, 250, 260, 280, 316)
 broder rette lavværge efter loven 1632:250
 broder nægter at have været lavværge for søster 1632:223
 søn sagsøger for moder 1631:252

mand dømt for hustrus pengelån 1634:175
 dele på en piges vegne 1628:528
 sag på en piges vegne 1627:284
 sag på en tjenestepiges vegne 1627:218
 sag på kvindes og børns vegne 1627:376
 sag på kvindes vegne imod 5 1628:15
 mandhelg for forholdelse af kvinde 1626:325
 formynder for kvindes arvegods 1631:54
 mand svarer på hustrus vegne 1626:205; 1630:99
 kvinde som sagsøger ved søn 1631:252
 kvinde møder med lavværge 1622:164; 1630:413
 varsel til kvinde med lavværge 1630:236
 kvittering for værgemål for gift kvinde 1630:210;
 1631:12
 værgemålsregnskab 1632:280
 for kvinde hendes søn og lavværge 1635:96
 spørgsmål om værgemål for gift kvinde 1634:506
 pålagt mand at føre hustruen i rette 1626:305
 håndslag på kvindes vegne 1626:315
 kvinde ved fuldægtig sagsøger flere, som dømmes 1628:
 63, 64, 65
 indstævning også på moders vegne 1621:545
 kvinde med lavværge påhører vidnesbyrd 1628:722
 kvinde stævnet med lavværge 1632:250 (jfr. 192, 223, 260,
 280, 316), 268
 kvinde får godt skudsmål 1625:401
 mand skyder kvindes skudsmål 1626:281, 681 (jfr. 721)
 vidnesbyrd på hustrus vegne 1626:222; 1627:30; 1634:238
 mand vidner om kvindes udsagn 1626:306
 kvinde påberåbt som vidne 1627:268
 skriftligt vidnesbyrd af fæstemø 1634:316 (jfr. 310)
 tjenestepige aflægger vidnesbyrd 1634:513
 vidnesbyrd og ed af kvinde 1624:141; 1626:640; 1627:
 318, 403; 1629:238, 321, 366; 1630:228, 292;
 1631:151; 1632:233
 forlig imellem kvinder 1633:410
 krokvinde 1636:299
 kvinde sælger hvedebrød 1630:387
 kvinde sælger lidkøbsøl 1634:15
 ølsælgerske udsmitter bevåbnet mand af ølkælder 1630:292
 kvinder gør regnskab 1626:551a
 kvinde frapanter mand en sele 1629:215
 kvinde køber hus 1625:*327
 kvinde udlejer husrum 1633:259
 kvinde ejer boder 1634:36
 kvinde kræver fædrene arv 1634:485 (jfr. 499)
 kvinde tilbagesøger sin bortkomne hest 1625:*193
 kvinde giver last og klage for slag 1636:384 (jfr. 419)
 kvinde udlåner penge 1628:670
 kvinde lader mand gøre mandhelgsløs 1625:407
 kvinde lovfælder mand 1626:300
 kvinde som pantsætter 1631:127
 kvinde som panthaver 1633:212, 243, 244, 245, 246
 kvinde møder og erhverver dom 1629:655
 kvinde får dom over vurderingsmand 1631:251

kvinde sælger hus 1633:250 (jfr. 283, 340)
 kvinde får dom for tjenesteløn 1627:244
 kvinde som domhaver 1631:170 (jfr. 183), 293
 kvinde lover at erlægge gods 1626:233
 kvinde låner penge, som forrentes 1629:236
 kvinde pantsætter økse, hendes mand søger den tilbage
 1628:127
 kvinde som sagsøger 1625:*15, *70; 1626:4, 192, 583;
 1627:368; 1628:87, 88, 89; 1629:270, 742; 1630:158;
 1631:5, 6, 124, 125, 128, 271, 366, 383, 587, 588, 616;
 1632:35, 87, 166, 168, 169, 192 (jfr. 223, 250, 260,
 280, 316), 402; 1633:173, 232, 436, 455, 458; 1634:
 444; 1635:174, 330, 372, 373, 374; 1636:406, 407,
 408
 kvinde som kreditor 1624:56; 1625:*98, *202, *205;
 1626:150, 180, 219, 266, 490, 525, 620, 683, 711;
 1627:313, 474; 1628:137, 297, 693; 1629:136, 556,
 607, 608, 613; 1630:31, 87, 478; 1631:101, 102, 182,
 236, 387, 448, 449, 456, 477, 546, 564, 590, 597;
 1632:18, 31, 65, 75, 87, 126, 207, 441, 442, 443, 444;
 1633:42, 45, 65, 91, 92, 148, 149, 153a, 169, 215, 243,
 244, 245, 246, 320, 354, 382, 419, 420, 463, 475, 476,
 477, 478, 530, 587; 1634:43, 115, 124, 317; 1635:30,
 58, 74, 131, 148, 389; 1636:1, 18, 46, 47, 48, 49, 50,
 85, 88, 89, 110, 349, 427, 486, 527, 535; 1637:67, 68,
 69, 86, 87, 88, 104, 106
 kvinde dødsdømt for ombringelse af foster 1635:262 (jfr.
 245, 249)
 kvinde henrettet for tyveri 1636:558
 kvinde oversvoret tyveri 1634:472 (jfr. 379, 391, 429,
 448)
 voldtaget kvinde afkræves borgen 1635:89 (jfr. 121, 135,
 160)
 dom over kvinde, gård forbrudt 1635:261
 kvinde sagsøgt 1622:58; 1630:455; 1631:603; 1632:70,
 151, 164, 208a, 301; 1633:27, 438, 542; 1634:118,
 368, 497; 1635:13, 225, 241, 260; 1636:7
 kvinde som debitor 1625:*32; 1632:344; 1633:364; 1634:
 484, 556; 1635:385, 413; 1636:31, 94; 1637:3, 18
 kvinde slået på vej til København for at sælge varer
 1629:353 (jfr. 360)
 kvinde slået 1627:247 (jfr. 312, 349), 317
 kvinde slår kvinde med kæp 1630:256
 kvinde fjerner gældstaver 1630:255
 kvinde beskyldt for løgn 1627:261
 kvinde uden husly og forsørgelse, hendes mand i hospital
 1635:108
 fattig kvinde kan ikke betale lejermålsbøder 1630:568,
 569
 forarmet kvinde kan ikke betale skat 1630:515
 forladt kvinde kan ikke betale skat 1632:81
 hustru begærer tryglebrev for sig og syg mand 1632:108
 tingsvidne på kvindes forarmelse 1627:188; 1630:504
 kvinde gør opbud af sit bo 1635:417
 broder rette værge for enke 1632:192 (jfr. 223, 250, 260,
 280, 316)

enke med fuldmægtig sagsøger kvinde 1627:447
 enke som kreditor møder selv som sagsøger 1630:93
 enke stævnet med lavværge 1636:295
 enke kræves for mandens gæld efter skifte 1632:79
 enke som kreditor 1629:752; 1630:406
 enke som sagsøgt 1633:164; 1637:12
 enke i gård uden at fæste 1635:241
 en fattig enke i fæstegård 1634:255
 enke med to børn kan ikke betale skat 1630:457
 forarmet enke kan ikke betale skat 1629:626
 forarmet enke kan ikke betale landgilde 1631:246, 290;
 1636:21
 en kvindes tjener som sagsøger 1628:98
 en kvindes tjenestekarl som sagsøger 1628:28
 en tjenestekarl ikke sin egen værge 1626:206
 varselmand under lavalder 1626:48
 wed at hette, vederhæftighed 1635:216
 tvivl om vederhæftighed 1635:97
 fremmed hjemmelsmands vederhæftighed betvivlet 1634:151
 (jfr. 193)

78. personretlige forhold: syge og gamle, forsørgelse, aftægt, fledførelse (jfr. 98, 313, 540-541)

gravid kone bliver syg og dør, muligt efter mandens slag
 1631:544 (jfr. 559)
 en sindssyg dømt for tyveri 1625:146
 en blind må tigge af armod 1628:275
 ed på en mands blindhed 1626:624
 en besøvet kvinde er en fattig, blind stakkel 1630:568
 tingsvidne på sygdom og forarmelse 1626:621; 1628:258,
 262, 287, 288
 en syg mand får trygleret til lægehjælp 1635:248
 hustru begærer tryglebrev for sig og syg mand 1632:108
 skade på lår, hustruen får trygleret 1632:220
 vidnesbyrd, at vanfør, gammel mand ikke kan præstere skat
 1632:80
 en krøbling ude af stand til at svare skat 1629:741, 758;
 1630:450
 gammel stakkel kan ikke svare landgilde 1632:200
 vidnesbyrd på en krøblings armod 1628:261
 en blind, forarmet husmand 1629:621
 tingsvidne på en krøblings skrøbelighed og armod 1628:252
 en gammel, vanfør mand 1636:168
 en fattig krøbling 1627:475
 forarmelse grundet svaghed og sygdom 1632:46
 syg og svag kvindes ord bevidnes af to mænd 1636:45
 tingsvidne på trygleret grundet skadet arm 1635:65
 mand flyttet i hospital, hustruen begærer skilsmisse
 1635:108
 en 16-årig dreng under badskærers hånd efter ulykke med
 hest 1628:286
 en svag mand giver fuldmagt til helling 1634:5
 14 dage i sengen for skade på ben 1634:245
 skriftligt vidnesbyrd grundet skrøbelighed 1634:258

udvurdering hos en syg 1629:85
 forfald, indstævnte syg 1629:446
 en syg afløses i 16 mænds takst 1634:515
 herredsfogden syg 1634:292, 307
 sagsøgt: døde Rasmus 1633:431
 Hans Lauridsen "den Galne" 1630:538; 1631:198; 1633:281
 Oluf Nielsen med træbenet (Oluf Træbenn) 1627:381, 396
 en syg mand huset til sin død 1631:263
 en hjælpeløs mand huset $\frac{1}{2}$ år 1631:273
 enkes aftægt i gård 1631:13 (jfr. 20)
 enke afstår gård med børns samtykke imod aftægt 1631:13
 (jfr. 20)
 sælger af gård forbeholder sig jord og husrum 1635:264
 opladelleskontrakt vedr. gård, forbehold af byggegrund og
 jord 1635:444
 overdragelse af fæstegård fra gammel mand, som fortsat
 bruger jordstykker 1634:289
 gård afstået imod aftægt i bolig og jord 1630:502
 gård afstået til søn imod aftægt 1631:83
 gård afstået, forbehold om bolig og jord 1633:68
 kontrakt om salg af gård og om aftægt 1628:395
 aftægtskontrakt 1628:215
 herredsfoged siger sig af fled 1631:57 (jfr. 117)
 opsigelse af fled 1621:318; 1626:566 (jfr. 701), 717;
 1627:56

79. personretlige forhold: fæstere, vornede, tjenestefolk, tyende o.a. (jfr. 114, 130, 232, 233, 288, 311-314)

fæstere forarmede, udvurderet for landgilde 1629:289
 ugedagstjenere 1626:248
 dom om overgreb imod fæstebønder 1636:249
 en inderste rømt 1626:623
 vornedskab, tiltale for fødested 1628:557, 592; 1629:
 723; 1632:291
 vornedskab, sag om fødested 1627:182; 1635:119
 vornedskab, dom til fødested og anvist gård 1634:398;
 1635:149; 1636:57; 1637:79
 vornedskab, mandhelgsfortabelse for fødested 1622:124
 1. ting til alle kongens vornede sønner i herredet
 1628:354
 vornedskab, løfte om overtagelse af gård 1622:68;
 1636:246, 318
 vornedskab, løfte om at forblive i lenet 1635:150
 indstævntes ukendskab til fødested 1637:91
 anerkendelse af fødestedspligt 1634:467
 tjeneste er ikke fuldmagt 1626:206
 tjenere skrevet for fuld skat 1630:573, 574
 skat af karl nægtet 1629:153, 278
 tjenestekarl skrevet for fuld skat trods $\frac{1}{2}$ løn 1630:458
 ed på tyendes vegne 1629:368
 ed på at tjenestekarl er soldat 1626:633
 husbond vidner på sin karls vegne 1628:687
 dele på tjenestepiges vegne 1629:73
 tjenestekvinde som sagsøger 1631:124

skrædderdreng som sagsøger 1626:177
 tjenestedreng som sagsøger og domhaver 1627:369
 tjenestepige aflægger vidnesbyrd 1634:513
 skudsmål vedr. dræbt tjenestekarl 1625:75
 husbond slår tjenestekarl 1633:157 (jfr. 160)
 hustru borttrømt med tjenestekarl 1621:484
 tiltale for at have en karl hos sig, som sagsøger har
 fæstet 1628:597
 klage over fratagelse af tjener 1626:419
 tjenestekvinde (?) forholdt 1626:325
 tjenestepige udlægger husbond som barnefader 1636:362
 (jfr. 387)
 husbond gøre hvad han vil med tjenestepige 1632:165
 tjenestepige indebrændt 1634:231 (jfr. 305)
 tjenestepige frygter kælderen, tugthuset og kagen
 1632:165
 tjenestepige kan ikke betale lejermålsbøder 1630:569
 sag om tjenestepiges løn 1634:456 (jfr. 419)
 tjener hos møller nægter at betale husbonds gæld 1633:306
 tjenestekarl har jord i leje og som løn 1633:285
 tjenestekarl overfalder og sårer husbond 1633:286 (jfr.
 344, 350)
 tjenestekarl udeblevet trods fæstepenge 1636:441 (jfr.
 449)
 karl/dreng løbet af tjeneste 1628:332, 363, 364; 1631:
 139 (jfr. 147)
 søge sin tjeneste eller straffes i jern 1636:441 (jfr.
 449)
 tjenestekarl jaget bort 1633:285
 folk og tyende 1625:*57
 lillepige 1634:232

80. personretlige forhold: fattige, ulykkesramte, tiggere
 (jfr. 542, 543, 605-606)

slotsskriver spørger sognefogder, hvilke bønder, der
 grundet armod ikke kan svare landgilde 1631:246
 sognefogder og to mænd konstaterer armod og manglende
 landgilde 1631:290
 sognefogder bevidner fattigdom og manglende landgilde
 1632:200; 1634:224; 1636:21
 nogle husmænds og indsidderes formue synet, intet til
 skat 1630:493
 hensyn til armod under udvurdering for landgilde 1629:289
 en arm krøbling som tigger, intet til landgilde 1635:199
 forarmelse, intet til landgilde 1629:291a; 1630:61, 225;
 1635:199, 201
 gård rømmet grundet fattigdom 1629:623; 1630:130;
 1632:200
 to fattige overgiver gårde, da de ikke kan svare landgilde
 1621:367
 fra gården grundet armod 1631:246; 1635:200; 1636:117
 fæsteres fattigdom, syn over huse og dyr 1636:117
 armod efter overtagelse af ødegård 1628:302, 303;
 1630:581
 udvurdering hos en syg og fattig 1629:85

armod og fattigdom, intet til skat 1634:345
 en forarmet tigger, intet til skat 1630:479, 481
 en forarmet krøbling, intet til skat 1630:450
 flere fastere uformuende til at vedligeholde gårde
 1634:255
 klage over dårlig jord og skattebyrde 1629:239
 forarmet kvinde fra gården, intet til landgilde 1635:200
 en fattig enke fra gården, intet til landgilde 1632:200
 fattige enker, intet til landgilde 1634:224
 fattig enke med 2 børn i faldefærdigt hus 1630:457
 enke kan ikke betale gæld 1633:165
 en forarmet og fattig enke 1628:382
 enke i armod efter skifte 1633:322
 enke ejer intet, kreditorer betror hende kvæg m.m. udlagt
 på skifte for gæld 1637:73
 fattig enke tigger med et vanfør barn 1635:198
 enke går om og betler 1634:224
 efter skifte har enke kun sine klæder 1635:184
 tingsvidne at enke og børn intet fik på skifte 1633:178
 tingsvidne på forarmelse, intet at udvurdere 1629:95, 96
 tingsvidne på forarmelse 1625:49; 1626:616, 621; 1627:
 93, 119, 188, 206, 211, 212; 1628:235, 236, 265, 305;
 1629:268b, 621, 626, 682, 731, 741, 758
 tingsvidne på 16-årig drengs armod efter ulykke 1628:286
 præstens seddel på armod 1629:621; 1630:382, 515
 vidnesbyrd om forarmelse 1625:*275; 1628:251, 252, 258,
 261, 262, 275, 287, 288, 306, 307, 308, 318; 1630:
 480, 481, 492, 504, 514, 516, 517, 554; 1631:16;
 1632:80, 123, 286, 340; 1633:14, 282, 322; 1634:202;
 1635:194, 195, 196; 1636:168
 vidnesbyrd om afdødes forarmelse 1635:165
 en sagsøgt bevidnet død i fattigdom 1632:123
 vidnesbyrd af sognefogder og 2 mænd om herredets fattige
 1634:224
 en husmand som betler 1629:289
 en fattig mand får sko af kirkebøssen 1632:387
 søn af fattige taget i forsørgelse 1634:83
 lensmands tilladelse til tiggeri 1632:46
 trygleret bevilget af øvrighed efter ulykke 1621:59
 trygleret 1632:108, 220; 1635:248
 bod hensat på rente til de fattige 1634:89
 fattige eftergives bøder 1627:423b
 intet til lejermålsbøder 1630:569; 1631:95; 1632:121,
 122; 1627:187
 en besøvet kvinde er en fattig, blind stakkel 1630:568
 et tiggende barn optaget til forsørgelse, skat 1630:574
 en karl har ikke andet end sine klæder 1630:458
 en tjenestedreng så fattig, at han gik næsten nøgen
 1628:332
 et bo registreret til 20 dlr. slette penge 1629:470
 ulovligt salg af ved for stor trangs skyld 1630:174
 erkendelse af salg af tyndt øl til fattige folk 1625:148
 ulovlig kro og ølsalg fattigfolk til fortræd 1630:253
 armod grundet skadet arm 1635:65
 forarmelse grundet svaghed, sygdom og badskærerløn
 1632:46

gårde brændt, pige indebrændt, armod og tiggeri 1633:523
 gård afbrændt 1634:231 (jfr. 232, 246, 269, 305, 314,
 333, 344)
 ildebrand, forarmelse og tiggeri 1629:481; 1632:179;
 1634:152
 fattigdom efter brand 1625:*286; 1627:459; 1628:306;
 1633:351, 355; 1636:118
 "de fattiges" gårde 1627:182; 1628:458
 "de fattiges" grunde og eng 1625:50; 1626:374; 1628:365
 "de fattiges" bønder 1626:195, 447
 "de fattige" som part 1627:150

81. personretlige forhold: fremmede (jfr. 238, 312, 314, 607)

en tyv fra Mecklenburg 1635:167
 en jøde anholdt på mistanke 1636:6 (jfr. 1635:451)
 fangen tyv udspurgt om pas 1631:204
 en fremmed uden pas pågrebet 1630:387
 forpligtelse til ikke at rejse bort uden pas 1635:35
 krav om pas og skudsmål 1635:411
 kvinde uden fast bopæl afkrævet borgen 1635:89 (jfr. 121,
 135, 160)
 fremmed hjemmelsmands vederhæftighed betvivlet 1634:151
 (jfr. 193)
 tingsvidne på persons alder, da han kom til landet
 1621:354
 to fremmede mænd på bys gade 1635:216
 vidnesbyrd om fremmed kvinde 1632:182
 en kvinde til huse i en gård 1634:255
 huse folk uden pas og husbondhold 1635:301
 husfolk holdt ulovligt 1630:255
 nægtelse af at huse ledig kvinde 1624:107 (jfr. 141)
 bortebleven 1631:141

82. personretlige forhold: mindremænd, foragtede eller
 berygtede (jfr. 50, 150, 600-609)

ulovligt at huse drabsmand 1627:427 (jfr. 345)
 tiltale for at huse lovfældt mand 1626:737 (jfr. 708)
 efter usand sag kan ikke måles imod loven 1635:263
 påstand om at part ikke burde svare i nogen sag 1632:293
 indstævnt nægter at svare lovforvunden mand 1635:409
 lovfældt møder som sagsøgt på tinge 1630:169 (jfr. 156)
 en lovfældt mand 1626:708
 lovfældning tinglyses, faldsmål erlægges 1626:191
 lovfældning tinglyst 1626:260
 en mands dele tinglyst 1626:606
 tidligere tingskriver lovfældt 1627:312 (jfr. 247, 349)
 mandhelgsløs for 1 daler, gårdgang 1629:733
 restance på mandhelgsbrev 1629:720, 721
 "jeg bøder ikke 3 mark" 1635:401
 "Slett Hans" forsvundet 1631:141
 at bære rakkeren til graven formenes ikke at krænke æren
 1621:267
 en ledig og løsgænger 1635:283

83. personretlige forhold: personlig og social status iøvrigt (jfr. 23, 600 ff.)

skudsmål på ærlighed og gode rygte 1626:681; 1628:326, 373, 438; 1629:379, 380, 381, 397, 400; 1630:237
 bekræftelse af gode navn og rygte 1624:13, 14, 139; 1632:264; 1636:9
 de 16 mænds ærlighed 1629:520
 skyde sit skel 1625:216; 1626:6, 98
 skyde skel vedr. ære 1633:291
 kvinde får skudsmål på sognestævne og herredsting 1625:401
 skudsmål nægtet i ærlig sag 1632:379
 spørgsmål om beskyldning og ærlighed 1630:312
 bekræftelse af ærlighed 1633:592; 1634:39; 1635:302
 påstand: de 2 mænd i de store gårde har mere jord end landgilde berettiger 1636:199 (jfr. 65)
 tage hat af andens hoved, klage 1636:198
 kvinder i klammeri i kirke 1630:30
 stolestader i kirke 1625:*94
 strid om stolestade i kirke 1625:*196; 1629:743
 en karl ikke fuld løn værd 1630:458
 registrering af dømte ægtefællers ringe bo 1635:251
 en ledig og løsgænger i jern på Bremerholm for forseelser 1635:283

85. familieretlige forhold: trolovelse og ægteskab (jfr. 571)

løfte til præst at en mand ikke er trolovet eller gift 1627:162
 bøder for lejemål før parternes vielse 1632:154
 vidnesbyrd om mands og kvindes indbyrdes slægtskab 1630:555
 fader betaler sønnens gæld, indtil denne har fæstensøl med kvinde 1622:67
 fæstensøl ved bryllup 1622:67
 fæstemø kommer for at se sig for 1634:310 (jfr. 316)
 fæstensøl kræves betalt 1636:164
 enkemands fæstemø forevises pung 1634:310 (jfr. 316)
 spørgsmål om gæld ved ægteskabs begyndelse 1634:242
 mand får ny kvinde 1627:246

86. familieretlige forhold: forholdet imellem ægtefæller (jfr. 578, 579)

hustru begærer skilsmisse på grund af mandens impotens og svagelighed 1635:108
 ægtefæller lever adskilt 1635:108
 mand sigtet for drab på gravid hustru 1631:544 (jfr. 559)
 mand slår og truer hustru 1634:232 (jfr. 246, 314)
 mand slår hustru 1625:380; 1630:100
 dødsdømt beskylder sin hustru for ildspåsættelse og tyveri 1634:379 (jfr. 232, 305, 333, 344, 391, 429, 448, 472)
 brandstifter kræver sin hustru fængslet 1634:246 (jfr. 314)
 gift kvinde påstår voldtægt og udlægger barnefader 1634:246

efter giftermål påstår mand ikke at trives 1634:246
 mand lover betaling for hustrus slagsmål 1630:271
 mand sagsøger for slag imod hustru 1625:230 (jfr. 248)
 ægtefæller støvnet for ord udtalt af hustruen 1630:285
 hustru pantsætter økse, som tilbagesøges af manden
 1628:127
 mand kan ikke sælge hus uden hustrus tilladelse 1636:334
 hus solgt imod hustruens vilje 1635:137
 hustru samtykker i hussalg 1636:345
 hustru møder og vedgår mandens gæld 1628:237
 hustru tiltaler på mands vegne 1634:328
 hustru tilkendegiver mandens sygdom og armod 1628:288
 hustru og hendes syge mand får trygleret 1632:108
 mand til genmæle på hustrus vegne 1635:189
 mand nægter på hustrus vegne 1626:205
 mand møder for sagsøgt hustru 1633:268 (jfr. 299)
 tinget pålægger mand at føre hustruen i rette 1626:305

87. familieretlige forhold: forældre og børn, stedbørn
 (jfr. 520, 579, 608)

moder efterlader nyfødt barn i skov 1635:245 (jfr. 249,
 262)
 tjenestepige udlægger husbond som barnefader 1636:362
 (jfr. 387)
 mand benægter faderskab til hustruens 2 børn 1634:246
 spørgsmål om faderskab 1628:699 (jfr. 673)
 faderskabssag 1627:146
 kvinde med 5 børn uden for ægteskab 1636:312
 løgnagtig udlægning af barnefader 1637:121
 faderskab efter lejermål 1633:96
 en pige lyst i kuld og køn 1632:385 (jfr. 434)
 fader indestår for mandebod efter drab begået af søn
 1630:314 (jfr. 313)
 afstraffelse af børn 1635:192, 258
 søn opsiger fleg og fællig 1631:491; 1636:45
 søn tiltaler på sin moders vegne 1630:478
 kvinde sagsøger for søn 1633:126
 fader svarer for sin søn 1626:326; 1629:182, 379
 skudsmål på søns vegne 1629:397
 fader svarer for søn 1629:683; 1632:249
 vidner forhørt på søns vegne 1629:771
 en gård overdrages af fader for sin søn 1626:301
 gård afstået til søn imod aftægt 1631:83
 varsel til fader, datter dømt 1628:437
 part vil rådspørge sin moder 1626:173
 myndigbleven søn får udbetalt mødrene arv af fader
 1634:417
 gæld på søns vegne 1626:551a
 tiltale for søns gæld 1630:497
 søn opbyder moders gods 1635:417
 søn vil ikke svare for moder 1636:7
 søn mister mandhelg grundet forløfte for fader 1625:323
 søn i forløfte for fader 1625:252, 286, 295; 1626:33, 613
 sønner i forløfte for fader 1631:512

søn i forløfte for moder 1634:397
 fader i forløfte for søn 1625:*124; 1626:388, 692;
 1627:463; 1628:404
 fader i forløfte for datter 1632:168
 to borger for broders fremmøde 1636:431
 løfte om betaling til moder på søns vegne 1626:383
 forlig efter tvist imellem brødre og deres fader 1632:204
 dømt fader hjemmel for tiltalt søn 1635:283
 fader fører vidner på, at sønner ikke tjener fuld løn
 1630:573
 en søn skrevet for skat 1630:574
 moders gæld krævet hos søn i samme gård 1636:385
 kvinde sagsøger broder 1635:330
 stedbørn arver bedsteforældre 1629:342
 arv efter steddatter 1630:143
 skifte efter stedfader 1629:288
 kvittering for stedbørns arv 1634:493
 kvittering til stedfader for arv 1635:346
 stedbørns gods i forvaring, forløfte 1635:230
 udlæg på skifte til person og dennes stedfader 1626:732
 stedbørns børnegods arvet efter faderen 1632:275
 afkald på formynderskab for afdød stedsøn 1631:143
 stedsøn dømt til fødested 1634:398
 tilkendegivelse af steddatters begæring om skilsmisse
 1635:108
 fuldmagt til stedsøn om skudsmål 1630:238
 fuldmagt på steddatters vegne 1631:245
 fuldmagt på stedfaders vegne i beliggelsessag 1635:152
 (jfr. 185)
 tjenesteløn kræves for steddatter 1636:285
 møde og tiltale for stedsøn 1628:376
 tiltale for skade forvoldt af stedsøn 1628:431
 løfte om betaling for skade forvoldt af stedsøn 1628:196
 (jfr. 191)
 udlån og salg af heste til stedfader 1634:302
 pengelån hos moder og stedfader 1634:309
 mand kaldt skalk imod stedbørn 1627:200
 steddatter 1634:175, 232 (jfr. 246, 269)
 stedsøn 1628:495, 592

88. familieretlige forhold: forhold til øvrige familie og slægt

svigerfader nægtes meded 1634:391
 forsørgelse af svigermoder opsagt 1626:717
 salg af syg svigerfaders kreatur 1634:315
 svoger og venner tilskynder enke til gælds brev 1632:192
 (jfr. 223, 250, 260, 280, 316)
 svoger forpligter sig til at betale 1626:123
 svogre sammen om tyverier 1624:71
 brodersøn i varetægt for 4 sk. pr. dag 1630:501
 forløfte for svigersøn 1634:315
 forløfte for svoger 1625:350
 forløfte for broders gerninger 1628:134
 forløfte for broder 1631:141; 1632:33
 varsel til broder 1627:24

kvinde sagsøger sin broder 1632:192 (jfr. 223, 250, 260, 280, 316)
 opbud af søters bo til kreditorer 1633:140
 løfte om betaling til modpart eller dennes frænde 1626:176

90. arveretlige forhold: arvegang, testamente (jfr. 540)

fædrene arv: patrimonium 1628:42; 1633:388
 frændearv 1631:512
 fader arver søn og betaler hans gæld 1622:67
 vidnesbyrd om rette arvinger 1629:323
 kuldlysning, pige vedkendt som barn og arving 1632:385
 (jfr. 434)
 ved kuldlysning tillægges søn arveret som ægtebarn
 1636:367
 søster sagsøger broder for fædrene og mødrene arv 1632:
 223 (jfr. 192, 250, 260, 280, 316)
 efter moderens død giver faderen hvert af 3 børn 100 dlr.
 gældfrit efter deres moder 1631:350
 spørgsmål om arv efter svigerfader 1633:532
 stedbørn arver bedsteforældre 1629:342
 arv efter halvbroder 1630:205; 1631:143
 arv efter steddatter 1630:143
 arvinger ukendte 1634:278
 en døendes testamente 1634:214
 tiltale iflg. testamentsbrev 1626:451
 afbetaling på gæld afskrives på testamente 1636:250
 gæld iflg. testamente 1636:29
 testamente 1626:362, 602; 1627:455

91. arveretlige forhold: arv og gæld

den, som arver, skal gælde 1634:28
 arving betale arveladers gæld 1632:342
 gæld skal betales på skifte 1621:24
 gæld skal kræves på skifte 1632:79
 forpligtelse til at betale arvinger 1621:3
 hustru kræver fædrene arv 1634:485 (jfr. 499)
 arv udlagt iflg. udsåren skrift 1631:226
 arvinger krævet for afdød drengs forsørgelse fra 9.-23. år
 1634:83
 indkaldelse af afdøds skyldnere 1621:149; 1625:45, 111
 enke indkalder kreditorer 1631:121
 debitorer i dødsbo får varsel om betaling 1622:89
 arv og gæld opbudt efter hustru 1627:223
 gæld til dødsbo delvis erkendt 1635:366
 kreditorer indkaldt til at få gods for gæld på skifte
 1629:363
 forlig om gæld til dødsbo 1636:29
 aftale på skifte om gældens betaling 1622:67
 vidnesbyrd om gæld til afdød 1627:54-55
 arv og gæld krævet og betalt på tinge 1636:43
 formynder for arvinger undersøger boets gæld og lover beta-
 ling 1622:88

arving indkræver gæld til dødsbo 1634:424
 overdragelse af gældsfordringer i dødsbo 1637:73
 gæld kræves på efterladte børns vegne 1632:203
 efter dækning af gæld sælges dødsbo ved fuldmægtig
 1632:149
 arvingers gældskrav 1631:625
 sag om påstået gæld til afdød 1629:358
 gæld i dødsbo formenes uretmæssigt tilvurderet en kreditor
 1621:8
 enkes del i mandens bo anvendt til dækning af gæld 1633:
 164
 gods fjernet fra dødsbo, før kreditorerne kom 1629:366
 (jfr. 342)
 vurderingsmænd vidner om gæld til dødsbo 1621:517
 konstatering ved syn om enkes gods er udlagt til gæld
 1637:73
 gæld til dødsbo bestridt 1621:517; 1627:390
 gæld til dødsbo dokumenteres ved vidner 1621:516
 intet bevis for krav efter død mand 1634:164
 spørgsmål om arving fik en hest på skifte 1632:223
 (jfr. 192, 250, 260, 280, 316)
 gæld på hustrus vegne af hendes mødrene arv 1631:78
 deling af gæld på skifte 1637:18
 dom til betaling af begravelse 1631:218
 enke fører vidner på betaling af vittærlige kreditorer og
 på armod 1633:322
 på skifte halv dækning til kreditorer, intet til enke og
 børn 1633:178
 udvurdering for landgilde i dødsbo 1633:590 (jfr. 493)
 intet til arv og gæld, men gaver i levende live 1634:250
 7 mark til dækning af gæld på 300 dlr. 1625:*88
 næsten intet til deling 1637:12
 kun dækning af begravelse 1629:169; 1630:36
 kun dækning af børnegods 1630:194
 ingen dækning til kreditorer, delvis af landgilde 1629:
 590
 godset dækker ikke gælden, kreditorer afkvikter 1636:
 307
 intet til gæld i bo 1625:*206; 1628:703; 1630:194;
 1634:278; 1635:122, 123, 124, 165, 213
 intet til arv efter betaling af gæld 1630:251
 ingen arv til børn efter moder 1626:358
 4 mænd bevidner, at afdød intet efterlod til landgilde,
 gæld eller arvinger 1632:132
 sag om begravelsesomkostninger 1631:132
 begravelsesomkostninger 1631:104

92. arveretlige forhold: dødsboet og dets registrering

opgørelse af gods og gæld 1631:121
 herredsfoged og 2 mænd registrerer og vurderer dødsbo
 1629:169
 registrering og vurdering af dødsbo 1633:324
 gods registreret og fravurderet 1628:703
 skifteregister fremæsket 1621:8

rugsæd i dødsbo angivet på skifte 1634:295
 sikkerhed for børnegods 1625:24
 opbud af gods efter afdød 1626:396
 spørgsmål om penge i dødsbo 1634:295

93. arveretlige forhold: udtagelsesret, fortrinsret

jordefærd betales forlods 1635:184
 effekter forbeholdt til begravelsesomkostninger 1631:261
 udgifter til jordefærd 1631:121
 kun dækning til jordefærd 1630:36
 efter udtagelse af børnegods intet til gæld og jordefærd
 1628:337
 indkommet børnegods udtages forlods 1630:194
 kun dækning til børnegods og kongens landgilde 1630:34
 først dækkes børnegods, kongen og præsten 1625:*88
 landgilde og restance til kongen udtaget først, derefter
 kun halv dækning til øvrige 1621:562
 kongens penge og børnegods privilegeret i dødsbo
 1622:243
 kongens penge privilegeret, intet til øvrige 1621:423
 gods i dødsbo udvurderet til kongen og præsten 1624:150
 landgilde dækkes først på skifte 1629:590

94. arveretlige forhold: arvesvig, strid om arv (jfr. 133)

fordølgelse af arvegods 1629:511, 745
 gods bortført, mens arvelader stod lig 1634:65 (jfr.
 1633:493, 590)
 vidnesbyrd om ulovlig fjernelse af jernharve fra dødsbo
 1634:130 (jfr. 65, 194)
 gods fjernet før skifte 1629:342 (jfr. 366); 1630:99
 penge ikke oplyst på skifte 1634:327
 fuld sag for arvesvig 1626:220
 sag om arvesvig 1629:598 (jfr. 629, 630)
 vidnesbyrd om arvesvig 1630:46
 mandhelsesberøvelse for arvegods 1625:153, 154
 frifindelse for arvesvig 1632:316 (jfr. 192, 223, 250,
 260, 280); 1634:437
 ulovligt arvekøb, unødigt trætte 1632:414 (jfr. 453)
 en dreng forholder sin arv: en kække-lovn 1628:41
 en dreng får dom for korn tilvurderet på skifte 1627:369
 spørgsmål om børn kender til enkemand's penge 1634:310
 (jfr. 316)
 sag om børnegods 1626:74
 væge dømt til at udrede renter af arv 1628:42
 vidnesbyrd om en afdøds efterladte dyr 1634:265

95. arveretlige forhold: afkald og kvittering for arv

kvittering for arv efter fader og broder afgives over for
 stedfader 1622:17
 kvittering for arv solgt ved fuldmægtig 1632:149
 kvittering for formynderskab og arv 1631:143

kvittering for arv og værgemål 1634:462, 463, 493
 kvittering for arv og tjenesteløn 1621:370
 forholdelse af kvittering for arv 1629:242
 afkald bestridt 1628:105
 kvittering (afkald) for arv 1621:29, 170, 204, 312, 319,
 323, 353, 371, 375, 383, 477; 1622:121, 190, 229,
 241; 1624:72, 75, 76, 106, 125; 1625:*29, *82, *110,
 *237, *268, 55, 56, 193, 291, 344, 363; 1626:109,
 113, 133, 187, 188, 323, 333, 413, 599, 702, 722;
 1627:11, 50, 59, 61, 105, 110, 141, 142, 173, 426;
 1628:80, 180, 198, 216, 264, 290, 584, 646, 655, 698,
 720; 1629:127, 160, 210, 247, 248, 269, 324, 389,
 415, 439, 588, 589, 630 (jfr. 598, 629), 652, 706
 (jfr. 696, 713), 727, 761; 1630:20, 143, 184, 195,
 196, 197, 205, 210, 222, 247, 278, 578; 1631:12, 44,
 54, 225, 226, 245, 418, 634, 646; 1632:58, 59, 60,
 455; 1633:30, 31, 103, 105, 132, 156, 289, 290, 357, 365,
 372, 450, 510, 585; 1634:102, 155, 179, 199, 220, 389,
 479, 494, 501, 505, 512; 1635:83, 122, 123, 124, 145,
 211, 212, 229, 236, 346, 384, 403, 429, 430; 1636:14,
 19, 53, 79, 217, 218, 245, 265, 286, 288, 321
 undladelse af at kvittere for arv 1629:267

96. arveretlige forhold iøvrigt

arvekøb 1633:97
 enke sælger alt gods til søn fra sig og sine arvinger
 1631:261
 fled, fællig og uskiftet bo 1632:250 (jfr. 192, 223, 260,
 280, 316)
 arvinger indskyder penge i insolvent bo 1628:703
 myndigbleven får udbetalt mødrene arv 1634:417
 arvegods bevilges udleveret til 18-årig tjenestekarl
 1633:352
 arv iflg. udskåren skrift 1637:34
 fader beholder børns mødrene arv, 2 forlovere 1631:350
 af børns breve på mødrene arv opbevares den ene part hos
 faderen, den anden part hos trediemand 1631:350
 eftersøgning af børnegods 1631:613
 krav om betaling af børns arv 1627:6
 sag om besiddelse af børns arv 1632:225
 værg for brodersøn begærer dennes patrimonium udleveret
 1633:388
 arvinger hæfter for børnegods forvaret af arvelader
 1630:340
 breve på børnegods 1630:105
 kvittering for børnepenge 1627:170
 sag om børnepenge 1626:26
 vissen og loven for børnepenge 1624:19
 dom iflg. forløfte for børnegods 1632:398
 pant for forløfte for børnegods 1632:485
 forløfte for børnegods opsagt 1629:409
 forlover fritaget for løfte vedr. børnegods 1632:275;
 1633:125
 forlover kræver børnegods udleveret 1631:318

borgen/forløfte for børnegods/-penge 1622:210 (jfr. 211);
 1626:329; 1628:135; 1629:539; 1633:125, 336;
 1635:97, 270
 2 udskårne skrifter på børnegods overladt forloverne
 1632:277
 udskåren skrift fra 1618 på børnegods 1630:340
 udskårne skrifter om børnegods 1630:267, 426; 1633:464;
 1635:14; 1636:327
 kvittering for forløfte for børnegods iflg. 2 udskårne
 skrifter 1631:148
 kvittering for forløfte for børnegods 1630:199, 200
 opbud af to udskårne skrifter på børnegods 1632:226
 børnegods opbydes til rette værge 1629:243
 børnegods opbudt, udskåren skrift 1635:387
 børnegods opbudt 1624:3, 133; 1626:640
 løfte om betaling for børnegods 1632:235
 mødrene arv dokumenteres udbetalt i henhold til udskåren
 skrift 1636:265
 børnegods kræves udleveret 1629:189
 tiltale for børnegods med rente 1631:601
 forbud på gods, indtil børnegods udleveres 1629:164
 forbud og udlæg vedr. børnegods 1631:570
 krav om arv med rente efter søskende 1635:441
 krav om rente af børnegods 6% 1636:135
 renter af børnegods/-penge 1626:440; 1628:125, 147;
 1633:42
 børns part fralægges iflg. forlig 1628:585
 forlig om udbetaling af forvaret arv med renter 1634:343
 forlig om børnegods 1629:30
 børnegods 1629:528; 1630:236; 1635:120
 enke kræver værge til regnskab for arv 1632:192 (jfr.
 223, 250, 260, 280, 316)
 tiltale for efterladt gods 1627:71
 forbud på arvegods 1636:24
 en bøsse påstås arvet 1626:675
 sigtelse for fjernelse af effekter fra dødsbo, frifindelse
 1634:277 (jfr. 65, 130, 214)

97. skifte af dødsbo (jfr. 313)

gæld skal kræves på skifte, ellers fortabt 1621:24;
 1629:288
 skifte bestilt 1634:310 (jfr. 316)
 løfte under mandhelg om at ville holde skifte 1626:609
 ridefoged tager dele; fader skal skifte med børn 1629:740
 forglemmelse af indkaldelse til skifte 1633:530
 skifte skal overværes af ridefoged eller fuldmægtig, her-
 redsfoged og -skriver 1624:89
 betaling for skifte til herredsfoged 1629:581
 skifte ikke overværet af herredsfoged eller -skriver
 1625:*212
 skifteskriver 1635:97
 skifte "i huset på skiven" 1629:366 (jfr. 342)
 dom til udlevering af skiftebog 1627:348
 skiftebog æskes udleveret 1628:4

skiftebog kræves udleveret af tidligere tingskriver
 1629:161
 skiftetbogen 1628:133; 1630:194; 1635:122, 123, 124
 skifteregister 1625:*150; 1630:501; 1633:388; 1636:201
 skifteregister kræves fremlagt 1625:*212
 skiftebrev om børnegods loves fremlagt 1629:612
 skiftebreve kræves fremlagt 1629:223; 1632:223 (jfr. 192,
 250, 260, 280, 316)
 skiftebrev 1632:63
 dom om fremlæggelse af breve eller skiftebog 1629:256
 4 vurderingsmænd bevidner ingen arv 1636:307
 vurderingsmænd bekræfter arvelodder 1626:502
 til ikke-mødte kreditorer afsættes dækning 1633:384
 krav om skifte, vidnesbyrd om armod og intet til arv og
 gæld 1632:387
 krav om skifte og godtgørelse af dødsbo 1627:316
 opbud af bo, kreditorer møde på skifte 1629:331
 vurdering af en bøsse på skifte 1626:732
 skifte og vurdering, kun enkens klæder tilovers 1635:184
 skifte bekræftet ved tingsvidne, alle vedkommende tilstede
 1630:501
 intet til arvinger på skifte 1635:184
 skifte efter ægtefæller 1621:24
 forlig om skifte vedr. børnegods 1621:132
 skifte, vidnesbyrd om barns lod 1626:561
 vidnesbyrd om skifte af dødsbo, påstand om arvesvig
 1629:366 (jfr. 342)
 vidnesbyrd om skifte, vurdering og gælds betaling 1633:
 384
 vidnesbyrd om skifte 1629:366 (jfr. 342); 1630:194
 tilbud om skifte 1628:156

100. tingsretlige forhold: jord, mark, mose (jfr. 200, 217, 328)

til aftægt: 4 skp. bygjord i hver vang 1630:502
 adkomst til et stykke jord, tvivl om forlig 1630:350
 vidnesbyrd om adkomst til jord 1626:359
 trætte om jord forligt 1626:450
 tiltale for 4 skp. jord 1626:327
 tingsvidne at rug og byg ikke sået i 1626 1627:68
 afpløjning, usikkerhed vedr. skel 1630:242
 afpløjning 1625:*337
 ulovlig pløjning i andres ager 1628:259
 ulovlig pløjning i andens eng 1625:372
 tiltale for ulovlig pløjning 1630:229
 en ager påstås ulovligt udlejet og afhøstet 1626:67
 løfte om 4 tdr. havrejord samt pløjning 1626:58
 forbud imod afførsel fra ager og eng 1628:294
 forbud vedr. en ager 1628:299
 skade på eng ved kørsel 1634:287
 trætte om en eng 1626:424, 534, 535
 en eng afgræsset ulovligt 1628:387; 1633:311
 en eng afslået ulovligt 1627:454
 en eng afhøstet ulovligt 1631:195
 sag om ret til en eng 1631:346

tiltale for ulovlig tøjring 1629:186
 forbud imod ulovlig græsning 1631:315
 ret til siv og rør 1635:257
 ulovlig rørslagning 1624:155
 rørdynd 1635:247
 ulovlig tørvegrav, hest druknet 1634:435
 forbud på tørv skåret på andens grund 1634:264, 272
 tiltale for tørveskår 1626:311
 gravning af tørv til dige 1631:276
 forsømmelse af tørvekørsel 1632:473
 tørvekørsel 1628:639; 1636:403 (jfr. 394)
 tørveskår 1626:438; 1629:319; 1630:358; 1634:243
 forlig om tørv 1634:374
 opkastning af grøfter fra tørvemosen 1629:295
 vedligeholdelse af grøfter 1629:306

101. tingsretlige forhold: skove, træer (jfr. 200, 216, 217, 329)

øvrighedens tilladelse til hugst 1636:4, 20
 spørgsmål om hugst iflg. bevilling 1631:62
 anvendelse af vindfælder 1629:393
 sankebrænde og ikke rodhugget 1629:701
 hugst af kongens tømmer 1628:192
 besikkelse af skovsynsmænd 1626:340 (jfr. 312, 355,
 360)
 skovfoged 1628:356
 krybskytteri 1628:355
 et enemærke i skov 1635:247
 bygningstømmer skal saves, ikke flækkes 1636:169
 lysning af pligt til podetræer m.v. 1627:198
 advarsel imod at udskibe ved 1626:393
 ulovligt salg af ved til Hven 1626:394
 ulovligt salg af ved, stævning for kansleren 1622:123
 to læs ved ulovligt frataget 1626:8
 sag om to læs ved 1626:342
 pile afhugget 1634:287
 syn over herredets skove 1632:178, 226
 skove takseret for oldensvin 1628:468
 spørgsmål om svin på olden og oldengæld 1634:468
 syn over skove for olden/oldensvin 1621:392; 1625:210;
 1627:265; 1628:445; 1629:461; 1631:454; 1632:317;
 1634:332, 357; 1635:299 (jfr. 323), 375
 syn over skove for hugst 1621:230; 1633:522; 1634:66;
 1637:115
 syn over skove 1625:355, 395; 1627:125; 1628:356; 1629:
 385, 393; 1634:511
 syn over ved i gård 1627:129
 syn over dyrehaves gårder 1628:446
 ulovlig hugst og salg af ved 1636:260
 ulovlig hugst, et år i jern 1636:343
 ulovlig hugst 1621:206; 1622:234; 1624:151; 1625:*30,
 149; 1627:125; 1628:403; 1629:86, 182, 218;
 1635:31, 272; 1636:2, 4, 22, 23, 81
 forbud imod hugst i kgl. vildtbane 1633:573
 forbud imod afbarkning og hugst 1634:288

forbud imod hugst 1630:95; 1636:257
 forbud imod salg af ved 1622:37; 1626:361; 1630:162;
 1632:38, 224
 forbud imod udførsel af ved 1626:648; 1632:38; 1633:15
 forbud imod svin på olden 1632:400

102. tingsretlige forhold: vand, vandløb, fiskeri
 (jfr. 201, 216, 337)

sag om afledning af vand 1625:*26
 en mølle forholdes vand ved ulovlig opstemning, syn
 1634:312
 syn og kendelse vedr. vands løb og udflåd 1634:287
 mølles tilløb af arilds tid 1634:312
 vidnesbyrd om tømning af søer 1625:133
 betaling kræves for regulering af vandløb 1634:298
 oprensning af bæk ved sluse 1634:298
 strid om ret til sivskær i sø 1630:227 (jfr. 241)
 et inddæmmet fiskevand overladt til brug 1632:491
 landgilde: 1 fjerding ål 1632:200
 eneret på fiskeri i mølledam 1631:336
 ålefiskeri 1634:248
 fiskeparter 1634:287
 2 flyndergarn stjålet 1635:263
 ålekiste i fæste mod landgilde 1634:248
 jord hengraved til ålekisten 1635:247
 ålekisten 1634:224, 287

104. tingsretlige forhold: veje, stier, broer; færdselsret
 (jfr. 213, 402, 462 ff.)

porten på kongens vej 1635:25 (jfr. 9)
 ulovlig kørsel på kongens vej 1632:273
 spørgsmål om kørsel på kongens vej 1634:364 (jfr. 353)
 syn om en vej er alvej, mølle-, torve-, kirke- eller
 tingvej 1629:237
 kun ansvar for alfar landevej, torve-, kirke- og tingvej
 1630:40
 ansvar for en vej kaldt Skarndam 1629:776
 ølsalg ved landestrøg og alfarvej 1628:175
 syn over ulovlig vej 1629:507
 ulovlig pløjning i alfarvej 1627:197, 214
 mange veje og færdsel til skade for marker 1635:247
 udbedring af veje under straf 1629:295
 sognes pligt til at vedligeholde broer og gærder 1625:245
 påbud under straf om udbedring af veje og broer 1631:281
 marker uden adgang til vej 1635:345
 sognefogder skal færdiggøre broer 1625:178
 sognefogder påser vedligeholdelse af broparter 1629:392
 broers vedligeholdelse 1627:198
 arbejde på bro 1626:463
 syn over herredets broer og kongens gærder 1625:245
 syn over broer 1636:264
 synsmænds kendelse om færdselsret 1634:287

vidnesbyrd om ulovlig færdsel og klammeri 1635:25
 (jfr. 9)
 forbud imod færdsel og ulovlige veje 1625:*242
 forbud imod færdsel 1631:410
 ulovlig færdsel, pantning 1628:277
 ulovlig færdsel 1621:320
 forbehold i kontrakt om fri indkørsel 1635:444
 agevej igennem en gård 1633:250
 gangsti aflyst 1630:139

105. tingsretlige forhold: bygninger, huse (jfr. 25, 250 ff., 403)

hus for 30 mk., vindue og kakkelovn for 6 mk. 1625:*327
 salg af hus, vinduerne undtaget 1631:521
 salg af del af gård og gårdsplads 1631:284
 krav om betaling for 9 fag hus og jord 1628:719
 hus med tilhør, "så vidt tagskægget sig belanger med jords-
 monnet" 1628:585
 dele af hus naglefast og lerklinet 1632:242
 adkomst til hus med jorden det står på 1628:585
 inden sine 4 pæle 1629:442
 hus opsat på fremmed grund 1634:396 (jfr. 408)
 foged dømt til at genopbygge huse 1627:285-86
 en gård forbedret med 7 væggerum 1634:291
 9 væggerum til ægtepar på aftægt 1630:502
 rum i gård forbeholdt aftægtsfolk 1631:83
 opbygning af en korsstue 1632:203
 gadelænge, stuelænge 1636:117
 en fjerdinggård 1630:254
 en gård bruges nu til kvæg 1630:508
 bindinger af gårde nedfaldne 1634:323
 gadelænge og toftelænge 1634:232
 stolper i hus rådnet 1627:29
 husrum borte 1634:267
 fæster frifundet for fjernelse af hustilbehør 1632:420
 tiltale for fjernelse af tilbehør til fraflyttet hus
 1631:586; 1632:242, 334
 tømmer fjernet fra hus 1627:29
 tvist om et hus 1628:678, 679
 tingsvidne på tomt hus 1626:616
 tiltale for øde huse i sogn 1627:184
 øde gårde 1627:123; 1628:666
 bygfæld på kongens gårde i herredet 1628:666
 bygfæld, foged ansvarlig 1627:224
 bygfæld udbedret 1636:264
 bygfældige gårde 1635:247
 syn over mangler på Søborghus 1628:507
 syn over kongens gårde 1626:449; 1632:228; 1634:255
 vidnesbyrd om gårds tilstand ved fraflytning 1632:261, 269
 syn over gårdes tilstand 1630:4; 1632:96, 140; 1634:146
 (jfr. 161), 515; 1636:517; 1637:19, 73
 syn over bygfældige gårde 1627:123; 1631:453; 1635:247;
 1636:116, 332
 syn over mangler ved gårde 1628:458; 1636:162
 syn over øde gårde 1626:649

syn over mangler ved huse 1626:246; 1630:128
 syn over "de fattiges" gårde i herredet 1634:267
 boder 1636:22
 fiskerhus 1633:250
 møllens indretning, syn over mangler 1635:126
 af en mølle svares ikke kornlandgilde 1632:459
 vejrmøllen 1633:268
 valkemøllen 1633:250
 ildsted brøstfældigt 1634:267
 ulovligt ildsted 1630:254; 1634:255
 et øde ildsted 1634:255
 en brønd brøstfældig 1630:254
 brøndværk 1634:255

106. tingsretlige forhold: servitutter (jfr. 78, 104, 124)

ret til at bebygge og opdyrke jord 1635:444
 færdselsret 1635:444
 agevej igennem en gård 1633:250

107. naboretlige forhold: skel, gårder, hegn, grøfter (jfr. 210, 212, 215, 236, 237)

skel iflg. gammel hævde 1635:345
 fornyelse af gamle skeltegn 1635:345 (jfr. 300)
 skelpæle om marker 1635:284 (jfr. 291)
 agerren 1636:505
 syn over reen og skel 1636:199 (jfr. 65)
 lovlig gærdetid 1628:388, 433
 ævret opgivet 1632:210
 gadegårder 1632:259; 1633:359
 enemærke kræves indhegnet 1632:241
 opbud af jord til rebning 1626:299, 318; 1635:285
 bymænd kollektivt ansvarlige for markskade som følge af
 mangelfulde gårder; regres imod de gærdepligtige
 1629:87
 sognemænd tiltalt for huller i gårder 1631:408
 tvist om gårde imellem byer; reb og mål 1631:496
 opmåling af gårder, tvist om fordeling 1636:287 (jfr.
 315, 325)
 dom i gærdetvist imellem 2 byer 1632:3
 hul brudt i gårde 1628:501
 gårde optaget og flyttet 1630:251
 sag om fjernelse af gårde 1630:235
 sag og dom om gårder opbrudt af bymænd og præst 1625:*26
 (jfr. *57, *78, *247)
 gårde fjernet imellem overdrev og fællede 1625:*26 (jfr.
 *57, *78, *247)
 gårde fjernet 1634:66
 kvinde fjerner gærdestaver 1630:63, 255
 markeskel med ris og staver skiftes imellem alle naboer
 1629:237
 forlig imellem byer om gårder/hegn 1625:68; 1632:435;
 1633:172

8 mænd opkrævet vedr. toftøgærder 1630:167
 8 mænd måler og afpæler jord 1630:273
 8 mænd syner gærder og påkender gærdepligt 1630:258;
 1632:259
 8 mænd tager tingsvidner på gærde 1630:239
 jordlejerne skal holde gærder 1633:137
 gård fæstet med gærder som tilforn 1631:346
 pløjning og skelsætning 1628:259
 afpløjning 1626:286 (jfr. 289), 329; 1628:342; 1631:333
 tørveskår over markeskel 1626:311
 gærde på andres grund 1632:251
 eng afslået over markeskel 1633:395
 tiltale for gærde 1626:384
 gærdepligt vedr. kålhav 1629:438
 hævd på hegnspligt 1629:276
 gærdepligt og gærdes indretning 1628:729
 gærdepligt i 40 og 60 år 1624:77
 gærdepligt/hegnspligt 1627:216; 1629:276; 1630:552;
 1631:462, 463; 1635:375, 445; 1636:27, 232
 syn over dyrehavegærder m.v. 1628:548
 syn over gærde på mølledæmning 1634:229
 syn vedr. gærder og tilliggende til præstegård 1621:374
 syn ved 8 mænd over gærde 1626:402
 syn over hegn om vange 1636:264
 syn over vanggærder 1630:299, 309; 1634:50
 syn over ødelagt gærde og stenge 1630:348
 syn om led eller markeskel 1629:237
 syn og kendelse vedr. mangler ved gærder og materialebehov
 1630:286
 syn og skelmarkering 1635:300 (jfr. 345)
 syn over gærder 1625:245; 1626:455, 462; 1628:369, 388,
 433, 446, 452; 1629:311; 1630:261; 1634:146 (jfr.
 161), 223; 1635:279, 372
 ulovligt gærde, hjemmesiddelse 1626:445
 ulovligt gærde, markskade 1621:294, 524; 1626:592;
 1635:432
 ulovligt gærde, skadegæld 1622:256; 1631:37
 ansvar for gærder 1628:432, 469, 723
 5 gærdepligtige erstatte markskade 1634:147
 ulovlige gærder, svin i vangen 1630:468
 dom til ansvar for gærder og markskade 1631:252
 ulovlig grøft 1636:236
 ulovligt gærde, pantning 1630:176; 1636:348
 modstand imod pantning for ulovlige gærder 1633:421
 vidnesbyrd om gærder 1631:545
 vidnesbyrd om gærdepligt 1630:193, 228; 1633:133
 vidnesbyrd om hul i gærde 1628:480
 vidnesbyrd om åbning af vangeled 1628:128
 vidnesbyrd om gærdes lukning 1633:108
 skeltrætte, afpløjning og overfald 1628:327
 skeltrætte 1626:261
 gærdepenge 1626:248, 442
 gærder for ringe for fæled eller vang 1632:274
 kvæg volder skade på huse og have 1627:185
 trætte om gærde 1630:209

trøtte om toft og gærde 1626:292
 tiltale vedr. lukning af markeskel for gæs 1629:591
 lukke og hegn for gæs 1629:645, 673
 gærder ikke lukket, gæs ud 1629:347
 krav om indhegning af gæs 1628:522
 afhentning af gærdsel 1636:82
 ridefogeds forhør vedr. gærdsel 1636:210
 skade ved gærder 1633:154a
 nægtelse af hegn og lukke 1629:591
 ledsteds tilstand 1624:123 (jfr. 140)
 forlig om have og gærde 1628:430
 hest skadet efter passage af gærde 1628:386
 erklæring om gærder 1631:510
 nabos ulovlige gæsteri 1633:481
 agevej igennem en gård 1633:250

109. landboret iøvrigt, jagtret (jfr. 177, 338)

møllepligt 1630:186
 et smedested står øde 1630:508
 biavl, honning 1630:509, 541, 561; 1631:47
 tiltale for besiddelse af en ny bikube og honning 1630:
 509 (jfr. 541, 561)
 kirkejord til kirkens brød og vin 1625:*58 (jfr. *73)
 spørgsmål om opmåling af tiendekorn 1637:33 (jfr. 9, 109)
 ydelse af tiende i skæppen 1632:74
 tiende sat på ageren 1624:90
 bispetiende 1634:382 (jfr. 430); 1637:90
 sag om præstetiende ydet i skæppen 1632:74 (jfr. 89)
 tiendepligt til præsten 1626:356
 husmænds hoveri og tiendepligt 1627:235
 kirketiende 1636:51
 tiendekrav 1628:727; 1636:555
 tiendeydelse 1621:1
 tiendekorn, korntiende 1626:29, 65, 344
 afgifter til præsten 1626:275
 degnetiende 1636:416
 degnerente 1633:306; 1635:139, 153
 degnekorn, degnebyg 1632:354; 1635:394
 kongsægt 1628:691
 hold og skat som andre husmænd 1630:398
 husbondhold af huse, ikke landgilde 1630:48
 skat af bomænd og husmænd 1631:274
 huses beliggenhed på kongens, kirkens eller præstens grund
 afgøres ved syn af hensyn til afgifter 1621:571
 vidnesbyrd om landgilde igennem 20 år 1630:35
 rugmark i fælled, ingen landgilde 1628:303
 reb og raft imellem by og markeskel 1636:10
 jord opbudt til rebning 1626:299
 betaling til øvrighed for fælled 1626:605
 fælles overdrev indhegnet, andet udlagt 1632:210
 enemærke kræves indhegnet 1632:241
 jordudligning og gærdepligt 1636:27
 gærdepenge 1626:248
 studepenget 1626:115
 tyveskæppe 1626:217

græsgæld 1625:68
 efter 3 afgrøder udlægning i fælled i 2 år 1635:247
 lensmand forliger tvist om jordfordeling 1636:199
 (jfr. 65)
 gårdes andele i engen afmærket med pæle 1635:291
 gårdbryder og vangvant kvæg 1632:352
 byer vogte kvæg som af arilds tid 1633:300
 græsning forkortet ved pløjning 1632:283
 sag om græsgæld 1627:216
 en gårds tilliggende i vange 1626:301
 overdrev 1635:247
 byers vange og markskifter 1635:247
 lejere af jord i vang skal holde gærder 1633:137
 løse hunde i marken, 1 stud i bøde 1633:275
 korn på marken vogtet om natten 1632:456
 vidnesbyrd om stude i grøft i enghave 1632:209 (jfr. 212)
 syn over humlekuler, poder, pile og ulovlige hunde
 1632:147
 syn over humlekuler, pile og poder 1634:255
 syn over pile og poder 1634:267
 pligtige podetræer, piletræer og humlekuler 1627:198
 poder, pile og humlekuler 1635:247
 humle til gårds behov, efterfølger hæfter 1626:610
 (jfr. 636)
 syn over alle kongens gårde, deres jorder, afgrøder m.v.
 1635:224 (jfr. 247)
 taksering af alle kongens fæsteres jorder 1635:247
 (jfr. 224)
 vidnesbyrd om beliggenhed af vange og tofter 1630:209
 klage over dårlig jord og for stor skat 1629:239
 gård forladt grundet forarmelse 1629:623
 en inderste rømt 1626:624
 jord i hver vang iflg. aftægtskontrakt 1631:20 (jfr. 13)
 4 skp. bygjord i hver vang til aftægt 1630:502
 lånekorn 1632:258
 ulovlig udleje af jord 1629:37, 405
 vidnesbyrd om udsæd og høst 1630:551
 kongens bønder får forbud imod afførsel 1625:14; 1634:294
 afførsel af korn 1634:323
 forbud imod at plukke frugt 1634:290
 forbud imod løse hunde 1636:232
 forbud imod skabede heste i vangen 1636:235
 ulovlige heste i fælled 1626:420
 sag om afgrøde af ødegård 1635:67
 sognefogder bevidner øde gårde 1632:200; 1636:21
 vidnesbyrd om udbytte på ødegårde 1624:121; 1631:444;
 1636:134
 ægt svares ikke af øde jord 1628:304
 ødegårde, som ikke svarer skat 1626:316; 1629:668, 669;
 1630:181, 508
 ødegårde, som ikke svarer landgilde 1630:182; 1631:246
 vidnesbyrd/tingsvidne om øde gårde 1629:741; 1633:282;
 1634:412
 syn over ødegård, hvis avl 4 bønder har fæstet 1629:620
 rug sået til ødegård, ukrudt høstet 1629:738

ødegårde i herredet 1626:246; 1629:289; 1632:228
 kålhaver og lergård øde 1630:254
 kålhaver 1634:255
 et stileje aflyst 1632:211
 forbud imod hugst af hensyn til kongens jagt 1633:177
 i kongens vildtbane forbydes hugst 1633:573
 jagtforsømmelse, nederfældiggørelse 1625:*158, *160,
 *161, *162
 forsømmelse af jagt 1625:*125
 jagtforsømmelse, bøde 1625:*217
 krybskytteri 1628:355

110. besiddelse og eje, hævd, bemægtigelse, gaver, fund
 og vrag (jfr. 21, 270, 333, 366, 576)

en fæstegård i arv og eje 1632:257 (jfr. 272, 278,
 1633:493)
 fæster kaldes besidder af gård 1622:17
 kvinde som besidder af mandens gård for sin livstid
 1626:199
 broder til en fange besidder hans gods 1629:167
 en gård oplades imod ophold og forsørgelse 1628:215
 egen grund hvoraf svares skat og landgilde 1634:353
 et enemærke i skov 1635:247
 sag om adkomst til en eng/ager 1628:342; 1631:346;
 1633:342 (jfr. 359, 418)
 tvivl om forlig vedr. et stykke jord 1630:350
 bekræftelse af adkomst til hest 1628:69
 en hest i værge (werre) 1625:*193
 vidnesbyrd om adkomst til hest 1631:310
 vidnesbyrd på adkomst til jord, åremål 1633:359 (jfr.
 342, 418)
 krav om anpart i gårds bygning 1632:459
 trætte om et lam 1628:281, 321
 anerkendelse af smederedskabers tilhør 1624:9
 besiddelse af et dejtrug bekræftes på tinge 1622:204
 (jfr. 182)
 sag om adkomst til bøsse 1627:249 (jfr. 287)
 en gård i hånd og hævd 1633:171
 en optaget hest i hånd og hævd 1630:373; 1632:221
 en grunds tilhør af arilds tid bekræftet 1633:418
 (jfr. 342, 359)
 en mølles tilløb af arilds tid 1634:312
 skel af arilds tid 1635:300 (jfr. 345)
 dom for hævd på fæstet hus og jord 1633:340 (jfr. 250,
 283)
 vidnesbyrd om besiddelse og fæste af hus og jord i 40 år
 1633:250 (jfr. 283, 340)
 adkomst til agre igennem 40 år og mere 1628:259
 en eng brugt i 40 år 1626:534, 535
 gærdepligt i 40 og flere år 1630:228
 gærdepligt i 30 år 1630:193
 gammel hævd vedr. markskel 1635:345
 hævd på hegnspligt 1629:276
 hævd på stolestade i kirken 1629:743
 20 års sædvane vedr. græsning og pløjning 1632:283

lukning af led igennem 20 år 1634:248
 brug af eng i 5 år 1631:346
 landgilde ikke svaret i 40 år 1630:48
 landgilde svaret i 40 år 1631:80
 landgilde svaret i 20 år 1630:35
 hus opsat på fremmed grund 1634:396 (jfr. 408)
 gaver i levende live, men intet til arv 1634:250
 gave: penge til at bygge et hus 1626:327
 gave: en seng 1633:392
 gave: noget honning 1630:541 (jfr. 509, 561)
 gave: drikkepenge 1624:107; 1626:340
 fund skal fremlyses på 1. ting 1628:179
 fremlysning af fund, se også gruppe 21
 for et optaget lam, som er fremlyst, men ikke hentet af
 ejeren, betales til kongen 1622:205
 hittegods opbudt på tinge 1628:233a, 234
 fundne stude, tyverisigtelse, forlig 1635:203 (jfr. 204,
 216, 259, 267, 276)
 en pige finder bikube på gaden 1630:541 (jfr. 509, 561)
 fund af 2 jernstænger 1630:562a
 fundne klæder 1626:179
 en fundet hue fremlyst 1634:13
 en sølvbeslagen kæp fundet og beholdt 1636:532
 spørgsmål om fundet økse 1632:116 (jfr. 137, 153)
 vidnesbyrd om fund af økse 1632:137 (jfr. 116, 153)
 forlig om fundet økse 1632:153 (jfr. 116, 137)

111. fælleseje, fællesret (jfr. 177, 338)

by ejer eng 1634:287
 en almends jord 1635:247
 fælles strandenge 1635:247
 mark udlagt i fælled, ingen landgilde 1628:303, 307
 betaling for fælled 1626:605
 fælled og overdrev 1635:247
 forbud imod ulovlig græsning i fælled 1631:315
 forbud imod fremmed kvæg i fælled 1635:171
 forlig om kvægvogtning i fælled 1633:300
 fælled til heste 1626:400
 horn imod horn på bymark 1632:241
 fri fælles overdrev indelukket 1632:210
 forlig om græsgang 1629:308
 tørvemose ikke lodskiftet 1634:435
 fælles brug af ålekiste 1634:248
 gård i fælleseje imellem to, begge krævet for restancer
 1632:378
 fled, fællig og uskiftet bo 1632:250 (jfr. 192, 223, 260,
 280, 316)
 trods tos fælles udsæd høster kun den ene 1628:630
 såning af to i fællesskab 1634:323

112. beskyttelse af besiddelse og ejendom: hjemmel, tyveri, tingsbeskadigelse, ulovlig brug, tilbagesøgning af gods, lås, ejendomsmærker (jfr. 21, 270, 286, 359, 366)

- nægtelse af bevis for retmæssig besiddelse medfører mandhelgsfortabelse 1621:281
 trætte om adkomst til jord 1633:342 (jfr. 359, 418)
 tvist om jord i brug og hævd 1633:250 (jfr. 283, 340)
 strid om en toft 1626:292
 forlig i tvist om fordeling af jord og afgrøde 1636:337
 8 mænd udmåler og afpæler jord 1630:273
 sag om adkomst til hø 1625:246
 sag om bortkommet hane 1637:54
 vidnesbyrd om en hests identitet 1634:233, 258
 kun adkomst fra rette ejer, trods betroelse 1630:269 (jfr. 250)
 tyveri og uhjemmelt 1629:701; 1633:15
 hjemmelsmænd 1625:40
 hjemmelsseddel på optaget og frahullet hest 1625:40
 sag om uhjemmelt gods 1629:159
 sag om hjemmel til to gæs 1634:453 (jfr. 470, 522, 1635:10, 34)
 sag om hjemmel til et læs hø 1626:186
 sag om hjemmel til hud m.m. 1631:107 (jfr. 47, 62, 191, 213)
 tilhjemling af fremlyst hest 1625:40
 krav om hjemmel eller udrede hjemmelsbøder 1633:562 (jfr. 527)
 krav om hjemmel til løvsøre 1626:555; 1629:183, 310; 1630:542; 1631:47 (jfr. 1630:509, 541, 561)
 krav om hjemmel til brug af andens hest 1631:300
 krav om hjemmel til mærkning af grise 1631:296
 krav om hjemmel til tingsbeskadigelse 1632:483
 krav om hjemmel 1628:74
 enke hjemler søn alt gods 1631:261
 kvinde hjemmel til honning 1630:541 (jfr. 509, 561)
 hjemmel til hud, kød og andet: besidderens pung 1631:62 (jfr. 47, 1630:509, 541, 561)
 hjemmel til hest bekræftet, men anfægtet 1634:151 (jfr. 104, 126, 135, 151)
 hjemmel til husdyr 1625:70; 1628:281; 1629:491; 1630:419 (jfr. 454)
 hjemmel til torvekøbt dejtrug 1622:182
 hjemmel til solgt, pantsat kakkellovn 1634:516
 hjemmel til løvsøre 1627:249 (jfr. 287); 1629:86, 442, 777; 1636:516
 bekræftelse på hjemmel til hest 1628:449
 hjemmel vedr. solgt dødsbo 1632:149
 hjemmel til tilegnet sadel 1632:273
 hjemmel tilbudt vedr. solgte ejendomsmærker 1631:231
 spørgsmål om hjemmel til oksehud 1630:561 (jfr. 509, 541)
 spørgsmål om hjemmel til lænke 1630:562a
 tiende fjernet uhjemlet 1634:416
 manglende hjemmel til afhøstning 1626:67
 bøde for uhjemmelt, frifindelse 1634:277 (jfr. 65, 130, 214)
 hjemmelsbøder for tilegnelse af udvurderet ko 1631:223

straf for uhjemmelt 1631:306; 1633:177
 lide for uhjemmelt 1628:366
 dom til hængning for tyveri 1621:536 (jfr. 484); 1624:
 39; 1625:*77, 70; 1628:511
 galge og gren for gentaget tyveri 1624:39
 kvægtyv idømt galge og gren 1625:*77
 livsstraf for tyveri af en kvie 1630:454 (jfr. 419)
 kvinde henrettet for tyveri 1636:558
 tyvsstraf: enten galgen eller i jern på Bremerholm
 1634:288
 tvivlsom tyverisag, i jern på Bremerholm 1633:572 (jfr.
 483, 504, 526)
 en dødsdømt tyv benådet 1625:130
 røveri, vold og tyveri 1621:289 (jfr. 300)
 tilståelse af mange tyverier under pinligt forhør
 1624:71
 tyv med koster på tinge 1635:166, 167
 kvindelig grisetyv dømt til kagen og forvisning 1634:
 318 (jfr. 313, 354)
 omfattende tyverisag 1626:39
 tyverisag 1628:291; 1630:161 (jfr. 168)
 hestetyveri 1625:146; 1627:213; 1631:294; 1633:527
 (jfr. 526, 562, 1634:15); 1634:5, 238; 1635:288
 tyveri af stude 1628:511
 tyveri af svin 1631:203, 296, 491; 1635:167
 tyveri af får og lam 1633:483 (jfr. 504, 526, 572);
 1634:53, 379 (jfr. 391, 429, 448, 472); 1635:167
 tyveri af korn 1635:292 (jfr. 293)
 tyveri af løvsøre 1621:484 (jfr. 536); 1631:279;
 1635:263
 i dom over tyv: bonden sine koster igen 1621:536 (jfr.
 484); 1635:167
 stjålne koster tildømmes ejeren 1628:291
 tingsvidne på tyveri af en båd 1629:250
 en dømt tyv udspurgt om stjålne stude 1628:646
 en fange forhørt om adkomst til hest 1626:421
 tyveri og krybskytteri 1628:355
 hestetyv undslipper hestens ejer 1629:66
 indført i tingbog som tyv og skælm 1635:263
 vidnesbyrd om hest købt på marked eller stjålet 1634:
 77 (jfr. 15)
 vidnesbyrd om tyveri af en vædder 1634:391 (jfr. 379,
 429, 448, 472)
 vidnesbyrd om servering af stjålet kød 1633:526 (jfr.
 483, 504, 572)
 vidnesbyrd imod tyverisigtet kvinde 1624:107 (jfr. 141)
 vidnesbyrd om en hests identitet, tyverisigtelse 1634:104
 (jfr. 126, 135, 151, 189, 193, 218)
 tyverisigtelse 1628:357; 1630:168 (jfr. 16); 1631:191,
 262; 1635:203 (jfr. 204, 216, 259, 267, 276)
 tyverisigtelse nægtes fremsat 1633:299 (jfr. 268)
 tyveribeskyldning krævet bevist 1633:268 (jfr. 299)
 ransagning efter stjålne koster 1628:124 (jfr. 140)
 tyveri af gårde benægtet 1634:249
 salg af ved straffes som andet tyveri 1632:224

efterlysning af stjålet hest 1633:307
 efterlyste, formodet stjalne heste fundet og hellet
 1634:5
 stjalne effekter fremlyst 1636:252 (jfr. 248)
 tilegnelse af en kirkelås 1625:*276
 tiltale for fjernelse af tilbehør til hus m.v. 1631:586;
 1632:242
 frifindelse for fjernelse af hustilbehør 1632:420
 tilbehør fjernet fra fraflyttet hus 1632:334
 tingsbeskadigelse synet 1627:245
 tingsbeskadigelse 1629:694
 dom for afbrænding af to gårde 1634:305 (jfr. 231, 232,
 246, 269, 305, 314, 333, 344)
 en hest jaget til døde 1629:554
 en hest redet fordærvet 1631:65, 139 (jfr. 147, 249)
 en hest ihjelstukket 1631:192
 en hest druknet i mose 1630:40
 en hest død efter ulovlig foldning 1629:577
 skade på en hest ved smitte 1627:248
 skade på en hest 1628:191 (jfr. 196), 427
 betaling for skade på hest 1628:466; 1629:776
 vidnesbyrd om skade på hest 1626:181
 betaling for ihjelslået so 1634:451
 en so slået ihjel 1628:118
 hunde bider får 1625:*308; 1628:130 (jfr. 162, 176),
 1628:254
 sag om skade på gæs 1629:435
 brud på en fold 1629:446
 havre opædt af kvæg 1630:335
 markskade ved husdyr 1627:430, 434, 466; 1628:638 og
 gruppe 132
 ødelagt gårde, bøde til ejerne 1625:*247
 kvindes klæder sønderrevet 1627:367
 vurdering af sønderrevet trøje 1628:121
 en vogn ødelagt 1631:147; 1633:193
 en dør sønderslået 1634:410 (jfr. 392)
 øksehug i en dør 1629:264
 en lås slået i stykker 1635:335 (jfr. 357)
 vinduer ituslået 1630:276 (jfr. 291, 302); 1632:165
 krav om hjemmel til tingsbeskadigelse 1632:483
 ikke tyvssag for ulovlig brug af andens hest 1631:300
 ulovlig brug, afgræsning 1628:365
 ulovlig brug af andens stude til leraltning 1636:333
 (jfr. 393, 398, 411)
 svin og kvæg ulovligt udtaget 1636:374
 en vogn forholdes ejeren 1630:253
 uanmodet indtagelse af andens korn til dennes bedste
 1631:137 (jfr. 248)
 fratagelse af en hest 1626:406, 466; 1631:122
 tiltale for optagne heste 1629:226
 tiltale på kongens vegne for besiddelse af løsøre
 1630:509 (jfr. 541, 561)
 tiltale for løsøre "bekommed" af sagsøgers moder 1630:530
 ulovlig tilegnelse af foder og korn 1629:746
 ulovlig tilegnelse af stød og olden 1621:392
 ulovlig hugst 1621:206, 230; 1624:151; 1625:149;
 1635:31; 1636:22, 23, 343 og gruppe 101

ulovlig afførsel 1621:94; 1625:14; 1626:479 og gruppe
 gruppe 54
 ulovlig afslagning/afhøstning 1630:359; 1631:195; 1632:
 339; 1633:528; 1635:284 (jfr. 291); 1635:291 (jfr.
 284); 1636:372, 505
 en eng aftøjret, tvist om adkomst 1636:352
 afpløjning 1625:*337, 372; 1626:329; 1630:242; 1634:295
 sag om opædt hø og bortkastet høtyv 1629:603
 noget hø forkommet 1629:479
 tilegnelse af hø under rivning 1629:368
 ulovlig tilegnelse af pæle 1629:290 (jfr. 321)
 klage over fratagelse af ved 1626:8
 medtaget boskab kræves tilbage til fæstegård 1631:180
 2 læs ved mistet 1626:342
 fratagelse af en hue 1627:403 (jfr. 367)
 fratagelse af varer og får 1626:319
 vindikation af stjålne koster 1626:39
 tilbagesøgning af stjålne og videresolgte effekter 1621:
 484 (jfr. 536)
 salg af optaget hest, vindikation fra køber 1625:*193
 vindikation og identifikation af stjålet hest 1634:372
 (jfr. 233, 258)
 tilhelling af frastjålet stud, påført fremmed mærke 1634:
 388
 en stjålet hest tilhellet af ejeren 1633:527 (jfr. 562,
 1634:15)
 tilbagesøgning af frapantet løvsøre, ran 1633:348
 ejer og hellingsmænd 1636:425a
 to hellingsmænd 1628:132; 1629:66
 tilhjemling af fremlyst hest 1625:40
 en fremlyst hest hellet med to vidner 1633:497
 en hest hellet med to mænd 1633:574a
 en hest tilhellet fra en køber 1625:*193
 en hest hellet, ejers rette køb 1631:103
 en hest tilhellet 1628:132; 1629:63; 1632:197; 1636:389
 en optaget hest hellet af ejer 1630:390; 1631:288
 adkomst til optaget hest godtgjort 1630:373, 417
 vedkendelse af hest med hellingsmænd 1630:96
 bortkomne kreaturer hellet af ejere med naboer 1627:464
 en so hellet 1628:704; 1631:509
 stude ulovligt hellet 1628:511
 efterlysning af en kalv, som ejeren "heller sig ved"
 1626:321
 hjemmel til en kvie 1630:387
 bevis for adkomst til bortløbet hest 1631:38
 sag om adkomst til optaget hest 1630:455
 tilbagesøgning af bortløbet hest 1621:485 (jfr. 510);
 1633:531
 ejermænd henter fremlyst kvæg 1627:478
 krav om tilbageførsel af gods til dødsbo 1634:65
 tilbagesøgning af en eng 1626:534, 535
 tilbagesøgning af frarøvet gods 1628:495 (jfr. 500, 514,
 553)
 tilbagesøgning af økse pantsat af hustru 1628:127
 tilbagesøgning af udlejet bryggekedel 1628:71
 tilbagesøgning af løvsøre 1621:519; 1622:82; 1628:385;
 1630:324; 1631:241; 1634:118

tilbagesøgning af 1 lam 1628:321
 krav om udlevering af arvet kakkelovn 1628:41
 dom til udlevering af optaget hest til rette ejer imod
 fodergæld 1630:525
 tingmænd spørges om ejermærke 1634:429
 ejendomsmærker indført i tingbogen 1626:617; 1628:274
 og passim
 gårdens rette mærke 1631:292
 hestebrænde (ejendomsmærke) skødet og afhændet 1632:263
 tilkendegivet at hestebrænde og karbrændemærke solgt
 1631:231
 efterlysning af ejermærke til heste 1631:3
 syn over kvægmarker 1631:335 (jfr. 399, 414)
 ejendomsmærker på gæs, klude om halsen 1635:10
 ejendomsmærke på hest 1626:412
 ejendomsmærke på får 1625:70
 vidnesbyrd om mærkning af andens grise 1631:414 (jfr.
 335, 399)
 vidnesbyrd om mærker på stjalne svin 1631:220
 tiltale for kvægmærke 1627:279
 betaling nægtet for svin med forskellige mærker 1634:379
 husdyr framærket 1625:30, 413; 1628:470; 1631:292;
 1633:253 (jfr. 297)
 en stud med tyvemærke 1632:446a
 et får med tyvemærke 1629:471
 16 umærkede svin på olden 1626:312 (jfr. 340, 355, 360)

113. forvaring og betroelse

børnegods forvares hos faderen 1629:30
 opbud til rette værge af forvaret børnegods 1629:243
 uvedkommende børnegods i forvaring 1629:773
 børnegods i forvaring opbudt 1629:317, 756
 forvaring af børns gods 1626:533
 forvaring af børnepenge 1626:545
 forvaring af børnegods opnået ved svig 1635:97
 forvaring af et barns arv 1626:561
 forvaring af penge benægtet 1629:265
 forvaring: heste i hævd 1629:309
 forvaring af en fanges gods 1629:167
 forvaring: låne hus til løsøre 1629:159
 dødsbokreditorer lader enke forvare kvæg m.m. på tid
 1637:73
 forvarede gæs døde 1629:435
 bøsser skal deponeres i kirken 1631:53
 tvist om 8 dlr. som findes i kirkestolen 1625:108
 deponering af købesum hos herredsfoged 1628:222
 hest i varetægt bortkommet 1621:485 (jfr. 510)
 en sagsøgt vil ikke have udvurderet hest i forvaring
 1627:57
 debitor forvarer udvurderet gods 1630:180
 uanmodet forvaring af andens korn til dennes bedste
 1631:137 (jfr. 248, 285, 286)
 forvarede effekter kræves udleveret 1630:158, 159
 arrest i forvaret gods 1627:476

tilegnelse af forvaret byg 1633:285
 kromand forvarer pantet plovjern 1636:473
 korn i forvaring 1628:550
 et hovedklæde i forvaring 1634:118
 klæder i væрге 1626:39
 klæde betroet til salg 1630:250
 deponering af hest, som forsvandt 1621:510 (jfr. 485)
 ansvar for hest i forvaring 1626:46
 møllers ansvar for korn til maling 1629:365
 spørgsmål om forvaret gods 1631:31
 betroet gods anvendt til dækning af gæld 1630:269 (jfr. 250)
 en vogn med tilbehør indsat, til tro hånd kræves betalt, dom herfor 1632:331 (jfr. 355)
 rug til tørring hos trediemand påstås fordulgt under beskrivelse af bo 1629:1

114. fæstemål vedr. hus og jord, fæsterens retsstilling, misligholdelse (jfr. 12, 79, 122, 231, 238, 251, 300-319, 323, 663-664)

jord og hus i fæste af lensmand 1633:250 (jfr. 283)
 gård ikke bortfæstet eller afhændet, værneting 1633:171
 "husleje" for "fæstet" hus, 6 mk. halvårligt 1634:136
 forkyndelse ved ridefoged af pligt til at fæste gårde 1634:296
 overdragelse af fæstegård 1634:289
 enkes overtagelse af fæste 1635:241
 fæsters enke bortlejer jord 1635:241
 ulovlige ydelser ved overtagelse af fæste 1635:283
 gård i arvefæste 1635:96
 præst fæster gård 1635:247
 2 fæstegårde sammenlægges af ridefoged 1636:117
 søn køber og fæster halv gård af moder 1636:45
 fæstemål om gård opsagt 1621:325
 løfte på tinge om overtagelse af fæstegård 1629:715
 fæster tvunget til at overtage ødegård 1630:170; 1631:180
 spørgsmål om et hus var lejehus eller fæstehus 1632:261
 fæstegård påstås at være arv og eje 1632:257 (jfr. 272, 278, 1633:493)
 salg af ufæstet hus 1635:35
 opladelse af fæstegård 1635:96, 444
 opladelse af fæstegård, nogle marker og husrum tilstås opladerens hustru imod landgilde 1629:199
 købers overtagelse af pligtarbejde 1635:316
 ved overtagelse af gård ingen rugsød, derfor intet til landgilde 1634:335
 indflytter i gård nægter dobbelt skat 1632:81
 gårdfæstning, 40 dlr. 1632:110
 gårdfæstning, 10 dlr. 1631:403
 indfæstning, 1 dlr. 1631:403
 husfæstning 1625:*318
 gårdfæstning 1626:588; 1627:242; 1628:404
 indfæstning 1636:554
 indfæstningsrestance 1631:290

husbondehold, ikke landgilde, svares af huse 1630:48
 8 mænd vurderer søns dygtighed til at drive gård 1637:19
 fæster hæfter for forgængers gæld 1630:317
 fæster tager tingsvidne på forgængers manglende betaling
 1622:17
 pligt for sognefoged til at udrede landgilderestancer
 iflg. forgængers forløfte 1633:190
 vornedskab, overtagelse af ødegård 1628:557, 592;
 1629:723; 1635:149, 150
 pligt til fæste og stedsmål 1635:114, 115, 116, 117, 118
 sag om fødested 1635:119
 overtagelse af ødegård, misligholdelse af landgilde
 1628:302, 303
 ny fæster uden høst kræves for landgilde 1625:*145
 bruger af gård har ikke fæsteseddel 1634:291
 ugedagstjenere 1626:248
 overhørighed med ugedagsværk 1630:185
 fæsteres overhørighed 1636:237, 253, 297
 ægtforsømmelse 1624:145; 1629:37
 langægt 1633:483
 ægt svares ikke af øde jord 1628:304
 vilkårlig og ulovlig pålæggelse af ægt 1635:250 (jfr.
 283, 1636:173, 190, 233, 249)
 pligtkørsel 1629:290
 pligtarbejde 1629:368
 husmænds hoveri: høstdag 1627:235
 fæster kræver ret til siv og rør på egen grund 1635:257
 afgift i korn af jord 1628:636
 smørlandgilde inden St. Hans 1634:225
 landgilde: torsk 1634:224
 vidnesbyrd om byglandgilde, pris angivet 1635:280
 herredets landgilderestancer 1634:224
 dom for fæsteafgifter fra herredet 1634:397
 syn over alle kongens fæstegårde 1635:224 (jfr. 247)
 husmænds og indsidderes formue synet, intet til skat
 1630:493
 syn over bygfæld på kongens gårde 1626:246
 syn over bygfæld 1621:459, 465; 1625:44; 1634:397;
 1635:247; jfr. gruppe 105
 hus forbrudt, da ikke vedligeholdet 1630:160
 fæstegårde forbrudt grundet udleje af ager og eng
 1629:132
 dom til fæstes forbrydelse 1630:185, 255; 1634:224, 297;
 1635:161 (jfr. 136), 202
 dom til fraflytning af gård, som var besiddet ufæstet og
 med misligholdt landgilde 1634:297
 gård forbrudt: jord udlejet, huse forfaldt, ægt og tyngte
 misligholdt 1634:161 (jfr. 146)
 forsiddelse af gårde, fæste påny 1632:224
 fæste forbrudt grundet modvillighed 1632:473
 enke fradømt ufæstet gård 1635:261
 forsømmelse af ægt og arbejde, gårde påstås forbrudt
 1629:37
 fæste påstås forbrudt 1632:257 (jfr. 272, 278, 1633:493);
 1633:430 (jfr. 417, 521); 1634:355; 1635:136 (jfr.
 161)

fæste forbrudt, hvis landgilde misligholdes 1628:489
 smørlandgilde eller fæste forbrudt 1633:273
 fæste forbrudt 1634:380
 fæste forbrudt grundet armod 1630:138; 1631:246;
 1636:119
 fæstegård overgives grundet armod 1621:367
 fæsteafgifter kan ikke erlægges grundet armod 1625:49;
 1627:206, 211, 212; 1629:95, 96; 1631:246
 gård forladt grundet armod 1629:289
 fattig fæster vil afstå gård 1636:117
 vidnesbyrd om størrelsen af landgilde 1631:80, 81
 landgildeydelse 1629:32
 klage over for høj landgilde 1628:329, 330, 331
 klage over øget landgilde 1628:309, 309a, 309b, 310, 311,
 312, 313, 314
 landgilde svares ikke af mark udlagt i fælled 1628:303,
 307
 landgilde af overdraget gård 1626:301
 gårdes landgilde opregnet 1636:21
 fæsteafgifter af kongens gårde 1635:247
 landgilderestancer til kongen, forbud 1626:141
 landgilde under aftægt 1628:215
 landgilde: 1 fjerding torsk 1635:198
 mandhelg for landgilde 1625:*225
 landgilde til sognepræsterne 1631:412
 landgilderestancer 1628:443; 1631:290, 403; 1632:200
 fordeling imellem to af fæsteafgifter 1636:337
 sognefogder vidner om landgilderestancer, øde gårde og
 forarmede 1632:200
 udvurdering hos kongens fæstere for landgilde og ægtpenge
 1629:289
 landgilde krævet af fæsters eget strøkorn 1631:61
 landgilde krævet: ikke ydefærdigt korn 1631:58
 landgilde: ringere korn 1631:96
 gældskrav: landgilde, gårdfæld, ægtforsømmelse m.v.
 1628:639
 forlig om fæsteafgifter 1629:71
 henstand ydet med landgilde 1632:94
 eftergivelse af landgilde 1631:246, 290
 uerholdelig landgilde 1635:199
 intet til landgilde 1635:194, 195, 196
 fæstere frifundet for fæstes forbrydelse efter pantsætning
 1633:521 (jfr. 417, 430)
 i jern på Bremerholm, hvis landgilde ikke betales 1636:21
 rømning fra fæstegård 1631:290; 1632:81, 200
 øde gårde i herredet 1628:666
 vidnesbyrd om øde gård 1633:14
 ødegårde 1631:290; 1634:255
 vidnesbyrd om øde huse 1635:198

115. lån til brug, lejemål, forpagtning, forlening
 (jfr. 336, 367, 629, 662)

udlån af hest tinglyst 1634:302
 forlig om brugsret til jord 1636:208
 dom: lånt musket tilbage eller betales 1636:184

lånt jernstang tilegnet af trediemand 1633:53
 "lån bør lakkeløst hjemgange" 1636:66
 dom til betaling af lånt hest, som døde efter ulovligt
 fremlån 1636:66
 lånt sadel krævet tilbage i samme stand 1627:429
 lån af økse benægtet 1628:192
 lån af et hellebor 1628:481
 udlån af 3 sække 1628:603
 forlig om lånt hest, som døde 1629:285
 tvivl om en ko er lånt eller købt 1629:742
 løfte om betaling for lånt jernstang 1631:69, 70
 hest udlånt til pløjning 1631:202
 en lånt kåbe stjålet, løfte om betaling 1631:279
 brugsret til fiskevand overdraget 1632:491
 brug af en eng for pengelån 1634:274
 lån af klæder 1634:232 (jfr. 246)
 bruger af gård har ikke fæsteseddel 1634:291
 lån af jord 1633:454
 leje af jord, sag om vederlag 1635:338
 jord udlejet "tvende halme", men bruges kun en 1633:393
 ulovlig udleje af fæstejord 1629:37, 132, 405; 1631:333;
 1632:224; 1633:521; 1634:355; 1635:241; 1636:232
 spørgsmål om et hus var lejehus eller fæstehus 1632:261
 kost og husleje indkrævet 1633:259
 forløfte for husleje, 18 dlr. 1625:*335
 dom for husleje trods utæt tag 1633:337
 krav om betaling for 9 fag hus og jord 1628:719
 leje af et kammer 1627:308
 leje af en ager påstås ulovlig 1626:67
 jordlejerne skal holde gærder 1633:137
 jordleje, 2 dlr. 1633:393
 et skab tilbydes som husleje 1633:392
 leje af græsgang 1635:247
 forbud på gods indtil udlejer (?) betalt 1625:*231
 "husleje", 6 mk. halvårligt for "fæstet" hus 1634:136
 logi 1632:165
 gæld, 1 års leje 1628:645
 koleje/studeleje 1621:272 (jfr. 287); 1629:48, 535, 565;
 1630:47; 1631:617; 1637:96
 en ko i leje, strid om fodergæld 1628:239
 ansvar for lejede stude 1621:272 (jfr. 287)
 lejet hest død, forlig 1635:289
 en lejet ko død 1636:33
 9 lejede får døde og stjålne 1632:484
 forlig om lejet ko, som døde 1636:153
 lejede får døde, ansvar 1633:95
 betaling for lejede får, som forsvandt 1634:103
 får i leje påstås stjålet 1634:53
 udlejede får pantsat 1634:212
 et pantsat får i leje 1633:566
 leje af 4 får, søges tilbage med deres "afgrøde" i 3 år
 1621:550
 ulovlig udleje af en hest 1626:466
 leje af en kedel for rente 1630:28
 leje af en bryggekedel 1628:71
 ansvar for lejet ting 1628:71

116. lån til eje, pengelån, gældsbreve, rente og åger
(jfr. 43, 665)

borge noget mel 1634:232
 lånekorn 1626:145; 1629:357; 1632:123, 258, 342, 378;
 1633:190, 200, 201
 ansvar for bortkommet lånekorn 1632:123
 pengelån til køb af stude 1634:295, 309
 pengelån til forgænger 1635:380
 pengelån til kvinde imod rente 1629:236
 pengelån til gift kvinde 1634:175
 gældsbrief til kvinde på 300 dlr. med rente 1634:317
 pengelån med rente sikret ved pant 1635:189
 pengelån med rente påstås betalt 1633:116
 pengelån bestridt 1633:141
 pengelån ifølge bog 1632:208a
 pengelån med rente 1634:42, 274
 pengelån, rente eftergivet 1636:466
 pengelån 1625:46; 1628:670; 1629:265, 339, 350;
 1630:269, 387; 1631:62; 1632:273; 1633:264, 600;
 1634:72, 232; 1636:16
 dom for hovedstol og rente 1629:257, 258
 dom for renter 1628:138
 dom over værge for renter til en dreng 1628:42
 gældsbrief grundlag for dom 1627:232
 gældsbrief læst og påskrevet 1627:390
 gældsbrief æskes fremlagt 1627:355
 gældsbrief citeret 1633:272
 gældsbrief 1628:582; 1630:407
 gældsbrief nægtes betalt af enke, da det ikke er underskre-
 vet med hendes mands fædrene navn 1621:176
 gældsbreve nægtes betalt til kreditors fuldmægtig 1622:85
 gældsbrief med en billig villighed 1635:88
 bomærke på gældsbrief fragås 1628:370
 gældsbrief erkendt ægte, dom til betaling 1635:151
 17 år gl. gældsbrief, rigtighed bestrides 1630:476
 gældsbrief på 400 rdlr. med renter, spørgsmål om baggrund
 1632:192 (jfr. 223, 250, 260, 280, 316)
 sedler forud for gældsbrief kasserede 1632:260 (jfr. 192,
 223, 250, 260, 280, 316)
 afdrag skrevet på gældsbrief 1635:66
 dom til udlevering af gældsbrief eller bevise betaling
 1634:132
 gæld med rente, hvis betaling ubevist 1636:58
 betalt gældsbrief kræves udleveret 1634:75
 håndskrift med egen hånd underskrevet og signet undertrykt
 1632:419
 gældsbrief underskrevet med egen hånd 1632:238
 efter regnskab udstedes gældsbrief med mærke 1632:183
 håndskrift på 1 tønne sild 1628:323
 håndskrift skal holdes 1628:405
 håndskrift opbudt 1629:126
 transport af gældsbrief, dom til udlevering 1635:18
 overdragelse af gældsfordringer i dødsbo 1637:73
 gæld iflg. håndskrift benægtet, vidnesbyrd 1631:323

gæld iflg. brev med rente 1636:52, 448
 gæld iflg. brev/håndskrift 1628:231; 1630:78; 1631:637;
 1632:95, 342; 1633:36, 261, 494; 1634:284; 1636:15
 gæld med rente 1625:101; 1627:474; 1628:2, 621, 652;
 1629:16, 39, 305, 313, 325, 419, 475, 583, 658;
 1630:1, 131; 1631:324, 345, 364, 365, 370, 385;
 1632:109, 238, 353, 467; 1633:124, 374, 390, 461,
 546, 603; 1634:2, 166, 431, 440, 498; 1635:30, 49,
 66, 379, 380, 382, 414, 447; 1636:74, 203, 205;
 1637:59, 72
 pant for gæld med rente 1633:219, 220
 pant dækker også billig rente 1630:14
 renter af købesum 1628:73
 rente betales for leje af kedel 1630:28
 brug af eng, vederlag eller rente 1634:274
 villighed for lån af løsøre 1628:481
 gæld med villighed (rente) 1627:390; 1628:437, 467, 481,
 546, 572, 575, 620, 709; 1629:220, 500; 1630:229,
 281; 1631:474; 1632:344, 345; 1633:366, 367, 482;
 1635:48, 54, 76, 370; 1636:524, 525
 gæld med villighed i 3 år 1635:76
 villighed af gældsposter 1631:381
 håndskrift med signet på villighed 1630:137
 gæld: penge, korn og villighed 1629:752
 gæld: penge, 1 læs ved og villighed 1628:588
 villighed i byg af penge 1628:272
 byg sæt til villighed 1635:278
 rente af gæld iflg. brev, villighed i 17 år 1630:476
 rente angivet i årlig byg 1633:116
 krav om rentepenge 1626:262
 renter af bod afsat til fattige 1634:89
 kvittering for arv, hovedstol og rente 1631:634
 arv, hovedstol og rente 1633:156
 gæld, arv med rente 1635:441
 renter af arv ydet som forsørgelse 1636:80
 renter af forvaret arv 1634:343
 renter nægtes betalt af uvedkommende børnegods 1629:773
 renter af børnegods, 6% 1635:135
 renter af børnegods, 5% 1628:190
 frifindelse for rentekrav af børnegods 1636:225
 renter af børnegods/børnepenge 1624:130; 1626:440, 545;
 1628:125, 147; 1629:612; 1631:601; 1633:42
 gæld med angivet rente 1635:456
 landgilde med rente siden 1630 1637:72
 gæld med 10 års rente 1634:320
 gæld med 3 års rente 1627:323
 rente, 39 dlr. af gæld 100 dlr. siden 1625 1632:419
 gæld med angivne renter i 6 år 1637:72
 gæld med angivne renter i 5 år 1637:72
 rente af 12 dlr. i 10 år: 2 dlr. 1631:403
 rente af 6 dlr. i 1 år: 1½ mk. 1631:403
 rente efter recessen (5%) 1627:251; 1635:66
 gæld med billig rente efter recessen 1625:279
 rente, 6% 1635:456

117. gældssager, hvor baggrund angives (jfr. 43, 663-664)

gældssag vedr.:

afførsel 1635:243
 annest 1629:76
 arbejdsløn 1628:328, jfr. gruppe 130
 badskarløn 1628:278, 376, 417, 551, 677; 1631:106;
 1632:358; 1634:100, 452
 begravelsesomkostninger 1631:104, 218; 1635:243
 bidsel 1635:254
 bygfæld 1632:487
 børnerug 1633:505
 bøsse 1628:603; 1629:185; 1630:5; 1632:207
 degnebyg 1635:394
 degnekorn 1632:354
 degnerente 1635:153
 deller 1628:705
 drift 1629:139
 fisk 1626:557; 1628:434, 435, 437, 508; 1629:15;
 1633:90, 366; 1634:527; 1636:414
 fjerkræ 1629:751; 1632:110; 1633:198
 foder 1628:589; 1630:556
 foderpenge 1631:551
 fodergæld 1628:69, 239
 fogedpenge 1629:459 (jfr. 462); 1630:79
 forsørgelse under sygdom 1631:263
 fortæring hos badskærer 1634:100
 frøgæld 1633:347
 fæstensøl 1636:164
 gråsej 1634:527
 gårdfæld 1632:473; 1635:94
 halm 1633:143
 havre 1635:142
 hellebard 1631:474
 garn 1631:313
 gårdfæstning 1627:242
 gårdkøb 1631:293
 havre 1635:52
 hestehandel 1628:226; 1629:356; 1632:172, 419; 1634:346
 hestesko 1629:118
 hjul 1626:567, 590; 1629:329; 1630:410
 hoser 1629:112
 humle 1628:434
 hushandel 1632:332
 husleje 1625:*335; 1633:259
 hø 1630:522; 1635:111
 hør 1625:*207
 indfæstning 1636:554
 jerngjord 1628:621
 jernstang 1628:422; 1631:535
 kirkekorn 1632:294
 kirketiende 1628:530; 1636:51
 kiste 1629:244
 ko 1629:744
 koleje 1629:565; 1631:617
 korn 1627:443, 444, 445; 1628:707; 1629:15, 751; 1632:
 110; 1633:198

korntiende 1629:67, 205; 1630:376
 kost 1633:259
 kramvarer 1630:379
 krave 1634:9; 1635:7
 kvindetrøje 1628:155
 kød 1629:15
 kårde 1633:381
 lam 1627:440; 1629:751
 landgildebyg 1636:67
 landgilderestancer 1629:32; 1631:403; 1633:200, 201;
 1635:194, 202
 ligkiste 1629:383; 1631:218
 lægeløn 1626:550; 1629:580
 lægter 1628:155
 lærred 1629:742
 malt 1621:14; 1627:275; 1628:155
 mandhelgebrev 1629:720, 721
 oksehuder 1630:204
 omkostninger ved pantning 1633:238
 optaget stud 1630:565
 overløbspenge 1633:50
 pantning, omkostninger 1633:238
 plovjern 1626:516; 1631:166
 pløjeløn 1628:52, 635
 præstetiende 1632:52
 sadel 1635:254
 sagefald 1630:79
 sengeklæde 1634:137
 sild 1626:557; 1628:435, 508; 1633:90, 366; 1636:414
 sise af øl 1628:282
 skind, skindbukser 1635:111
 skive 1634:385
 skjorte 1628:52, 375; 1629:229; 1632:462; 1634:9;
 1635:7
 sko 1629:266; 1631:196; 1632:462; 1634:367; 1635:107
 slagteløn 1627:240
 slagting af gæs 1628:55
 smør 1629:15
 soldaterpenge 1628:586; 1635:449
 spade 1624:20
 stenkul 1628:95
 studeleje 1637:96
 sædebyg 1631:592
 sæk 1631:535
 sølvbælte 1626:557
 tiende 1621:1; 1628:408, 429, 707, 727; 1629:297, 441,
 442, 730; 1630:566; 1632:276; 1633:38; 1636:555
 tiendebyg 1636:163
 tiendekalve 1633:479
 tiendekorn 1628:543
 tjenesteløn 1627:244; 1628:98, 208; 1629:76, 91, 219,
 249; jfr. gruppe 130
 tjære 1635:454
 torsk 1628:435; 1633:90
 tyrepeng 1628:707
 tømmer 1632:93, 203

tønde 1629:14, 60
 tørfisk 1634:527
 udlagte penge 1628:718; 1630:388; 1633:266
 udlæg for bøder 1632:243
 vadmel 1628:414; 1629:266; 1631:308; 1634:153
 ved 1630:557
 vedtræer 1634:131
 vinduer 1629:171
 vogterløn 1628:482
 voldmesterpenge 1629:88, 109
 værge 1625:*207
 vågen over en død 1626:461
 økse 1634:375
 øl 1625:*22; 1627:242, 441; 1628:437, 461, 599, 705;
 1629:14, 15, 60, 338, 375; 1631:352, 474; 1632:
 112, 183, 338, 600; 1634:72, 73, 108; 1635:51, 367;
 1636:164, 535

118. gældssager, hvor kun gældens størrelse angives
 (jfr. 38, 43, 123, 663-664)

gældsposter, fæsteafgifter i penge, korn, lam og fjerkræ
 1628:177; 1630:405; 1631:653; 1632:344, 345, 346,
 378, 378a, 404; 1633:366, 367; 1634:397; 1635:425,
 443; 1636:445
 gældsposter i penge og naturalier 1631:381
 gældsposter i penge og korn 1621:21; 1627:165; 1633:
 599; 1634:508; 1637:3
 gældsposter i penge 1627:272, 277 og passim
 gældsposter i korn 1621:19, 20, 22; 1627:271 og passim
 gæld ifølge bog 1627:321, 463, 477; 1628:163, 390, 454,
 525; 1629:691; 1630:308; 1631:77; 1632:201;
 1633:594; jfr. gruppe 38

119. gældssager iøvrigt

gæld skal kræves i rimelig tid 1621:24
 sag om skadegæld er ikke rigtig gældssag, nyt varsel ved
 udeblivelse 1636:141
 gæld skal ikke betales 2 gange 1627:57
 samme gæld påstævnet 2. gang 1629:329
 kreditor "maner" sine penge af debitor 1633:392
 sagsøger kan ikke angive gælden 1635:305
 regnskab uden dato kaldt urigtigt 1633:459
 benægtelsesed vedr. gæld 1633:163
 gæld benægtet, alligevel dom 1634:116, 502; 1637:39
 gæld på børns vegne benægtet 1625:264
 gæld benægtet 1625:*112, *226; 1631:303, 597, 598;
 1634:320
 gæld delvis bestridt 1631:392, 403, 433
 dom for bestridt gæld medmindre benægtelsesed 1632:249
 gæld iflg. bog påstås betalt, krav om bevis 1632:87
 gæld iflg. bog, modbevis 1628:111
 sag om afskrivning af gæld i regnskabsbog 1631:651
 (jfr. 633)

gæld afskrevet i bog 1629:755
 debtors hånd og mærke i regnskabsbog 1633:17
 debtors mærke i regnskabsbog 1631:150
 indhold af afdøds regnskabsbog benægtet 1627:420
 frifindelse for gæld, da kun løs seddel og ikke regnskabs-
 bog 1621:24
 vidnesbyrd om debtors afdrag på gæld, afskrivning i bog
 og seddel 1628:722
 tiltale for afkald mødt med krav om regnskab 1629:148
 kreditor nægter at modtage restgæld 1633:16
 delvis erlæggelse nægtet modtaget 1624:34
 gæld påstås betalt: betale eller afværge 1637:69
 gæld til afdød påstås betalt 1631:77
 gæld påstås betalt 1633:135
 gæld påstås delvis betalt 1635:66
 gæld påstås betalt med et får 1625:67
 gæld betalt med husdyr 1635:73; 1636:447
 gæld betalt med jord 1630:326; 1632:250 (jfr. 192, 223,
 260, 280, 316); 1633:454; 1636:215
 gæld betalt med varer 1630:3; 1632:176
 gæld tilbydes betalt med varer 1635:88
 købte varer tilbydes tilbageleveret 1631:594
 gæld delvis erkendt, dom herfor, bevis for resten 1637:83
 modkrav 1630:362; 1631:19
 gæld bekræftet betalt til anden 1632:254
 betaling på andens vegne 1629:466
 fæster hæfter for forgængers gæld 1630:317; 1634:28
 tingskriver indestår for forgængers gæld til gårds behov
 1626:610 (jfr. 636)
 indsigelse, at gæld er betalt til kreditors broder
 1632:101
 gældskrav rejses for syg mand imod dem, der forsørgede
 ham 1631:273
 krav for fortæring hos badskærer påhviler den syge, ikke
 den der indlægger ham 1634:100
 søn nægter at hæfte for moderens gæld 1636:385
 vidnesbyrd, at gæld betalt til kreditors broder, da kre-
 ditor sad i fængsel 1632:131
 vidnesbyrd om gæld til afdød 1621:516, 517; 1631:149
 vidnesbyrd om skyldners formue 1626:237
 vidnesbyrd om gæld og vurdering 1625:191
 bevis krævet for årsag til gældsbrev 1632:192 (jfr. 223,
 250, 260, 280, 316)
 mandhelgebrev fra 1618 på gæld 1630:308
 beviser for gæld 1621:218
 gældskrav på dødsbo overdraget 1637:74
 gæld efter afdød skal kræves på skifte 1632:79
 gæld iflg. afdøds bog 1628:71, 72, 93
 gæld til afdød bestridt 1621:517; 1627:390
 6 år gammel gæld 1625:379; 1626:40
 gæld på 325 dlr., udsættelse da sagsøgte udeblevet
 1633:480
 landgilde til kongen er privilegeret på skifte 1621:423,
 562
 gæld til kirken 1628:556
 afdrag på gæld betalt på tinge 1621:566

forbud på udestående fordring 1630:575
 sag om gæld i korn skal betales efter kapitelstakst eller
 købmands pris 1637:9 (jfr. 33, 109)
 tvivl om aftale om tiende 1632:74
 sag om ølgæld og lås 1635:357 (jfr. 335)
 1. ting til alle klostres tjenerne og alle andre skyldnere
 1625:167
 sag imod alle skyldnere, se gruppe 6
 betaling for gårds huse, som debitor iboer 1635:68
 gæld loves betalt, se gruppe 33
 kvittering for betalt gæld 1621:514
 henstand bevilget 1629:162
 værdien af 1 td. havre 1635:142
 værdien af 1 skp. korn 1635:30
 gæld for 1 td. havre uden angivet værdi 1634:525
 tvivl om kreditor i live kunne føre gældssag 1630:137

120. tilbageholdsret, innam (jfr. 54, 175, 237)

innam, indtagne løsgående dyr (drift), se grupperne 21
 (fremlysning) og 25 (vurdering)
 optaget hest nægtet udleveret, til fodergæld og omkostninger
 betalt 1632:205
 optagelse af løs hest i korn 1630:390
 optagelse af fremmed kvæg i fæled 1635:171
 indtagelse af en hest 1630:96, 343
 optaget hest tilhæftet ved mærke og vidne 1632:97
 optaget hest hællet af ejeren, løfte om betaling 1631:288
 sag om adkomst til optaget hest 1630:455
 adkomst godtgjort til optaget hest 1630:373
 salg af optaget hest, vindikation fra køber 1625:*193
 bevis for at optaget gilling er selvdød 1631:73a
 betaling krævet for optagers brug af hest 1632:221
 betaling for brug af hest 1632:198
 en optaget hest frataget besidderen 1631:648

121. løfter og aftaler, former, retsvirkninger, ophør (jfr. 440, 595)

dom, at løfte skal overholdes 1626:488
 udgivet skriftligt forløfte bør efterkommes 1632:47, 48
 kontrakt kræves holdt 1628:405
 obligation og håndskrift om forløfte skal holdes og ef-
 terkomes 1632:150 (jfr. 47)
 håndskrift skal holdes og efterkommes, når gæld er lovligt
 opsagt 1632:419
 udkårne skrifter skal holdes 1624:137
 løfte med håndslag på at ville betale 1627:201
 løfte om overdragelse af gård skal bekræftes i brev
 1626:301
 skriftlig fuldmagt til afkald bekræftet med hånd og mund
 1631:143
 signet har sagsøgtes ægtefælle aldrig haft 1621:176
 løfte på tinge om opfyldelse, se gruppe 33

løfte på andens vegne om opfyldelse 1629:737
 løfte om at betale broders gæld 1621:515
 løfte om udførelse af andens arbejde 1635:107
 løfte med hånd og mund af herredsfoged ved indsættelse
 1622:232
 fledløfte 1627:56
 kontrakt om lån af staldrum og kålhavne bekræftet på tinge
 1629:438
 aftægtskontrakt bekræftet på tinge 1630:501; 1631:20
 (jfr. 13), 83
 løfte om at give afkald 1627:53
 løfte om pantsætning 1626:54
 løfte om børnepenge eller forløfte 1625:*97
 løfte om betaling for kørsel 1625:43
 løfte på bymænds vegne 1629:586
 bymænds løfte om forlig 1633:161
 forlig, gensidige løfter om fred 1634:39
 fæstepenge 1636:441
 ét vidne til påtaget løfte er intet vidne, frifindelse
 1632:180
 ikke brev og segl på forsørgelseskrav 1635:152
 kvittering med hånd og mund for arv 1631:225, 226; 1633:
 132, 156, 289, 290, og gruppe 95
 væddemål 1621:307, 308
 køb og salg, mangler, ophævelse, tilbagelevering 1621:252
 aftalt hæveret i handel om ko 1630:109 (jfr. 116)
 gæld tilbydes i korn, hvilket nægtes 1632:378
 gæld formenes eftergivet 1633:603
 eftergivelse 1631:290; 1633:50
 restgæld deponeret i retten 1633:16
 dom til likvidering af regnskaber 1637:27
 likvidering af regnskaber 1637:100
 modregning, likvidering ved voldgift 1633:46
 modregning ved likvidering 1629:329
 modregning i gæld 1630:316; 1636:135
 gældskravs forældelse på 20 år 1634:320
 fordringers ophør, gæld forældet 1621:24

122. misligholdelse af aftaler, bortset fra gæld
 (jfr. 114, 130, 300 ff., 440)

misligholdelsesvirkninger optaget i kontrakt 1629:438
 køb og salg, mangler, ophævelse, tilbagelevering 1621:252
 aftalt hæveret i handel om ko 1630:109 (jfr. 116)
 mangler ved købte tørv, køber hæver, sælger kræver, at
 køber skal afhente, ellers får han ikke håndpenge
 tilbage 1621:252 (jfr. 136)
 hushandel hævet; betaling for forbedringer 1631:508
 misligholdelse af kohandel, sælger hæver 1630:109 (jfr.
 116)
 påstand om hæveret vedr. købt lærred 1625:*323
 utæt tag på lejet hus fritager ikke for husleje 1633:337
 løfte på tinge om betaling misligholdt, dom 1631:26
 misligholdelse af tjeneste- og arbejdsaftaler, se gruppe
 130

krav om levering af købt og betalt ovn 1627:262
 løfte om levering af en bådfuld ved påstås misligholdt
 med skade på båden tilfølgte 1622:127
 underskrevet og forseglede kontrakt ikke efterkommet 1633:
 353
 dobbeltsalg af indbo 1629:724

123. forløfte, borgen for opfyldelse af løfter

række hånd for en anden 1625:334, 336, 365, 379; 1626:
 209, 212, 224, 538
 løfte ved håndslag for kvinde 1626:315
 håndslag for andre på at ville opfylde dom 1625:310
 forløfte nægtet indgået, da hånd ikke rakt 1629:772
 forløfte, en for alle og alle for en 1630:115
 indsigelse, at forløfte for bøder kun vedrører kongesagen,
 forkastet 1628:60 (jfr. 1627:266, 308, 340)
 forlover protesterer imod, at kreditor kræver hovedmænd
 og bevilger dem henstand 1632:47 (jfr. 150)
 forlover påstår frifindelse, da kreditor har søgt debito-
 rerne uden at meddele ham det 1632:48
 forlover lover at betale halve gæld 1626:550
 løfte på tinge om betaling iflg. forløfte 1628:146
 forpligtelse til borgen eller betaling 1621:368
 forløfte, først dom når brev fremlagt 1629:533
 forlovere forpligter sig til at opfylde på kreditors bopæl
 1622:55
 forlover får dom over hovedmand 1627:370
 dom over forlovere 1627:392; 1629:409
 dom iflg. forløfte for børnegods 1632:398
 forlover tager dele på skyldnere 1627:226
 overtagelse af forløfte for gods hos enke 1629:747
 forlovere for børnegods afløses 1633:125
 opsigelse af forløfte nægtet ved dom 1629:429
 opsigelse af forløfte 1625:*326; 1626:568; 1628:201, 493;
 1629:409; 1630:483; 1632:150 (jfr. 47); 1632:227;
 1633:136, 464
 opsigelse af forløfte for børnegods 1626:568; 1629:409
 3 opsiger forløfte, vederlægges med rente 1625:*326
 forlover givet fri for forløfte for børnegods 1632:275
 ny forlover, hvis den tidligere dør 1625:*138
 ønske om frigørelse fra forløfte 1635:97
 løfte om at skaffe forlovere 1626:227; 1631:464
 herredsfoged i forløfte for skriver 1627:247 (jfr. 312,
 349)
 herredsfoged i forløfte under mandhelig 1625:*74
 dom om sognefogders forløfte for bønders landgilde 1632:
 150 (jfr. 47)
 sognefogders forløfte for landgilderestancer overgår på
 efterfølger 1633:190
 forløfte for fæster overfor husbond 1635:240; 1636:186
 faders forløfte for søn 1626:388; 1627:463
 faders forløfte for datter 1632:168
 søns forløfte for fader 1626:33, 613
 søn mister mandhelig grundet forløfte for fader 1625:323

forløfte for broders gerninger 1628:134
 forløfte for svoger 1625:350
 løfte om betaling på egne og alle naboers vegne 1626:724
 forløfte sikret ved pant 1621:73, 133; 1627:246;
 1631:189
 spørgsmål om et eller flere forløfter 1630:272
 forløfte til siden afdød, tvivl om beløb 1632:63
 forlover død efter indfrielse 1635:366
 forløfte under mandhelg 1625:*76
 forlover berøvet mandhelg 1625:*192; 1627:49
 forløfte påstås glemt 1633:338
 forløfte bestridt, frifindelse da kun eet vidne 1632:180
 forløfte benægtet 1626:180; 1632:180
 ved betaling udleveres breve med forløfte 1630:115
 kvittering for forløfte for børnegods 1630:198, 199, 200;
 1634:490; 1636:327
 kvittering for forløfte for myndigbleven 1634:342
 forløfte iflg. regnskabsbog 1627:420
 forlovere får udskårne skrifter på børnegods 1631:148;
 1632:277
 forløfte for børnegods, ikke en for alle 1635:270
 forlovere for børnegods kræver dette udleveret eller sik-
 ret ved yderligere forløfte 1633:464
 forlover for børnegods kræver det udleveret 1631:318
 forløfte for børnegods pantesikret 1632:485
 2 forlovere for børnegods hos faderen 1629:30
 3 forlovere for børnegods gør forvareren mandhelgløs
 1622:211 (jfr. 210)
 3 forlovere for husleje 1625:*335
 4 forlovere for børnegods 1630:426; 1631:556; 1635:387
 2 løkket til forløfte for børnegods 1635:97
 forløfte for børnegods 1622:210 (jfr. 211); 1625:*138;
 1627:171; 1629:189, 539; 1630:464; 1631:419 (jfr.
 418), 512; 1634:390; 1635:120, 230
 vissen og loven for børnepenge/børnegods 1624:19; 1625:
 *97, 24; 1628:135
 forløfte vedr.:
 arbejde, forfærdigelse af en mølle 1635:87
 arbejdes udførelse 1635:107
 bispetiende 1630:220
 får 1633:345
 gårdfæstning 1628:404
 hestehandel 1630:293; 1632:117; 1634:510
 hushandel 1635:35
 husleje 1625:*335
 korn 1621:149
 landgilde 1632:47; 1633:190
 lægeløn 1626:550
 lånekorn 1632:123
 mel, 1 skp. 1628:195
 skade forvoldt af stude 1633:375
 trøjeklæde 1627:192
 ølgæld 1633:338; 1635:367
 forløfte 1621:149; 1622:220; 1624:142; 1625:*31, *124,
*146, 385; 1626:56, 103, 423, 596; 1627:271, 280;
1628:41, 149, 197, 481, 622, 624, 667; 1629:165, 234,

287, 401, 427, 493, 573, 606, 655; 1630:19, 129,
 169, 411, 423, 439, 473; 1631:32, 106, 141, 164,
 182, 239, 406, 477, 562, 593, 595, 598, 625;
 1632:19, 26, 33, 65, 110, 125, 304, 441; 1633:25,
 328, 432; 1634:28, 81, 132, 148, 158, 206, 397;
 1635:102, 370, 374, 413; 1636:46, 166, 376, 377,
 382, 390, 431, 455, 476; 1637:3, 30, 72, 90

124. køb og salg (jfr. 275, 331, 368, 369, 398, 440 ff.)

sælger af gård skal holde aftale om salg 1637:26
 handel vedr. hus, som ikke var lovligt fæstet 1635:35
 hus skødet og afhændet med hustrus samtykke 1636:345
 hus solgt imod hustrus vilje 1635:137
 gårdsalg, sælger forbeholder sig jord, stue m.v. 1635:264
 afståelse af gård imod aftægt 1630:502; 1631:13 (jfr. 20)
 salg af gård imod aftægt 1628:395
 opladelseskontrakt vedr. gård 1635:444
 betaling for gård i årlig genant 1635:60 (jfr. 96)
 hus og jord undtaget i gårdhandel 1636:172
 salg af hus, siden fæste af grund 1633:250 (jfr. 283,
 340)
 køb og fæste af halv gård 1636:45
 gård og jord afstået, forbehold om bolig og anparter i
 vange 1633:68
 dobbeltsalg af hus 1636:334
 sag om sælgers indflytning i købt gård 1636:329, 538
 hushandel går tilbage, huspris 1625:*327
 dom til tilbagebetaling af købesum for hus 1637:112
 hushandel hævet 1631:508
 salg af andens hus 1631:521
 hushandel, tvist om betaling 1627:2
 køber af gård nægter at betale både enke og arvinger
 1635:60 (jfr. 96)
 vidnesbyrd om købekontrakt 1632:234
 gårdhandel, vilkår om afgifter 1630:259
 salg af halvpart af gård, syn 1629:716
 gårdkøb, sag om købers overtagelse af hoveri 1635:316
 restance på gårdkøb 1631:293
 dom om gårdhandel 1635:96 (jfr. 60)
 et stykke hus skødet og afhændet 1631:284
 gårdhandel 1629:427
 hushandel 1626:310, 427; 1632:332
 gæld iflg. hushandel 1634:86
 gods og bohove skødes, sælges og afhændes 1631:261
 forbud imod at handle med en person 1625:126
 salg af dødsbo efter dækning af gæld 1632:149
 dobbeltsalg af indbo 1629:724
 ed på ikke at have købt af tyv 1631:491
 køb af stjalne husdyr 1624:39; 1631:203; 1633:483 (jfr.
 504, 526); 1634:313; 1635:167
 køb og salg, håndpenge 1621:136

køb og salg, lidkøb 1621:484; 1626:562; 1630:417;
 1633:527 (jfr. 562, 1634:15); 1634:151, 233;
 1635:203; 1636:334
 køb af stjålet hest ugyldigt, vindikation 1634:372 (jfr.
 233, 258)
 hestehandel med forløfte, som bestrides 1632:180
 vidnesbyrd om hestehandel og forløfte 1632:117
 hestehandel, spørgsmål om forløfte 1634:510
 hestehandel betinget af forløfte 1630:293
 vidnesbyrd, om købt hest er stjålet 1634:77 (jfr. 15)
 købere af stjålne koster angivet under tortur 1624:71
 køb af stjålne koster 1625:*77
 hestehandel, forgænger var køber, efterfølger i gården
 betaler 1629:722
 salg af hest tinglyst 1634:302
 bevis for 3 dlr. betalt for hest 1625:*165
 en hest betalt på tinge til herredsfoged 1628:222
 hestehandel, restance 1631:331
 hestehandel, mangler 1625:*127
 hestehandel, vidnesbyrd 1630:64
 hestehandel 1627:251; 1628:226; 1629:226, 356; 1632:
 172; 1633:495
 hest købt på marked 1630:390; 1634:15 (jfr. 77)
 hest overgives på tinge efter vurdering 1628:379
 bekræftelse, at hest er lovligt købt 1628:449
 håndslag, men ikke lidkøb på studehandel 1631:309 (jfr.
 299)
 kohandel hævet af sælger efter misligholdelse 1630:109
 (jfr. 116)
 studekøb med forord 1631:299 (jfr. 309)
 studehandel 1629:774; 1632:50 (jfr. 73), 156; 1634:111,
 295, 315
 pengelån til studehandel 1634:309
 tiltale for købesum for 2 kalve 1629:129
 et købt får kræves leveret 1627:262
 køb af får 1622:205; 1625:70
 tvivl, om en ko er lånt eller solgt 1629:742
 enkes salg til søn af alt gods og bohave 1631:261
 sag om køb påkendt 1625:26
 køb og salg vedr.:
 brædejern (ejendomsmærke) 1631:231; 1632:263
 bøsse 1629:185; 1632:207
 dejtrug 1622:182
 foder 1629:428
 halmtyv 1630:542
 hjul 1629:235
 kakkellovn, trods forbud 1625:*314
 kakkellovn, pantsat 1634:516
 kedel 1628:73
 kiste 1628:511
 klæde 1630:250
 korn 1630:127, 140; 1632:51
 kød 1630:541; 1631:62 (jfr. 47)
 langhalm 1629:683
 le 1630:542

ligsten, skødet og afhændet 1629:777
 ligsten, købebrev 1629:77
 lænke 1630:562a
 lærred, påstand om hæveret 1625:*323
 mel, tvivl om møntsart 1625:46
 plovhjul 1632:10
 plovjern 1626:516
 tiendekorn 1629:22
 tømmer 1632:203
 tørv, mangler 1621:252
 ved 1626:8, 394, 399; 1630:174; 1632:224
 økse 1626:218
 øl 1632:183

125. lovbydelse, forkøbsret

forkøbsret til foder 1635:264
 overtagelsesret vedr. huse og jord, når besidder dør
 1635:444

126. mageskifte og bytte (jfr. 368)

mageskifte 1626:292
 bytte af jord 1627:456
 bytte, 2 heste 1634:284
 lidkøb ved byttehandel 1629:66
 tilbyttet hest viser sig at være stjålet 1629:66

127. pant: former og genstande for panteret (jfr. 276)

pant sættes på tinge 1621:133; 1622:110, 111 og passim
 pantsætning af agre, fortrinsret for panthaver 1626:336
 fuldmagt til indførelse af pantebreve i pantebog til tinge
 1633:202
 påstand: betale håndpant 1637:88
 2 sølvskeer i håndpant 1632:68
 pant i kvæg, heste, bryggekedel og jernkakkellovn, som for-
 blev hos pantsætter 1626:114
 underpantsætning på tinge af specificerede stude 1622:96
 underpant i 6 får, 1 ko og en marks afgrøde til forlovere
 for gæld 1621:133
 underpant i en ko 1628:167
 underpantsætning af 1 stud for 6 dlr. 1632:27
 underpantsætning af 1 ko for børnegods 1632:485
 en gård i pant 1632:250 (jfr. 192, 223, 260, 280, 316)
 pantsætning af agre, fortrinsret for panthaver 1626:336
 pantsætning af et hus, som ikke må afhændes 1625:346
 pantsætning for borgenforpligtelse 1621:73
 udlejede får pantsat 1633:566; 1634:212
 pantsætning af kreaturer med indløsningsfrist 1626:380;
 1632:84, 99; 1637:77

pant i:

- agedyne 1633:414
- agre 1626:336
- bismer 1635:364
- boerkrans 1632:152
- bryggekedel 1626:114, 379; 1633:212
- bælte 1629:113, 125
- dyne 1628:230
- dynevår 1628:444
- gryder 1627:215; 1629:1; 1630:176; 1632:152, 191
- gås 1633:218
- jernkakkellovn 1626:213; 1631:511; 1633:218
- kakkellovn 1626:617; 1633:242; 1634:446
- kedel 1627:52, 246; 1628:193; 1630:22; 1632:152, 191; 1635:189
- knivske 1629:113
- kobberspande 1628:623, 661
- korn 1629:1; 1633:214, 215, 218, 223, 226
- korn på marken 1632:127, 128, 129, 130; 1633:202, 212, 213, 217, 221, 241, 242, 243, 417 (jfr. 430, 521)
- kreaturer (heste, køer, får, svin) 1621:133; 1622:96, 110, 111, 188; 1625:271; 1626:77, 114, 245, 617; 1628:167, 636; 1631:150, 153, 189, 492, 493, 652; 1632:27, 127, 128, 142, 368, 471, 485; 1633:78, 202, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 239, 240, 241, 242, 243, 244
- kåbe 1626:10; 1628:119, 230
- kårde 1635:268
- lagner 1629:64
- lænkebælte 1629:25
- sele 1630:310
- sengeklæder 1628:230
- skjorte 1630:212
- skovl 1630:310
- skørt 1627:246
- sølvbælte 1628:200, 237; 1629:158
- sølvmallar 1629:609; 1630:319
- sølvskeer 1626:71; 1629:609; 1632:68; 1637:57
- sølvstobe 1630:1, 14
- tinfade 1632:152 (jfr. 191)
- trøje 1627:207; 1629:19
- økse 1626:600; 1628:520; 1631:202; 1635:364
- pant i korn på marken omfatter ikke jorden 1633:417 (jfr. 430, 521)
- pant i husdyr og rugsæd på marken, forbud imod afhændelse af høstning 1633:243
- pant i husdyr, forbud imod salg og pantsætning 1633:244, 245, 246

128. pant: vurdering og fyldestgørelse, opbud (jfr. 57)

vurdering af opbudt pant, dom til indløsning 1629:
 113, 609 (jfr. 585)
 vurdering af pant, dom for restgæld 1628:237
 vurdering af pant, dom til indløsning eller fortabelse
 1635:189
 aftale, at pant fortages ved misligholdelse 1631:511,
 652
 aftale, at pant fortages ved misligholdelse og vurde-
 ring 1632:27
 indløsning af pant, ellers opbud og vurdering 1634:207
 vurdering af pant, tilbud om indløsning 1634:446
 dom til betaling eller fortabelse af pant 1629:430
 pantegæld indfriet, pantet krævet udleveret 1628:520
 fralæggelse af pantets overskydende værdi 1625:241
 pant vurderet 1627:207; 1628:119, 230; 1629:125
 pant for landgilde og ægt kræves indfriet 1628:315
 trussel om at opbyde kåbe til tinge 1634:391
 dele til pants opbydelse 1629:104
 2 panter oplyst 1633:414
 pant fortabt for vurdering ved misligholdelse 1632:368
 pant tildømt kreditor 1631:153
 pant aftales fortabt ved misligholdelse 1633:212, 225,
 226
 underpantsat ko fortages til panthaver ved mislighol-
 delse 1628:167
 opbud af pant til indløsning; panthaver beholde pantet
 1635:268
 opbud af panttagne effekter 1625:4; 1633:37
 opbud af pant 1621:100, 282, 233, 305, 306, 326;
1622:106; 1625:*168, *174, 114, 241, 271; 1626:
10, 71, 138, 581, 600, 603; 1627:18, 52, 137,
366, 437; 1628:19, 172, 193, 200, 213, 244, 566,
623, 636, 661; 1629:64, 158, 472, 624, 628, 651;
1630:14, 22, 319, 355, 460; 1631:127, 360, 380;
1632:68, 152, 191; 1633:473; 1634:88, 171, 337;
1635:162, 239; 1636:267, 302; 1637:2
 pant for skat m.v. kræves indløst 1628:443
 pant indløst 1627:246
 pant loves tilbageleveret 1621:487

129. pant iøvrigt

pantebreve indføres i pantebog 1633:202
 tinglysning af salg af pantsat kakkellov 1634:516
 register over pantede ting 1635:283
 pantsætters ansvar for pantets forringelse 1632:27
 pant dækker også billig rente 1630:14
 pantsætter forsvundet, opbud 1635:268
 panthaver forbydes fjernelse af pant 1633:334
 forbud imod bortførsel af pant 1632:253
 2 underpantsatte stude solgt af pantsætter, der berø-
 ves sin mandhelg 1621:123
 underpantsatte stude brugt til betaling af anden kre-
 ditor, andet pant sættes i stedet 1633:215

pantsætter beretter, at pantsat sengeklæde er borte
 1628:230
 pantsætning ledsaget af forbud imod afhændelse og
 fravurdering 1626:617
 krav om, at pant i hus afstås iflg. forlig 1628:585
 dom krævet for pantesikret gæld 1630:1
 dele for noget pant 1632:86
 dom til udlevering af pant 1629:537; 1635:364
 pantsat korn på marken må ikke høstes uden panthavers
 tilladelse 1632:130
 pantsat korn skal indhøstes til den gård, hvortil jor-
 den hører 1633:332
 fæster frifundet for fæstes forbrydelse efter pant-
 sætning 1633:521 (jfr. 417, 430)
 indløsningsfrist i pantebrev 1633:221, 223, 225
 pant tilbydes indløst 1629:643
 indløsning af 1 par lagner 1629:428
 pant ikke indløst, fremlysning 1636:252
 sølvting tilbudt arving til indløsning 1625:*309
 fortabelse af uindløst pant 1629:191
 panthaver sagsøger pantsætter til indløsning, dom
 1635:189
 indløsning af pant for ulydighed 1629:191
 panthaver udleverer 3 okser efter betaling 1635:400
 forløfte for fæsters indløsning af pantsat jord
 1636:186
 pant for skadegæld 1627:319
 tvivl om udvurdering eller pantsætning 1625:*263
 pantning for brødskat 1629:254
 en økse frapantet 1629:300
 bymænd panter for for tidlig pløjning 1632:283
 tiltale for forholdelse af frapantet gryde 1630:176
 dom om tilbagelevering af taget pant 1632:19 (jfr.
 1631:644)
 frifindelse for tiltale vedr. pant 1629:587
 løfte om at sætte pant 1626:54
 pantning eller ran af heste og vogn 1634:364 (jfr.
 353)
 tiltale for ulovlig pantning 1626:286
 ulovlig tilegnelse af pantede effekter 1635:283
 (jfr. 169, 170, 250)
 ulovlig pantning 1635:250 (jfr. 283, 1636:173, 190,
 233, 249)
 sække påstås panttaget, ikke røvet 1621:300
 pantsatte effekter påstås fordulgt under beskrivelse
 af bo 1629:1
 "weddeseddel" 1633:201

130. tjeneste og arbejde, tyendeforhold (jfr. 79, 117, 122, 232, 233, 288, 579, 661)

tjenesteløn: 1 mk. om ugen 1634:119
 tjenesteløn, kørt plov i 16 uger: 2½ mk. 1631:484
 vogterløn: 7½ dlr. for 2 år 1628:482
 indbæring af korn, 2 mk. til øl 1635:21

pløjeløn til en dreng: 2 sk. om dagen 1628:635
 kvindes tjenesteløn for 1 år angivet 1631:233
 tjenesteløn for 3½ dags mejning 1631:584
 tjenesteløn: penge, vadmæl og strømper 1629:249
 tjenesteløn for 1½ år: et par gamle sko 1624:137
 tjenesteløn i penge og klæder 1633:588
 tjenesteløn i klæder 1625:*187
 jord i løn for tjeneste 1633:285
 dom for tjenesteløn til kvinde 1627:244
 dom for tjenesteløn 1633:122
 dom for arbejds løn 1628:328
 dom for slagteløn 1627:240
 arbejds løn 1625:*269; 1627:308; 1629:373; 1636:16
 gældskrav for arbejde 1628:659; 1634:153; 1635:440
 tjenesteløn 1626:481; 1628:98, 208, 653, 654; 1629:76,
 91, 219, 279, 280, 337, 350; 1630:51, 127, 580;
 1631:126, 270; 1633:46, 236, 264, 382, 466; 1634:
 181, 219, 402; 1636:160, 222, 285, 304, 456
 sag om piges tjenesteløn 1634:419 (jfr. 456)
 tjenesteløn nægtet 1631:286 (jfr. 285)
 forlig om tjenesteløn 1627:98; 1636:256
 løfte om at betale tjenesteløn 1634:492
 besoldning, lønkrav på 400 dlr. 1633:272
 lægeløn 1626:549; 1629:580
 badskarløn 1626:676, 690; 1627:5; 1628:376, 417, 428,
 462, 495, 551, 675, 677; 1629:23, 47, 444 (jfr. 458);
 1631:106
 forfærdigelse af en mølle, forløfte 1635:87
 sag om arbejde på mølle 1635:107
 betaling for fremstilling af vinduer 1629:171
 reparation af en økse 1631:298
 dom, at smed skal betale, udlevere eller færdiggøre hjul
 1635:182
 vederlag for brug af hus: ringe morgen og aften og holde
 kirken ren 1632:261
 en uskriftkyndig holder tjener til regnskab 1627:57
 betaling for høstarbejde 1636:135
 betaling for pløjning 1628:52; 1629:177
 løfte om pløjning ikke holdt 1628:405
 to tærskere fæstet 1626:677
 betaling for slagting af svin 1627:225
 arbejde for præsten 1635:216
 betaling for kørsel fra Roskilde 1631:19
 betaling lovet for kørsel 1626:56
 aftale om kørsel 1625:43
 syning betalt med fårebov (stjålet) 1633:563 (jfr. 483,
 504, 526)
 i tjeneste for at lære 1627:187
 tiltale for at have en karl hos sig, som sagsøger har fæ-
 stet 1628:597
 klage over fratagelse af tjener 1626:419
 løfte om at skaffe dreng igen 1621:195
 tjenestekarls jaget bort 1633:285
 karl løbet af tjeneste 1631:139 (jfr. 147), 277
 fuld sag for rømning af tjeneste 1625:343
 tjenestekarls udeblevet trods fæstepenge 1636:441 (jfr. 449)

aftale om tjeneste misligholdt 1621:522
 en tærsker gået af tjeneste, forbud 1630:141
 tjenesteløn kræves trods forladt tjeneste 1630:248
 bortløbne drenge, ingen skat 1628:364
 bortløben karl, ingen skat 1628:363
 skat af bortløben tjenestedreng 1628:332
 skat af tjenestekarl 1628:317
 karl for hel eller halv løn 1626:646
 halv tjenesteløn til karl 1630:573
 tjenestekarls klæder ikke i husbonde forvaring 1633:285
 kvittering for arv og tjenesteløn 1621:370
 skudsmål fra husbond om tjeneste 1621:267
 ed på, at en karl er soldat 1626:633
 uanmodet indtagelse og tærksning af andens korn til dennes
 bedste 1631:137 (jfr. 248, 285, 286)

131. fuldmagt og kommission (jfr. 31)

fuldmagt skal læses og påskrives før forsegling 1627:128
 betaling til fuldmægtig er lovlig betaling 1627:57
 tilstedeværelse af fuldmægtig benægtes 1626:157
 fuldmagt krævet fremlagt 1634:416
 fuldmagt benægtet 1626:206
 skriftlig fuldmagt til afkald på formynderskab og arv
 1631:143
 skriftlig fuldmagt til tilbagesøgning af heste 1634:5
 fuldmagt til salg af arv 1632:149
 fuldmagt til arveafkald 1628:703; 1631:44
 fuldmagt til indkrævelse af gæld bestrides af debitorer
 1622:85
 kvinde overlader mand at indkræve gæld efter hendes søn
 1629:742
 køb af klæde for trediemand 1630:388

132. skadegæld, skadesløsholdelse, godtgørelse (jfr. 4, 25, 58, 140)

"erstatte" og betale for forsømmelse og omkostninger ved uberegtiget fængsling 1635:127 (jfr. 8, 21, 62)
 "erstatte" for kost og tæring iflg. landstingsdom, unødigt trætte 1632:414 (jfr. 453)
 "erstatte" markskade 1627:250
 "erstatte" og tilfredsstille for skade på hest 1631:268
 sag om skadegæld er ikke rigtig gældssag, nyt varsel ved udeblivelse 1636:141
 betale for skade på kvinde ved le 1629:444 (jfr. 458)
 skade på smed og hest 1626:108
 legemsskade ved affyring af bøsse 1628:610
 efter overfald krav om badskærløn, forsømmelse, kost og tæring 1628:495 (jfr. 500, 514, 553); 1632:217 (jfr. 193)
 efter knivstik betale badskærløn, svie, smerte, kost og tæring 1627:268; 1631:198
 betale badskærløn, kost og tæring med forsømmelse og anden interesse 1621:117, 289; 1631:507
 efter slagsmål loves badskærløn betalt 1628:376
 betale badskærløn, svie og smerte 1626:690; 1629:23

dom til badskærløn 1626:353; 1628:417; 1630:538
 forlig om badskærløn 1630:353; 1635:246
 hjælp til badskærløn 1632:295-296
 lægeløn 1630:439
 badskærløn 1621:58 (jfr. 115); 1628:278, 677
 badskærløn, frifindelse, egen skyld 1628:129
 efter slag betale arbejde, svie og smerte 1633:160 (jfr. 157)
 bøde for svie og smerte 1627:308 (jfr. 266, 340, 1628:60, 178)
 skadegæld for lånt hest, som døde 1629:285
 skadegæld for en hest, dom 1628:477
 dom, at "erstatte" skade på hest, redet fordærvet 1631:
 268 (jfr. 139, 147, 249)
 forlig om ihjelstukket hest 1631:192
 hest rendt staver i livet 1628:466
 betaling for hest, redet fordærvet 1631:65
 tiltale for skade på hest, som blev jaget på et gårde
 1628:427
 dom til betaling af skade på hest 1628:466
 skade på hest i forvaring 1626:46
 skade på hest 1626:497; 1628:191 (jfr. 196)
 betaling for brug af en hest 1632:198, 221
 fodergæld vedr. optaget hest 1630:525; 1632:205
 krav om betaling for død ko 1636:479
 betaling for skader forvoldt af hunde 1625:*308; 1627:
 350; 1628:130 (jfr. 162, 176), 254; 1634:79, 393;
 1635:364
 dom til betaling for ihjelslået so 1634:451
 betaling for druknet kalv 1637:13 (jfr. 1636:540)
 betaling for lejede får, som forsvandt 1634:103
 betaling for bortdrevet so, som forsvandt 1635:40
 betaling for gæs døde i tørvegrav 1636:323
 betaling for slagtede gæs 1628:490
 skade forvoldt ved gæs 1628:522; 1629:347; 1635:320, 339
 skadegæld, ulovlige gårder 1622:256, 723; 1629:311; 1630:
 468; 1631:37; 1634:50, 147
 bymænd ansvarlige for skadegæld 1621:285; 1622:63; 1630:
 482, 552; 1631:133; 1635:322
 skadegæld indsøges af bymænd 1621:196, 197
 dom til $\frac{1}{2}$ af skade ved svin i vangen 1635:432
 skadegæld efter undladt vagt over korn om natten 1632:456
 dom for markskade 1629:87; 1630:567; 1631:252; 1632:236
 syn over skader på ting 1627:245
 markskade vurderet 1625:81; 1626:592; 1629:378; 1630:
 60, 486
 skade ikke vurderet i sagsøgte nærvær 1621:294
 betaling for bygfæld 1634:161 (jfr. 146); 1636:117
 ulovligt læs, vogn brudt sammen 1631:147
 vinduer slået ind 1627:446
 kvæg volder skade på huse og have 1627:185
 betaling for ulovlig kørsel 1621:320 (jfr. 388); 1629:769
 skade på kålmark 1625:250
 tiltale for ulovlig tøjring, krav om et læs hø 1629:186
 krav om korn opædt af hest 1625:*244
 bekostning lidt ved afslagning 1633:528, 589
 sag om skadegæld optaget til dom 1631:232
 skadegæld efter svin i rug 1630:396

løfte om betaling for skade forvoldt af svin 1631:36
 markskade ved kvæg/svin, skadegæld 1621:294, 524; 1627:
 300, 319, 466; 1628:16, 43, 367, 386, 431, 432, 491,
 516, 517, 638; 1629:35, 36, 194, 204, 253, 301, 318,
 355, 359, 488, 502, 582, 653; 1630:73, 209, 335, 347,
 427, 474; 1631:52, 86, 112, 114; 1632:467; 1633:52,
 67; 1634:232; 1636:140, 144, 340
 "erstatte" markskade 1627:250
 skadegæld 1627:252; 1628:387, 562, 583; 1629:503, 504,
 606; 1630:280; 1631:162, 539; 1636:174, 179
 skadegæld, forlig 1633:110, 184, 185
 forlig og dom om kål opædt af kvæg 1634:183
 forlig om opædt korn 1625:*324
 ingen skade af skovsyn 1626:312 (jfr. 312, 340, 355, 360)
 skadegæld loves betalt under mandhelg 1621:388 (jfr. 320)
 skadegæld loves betalt 1622:228; 1627:430; 1628:58, 400
 skade for hjemgæld 1626:444; 1631:410; 1632:369, 400;
 1635:171

133. tvang, svig og udnyttelse (jfr. 94)

ulovlig tvang og frihedsberøvelse 1629:327 (jfr. 314)
 ulovlig tvang 1625:*263; 1628:495 (jfr. 500, 514, 553, 691,
 1629:108, 135)
 tvang til overtagelse af ødegård 1630:170
 tvang og trusler 1631:122
 nødet til at møde på tinge 1621:235
 svig udøvet af vognhenter i embede 1635:250 (jfr. 169, 170,
 283, 1636:173, 190, 233, 249)
 udsteder af gældsbrief "forsnildet" 1632:260 (jfr. 192, 223,
 250, 260, 280, 316)
 gæld svigagtigt afskrevet 1631:633 (jfr. 651)
 kvinde udsteder gældsbrief på afdød ægtefælles vegne efter
 snak og tilskyndelse 1632:192 (jfr. 223, 250, 260,
 280, 316)
 fikserer en drukken mand 1636:334
 underfundige tilskyndere 1632:223 (jfr. 192, 250, 260,
 280, 316)
 krav om ulovligt vederlag for regulering af vandløb 1634:298
 gårdsalg, dobbeltsalg af indbo 1629:724
 voldmesterpenge ulovligt forholdt 1629:88
 nyt mærke på en so 1631:292
 gæld lovet betalt uden argelist 1633:272

134. hærværk, vold, overvold, ran (jfr. 112)

vold: drabsforsøg og trussel 1631:348
 vold, husfred og gårdgang 1631:278
 voldsbøder for tyveri af gårde og slag imod tjener 1634:
 249
 stande til rette for vold 1625:*247
 gods påstås voldført 1631:543
 vold og ran, ulovlig udvurdering 1625:*157
 voldelig udtagelse af udvurderet ko 1631:223
 vinduer voldeligen ituslået 1630:276 (jfr. 291, 302)

vold og uret 1625:*85; 1629:694
 vold og overlast, slag med sten mod dør 1634:427 (jfr. 392, 410)
 overvold og husfredsbrud 1625:77
 overlast 1635:25
 ikke ran at tage ulovligt frapantede ting tilbage 1632:357
 ulovlig tilegnelse af foder og korn 1629:746
 ran 1628:495, 500
 ran af seletøj 1636:394 (jfr. 403)
 hue og økse voldeligen ranet og frataget 1635:9 (jfr. 25)
 ran fra kvinde af vogn og heste 1634:353 (jfr. 364)
 forseelse, at fratage kvinde en af hende stjålet gris 1634:354
 spørgsmål om ran eller pantning 1633:564
 pantning påstås at være ran 1633:348

135. røveri, rov

jord frataget og røvet 1635:25 (jfr. 9)
 røveri 1628:495 (jfr. 500, 514, 553, 691, 1629:108)

136. falsk

falsk ed, sværge sig fanden i vold 1634:233
 falskelig handling 1632:260 (jfr. 192, 223, 250, 260, 280, 316)
 påstand om løgnagtigt vidnesbyrd 1626:312
 gæld urigtigt afskrevet af debitor i kreditors regnskabsbog 1631:633 (jfr. 651)
 påstand om at skrive uret 1625:*181

DE ANVENDTE REAKTIONER, SANKTIONER OG STRAFFE 140 - 169

140. ansvarsbetingelser, alder, subjektive forhold (jfr. 132)

"hadelig intent och forset" til drab 1633:341
 drabsmand hævder forsæt til at dræbe en anden 1634:247 (jfr. 240, 257)
 udtalt ønske om at begå drab 1635:8 (jfr. 21, 65, 127)
 med væbnet hånd og vred hu 1634:392 (jfr. 410)
 overfald og røveri udført forsætligt og med rådet råd - uden billig årsag 1621:289
 vidnesbyrd om manglende forsæt til drab 1627:38 (jfr. 60)
 behandle lejede stude som en dannemand sit eget kvæg 1621:272
 "forsømmelse og skade" på forkørt hest 1631:268
 årsag til sygdom på heste 1627:248
 slag årsag til en sos død 1628:118
 dødsårsag: selvmord eller drab 1627:30 (jfr. 38, 60)
 årsag til slag: en skalk imod stedbørn 1627:200
 skyld i ildspåsettelse nægtet 1634:232
 tilstedeværelse og medvirken ved drab 1625:147
 medvirken ved drab 1625:71, 82

medvirkende i tyverier angivet under tortur 1624:71
 tyvs medvider 1633:504 (jfr. 483); 1635:293 (jfr. 292)
 tyv bekræfter, at ingen var medvidere 1624:40
 købere af stjalne svin ikke i råd eller gerning 1631:203
 medvirken til overfald 1632:233
 hustrus medvirken benægtes 1628:291
 medvirken: i gilde og selskab 1625:57
 medvirken 1621:58 (jfr. 115)
 bøde for flok og følge 1625:*247
 flok og følge 1621:115; 1626:319; 1629:694; 1631:122
 en smeds ansvar for hest til beskoning 1626:181
 ansvar for skade på forvaret hest 1626:46
 nødværge under overfald 1630:315 (jfr. 336); 1632:233
 nødværge 1629:434; 1630:292
 påstand om nødværge 1632:266
 en tyv synes ikke at være ved sin forstand, desuden syg
 1625:146
 egen skyld fritager for badskærløn m.v., men ikke for sårbod
 1628:129
 egen skyld: skade for hjemgæld 1626:444
 have skade for hjemgæld 1634:290 og gruppe 132
 egen skyld i slagsmål 1632:217 (jfr. 193)
 kvinde såret på le, egen skyld 1629:386
 påstand om egen skyld i knivstik 1630:304
 skade ved eget kvæg 1634:50
 kvinde ramt af vanvare 1636:413
 uvidenhed med hensyn til pligt til at fæste hus 1635:35
 uvidenhed med hensyn til pligt til nattevagt 1632:456
 ofrets tilgivelse af gerningsmand 1621:372
 drab begået i drukkenskab 1636:293 (jfr. 298, 319)
 i drik med drabsmand 1626:494 (jfr. 506)
 drukkenskab som undskyldning for vold 1630:276 (jfr. 291,
 302)
 drukkenskab som undskyldning for trusler 1634:231
 drukkenskab som undskyldning for skældsord 1621:509; 1627:
 427; 1630:266; 1634:39; 1635:276, 302
 tyverisigtelse i drukkenskab 1631:334
 vidne undskylder sig med drukkenskab 1634:233
 drukkenskab som undskyldning 1636:297, 399 (jfr. 412)
 gøre uret 1634:232

141. ansvar for andre

slægtsansvar, mandebod 1627:311 (jfr. 1628:157)
 fader lover og siger god for mandebod efter drab begået af
 søn 1630:314 (jfr. 313)
 ansvar for tilbageholdelse af drabsmand 1627:264 (jfr.
 281, 310)
 borgensmand ifalder samme straf som hovedmand 1630:172
 ansvar for broders gerning iflg. forløfte 1628:134
 løfte om at svare for en soldats gerninger 1627:266 (jfr.
 308, 340, 1628:60, 178)
 løfte om betaling for skade forvoldt af stedsøn 1628:196
 (jfr. 191)
 tiltale for skade forvoldt af stedsøn 1628:431

ansvar for tjenestedrengs faldsmål 1629:396
 fæster hæfter for forgængers gæld 1634:28; 1637:67
 tjener nægter at hæfte for husbonds gæld 1633:306
 foged selv ansvarlig for andres fejl, manglende tilsyn
 1627:285-286
 foged ansvarlig for andens bygfeld, egen forsømmelse
 1627:224
 får hentet efter ridefogeds befaling 1626:276
 sognefoged straffes med sognemænd, hvis broer og veje ikke
 udbedres 1631:281
 kollektivt ansvar for øde gård 1630:264
 kollektivt ansvar for gårder 1630:552; 1634:147
 kollektivt ansvar for markskade 1630:474
 bymænd kollektivt dømt for opædt havre 1630:567
 bymænd kollektivt ansvarlige for markskade 1630:482;
 1631:133; 1632:236; 1633:185

142. ansvar for dyr og ting (jfr. 25, 112, 132)

ansvar for syg hest, smittefare 1627:248
 ansvar for heste 1626:497
 ansvar for lånt hest, som døde 1629:285
 ansvar for kvægs markskade 1627:300; 1628:516; 1629:87;
 1630:347 og gruppe 132
 ansvar for skadegørende svin 1628:43, 432; 1629:355, 378,
 503; 1631:36; 1633:67; 1635:432
 kollektivt ansvar for svin 1629:503; 1633:67; 1635:432
 ansvar for skade ved gæs 1629:347; 1635:320, 339
 bymænd ansvarlige for gæs 1635:339
 ansvar for hunde 1625:*308; 1627:350; 1628:130 (jfr. 162,
 176), 254; 1634:393; 1635:364
 kollektivt ansvar for markskade ved dyr 1630:474
 bymænd kollektivt ansvarlige for opædt havre 1630:482, 567
 bymænd kollektivt ansvarlige for markskade ved dyr 1631:133;
 1632:236; 1633:185
 bymænd kollektivt ansvarlige for gårder med regres til de
 gærdepligtige 1629:87; 1630:552
 kollektivt ansvar for bygårder 1630:567
 kollektivt ansvar for gårder 1634:147
 ansvar for gårder 1628:432, 469, 723; 1629:311; 1631:37;
 1636:479 og gruppe 132
 ansvar for ulovlig tørvegrav, kalv druknet 1636:540 (jfr.
 1637:13)
 hest druknet i ulovlig tørvegrav 1634:435
 ansvar for tørvegrav 1636:323
 ansvar for veje 1629:776; 1630:40
 ansvar for skade ved le 1629:444 (jfr. 458)
 en smeds ansvar for et værkjern 1626:181
 ansvar, tilsyn med skove 1627:125

143. bøder, bødestørrelser (jfr. 308, 310, 650-651)

mandebod (kaldt landebod) 1627:311 (jfr. 1628:157); 1628:
 618, 676
 mandebod: 18 dlr. 1628:157 (jfr. 1627:311)

størrelsen af aftalt mandebod 1630:314
 bøde: 18 dlr. for ikke at afværge drab 1625:147
 bøde: 10 lod sølv for kirkefred 1625:*164
 bøde: 8 mk. for blodvide 1629:322
 sårbod: 6 mk., trods egen skyld 1628:129
 faldsmål: 6 mk. 1629:396 (jfr. 372)
 bøde: 3 mk. til bonden og kongen for nedhugget gårde
 1625:*247
 bøde: 3 mk. for helligbrøde 1631:198, 642
 bøde: 3 mk. for knivslag 1631:198
 bøde: 3 mk. for nævehug 1629:322
 bøde: 3 mk. for mandhelg 1626:124
 bøde: 3 mk. for retsnægtelse 1629:262
 bøde: 3 mk. for løgn 1635:276
 bøde: 3 mk. for overhørighed 1636:253
 bøde: 3 mk. for overhørighed og hjemmesiddelse 1629:360
 (jfr. 353)
 bøde: 3 mk. for ulyd på tinge 1628:292; 1629:532; 1630:277
 bøde: 3 mk. for hjemmesiddelse 1629:242; 1633:335;
 1636:544
 bøde for udeblivelse 1627:39
 bøder for ikke at tilbageholde drabsmand 1627:345 (jfr.
 264, 281, 310, 427, 435)
 dom til bøder, sårbod m.v. 1626:353
 nævninger bøde for udeblivelse og ulydighed 1632:243
 sårbod 1626:435 (jfr. 425, 473)
 bøde for slagsmål 1621:263, 264, 265; 1627:243; 1629:47
 bøder til kongen for slagsmål 1627:25; 1629:181
 beliggelses-/lejemålsbøder 1627:187, 199; 1628:174 (jfr.
 161), 260, 372; 1630:568, 569; 1631:95; 1632:121,
 122, 154; 1635:152, 160 (jfr. 89, 121, 135); 1636:553
 retterpenge, bøde for jagtforsømmelse 1625:*217
 bøder for ulovlig kro 1627:347
 bøder for svie og smerte 1627:308 (jfr. 1628:60, 178)
 bøder for skade i hovedet indkræves trods forlig 1622:122
 bøder til husbond i forligt sag 1635:458
 bøder for brud på forlig 1625:19; 1626:79, 433; 1628:
 373; 1629:445
 overbod kræves trods tidligere forlig 1622:122
 iflg. forlig bøder til husbond for kongesagen 1635:246
 bøder til kongen loves betalt 1625:248 (jfr. 230)
 bøder til kongen, ridefogden og bymænd for brud på forlig
 1621:366
 bøde for ulovligt gårde 1633:153a
 bøder til øvrigheden for ituslåede vinduer 1630:302
 forløfte for bøder vedr. både konge- og bondesag 1628:60
 (jfr. 1627:266, 308, 340)
 kongesagen uden for forlig 1625:*173; 1626:690; 1627:425;
 1629:107
 hjemmelsbøder 1633:562
 faldsmål bøder 1626:191; 1631:408; 1634:485 (jfr. 499)
 sagefald og fogedpenge 1630:79
 bøder eftergivet grundet fattigdom 1627:423b

144. hovedlods fortabelse, konfiskation

dødsdømt drabsmands boslod forfalden 1634:257 (jfr. 240, 247)
 hovedlod forfalden ved dødsdom for drab 1636:319 (jfr. 293, 298)
 gods fortabt efter døds- og tyvsdom 1635:251 (jfr. 1634: 472)
 hovedlods fortabelse 1635:292
 halve bo forbrudt for lejermål 1629:470
 kvæg på skansen konfiskeres 1633:275

145. livsstraf

bøde liv for liv 1627:30 (jfr. 38, 60)
 livsstraf ved sværd for drab 1634:257 (jfr. 240, 247)
 livsstraf for drab 1621:382 (jfr. 372); 1636:319 (jfr. 293, 298)
 livsstraf for tyveri af en kvie 1630:454 (jfr. 419)
 dom over tyv: galge og gren, høj og heden jord 1621:536 (jfr. 484); 1624:39; 1625:*77, 70; 1626:39; 1628: 355; 1631:203; 1635:167
 kvinde henrettet for tyveri 1636:558
 livsstraf for tyveri, medmindre benådning 1621:536 (jfr. 484); 1625:146
 livsstraf for tyveri 1628:291, 511; 1631:203, 220
 en dødsdømt tyv udspurgt 1628:646
 livsstraf over en for trolddom dømt kvinde, hvis hun ikke forlader riget inden 3 dage 1622:248
 benådet dødsdømt lover at rømme landet, ellers straf uden proces 1625:228
 livsstraf for utroskab i kongens tjeneste 1635:283 (jfr. 169, 170, 250)
 livsstraf for voldtægt, straf på halsen med sværd 1637: 85 (jfr. 8, 1636:512, 558)
 livsstraf for trusler, ildspåsættelse og manglende ed 1634:344 (jfr. 231, 232, 246, 269, 305, 314, 333, 379)
 herredsfogden og 8 mænd idømmer livsstraf 1621:536 og gruppe 3
 en mand henrettet 1636:558
 kvinde dømt til sværd, høj og heden jord 1628:673 (jfr. 699)

146. andre straffe

i kongens jern og arbejde på livstid 1635:283
 i jern på livstid 1636:249
 15 år i jern på Bremerholm 1636:249
 2 års arbejde i jern på Bremerholm 1635:292
 1 år i jern for ulovlig hugst 1636:343
 benådet med 1 år på Bremerholm 1628:157 (jfr. 1627:311)
 i kongens jern for at hjælpe fange 1625:*123
 i jern på Bremerholm, påstand efter fæste forbrudt 1634: 161
 i kongens jern på Bremerholm 1625:130; 1630:172

i kongens jern 1634:15 (jfr. 1633:526
 i fængsel på Bremerholm 1628:157
 miste to fingre for mened, frifindelse 1635:160 (jfr. 89,
 121, 135)
 høj og heden jord til hængt tyv, se gruppe 145
 straf på kroppen til kagen 1634:318 (jfr. 313)
 straf på yderste formue for manglende stedsmål 1635:114,
 115, 116, 117, 118
 kongens jern og fængsel 1625:13
 i fængsel for slagsmål 1632:131
 i øvrigheds minde for manglende stedsmål 1635:114, 115,
 116, 117, 118

147. straffens fuldbyrdelse

i bøddelens hænder 1634:391
 kvinde dømt til sværd, høj og heden jord 1628:673 (jfr.
 699)
 kvinde dømt til henrettelse med sværd 1635:262 (jfr. 245,
 249)
 tyv dømt 24/3, omtalt som henrettet d. 31/3 1631:220

148. straffesteder og -institutioner

galgen eller i jern på Bremerholm for tyveri 1634:288
 kød til hunde hentet i den murede galge 1633:481
 galge 1628:511
 "klæde ti stejler" 1634:205, 217
 Bremerholm 1624:39; 1628:157 (jfr. 1627:311); 1629:723;
 1630:130, 172; 1633:572 (jfr. 483, 504, 526); 1634:
 161; 1635:283, 292, 451 (jfr. 1636:6); 1636:21, 249
 fængsling i Det blå Tårn 1631:243
 tortur i Det blå Tårn 1624:71
 Det blå Tårn 1634:314 (jfr. 246); 1635:127, 409, 451 (jfr.
 1636:6)
 sigtet låner penge til lys i tårnet (Det blå Tårn) 1634:
 232 (jfr. 246, 269, 305, 333, 344)
 kongens jern og fængsel 1625:13
 kælderen, tugthuset og kagen 1632:165
 kvinde løsladt af tugthuset 1635:231
 tugthuset 1636:558
 kvinde fængslet hos Anders Borgmester 1636:252

149. fredløshed, forvisning

banemand kendt fredløs 1630:313
 uden pas: fare som fredløs 1635:35
 forvisning for trolddom 1622:248 (jfr. 233)
 tyvsstraf: straf på kroppen og forvisning 1634:318 (jfr.
 313)
 tyv benådet imod tvangsarbejde og forvisning 1625:130
 forvisning fra lenet 1635:293

150. mandhelgsfortabelse, mindremænd, tremarksmænd (jfr. 50, 82)

mandhelgsberøvelse 1621:5, 10, 14, 19, 20, 21, 22, 115,
123, 281, 522, 524; 1622:124, 211 (jfr. 210), 219,
224 og passim, jfr. gruppe 50
mandhelgsløs for 1 dlr. 1629:733 (jfr. 694)
mandhelgsløse betaler 3 mk. 1626:124
3 mk. for hjemmesiddelse 1628:463, 465, 475, 483; 1629:
242 og gruppe 31
3 mk. for beskyldninger for løgn 1627:261
3 mk. og forbud imod at møde på tinge 1629:262
lovfældning tinglyst 1626:260
lovfældt erlægger faldsmål efter lysning 1626:191

151. bandlysning (jfr. 74, 500)

trussel om bandlysning 1637:54

152. oprejsning, benådning (jfr. 308)

tilladelse til at forblive i fradømt hus 1630:255
bøn om benådning 1635:245 (jfr. 249, 262)
dødsdom medmindre benådning 1625:146; 1627:60; 1628:511;
1634:344; 1635:262, 283
benådet for dødsstraf, 1 år i fængsel 1628:157 (jfr.
1627:311)
tyv beder om nåde og ikke om retten 1625:*77
en dødsdømt tyv benådet imod kongens jern og forvisning
1625:130
sigtet tyv benådet på livet 1633:572 (jfr. 483, 504, 526)
i jern medmindre benådning 1635:283
tyv benådet med Bremerholm, undviger og stjæler igen
1624:39
benådning for bøder grundet fattigdom 1627:423b
benådning for 3 marksbøder 1626:124
i øvrigheds nåde og unåde 1627:348
herredsmænd nægter at benåde 1628:291

160. udentinglige reaktioner: undsigelse, trusler

fæster truer og undsiger godsfoged 1636:237 (jfr. 247)
drabstrussel og undsigelse 1628:238
vidnesbyrd om trusler og undsigelse 1630:248
undsigelse og trusler 1630:172; 1632:210; 1635:9 (jfr. 25)
forlig efter trusler og undsigelse 1630:370
trussel om drab 1625:39, 77
trusler om ildspåsættelse før gårdbrand 1634:231 (jfr. 232,
246, 269, 305, 314, 333, 344)
trusler imod husbond 1634:238
trusler imod godsfoged 1636:342
mand truer hustru 1634:232 (jfr. 246, 269, 305, 314, 333,
344)
trusler om slag og overfald 1626:378
trusler under pantning 1633:421

trusler og tvang 1628:495
 skældsord og trusler 1636:171
 trusler 1625:*122; 1630:135, 292, 357; 1631:122, 348;
 1634:205 (jfr. 196, 203, 217); 1635:283

162. uidentinglige reaktioner: hævn og fejde

hævn medfører drab 1634:247 (jfr. 240, 257)
 forsøg på at hævne drab 1627:30 (jfr. 38, 60)
 hævn, vold med døden tilfølgende tilføjet efter påstået uret
 1621:372 (jfr. 382)
 lovlig årsag til drab ikke bevist 1621:382
 frygt for hævn 1636:298
 hævn, overfald efter ærekrænkelser 1631:347
 orfejde fra dræbt kvindes slægt 1630:313 (jfr. 314)
 orfejde 1628:157
 bekræftelse af fred 1624:139
 løfte om fred i forlig 1636:6
 overfald efter forlig 1626:473 (jfr. 425, 435)
 slagsmål efter forlig 1625:65
 genslag imod kvinde 1627:192
 slag som gengæld 1633:325

163. uidentinglige reaktioner: afgørelser og forlig (jfr. 33, 236)

udentingligt forlig påstås indgået efter vold, afløses af
 forlig på tinge 1622:122
 løfte om uidentingligt forlig 1621:313
 søgsmål på trods af forlig 1621:278 (jfr. 209, 235, 341)
 vidnesbyrd om uidentingligt forlig 1621:105
 brud på uidentingligt forlig 1630:248
 anpart i bøde loves betalt uden for tinget 1621:263, 264,
 265
 spørgsmål om aftingning efter slagsmål 1634:123
 overfald med døden tilfølgende trods forlig 1621:372 (jfr. 382)
 forlig bekræftet på tinge 1625:19, 41; 1634:183
 efter kørsel i rug tilbydes skaden betalt 1629:769
 forlig om børnegods 1629:30
 forlig om afståelse af pant i hus 1628:585
 4 mænd lægger hænder på forligendes håndslag 1636:295

164. uidentinglige reaktioner: tvangsfuldbyrdelse

privat gældsindkrævning ved tvang 1625:*263
 privat pantning for ulovlig færdsel 1628:277
 privat udvurdering 1625:*263 (jfr. *322)
 gæld krævet ved nattetid i debtors hus 1629:434

BYLAGETS JURISDIKTION, BYSTÆVNET, LANDSBYSTYRET 170 - 199170. bylaget, bystævnet, gadestævne, kirkestævne (jfr. 234, 235, 236, 501)

en person ufredelig på gadestævne 1626:378
 gadestævne 1621:457
 efterlysning på gadestævne 1635:251
 tinglysning forkyndes sognefogder på sognestævne 1634:291
 tyvssag givet på sognestævne 1630:161 (jfr. 168)
 tilsigelse til hoveri på sognestævne 1636:253
 forkyndelse på sognestævne 1629:191
 varsel for restancer på sognestævne 1629:531
 skudsmål til sognestævne 1624:316; 1625:401; 1630:237,
 398; 1631:235
 sognestævne 1629:304; 1633:37; 1634:296

171. kompetence: saglig/stedlig, forholdet til tingene

kundgørelse på herredsting skal tingmændene tilkendegive
 på sognestævne 1632:148
 injurier under bymænds pantning behandles på tinge 1621:
 457 (jfr. 472, 473)
 menige bymænd som part i sag for herredstinget 1621:196,
 197
 bøde til bymænd, hvis forlig indgået på tinge brydes
 1621:366
 to fragår på tinge bymænds løfte om en okse 1626:41
 sager på tinge imod alle bymænd, se gruppe 6

173. de af bystævnet anvendte retskilder, vider og vedtægter, sædvaner (jfr. 60, 235)

bymænd mødes om bys vilkår 1635:192
 bys vedtægt 1637:32
 vide og vedtægt 1632:456

174. virkninger af vedtægtsbrud

oldermand opregner på videstok 1635:192
 penge i bøssen for forbandelser 1634:205
 fordeling af videpenge 1629:643

175. tvangsfuldbyrdelse, innam, pantning (jfr. 54, 120, 129)

dom, at pant taget i gadetvist imellem byer skal tilbage-
 gives 1632:3
 dom til udlevering af frapantede effekter 1632:357
 dom vedr. pantning udsat 1632:338
 bymænd dømt til at efterkomme dom om udlevering af pant
 1632:29 (jfr. 1631:644)
 bymænd pantet bymænd for for tidlig pløjning 1632:283
 bymænd pantet for ulovlige gærder 1632:308
 bymænd pantet 1625:4; 1632:464; 1633:127

forlig imellem byer efter pantning 1625:68; 1633:172
 gadestævnet panter for græsgæld 1621:457
 umage til tinget vedr. pantning 1633:238
 sag imod flere, som pantede 1625:*342
 pantning påstås at være ran 1633:348
 spørgsmål om pantning eller ran 1633:564
 frapantet økse kræves tilbage 1629:300
 tvist om pantning 1632:463; 1633:59
 pantning af sadel og tømme for ulovlig kørsel 1632:273
 en skjorte frapantet 1630:212
 en gryde frapantet for ulovligt gærde 1630:176
 en gryde frapantet 1630:332
 en plov pantet for gærde 1636:348 (jfr. 358)
 pantet plovjern tilbageleveret efter betaling 1637:31
 pantning, fordeling af videpenge 1629:643
 pantning for afpløjning 1626:286
 pantning for overhørighed ved udbedring af bro 1634:205
 (jfr. 196, 203)
 pantning for undladt broarbejde 1626:463
 pantning for brødskat 1629:254
 pantning for forsømmelse 1629:238 (jfr. 215)
 pantning for ulovlig færdsel 1628:277
 pantning for ulovlig græsning 1630:310
 pantning for markskade, ulukket gærde 1634:232
 pantning for gærder 1633:108
 pantning for ulovlige gærder 1633:421
 pantning for ulovligt led 1629:537
 pantning for skadegørende svin 1630:552
 pantning for ikke at vogte for kongens sø 1632:352
 opbud af panttagne effekter 1629:629; 1633:37
 tilbagelevering af panter tagne for pløjning 1633:487
 indløsning af pant for ulydighed 1629:191

176. landsbyens styre, fællesanliggender (jfr. 236)

bymænd sætter skelpæle i mark 1635:284 (jfr. 291)
 bymænd kræver syg hest fjernet fra fælleden 1627:248
 vidnesbyrd om varighed af videgilde 1625:229
 gildesøl 1635:367
 lås for fold ødelagt 1627:425
 hyrde at vogte for vangen 1634:232
 hyrden flyttet bort 1626:621
 hyrden 1634:232

177. indretninger og goder til fælles brug og benyttelse (jfr. 109, 111, 220)

indsamling til tyr 1626:237
 gildeshus 1636:251
 gadekærtdæmning, staver fjernet 1625:380 (jfr. 249)
 klokkerens hus og jord 1625:*58 (jfr. *73)
 kollektivt ansvar for bygærder 1630:567 og gruppe 141

200 - 699 DET IKKE-JURIDISKE REGISTER

NATURFORHOLD 200 - 209200. landskabet

banker 1633:250
 Bispebjerg 1635:203, 216; Valby bjerg 1625:67;
 1626:517
 enghule (lavning) 1635:338
 Heden (ved Soderup, Fløng s.) 1635:203
 kærhul 1634:241
 lyng (lyngklædt areal) 1629:86; 1635:245, 249, 262;
 1636:403
 moser 1628:452, 548; 1629:182; 1634:223. - Maglemose,
 se hovedreg. under Lyngby. - Skodsmose og Sømosen
 (Søborg mose jfr. 1632:435 (n.)), se hovedreg. -
 Viltes mose, se under Vangede. - Åmosen, se hoved-
 reg. under Virum
 mose og morads på mark 1630:40
 tørvemoser 1626:311; 1629:295; 1634:435. Jfr. ovf. lyng
 og moser

201. søer og vandløb

bække 1625:68; 1630:250; 1634:298; 1635:247 (s. 196)
 damme 1633:342, 418. Jfr. også mølledamme
 fiskeparker 1634:287
 fiskevand, lidet, inddæmnet i bymark 1632:491
 mølledamme 1631:336
 søer 1625:133, 245; 1628:507, 522; 1629:591, 645, 673;
 1630:40, 227, 348; 1631:203; 1632:259, 352;
 1634:66, 379, 429; 1635:247 (s. 198); 1636:264;
 1637:115
 vand, opstemning heraf ved møller 1634:287, 312
 åer 1626:420, 497, 522; 1628:433; 1629:66; 1635:272

202. hav og strand

stranden ud for Skovshoved, fiskeri på 9 favne vand
 1635:263
 stranden ved Skovshoved, tov (uld) efter fårevask flød
 her 1628:271
 stranden ved Vedbæk, Skodsmose eller Strandmøllen, ud-
 førsel af ved forbudt herfra 1633:15
 strandmaderne 1635:247 (s. 203)
 strandsiden 1629:125

203. vejrlig

is (på sø) 1634:231
 sne, megen 1636:199
 storm og uvejrlig 1629:250, 393

sommers tørke 1635:247 (s. 196)
 vinters hårdhed 1636:199
 våde åringer 1635:247 (s. 196)

205. vilde planter (jfr. 325)

hejre 1629:738
 mælder 1636:373
 siv 1630:227; 1633:250; 1635:257
 skudtromper (skurvrumper) 1636:373
 tagrør 1635:257. - Anvendt som tækkemateriale, se gruppe
 253
 ukrudt 1629:738

206. vilde og fremmede dyr

mus 1630:541
 hind 1628:355
 råbuk 1628:355
 støre 1630:341
 k.m.s jagt 1633:177. Se også gruppe 338
 dyrehaver, se gruppe 286

DET DYRKEDE AREAL 210 - 219

210. opmåling og afgrænsning (jfr. 107)

markeskel i almindelighed 1626:295, 318; 1628:347, 522;
 1632:209; 1633:300; 1635:285 (jfr. 291, 300), 345;
 1636:10, 199
 markeskel mellem landsbyer, uvist, 8 mænd at fordrage herom,
 sen. 13 oldinge at sværge 1626:447 (n.)
 skaft og mål 1631:496; 1632:3; 1636:27
 skel, gamle, med ny at forfriske 1635:300, 345
 skel og hævder, andre end forefundet i mark, tør synsmænd
 ikke oprette mod gl. hævder 1635:345
 markeskel i enge, syn herover 1633:395
 skel i tørvemoser 1626:286, 289, 311, 438
 reb og raft, jord mellem by og markeskel opbudt hertil
 1626:299, 318; 1628:347; 1636:10, 27 (jfr. 199)
 reb og raft, holm ligger ikke herunder til bymarker
 1634:382
 syn over bys agre, enge og gærder 1636:284, 285, 291,
 300, 345
 rebsmænd begæret udmeldt af fæster 1636:65
 8 mænd udmeldt at syne brøst og søge parterne forenet
 ved lodning, udlæg o.l. før evt. rebning 1636:65,
 199
 mål, have sit af jord at stå til rette for 1626:330
 fæstere hævder, de har ikke mere jord, end de har fæstet
 1636:10 (jfr. 27)
 ager forringet, uvist på hvilken side 1630:242 (jfr. 273)

udmåle jord (ager) 1630:273 (jfr. 242)
 eftermåling ved 8 mænd ønsket af fledsjord 1625:*338
 (jfr. *337)
 opmåling med løst mål af havrestykke 1627:231
 opmåling og overslag, naboers, af eng 1630:359
 framåling af toftejord 1634:216
 opmåling af haves jord 1626:392
 opmåling af gårder 1632:435; med reb og mål (efter
 skaft og mål) 1631:496; 1632:3; 1636:65
 indpæling af forlods jord 1636:199 (s. 18); af forlods
 eng 1636:199 (s. 19); af høvdemoder 1636:199
 (s. 19)
 afpæling af jorder 1630:273 (jfr. 242); med 2 pæle
 1635:284; af enge 1633:342, 418
 afpæling af skel mellem toft og ager 1628:259, 327, 342
 pæle i skifte sat af alle bymænd 1635:291
 pæle og sten ved ret skel mellem jorder 1635:300, 345
 pæle eller sten mangler mellem hinanden modløbende agre
 og enge 1635:345 (s. 246)
 bred sten holdt for ret skel og høvdesten 1635:245
 (s. 248)
 pæle eller sten sat i nygrave huller til fremtidig un-
 derretning 1635:345 (s. 247)
 tørvemose ikke lodskiftet førend afpælet 1634:435
 grøft om jord (tidligere indhegnet, nu øde) spores endnu
 1635:247 (s. 198)
 grøft skel i mose 1626:438
 holm, omflydt, indkastet med grøft og dige 1634:382
 jord (5 tdr.) lagt fra bymark til Ibstrups mark 1635:247
 (s. 202)
 jord (3 skp.) hengravet til ålekisten 1635:247 (s. 198)
 eng lagt fra bymark til Dyrehaven 1635:247 (s. 203-204);
 til Ibstrup 1635:247 (s. 202)
 overdrev for stor part lagt til Tange mark 1635:247
 (s. 206)

211. afvanding, opstemning, rydning og opdyrkning

søers og mosers afvanding 1625:133; 1634:298
 havrejord opløjet, da vand stod derpå 1628:405
 bæk gennemløbende bymark skader i våde åringer 1635:247
 (s. 196)
 bæk oprenset 1634:298
 sure pladser mangelstens i markerne 1635:247 (s. 196)
 grøfters opkastning og vedligeholdelse på markerne
 1629:306
 grøfters opkastning ved afvanding af tørvemose 1629:295
 grøft ved vej 1635:25
 grøfter som hegn, se gruppe 212
 toft vandlidende 1635:247 (s. 205)
 enge vandlidende p.g.a. opstemmet vand 1634:287, 298
 sluser 1627:318; 1634:298 (n.)
 dæmninger 1628:507; 1634:229, 287, 312; gadekærs dæm-
 ning 1625:380

jord indhegnet af overdrev og opdyrket 1633:250, 340
 plads med ege og bøge ryddet før indtagning til landbrug
 1633:250
 opbrydning af gl. leijord (pløjeland udlagt til græsning)
 1636:215 (n.)
 jord hengraved til ålekisten 1635:247 (s. 198)
 enghave indelukket af frit overdrev, men tredobbelt jord
 udlagt i skov 1632:210
 jord lagt under ladegårdsmarker, se grupperne 210 og 285
 rughaver indtaget under tovangsbrug, se gruppe 320

212. diger, grøfter, gærder og hegn (jfr. 107)

diger 1627:231; 1629:386; 1630:235; 1634:205; 1636:
 211, 235
 dige, gammelt, grønt, blødt (lavning) 1632:209 (n.), 212
 dige, grave herpå 1628:386; grave tørv hertil i overdrev
 1631:276
 inddigning af afbrudte gårdes marker til k.m.s vang
 1621:222
 grøft og dige, nykastet, krævet tilkastet 1636:236
 grøfter (diger) 1632:212; 1633:342, 418; 1636:235
 grøfter opkastede om k.m.s vange 1629:295, 306; 1636:
 232, 264
 grøfter kastede på begge sider af ledsted 1629:237
 grøfter, øde 1636:264; om øde jord, tidligere indhegnet,
 spores endnu 1635:247 (s. 198)
 gærder:
 gærder i almindelighed 1621:374; 1625:*277; 1626:248,
 292; 1628:369, 388; 1629:347, 746; 1630:63, 347,
 348, 502; 1631:262, 545; 1632:463; 1633:342, 418;
 1634:183, 232; 1636:199, 241, 298, 372
 gærder at kunne stå vangeværge 1626:402; 1630:299, 309;
 1634:213, 223; 1636:264 (jfr. 1626:384, 1630:286,
 1632:274, 1635:279)
 gærdebrydende kvæg, dets ejere kan dømmes at holde det
 inde 1632:352
 gærder, lovligt satte 1629:290; lovlige 1628:452, 469;
 1630:286, 348; ved magt 1631:510; lovligt lukket
 og ukæret i 15 år 1628:469
 gadegærder 1632:259; 1633:359; gadehegnet 1636:199
 gærde ved byhjørnet 1628:452
 gærde på dæmning ved mølle 1634:229, 287
 gærder omkring gård 1634:66, 146, 267; 1636:117, 162;
 fra gård til gård 1634:232
 havegærder 1628:432; 1632:96, 140; 1634:255, 267;
 1636:199; gærde i have 1634:232; ved ende af have
 1628:430
 havegærde mangler ved øde gård 1629:620
 gærder om kålhav 1629:438; mellem vangeled og kålhav
 1626:292
 gærde om enghave 1626:402; for rughave 1630:286
 toftegærder mellem tofter 1626:292; mod fælled 1630:
 167, 191, 193, 202, 209, 228, 239

gærder for eng 1631:346
 gærder for og mellem landsbyers vange 1628:433, 452;
 1630:255, 286; 1631:252; 1634:232, 249; 1635:272,
 279; 1636:348
 gærder mellem to landsbyers vange 1630:299, 309, 552;
 1632:259, 308, 435; 1633:59, 84
 gærder mellem vang og fælled 1628:386 (jfr. 427), 433,
 452; mellem fælled og overdrev 1625:*26, *57
 (jfr. *78), *247
 bygærder, egne 1630:567
 gærder om gårds vang 1636:162
 gærders lukning i lovlig tid 1628:388, 433; fra 1. maj
 1628:369; 1633:421; 1636:232
 gærders lukning og vedligeholdelse om rugvang fra mik-
 kelsdag 1633:68
 gærder, pligtig vedligeholdelse af 1626:292
 gærder, nyopsætning af 1630:235, 251; 1631:463
 gærder i marken, bymænd forsamlede gik til 1634:232,
 305, 379
 gærder, bymænd "gik med" 1633:532
 gærder i marken, bymænds og bykarles eftersyn 1630:310
 gærder, fæster lukkede 1632:209; 1634:232
 gærders lukning, voldgift (eller forlig) herom 1627:
 216; 1628:430; 1630:193
 gærdelukning, aftægtsfolks, se gruppe 540
 gærder, bytning af 1633:84
 gærder om præsteholm lukkes af bruger, som før af præ-
 sterne 1632:435
 gærder, arme herpå 1626:301; 1635:272; 1636:199
 gærdeskifter (stykker af gærder) 1630:286; 1634:223;
 1636:199
 gærdested 1630:251 (jfr. 235); 1632:274
 gærdevogter (ved gærder om dyrehaver o.l.) 1628:548
 gærder (også om k.m.s arealer), syn herpå 1621:374;
 1625:178, 245; 1626:402, 455, 462; 1628:369, 388,
 432, 433, 446, 452, 548; 1629:237, 276, 311;
 1630:128, 167, 258, 261, 286, 299, 309, 348; 1631:
 462 (jfr. 408); 1632:251, 259, 274; 1634:66, 146,
 213, 223, 229, 287, 312; 1635:272, 279, 300 (jfr.
 285, 291), 345; 1636:65, 162, 199, 264
 markgærder at skiftes mellem alle naboer 1629:237;
 delt som før og uklaget 1635:345 (s. 249)
 gærder, nabobyers mænd at lukke halvt med hinanden, da
 skel mellem deres marker 1632:259, 308, 435;
 1633:59, 84, 172
 gadegærders lukning, 2 store gårdes andel lig 6 andre by-
 mænds 1632:259
 gærders lukning påhviler bestemte gårde for fastsatte
 stykker 1629:276, 311
 gærders vedligeholdelse af stengærdsel eller jord fast-
 sat for de enkelte gårde 1635:300, 345 (jfr. 1636:
 10, 27)
 gærder, enhver sin del og lod efter deres landgilde over
 den hele by 1636:199

fæstere villige at tage de gærder, de bør have 1636:27
 gærderne i bymark opbudt til reb og raft ved rebning af
 bys agre og enge 1635:285; 1636:10 (jfr. 65)
 gærders opmåling 1631:496; 1632:435; 1636:199
 gærder delt efter landgildejord og engs størrelse (mål
 angivet) 1636:199
 gærder om lejet jord i rugvang vedligeholdes af lejer
 1633:137
 gærder om bymark, uvist for synsmænd, hvem der skal
 lukke 1628:452; 1635:279
 gærder i, om og ved bymarker, ulovlige, brøstfældige,
 øde 1621:524; 1622:256; 1626:402, 592; 1628:369,
 388, 432, 433, 452; 1629:87, 347; 1630:128, 176,
 286, 309, 468, 552, 567; 1631:37, 252; 1634:66,
 146, 183, 232, 267; 1635:272; 1636:162, 264, 348
 gærder, ganske øde, ikke lukkede d.å. 1628:452, 469
 gærder, ødegårdes, var øde 1628:469; 1635:279
 gærder, sløjfede 1625:*26, *57, *78 (jfr. *101), *247
 gærders afbrydelse og færdsel aflyst 1631:409
 gærder opbrudt p.g.a. færdsel 1629:769; 1634:287
 gærdestykke stjålet 1634:249
 gærdelukning forsømt (hoveri for Vartov?) 1632:473
 panttagning for ulovlige gærder, se grupperne 236 og 237
 betaling til by i stedet for pantning 1636:358
 gærder, gab (huller) herpå 1628:386, 469, 501; 1629:
 488; 1630:309, 427, 468, 552; 1636:264
 gærder, gab jordtrådte 1628:388, 433; 1630:348;
 1635:272
 gærder, hvor staver afhugget 1628:480 (jfr. 723)
 gærder, med ris lagt i hul 1628:386, 501; med afhuggede
 staver og ved lagt i hul 1628:480
 gærde, hul herpå, fæster uvidende og uadvaret herom
 1628:469
 gærde, svinegab herpå i 2 dage 1630:468
 gærde, sti gennem gab 1630:348
 gærder på Ibstrups vold 1629:290
 gærder om dyrehaver og k.m.s vange (ladegårdsmarker m.v.)
 1624:152; 1625:178, 245; 1626:384, 442, 445 (jfr.
 446), 455, 462; 1628:446, 548; 1629:235, 264, 290,
 321, 347, 368; 1630:235, 251; 1631:408, 462, 463,
 496, 510; 1632:3 (jfr. 1631:599 og 644); 1633:108,
 133, 154a, 421; 1634:213, 223, 237, 264, 287, 511;
 1635:272; 1636:20 (jfr. 81), 210 (jfr. 82), 232,
 237, 264, 287, 315 (jfr. 300), 479
 gærder om alle k.m.s vange i herredet at lukke og grøfter
 at opkaste 1636:232, 264
 gærderne om k.m.s arealer, inden- eller udenherredsparter
 1628:548; fæstere (udenfor Sokkelund hrd.) i Smørum
 og Ølstykke hrd. deltager i lukning 1636:264
 gærderne om k.m.s arealer, sogneparter m.h.t. lukning
 1626:384; 1628:446, 548; 1631:463, 496; 1632:3;
 1636:264, 287, 315 (jfr. 300); bys part 1631:510
 gærder om ladegårdsmark (Islevmark), Vartovs fæstere har
 part i gærdelukning her 1636:264

gårder om k.m.s arealer, ulovlige, brøstfældige, øde
 1626:384, 442, 445 (jfr. 446), 462; 1628:548;
 1631:408, 462, 463, 496, 510; 1633:421; 1634:223,
 264; 1636:264, 287

gårder om k.m.s arealer, sløjfede 1630:235, 251

gårder om k.m.s arealer, gab (huller) herpå 1624:152;
 1628:548; 1629:368; 1631:462, 463, 510; 1633:133;
 1636:264, 287

gårder om k.m.s arealer, opmålte 1636:287

gårders lukning, uvist hvem det påhviler 1628:548;
 1631:408, 462, 463, 496; 1636:264

risgårder 1628:433, 501, 548; 1631:262; 1636:264

steggårder 1625:178, 245; 1628:446, 548; 1629:290;
 1634:511; 1636:264

stengårder 1628:548; 1635:272; 1636:236 (præsts), 264

gårdemateriale må tages til egne gårder af underskov på
 fæsteres egen grund 1630:95

gårde(materialer) 1625:249; 1636:343 (brændsel)

gårdestumper og stykker, gamle 1629:290, 321

gårdepæle 1636:199

gårdsel 1636:4, 20 (jfr. 81), 82, 210, 343

gårdsel, grøn, med løv på 1636:20 (jfr. 81), 210

gårdsel og staver, 3 læs heraf hentes af hver bomand i
 sogn til k.m.s markgårder 1636:210 (jfr. 82)

gårdematerialer, jord som 1635:300, 345

lægter til opretning af steggårder 1628:548; pånaglet
 gårder 1636:516

gårdemateriale, ris som 1624:123; 1628:386, 433, 501, 729;
 1629:237; 1630:235, 251, 286; 1631:262; 1634:249;
 1636:343

gårdemateriale, staver som 1624:123; 1625:*277, 39, 380;
 1627:65, 318; 1628:129, 327, 386, 433, 466, 480, 729;
 1629:237, 746; 1630:63, 235, 251, 286; 1632:308;
 1634:146, 249, 511; 1636:210, 299, 343; ender af
 staver 1625:380; staver afhuggede eller oprykkede
 1628:480; borte 1634:146

staver borttaget af kvinder fra gårder el.lign. 1625:380;
 1629:746; 1630:63, 255

gårdemateriale, steg som 1628:548; 1629:255, 264, 290,
 321; 1635:146, 203, 216

gårdemateriale, sten som 1635:300, 345

tæppe (gårdemateriale) 1625:380

gårdepenge (vedr. k.m.s gårder), se gruppe 304

hegn o.l.:

hegn og anden lukning mellem to landsbyers marker 1632:
 259; delt mellem byerne halvt til hver 1632:435

lukning til markskel ved sø krævet opsat 1628:522;
 1629:591, 645, 673

indhegning af Københavns bys mark mod landsbyers kvæg
 krævet af byerne 1632:241

hegn og lukke mellem Københavns enemærke og landsbys fælled
 sat på landsbys grund 1632:251, 274

hegn for eng at lukke af besidder 1634:287

hegn til halned af haver (uden Nørreport) 1635:375, 445
 hegn om have, ved fæster, når indelukket; når udlagt til
 vang, alle grander deri lodgærde som i alt andet gade-
 hegn 1636:199
 indhegning af jord og grund til nyopført hus 1633:250,
 340
 indhegning af jord til hus for sig 1635:247 (s. 204)
 indelukning af bys fællestoft, når fælled med omliggende
 byers samtykke 1635:247 (s. 204)
 stænge ved sø, ulovligt 1630:348
 stænge ved ålekiste for kvæg 1634:248
 led, ledsteder:
 led 1625:*57, 245; 1627:239; 1628:357, 490; 1630:
 128; 1633:250; 1635:272; 1636:264, 293 (s. 54);
 omhugget 1625:*57, *78, (jfr. *101), *247
 led at vedligeholde af bestemt gård 1635:272
 led ikke holdt lovligt 1629:537
 ledsteder 1624:77, 123, 140; 1625:68; 1628:452; lukning
 med ris og staver 1624:123; 1628:729; 1629:237
 ledsted, byer ikke deltaget i hængning (lukning) af
 1624:77
 gadeled 1632:259; 1633:359
 gadegårdeled, fordelt på gårde efter størrelse 1636:199
 gårdsled (led ved gårde) 1624:141; 1626:409, 463;
 1629:66; 1630:341; 1631:586; 1632:242, 261, 269;
 1634:203, 205, 328; 1635:444. - Ledstolper og låger,
 se gruppe 253
 haveled 1636:298
 kirkeled 1626:424
 vangeled 1626:292; 1627:318; 1628:128; 1633:359;
 1634:313; 1635:432; ulovligt hængte 1629:347;
 1634:50, 147 (jfr. 122)
 vangeled for ladegårdsvang med lås for 1636:237
 vangeled kan ikke selv falde til og mangler klinke
 1634:50
 vangeled vedligeholdet af 5 mænd i by 1634:50, 147
 (jfr. 122)

213. adgang, markveje og fædrifter (jfr. 104)

veje i almindelighed, se gruppe 462
 vej til slotsfogdens mølle fra gård 1635:272
 veje, færdiggørelse heraf 1631:281; af veje til ladegård
 1629:295
 veje, oppløjede 1627:197, 214; 1629:237
 veje, fæstere af agre kan ikke komme ud dertil 1635:345
 (s. 248)
 veje over mark, aflyst 1625:*242; kørsel gennem vange
 tværs over mark aflyst 1631:409
 veje, ulovlige, forbud at gøre sådanne på bymark 1625:*242
 vejs vedligeholdelse (i enge) 1629:507
 gangsti gennem enemærke aflyst 1630:139
 gyder 1633:250
 hjulspor (vogn slod) 1629:86
 kirkeveje 1626:312; 1629:237; 1630:40; 1636:541 (jfr.
 505); 1637:31

kirkeveje, rette 1630:135
 kirkevejen fra Lyngby til Lundtofte 1637:110
 led, se gruppe 212
 markveje 1635:444; ødelagt af vand fra sø 1630:40;
 kørsel tværs over mark 1629:86
 mølleveje 1629:237; 1633:250, 340
 vej eller sti, trusler om overfald her 1628:238;
 1634:205
 stier, fra kirken 1630:135; gennem gab i gårde 1630:348
 stileje, afløsning heraf 1632:211
 tværvej 1629:86
 vad 1629:368; 1631:62, 463; 1636:264; 1637:115

214. landsbyens tilliggende uden for byen (jfr. 111)

bys fang og fælled 1633:300
 fællesdrift vedr. 2 landsbyer 1633:300
 nabolandsbyer har fælles (fælleds) løb sammen 1632:283
 græsgange 1621:510; 1635:224; 1636:333
 græsgang, ingen udover fælled 1635:247 (s. 200, 206)
 græsning, fælles, mellem vange og ladegårdsmark
 1633:300
 græsgang forringes, når landby i fællesløb med nabolandsby
 risper sin fælled 1632:283
 græsning, se iøvrigt gruppe 361
 jord under fæfod, liggende til græsgang for landsby
 1633:250, 340
 overdrev (ore) 1625:*26, *57, *247, 68; 1631:276; 1632:
 209, 212, 317 (skov); 1635:224, 247 (s. 196, 198,
 200, 201, 203-208). - Nærums ore 1621:392 (n.);
 1628:468; 1629:393
 overdrev, frit fælles, heraf indelukket enghaver 1632:210
 oren, opdyrkede arealer og enge her 1635:444
 overdrev, godt til græsgang 1635:247 (s. 207)
 overdrev, en stor part heraf fralagt til k.m.s mark, iøv-
 rigt ganske bart 1635:247 (s. 206)
 overdrev til by mådeligt ilde til deres kvæg 1635:247
 (s. 201)
 overdrev til byer meget ringe eller skarp 1635:247
 (s. 196, 197, 198)
 overdrev, intet til by, ingen anden græsgang end fælled,
 udlagt af vange 1635:247 (s. 202)
 overdrev i skove, varierende kvalitet 1635:247 (s. 200,
 203, 204, 205, 206)
 strandmader som overdrev foruden fælled 1635:247 (s. 206)
 landsbyer har "horn mod horn" (lige mange stykker kvæg) på
 deres marker og fælled 1632:241 (n.)
 almends jord 1635:247 (s. 204, 205)

215. bymarken og dens opdeling (jfr. 217, 320)

bymarker 1621:524; 1624:71; 1625:*85, *242, 245; 1627:
 231, 250, 300, 430; 1628:277, 490 (jfr. 491), 522,
 548, 581, 691; 1629:295, 306, 352, 497, 529, 530, 553,
 645, 673; 1630:273, 289, 300, 309, 335, 427, 474, 482,

567; 1631:147, 409, 544; 1632:209, 241, 259, 274, 283, 295-296; 1633:418; 1634:241, 313, 319; 1635:160, 167, 224, 247, 272, 285, 291, 292, 293, 300, 371; 1636:33, 65, 199, 235, 264, 299, 373, 394, 403, 510

bymark skadet af gennemløbende bæk 1635:247 (s. 196);
af mange veje 1635:247 (s. 196)

forsvunden bys mark bruges af fæstere 1635:247 (s. 207)

vange 1626:199, 301, 327; 1627:216, 318; 1628:128, 215, 307 (jfr. 303), 386, 395, 412, 430, 433, 452, 466, 482, 522, 548, 638; 1629:347, 355, 488, 582, 591; 1630:209, 286, 299, 309, 427, 468, 474, 486, 502, 552; 1631:20, 83, 409; 1632:274, 456, 463, 467; 1633:68, 300, 375; 1634:50, 232, 289, 454; 1635:224, 247, 264, 272, 278, 345, 432, 444; 1636:199, 348

bygvinge, rugvinge og fældeled, se gruppe 320

vange, k.m.s, se gruppe 285

vang, Vartovs 1629:359, 378; 1635:252

vang, møllers 1634:393; 1635:400

vang, stenhuggergårdens 1627:265; 1635:272; med træer 1636:162

vang, lille 1630:486

bys ene vang har kun ubetydelig eng 1635:247 (s. 199)

vang, kvæg indkommet her 1630:427; 1632:467

vang, vogte kvæg her om natten 1630:427; 1632:456

vang, kvie stjålet her 1630:454

vang, so her, men lovligt hæftet 1630:474

vang, svins løb i korn her 1629:488, 582; 1630:474; svin skader havretraver her 1635:432

vang, øg jaget heraf, så skadet på staver 1628:466

jord, bys 1632:283

jord indelukket til enghaver tredobbelt udlagt af deres jord i skoven 1632:210

marker skadet af sø 1635:247 (s. 198)

bysmark, lidet fiskevand her 1633:491

bysmark, tørvegrav her, ulovlig 1636:540

marken, fæstere gik herved på egen grund til karle 1635:9; at se til noget ude liggende korn 1629:488; at se afmejning 1635:291

marken, gå ud til sin plov her 1634:379; gå her om midt dagen med mad til pløjende ægtefælle 1634:379 (s. 79); gå her en morgen og finde kvæg i vang 1630:427; gå her for indseende med sine folk 1636:295; komme til to pløjende mænd her 1631:310; gå og så her 1631:310; løbe efter folk her for overfald 1626:378

marken, gå ned ad fra by 1634:232 (s. 19); gå fra gård tværs over 1634:232; gå hjem af 1627:465 (jfr. 1632:182)

marken, alle bys mænd her at sætte skelpæle 1635:291

marken, skabede øg og heste forbudt her, naboer må skyde dem 1636:235

marken, hopper går her 1626:114; hest i tøj her, øg taget heraf (fælled) 1629:554

marken, grise gik heraf, nogle blev stjålet 1631:296;
 svin gik på rugen her 1635:167

marken, tyverier af husdyr her: får 1624:71; grise
 1631:296; 1634:313; heste 1625:146; 1627:213;
 1631:294; 1633:307; stude 1624:71; svin 1635:
 167; øg 1624:71

marken, drab her 1629:497, 529, 530; overfald her
 1633:331; 1636:299; voldtægt her 1635:160

ager, i almindelighed 1632:491

ager og eng, i almindelighed 1621:320; 1635:300, 345;
 1636:199

agerjord, nogen 1633:521

græsgang til by ringe hvert 2. år, må leje den andre ste-
 der 1635:247 (s. 197)

græsgang til by, da den ene (af 3) vange helt ringe,
 kan byen ikke føde sit kvæg, men må leje på andre
 steder 1635:247 (s. 199)

græsgang ulastelig til by 1635:247 (s. 198); god
 1635:247 (s. 200)

græsgang til by kun på fælled 1635:247 (s. 202)

græsgang i skove 1631:454

græsgang, stude tilhørende person i København gående her
 1636:333

græsning, se iøvrigt gruppe 361

enge i almindelighed 1628:277; 1630:310; 1632:463,
 491; 1634:287, 312; 1635:247. - Se iøvrigt ovf.
 ager og eng

enge skal følge agerjord 1636:199

eng kun rørdynd og udygtig 1635:247 (s. 207)

eng ubetydelig i bys ene vang 1635:247 (s. 199)

enge, køre dem ned 1628:277

enge, oversvømmede til tider 1625:133; 1634:298;
 skadede af opstøvning 1634:312

enge, ejendomsforhold uvist 1626:534, 535

eng for enden af 2 stykker jord 1636:199

engen, hest gik heri 1631:310

holm, som er eng 2 år 1634:274

furur, frapløjet, men igen væltet tilbage 1631:333;
 frapløjet bør lægges til igen 1635:345 (s. 248)

ren 1635:345 (s. 247); 1636:199 (s. 17), 505

ryg på agre 1629:769

ryg på agre kendes på forpløjning 1635:345 (s. 247)

tværskår pløjet ind i eng 1631:333

bymarkens opdeling (særlige betegnelser):

agerlodder (for andres agre) 1635:345 (s. 246)

almends jord 1635:247 (s. 204, 205)

bol 1635:291

bylække (areal?) 1629:253. Jfr. løkker ndf.

enemærker 1635:247 (s. 205); (i skov, men dyrket) 247
 (s. 207 (bis))

fledsjord 1625:*337 (jfr. *338)

forlodsjord, indpælet 1636:199

forpløjninger 1636:261; 1635:345

holme, se Bispeholmen og Præsteholmen i hovedreg. under Brønshøj
 høvder 1635:345; øverste høvde 1627:216
 høvdemoder (sammenstød af flere høvder) 1635:300, 345
 klap, nederste, på ager 1636:195
 løkker 1625:209. Jfr. byløkker ovf.
 mellemparter 1636:199
 oreagre 1629:186
 otting jord, en foged otting 1626:359. Jfr. gruppe 670
 skifter (agre) 1635:345
 vrætter (mindre agerstykker, evt. som forpløjning eller skel) 1635:345 (s. 247) (n.); småvrætter 1636:199
 enghuler (lavning i opdyrket areal, brugt til f.eks. høavl) 1635:338
 englodder 1636:199
 engslåder 1636:332
 engstykker 1636:199
 forlodsenge 1636:199
 skifter (i enge) opdelt mellem bol 1635:291

216. fordeling af andre goder (fiskevand, skov) (jfr. 102)

arealer ved søbred med siv 1630:227 (jfr. 241); siv og rør skåret her tilhører den, der har fæstet grunden 1635:257
 enemarker i skove, tilsæede 1635:247 (s. 207) (bis)
 fiskevand, lidet, inddæmmet i bys mark 1632:491
 fiskeri i mølledam 1631:336
 herlighed, eller hvad det kan være, til byer og gårde 1635:224
 jus patronatus (kaldsret), til kirkegods 1637:79
 moser og tørvemoser, se gruppe 200
 skov til gård (i Lyngby) 1633:522; 1634:66
 underskov på egen grund 1630:95
 enge i moser, se gruppe 217
 enge i skove, se gruppe 217
 enghaver i skove, se gruppe 222
 overdrev i skove, se gruppe 214
 lergrave, se gruppe 332
 tørvegrave og tørveskæring, se gruppe 328

217. den enkelte gårds tilliggende uden for byen (jfr. 100, 215, 302, 320, 322)

agre, enkelte 1621:105, 133; 1624:90; 1626:67, 336; 1628:215 og passim
 agre, aftægtsfolks, se gruppe 540
 agre med angiven udsædsmængde 1621:105, 133; 1626:336; 1627:369; 1628:395, 405, 516; 1629:431; 1630:347 (jfr. 335), 396, 502; 1631:133 (jfr. 1630:567); 1632:127, 128, 130, 200; 1633:202, 212, 213, 217, 221, 241, 242, 243; 1636:298. - Jfr. også gruppe 320

agre, tiende talt her 1629:442; tiende sat fra her 1624:90; forbud mod afførsel af tiende herfra uden minde 1632:256; tiende bortført herfra uhjemlet 1629:442 (jfr. 1634:382, 414, 416, 430)

møggagre 1633:202

oreagre (hvilende agre) 1629:186

rygager (også marknavn) 1636:295 (n.)

agre, gang henover 3, 4 eller 5 agre 1631:112

ager, mand gik og harvede herpå 1631:310

agre, ender heraf 1630:502; 1631:83; 1632:130; 1634:289; 1635:444

agre, nederste ende heraf 1631:300; 1634:184

agre, øverste ende heraf 1631:300

agerender med angiven udsædsmængde 1634:289

enge 1625:*73, 372; 1626:424, 462; 1627:454; 1628:367, 387, 405; 1629:35, 36, 37, 132, 311; 1630:137, 259, 284, 359, 386, 507; 1631:20, 195, 333, 346; 1633:68, 311, 332, 342, 359, 395, 418, 528, 589; 1634:248, 272, 274, 287, 355; 1635:240, 284, 291, 345, 444; 1636:337, 344, 352, 372, 406

enge, aftægtsfolks, se gruppe 540

enge i mose 1635:247 (s. 206)

enge, hvori tørveskæring 1636:358; 1634:243, 272, 287

eng, med ulovlig tørvegrav 1637:13 (jfr. 1636:540)

enge i skove 1626:534, 535; 1635:247 (s. 204)

enge, ender af 1631:333

eng, gå og rive hø her 1628:277

gårdsædeenge 1633:342, 418

jord, gårds, mellem by og markeskel 1628:347

jord og ejendom liggende til gård i marken 1628:395

jorder liggende til gårde 1629:405; 1635:224

jord og grund, hus bygget her, hvor intet hus lå før 1633:250 (jfr. 283), 340

jord, gårdes, bys fæstere tilbyder at afstå jord, de evt. har udover, hvad skaft og mål kan være 1636:10, 27 (jfr. 1635:284, 285, 291, 300, 345); 1636:199

gårde, store m.h.t. tilliggende 1629:239; 1635:224, 247 (s. 196), 300, 345; 1636:199

jord, halvgårds, i marken 1636:45

jord, nogen, betaling herfor 1631:247; strid herom 1636:197, 215

ødegårdsjorder, bortfæstede 1626:246; 1627:123; 1635:224

jordstykker 1625:*73; 1626:330, 336; 1627:216, 231, 250, 456; 1628:342, 719; 1630:175, 242, 273, 274, 326, 350, 486, 502; 1633:393; 1635:247 (s. 206), 338, 444; 1636:234, 241

jordstykker med angiven udsæd 1625:*73; 1628:405; 1630:347 (jfr. 335), 502; 1631:133 (jfr. 1630:567)

jord på Ryet 1635:216

jordstykke med havre løber over et dige 1627:231 (jfr. 250)

jordstykke på bymark brugt af forvalter i Kongens Have 1630:335 (jfr. 247)

almends jord dyrket af 3 fæstere 1635:247 (jfr. 205);
 dyrket af møller 1635:247 (s. 204)
 forlods jord, liden, årlig udsæd angivet 1635:202;
 fæster har 2 pund jord foruden, men ganske udygtig
 til korn og hø 1635:247 (s. 208)
 holm (Degneholm), jordstykker lå som klokkerjord 1625:*73
 kirkejord 1625:*58
 gårds brug 1636:352
 gårde, med des rette tillæg 1635:202; og des tillæg
 1635:224
 gård med huse og anden tillæg 1635:444
 mark, gårdes 1621:222
 grund, gårdes 1626:424, 479; 1630:274; 1633:298, 318,
 332, 418; 1634:262, 264, 396, 408, 409, 435;
 1635:193, 210
 grund, fæsters 1621:94; 1634:435; 1635:9
 grund, fæsters egen, som han giver skat og landgilde af
 1634:353 (jfr. 364)
 grund, fæsters egen jord og 1635:25
 grund, fæsters egen, hvorpå underskov 1630:95
 magelæg af jorder m.v.:
 eng mageskiftet med jordstykke (degnejord) 1625:*73
 mageskiftet af tofter ubevist 1626:292
 bytte af jord opgivet efter trætte 1627:456

218. vurdering af jord

synsmends instruks, om byers jorder er leragtige, kolde,
 sure eller godt grødefulde 1635:224 (jfr. 247)
 enemærkes jord sandet og gruset 1635:247 (s. 207)
 bymarker sandede og grusede 1635:247 (s. 200); meget
 sandede og grusede 1635:247 (s. 208)
 jord (1½ pund) sandet og gruset 1635:247 (s. 202)
 jord (2 pund) kold og sandet 1635:247 (s. 204)
 jord, sandet, ikke korn givtig 1635:247 (s. 204)
 jord (3½ pund) sandet og ikke så dygtig at så i som byens
 øvrige jord 1635:247 (s. 204)
 1/3 af bys 2 vange meget sandede og grusede 1635:247
 (s. 205)
 1/3 af bymark udygtig og ufrugtbar for sands og grus'
 skyld 1635:247 (s. 206)
 1/3 af bys jord udygtig til pløjning, bærer ikke græs til
 nytte 1635:247 (s. 200), jfr. 247 (s. 201)
 jord (2 pund) leret og sandet 1635:247 (s. 207)
 byjorder stedvis noget leragtige 1635:247 (s. 201)
 bymarker leragtige, mange steder med sure pladser, udyg-
 tige til græs eller udsæd 1635:247 (s. 196)
 jord (2 pund) ganske udygtig og ufrugtbar til korn og hø
 1635:247 (s. 208)
 bymarker ikke ret dygtige til rug, ofte mindre høst end
 udsæd 1635:247 (s. 199) (bis)
 overdrev meget skarpt 1635:247 (s. 196), ganske skarpt
 (sst. s. 206), ganske bart (sst. s. 206)

gårde har ingen god jord 1629:239
 jordstykke påstået udygtig, ikke bedre end havrejord
 1630:326
 havrejord (5 tdr.) 1635:247 (s. 202)

LANDSBYENS OMRÅDE 220 - 229

220. fællesarealer i byen

fortov 1626:261; 1634:396, 408 (n.)
 gader, bys 1625:57; 1626:390, 409, 477, 652; 1627:264;
 1628:396, 476, 687; 1629:321; 1630:248, 287, 303,
 322, 341, 509; 1631:220; 1632:137, 242; 1633:286,
 350, 421, 483; 1634:104, 203, 247, 315, 379; 1635:
 10, 216, 247 (s. 203); 1636:264
 gaden, gå på eller opad 1633:344; 1634:232, 238; 1635:
 258; 1636:295, 299; komme ud på 1635:192; sidde
 på 1634:232; drikke øl på 1635:357; 1636:295;
 stå på 1633:344; 1635:357
 gaden, hurlumhej på 1634:205
 gaden, slagsmål på 1636:295
 gaden, møde om byens vilkår på 1635:192, 258
 damme 1633:342, 418
 gadekar 1625:380
 gadebakke 1631:334
 gadehuse, se gruppe 251
 majbænk (på gaden) 1636:295

221. tofter og toftejord

tofter 1625:*277; 1626:261, 639; 1629:66, 215; 1630:
 193, 209, 228, 259; 1632:484; 1635:224, 247;
 1636:293 (s. 54), 295 (s. 61)
 toft ud for gård 1626:292
 toft ud med hus (vurderet til bygsæd) 1636:199
 toft på gaden (udsæd byg), som nogle bymænd har her, de
 andre deres i marken 1635:247 (s. 203)
 tofter løber fra hver sin gård lige mod fælled (dog en
 toft ud i vangen for sig selv) 1630:209 (jfr. 258)
 tofter på den anden side gærde 1626:292
 toft forkortet p.g.a. vandstade 1635:247 (s. 205)
 tofter, øde 1631:20; ubrugelige, duer aldrig, men land-
 gilde gives 1635:247 (s. 205)
 toft, pløjet 1628:259
 tofter med korn 1628:432; ved gårdene med 1 skp. sæd i
 hver 1636:373
 tofter med angivet udsædsmængde og oftest -art 1625:*73;
 1633:202; 1635:247 (s. 205) (bis)
 Degnetoft, vest for kirke 1630:242, 272
 Smedetoft, del af degnejord 1625:*73
 toft liggende til 2-3 gårde 1635:247 (s. 204)
 tofter i marken 1635:247 (s. 203)
 tofter at indhegne eller udlægge 1630:167, 258

tofter sås hvert år 1630:228, 258
 toft indelukket, når der er fælled 1635:247 (s. 204)
 tofter, gårdsæders, følger vangerotationen 1635:247
 (s. 205)
 toftejord 1628:327, 342; 1634:216
 toftejord, 2 agre ud med gærde 1636:199
 tofter, gå ud på toft og slå klimp med kølle 1636:295
 (s. 61)
 toft, stå herpå 1628:321
 toft, hunde holdt herpå 1633:481
 toftgærder, mellem tofter 1626:292; mod fælled 1630:
 167, 191, 193, 202, 209, 228, 239

222. kålgårde og haver (jfr. 327)

abildhaver 1634:232
 haver 1626:392; 1628:238, 430, 432; 1629:620; 1632:96,
 140; 1633:250; 1635:25, 224, 247, 264; 1636:162,
 298, 466, 515
 have indhegnet 1636:199; led for have 1636:298
 have, brønd heri 1634:255
 have med fiskeparker 1634:287
 haver uden Nørreport 1635:375
 have til ødegård opgravet i lergrave 1629:620
 have, liden (4 tdr. bygs udsæd) 1635:247 (s. 201)
 have, dels indelukket, dels udlagt til vang 1636:199
 (s. 20)
 haver, følgende trevangsrotationen, de to år sået med
 havre 1635:247 (s. 206)
 have, stå i 1634:232 (s. 19), 391 (s. 83), 513 (s. 112)
 haverum, mange steder kun til kål til husfornødenhed
 1634:255 (s. 39)
 blegehaver, præsts 1636:236
 dyrehaver, se grupperne 206 og 286
 enghaver 1624:71; 1628:395, 610; 1635:247 (s. 208),
 444; med træer 1636:22
 enghaver, med kål og græs 1625:81
 enghaver, i skove 1635:247 (s. 204, 207)
 enghaver, indelukket af overdrev 1632:210
 enghave, stude jaget heraf 1632:209 (jfr. 212)
 enghaver, Vartovs 1625:81; 1626:402
 enghave (Krohaven, Krughaven i hovedreg. dels under Lyngby,
 dels under Stokkerup), dyrket af 7 fæstere 1632:210;
 1635:247 (s. 205)
 kalvehaver 1628:469
 kongens haver (og vange) 1625:178, 245. - Jfr. også Kongens
 Have, se hovedreg. under København
 kålhaver 1626:292; 1629:438; 1631:194, 415; 1633:253,
 297; 1635:264; ud mod landevej 1634:513 (s. 112);
 slet øde 1630:254; 1636:515
 kålhaver, aftægtsfolks 1633:68; 1635:264, 444
 kålstykker 1625:250; 1634:183
 ruhaver, se gruppe 320
 grave sig en plads på jordsmon 1633:250

LANDSBYENS BEBOERE 230 - 249230. i almindelighed (jfr. 6, 170-177, 231, 234, 235)betegnelser:

bys folk, unge og gamle 1630:386
 byfolk, menige 1630:386
 byfolk, menige, mandfolk og kvindfolk 1626:406
 grander, alle 1636:199
 landboer, alle, i by 1632:491
 bomænd, bys 1624:104; 1625:*101, *247; 1635:345
 bomænd, alle i by 1628:729; 1636:518; alle i 2 byer
 1634:298
 bomænd, alle på nær een 1635:291
 bomænd med præsten 1625:*26 (jfr. *6)
 alle bys mænd, både bomænd og gårdmænd, så mange som har
 kvæg 1621:135
 alle bys bomænd, så mange som har jord og eng i marken
 1635:300
 bomænd i almindelighed 1631:274
 bomænd, se også gruppe 231
 alle naboer, bomænd og husmænd 1627:204
 alle bys mænd, husmænd og bomænd 1635:320
 alle og menige bys bomænd og husmænd samt deres hustruer
 og alle deres tyende, karle, drenge og piger
 1634:513
 indbyggere, alle en bys 1630:427; 1632:256
 indbyggere, alle en bys, bomænd og husmænd 1630:237
 indbyggere eller mænd, bys 1630:567
 indbyggere, husmænd og andet, alle en bys 1630:166
 bymænd 1621:197; 1626:311; 1627:248, 319 og passim
 bymænd, menige 1621:196, 457 (jfr. 472); 1624:77;
 1625:68 og passim
 bymænd, menige, med præsten 1625:*247; 1632:283
 bymænd, alle 1621:539; 1622:63; 1629:319, 446; 1630:
 264, 348, 482; 1632:29, 284, 456; 1636:516
 bymænd og kvinder, alle 1635:121
 bymænd, alle menige 1629:300; alle og menige 1636:65
 bymænd og bykarle 1630:310
 bymænd, menige, og unge karle 1633:327
 mænd (= bymænd) 1624:140; 1625:*6, *56, *86, *101, *258
 og passim
 mænd (= bymænd), menige 1624:123; 1625:*57, *78 og passim
 mænd, alle (i by) 1621:481; 1625:*53, 83 og passim
 mænd, alle (bys), og kvinder 1631:544
 mænd, alle (bys), uden præsten, såvel som en enke 1635:
 322 (jfr. 339)

bymændene internt i byen:

alle landboer i by afstår skriftligt et fiskevand i deres
 mark 1632:491
 alle bys bomænd med jord og eng i mark indkaldt til 8 mænds
 opkrævelse på deres gårdes jorder 1635:300
 alle og menige bymænd varslet at høre k.m.s brev om reb
 på deres jord og gærder 1636:65

bymænd enes i lensmands nærvær om at billige justeringer
 i bymark 1636:199
 menige bymænd indelukker enghaver af overdrev 1632:210
 (jfr. 208)
 bymænd framåler byfælle toftejord 1634:216
 bomænds indbyrdes frapløjninger 1635:345
 alle bys mænd varslet ang. nedsættelse af skelpæle i mark
 1635:291
 grander bør have lodgærde i indhegnet have når i vang
 1636:199
 bymænd og bykarle efterser gærder 1630:310
 bys mænd opsatte gærde mellem fæled og overdrev lovufor-
 vunden 1625:*247
 alle bys mænd vedgår, at lukning af omtvistet gærde til-
 kommer dem 1632:3 (jfr. 29 og 1631:644)
 4 bymænd valgt til at lede (ulovlig) nedbrydning af led
 og gærde til naboby 1625:*78
 alle bys bomænd varslet til 8 mænds opkrævelse ang. luk-
 ning af led 1628:729
 alle bys bymænd varslet ang. 4 mænds afsigt om stænge og
 gærder 1630:348 (jfr. 552)
 bys mænd gør byfælle mandhelgeløs p.g.a ulovligt gærde i
 marken 1621:524
 bymænd panter, truer med at fælde for ulovligt gærde
 1634:379; panter for sådant 1630:176
 menige bymænd (inkl. sognefoged) fandt staver af deres
 gadekærdsdæmning i husmands gård 1625:249 (jfr. 380)
 bymænd får regres hos dem, der har ladet gærder ligge øde
 1629:87
 bymænd dømt at erstatte skade på udlejet areal i deres
 egen bymark 1627:250; 1630:335 (jfr. 427, 482, 567)
 bymænd tiltales af byfæller for kvægs skade på deres korn
 1627:434; 1629:318, 503 (jfr. 504); 1630:11 (jfr.
 60, 73); 1632:456
 bøde til by, hver gang bymands so var i vang 1630:474
 bymænd stævnes af byfæller for skadegæld (art uangivet)
 1621:196; 1622:63
 bymænds ja og minde udkrævet ved fremmed kvægs optagelse
 på bys fæled 1635:171
 bymænd aflyser andres græsning på deres fæled ved Køben-
 havn 1631:315
 menige bymænd egner hver ved sit bud deres fæled og tager
 øg af mark 1629:554
 alle mænd i by dømmes at betale persons løn for 2 år at
 vogte i vang 1628:482
 alle bymænds vedtagelse at holde vagt om natten for kvæget
 1632:456
 bymænd ikke tilsagt at holde vagt om natten og uvidende
 om vedtagelsen tiltales for skadegæld 1632:456
 bymænd samler penge til tyr, da den gamle var død 1626:
 237
 bymænd forlanger sygt øg fjernet fra fæled 1627:248
 bymænd ude på tørvemosen en søndag 1626:311
 alle bys mænd tiltalt for tiende 1631:363
 alle bymænd betaler afgift (tiende) af øde gård 1630:264
 alle bys indbyggere varslet ang. forbud mod afførsel af
 tiende 1632:256

herredsfogeds kald til sognefoged og alle deres naboer,
 bomænd og husmænd (nærmere uangivet) 1627:203
 naboer klager over husmands dårlige vedligeholdelse af
 hus (og gårder?) 1630:160
 bymænds overladelse af jord til husmand ønskes bragt til
 ophør 1636:208 (jfr. 197)
 græsgæld, husmands, til bymænd 1636:208
 bymænd har fortræd af, at husmand holder husfolk 1630:255
 mesteparten af bys mænd klager over kvinde og hendes hus-
 folk 1629:746
 bymænd må ikke forulempes af husmands og hans hustrus
 banden o.a. 1630:255
 naboer forpligter husmand sig til at forliges vel med
 1630:255
 bymænd taler ilde til bymand, der ikke deltog i (ulovlig)
 nedbrydning af gårde og led 1625:*57
 naboer kan ikke lide person i byen 1634:238 (s. 23)
 menige bymænd fremstiller benådet fange dømt landflygtig
 1625:130
 bys mænd får tingsvidne m.h.t. forpligt ang. mordbræn-
 derskes frigivelse af tugthus 1635:231
 2 bymænd på egne og deres bymænds vegne fører person på
 tinge for smædevisse 1630:346
 bymænd ransager efter tyvekoster (stjålne neg) 1635:293
 menige bymænd udspringes af ridefoged (ved fm.) om drab
 i forbindelse med videsbødegilde 1625:229
 menige (?) bymænd dømt i drabssag i forbindelse med maj-
 gilde 1625:310 (jfr. 92, 147, 176, 229, 251)
 alle bys bomænd, husmænd med hustruer og tyende indkaldt
 at vidne i drabssag 1634:512
 menige bymænd i by og unge karle, som var til gilde, hvor
 slagsmål, deles 1633:327
 alle bymænd og kvinder at vidne i lejermålssag 1635:121
 menige byfolk, mandfolk og kvindfolk, at vidne i tyveri-
 sag 1626:406; alle bymænd i sag 1636:516
 alle bymænd stævnet af bymand til udtalelse om hans høst
 1621:539 (jfr. 1622:17)
 alle bys indbyggere, bomænd og husmænd, ang. skudsmål på
 sognestævne, hvor en del udeblev 1630:237
 bymænd truer ved ladegårdsfogeds pantning, men beroliges
 ved byfælles tiltale 1633:421
 bymænd får 1 td. øl til juledage af byfælle efter forlig
 1621:473
 by(mænd), 1 td. øl til, for hærværk på fold 1627:425
 by(mænd), 1 td. øl til, for forligsbrud 1627:456; 1628:
 362; 1630:353; 1632:243; 1633:410
 byen, 1 td. øl til, ved evt. kontraktbrud 1629:438
 by(mænd), 1 td. øl til, ved evt. forligsbrud 1621:366;
 1626:79, 368; 1627:270; 1628:148, 373, 399; 1629:
 445; 1630:370 (tysk øl); 1632:204; 1635:246
 bymænd, 2 tdr. øl til, ved evt. forligsbrud 1621:472
 byen, 1 td. øl til, efter forlig om byfælles ærerørige ord
 mod anden byfælle 1637:110

bymænd panter byfælle for græsgæld 1621:457
 bymænd tiltales af byfælle ang. udlevering af pant
 1630:176
 bymand vil ikke (efter byvedtægt) fly de andre bymænd taget
 pant, pantes derfor selv efter bys vilkår 1633:348
 bymænd panter præst i byen 1629:643
 bymænd tiltalt, sognepræst kræver regnskab for udbyttet
 af tagne panter 1629:643
 byfællesskabet, som medlem heraf kræver sognepræst andel
 i udbyttet af tagne panter 1629:643
 bys mænd drikker pant for øl 1630:332
 bymænd skal (iflg. k.m.s mandat) for udbytte af tagne pan-
 ter købe salt og tjære til indbyrdes fordeling
 1629:643

231. i forhold til jordbesidderen (jfr. 114, 270-274, 300 ff.)

eksempelvis for krongodset:
 k.m.s bønder i Sokkelund herred 1630:186
 alle k.m.s bønder og tjenere i herredet 1629:304; 1635:
 247 (s. 195) (jfr. 1633:332)
 alle k.m.s bønder og tjenere i 3 sogne 1635:247 (s. 202)
 alle k.m.s bønder og tjenere i sogn, så mange som har jord
 og bruger avl 1635:223
 alle k.m.s bønder og tjenere, som bruger avl og har at så
 og pløje på, i sogn 1635:224
 alle k.m.s bønder og tjenere, bomænd og gårdmænd i sogn
 1635:220, 221, 222
 alle k.m.s bønder, bomænd og gårdmænd i by eller sogn
 1635:218, 219
 alle k.m.s tjenere i by 1636:518
 alle k.m.s tjenere i by, bomænd og gårdmænd 1635:218
 alle bys bomænd og alle k.m.s tjenere i by 1636:518
 k.m.s bøndergårde her i herredet 1621:459; 1626:246.
 Jfr. gruppe 271

eksempelvis for Vartovs tjenere:
 hospitalstjenere 1628:366; 1632:352; 1633:295, 564;
 1635:210; 1636:186
 alle klostertjenere her i herredet 1625:167
 klostertjenere i sogn 1636:264
 de fattiges bonde 1626:195; de fattiges tjener 1626:447
 de fattiges gårde 1627:182; 1628:458; 1634:267
 de fattiges gårdes grunde 1625:50; 1626:374 (jfr. 1635:
 244)

Vor Frue Kirkes (i København) tjener (fæster) 1633:348,
 se også gruppe 272
 Københavns Universitets gods og dets tjenere, se gruppe 272
 bispe- og præstegods og dets fæstere, se gruppe 272
 gårdmænd 1624:10. Se også gruppe 230
 herredsmænd, se gruppe 470
 husmænd 1626:100, 356, 409; 1627:204, 235; 1628:287,
 399; 1629:289, 626; 1630:166, 174, 237, 242; 1632:
 96, 409; 1635:149; 1636:297, 299, 318
 husmænd, menige, i angivne byer 1626:274, 275

husmænd, med kvæghold 1627:235
 husmænd, forarmede 1629:621, 622; 1630:450, 479, 493, 554;
 husmands enke forarmet 1629:626; 1630:457
 husmænds tiende 1626:275 (jfr. 100)
 husmænds skyld til kirke 1626:274
 husmænds hold og skat 1630:398, 493
 husmænds skat til dels for sent betalt 1631:274
 husmands løfte på tinge p.g.a. vornedskab at indflytte i
 gård med al sin formue 1636:318
 husmand, se også tilnavnereg.
 husmænd og husfolk, se også gruppe 233
 vangehusmand 1630:293. Jfr. Vangehuset i hovedreg.
 sognemænd, se gruppe 501
 ugedagstjenere, til den ny ladegård 1626:248
 ugedagstjenere til Ibstrup 1629:368
 ugedagsværk til Vartov 1630:255
 vornede sønner i herredet, alle k.m.s 1628:354
 bøder til k.m. ved forligsbrud 1621:366, 472; 1625:19;
 1626:79, 368; 1627:270; 1628:362, 373, 399; 1630:
 370; 1632:204
 bøder til husbond (herskab) 1628:148; 1629:438; 445;
 1630:353; 1635:246
 bøder ved forligsbrud betales af 2 forlovere for voldsmand
 med hver 100 speciedlr. 1630:172

232. tyende (jfr. 79, 130)

bondekarl 1635:89
 drenge (tjenestedrenge) 1621:58, 79, 195; 1625:*57, *327,
 *337, 136, 250; 1626:390; 1627:369; 1628:191 (jfr.
 196), 332, 355, 364, 463, 635; 1629:47 (?), 86, 266,
 368, 488, 690, 741; 1631:122, 310 (?), 359, 414;
 1634:245, 513; 1635:400, 432; 1636:382, 505
 dreng (ant. barn), men tjenende 1631:196
 drenge, små, men tjenende 1627:318; 1634:513; 1636:343
 dreng, ung, 16 år 1628:286
 dreng, forpligt at skaffe person sin dreng igen 1621:195
 dreng, med brækket ben efter fald med en hest, formår ikke
 yde skat 1628:286
 dreng sagsøger ved husbond for tilgodehavende for korn
 1635:435
 drenges korn, arrest herpå 1621:58; 1636:441
 folk (= tjenestefolk) 1624:90; 1625:*57; 1626:378;
 1628:283; 1629:316, 368; 1633:96, 97; 1635:25;
 1636:295, 394, 403
 folk og tyende 1637:19
 karle 1621:58, 229, 300, 399; 1622:112, 118; 1625:*3,
 *85; 1626:179, 343; 1627:236, 238, 341; 1628:140,
 260, 277, 353, 363, 597, 687; 1629:744, 745; 1630:
 213, 251, 310, 329, 573, 574; 1631:119; 1632:322;
 1633:96; 1634:130, 214, 513; 1635:9, 21, 284; 1636:
 135, 251
 karle, fæsteres sønner 1630:574; 1634:16 (?)
 karl, ikke før 1630:458 (jfr. 573)

karl, regnskab skal gøres mellem ham og tidligere husbond
 m.h.t. arbejds løn, lånte penge og korn leveret her-
 imod 1636:16
 karl (?), hjemmegående søn tjener ikke for nogen løn, næppe
 god at køre plov eller vogn 1630:573
 karl sagsøgt af husbond for skamridning af hest 1631:139,
 147
 husbond at bøde for fejl på gærde, lukket af karl, hvis
 løn derfor forholdes ham 1631:463
 karl fæstet, men udeblevet 1628:597
 karl tilsagde tjeneste, men holdt ikke ord 1621:522
 karl fik fæstepenge på hånden, men udeblev, stævnet
 1636:441; lover i retten at ville indstille sig, om
 husbond vil nøjes med ham 1636:449
 karl løbet af tjeneste 1631:139, 147, 277
 karl i tjeneste er soldat 1626:633
 karl på gård, (hvor ung fæster ikke bor) tærsker og ser
 til kvæget 1637:19
 karls arbejde for karl under dennes sygdom betalt 1627:308
 karl, fuld, for hel eller halv løn har fæster ikke haft
 1626:646
 karl har fæster ikke haft 1628:317
 karl havde fæster ikke, da skat blev udskrevet 1629:153
 karl lader husbond sagsøge for ham 1631:119
 karls tjeneste fra helligtrekongersdag til korn og havre
 skulle sås 1633:285
 karle, afdøde, deres efterladte gods 1629:745; 1630:324
 karle, se også mænd tjenende fæstebønder, og tjenestekarle
 nedenfor
 kvinder, 2 enlige, har værelse på gård, hvor ung fæster
 ikke selv bor 1637:19
 kvinder at opbinde korn 1636:135
 kvinde kom af persons brød 1624:107
 lillepige 1634:232 (s. 19)
 mand (dreng?, karl?) værende hos sin fader 1636:295
 mand tjenende hos broder 1636:321
 mænd tjenende fæstere rømt og undvigt tjeneste 1625:343;
 1629:278
 ombud for fæstere 1634:435
 piger (tjenestepiger) 1624:151; 1625:*30, *277; 1627:
 218, 299; 1628:43, 495, 500, 514, 528, 654; 1629:
 238; 1630:213, 315, 346; 1631:94; 1632:182;
 1633:53, 79, 96, 466; 1634:231, 232, 513; 1636:
 411, 412. - Se også tjenestepiger nedenfor
 tjenende (kvinder), hos fæstebønder o.l. 1621:12; 1624:
107; 1625:*15, *32; 1626:685; 1627:30, 146, 268,
403, 422; 1628:295, 699; 1629:337, 344, 348; 1630:
46, 158, 346, 569; 1631:124, 273, 558; 1632:131,
165, 233; 1633:188, 195, 423, 463, 530, 588; 1634:
22, 232, 238, 258, 310, 391, 456, 489, 513, 522;
1635:89, 121, 160; 1636:106, 299, 334, 362, 553
 tjenende (mænd), hos fæstebønder o.l. 1621:86, 117, 281,
289, 300, 353, 421, 426, 460, 520, 522, 525, 530;
1624:28, 30, 51, 84, 102, 106, 151; 1625:*5, *11,
*12, *30, *67, *110, *127, *233, *261, *269, 13, 75
109, 145, 343; 1626:271, 343, 652; 1627:30, 162,

298, 305, 307, 351; 1628:9, 13, 44, 277, 278, 280,
 372, 476, 494, 505, 575, 609; 1629:10, 34, 205,
 229, 230, 249, 279, 280, 330, 358, 365, 372, 386,
 402, 420, 436, 458, 488, 489, 497, 500, 515, 558,
 580, 582, 583, 589, 592, 612, 672, 682, 724, 728,
 742, 776; 1630:51, 227, 228, 293, 303, 307, 315,
 327, 336, 348, 353, 374, 387, 419 (jfr. 454), 458,
 530, 541, 572, 578, 580; 1631:122, 147, 156, 186,
 217, 242, 259, 276, 299, 309, 317, 354, 355, 361,
 370, 373, 374, 463, 511, 545; 1632:39, 55, 96, 101,
 114, 131, 137, 160, 171, 182, 193, 203, 207, 210,
 217, 233, 244, 386, 455, 462; 1633:30, 46, 103, 116,
 123, 127, 135, 156, 183, 192, 250, 271, 285, 286, 297,
 330, 344, 350, 357, 366, 391, 434, 448, 461, 475, 476,
 483, 505, 572; 1634:9, 19, 22, 27, 42, 79, 112, 119,
 138, 162, 163, 199, 231, 232, 238, 240, 241, 246, 247,
 248, 249, 257, 258, 284, 342, 343, 363, 376, 383, 391,
 402, 407, 416, 430, 456, 470, 500, 501, 508, 510, 513,
 522; 1635:8, 21, 24, 27, 57, 60, 96, 121, 145, 150,
 158, 232, 235, 237, 238, 278, 286, 326, 337, 380, 386,
 396, 398, 406; 1636:8, 16, 29, 30, 60, 71, 96, 160,
 165, 222, 240, 250, 251, 259, 261, 273, 284, 295, 299,
 334, 343, 376, 377, 441, 449, 456, 459, 472, 475, 490,
 499, 525, 544, 553; 1637:34, 78
 tjenende, husbonds kaution for sådanne 1636:376, 377, 382
 tjenende i København, se gruppe 405
 tjenende i møller, se gruppe 422
 tjenende hos præster, se gruppe 511
 tjenende på Vartov, se gruppe 541
 tjener (= tjenestekarle) 1629:353 (jfr. 360), 694;
 1630:251; 1631:122; 1633:96, 154a; 1635:25
 tjenestekarle, skat af 1629:153, 278; 1630:458, 573, 574
 tjenestekarle, ikke før, kan ikke tjene fuld løn 1630:458
 tjenestekarls slagsmål med husbond 1633:285, 286 (jfr.
 271), 344, 350
 tjenestekarle sagsøger husbond for slag 1633:157; husbond
 idømmes efter voldgift erstatning for arbejde, svie
 og sprække 1633:160
 tjenestekarles gæld f.eks. 1632:160; 1633:366, 475;
 1636:335
 tjenestekarls kiste pantsat, opbudt 1630:460
 tjenestekarls leje af jord hos husbond 1633:285
 tjenestekarle sår til halnede med k.m.s fæstere 1635:278
 tjenestekarls korn på husbonds loft 1633:285
 tjenestekarles kornhandel 1632:51; 1635:158
 tjenestekarles korn o.a., forbud gjort m.h.t. handel hermed
 1629:500; 1630:364 (tjk. ?), 420
 tjenestekarls korn og stude, forbud mod køb heraf før hus-
 bonds tilfredsstillelse for lejermål 1629:489
 tjenestekarls svin, ulovligt i vang 1629:582
 tjenestekarle får 2 stude og 1 ko i pant 1632:84
 tjenestekarls gods, forbud herpå 1630:15; 1631:238
 tjenestekarle, se også karle ovenfor
 tjenestepiger 1635:321; vidner 1634:513; sagsøger selv
 (ang. løn ?) 1631:124
 tjenestepiger, husbond sagsøger på deres vegne 1627:218;
 1629:337 (?)

tjenestepige udlægger husbond som barnefader 1636:362,
387
tjenestepige ikke god for at udlægge lejermålsbøder
1630:569
tjenestepige har fremsat trusler; husbond lover, hun skal
blive til stede til mikkelsdag m.v. 1636:334
tjenestetyende 1633:350
tyende 1625:*57; 1629:368; 1632:233, 379; 1634:513
tærsker gik af tjeneste 1630:141
unge karle 1626:506; 1627:57, 307, 363; 1632:233;
1633:327, 331; 1635:160; 1636:299
ung karls skat 1631:274
ung karls korn, forbud herpå 1627:307
tjenesteløn, fuld løn for karl 1630:458
tjenesteløn, halv for karl, der ikke er før 1630:458
tjenesteløn, søn ikke god at tjene for fuld løn, næppe
for halv, men er hos fader 1630:573
tjenesteløn, karls, størrelse angivet sammen med lånte
penge 1636:16
tjenesteløn, karls, størrelse angivet, ikke tidsrum
1628:653
tjenesteløn, mands, at betale efter dannemænds sigelse
1626:481
tjenesteløn, mands, forlig, men dog strid herom 1630:248
tjenesteløn, kvinders, størrelse uangivet 1621:370;
1634:419
tjenesteløn, kvinde sagsøger herfor 1633:382
tjenesteløn, kvindes, ikke betalt efter aftale 1624:137
tjenesteløn, karles og pigers, med angiven størrelse, hel
eller delvis, se gruppe 661
fæstepenge givet på hånden, men karl udeblevet 1636:441;
indstiller sig senere, da truet med straf i jern
1636:449
skiftedag mikkelsdag 1636:256 (jfr. 1634:456)
stævnedag, karl gået af tjeneste før, skønt mest brug for
ham i høst 1630:248
mænd, tjent i gård 3 år 1628:329; 12 år 1628:329
pige fæstet for 1 år 1631:233
piger tjent i samme plads 2 år 1634:522; 5 år 1634:456
mandskab på båd, se gruppe 451

233. landarbejdere, husmænd og inderster (jfr. 79, 130, 251)

aftægtsfolk, se gruppe 540
gårdmænd, se grupperne 230 og 231
husfolk, klager over 1629:746
husfolk hos fæster uden pas og betaling af husbondhold,
mistænkt for tyveri 1635:301
husmand hidtil forundt nogen jord af bymænd til brug
1636:208
husmand, der ikke sår og pløjer undtagen på lejet jord
1627:235
husmands betaling for hans husdyrs græsning på nabobys
mark 1629:308

husmænd må ikke tøjre deres heste på fæstebønderes grunde,
 mens hø og korn er der 1634:409
 husmand evt. i 2 år fri for at svare græsgæld 1636:208
 husmands forpligt at forliges med naboer 1630:255
 husmand forbudt at holde husfolk uden husbonds samtykke
 1630:255
 husmænd, se også grupperne 230 og 231
 være i hus hos (eller til) 1633:580; 1634:232 (s. 18),
 255; 1636:412
 værende hos fæstebønder 1625:*219; 1629:682, 776;
 1633:192; 1634:393; 1635:38; 1636:384 (jfr. 419)
 kvinde har tilhold til 1636:553
 mand holdt hus hos 1627:379
 kvinde værende hos (inderst ?) 1627:317
 hus, sidde i 1630:457
 huse, sidde til, enke hos fæster 1633:324
 bo i andens gård 1628:29, 663
 horagtige personer i gård, hvis fæster anklages for at
 holde dem her 1635:457

 inderst 1626:623
 indsiddere 1630:493, 574; forarmede 1630:493
 arbejde løst for andre 1628:705
 arbejdsdage, betaling skyldig for 13 dage 1621:360
 tærskere for fæstere 1628:687; fæstet på Vartov
 1626:677

 husmænds ugedagsværk til Vartov 1630:255
 husmands høstdage til præst 1627:235
 hakkelseskærer, som tilnavn, se tilnavnereg.
 kvinde som sygehjælper 1627:308

 arbejdsløn 1628:328; 1634:153; 1635:440; for 15 uger
 1628:659; for 3 år 1629:617
 tjenesteløn, husmands 1634:219
 tjenesteløn, for 3½ dags mejning 1631:584
 arbejds- og tjenesteløn, se også gruppe 661

234. landsbyens tillidsmænd (jfr. 176)

oldermand som tilnavn 1631:126
 formands (= oldermand ?) udlæg af penge for 2 af byens
 mænd, der - ulydige - ikke mødte med de øvrige; til-
 kendt udlæg ved dom 1632:243
 mand på egne og menige bymænds vegne ang. aftale om nabo-
 husmands græsning på deres bymark 1629:308
 mand på menige bymænds vegne stævner alle nabobys mænd
 ang. indelukning af enghaver af overdrev 1632:210
 (jfr. 208)
 mand på menige bymænds vegne begærer dom i sag om frapant-
 ning af nabobymænd 1632:357
 mand på menige bymænds vegne med fuldmagt giver 8 dages ud-
 sættelse til nabobymænd m.h.t. forlig vedr. retsom-
 kostninger, ellers dom 1633:161
 mænd på menige bymænds vegne i flere byer samtykker aftale
 om led og græsning m.v. 1625:68

- mand på egne og menige bymænds vegne ang. lukning af led
1624:77
- mand på menige bymænds vegne varsler nabobys mænd om til-
bagelevering af tagne panter 1632:29 (jfr. 3)
- mand på menige bymænds vegne om syn over hegn om enemærke
m.v. 1632:251 (n.), 274
- mand på egne og bymænds vegne lader læse afsigt af 1595
ang. gærder mod naboby 1632:259
- mand på menige bymænds vegne ang. gærder 1628:433; 1629:
591; 1630:167, 193, 348; 1631:496 (jfr. 463);
1632:251, 259, 351 (jfr. 435)
- mand på menige bymænds vegne, se f.eks. også 1632:207;
1633:238; 1636:355
- 2 mænd på menige bymænds vegne tiltaler sognemænd i 3
sogne ang. hul i gærderne om ladegårdsmarken 1631:408
- 2 mænd på menige bymænds vegne varsler nabobymænd i gærde-
strid 1630:191 (jfr. 228)
- 2 mænd på alle deres bymænds vegne i strid om svin i vang
eller tofter 1630:209
- 2 mænd på egne og menige deres byfolks vegne ang. persons
smådevis, sag med forlig 1630:346, 386
- 2 mænd rækker hånd på menige bymænds vegne at betale for
død hoppe til person i naboby 1629:586
- 2 mænd på alle bymænds vegne overgiver tvist om jord til
voldgift ved 2 uvildige 1636:197 (jfr. 208)
- taljestok, hvorpå oldermand fører byens bøderegnskab
1635:192 (n.)
- hyrder, se gruppe 361
- bøder o.l., se grupperne 230 og 235

235. forsamlinger og indretninger til fælles brug
(jfr. 170-177, 237)

- gadestævner 1621:457; 1626:378; 1635:192, 251; ufred
her 1626:378
- møde om byens vilkår søndag på gaden 1635:192, 258
- bymænd sad i (kromandens) stue 1635:21
- majbænk (på gaden) 1636:295
- vedtægter, byers 1632:243; 1635:348; 1637:32
- vilkår, bys 1633:348; 1635:192 (jfr. 258)
- vilkår, bys, lide 1632:456
- vide og vedtægts bestemmelse, at bymænd og hyrde skal
vogte kvæg i vang, bymænd også om natten 1632:456
- bøsse, til bøder 1634:205
- videspøge 1625:229
- videsbøders gilder 1625:229
- gildespøge 1633:50 (n.)
- gildesøl 1635:367; øl til juledage 1621:473; om øl til
by(mænd) i form af bøder o.lign., se iøvrigt gruppe
230
- øl for pant drukket op 1630:332
- salt og tjære til indbyrdes fordeling skal (efter k.m.s
mandat) købes for tagne panter 1629:643
- bymænd får betaling for nærboende husmands kvægs græsning
på bymark (takst anført) 1629:308

bytyr, penge indsamles til den 1626:237
 fold, til indtagelse af kvæg 1625:*86; 1629:435, 446;
 1630:121; 1632:210; 1633:375; 1636:374
 fold, til indtaget kvæg, med lås og lukke 1625:*26;
 1627:425; 1628:529
 stude, nabobymands, ud af fold mod betaling 1633:375
 fold, brudt af fæster i nabohus 1629:446
 fold, heste udtaget af bysfold ved sønderslagning af lås
 herfor 1628:529
 bysmedie 1624:96 (?)
 hyrdehuse 1628:215

236. landsbyfællesskab, naboforhold (jfr. 15, 33, 107, 111,
 115, 163, 170-177)

bymænd skal holde deres kvæg på eget vand og græs på eget
 overdrev 1625:68
 aftøjring af enge 1633:311; 1636:344, 352
 tøjring, ulovlig, på eng om natten 1628:365
 kvægs skade på kålstykke 1634:183
 fårs skade på havrestykke 1636:140
 føls skade på sædstykker 1631:112; 1636:144
 gæs' skade på afgrøde 1629:347
 optøjring, hestes, af oreager 1629:186
 hestes (øgs) opædning af kornafgrøder 1625:*244; 1634:
 205; 1636:144, 340
 kvægs skade på humlekuler, pile og ymper 1627:185
 kvægs skade på hø 1629:87
 kvægs opædning eller andre skader på kornafgrøde på mark
 1625:*324; 1626:592; 1627:434, 466; 1628:412, 517,
 562 (?); 1629:194, 503, 504; 1630:60 (jfr. 73),
 335 (jfr. 347), 427, 482, 486, 567 (jfr. 1632:236);
 1631:37, 133; 1632:456; 1634:50, 147 (jfr. 122),
 232; 1635:67, 400
 svins skader på kornafgrøder på mark eller toft 1621:294;
 1627:466; 1628:432, 638; 1629:488 (jfr. 502), 582,
 653; 1630:396, 468, 474; 1631:36, 52, 113; 1633:
 52; 1635:432; på boghvedeager 1628:43; på ærte-
 ager 1630:396
 afslæt, uden nærmere angivelse 1629:405; 1636:434
 afmejning af boghvede på ager og bortførsel heraf 1636:505
 afslæt af eng 1626:534, 535; 1633:528, 589
 afslæt og bortførsel af afgrøde af engstykke 1630:359;
 1636:372; bortførsel, ulovlig, af hø 1626:479
 eng, ulovligt høstet 1631:195
 afslæt af byg 1635:284, 291; af havre 1627:454
 afslæt af tagrør 1624:155
 afpløjning i bymark i almindelighed 1635:300, 345
 afpløjning af jordstykker 1626:330; 1636:234, 241; af
 eng til ager 1631:333; af fledsjord 1625:*337; af
 forpløjning 1626:261
 pløjning i andres enge 1625:372
 nedpløjning af nogen rug 1635:207, 227 (byg sået i stedet)

overpløjning tværs over ager 1628:259 (jfr. 299), 327,
 342
 nedkørsel eller nedtrædning af ager og eng ved fiskeri i
 fiskevand på bymark må ikke ske 1632:491
 kørsel over ager og eng med skade 1621:320
 nedkørsel af enge såvel som agre 1628:277
 enge forkørte 1634:287
 bymænd at lukke og holde ledsted 1625:68; at lukke og
 holde vangeled 1634:50 (jfr. 122, 147)
 vangeled åbnet om natten, så kvæg gik i vang; påstand herom
 afvist 1627:318; 1628:128
 vangeled åbent om morgenen, hvorfor svins skade på havre i
 traver 1635:432
 lås for bys fold sønderbrudt af bymand, heste udtaget
 1628:529
 strid mellem møllere om dæmning, gærde, opstemning af vand
 m.v. 1634:287, 312
 strid mellem bymænd om nogen jord 1636:197; om enges til-
 hørsforhold og udstrækning 1633:342, 359; 1635:284,
 291; 1636:352, 372
 smed slår skolemesters vinduer ud 1627:446
 tørveskæring på anden mands grund 1634:264; i anden
 mands eng 1634:243, 272; over markeskel 1626:286,
 289
 får bidt ihjel af hunde 1628:130, 162, 176, 254; 1632:
 484; 1633:95; bidt af hund, ikke til døde 1625:*308;
 1634:79
 får, k.m.s, skadet af hunde 1627:350
 gris, skadet af hund 1634:393
 gæs døde i tørvegrav 1636:323; ihjelslåede 1628:55
 hund, ihjelskudt, indkastet i kålhave 1631:194
 hest, ihjelstukket 1631:192; druknet i tørvegrav 1634:
 435
 hoppe død efter at være sat i fold 1629:577
 ko død, påstås stukket i fold 1636:479
 mær, jaget, hvorfor død efter at have folet 1629:554
 (jfr. 580)
 studekalv druknet i tørvegrav 1636:540
 svin (søer) ihjelslået 1627:225, 240; 1634:451; ihjel-
 bidt af hund 1635:364; påstået dræbt ved slag med
 kæp 1628:118
 øg (hoppe), jaget på staver, slæbte tarme efter sig
 1628:386, 427, 466, 477
 øg, skabede 1625:*127; skabede skal holdes af marken og
 fra naboers kvæg 1636:235
 øg, syge (fordærvede) smitter andre 1627:248
 skadegæld, bymænd i samme by stævnet for eller tilkendt
 1621:196; 1622:63, 256; 1625:*325; 1628:58, 517,
 562; 1629:194, 347, 502, 503, 504, 653; 1630:396
 (jfr. 397); 1631:37, 52, 133, 162, 232; 1632:456;
 1633:52; 1636:141, (144), 174, 340. - M.h.t. skade-
 gæld til (fra) bymænd i nabobyer, se gruppe 237
 skadegæld for svins skade at betale, eftersom de enkelte
 har haft svin til 1633:52

nabolån, gryder 1621:484; "hellebard" 1628:481; heste 1629:285; 1634:302; hoppe (hvis ejer til gengæld får sået byg på fæstes grund) 1634:323; hoser 1624:107; hø 1629:603; jernvægge 1631:69, 70; klæder 1634:232 (s. 18); kåber 1631:279; korn (lånekorn), se gruppe 324; mel 1634:232 (afslået); musket 1636:184; sadde 1627:429; økser 1628:191; 1633:53

lån af penge, til gårdfæstning 1621:516; lån til fæsters formand krævet af den ny fæster 1635:380

"lånte penge" f.eks. 1634:42, 72, 153; 1636:16

pengelån, se iøvrigt gruppe 116 og kaution (godsigelse, løfte) ndf.

kaution, forløftningsmænd (løftingsmænd) 1629:747; 1634:390, 417; 1635:97, 387; 1636:431. - Jfr. forlovere 1632:277

kaution, forløftesbrev (løftingsseddel) 1636:431

kaution (godsigelse, løfte) for pengebeløb (uden specifikation af formål) 1621:149; 1625:*277, *306, *314, *335; 1627:246, 271 (?), 280, 392, 420, 463, 477; 1628:41, 146, 149, 404, 624, 625, 629, 667; 1629:234, 493, 533, 606, 653; 1630:115, 129, 272, 293, 423; 1631:406, 593; 1632:19, 33, 63, 91, 441; 1633:25, 85, 328, 375, 553, 599; 1634:81, 132, 148, 158, 383; 1635:370, 374; 1636:46, 48, 165, 166, 390, 459, 476; 1637:72. - Jfr. løftepenge 1636:46

kaution, uden nærmere angivelse (oftest ant. pengebeløb) 1628:257; 1629:25, 287, 401; 1630:473; 1631:32, 164, 406, 464, 477, 565, 595, 598; 1632:125, 155; 1636:182, 207

kaution for familie: fædres for sønner 1626:388; 1627:463; 1628:404; 1630:314 (jfr. 313); faders for datter 1632:168; sønners for fædre 1625:323; 1631:512; 1633:153a (benægtet); søns for moder 1634:397; brødres for brødre 1628:481; 1631:106; 1632:33; 1636:382, 431; persons for svigersøn 1634:315; persons for svoger 1631:182

kaution for fæstere over for stiftelses forstander 1621:133; 1622:220; 1624:68 (?); 1631:653; 1632:110; 1635:240; 1636:186

kaution, husbonds, for tjenestekarl 1636:376, 382

kaution, barnefaders (?) husbonds for beligget kvinde 1635:89 (n.)

kaution, "formands" (tidligere fæster af gård ?), at betale halvt af efterfølger (arving ?) 1634:28

kaution, møllers 1628:195, 197, 435

kaution, præsts 1627:280; 1629:573; 1630:411; 1632:65; præsts hustrus 1627:246

kaution over for (afdød) tingskriver 1621:149; 1627:420

kaution for arv 1629:189; 1630:198, 199, 200

kaution for badskarløn (lægeløn) 1630:439; 1631:106; 1632:304

kaution mod bortleje af ager og eng fra stiftelses gård 1635:240; 1636:186

kaution for byg 1621:73, 149; 1626:388; 1627:49, 280, 420; 1630:272; 1631:593; 1636:34

kaution for evt. bygfeld 1635:240

- kaution for børnegods (eller børnepenge) 1621:132;
 1622:210, 211; 1624:19; 1625:*138, *254, 24 (?);
 1626:329; 1628:135 (?); 1629:30, 539, 747 (?); 1630:
 427; 1631:148, 318, 350, 512, 556; 1632:485; 1633:
 125, 336, 464; 1634:390, 490, 499; 1635:97, 230, 270,
 387; 1636:225, 327
- kaution for drabsmands forligsforpligtelse 1630:314 (jfr.
 313)
- kaution for fængslets løsladelse 1627:266, 340
- kaution for får 1633:345
- kaution for noget gods 1632:227
- kaution for diverse gæld 1635:240
- kaution for gårdfæstning 1628:404
- kaution for hestekøb 1630:293 (jfr. 1632:117); 1632:176,
 180 (jfr. 175); 1634:510; 1636:455
- kaution for huskøbesum 1635:35
- kaution for (fæsters) indløsning af bortlejet og pantsat
 jord 1636:186
- kaution for korn 1621:149; 1624:150 (jfr. 1625:*31);
 for lånekorn på kongens bryghus 1632:123; på slot-
 tet og i Køge 1627:226
- kaution for kost og logi for syg (overfalden) 1626:550;
 1628:178
- kaution for landgilderestancer 1632:47, 48 (?), 65 (?),
 94, 150; 1633:190; 1634:397; 1635:240; 1636:186
- kaution, møllers, for mel 1628:195
- kaution for møllearbejde 1635:87, 107
- kaution for rug 1634:28, 508; 1635:102
- kaution for sagefald 1636:376, 377, 382
- kaution for (udeblevet) soldat 1636:431
- kaution for stude 1631:189
- kautionister for tiendeydelser til bispem 1627:432;
 1629:409, 410, 573 (?); 1630:219, 220, 411; 1634:
 206; 1637:3, 30, 90; til præst 1636:136
- kaution for trøjeklæde 1637:192
- kaution for varer 1628:622 (øl og sild)
- kaution for at fæster gør ægt og arbejde lige med naboer
 1635:240; 1636:186
- kaution for øl 1629:427, 772; 1631:239; 1633:338;
 1635:367
- kaution afsagt, for børnegods 1626:568; 1629:408; 1630:
 198; 1632:275, 277; 1633:125; 1634:342, 343; 1635:
 97; afsigelse nægtet 1629:429
- kaution afsagt, i andre tilfælde 1628:201, 493; 1630:
 199, 200, 483; 1632:227; 1633:125, 136
- kaution (løfte) benægtet 1630:169
- løfte alle for alle og alle for en 1630:115
- løfte en for alle og alle for en 1627:266; 1635:231, 270
- pant, se også gruppe 237, og m.h.t. huse (bygninger) gruppe
 301
- panter taget hos fæstere af vognhenter og uden øvrigheds
 tilladelse indført i dennes eget hus 1635:250, 283
- panter taget for biskop i København 1629:628; for sogne-
 præst i København (senere biskop i Ribe) 1637:2
- pant taget hos sognepræst, tilbudt indløst 1629:643

panttagning, modstand mod 1626:463; 1628:277; 1629:215,
 238; 1633:348 (n.)
 pant, opbydelse heraf 1621:233, 305, 306, 326; 1622:106;
1624:41; 1625:*174, *309, 241; 1626:10, 71, 138,
 221, 476, 581, 600, 603; 1627:52, 137, 236, 366, 437;
1628:172, 193, 200, 213, 237, 444, 566, 623, 661;
1629:64, 104, 113, 125, 158, 191, 472, 585, 609, 624,
 628, 651; 1630:319, 355, 460; 1631:127, 202, 380,
 538; 1632:86, 152, 191; 1633:37, 308, 414; 1634:
 88, 171, 207, 337; 1635:189, 239, 268; 1636:267,
 302; 1637:2, 57
 panter, indløsning krævet af slotsskriver 1628:443; af
 foged på Ibstrup 1634:88
 panter, indløste eller at indløse 1627:246; 1628:315,
 520; 1629:113, 429, 609; 1632:99; 1635:283
 panter, taget af vognhenter, indløst til dennes egen for-
 del 1635:283
 panter, hvis ikke indløst, tildømt panttager 1625:241;
 1635:189, 268
 pant for plovjern betalt for fæster af universitetsride-
 foged 1637:32
 panter krævet betalt 1629:430; 1631:202; 1632:86 (?)
 panter af forskaffe igen 1621:485; 1630:332; 1635:364;
 1636:358 (jfr. 348)
 pant, frifindelse for tiltale vedr. 1629:587
 pant, forpligt at sætte sådant inden 8 dage 1626:54
 pant, salg af jernkakkellovn 1631:516
 pant vurderet 1629:113; af 2 mænd 1625:241; 1626:581;
 1627:207; 1628:661; 1629:125; 1636:302; af 4 mænd
 1621:326; 1627:207; 1632:191; 1634:446; 1635:189,
 268
 pant, kedel tilvurderet kreditor af 2 mænd 1626:280
 pantepenge 1626:506
 håndpant 1637:88
 underpant 1634:212
 panter, drikke øl herpå 1630:332; 1634:205
 pantsættelse eller frapantning af: agedyne 1633:414;
 bordkranse 1632:152, 191; bryggekedler 1626:114,
 380, 617; 1627:18, 236; 1633:212; bæltter, af sølv
 1625:*309; 1626:603; 1628:200, 237; 1629:113,
 125, 158; 1631:360; bøsser 1635:283; degen
 1635:268; dynevår 1628:444; fade, af kobber 1635:
 283, af tin 1632:152, 191; 1635:283; gryder 1621:
 305, 306, 326; 1627:215; 1629:1, 472, 629; 1630:
 176, 332; 1632:152, 191; 1637:337; halvpotte
 1621:485; hoveddyner 1628:230; 1634:337; 1635:
 283; husdyr, se gruppe 368; hynder 1635:283; kak-
 kelovne, af jern 1626:114, 213, 617; 1631:511;
 1633:218, 221, 242; 1634:171, 207, 446, 516; kander,
 af sølv 1637:2; kedler 1621:233; 1622:106; 1624:
 41; 1625:*174, 241; 1626:138; 1627:52; 1628:193;
 1630:22; 1632:152, 191; 1633:348; 1635:189, små
 1627:246, af messing 1635:283; kister 1626:221;
 1630:460; knivskede, af sølv 1629:113; kovsken,
 af sølv 1637:2; kåber 1626:10; 1628:120, 230;
 lagner 1627:437; 1629:64, 429; lysestager 1635:

283; 1636:267, 302; maller, af sølv 1621:306, 326; 1629:585; 1630:319; navere 1633:414 (rødnaffuer); 1635:283; pander, af kobber 1628:623, 661; plov 1636:348 (jfr. 358); plovjern 1636:348 (jfr. 358), 473, 516 (med bomærke); 1637:32, lange og brede 1635:283; plovsele 1629:215, 238; rugagre 1632:129; rugsæd 1632:127, 128, 130; sadde 1632:273a; seletøj 1630:310; sengeklæder 1628:230; 1635:283; 1636:267; skeer, af sølv 1625:*309; 1626:71; 1627:437; 1629:125, 585, 609; 1632:68; 1637:57; skæreknive 1635:283; skørter 1627:246; 1629:212; 1636:252; spænder, af sølv 1625:241; stobe, af sølv 1629:125; 1630:1, 14; stænger, af jern 1635:283; trøjer 1626:19; 1627:207; tæpper 1636:302; tømmer (på hestekøretøj) 1628:277; 1632:273a; vinsere (bismer) 1635:364; vægger, af jern 1635:283; værger 1635:239 (jfr. 268); økser 1626:600; 1628:127, 520; 1629:300; 1631:202; 1635:283, 364, 400
 pant taget for brud på byvedtægt 1637:32
 pant for ekkepenge 1628:315
 pant for græsgæld 1621:457
 pant for hugst af træ i vang 1635:400
 pant for korn opædt af kvæg 1635:400
 pant for landgilde 1628:315
 pant for overhørrighed 1633:564; 1634:205. Jfr. nedenfor
 pant for udeblivelse og pant for ulydighed ndf.
 pant for renter 1630:1, 14
 pant for skat 1628:443 (på skriverstuen); 1629:254
 pant for soldaterpenge (tyske soldaters betaling) 1626:68
 pant for udeblivelse fra bro- og dæmningsarbejde 1626:463; 1633:564
 pant for ulovlige gærder 1630:176; 1634:232, 379; 1636:348 (jfr. 358)
 pant for ulovligt tørveskær 1626:286
 pant for ulydighed ved hoveri 1629:191, 215, 238
 pant for ulydighed med at stille vogne til slottet 1635:283 (jfr. 250)
 pant (på skriverstuen) for voldmesterpenge 1628:443
 pant taget af uangiven årsag 1630:212
 forlig mellem nabolandsbyer, se også gruppe 237
 forlig ved 2 mænd 1630:248; to samtykker at forlige trætte 1625:*246; to udtaget af tinget 1627:98; 1629:23
 forlig ved 3 mænd (udtaget af tinget ?) 1631:622
 forlig ved 4 mænd 1621:366; 1624:37, 61, 92; 1625:*173, *339, 87; 1626:79, 125; 1627:456; 1628:217, 677; 1629:664; 1630:212, 241; 1631:507; 1632:339; 1633:127; 1634:275; 1635:34, 458; 1636:256, 358
 forlig ved 4 mænd, udtaget på tinget af herredsfogden 1624:69; 1625:*339, 19, 41, 65; 1628:335
 forlig ved 4 mænd, med fuldmagt af herredsfogden 1622:141
 forlig ved 4 mænd, udtaget af tinget 1627:70; 1628:362, 373; 1629:71, 107, 229, 285, 445; 1630:353, 370; 1635:289
 forlig ved 4 mænd, med begge parters samtykke 1631:192; 1633:255; 1636:331, 337

forlig ved uvildige mænd, 2 fra hver side, foreslået af den ene part 1632:280

forlig ved 4 mænd, samtykt for retten, 2 udmeldt af hver part 1635:207

forligsmænds kendelser afsagt på tinget 1624:92; 1625:*173, *269, 19, 41, 65; 1626:79; 1628:148; 1635:246, 289

forlig for retten efter trøtte mellem 2 kvinder 1633:410

forlig hjemme 1634:183

forlig mellem præst og skyldner 1621:105

forlig for bispen 1630:188 (jfr. 161, 168, 188)

forligelsesmål efter begge parter samtykke 1629:664

forligelsesmål uden ene parts minde 1625:*181

forligelsesmål tilbudt, men ikke antaget 1628:129; 1630:248

forligelsesmål nægtet indgået eller samtykt 1628:335

forligelsesmål nægtet fulgt, hvorefter dom herom 1636:510

forligelsesmål efterfulgt af dom m.h.t. betalingsfrist 1629:229; 1631:52; 1634:103

forligte med sammenlagte hænder 1621:366

forligelsesmål, 6 mark til øl ved dom 1632:358

forlig om ørefigner, hver part i slagsmål gav straks penge til øl 1636:3

2 forlovere (bl.a. herredsfogden) lover ved forligsbrud at lide straf på Bremerholm og give hver 100 dlr. in specie til overfalden person og 100 dlr. in specie til kongen 1630:172

ved forligsbrud skal voldsmand slås i jern på Bremerholm 1630:172

ved forligsbrud bøder til k.m., ridefogden og bymænd 1621:366; 1626:79; 1628:362, 373; 1632:204; til k.m. og bymænd 1621:472; 1628:399; til herskab og byen 1628:148; 1635:246; til kongen og ridefogden 1625:19; til modparten 1634:183; til byen 1627:456; til de fattige 1635:246; 1633:410; til de fattige og desuden straf af øvrighed 1636:200

forlig vedr. afkald (ved skifte) (bestridt) 1628:105; vedr. afmejning 1632:339; vedr. afslæt 1636:434; vedr. arv 1621:132; 1625:*277; vedr. arv og gæld 1622:67; 1636:29; vedr. badskærløn m.v. 1628:675, 678; 1629:23; 1631:507 (jfr. 1621:447 (ulovlig læge)); vedr. betaling for bortkommet får 1634:103; vedr. betaling for døde heste 1629:285; 1631:192; 1635:289; vedr. betaling for død lejeko 1636:153; vedr. betaling for lam 1634:378; vedr. betaling for malt 1627:275; vedr. betaling for rug 1629:664; vedr. betaling for sædekorn 1636:149; vedr. betaling for øl 1635:335, 357; vedr. bytte af jordlodder 1627:456; vedr. bøde for lejermål 1632:154; vedr. børnegods og børnepenge med renter 1629:30; 1634:343 (jfr. 342); 1636:191; drabsmands med dræbtes slægt 1630:313, 314; vedr. dyrkning af jordstykker 1635:338; vedr. gæld 1624:69, 92; 1625:*269, *335 (husleje); 1626:389; 1628:182; 1629:229, 720; 1630:326 (jfr. 350); 1631:622; 1632:469; vedr. gæs 1635:34 (købt stjålet); 1636:323 (døde i tørvegrav);

vedr. gårdsalg og -køb 1629:427 (?); 1630:258; 1632:234; 1635:264; 1636:337 (jfr. 331); vedr. have 1628:430; vedr. hus 1628:585; vedr. husleje 1634:136; vedr. hussalg 1635:137; vedr. hærværk på fold med udtagelse af dyr 1627:425; vedr. hø 1621:517; 1626:433; vedr. gammel kåbe 1627:239; vedr. maling af korn (rug) 1629:365; vedr. nedpløjning af rugsæd 1635:207; vedr. opædning af kornafgrøde 1625:*324; 1634:205; vedr. opædning af kålafgrøde 1634:183; vedr. pantning 1636:358; vedr. skadeserstatning efter overfald 1622:122; 1626:690; 1628:217; vedr. skadegæld 1631:52; 1633:110, 184; 1636:179; vedr. slagsmål (overfald) 1621:313, 314; 1625:65; 1627:70; 1629:107; 1630:172, 288; 1633:159 (jfr. 157), 255; 1634:89, 217, 275, 524; 1635:458; 1636:3, 305; med døende efter slagsmål 1636:295; vedr. sønderslagning af vinduer 1630:302; vedr. tiltale fra sognefoged 1632:10; vedr. tjene-steløn 1627:98; 1630:248; 1636:256 (i mølle); vedr. trussel og undsigelse 1630:370; vedr. trusler og skælden 1636:200; vedr. trætter med skældsord 1621:366, 472; 1628:362, 373; 1630:161, 168, 188, 241; 1631:267 (jfr. 262); 1633:254; 1634:39; 1635:302; 1636:9, 192, 271; 1637:110; vedr. tyngte af fæstet gård 1629:71; vedr. tørv 1634:374; forlig i trætter vedr. uangivne forhold 1622:141; 1624:37, 61; 1625:*339, 19, 41, 87; 1626:79, 125, 184, 271, 473; 1630:133, 204, 417; 1634:261; 1636:294 forlig, se også voldgift ndf. og gruppe 33

- voldgiftsmænd, 2 udtaget på tinge efter begge parter bevilling ang. strid om hø 1629:479
- 2 dannemænds sigelse ang. betaling af procesomkostninger 1636:200
- 2 dannemænd udmeldt på tinget, voldgivet sag om jord 1636:197, 215
- 2 voldgiftsmænd udmeldt af tinget vedr. husmands brug af jord 1636:208; vedr. strid om jord 1636:215
- 2 mænd udmeldt, efter parternes samtykke voldgivet sag om regnskab 1631:109
- 2 mænd udmeldt, som parterne voldgav deres sag om tjene-steløn 1633:46, 160 (jfr. 151)
- 4 mænd udmeldt, voldgivet sag om afslæt 1633:589
- 4 mænd voldgivet sag om badskærløn 1633:586
- 4 mænds sigelse ang. betaling for møg 1629:371
- 4 mænds kendelser ang. betaling for personskade 1626:642, 690 (udtaget på tinge); 1627:159, 266, 308; 1629:445; 1635:246 (udtaget på tinge)
- 4 mænds sigelse ang. betaling for vadmæl 1628:414 (jfr. 397)
- 4 mænd udtaget på tinge, voldgivet sager om rente af børnepenge 1626:545; 1632:42
- 4 mænd udtaget på tinge at vurdere hests værdi 1627:57
- 4 mænds sigelse om "gæld" for driftehests tilbagelevering 1630:525
- 4 mænd udtaget af tinget, voldgivet sag om jord 1626:450

- 4 mænd udtaget af tinget, voldgivet trætte om skældsord
1627:270
- 4 mænds voldgift om tjenesteløn 1629:231
- 4 mænd udtaget forliger trætte om ved 1628:399
- 4 voldgiftsmænd udtaget på tinge i trætter af uangivet
indhold 1625:*55; 1626:368, 450, 478; 1628:148;
1635:424
- voldgift på 4 mænd tilbudt, men afvist 1633:59
- likvideringsmænd, 4 dannemænd, udnævnt af herredsfoged
i.h.t. landstingsdom, til gennemsyn af stridendes regn-
skaber 1637:27, 100
- 8 mænd udtagne afsiger kendelse om gærdelukning og græsgæld
(græsgang) 1627:216
- voldgiftsmænd, vederlag til dem, se gruppe 661
- dannemænds (gode mænds) kendelser (sigelser) ang. bad-
skærløn, svie og sprække m.v. 1628:462; 1629:47,
322, 444, 445, 458; ang. betaling for forbedring på
hus 1631:508; ang. erstatning for musket 1636:184;
ang. foderpenge for driftehest 1630:96; ang. høst
efter såning til halnede 1628:630; ang. rente af
børnpenge 1626:440; ang. skade på hest 1631:268;
ang. vurdering af skader på kornsæd 1631:36, 37;
ang. sag om skældsord 1626:487; ang. pantsat studs
værdi 1632:27; ang. tjenesteløn 1626:481; 1629:
337; ang. vareleverancer 1625:*34; 1635:88, 101

237. forhold til andre landsbyer, udensogns folk og ladegårde
(jfr. 230, 236)

bymændene kollektivt i forhold til nabobyer:

- bymænds forlig med naboby om fælleds drift 1633:300
- bymænds klage over nabobys indelukning af enghaver af over-
drev 1632:210
- toft, dyrket af 2-3 gårde, indelukket med omliggende byers
samtykke, når fælled 1635:247 (s. 204)
- bymænd i 4 landsbyer aftaler vedr. led, overdrev o.a.
1625:68
- bymænds aftale om græsning af nærboende husmands kvæg mod
betaling på deres bymark 1629:308
- kvægs, møllers (?), græsgang på nabobys mark bør have i
bymænds minde, da ingen frihed hertil 1627:216
- nabobymænd plejer at lukke med gærder for bys tofter, når
disse indfalder mod fælled, med 8 mænds kendelse
1630:167, 191, 193, 202, 209, 228, 239, 258
- bymænds strid med naboby om gærder 1631:545, 599, 644;
1632:3 (jfr. 17, 29)
- bymænds strid med naboby om gærders lovlighed 1630:299
- bymænds strid med nabogård om gærder 1635:272
- bymænds tiltale mod nabobymænd med sognepræst for nedbryd-
ning af gærde og led 1624:104; 1625:*6, *26, *57
(jfr. *56), *78, *101, *247
- bymænds strid med nabobymænd om lukke og hegn mellem by-
marker 1632:259, 284, 308, 435
- bymænds strid med naboby om opsætning af nye gærder langs
sø eller vogtning af gæs krævet 1629:591, 645, 673

bymænd tiltalt for ikke at ville vogte eller holde hyrde ved sø 1632:352
 bymænd tiltalt af Københavns by ang. hegn og lukke mellem enemærke og fælled 1632:251, 274
 bys bomænd med præsten saggives af nabobymænd for inddrivning af deres kvæg på de andres græs og vand 1625:*26 (jfr. 1624:104; 1625:*6)
 sognemænds indbyrdes strid ang. gærdelukning om ladegårdsmarken 1631:408, 462, 496; 1632:3 (jfr. 1631:599, 648); 1633:108, 133, 154a
 bymænd, bomænd og gårdmænd, så mange som har kvæg varsles (ant. ang. kvægs skade) 1621:135
 bymænds strid med nabobymænd om lukning af led 1624:77, 122, 123, 140
 bymænd sammen med nabobymænd syner brøstfældige gærder 1630:552
 bymænd fra nabobyer opmåler omtvistede gærder 1631:496; 1632:435
 bymænd samtikker med nabobymænd i ordning af gærder 1632:435 (jfr. 351)
 foler på nabolandsbys fælled uden aftale 1625:*86
 heste (ulovlige efter kgl. forordning) på nabobys fælled 1626:420 (jfr. 497, 522)
 landsbys kvæg drevet i nabobys græs og vand 1625:*26
 kvæg drevet af en bys vang over i nabobys korn og eng 1632:463
 bymænd stævner nabohusmand ang. brud på deres fold 1629:446
 bymænd tiltalt af nabobymænd p.g.a. hul brudt på gærde 1628:480; dømt 1628:723
 bymænd erstatter hoppe fra naboby død ved bortjagning af vang 1629:586 (jfr. 508, 554)
 fremmed kvæg på fælled uden bymænds minde aflyses, evt. optages det og drives til ladegården 1635:171
 bymænd panter nabobymænd for kvæg i vang, men dømmes at tilbagelevere pantet 1629:537
 bymænd panter i naboby for svin i vang 1627:319; 1630:552
 2 byers mænd i tvist med hinanden om pantning 1632:463 (jfr. 464)
 bymænd tiltalt af nabobymænd og sognepræst sst. og dømt for voldelig indtrængen i huse og gårde ved frapantning 1632:283, 338, 357, 482; 1633:127, 161, 238
 bymænd foreslås af nabobymænd voldgift i sag om pantning, men ønsker dom 1633:59, 172
 bymænd panter nabobymænd p.g.a. ulovlige gærder 1632:308 (jfr. 284), 351, 352, 463, 464; 1633:59, 84; efter dom tilbageleveres panter 1633:172
 bymænd tilbageleveres pant taget for deres pløjning 1633:487
 bymænd opbyder panter taget hos nabolandsbyers mænd 1625:4 (pant tilbageleveret 1625:68); 1625:*86
 bymænd pantet ang. gærder om ladegårdsmark 1633:108, 421; modstand herimod 1633:421
 hel hob folk fra København med heste og øl i bys eng, for søgt pantet, men dette hindret voldeligt 1630:310
 kørsel gennem vange tværs over mark afløst 1631:409
 bys mænd skal tilfredsstilles for nabobymænds forvoldte skade ved overkørsel af deres agre og enge 1621:320

bymænd tiltalt af nabobymænd for injelslagning af gæs fløjet i deres mark 1628:490 (jfr. 491)
 bymænds trusler mod nabobymænds kvæg 1632:210 (jfr. 208)
 bymænd byder sig i rette mod eller tiltaler nabobymænd (årsag uangivet) 1625:*258; 1631:129, 501
 bymænd af erstatte deres gæs' skade på nabobymænds afgrøde 1635:320
 bymænd tiltalt af præst og bymænd i nabobyer for kvægs skade 1628:367 (jfr. 387)
 nabobymænd dømt for kvægs skade på præsts eng; regres at søges hos dem, gårder lå øde for 1629:87
 bymænd tiltaler nabobymænd for eller får skadegæld for husdyrs skader 1621:388; 1627:251, 319, 329; 1628:491 (jfr. 490), 516, 522, 723; 1629:36, 253, 301; 1630:567; 1632:467; 1633:185 (jfr. 56); 1635:339
 bymænd oppebærer græsgæld af bymænd i naboby 1625:68
 bymænds evt. græsgæld af nabomøller 1627:216

enkelte eller flere bymænd i forhold til nabobyer eller nabobymænd:

bymænds klage over nabobymænds afslæt over markeskel i eng 1633:395
 trætte om uvist markeskel 1626:447
 stude græsser på nabobys fællede og tages i fold dér 1633:375
 bymand udtager foler af nabobys fold uden minde 1625:*86
 en part af bys mænd opbryder nabobys fold og udtager kvæg 1625:*26
 bymand udtager svin og kvæg af nabobys fold uden minde 1636:374
 bymand opbryder nabobys folds lås og udtager heste og høvder 1627:425
 bymænds tiltale mod nabobymænd om gærdes nedbrydelse og delvis genopsættelse 1630:235
 bymand tiltaler nabobymænd for at have jaget hoppe af vang og skadet den på gårde 1628:427 (jfr. 386); erstatning 1628:466, 477
 borgers betaling for at have kørt på præsts rugager 1629:768
 forlig mellem enkelte nabobymænd om pantning 1630:212
 pantning p.g.a. udenbys mands overkørsel af enge og agre 1628:277
 kaution for stude taget i nabobys fold 1633:375
 enkeltmænd søger eller får skadegæld 1622:228; 1628:583; 1629:204, 582; 1631:86, 252, 539; 1633:52, 110, 184; 1634:147 (jfr. 50, 122); 1636:140, 174, 179
 skadegæld til foged på Ibstrup 1633:67

238. til- og fraflytninger (jfr. 81, 312, 314)

fremmede mænd på bygaden 1635:216
 fattige fremmede karle og brødre 1636:299
 fremmed mand, fra Halland, ukendt, afkrævet hjemmel for udsagn 1634:151
 ledige og løsgængere straffes i jern på Bremerholm 1635:283 (m. note)

landstryger (som skældsord) 1627:172
have værendes sted hos angiven person, benægtelse heraf
1627:28
kvinde, beligget, uden fast bopæl, omflakkende 1635:89
(jfr. 121, 135, 160)
hollænder brændevinsbrænder i København 1635:167
mand (tyv) født i Mecklenburg 1635:167
person født i Oldenburg 1632:149
mand kom som 14-15-årig til Danmark 1621:354
kvinder født i Jylland 1624:107; 1635:245
kvinde tidligere i herredet, nu i Jylland 1636:411
mænd født i Jylland 1630:542, 562a; 1633:483; 1636:6,
293, 299, 343
flytning fra Jylland til Sjælland 1636:346
mand født på Lolland, fremstillet fangen i retten 1621:484
skåninger sælger heste på Sjælland 1633:527, 562; 1634:15,
77, 151
Skåne, tyve, barnefødte her 1628:291, 355; 1634:312, 318,
354
Skåne, tyv kom herfra 1624:71
Skåne, kreditor her 1633:141
Halland, kvinde født her, besøvet i Lyngby 1636:362
Halland, tyv barnefødt her 1626:39
Halland, person her, tidligere tjent i Brønshøj 1633:116
Marstrand, mand født her 1621:354
Norge, person barnefødt her, dræbt i Nærum 1636:293
Norge, person i Bergen lyser uægte søn i kuld og køn på
tinge 1636:367
Norge, person herfra hos morbroder i arvesag efter fader
1629:389
Norge, lovmand i Skien arveafkald ved fuldmægtig 1628:290
Norge, fange dømt i k.m.s jern sin livstid sendt til Bohus
1636:249
tilflyttere i landsogne fra andre landsdele, se tilnavnereg.
Aalborg, Fyn, Fynbo, Fønboe, Gullandsfar, Hallandsfar,
Hollænder, Jude, Jyde, Læssø, Samsing, Skotte (Schaatte),
Skåning (Schaaning), Slagelse, Svenske, Sæby, Thisted,
Thybo, Tysk
flytninger inden for herredet f.eks. 1629:371, 626, 668,
669; 1630:300; 1631:403; 1632:248
flytning fra herredet til Hørsholm birk 1633:96 (jfr. 17);
1636:316
flytning fra landsogne til København f.eks. 1621:289;
1624:24; 1629:340, 427 (jfr. 418), 716; 1632:234,
483; 1636:225, 327
flytning fra København til Holbæk 1635:128 (jfr. 100);
fra København uden Vesterport til landsogn 1621:484
fæster på Vordingborg len stævner person i Sokkelund hrd.
for gæld 1636:250
person lover at flytte af Københavns len om en måned og
ikke bo der sidenhen 1635:293
forbud mod at flytte af boligen 1625:*231; 1631:537, 556
karle fødte på k.m.s. grund lover at blive i lenet og ikke
undvige uden øvrigheds tilladelse 1635:150
flytning fra hus og byen, husmands forpligtelse, hvis be-
tingelser for nyfæste ikke overholdes 1630:255
rømninger, se gruppe 314

239. bofasthed (jfr. 692)

erindring eller bopæl i landsbyerne: 10 år 1629:358;
 13 år 1633:250; 15 år 1628:330; 16 år 1628:331;
 1631:80; 1635:16; 20 år 1628:309b; 1629:276;
 1630:35; 1634:248; 21 år 1628:309a; 24 år 1624:
 77; 1627:214; 1629:276; 29 år 1630:35; 30 år
 1628:312, 313; 1629:276, 743; 30 år ungefær 1630:
 193; 35 år 1629:276; 40 år 1624:77; 1628:259,
 310, 311, 314, 329, 330; 1630:48, 228; 1631:80;
 1633:250, 340; 41 år 1633:340; 42 år 1628:259;
 43 år 1628:331; 44 år 1634:248; 45 år 1633:250,
 340; 46 år 1630:228; 1633:359; 48 år 1628:259;
 50 år 1628:259; 1630:228; 1633:359; 60 år 1624:
 77; 1629:743

LANDSBYENS BOLIGER 250 - 269250. bolig- og driftsenheder i almindelighed

husmænd (fiskere) har ikke svin og gæs 1626:275
 arealer ved søbred, se gruppe 216
 strandmader, se gruppe 214
 gårds brug 1636:352

251. bolig- og driftsenheder, enkelte (jfr. 25)

bys mænds huse og gårde 1632:283
 gårde 1621:367, 459 og passim
 Stenhuggergården, se hovedreg. under Lyngby; bygninger
 (syn) 1636:162
 hovedgård (hovedbygning på fæstegård) 1632:316
 gård, vestre, i landsby 1628:355
 gård og hus 1625:147; hus og gård 1626:326
 huse (bygninger) på gårde f.eks. 1627:185; 1629:620;
 1632:96, 140; 1635:68 (jfr. 60 m. note), 96
 gårdbygningernes tilstand ude og inde i herredet ønskes
 oplyst 1635:247 (s. 201-202, 208-209)
 gårds bygninger fordelt ulige mellem 2 påboende fæstere
 1630:4
 hus, stykke, med ladehus og stald 1631:284
 hushjørne 1633:342
 gård, fader og søn på én gård 1635:247 (s. 197)
 gård, 2 fæstere boende på én gård 1628:259; 1630:4;
 1632:228; 1635:247 (flere tilfælde)
 gård, 2 fæstere fælles om én gård 1632:378
 2 fæstere fælles om landgildeafgift (1 lam) 1632:378a
 2 gårde lægges sammen 1636:117
 2 gårde drives af samme fæster 1635:247 (s. 204)
 gårde, store (m.h.t. tilliggende) 1629:239; 1632:259 (n.);
 1635:224, 247, 300, 345; 1635:199
 gårde, små 1635:224, 247; 1636:21, 199
 præstegårde, se gruppe 511

- gårde, brøstfældige (bygfæld herpå) 1621:459; 1622:219; 1625:*25, 44; 1626:246, 449; 1627:123; 1628:458 (jfr. 398), 639, 666 (jfr. 549); 1629:66, 620; 1630:254 (jfr. 224); 1631:453; 1632:96, 140, 228, 473, 487; 1633:493; 1634:87, 146, 161, 255, 267, 291 (jfr. 297), 355, 380; 1635:161 (jfr. 136), 247 (s. 201-202, 208-209); 1636:83, 116, 117, 162, 515, 517; 1637:12, 19, 73
- bygninger, fæld herpå i herredet ønskes takseret i penge ved alm. syn 1635:224 (jfr. 247 (s. 201-202 og 208-209)); 1636:264 (hus); 1637:73 (jfr. 12)
- bygfæld, opgjort i beløb, men restancer 1634:397; 1635:94, 260; 1637:73 (jfr. 12)
- bygfæld, syn herover, se gruppe 25 og 301
- forbedringer af bygninger, hvor bygfæld og øde gårde, se gruppe 301
- gårde, afbrændte, se gruppe 258
- bygfæld på møller, se gruppe 422
- gårde, øde 1621:138, 222, 299, 315, 325, 330, 335, 337, 364; 1622:17, 206, 251; 1624:121; 1625:*145, 124; 1626:246, 316, 677; 1627:123; 1628:302, 303, 469, 557, 592, 666; 1629:289, 620, 623, 668, 715, 723, 738, 741, 746; 1630:170, 181, 264, 342, 493, 581; 1631:61, 180, 246, 290, 444; 1632:123, 200, 258; 1633:14, 191, 201, 282; 1634:92, 224, 255; 1635:67, 117, 279, 283; 1636:21, 134, 253
- gårde, slet (aldeles) øde 1621:325, 335; 1622:206; 1632:228; 1634:255
- gård, slet øde, ingen folk deri 1632:228
- gård, slet øde i forgangen vår, er en hytte på boligen 1632:200
- gårde, slet øde, på nær 4 væggerum huse 1635:247 (s. 208); på nær 6 væggerum huse 1635:247 (s. 209); på nær 11 bindinger huse 1635:247 (s. 209)
- gårdes bygninger øde 1621:459; næsten øde 1621:459; 1634:255; 1635:200; 1636:21
- gård, øde, på nær 3 bindinger, som nylig ankommet fæster har flyet noget på 1634:255
- gård, øde, kun 8 bindinger udelig bygning 1629:620
- gård med 16 bindinger hus afbrudt og øde agtet 1634:255
- gård, part heraf øde, på tag og ler 1632:228
- gård, øde, på nær 2 gamle stykker huse 1628:666
- gårdes bygninger delvis nedfaldne 1634:146
- gårde, med varierende antal væggerum næsten helt eller helt øde 1635:247 (s. 201)
- gård, øde, nu står der kvæg deri 1630:508
- gårde, øde, næsten 1 år 1622:17; i 2 år 1629:626; i 4 år 1634:412; i over 20 år 1621:222; i nogle år 1632:200; 1635:117; i langsommelig tid 1635:199
- gård, "fast" øde på nogle års tid 1636:21
- ødegård, delt i 2 dele 1635:117
- ødegårdes jorder at angive ved almindeligt syn 1635:224
- ødegårds landgilde betalt af fæster 1634:92
- ødegårds jord brugt af 1 person 1628:666; af 4 personer 1626:246; 1628:666; 1629:620

øde jord uden huse i 24 år fæstet til 2 fæstere 1628:304
 ødegård, alle bymænd betaler afgifter (tiende eller land-
 gilde) til bispen 1630:264
 ødegård fæstet af møller 1632:228
 ødegård fæstet af slotsfogden 1632:200, 228
 ødegårds jorder fæstede af præst 1627:123; 1628:666;
 1632:328; 1634:255; 1635:247 (s. 209, dog 6 fag hus,
 jfr. s. 206)
 ødegårds jorder fæstet fra af bymænd 1627:123
 ødegård, anpart heraf bortfæstet 1633:201
 ødegård mangler havegærder 1629:620
 ødegårds have og jordsmon i gården opgravet i lergrave
 1629:520
 ødegårdes gærder var øde og har ikke været lukket dette år
 1628:469
 ødegårde opbygges af k.m. 1636:21
 ødegårde, udsæd hertil, se gruppe 322
 ødegårde, ingen landgilde heraf, se gruppe 303
 ødegårde, ingen skat heraf, se gruppe 474
 gårde, afbrudte, to gårde, deres marker inddiget til k.m.s
 behov 1621:222
 gårde, hel landsby med 7 gårde, afbrudt til k.m.s nytte og
 enghave 1630:178
 gård delt mellem 2 besiddere 1630:4 (jfr. 1629:716)
 halvgårde 1636:21, 45; halvgårdsparter 1635:115, 117
 halvgårdsbygning faldt ned 1635:117
 fireottingsgårde 1635:247 (s. 197)
 fjerdingsgårde 1630:254; 1635:247 (s. 197)
 fjerdingsgård, 2 fæstere herpå 1635:247 (s. 197)
 fireottingsgård, 2 fæstere begge herpå 1635:247 (s. 197)
 bolig (= bol ?) 1626:114; 1629:329; 1636:332
 engbolig der til stedet 1636:332
 huse f.eks. 1624:34; 1625:*327, 26, 53, 346; 1626:310,
 390, 427, 477; 1627:2; 1628:251, 357, 585; 1629:
 342, 366; 1634:136; 1636:57, 264, 334, 345
 huse, kongens 1625:196, 281, 414; 1626:590; 1628:664;
 1629:63; 1632:212; 1633:366; 1636:212, 315, 458a
 (s. 304); 1637:115
 Dyrehuset (Dyrehavehuset, huset i Dyrehaven) 1624:151,
 152; 1625:*30; 1627:429 (n.); 1628:291; 1631:178;
 1633:250, 255, 284, 319; 1636:5, 287; kongens hus
 ved Dyrehaven 1628:664
 Fiskebæk, huset ved 1631:38; fiskerhuset (Virum) 1624:
 18, 26; 1631:231 (n.); kongens fiskerhus, som kal-
 des Søborghus 1628:495, se videre hovedreg. under
 Søborghus; fiskerhus nybygget ved Hvidøre på nyfæ-
 stet grund 1633:250
 fogdens hus i Virum 1629:626
 graverhuset uden Nørreport 1632:165
 hjulhus, k.m.s (ukendt sted) 1629:475
 hyrdehuset (Husum) 1628:215
 Ladegårdshuset (kongens hus på (Ny) Ladegårdsmarken, ved
 kongens ladegård) 1625:*193, 245; 1626:183; 1628:
 730; 1629:63; 1630:77; 1631:41a (s. 139), 288;
 1633:344, 350, 508, (509), 535

Langvadsdam, kongens hus ved 1633 1/8
 Lyngby, kongens hus ved 1630:248
 Ny Vartov, kongens hus ved 1635:458a (s. 304)
 røde hus ved dammen (Langvadsdam ?) 1628:14
 Tørvehuset (ukendt sted) 1635:425a (s. 304)
 Vangehuset (for Vognmandsvangen) 1626:562 (Woughuset);
 1630:293; 1632:117, 180; borgmestre og råds vange-
 hus 1634:511a (s. 145)
 Alekistehuset 1628:514
 huse, se også hovedreg. under Franstrup; Helles hus;
 Islevhus; Kalthus; Rude (Pindhuset); Søllerød (Skotte-
 huset); Tange (Tangehus); Trørød (Snedkerhuset); Viger-
 slev (Vigerslevhus)
 fæstehuse 1632:261
 huse, afkrævet landgildepenge, tidligere kun svaret hold
 1630:48
 huse, små 1633:250
 hus, 2 fæstere i det samme 1637:79
 huse, aftægtsnyderes, se gruppe 540
 huse uden folk 1626:616; 1635:198
 huse og jord, de står på 1628:585; 1636:172
 huse, nybyggede 1626:651; 1630:48; opsat for nær på
 nabos grund og fortov 1634:396, 408; nybygget på
 nyindtaget jord 1633:250 (jfr. 283), 340
 hus forringet af fæster 1631:586
 huse, brøstfældige 1627:29; 1628:485, 507; 1630:128
 (jfr. 160), 185; 1636:264, 332
 hus påstået ubeboeligt 1633:327
 huse med utætte tage 1627:29; 1633:327
 huse, forbedring heraf 1631:508; 1633:250; ved fæsters
 indkøb af byggematerialer 1636:264
 hus, forringelse heraf, ved bortførsel af tømmer 1631:586
 hus, kammer indrettet heri 1632:242
 hus, part heraf 1630:255
 huse, fraflyttede 1628:485; 1631:586; 1632:242, 261,
 269, 334, 420
 huse, fradømmelse af 1625:26; 1630:160, 185 (jfr. 255)
 huse, øde 1624:16; 1627:184; 1628:305; 1629:289, 669,
 741; 1630:508; 1631:246, 290; 1632:200; 1633:282;
 1634:224; 1635:198
 hus ved gård, slet øde 1634:267
 hus, øde, ingen deri 1629:668
 hus, så godt som øde, falder snart ned over beboerne
 1630:457
 hus, øde, uden bygning på grunden 1635:198
 huse, øde, genopbygges 1627:184, 224, 285-86
 steder (huse), øde 1626:649; 1627:29 (jfr. 184), 224,
 285-86
 gadehuse 1627:224
 kirkehuse 1624:36; 1632:291; 1637:79
 lejhuse 1632:261; 1634:136
 præsters huse, se gruppe 511
 smedehuse 1624:9
 smedje, øde 1630:508
 tinghus (Buddinge) 1633:300 (n.); brøstfældigt 1625:
 93 (n.); penge oppebåret hertil 1629:303. Jfr. iøv-
 rigt gruppe 1

boder 1629:348; 1631:586; 1632:243, 261
 degnestavn 1632:291
 degnebolig, nedbrudt 1625:*58, *73
 gårdsæder 1635:247 (s. 205)
 jord, øde, tidligere indhegnet 1635:247 (s. 198)
 ålekister 1631:409; 1632:200; 1634:234, 248, 287; øde
 i mange år 1632:200 (jfr. 1634:224); jord hengraved
 til den 1635:247 (s. 198)

252. gårdens enkelte bygninger

gårds bygninger, vurderet 1630:194; 1633:493; 1635:213;
 1637:12, 73
 aftægtsboliger, se gruppe 540
 bagherberger 1634:146
 boder, se gruppe 251
 fag huse, se gruppe 671
 fæhuse 1628:395; 1630:109
 havrehus 1636:162
 hudde norden for huset 1628:507
 hus, det store, (Stenhuggergården) 1636:162
 husstykker, 2, 3 fag hvert sted, stod norden tværtud for
 længe til haven 1636:162
 hus med brænde 1635:31
 hølader 1634:232 (s. 18), 305; nordre 1628:215
 kornlade 1628:395
 lader 1624:107; 1626:473; 1634:247, 379, 472; ladehus
 1631:284
 luder 1629:479
 længer 1627:123; 1634:323; 1636:117, 515; 2 længer
 1637:19; 3 længer 1637:12, 73 (ialt 38 fag hus)
 gadelænger 1631:83; 1634:146, 232; 1636:117 (s. 302);
 1637:12; længe ud til gaden 1636:117 (s. 301)
 nørrelænger 1636:162
 stuelænger 1626:199; 1631:83; 1632:179; 1633:68; 1634:
 146, 232 (s. 18); 1636:117 (s. 302); 1637:12; længe
 med stue 1636:117 (s. 301)
 toftelænger 1631:284; 1634:232 (s. 18)
 vestlænger 1628:215; 1630:4; 1634:146, 323; 1636:162
 østlænger 1626:199; 1631:284; 1636:162, 337

253. konstruktion og bygningsdele, byggematerialer (i særlig gruppe ndf.)

bagherbergedøre 1632:233; 1633:286
 døre 1625:13, 39, 77; 1626:48; 1627:465; 1629:66, 264,
 620, 694; 1630:322, 358; 1631:586; 1632:96, 165,
 242, 261; 1634:203, 205, 267; 1635:216; 1636:162;
 døre inden og uden husene 1632:140; 1634:146, 255;
 1637:19. - Jfr. også bagherbergedøre ovf. og forstue-
 døre, halvdøre, høladedøre, kammerdøre, kælderdøre,
 lodøre og stuedøre ndf.
 døre, slået op 1625:77; knivstik heri 1631:536, 558;
 kårdehug heri 1630:358; stenslag herimod 1634:392,
 410, 427

dørstolper (stable) 1633:253. Jfr. gårdstolper, husstolper, ledstolper, stolper ndf.
dørtrær 1631:558, 586
forstuedøre 1627:245; 1632:233; 1634:232 (s. 18); 1636:293 (s. 55)
forstuedør, lukke den op om morgenen 1636:293 (s. 55)
gadeporte 1629:769; 1631:284. Jfr. porte ndf.
gavle 1628:507; 1629:66; 1636:117
glasvinduer, nye 1629:366. Jfr. også vinduer ndf.
glugger 1632:165
gulve 1622:248; 1627:38; 1629:479; 1634:205; 1635:283; 1636:295 (s. 61), 299 (s. 70). Jfr. stuegulve ndf.
gårdsled, se gruppe 212
gårdstolper 1636:199. Jfr. stolper ndf.
halvdøre 1636:162. Jfr. døre ovf.
hjørnestolper 1631:284. Jfr. stolper ndf.
husstolper 1626:292; 1636:199. Jfr. stolper ndf.
hække (i stalde) 1636:162
hængelåse, til kælderdør, hængende i marnen (ringen eller øjet) 1635:335; til stuedør 1631:586
høladedøre 1634:232 (s. 18). Jfr. døre ovf.
jernmon (holder i dørtræ til lås) 1631:586
kammerdøre 1631:586; 1632:242, 261, 269; 1633:504. Jfr. døre ovf.
karme til vinduer 1632:261, 269
krybber, i stalde 1636:162
kælderdøre 1635:335. Jfr. døre ovf.
led, se gårdsled under gruppe 212
ledstolper (stable) 1631:586; 1632:242. Jfr. stolper ndf.
lodøre 1629:438; 1631:284, 586; 1632:242; 1633:286. Jfr. døre ovf.
lofter 1628:507; 1629:620; 1632:96, 140, 261; 1634:146, 255, 267, 391; 1636:162; 1637:19
loftsbjælker 1631:253
lukkelse (lyche) for dør 1631:586; 1632:242
låger 1632:233; 1634:247; mellem huse ud til haven 1636:162. Jfr. toftelåger ndf.
låse, se hængelåse og slålåse
nagelfaste husdele 1631:586; 1632:242
panel, i stue 1629:724
porte 1624:141; 1626:390, 409; 1629:321, 497, 620, 694; 1630:100; 1631:112, 415, 473a; 1632:96, 140, 182, 233, 484; 1634:146, 240, 247, 255, 267, 391; 1636:3, 284, 337; 1637:19; klappe på port 1634:391. Jfr. gadeporte ovf. og tofteporte ndf.
ruder, vindue 5 ruder stort 1632:242
rygås ("røggaasen") 1636:162, 332
røgloft, over ildstedet 1634:391 (s. 82), 472
skillerum 1636:162
skodder, for vinduer, at skyde op og ned 1631:586
skorstene, se gruppe 256
skyder ("schud"), af træ for dør 1631:586
slålåse 1631:586 (jfr. 1632:242). Jfr. træslå ndf.
spænder (af tagspær) 1627:29; 1636:332
spærværker 1635:247 (s. 201)

stolper 1627:29; 1628:507; 1631:284; 1634:408. Jfr.
 dørstolper, gårdstolper, hjørnestolper, husstolper
 og ledstolper ovf. og vævstolper ndf.
 stuedøre 1631:586; 1635:121. Jfr. døre ovf.
 stuegulve 1634:248. Jfr. gulve ovf.
 støtter, under bjælker 1631:586; 1632:242, 261, 269;
 under 20 fag hus 1636:162; ved væggerum 1635:247
 (s. 202); til vognskjul 1632:269
 tage 1629:66; 1630:128; 1634:255; 1635:247 (s. 201-
 202); 1636:332, 515; 1637:73; utætte 1627:29;
 stykke af tag 1627:29
 tagskæg 1634:379 (s. 77)
 tavl 1628:514, 691
 tilje ("tillde") 1636:162
 toftelåger 1636:299. Jfr. låger ovf.
 tofteporte 1633:483; 1636:162. Jfr. porte ovf.
 træslå, for dør 1632:242. Jfr. slålåse ovf.
 vævstolper (veffstolpe) 1632:242. Jfr. stolper ovf.
 vindskeder 1636:162
 vinduer 1625:*327; 1629:438, 500; 1631:347, 521, 586;
 1632:242, 261, 269; 1634:232 (s. 19), 247; ud til
 gården 1636:162; gamle og nye 1635:251; gjort af
 glarmester 1629:171; udslagne og nyindsatte 1627:
 245; 1630:276 (jfr. 291), 302; udslagne 1627:446;
 1628:507; 1632:165. Jfr. glasvinduer og ruder ovf.
 vægge 1631:347; 1634:328; 1636:332; uden ler 1628:507;
 med hul 1634:232 (s. 18), 379 (s. 79)

bygge materialer:

bjælker 1627:29; 1631:586; 1632:242, 261, 269; 1636:162
 deller (planker) 1628:691, 705; 1632:483; 1635:126
 fjæl 1628:507; 1629:694
 glas (i vinduer) 1630:302
 halm (til tag) 1636:162, 332; 1637:73 (jfr. 12). Se også
 gruppe 324
 "heller" 1628:507
 kalk 1628:639
 klining 1631:586; 1632:242; 1636:162
 langhalm 1621:247, 459, 465; 1627:123; 1628:507; 1629:
 683, 771; 1631:180; 1632:393; 1634:323; 1635:247
 (s. 201); 1636:264, 515; 1637:98; tækning hermed
 1634:323
 ler 1626:199; 1628:507; 1629:620; 1632:96, 140, 228;
 1634:146, 255, 267, 323, 356; 1635:224; 1636:116,
 162, 264, 332, 333, 393, 398, 411, 515; 1637:12, 19,
 73
 lægter 1628:84, 124, 140, 155; 1632:203, 242; 1633:350;
 1634:323; 1636:264; lægte, mærke afhugget, tidligere
 i gårde 1636:516
 nagler 1632:242; 1636:516
 pæle, 3 alen lange 1628:507
 spigre, af jern 1635:25
 steg, under vinduer 1634:247. - Steg som gærdemateriale
 se gruppe 212
 sten (uangiven art) 1628:639
 stengetrær 1628:140

tag (rør ?) 1626:199; 1627:123; 1629:620; 1632:96,
140, 228; 1634:146, 267, 323, 356; 1635:224, 247
(s. 201-202); 1636:116, 162, 264; 1637:12, 19
tjære 1628:508
tømmer 1626:199, 649; 1627:29, 123; 1629:620; 1630:128;
1631:586; 1632:79, 93, 96, 140, 203, 228; 1634:146,
255, 267, 323; 1635:31, 126, 224, 247 (s. 201, 209);
1636:4, 20, 264; 1637:12, 19, 73; gammelt 1625:*58;
1635:247 (s. 209); forrådnnet 1636:332; duer en
ringe ting 1636:117
tørsv, på tagryg 1636:162, 332
forbedringer og vedligeholdelse af bygninger, se gruppe 301

254. rum i boligen

bagherberger 1632:233; 1634:379. Jfr. herberger ndf.
forstuer 1628:507; 1632:250; 1634:232 (s. 19). Jfr.
stuer ndf.
herberger, enden heraf 1634:379 (s. 77). Jfr. bagher-
berger ovf.
kamre 1627:308; 1630:541; 1631:586; 1632:242, 261, 269;
1633:504; 1634:240, 247. Jfr. spisekamre ndf.
korsstue 1632:203. Jfr. stuer ndf.
kældre 1630:541; 1634:146
lofter (loftsrum) 1625:*276, 70; 1626:199; 1628:507;
1629:1, 479; 1630:541; 1632:94 (i hus i København);
1633:285
spisekamre 1630:541. Jfr. kamre ovf.
stegers 1629:264
storstuer (store stuer) 1633:483, 504
stuer 1622:248; 1625:*277, *322, 13, 39, 77, 82; 1626:
73, 114, 237, 312, 424; 1627:30, 264; 1628:238,
673, 722; 1629:327, 724; 1630:116, 272, 276, 292
(København), 302, 341, 502, 541; 1631:83, 149, 323,
586; 1632:137, 156, 233, 234, 242, 250, 261, 453;
1633:221, 344, 483; 1634:203, 205, 231, 232 (s. 19),
238, 246, 310, 513; 1635:8, 10, 21, 25, 121, 357;
1636:117, 293 (s. 54), 298, 299 (s. 71), 362, 419;
daglig stue 1635:216; østre stue 1624:107; små
stuer 1628:395; 1635:264. Jfr. forstuer, korsstue,
storstuer ovf.

255. fast inventar

bænke, se gruppe 611
kakkellovne, se gruppe 256
senge 1621:483; 1626:550; 1627:308; 1628:258, 262;
1633:285, 350, 392; 1634:205; 1635:121, 251; 1636:
348
senge, af træ 1629:724; gamle 1635:251
senge, ligge på 1621:484; 1634:310; 1636:295 (s. 62),
299, 558
senge, ligge i 1629:434; 1634:513 (s. 113)
seng, ligge på sotteseng o.l., se gruppe 553
seng, sidde på 1634:246
seng, stå op af sin 1634:513 (s. 113)

sengested, gammelt, med nogle gamle klæder i 1633:324
ikke turde ligge inde i nat 1634:232 (s. 18)

256. ildsteder og opvarmning

esse over ildsted, brøsthølden 1634:267
ild på gulv, kar herpå 1635:283
ildsteder 1632:140; 1634:267, 391 (s. 82); ulovlige
(brøstfældige) 1628:458; 1630:254; 1634:255, 267;
1635:247 (s. 208-209); 1636:116, 332; slemt øde
1634:255
ild, bære ild i en lunte 1634:379 (s. 77)
ild (på ildsted) ikke i hus den dag 1634:379 (s. 77)
bageovne 1628:507; 1629:1; 1634:205
kakkelovne 1625:*327, 26; 1626:427; af jern 1625:*315;
1626:114, 213, 617; 1628:41; 1629:366; 1631:261,
511; 1633:218, 221, 242; 1634:171, 207, 446, 516
ovne, til at bade i 1631:544
skorstene 1628:507

brændsel:

brænde 1629:701; 1632:174
brænde, sanke 1636:2; aflyst uden skovfogdernes tilladelse
1636:258
sankebrænde 1629:701; 1636:258
brændeved med øvrighedens minde 1635:31
brænde, ulovligt hugget, forbud mod fjernelse heraf fra
skov 1635:31; 1636:260
ellebrænde 1629:86; jfr. elletrunte, gammel 1630:174
ildebrændsel 1627:308; 1630:193; 1631:20; 1636:2;
bjælker i hus brugt hertil 1627:29
knode (brænde) 1630:162
ris må ikke sælges af skovfogder 1627:94
trøskebrænde 1636:343
tørvt 1621:136, 252; 1624:145; 1627:384; 1628:639;
1630:121; 1632:473; 1634:243, 264, 272, 374; 1636:
394, 403; ildelugtende 1621:252. - Jfr. iøvrigt
m.h.t. tørveskæring, tørvegrave o.l. gruppe 328
ved (brændeved) 1622:37, 125, 127; 1626:8, 342, 361,
393, 394, 486, 587, 648; 1627:125, 129, 356; 1628:
385, 399, 588, 639; 1629:86, 183, 432, 629; 1630:
162, 174, 246, 541, 557; 1631:122, 331; 1632:38,
483; 1633:483; 1634:101, 131, 256; 1635:31; 1636:
22, 242, 260, 343. Jfr. brændeved ovf.
bageved 1635:31
ved, grønt 1626:648; 1632:38, 324; 1636:2; frisk
(fersk) 1627:129
ved, bøndernes køb heraf (hos kronen) 1626:394
ved, forbud mod udførsel og salg 1626:361, 393, 394, 486,
648; 1630:246; 1631:53; 1632:38, 224
ved, forbud mod nedførsel til stranden og udførsel derfra
af ved 1633:15
ved, ulovligt solgt til borgere i København 1636:22, 260
ved må ikke sælges af skovfogder 1632:224; dog med slots-
fogdens seddel 1627:95
vedtræer 1633:483; 1634:131

gløder 1622:248
 aske 1634:379 (s. 77)

257. rum i udhuse

båse (i stalde) 1636:162
 foder, korn og kvæg i 22 fag hus 1637:19
 fæhuse 1636:162
 havrehus 1636:162
 hestestalde 1636:162. Jfr. stalde ndf.
 loer 1626:220 ("laa"), 326; 1629:86, 107; 1630:509,
 541; 1631:586; 1633:286; 1634:323; 1636:293 (s.
 55), 516; 1637:54; lodøre, se gruppe 253
 stalde 1626:114; 1628:673; 1631:284; 1634:77, 372.
 Jfr. hestestalde ovf.
 stænger 1629:66
 svinestier (svineigler) 1625:*25; 1628:140; 1635:167
 vognskjul 1628:215; 1629:438; 1631:347, 586; 1632:261,
 269; 1634:513 (s. 112)

258. skader på bygninger

2 gårde med gods helt opbrændt 1625:*286
 2 gårde med foder og korn afbrændt 1627:459 (jfr. 1628:306)
 2 gårde aldeles afbrændt med gods og formue, pige indebrændt
 (mordbrand) 1633:351, 355, 523; 1634:231, 232 (jfr.
 246), 255 (s. 38), 269, 305 (jfr. 314), 333, 379 (jfr.
 1636:118)
 gård med alt gods helt opbrændt, fæster nær selv indebrændt
 1634:152
 stuelænge nedbrændt med indbo 1632:179
 huse afbrændt med andet gods 1629:481; 1634:224
 afbrændt gårds genopbyggelse 1636:118
 brøstfældighed på gårde, se gruppe 251
 forbedringer på brøstfældige gårde, se gruppe 251

259. udendørs lokaliteter

brønde 1631:586; 1632:242, 255; 1634:255, 267; brøst-
 fældige 1628:458; 1630:254; manglende 1629:620
 tønde, jordfæst i brønd 1631:586; 1632:242, 269
 brøndværk 1629:620; 1632:140; 1634:255, 267; øde 1634:
 255
 gård = gårdsrum, gårdsplads 1629:438; 1631:284; 1632:261,
 269; 1633:250
 gården, brønde liggende her 1629:86; hjelm her 1634:323 ;
 vogn sat her 1634:513; vogn stående her 1630:322
 gården, gæs holdt herinde 1635:10
 gården, pil(etræ) her 1628:140
 gården, komme ind i 1625:380; komme ud i 1631:474; søge
 ud i 1634:203
 gården, gå af (fra) stue ud i 1628:673; 1630:100, 341;
 1634:238 (s. 25)
 gården, sidde i 1630:322; stå i 1629:86, 182; 1634:245
 gården, gå ind i 1628:321

gården, komme ind af 1634:203
 gården, ude på (i) 1634:238 (s. 25); 1636:293
 gården, vinduer ud til 1636:162
 gårdsrummet (gårdsplads), del af 1631:284
 hjelm (med noget korn), i gården 1634:323
 jordsmon i gården opgravet til lergrave 1629:620
 lergårde 1633:286; slet øde 1630:254
 lykke på gårdspladsen (om hæs) 1629:438
 møddinger 1629:215, 238, 479; 1630:138; fordærvet halm
 her 1630:138
 svinestier, se gruppe 257

JORDENS EJERE 270 - 279

271. krongods

Københavns len, se hovedreg. 1630-37 under København
 tryglebreve udstedt, såvidt Københavns len strækker sig
 1632:108, 220; 1635:248
 mænd født på Københavns len på k.m.s grund f.eks. 1635:149
 forpligtelse at flytte af Københavns len 1635:293
 bro mellem Københavns len og Kronborg len (Vejlebro)
 1636:264
 ridefogder anført som ridefogder over Københavns len, se
 Knud Jørgensen 1633:521 og Frederik Frederiksen 1634:
 262, 323, 380; 1635:248; 1636:57, 210, 232. Jfr. iøv-
 rigt gruppe 471
 lensmænd over Københavns len, se gruppe 471
 k.m.s bøndergårde her i herredet, se f.eks. 1621:459
 k.m.s grund 1621:138, 571; 1629:268a, 723; 1632:291;
 1635:149, 150; 1636:318
 hans majestæts grund her i herredet 1636:246
 alle k.m.s bønder og tjenere i Sokkelund hrd. 1629:304
 alle k.m.s bønder og tjenere, som bruger avl og har at så og
 pløje på 1635:224
 alle k.m.s bønder og tjenere, som har jord og bruger avl
 1635:223
 alle k.m.s bønders og tjeneres jorder, sæd og avling i her-
 redet 1635:247
 alle k.m.s bønder og tjenere, bomænd og gårdmænd i sogne i
 Sokkelund hrd. 1635:218, 219, 220, 221, 222
 adelsmand anført som fæster af en k.m.s gård i Utterslev
 1635:247 (s. 198)
 gård at være arv og eje, k.m.s brev herpå 1632:257

272. gods under biskop, gejstlige i købstæder, Københavns Univer- sitet og Vartov hospital

bispens gård i Brønshøj 1630:216
 Bispeholmen, Brønshøj mark 1626:404; 1637:3
 bispegods (?), bødesag for lejermål herfra 1632:154
 bispens eng 1626:462 (Søllerød); 1636:264 (ved Ladegården)
 Præsteholmen (henlagt af k.m. til præster i København, brugt
 af en stedlig), Brønshøj mark 1628:636 (n.); 1632:435;
 1634:359, 382, 416, 430

Vor Frue Kirke (Kbh.)'s tjener (fæster) 1633:348
 flødsjord til Vor Frue Kirke (Kbh.) 1625:*337, *338 (jfr. 1625:1)
 Københavns Universitets grund 1636:553 (n.); 1637:79, 91
 Københavns Universitets gods, under professor Chr. Lomborg 1625:*225; 1633:47 (n.), 78
 Københavns Universitets jus patronatus til kirke 1637:79
 Københavns Universitets ridefoged, se gruppe 309
 Vartov hospitals grund 1626:374; 1628:236, 365
 Vartov enemærke 1630:139
 hospitalstjeneres grund i herredet 1628:366
 alle klostertjenere her i herredet 1625:167
 de fattiges (= Vartovs) gårdes grunde f.eks. 1625:50; 1626:374
 de fattiges gårde f.eks. 1627:182; 1628:458; 1634:267
 Vartovs jus patronatus til Gentofte kirke med dets forstander som forsvar 1625:*73; 1621:465 (jfr. 374)
 forstandere for Vartov og deres godsdrift, se gruppe 541

273. adelsgods

Beck, Kirsten, fru, gods i Grønholt (Toksværd s., Hammer h.) 1630:387
 Griis, Anne, jomfru, gods i Dalshult (Glimåkra s., Östra Göinge h.) 1634:151

275. handel med fæstegods og mageskifter (jfr. 124, 126)

landboere i by afstår, under og bevilger slotsskriver et lidet, af ham selv inddæmnet fiskevand 1632:491
 handel med fæstegods (bygninger), se gruppe 301
 pantsætning af gårde, huse, agre, se gruppe 301
 magelæg m.v., se gruppe 217

HOVEDGÅRDE 280 - 299

280. gården

kronens gårde:

Bohus, se hovedreg.
 Frederiksborg, se hovedreg.
 Ibstrup, se gruppe 282
 Koldinghus, kongebrev dateret her 1635:263
 Kronborg, kongebrev til lensmand her og dennes tilsagn 1635:97
 Københavns Slot, se hovedreg.; tingbøger autoriseret her 1624:indl.; 1625:indl.; 1626:indl.; 1628:indl.; 1629:indl.; 1630:indl.; 1631:indl.; 1632:indl.; 1633:indl.; 1634:indl.; 1635:indl.; 1636:indl.; kongebreve dateret her 1635:250; 1636:431; lensmands brev dateret her 1636:210; forløftebrev dateret her 1636:431; øvrigheden herpå 1633:340; slottet ligger i Sokkelund hrd. 1635:169, 250

Ladegården, se gruppe 282
 Nyby Ladegård, se gruppe 282
 Roskilde Bispegård, se hovedreg.
 Vordingborg, se hovedreg.

adelens gårde:

Bälteberga (Luggude hrd., Skåne), se hovedreg.; bevis dateret her 1635:165

281. beboelse

Københavns Slot:

sognefogder at møde her 1627:196
 det blå tårn (fængsel) 1624:71; 1627:340; 1628:60; 1631:243, 544; 1634:232 (s. 20) (n.), 246, 298, 314; 1635:127, 283, 409, 451; 1636:6, 173, 295, 512, 558; 1637:8, 85; kammer med senge her 1636:558; tårngemmer, se gruppe 288
 fængsel (formentlig det blå tårn) 1630:346, 419, 454; 1635:249 (jfr. 245), 251
 drabsmand ført af bønder til slottet 1636:293 (s. 57)
 kiste med lig af nyfødt barn fundet i skov ført til slottet 1635:249
 beligget kvinde efter fødslen ført til slottet (barnefader uoplyst) 1636:362
 skovtyv med læs stjålet ved fulgt til slottet 1636:343
 bissekræmmere og ulovlige læger skal af fogderne indføres til slottet 1621:387
 person, der efter slagsmål ikke kan stille borgen, kan af husbond føres til slottet 1633:350 (jfr. 286, 344)
 person fængslet p.g.a. slagsmål måtte have penge 1632:131
 person fængslet i tårnet lånt penge til lys at se ved der 1634:232 (s. 10)
 skriverstuen betjent af slotsskriver Jesper Skov på 3 års tid 1629:304. M.h.t. slotsskrivere, se gruppe 309
 tingbøger ved regnskabsårets slutning at indleveres på skriverstuen 1624:indl.; 1625:indl.; 1626:indl.; 1628:indl.; 1629:indl.
 bøndernes panter for skat og voldmesterpenge o.l. opbevares her 1628:443; 1635:283
 voldmesterpenge, restancer, at indbetales på skriverstuen 1628:276 (jfr. 443)
 sognefogderne advares af lensmand på skriverstuen om at varetage deres bestilling m.h.t. at stille vogne 1635:282
 Rentekammer 1635:283 (s. 229)
 Det store Bryghus, proviantskriver, lånekorn ydet herfra 1632:123
 kongens bryghus, levering af byg her 1632:258
 Proviaanthus, slotsskriver modtaget landgildekorn her 1631:58; ydet lånekorn herfra 1632:258 (jfr. 123)
 på slottet hentes korn til udsæd til ødegårde (udtalelse af skriveren herom) 1636:253
 på slottet leveret landgildeydelse 1629:720

proviantskriver på slottet modtager landgildeydelse 1629:
 738 (n.); 1632:278, 342; 1633:494; 1634:92; yder
 lånekorn 1632:258
 af slottet givet vognhenter løn 1635:169 (n.)
 en liggers logi på slottet 1632:361
 Tøjhuset 1632:434

282. avlsbygninger

Amager ladegård nævnt 1622:99, 143
 Hørsholm ladegård 1635:316
 Ibstrup, fogeds indlæg dateret her 1636:315
 Ibstrup, den nye ladegård, som da var på Ibstrup 1628:
 130 (jfr. 162)
 Ibstrup, korn renset her som hoveri 1629:215, 238
 Islevs fold 1636:479
 Ladegården (den nye), vej hertil at forfærdige 1629:295;
 hertil drives fremmed kvæg, fundet uden bymænds minde
 på bys fælled 1635:171 (jfr. 1626:384); driftemær
 ført hertil 1629:226. Se iøvrigt hovedreg.
 ladegård, den gamle (Nyby Ladegård) 1622:85 (n.); 1625:
 53 (n.)

283. volde, grave og vindebroer

Ibstrups vold 1629:290

284. gårdspladser, møddinger og haver

k.m.s lysthave 1632:361. Jfr. også Kongens Have i hovedreg.
 kongens vedhave 1633:383 (n.)
 Ibstrup, midt på gården (gårdspladsen) 1636:247

285. tilliggende

alle k.m.s vange i herredet, syn over gårderne 1636:264
 alle k.m.s vange på Københavns len, gærder eller grøfter
 herom 1636:232
 kongens haver og vange, steggærder herom 1625:178, 245
 kongens vang (Egebæksvang) 1625:146
 k.m.s mark 1635:247 (s. 196)
 k.m.s enghave 1621:426; 1630:259; 1635:247 (s. 196)
 enghaven i Birket 1636:264
 ladegårdsmarker 1622:14, 112; 1626:442, 445; 1628:730;
 1631:408, 463, 496, 510; 1633:108, 133, 154a, 300;
 1636:264
 løkke i ladegårdsmarken 1626:384
 Ibstrups marker 1628:130, 162, 254, 446, 548; 1629:306,
 366; 1633:421, 531; 1634:213, 223; 1635:247; 1636:
 210, 264, 444
 Ibstrups vang 1634:223; skov heri (med ulovlig hugst)
 1637:115
 k.m.s havre (Ibstrup) 1633:67
 Ibstrups rugvang 1636:237 (jfr. 247); ruglykke 1636:297
 Ibstrups græsvang 1630:235, 251

Ibstrups mark udvidet med jord fra bys mark og eng 1635:
247 (s. 202)
Ibstrups mark, eng udlagt heraf ved mageskifte med tidligere
degnejord 1625:*73
Islev by (7 gårde) afbrudt i Frederik 2.s tid (o. 1574)
til k.m.s. enghave 1630:178
Islev mark og engfogder sst., se hovedreg. under Islev
Tange, 2 gårde afbrudt, marken "inddiget" til k.m.s. behov
1621:222
Tange vang 1634:290
Tange mark, stor part af bys overdrev lagt hertil 1635:
247 (s. 206)

286. rettigheder og herligheder

Gentofte dyrehave 1628:446, 548; 1636:264
Ibstrup dyrehave 1634:226, 511; 1635:247; 1636:287, 315
Lyngby dyrehave 1634:468; 1636:23
Ordrup: Dyrehaven 1627:265; 1629:86
Rosenborg dyrehave 1628:446, 548
k.m.s vildtbane 1633:573
eng lagt fra bymark under dyrehave 1635:247 (s. 203, 204)

287. hovedgårdenes drift (jfr. 305, 306, 309, 310)

pløjning 1632:473; 1636:253
rispning med plov 1633:531
såning 1636:253
såning og harvning 1636:253 (jfr. 297)
mejen og riven 1635:316
hørivning 1629:368; 1632:473
høslæt o.a. høstarbejde 1621:426; 1630:259; 1634:299;
1635:316; 1636:297
høkørsel 1625:246; 1626:186; 1629:368
rensning af korn 1629:215, 238
kongens heste, røgtning heraf 1626:409
k.m.s får og lam 1627:350; 1628:130, 162, 254, 271
toning af kongens får og lam 1628:271
tov (uld) af k.m.s får og lam, løsnet ved vask, opsamlet
i kurv 1628:271
havre hentet på slot til udsæd på ødegård 1636:253
sognefogder og sognemænd at lukke gårder og opkaste grøfter
om k.m.s vange 1636:232, 264
gærdernes lukning om k.m.s vange m.v. opdelt i inden- eller
udenherredsparter 1628:548; og i sogneparter 1626:
384; 1628:446, 548; 1631:463, 496; 1632:3; 1636:
264, 287, 315 (jfr. 300); bys part 1631:510
opmåling af gårder om k.m.s arealer 1636:287
transport af gærdsel og staver, 3 læs af hver bomand i sogn
til k.m.s markgårder 1636:210 (jfr. 82)
transport af steg til gårder på vold 1629:290
lukning af gårder for Vartov 1632:473
hugning af tømmer i skov til k.m. 1628:191
m.h.t. gårder og lukning deraf om k.m.s arealer, se videre
gruppe 212
fold, hvori kvæg, der kommer i k.m.s mark indtages 1636:479

nabolandsbys kvæg indtaget på ladegården 1626:384
 hoppe foldet af engfoged 1629:577; hoppe oplyst 1630:112
 ko oplyst fra kongens hus på ladegårdsmarken 1633:508;
 ungsvin oplyst sst. fra 1633:535

Hørsholm ladegård, hoveri hertil 1635:316

288. folkehold

slotsherrens folk 1625:354
 tjenende (tjenere) på Københavns slot 1621:509; 1625:*208,
 *291, *302; 1627:62, 178; 1630:75, 113, 140, 156, 169,
 476
 tjenende hos kansler 1630:317, 476
 tjenestekarle hos ridefogden 1621:125; 1634:161, 323;
 1635:262, 272, 274
 bryggersvend, på slottet 1630:194
 bøsseskytte, på Tøjhuset 1632:385 (jfr. 434)
 fiskemester, se gruppe 337
 hofdreng 1632:240; 1633:360, 435
 hofkarle 1635:89, 160; 1636:173 (jfr. 512)
 kusk, på Københavns slot 1636:139, 171, 200
 liggere på Københavns slot (slotsliggere) o.a. kgl. tjenere,
 der tager deres løn af slottet, skal svare til Sokke-
 lund herredsting 1635:250 (jfr. 169, 170)
 ligger på k.m.s vegne rejst til Glückstadt 1636:512 (jfr.
 558)
 liggere 1621:485; 1627:417; 1628:57, 324 (n.); 1630:229,
 316; 1631:481; 1633:526, 564; 1635:169, 245, 249,
 250; 1636:58, 173, 512; 1637:20, 85. - Liggere, se
 også gruppe 471
 underliggere på Københavns slot 1629:268a; 1630:87, 419;
 1633:272
 personer tjenende under liggerne 1636:58, 66, 86, 173
 plidsfoged, se gruppe 309
 proviantskriver, tidligere på kongens store bryghus (og
 slot ?), m.h.t. lånekorn til fæstere 1632:123 (jfr.
 258), 342; landgilderestancer 1634:92
 proviantskriver, kræver restancer betalt 1632:278, 342;
 ved fuldmægtig 1633:494
 ridefogder, se gruppe 471
 slotsfogder, se gruppe 309
 slotsskrivere og andre skrivere, se gruppe 309
 tømmermand, k.m.s, se hovedreg., København (Anders Monsen
 Bernhus)
 tørvefoged (over k.m.s arbejde på Femsø Lyng) 1635:245, 249,
 381, 425a (s. 304)
 tårngemmere (fangevogtere), på Københavns slot 1628:391 (n.),
 594; 1637:8
 tårngemmer i Blåtårn, hans voldtægt og utugt med fængslede
 kvinder, dødsdømt 1636:512, 558; 1637:1, 8, 85
 underskriver, på Københavns slot, se hovedreg. København
 (Berent Pedersen)
 urtegårdsmand, kongens, se hovedreg. København (Hans Kønig)
 vangemænd 1628:689; 1629:368

vognhenter, lønnet af k.m. og ikke tillagt deputat af
 bønder 1635:283; uretmæssig krævet penge eller
 varer ved bønders fæste af gårde 1636:249 (jfr.
 1635:283)

vognhenter, tidligere, afsat, straffet 1635:169 (n.),
 170, 250, 283; 1636:173, 190, 233, 249

vognhenteres tjener 1621:485

Ibstrup, fogder, se gruppe 309

Ibstrup, tjenende mænd her 1630:152; 1633:195 (?);
 1636:315

fadeburskvinde, på Ibstrup 1628:271

tærskere, på Ibstrup 1627:407; 1628:130

Islev (Islevhus, Islevmark), engfoged, se gruppe 309

mænd tjenende på Islev mark 1629:325, 358, 402, 577;
 1632:462; 1633:195

Ladegården, fogder, se gruppe 309

mænd tjenende på Ladegården 1629:112

portner på den ny ladegård 1631:342

tærsker på Ladegården 1626:409

FÆSTEVESEN 300 - 319 (jfr. 112, 114, 125)

300. fæste (jfr. 114)

fæste af gårde 1621:325, 337; 1622:206; 1628:370, 404,
 458; 1629:71, 703-704, 746; 1630:259; 1631:346;
 1633:96, 171, 298 (jfr. 304), 318; 1634:289; 1636:21

fæste af gård med mølle kvit og frit efter k.m.s brev
 1635:153 (jfr. 1634:66 (n.))

fæste af 2 brøstfældige gårde, af ridefoged lagt sammen
 til nyfæste under een mand 1636:117

tvangsfæste af gårde 1634:467; 1635:149, 150; 1636:318.
 Jfr. iøvrigt gruppe 311

person skal have gård 1625:*315

personer, der ikke har fæstet deres iboende gårde og huse,
 straks at fæste dem 1634:296 (jfr. 291)

genfæste eller afståelse af gårde krævet af fæstere, der
 har pantsat sæd på agerjord 1633:430; dog frikendt,
 da sæd indhøstet til gårdene 1633:521

nyfæste af forbrudte gårde 1628:489; 1629:132; 1635:
 241; af forsiddelede gårde iflg. ridefogeds påbud
 1632:224

fæste af gårde, forarmede fæstere kom fra 1631:246; 1635:
 201; 1636:21, 168

nyfæste af halvgård, tidligere ufæstet, forbrudt 1635:
 115, 117

fæste af halvgård, forarmet kom fra 1636:21

halvgårds jord fæstet af øvrigheden 1636:45

fæster af halvgårds part har overtaget den anden halve gård
 uden fæste, tiltalt herfor 1635:117

ødegård fæstet af møller 1632:228

ødegårds jorder fæstet af præster 1627:123; 1628:666;
 1632:228; 1634:255; 1635:247 (s. 206), dog med
 6 fag hus (s. 209)

ødegård fæstet af slotsfoged 1632:200, 228
 ødegårds jorder fæstet af bymænd 1627:123; 1633:201
 ødegårde, fæstere kommet hertil 1628:302, 303, 592;
 1629:715, 746; 1630:581; 1631:61, 246; 1632:200,
 228; 1634:413; 1635:117, 199; 1636:134
 ødegårde, tvangsfæste heraf 1625:*145; 1630:170; 1631:
 180; 1635:117
 fæstere af ødegård, ubeboet af folk i 4 år 1634:412; øde
 i langsommelig tid 1635:199
 ødegård, tidligere fæster heraf, dømt at tage en ødegård,
 hvor øvrigheden forelægger ham den 1629:723
 fæster af tidligere ødegård kan ikke besidde den, hvis
 landgilde skal betales 1625:*145
 fæster tvunget til ødegård kan ikke udgive ruglandgilde
 1630:170
 fæster af ødegård kan ikke give fuld landgilde første år
 1635:199
 fæster kom til gård, hvortil rug ikke var sået 1634:334
 fæster af ødegård, vedmagtholdt de huse, han overtog, og
 forbedrede gården 1632:228

 fæste af huse 1625:*318; 1631:403, 521; 1634:136, 296;
 1635:114, 116, 118
 fæste af nyindtaget grund og hus 1633:250, 340
 besiddelse af hus fæstet i nogle år 1636:212
 fæste af jord, liden, med valkemølle 1633:340
 jord, byttet mellem to fæstere, men byttet opgivet 1627:
 456
 jord, øde i 24 år og uden huse, fæstet til 2 fæstere
 1628:304
 jord, øde, ekkepenge kan ikke udgives af fæstere heraf,
 hvis de skal beholde den 1628:304
 fæste af eng med gård 1631:346
 fæste af eng 1628:387
 fæste af nyindlukket enghave af øvrigheden 1632:210
 fæste af ålekiste 1634:248

 fæstesedler, se gruppe 618
 indfæstningsafgifter (stedsmål), se grupperne 304 og 661
 fæste af møller, se også gruppe 422

 opladelse af gårde 1626:199; 1632:225; 1634:265; 1636:
 337 (jfr. 331)
 opladelse af gård, fæster ikke med sine midler kan holde
 1636:117
 opladelse af gårde mod aftægt 1626:199; 1630:502; 1633:
 68; 1635:444; p.g.a. alderdom 1628:215
 opladelse af gårde til sønner mod aftægt 1626:301;
 1631:83
 opladelse af gård til svigersøn mod aftægt 1631:13 (jfr.
 12), 20
 m.h.t. aftægt, se iøvrigt gruppe 540
 fæster ægtet formands enke 1636:389
 fæsteres formænd nævnt 1637:18, 67 (hus ?)

 gårde, hvor fæstere var fradøde 1621:222, 299, 315, 330,
 335, 337, 364; 1622:17, 206, 251; 1629:289; 1632:
 200; 1634:224

- gårde, hvor fæstere var fraflyttede 1621:315; 1625:*145; 1626:677; 1627:123; 1628:(666); 1629:669; 1630:254; 1631:180; 1632:483; 1633:96 (jfr. 171), 393; 1635:117; 1636:225, 318
- gård, hvis fæster flytter til anden gård i samme by 1630:254
- gårde, trussel om fæstefortabelse ved ulovligt krohold 1626:391
- gårde, trussel om fæstefortabelse, evt. nyfæstning, ved ikke-rettidig ydelse af landgilde 1628:489; 1633:273; 1634:225
- fæstefortabelse af gårde p.g.a. armod 1621:367; 1628:308; 1629:289, 633; 1630:138; 1631:246; 1632:123, 200; 1634:224; 1635:194, 195, 201; 1636:21, 168
- fæster med tiltagende armod fradømt gård p.g.a. landgilderestance og bygfæld 1636:119
- forarmet kvinde kom fra gård med landgilderestance 1635:200
- fæstefortabelse (dom) p.g.a. manglende fæste og landgilderestance 1634:291, 296; desuden p.g.a. bygfæld 1634:291, 297
- fæstefortabelse (dom) p.g.a. landgilderestance 1635:202; desuden p.g.a. bygfæld 1634:355, 380; 1635:161 (jfr. 136)
- fæstefortabelse p.g.a. landgilderestance og hoveriforsømmelse 1632:473
- fæstefortabelse p.g.a. bortleje af jorder 1629:132; desuden for hoveriforsømmelse 1629:37
- enke brugt gård o. 5 år efter mandens død uden nyfæste, fradømt gården også p.g.a. landgilderestance, bygfæld og bortleje af jorder 1635:241 (n.), 260, 261
- fæster fradømt gård 1635:293
- fæster fradømt gård, hvis den ikke til 29/9 kan stå syn m.h.t. bygfæld, ildsteder o.a. 1636:116, 117
- fæster opsiger gårdfæste 1621:325
- fæstere rømt fra gårde 1631:290, 453; 1632:81, 200
- fæster af gård, så ung, at den kun kan drives med faderens hjælp 1639:19
- halvgård, forarmet frakom 1636:21
- halvgårde, forbrudte, tidligere ufæstede 1635:115, 117
- fæstefortabelse af huse p.g.a. fæld 1630:160, 185; p.g.a. overhørighed m.h.t. ugedagsarbejde 1630:185
- huse at fraflytte ved salg 1631:521
- fæstere kan ikke blive ved gårdene, hvis de skal betale restancer 1628:306; 1629:289, 291a; 1631:246; 1635:199; hvis strøkorn skal udgives 1627:188; hvis skat skal betales 1627:188; 1629:741; hvis ekkpenge skal gives 1627:93, 188; 1628:303; 1629:289, 291a

301. fæsternes bolig (jfr. 25, 124, 127, 251)

- syn ved 8 mænd over gårdfæld og brøstfældighed på gårde
 1621:459; 1625:*25, 44; 1626:246, 449; 1627:123;
 1628:458 (jfr. 398), 666 (jfr. 549); 1629:620;
 1630:254 (jfr. 224); 1632:140 (jfr. 96), 228, 487;
 1633:146 (jfr. 161); 1634:146 (jfr. 161), 255, 267;
 1635:247 (jfr. 224); 1636:162, 515, 517; 1637:19,
 73 (jfr. 12)
- syn ved 8 mænd over brøstfældighed på præstegård med tillig-
 gende huse 1621:465 (jfr. 374)
- syn ved 8 mænd over k.m.s møllers bygninger 1635:126 (n.)
- syn ved 8 mænd over bygninger til solgt halvgård 1630:4
 (jfr. 1629:716)
- syn ved 8 mænd over frarømt gård 1631:453
- syn ved 8 mænd over huse (del af gård) solgt 1631:284
- syn ved 8 mænd over brøstfældighed på gård til brug for
 herredsfoged 1633:493 (jfr. 1632:257, 272)
- syn ved 8 mænd over fæld på huse 1628:507 (jfr. 485);
 1630:128; 1636:264
- syn ved 2 mænd over bygfældighed på gårde 1636:116, 117
- syn ved 4 mænd over brøstfældighed på gårde 1631:453;
 1634:87, 323; 1636:515
- syn ved 4 mænd over fæld på hus m.m. 1630:218; over hær-
 værk på hus 1627:245
- syn ved 4 mænd over fraflyttet hus 1632:261 (jfr. 242)
- syn ved 4 mænd over ituslagne vinduer 1630:302
- syn ved 4 mænd over øde "steder", tømmeret bortkommet
 1626:649
- bygfæld, reparation på gårde krævet 1626:449; 1636:116,
 117
- forbedring af bygninger 1627:123; 1634:291, 323; 1636:
 515; 1637:19; af fæster nylic tiltrådt 1634:255
- fæster lover forbedring af bygninger 1634:355, 356
- fæstere ikke forbedret gårde 1634:146, 161, 255; 1635:
 136 (jfr. 161)
- fæster ikke forbedret, men forarmet gård 1634:255
- forarmede fæstere ikke ved formue at udbedre bygfæld
 1634:255
- stuelænge noget ved magt, så man kan nogenlunde hygge sig
 deri 1634:146
- 2 væggerum hus slet øde, et væggerum oprejst, men ufærdigt
 1636:515
- på gård kun 2 huse brøstfældige 1636:117
- 3 væggerum hus i gård slet borte 1634:267; 5 væggerum hus
 slet borte 1634:267
- fæster opbygger korsstue 1632:203; opbygger gård 1634:
 238 (s. 23)
- bindinger hus på gård nedfaldne og borte 1634:323
- bagherberge og kælder står på fald, intet tag 1634:146
- gadelængen står på fald 1636:117
- vesterlænge slet borte 1634:146; med 20 fag hus hængende
 på støtter 1636:162
- tag ikke forfærdiget 1627:123
- stuelænges væg med hul, hvori halm stukket 1634:232
- bo, boskab, langhalm o.a. til gårdens forbedring afflyttet
 gård 1631:180

tømmer, givet af k.m. til gårds udbedring, stående i gård
1627:123
øde gårde opbygget af k.m. 1636:21
fæster forbedret øde gård og holdt dens huse ved magt
1632:228
forarmet fæster fremtidigt at holde gård tilbørligt vedlige
1636:21, 116
side af længe helt nedbrudt og genopbygget 1634:323
husleje 1633:337; både i gården og til gaden 1635:392
gårde, køb/salg heraf 1629:427; 1630:259; 1632:234;
1635:316; 1636:172, 329, 538; 1637:26
gårde, salg af parter heri, i arvet gård 1635:60 (jfr.
68), 96; halvpert af moder til søn 1636:45 (n.);
halvpert 1629:716; med boskab i stuen 1629:724
gård, moders salg til søn 1636:385
gårde, salg ved aftægt 1628:395; 1635:264; part af gård
1631:13. Se endvidere om afståelse af gårde ved aftægt,
gruppe 540
gård, afståelse, forlig om overgangsbestemmelser m.h.t.
tilsået areal, høst heraf, landgilde m.v. 1636:337
(jfr. 331, 338, 339)
gård, restance med købesum 1631:293
godt jordegods skødes og afhændes i betaling ved skifte
1632:316
gård, årlig afgift for afståelse af dens avl og brug
1635:96
"gods" og arvepart, skøde herpå 1632:149
huse køb/salg heraf 1625:*327; 1626:310, 427; 1629:366;
1631:508, 521 (uden vinduer); 1632:332; 1633:250
(lille) (jfr. 283, 340); 1634:86; 1635:35, 137;
1636:345 (jfr. 334)
hus, salg af stykke, med del af gårdsrum 1631:284
hus, 9 væggerum, og 1 fjerding jord overdraget ("epterladt")
1628:719
pant i gård afstået mod hus med jord 1628:585
pantsætning af gård til præst 1632:250 (jfr. 192, 223,
260, 280, 316)
pantsætning af hus, der dog ikke må afhændes 1625:346
pantsætning af agre 1626:336
eventuelt pantsatte agre og enge skal straks indløses
1636:186

302. fæstegårdenes drift (jfr. 20, 320 ff.)

foder, forbud mod afførsel heraf 1626:391; 1631:306;
1633:274, 295, 298, 304, 318, 521; 1634:268 (høfoder)
hø, forbud mod afførsel heraf 1625:14; 1628:294; 1630:
259 (jfr. 284); 1633:274, 295, 304, 318, 332; 1634:
268, 294; 1635:210; 1636:325; dog tilladt med minde
1625:50; 1628:366; 1629:306; 1632:224; 1633:276;
1634:262; 1635:193
korn (kornsæd), forbud mod afførsel heraf 1625:14, 145;
1626:391, 404; 1628:294, 300; 1631:306; 1632:130
(jfr. 127, 128, 129); 1633:243 (?), 274, 295, 298,

304, 318, 332, 521; 1634:268, 271, 294; 1635:210;
 1636:325; dog tilladt med minde 1625:50; 1628:366;
 1629:268a, 306; 1630:274; 1632:224; 1633:276;
 1634:262; 1635:193
 forbud mod afførsel af uspecificeret afgrøde 1621:94;
 dog med minde 1626:374; 1634:304
 afførsel fra gårds grund forbudt, for at k.m. kan få sin
 landgilde 1633:304 (jfr. 298), 318
 tjenestekarles korn, forbud mod afførsel eller salg heraf
 1625:145; 1629:489, 500; 1630:420
 personer, der har sået med k.m.s fæstere, skal føre sæden
 på bøndernes boliger og have deres frøgæld igen
 1635:274
 fæstere under Vartov lover at betale for afførsel 1635:
 422
 oplysninger om andres udsæd og afførsel af k.m.s fæstere
 grund 1635:278
 tørv, forbud mod afførsel heraf, skåret af uvedkommende
 1629:319; 1631:319; 1634:243, 264, 272
 pantsætning af et stykke rugjordssæd til fæstere 1621:133
 pantsætning af agre med rugsæd til købmand i København
 1626:336; 1632:127, 128, 129, 130; 1633:202, 212,
 213, 217, 221, 241, 242, 243
 pantsætning af enkelte agre eller tofter, som skal sås med
 byg, til købmand i København 1633:202
 panthaver (købmand i København) forbyder, at panttager rø-
 rer pant uden hans minde 1632:130 (jfr. 127, 128,
 129); 1633:333
 rug på pantsat ager må ikke høstes uden panthavers minde
 1632:130; 1633:243
 pantsat kornsæd eller eng, udbyttet heraf skal efter ride-
 fogeds krav føres til den grund, hvor vokset 1633:
 332
 agrene og jorden, som er kongens, er ikke pantsat, kun sæ-
 den sået deri, også denne dog indhøstet til fæsterne
 selv 1633:417
 fæstere, der har pantsat sæd (på agre), af ridefoged krævet
 dømt til at fæste på ny eller kvitte gårdene 1633:
 430; men frikendt 1633:521
 bortleje af jord, se gruppe 336

303. samlede afgifter af fæstegods (jfr. 304)

gårde forskyldede eller ansat ringere, end de har brug til
 1635:224
 skyld af fjerdingsgårde: 1 pund 1630:254
 menige husmænds skyld til kirken 1626:274
 fæsters begæring at blive ved gård til 25/9 med løfte om
 at give al påhvilende tribut og rettighed 1636:117
 k.m.s gæld dækket på skifte 1622:243; 1635:184
 k.m.s landgilde o.a. gæld ikke dækket på skifte 1621:423;
 1630:194
 Vartovs gæld ikke dækket på skifte 1632:132
 landgilde o.a. skyld at betales, før der må handles med de-
 bitor eller hans kreditorer 1629:478

enke har efter skifte kun gæld, da besætning m.v. tilhører kreditorer; intet til bygfældrestancer 1637:73 (jfr. 12)
ved fæste af gårde krævede vognhenter uretmæssigt penge eller varer af bønderne 1635:283

304. afgifter til godsherren (jfr. 303)

landgildetaksering, ny, ved 8 mænd, af bl.a. bønderne i Københavns len, med bedømmelse af jordens ydeevne, efter k.m.s missive 1635:218, 219, 220, 221, 222, 223, 224 (n.), 247 (n.)
landgilde, forskrevet (for højt) i jordebogen 1628:309a, 309b, 310, 311, 312, 313, 314, 328, 329; 1630:35
landgilde krævet med for høj ydelse 1631:80, 81
2 gårde har mere jord og eng end de burde efter deres landgilde 1636:199
stor gård giver 1 fjerding smør til landgilde, som andre gårde i by ikke giver, og har ringere med sæd end de andre 1635:247 (s. 197)
"behjælpning" til k.m.s landgilde ved høvhøst, overdrev, græsgang m.v. 1635:224
rug såes i by af hensyn til landgildehydelse i denne kornsort, skønt bymarken ikke ret dygtig hertil 1635:247 (s. 199)
byglandgildes betaling sikret ved nyfæste gennem en tilsæt ager 1636:337
byg ydet for rug ved landgildes betaling 1632:378
landgildekorn leveret i dårlig kvalitet, solgt til lavere pris 1631:58
byglandgilde afløst med penge efter torvepris p.g.a. kornets ringe kvalitet 1635:280
landgilde 1629 udlagt for fæster af købmand i København 1637:72
landgilde, bys, af græsgang i skov 1635:247 (s. 204)
kornlandgilde gives af gård, ikke af mølle 1632:459
gårds fulde landgilde ydes fremtidigt 1635:199, 201
landgilde, sedler for slotsskrivers o.a.s modtagelse 1628:315; 1631:403; 1632:258; 1634:92
"weddeseddel" for modtaget kornyddelse 1633:201
landgilde til k.m. af rugvang, sælger beholdt ved gårdsalg 1632:234
landgilde, særlig, af rughave 1633:201
landgilde, aftægtsfolks 1630:502; 1634:289
landgilde, aftægtsmands hjælp til aftægtsyder 1628:215
havrelandgilde til k.m. ved gårds afståelse betales af afgående fæster til jul 1636:338 (jfr. 337)

afgifternes art:

byg (landgilde) 1624:64; 1625:*131, *225, 366, 389;
1626:573, 588; 1627:211, 400, 443; 1628:310, 639;
1629:289, 590, 678, 751; 1630:35, 61, 382, 502;
1631:179, 246, 290, 403 (jfr. 382), 653; 1632:200,
278, 342, 378, 378a, 473, 487; 1633:190, 198, 199,
200, 201, 282, 590; 1634:202, 224, 397; 1635:94,

195, 200, 201, 202, 280, 425, 443, 455; 1636:21, 67,
 118, 119, 163, 185, 337, 555
 driftelam, betaling til k.m. for drift 1622:205
 ekkepenge 1625:*275, 49; 1627:93, 118, 188, 206, 211,
 212; 1628:302, 303, 304, 305, 306, 308, 315; 1629:
 289, 291a; 1630:61; ved gårds afståelse betalt af gl.
 fæster til jul 1636:337, 338. Jfr. langekkepenge ndf.
 førlov 1631:180; 1633:96
 får (landgilde) 1632:342; halve 1631:246; 1632:200;
 1634:224; 1635:200
 gærdepenge 1626:201, 248 (jfr. 249)
 gæs (landgilde) 1625:366; 1626:199, 573; 1627:443;
1628:443, 639; 1629:32, 289, 678, 751; 1630:21;
1631:179; 1632:200, 278, 342, 378, 378a, 473, 487;
1633:198, 199, 200, 282, 483; 1634:224, 397; 1635:
94, 199, 200, 425, 443; 1636:21, 163; halve 1631:
246; 1632:378; 1633:200
 gårdfæstning, se gruppe 663
 havre (landgilde) 1624:64; 1625:366; 1626:573, 588;
1627:400, 443; 1628:177, 313, 329, 331, 639; 1629:
32, 38, 289, 291a, 590, 678, 751; 1630:61, 382;
1631:179, 246, 290, 653; 1632:200, 342, 378, 378a,
 473, 487; 1633:190, 198, 200, 201, 282; 1634:224,
 397; 1635:94, 195, 196, 197, 199, 201, 202, 260, 425,
 443, 455; 1636:21, 163, 168, 185, 337, 339
 husbonhold (hold) 1626:651 ("holledt"); 1630:48, 398;
 1635:301
 husindfæstning 1631:403 (jfr. 382). Jfr. også gruppe 663
 hø (landgilde ?) 1631:403; 1632:342
 høns (landgilde) 1625:*131, 304, 366, 388; 1626:573;
1627:400, 443; 1628:177, 443, 639; 1629:32, 38, 289,
 678, 751; 1630:21, 61, 382; 1631:246, 403, 653;
1632:200, 342, 378, 378a, 473, 487; 1633:198, 199,
 200, 282; 1634:224, 397; 1635:94, 199, 200, 425,
 443, 455; 1636:21, 163
 korn 1628:177, 636; 1631:246, 290; 1633:590
 køer, to ydes årligt af by af græsning på strandmader
 1635:247 (s. 203)
 lam (landgilde) 1624:64; 1625:366, 388; 1626:573; 1628:
 639; 1629:32, 289, 751; 1630:21, 382; 1631:179,
 246, 403; 1632:200, 342, 378, 378a, 473, 487; 1633:
 190, 198, 199, 200, 282; 1634:53, 224, 397; 1635:94,
 199, 200; 1636:21; halve 1631:246; 1632:378; 1633:
 200
 landgildepenge (evt. omsat for naturalier) 1622:219; 1624:
 64; 1625:*131, 366, 388; 1626:573, 588; 1627:443;
 1628:177, 314, 639; 1629:32, 751; 1630:21, 48; 1631:
 246, 403 (jfr. 382), 653; 1632:200, 342, 473, 487;
 1633:198, 199, 201; 1634:397; 1635:94, 199, 425,
 443, 455; 1636:21, 163, 164, 185, 555; krævet af
 huse, tidligere kun svarende hold 1630:48
 landstingspenge 1625:*298, 307; 1626:631; 1628:6, 61
 langekkepenge 1632:278. Jfr. også ekkepenge ovf.
 lødigmærk 1631:80, 81; 1634:224; 1636:21, 118; halve
 1631:61; 1633:190
 lånebyg 1632:123, 258, 378a; 1633:190

lånekorn 1631:290; 1632:258, 378, 378a; 1633:190, 200, 201
 mel, skyld af rughave 1628:303
 oldengæld, se gruppe 329
 plovpenge 1625:49
 retterpenge 1625:*217
 rug (landgilde) 1624:64; 1625:*145, 388; 1626:573; 1627:211, 400, 443; 1628:177, 307; 1629:32, 289, 678, 751; 1630:21, 502; 1631:179, 246, 290, 653; 1632:200, 378, 378a; 1633:190, 198, 200, 201, 282; 1634:202, 224, 334, 397; 1635:194, 195, 196, 197, 199, 201, 202, 425; 1636:21, 118, 168
 sagefald, se gruppe 663
 sild (landgilde ?) 1625:389
 skilling grot 1629:289; 1631:246; 1632:200, 378; 1633:282; 1634:224; 1635:197, 198, 202
 smør (landgilde) 1628:312, 443; 1629:289; 1631:246, 290; 1632:200; 1633:273; 1634:92, 224; 1635:247 (s. 197)
 strøekorn 1627:188; 1631:61
 studепenge 1621:507; af sogn 1626:115
 svin (landgilde) 1628:309a, 309b; 1632:342; halve 1628:309a, 309b; 1629:289; 1631:246, 290; 1632:200, 342; 1633:282; 1634:224; 1635:198, 200
 tiende, se gruppe 540
 torsk (landgilde) 1631:246, 403; 1632:378; 1634:224; 1635:198
 tyrepenge (til præst) 1628:707; 1629:573 ("diurepenge", fejl herfor) 1633:339
 voldmesterpenge, se gruppe 474
 ål (landgilde af ålekiste) 1632:200; 1634:224

restancer:

ekkepenge, restancer p.g.a. armod 1625:*275, 49; 1627:93, 118, 206, 211, 212; 1628:302, 303, 305, 306, 308; 1629:289, 291a; 1630:61
 ekkepenge, pantsættelse herfor 1628:315
 ekkepenge ikke ydet af øde jord 1628:304
 landgilde, restancer p.g.a. gårdfæsteres armod 1621:367; 1625:49; 1627:206, 211, 212; 1628:302, 305, 306, 307, 308; 1629:291a; 1630:61, 225, 382; 1631:246, 290; 1633:282; 1634:202, 291, 297, 380; 1635:195, 198; 1636:21, 118, 119, 168
 landgilde, forarmet fæster kan ikke d.å. yde den, men lover det herefter under fængsel og jern på Bremerholm 1636:21
 landgilde, slet forarmet gårdfæster i mange år ikke ydet denne fuldtud 1634:224
 landgilde ikke ydet af gårde, forarmede fæstere kom fra 1628:308; 1635:201; 1636:168
 landgilde, restancer af forarmede og bortdøde fæstere ikke at bekomme 1628:302; 1632:200
 landgilde, restancer kan ikke udgives af besiddere af afbrændte gårde 1625:286; 1628:306; 1633:355; ikke fuldtud 1636:118
 landgilde, restancer af fæstere sat til øde gårde kan ikke udgives 1628:302, 303; 1631:246; 1632:200; 1635:199; 1636:21

- landgilde, ingen af øde gårde 1621:315, 325, 330, 335, 364; 1622:206, 251; 1629:289; 1630:182; 1631:246, 290; 1632:200
- landgilde af nyopbygget, tidligere øde gård kan ikke fås eet år 1636:21
- landgildepenge krævet af huse, tidligere kun svarende hold 1630:48
- landgilde, ingen af øde huse 1628:305; 1629:289; 1631:246, 290; 1635:198
- landgilde af huse ikke ydet af forarmet kvinde 1635:198; af tiggende krøbling 1635:199
- landgilde af øde toft, skønt ubrugelig 1635:247 (s. 205)
- plovpenge kan ikke ydes af forarmede fæstere 1625:49
- landgilde, men ikke ekkepenge kan med stor nød udgives af fæstere 1629:289
- landgilde, restancer med gårdforsiddelse 1632:257; 1635:161 (jfr. 136), 194, 196, 200, 201, 261 (jfr. 260); 1636:21, 168
- ruglandgilde ikke ydet af forarmet fæster, der kom fra gården 1635:194
- ruglandgilde kan ikke udgives af fæster tvunget til ødegård 1630:170
- ruglandgilde ikke givet, da rug ikke sået ved gårdovertagelse 1634:334
- fæster af ødegård yder strøkorn, men afkrævet landgilde 1631:61
- fæsters restance for byg beregnet i penge, herpå ydet 2 svin 1632:378a
- restance korn, da kornets kvalitet året efter var ringere, krævedes mere på skæppen 1631:96
- rug, skyld af rughave 1628:307; 1632:200; 1633:201
- ruglandgilde, 2 pund af rughave, ikke udgivet, da rughaven lå i fælle 1628:307
- landgilde, restance uspecificeret 1627:206, 211, 276; 1629:478, 531; 1635:240, 241
- landgilde, restance: 2 pund 1627:212
- landgilde, restance byg, gammel, modtagelse i byg nægtet, men fæster vil ikke betale i penge 1632:378
- jordebogen ikke klareret af fæster i 4 år 1634:161
- landgilde, restance af øde ålekiste 1632:200; 1634:224
- landgilde, restance, forbud mod afførsel af gårds grund, at k.m. kan få landgilden 1633:304, 318 (jfr. 298)
- landgilde, k.m.s, pantsættelse herfor 1628:315
- landgilde, restance, pantsætning til slotsskrivers arving 1633:222, 229
- landgilde, restance, fæstere fradømt gårde at betale skyldig landgilde 1636:119
- landgilde, restance, fæster har taget fyldest på skifte herfor 1632:278
- landgilde, restance udtaget af bo 1621:562
- landgilde, restance at dækkes på skifte 1625:*88; 1626:141; 1630:34; kun delvis 1629:590
- landgilde, restance til k.m., intet gods på arveskifte udtaget til dækning heraf 1634:242 (n.)

- landgilde, restance, sognefogder har kautioneret for dem underlagte fæstere til afd. slotsskriver, dømt at følge sagsøger i skyldige bønders bo, eller selv betale 1632:47, 48 (jfr. 94); 1632:150, 156 (jfr. 144); 1633:190
- landgilde, restance, til k.m., delvis dækket ved udvurdering 1625:*33; 1629:289; 1632:200
- landgilde, restance m.v., af k.m.s fæstere, dom for betaling, evt. udvurdering 1631:403 (jfr. 382), 643; 1632:258, 278, 342, 378, 378a; 1633:198, 199, 200, 201; 1636:67, 451, 453, 518; af Vartovs fæstere 1636:185, 555
- landgilde, restance, udvurdering hos slet forarmet, senge- liggende 1629:85
- landgilde, restance, intet at udvurdere hos forarmede 1629:95, 96, 289, 291a; 1630:61; 1634:224
- landgilde, restance, k.m.s kan ikke dækkes ved udvurdering 1632:200; 1634:202, 224; men købmand i København fik i stedet dækket sin gæld 1633:590
- landgilde, restancer af smør, høns og gæs kræves ydet inden 14 dage 1628:443
- ekkepenge, udvurdering herfor 1629:289; 1631:403 (jfr. 382); resultatløs 1630:61
- smørlandgilde at ydes inden sankthansdag 1633:273; 1634:225
- landgilde, restance at betale til mikkelsdag, ellers fæsteforbrydelse 1635:197
- landgilde, restance ikke ydet til mortensdag, dom at betale inden 15 dage eller udvurdering 1636:453
- landgilde, restance at betale senest inden mortensdag, godsigelse eventuelt herfor 1636:186
- landgilde, restance, løfte at klarere den til mortensdag 1634:355; godsigelse for landgildens betaling til mortensdag 1635:240
- landgilde af k.m.s fæstere uden al forsømmelse at ydes inden mortensdag, ellers fæsteforbrydelse og genfæstning 1628:489
- landgilde, k.m.s, fæsters løfte om betaling inden jul 1636:338 (jfr. 337), 339

305. hoveri (jfr. 306)

- gærder om alle k.m.s vange i herredet at lukke og grøfter at opkaste 1636:232, 264
- gærder om k.m.s arealer, uden- eller indenherredsparter at lukke 1628:548; fæstere uden for herredet delta- ger i gærdelugning 1636:264
- gærderne om k.m.s arealer, sogneparter m.h.t. lukning 1626:384; 1628:446, 548; 1631:463, 496; 1632:3; 1636:264, 287, 315 (jfr. 300); bys part 1631:510
- gærder om ladegårdsmark (Islevmark), hvori Vartovs fæstere har part i lukningen 1636:264
- gærdelugning, se herom iøvrigt også gruppe 212
- kørsel med steg til gærder om Ibstrupsvold 1629:290
- gærdsel til Ibstrup afhentes af bønder, 3 læs af hver bo- mand, i skov 1636:82, 210

mænd og kvinder i lovligt forfald i k.m.s enghave 1621:
 426
 hovgørende river hø 1629:368; "drenge" hovgørende herved
 1629:368
 kørsel med hø 1625:246; 1629:368; 1632:473
 pløjning på Ibstrup 1636:253
 rispning på ladegårdsmarken 1633:531
 hoveri (såning og harvning) på Ibstrup fra onsdag til lør-
 dag middag, og næste uge tirsdag til onsdag aften
 1636:253 (jfr. 297)
 husmænds arbejde på Ibstrup 1636:297
 husmænds høstdag for præst omtvistet 1627:235
 såning til ødegårde som hovararbejde 1636:253; havre hentet
 på slottet hertil 1635:256. Jfr. også gruppe 322
 rensning af korn 1629:215, 238
 mænd 3 dage på Ibstrup 1630:162; 1636:253
 agen, mejen og riven til Hørsholm ladegård 1635:316
 mænd på jagt (hoveri) 1630:162. - Jfr. også forsømmelse
 m.h.t. jagt ndf.
 husmænd røgter kongens heste 1626:409
 toning af kongens får og lam 1628:271
 fæster bud med lensmands seddel 1636:237 (jfr. 247)
 hugning af kongens tømmer i skov (hoveri ?) 1628:191
 seddel på hovarbejdets art ønsket af fæster 1636:237
 (jfr. 247)
 fæster at gøre ægt og arbejde lige med andre tjenere i byen
 uden forsømmelse 1636:186
 fæster i husbonds (Vartovs) forfald 1627:150
 tyngte og arbejde af gård at gøre 1633:96, 171
 tyngte, k.m.s, af gård til Hørsholm, strid herom mellem gård-
 køber og -sælger 1635:316
 tyngte af gård gøres af sælger til mikkelsdag 1630:259;
 1635:316; af aftægtsmand til vollermis 1633:68
 tyngte og kongens ægter ved gårdhandel at gøre af sælger
 til Philippi Jacobi (1/5) 1632:234
 hovbud (stedfortrædere for fæsterne) 1629:215, 238;
 1636:297
 kvinder som hovgørende 1629:215, 238, 368
 hovveje 1624:153
 tilsigelse til hoveri 1628:271; 1629:215, 290; af tær-
 sker på ladegården 1626:409; af foged 1635:316;
 ved sognefoged 1636:247, 297
 fæster tilsagt til hoveri truer foged 1636:237 (jfr. 247),
 297
 udeblivelse (hjemmesiddelse) fra hoveri 1625:247, 376,
 391; 1626:445 (jfr. 446); 1629:37, 191, 215, 238;
 1630:185 (tit og ofte); 1632:473; 1633:564; 1635:
 161 (jfr. 136), 240; 1636:297
 husmand overhørig med ugedagsværk (ringe dagsværk) 1630:
 185, 255
 fæster besværer sig hos foged over anden hovbondes udebli-
 velse fra arbejde 1636:297
 overhørig med arbejde på bro 1634:205; på dæmning
 (jordfyld) 1633:564
 forsømmelse med gærdelukning for Vartov 1632:473

forsømmelse med at rive hø 1632:473
 forsømmelse ved kongens jagt (klappere ?) 1625:*125,
 *158, *160, *161, *162, *217
 forsømmelse med pløjning for Vartov 1632:473
 overhørighed bl.a. med at ride med en seddel efter slots-
 herrens befaling 1636:237, 297

306. ægter (jfr. 305)

ægter, gøre af gård 1633:96, 171
 ægter går på omgang 1636:253 (n.)
 kongsægt til København 1628:691
 kongens ægter ("ecker") 1632:234
 ægt med mistænkt forbyrder til Københavns slot 1634:246
 stakkede ægter 1636:253
 langægter (lange rejser) 1633:483; fæster påstår ulige
 fordeling heraf 1636:297
 forskånelse, mod bestikkelser, for rejser for slottet
 1635:250, 283; 1636:249
 ægter ydes ikke af aftægtsmand, men af gårdfæster 1628:215
 ingen rejser gået af jord, sålænge den var øde 1628:304
 ægter eller tyngte, som fæster ikke har gjort eller kunnet
 gøre 1634:161
 vogne indhentet hos bønderne til slottets brug af den an-
 satte vognhenter (og hans søn) 1635:250, 283; 1636:
 249
 vogne ikke skaffet, bl.a. til slotsherrens folk 1625:354
 tilsigelse til ægter 1629:290; på sognestævne af sogne-
 fogder 1636:253
 klemtet på gaden, når fæstere skulle i langægt 1633:483
 fadebursægter (for k.m.), forsømt af Vartovs tjenere
 1628:639; 1632:473
 ægter med kalk og sten for Vartov forsømt 1628:639
 ægter med tørv for Vartov forsømt 1624:145; 1628:639;
 1632:473
 ægter med ved for Vartov forsømt 1628:639
 andre ægter for Vartov forsømt 1629:37; 1635:161 (jfr.
 136), 240
 fæstere, k.m.s, overhørig med ægt 1636:253
 ekkepenge, se gruppe 304

308. godsherren som husbond (jfr. 12, 114, 300-310)

husbonds minde, fæster heri p.g.a. pust og stød (brud på
 kirkefred) 1625:*164
 husbonds minde, fæstere heri, f.eks. p.g.a. afførsel af
 sæd fra k.m.s fæsteres jord 1629:268a; af afslæt
 1636:434; huses placering 1622:571; ulovligt kro-
 hold 1635:114; ufæstet halvgård 1635:115; ufæstet
 hus 1635:118; antagelse af ødegård 1629:715
 fæstere i Vartovs forstanders minde 1622:96; 1636:194
 forbud mod afførsel af korn og hø af Vartovs tjeneres
 grunde uden minde 1625:50; 1626:374; 1628:366
 hjulved, brændevæd og bygningstømmer at forhverve med øv-
 righedens minde 1635:31

forpligt at stille husbond tilfreds p.g.a. salg mod forbud 1629:482

forbud mod salg af tjenestekarls korn og stude, indtil husbond er stillet tilfreds for lejermål 1629:489

løfte at stille husbond tilfreds eller tage ved ødegård 1628:557

løfte at indstille sig for sit fødested 1622:68

vorned forskånes ikke længere for at antage gård 1634:467

tilladelse nødvendig, hvis karle rejser fra lenet 1635:150

tidligere fæster af ødegård forelægges at antage en ødegård igen, medmindre han anderledes benådes derfor 1629:723

fæster tvunget til at flytte fra gård under Vartov til k.m.s ødegård 1631:180

løfte at stille øvrigheden tilfreds for forseelse (art uangivet) 1634:381

løfte at tilfredsstille slotsherren på kongens vegne (sag-art uangivet) 1626:184

løfte at tilfredsstille ridefogden på k.m.s vegne 1625:84, 248 (overfald); 1629:216 (slagsmål)

løfte at tilfredsstille for ulovlig skovhugst 1636:22, 23, 431

løfte at tilfredsstille Vartovs forstander for slagsmål 1630:243; 1635:458

tilfredsstillelse af øvrigheden og bøder til kongen, se iøvrigt under gruppe 473

tilladelse at indhente før afførsel af hø eller kornsæd af k.m.s bønders grunde 1629:306; 1634:262

tale med husbond ang. afførsel fra gård under Vartov 1631:180

husbondens eventuelle benådning i 3 mk.-sager 1626:124

fæstere under Vartov fradømt gårde kan fæste dem igen 1629:132

husmand under Vartov dømt fra hus, medmindre han benådes 1630:185

fæstere fradømt deres gårde, godsherrens eventuelle benådning nævnt i dom 1635:202

sognefogeds eventuelle benådning m.h.t. genopbygning af nedfaldne huse 1627:285-286

k.m. lader øde gårde opbygge 1636:21

anfordring til godsherre om gærdsel og bygningstømmer at indgive snarest 1636:4 (jfr. 20)

godsherren behjælpelig med tømmer til bygfældige gårde 1627:123

udvist tømmer af ridefoged befalet savskåret, ikke udflækket 1636:169

tømmer ydet af godsherren til gårds forbedring endnu stående i gården 1627:123

befaling, at udvist bygningstømmer ikke må afhændes 1636:169

bøndernes køb af ved hos kronen (godsherren) 1626:394; 1627:95

sankning og hugning af brænde i skove uden skovfogdernes tilladelse aflyst 1636:258

husbonds eventuelle samtykke til opsætning af nye gærder ved sø 1629:591

misvækst i mark synes 1636:373
 klage til øvrigheden over opstemning af vand 1634:298
 lånekorn ydet fæstere 1626:145; 1632:123, 258; 1634:
 132
 lånekorns modtagelse benægtet 1633:200; 1634:132
 lånekorn, godsigelse herfor 1627:226; 1634:132
 lånekorn, krævet betalt 1629:430; 1632:123, 200, 258,
 378, 378a; 1633:190, 201
 lånekorn til såkorn (byg) 1631:403; 1632:123, 258
 lånekorn, restance 1631:290
 husbonds vilje, at der skal sværges om armod hos folk,
 der ikke kan yde skat 1628:235
 syn krævet om ung fæster kan forestå gård; med faderens
 hjælp kan det ske 1637:19
 fæsters løfte med 2 kautionister, at han vil holde gårds
 bygning ved hævd 1635:240 (jfr. 161)
 løfte, aftægtsnyderes, at vedligeholde huse 1634:289;
 1636:332
 fæster med gård afbrændt for 2 år siden fritaget p.g.a.
 armod for landgilderestance 1636:118
 sag udsat af Vartovs forstander p.g.a. godtfolks forbøn
 1631:244 (jfr. 260)
 fæsters løfte med 2 kautionister, at han vil gøre ægt og
 arbejde lige med naboer 1635:240 (jfr. 161); 1636:
 186
 fæsters løfte med 2 kautionister ikke at bortleje ager og
 eng fra sin gård 1635:240 (jfr. 161); 1636:186
 fæster fradømt gård lover Vartovs forstander at betale skyl-
 dig landgilde m.v. 1635:293
 husmands løfte ikke at huse husfolk uden husbonds samtykke
 1630:255
 Vartovs forstander skyder (grundet fæsters klage) sit skel
 til alle hospitalstjenere om de klager over manglende
 forsvar 1630:227
 Vartovs forstander varetager fæsteres interesse på tinge
 f.eks. 1621:58, 115, 117, 272; 1627:249, 266;
 1628:60, 178; 1629:234, 746
 Vartovs forstander tiltaler for pantning af fæster uden hus-
 bonds minde 1626:68; 1633:564
 trussel om at indklage sag for Vartovs forstander 1632:233
 fæster tiltalt for at have skjult gods tilhørende en død
 karl 1629:745
 Vartovs forstander aflyser gangsti 1630:139
 Samme oplyser hittegoods 1628:179, 233a; ved fuldmægtig
 1628:234
 fæster stævnet for at huse horagtige personer 1635:457
 Vartovs forstander lægger ud ved fæsters begravelse bl.a.
 til øl 1635:242
 Samme ved fuldmægtig spørger om person i slagsmål s.d. var
 til alters 1630:322
 Samme tiltaler for helligbrøde 1629:744 (jfr. 1630:21)

309. godsernes embedsmænd (jfr. 11, 471)

lensmænd og ridefogder over Københavns len, se gruppe 471

slotsskrivere på Københavns slot:

Niels Jensen Skriver, slotsskriver (?), død senest 1621:
gældssager på arvingers vegne 1621:406, 408, 409;
1622:41, 81, 131

Peder Nielsen, afgået senest 1621:
gældssager ved fuldmægtig 1621:19, 74, 181
får pantsat husdyr af kautionist for byg 1621:74

Hillebrand Jørgensen, 1621-26, senere byskriver i Kbh.:
modtager stedsmål for hus på skriverstuen 1625:*318
opbyder sølvbælte o.a. til arvinger 1625:*309, *313
får tingsvidne om, at forarmet fæster ikke kan yde
landgilde 1621:367
får tingsvidner om øde og afbrudte gårde, der ikke
giver skat 1621:222, 299; eller landgilde
1621:315, 325, 330, 335 (?), 337, 364; 1622:
206, 251
forarmet fæster kan efter slotsskrivers personlige
eftersyn (på ridefogdens begæring) ikke yde ekke-
penge el.a. 1625:*275
gældssager 1625:*317 (jfr. 1625:46); 1625:110, 122;
1626:105; ved fuldmægtig 1628:390
kvittering for ydelse omtalt 1632:123
omstridt køb af kakkellovn 1625:*315 (jfr. 1625:8,
26, 36)
ukvemsord mod H.J. i drukkenskab 1621:509

Jesper Pedersen Skov (Schou), slotsskriver 1626-29:
tingsvidner om uerholdelige restancer og forskrivelser
i jordebog 1628:302, 303, 304, 305, 306, 307,
308, 309a, 309b, 310, 311, 312, 313, 314
landgilderestancers ydelse inden 14 dage 1628:443
landgildeydelse inden mortensdag eller fæstets for-
brydelse 1628:489
varsling af restancers ydelse på sognestævner og i
husene 1629:531
sedler udstedt for ydelse af landgilde o.a. 1628:315
indløsning af pant for skat og voldmesterpenge for-
kyndt 1628:443
vurderingsmænd og sognefogder har med slotsskriverens
tjenere udvurderet for landgilde- o.a. restancer
1629:289
nægter modtagelse af udbyttet af rug sået til ødegård
1629:738
begærer skudsmål på tinget og får et godt 1629:304
har krævet landgildepenge af huse, der giver hold
1630:48
får tingsvidne m.h.t. forarmede, der ikke kan svare
landgilde og ekkepenge 1630:61
ønsker tingsvidne om størrelsen af daværende lensmands
modtagne pengeydelse pr. 1628/29 i stedet for 1
skp. byglandgilde 1631:58
stævner for restancer at betale inden 14 dage eller
udvurdering 1631:58, 382, 403; 1633:36, 593;
1636:52

- Vedde Jensen, slotsskriver 1629-30, død senest 1630:
 forarmet kan (iflg. V.J.s eget syn) ikke yde land-
 gilde 1630:225
 forarmet kan ikke yde landgilde for 1629, da udvurde-
 ret til V.J. for 1630års landgilde 1630:382
 landgildeydelse til V.J. leveret 1631:61
 ko udvurderet til landgilde og skrevet i kongens bog
 i fjor til V.J. 1631:223
 V.J.s fuldmægtig (arving) kræver, da kornet ikke er
 så godt som sidste år, restancekorn leveret med
 des mere på skæppen 1631:96
 Samme får vidne af sognefogderne om uerholdelige, evt.
 efterladte restancer 1631:290
 Samme tiltaler sognefogder, der har kautioneret for
 dem underlagte fæsteres landgilderestancer 1632:
 47, 48 (jfr. 94); dømt 1632:150, 156 (jfr. 144)
 Samme på k.m.s vegne får dom for restancer fra 1629,
 evt. udvurdering 1632:378, 378a; 1633:190, 200,
 201
 Samme får intet udbytte fra ødegårds høst 1633:191
 Samme fremlægger på tinge pantebreve fra fæstere på
 kreaturer 1633:222, 223, 224, 225, 226, 227
 Samme i strid om V.J.s køb af stud 1632:50, 73
- Frederik Frederiksen, slotsskriver, maj 1630-1634, derefter
 ridefoged over Københavns len (se gruppe 471):
 bevilges af landboer i by et lidet, af ham selv ind-
 dæmnet og bekostet fiskevand i bymark 1632:491
 udsteder seddel om fæste af liden jord til valkemølle
 1633:340
 får tingsvidner af (sogne)fogder ang. forarmede fæste-
 res manglende evne til helt eller delvis at yde
 landgilde 1631:246; 1634:224; med udvurdering
 hvor muligt 1632:200
 forkynder, at k.m.s landgilde skal ydes inden 15 dage,
 ellers fravurdering 1631:643
 slotsskriverens tjenere fandt ved udvurdering intet
 til dækning af restance 1634:202
 tiltaler (ved fuldmægtig) lægdsmand for oppebårne,
 men for sent indleverede skatter 1631:274, 275
 får tingsvidne ang. manglende skatter af forarmede
 1633:14, 282
 anmoder sognefoged om at skaffe resterende landgilde
 af gård 1633:590
 modtog ikke 1633-byglandgilden in natura p.g.a. kor-
 nets ringhed, men lod den afløse med torvepris
 1635:280
 solgte foder af rughøst 1629 på ødegårde 1635:67
 betalinger til ham omstridt 1634:132
- Peder Pedersen, slotsskriver 1634-:
 meddeler, at havre til såning på øde gård ikke kunne
 fås af bønderne 1636:253
 hans seddel vedr. tilhelling af gilling (hest) 1634:
 494a (s. 144)
 hans (?) gældssag 1636:145

lensskriver på Roskilde Bispegård (len) Sander Hansen:

missive ang. arbejde på mølle 1635:107

tiltaler ved fuldmægtig for skyldige penge og byg 1635:333

skriver på Vordingborg Christen Hansen:

gældssager (?) 1621:260, 270

underskriver, Frederiksborg slot, Christoffer Hansen:

sagsøger for tidligere ridefoged på Frederiksborg Henrik Nielsen vedr. gældsbevis' indløsning 1632:419

skrivere på Vartov som fuldmægtige på tinge for forstandere:

Laurids Jensen Skriver 1625-:

får 8 mænds syn på bygfæld på gårde 1628:458

ang. ulovlig bortleje af ager og eng og forsømmelse

af hoveri og ægter 1629:37

i sag om husfred og gårdgang 1627:446

ang. erstatning for skade ved overfald 1627:308;

1628:60

i gældssager på forstanderens vegne 1625:366, 388;

1627:276 (bl.a. landgilde), 294, (295), 443

(landgilde), 444; 1629:28, 32 (landgilde), 441

(bl.a. tiende), 676 (tiende); 1631:199; på

tjenestepiges vegne i Vartov 1630:31; på andres

vegne 1627:431

forbud mod afførsel af hø og korn uden minde 1625:50

klage over ulovlig tøjring på Vartovs grund 1628:365;

over nabobys kvægs skade på kål og græs 1625:81;

over svins skade i Vartovs vang 1629:359 (jfr.

378)

oplyser, at fæster var i husbonds forfald 1627:150

forarmet, tiggende kan ikke give skat 1628:236

klager over persons fjernelse af lås for kirkedør

1625:*276

fremfører hittegods 1628:234

spørger om person, der deltog i slagsmål, s.d. var til

alters 1630:322

på tjenestekarls vegne om udlånt sadde 1627:429

på bispens vegne i sag om ydelse af byg 1625:*305

Niels Jakobsen Skriver o. 1635-:

vedr. gårdforbrydelse p.g.a. landgilderestance, forsømmelse af ægt og arbejde samt gårdfæld 1635:161

vedr. gårdforbrydelse p.g.a. gård ikke genfæstet efter

ægtefælles død, landgilderestance og bortleje af

ager og eng 1635:261

i lejermålssag 1635:160

i gældssager 1635:261 (bl.a. gårdfæld) 1636:164

for Jens Jensen, kommende forstander vedr. kaution for

fæster m.h.t. landgilde, ægt og arbejde samt bort-

leje af jord 1636:186

fogder på kongens slotte og ladegårde:

Hans Merchel von Schmalkalden, slotsfoged på Københavns slot:

har fæstet ødegård 1632:200, 228

lejet en stor slode eng af fæster 1636:332

underskriver aftægtskontrakt til vitterlighed 1628:395
 hans fuldmægtige vil syne lægter, påstået ulovligt
 tilegnet 1628:140
 giver ladegårdsfoged l læs hø 1626:186
 fæster aftinget for hest 1630:64
 ved fuldmægtig (ligger Niels Jørgensen) i gældssager
 1626:382, 451, 576, 602
 havde 1608-40 Hjortholm mølle, som hans ægtefælle
 Karen Pedersdatter 1624 fik brev at beholde efter
 hans død 1626:490 (n.), se hovedreg. Karen (un-
 der København)

plidsfoged, København:

Willum Sørensen 1620-26, Anders Pedersen 1626-30 (1628:370
 (n.)):
 gældssager 1626:579; 1628:370 (Lauer (?) Jensen)

fogder på Ibstrup:

Jens Pedersen, foged på Ibstrup -1627, derefter i den nye
 ladegård, se hovedreg.:
 "velagt karl" kautionist 1625:*335

Jørgen Vorm, foged på Ibstrup 1627-35:
 begærer syn over høslæt på nogle af I.s enge 1634:299
 om hovtjeneres tyveri af kongens hø 1629:368
 får 8 mands syn på gårder om I.s marker 1634:213, 223
 lader pante for ulovlige gårder om I.s mark 1633:421
 om indløsning af pant for ulydighed 1629:191
 opbyder til indløsning adskillige af bøndernes panter
 1633:37; 1634:88
 tiltaler fæstere for skadegæld (kvægs og svins skade
 på k.m.s havre), som fæsterne ikke har villet
 tale J.V. i minde for 1633:67
 salg eller lån af rug 1635:102
 salg af heste (privat ?) 1630:293; 1632:117

Markus Sylvestersen, foged på Ibstrup 1635-:
 ang. overhørig fæster 1636:237, 247
 skal efter øvrighedens befaling fordele gårder om vange
 og dyrehaver mellem sognene, hvor der er tvist
 1636:287, 315 (jfr. 300)
 fæsters trusler og skældsord mod M.S. 1636:237 (jfr.
 247), 287, 297, 315 (jfr. 300), 324, 342
 ang. ulovlig skovhugst i Ibstrup vang 1637:115

fogder på Ladegården (den nye ladegård):

Rasmus Jensen:
 ladet age hø til fæster 1625:246; 1626:186
 får godt skudsmål 1625:*316

Jens Ibsen:
 nævnt som forrige foged her 1628:206

Jørgen Jespersen, foged her o. 1627, senere engfoged på
 Islev mark:
 oplyser 2 mære ved vurdering 1627:205
 nævnt som forrige foged her 1628:185

Jens Pedersen, foged her 1628-:
 klager over hundes drab af k.m.s får 1628:162
 tilsiger til hoveri og stakkede ægter 1636:253

fuldmægtig for sognepræst i gældssag 1628:142
 oplyser driftegillinger eller -heste 1628:274; 1629:
 11; 1633:603a (s. 258)
 diverse gældssager f.eks. 1628:205; 1631:11, 28

engfogder på Islevmark:

Christen Kiempe, foged her 1626-27, tidligere foged på
 Amager ladegård:
 begærer efter øvrigheds befaling syn over gærder om
 Islevmark 1626:455
 andre sager, se hovedreg.

Frederik Andersen (Regger), foged her 1627-28 (også lønnet
 som skytte):
 hævder ved fuldmægtig som k.m.s og slottets tjener
 at skulle indstævnes for slotsøvrigheden 1629:
 577
 indlader person på marken efter 1 læs hø 1626:186
 folder hoppe 1629:577
 haft hoppe og føl i hævd en vinter, siden er de til-
 hellet en møller 1629:309

Jørgen Jespersen, foged her 1629-35, tidligere foged på
 ladegården:
 har brugt nogen jord af en fæsters, men vil betale
 herfor 1636:479
 blandt forligsmænd 1635:34
 fuldmægtig for sognepræst 1634:199
 gældssager f.eks. 1631:135, 461; 1632:461; 1633:8,
 345, 361, 373
 oplyser hopper 1634:494a (s. 144 f.); 1636:66a (s.
 305); gilling 1631:608a (s. 249); gammel hest
 1632:492a (s. 132); mærer 1629:209; 1630:190;
 1634:12; 1636:103; 1636:454, 480
 indtaget kvæg indkommet i k.m.s mark i Islev fold
 1636:479
 hans efterleverske oplyser 5 stude 1637:26a (s. 165)

fogder på Amager Ladegård:

Christen Kiempe o. 1622, senere engfoged på Islevmark:
 gældssager 1622:99, 143

fogder på Nyby Ladegård (nedlagt 1621):

Torkild Jensen, fhv. foged 1622:85 (jfr. 1621:17)
 foged (navn uangivet) omtalt 1625:*194

foged på Hørsholm:

foged (navn uangivet) tilsiger fæster til hoveri
 1635:316

fogder på Universitetets gods:

ridefoged Sander Hansen, København:
 gældssager 1627-1631, især for afdød tingskriver, se
 hovedreg. under København

ridefoged Hans Madsen o. 1636-37:
 forsvar for tyverisigtet fæster 1636:516
 tiltaler i lejermålssag 1636:553

stævner for restance med indfæstning 1636:554
 betaler for udlevering af fæsters frapantede plovjern
 1637:2
 tiltaler i vornedskabssag 1637:79, 91
 på biskop Hans Resens vegne i gældssager 1637:3, 9,
 29, 30, 109
 tjenere hos ridefogden som kaldsmænd 1637:90 (jfr. 91)
 ønsker procesomkostninger betalt i tiendestrid 1637:30
forstandere på Vartovs varetagelse af fogedforretninger,
 se gruppe 541 og 308

310. administration af godset (jfr. 287, 308, 329)

m.h.t. krongodset, se også gruppe 471 og 473
 jordebøger, se gruppe 618
 bøder til k.m. ved forligsbrud 1621:366, 472; 1625:19;
 1626:79, 368; 1627:270; 1628:362, 373, 399; 1630:
 370; 1632:204
 bøder til herskabet (husbond) 1628:148; 1629:438, 445;
 1630:353; 1635:246
 bøder til ridefogden 1621:366; 1625:19; 1626:79;
 1628:362, 373; 1632:204
 ved forligsbrud skal 2 forlovere for voldsmand hver give
 til kongen 100 rdl. in specie 1630:172
 husbond overværer vurdering af bo 1635:417
 kvæg indkommet i k.m.s mark skal indtages i Islev fold
 1636:479
 påtale af bestikkelse til graver for at udlede vand af sø
 1634:298
 befaling at holde frarømte (stjålne) heste og vogn til
 stede indtil videre 1636:346 (jfr. 389)
 forbud mod at plukke frugt i vang 1634:290
 befaling at k.m.s bønder skal lade male på k.m.s vandmøller
 1630:186
 forbud at bøndernes kvæg kommer til "skansen" (d.v.s. Kø-
 benhavns befæstning) 1633:275
 befaling at skabede heste skal holdes fra marken 1636:235
 nykastet dige og grøft krævet tilkastet og slettet 1636:
 236
 gårder skal lukkes og grøfter om k.m.s vange opkastes inden
 1/5 1636:232
 de, der ikke har fæstet gårde eller huse, skal fæste dem
 omgående 1634:296 (jfr. 291, 297)
 krav om lånekorns tilbagebetaling 1632:123, 258
 ridefoged overværer henrettelse 1636:558
 opfordring at tilkendegive, om pålagt skat er rettelig
 skrevet og lagt, og om evt. uformuenhed til at betale
 den 1634:345
 forbud mod at skifte uden i ridefogeds eller hans fuldmæg-
 tiges nærværelse og i herredsfogeds eller herredsskri-
 vers 1624:89 (jfr. 1625:*212)
 klage til ridefoged over urigtig boskifteopgørelse 1629:1
 ridefoged tiltaler person, at han skal skifte med børn ef-
 ter deres moder 1629:740
 sognefogder tiltalt for ikke at efterkomme ridefogeds på-
 bud 1628:352

sognefogder at erfare om bøndernes forbedring af brøstfæld på gårde 1626:449
 sognefogeds pligt at genopbygge gadehuse i hans sogn nedfaldne p.g.a. hans forsømmelse 1627:224 (jfr. 92, 184), 285-286
 sognefogder at vidne om uerholdelige restancer (landgilde o.l.) 1628:302; 1629:289, 291a; 1630:181, 382; 1631:246, 290; 1632:200; 1634:224; 1636:21
 sognefogders tilkendegivelser vedr. forarmedes manglende skatteevne 1628:287, 288; 1629:758; 1631:16; 1633:282
 sognefogder deltager i skiftebehandling 1633:324; 1634:278 (n.)

311. vornedskab (jfr. 79)

vornedskab 1622:68, 124; 1627:182; 1628:354, 557, 592; 1629:723; 1632:291; 1634:398, 467; 1635:119, 149, 150; 1636:28, 57, 187, 188, 246, 318; 1637:79, 91
 1. ting til alle kongens vornede sønner i herredet 1628:354
 fødested, tiltale herfor 1622:124; 1627:182; 1628:557, 592; 1629:723; 1632:291; 1634:398, 467; 1635:119, 149, 150; 1636:28, 57, 187, 188, 246, 318; 1637:79, 91
 ukendskab til fødested hævdet 1637:91
 fødested, forpligt at stille sig ind hos øvrighed herfor 1622:68
 10 husmænd i Valby dømt at indflytte på gårde i lenet, hvor det forevises dem, med gods og formue 1635:149
 2 karle lover at blive i lenet og med tiden indstille sig til k.m.s gårde 1635:150
 husmand boet 12 år i hus er ved sådan middel, at han med bohave og gods bør indflytte i gård, hvor den anvises ham på lenet 1636:57
 fødested bestridt 1632:291
 person, der har haft ødegård, på ny dømt til ødegård, svarer, at hvis han førtes til Bremerholm, ved han da, at han fik føden 1629:723

312. pastvang (jfr. 81, 314)

rigtigt pas krævet fremlagt før bortrejse 1635:35
 fremmed uden pas på sig pågrebet 1630:387
 pas ikke skrevet for fange 1631:204
 husfolk indlogeret uden pas eller besked, hvorfra de kom 1635:301
 bevis krævet af person, hvorfra han er kommet 1635:411
 skriftlig passeddel fejlagtig 1635:35

313. overdragelse af fæstegods fra en fæster til en anden (jfr. 78, 79, 114)

eng bortgivet, strid herom 1626:424
 have solgt 1636:455

nogen jord, penge skyldig herfor 1631:247
 Se også gruppe 300, og m.h.t. salg af bygninger og pantsætning grupperne 236 og 301
 M.h.t. pantsætning af enkelte agre, se gruppe 302
 M.h.t. aftægtsafståelser, se gruppe 540

314. flytninger og rømminger (jfr. 79, 81, 114, 149, 238, 300, 312, 607)

fæstere rømt fra gårde 1631:290, 453; 1632:81, 200
 drabsmænd rømt 1625:13, 54
 personer rømt og draget af len 1635:97
 tjenestekarle bortrømt fra tjeneste 1625:343; 1628:363; 1629:278
 drenge bortløbet fra husbond 1628:332, 364
 tjenestekarl bortrømt med anden mands hustru 1621:484
 person bortløbet fra gård og ægtefælle 1632:81
 person frarømt heste og vogn 1636:346, 389
 inderst bortrømt 1626:623
 husmand flygtet fra hus til København 1626:616
 hyrde flygtet sin vej 1626:621
 flytning uden førlovs betaling 1631:180; 1633:96
 fæster truer med at rømme (gå sin kås), hvis udlagt som barnefader 1636:362
 fæster (udlagt barnefader) borger for sig selv, at han ikke rømmer 1636:362, 387
 persons forpligt ikke at rejse bort før processens afgørelse 1636:212
 bortrejst (skipper ?) (på togt) 1621:74
 person (skyldner), ingen ved, hvem han er, og hvor han skal findes 1631:141
 drabsmand kendt fredløs at fare, men forligt med den dræbtes slægt 1630:313 (jfr. 314)
 fare som fredløse mænd, hvis forpligt ikke at bortrejse brydes 1635:35
 som fredløse mænd straffes frigiven fange, hvis han undviger 1636:295 (s. 63)
 person dømt fra gård forpligter sig at flytte af len om en måned og ikke bo der siden 1635:293
 dødsdømts forpligt at rømme landet inden 3 solemærker 1625:228
 kagstrøget kvinde (tyv) at landsforvises 1634:318
 signekvinde dømt til landsforvisning 1622:248
 tyv at landsforvises efter 3/4 år på Bremerholm 1625:130

UDNYTTELSE AF AREALET 320 - 349

320. omdrift (jfr. 215, 217, 302)

vange 1626:199, 301, 327; 1627:216, 318; 1628:128, 215, 307 (jfr. 303), 386, 395, 412, 430, 433, 452, 466, 482, 522, 548, 638; 1629:347, 355, 488, 582, 591; 1630:209, 286, 299, 309, 427, 468, 474, 486, 502, 552; 1631:20, 83, 409; 1632:274, 456, 463, 467; 1633:68,

300, 375; 1634:50, 232, 289, 454; 1635:224, 247,
 264, 272, 278, 343, 432, 444; 1636:199, 348
 tovangsbrug 1635:247
 trevangsbrug 1635:247
 den ene af 3 vange helt ringe 1635:247 (s. 199)
 mark er inde 1632:282
 ligge i vang 1628:307 (jfr. 303)
 give ævret i angivne arealer 1632:210
 bygvange 1626:336; 1628:433, 452; 1629:347; 1630:286;
 1635:247, 272; 1636:293 (s. 53), 373 (bygmark)
 rugvange 1628:433, 452; 1631:180; 1632:234; 1633:68,
 137; 1634:232, 323; 1635:247; 1636:293 (s. 55),
 444
 rugvang, Vartovs 1629:355, (359), 378; 1634:249
 rugvang, Ibstrups 1634:223; 1636:237
 fælleder 1625:*26, *57, *86, *247; 1626:420, 421, 605 (?);
 1627:248; 1628:303, 307, 386, 430, 433, 452; 1629:
 347, 554, 769; 1630:167, 209, 258, 299, 309; 1631:
 315; 1632:241, 251, 274, 283; 1633:375; 1635:170,
 247, 272; 1636:378
 by med ganske ringe fælled 1635:247 (s. 296)
 egne fælled ved et bud fra hver bymand 1629:554
 aflysning af fremmedes græsning på fælled 1631:315
 græs og vand på fælled skades af fremmed kvæg 1635:171
 bys eget kvæg kan ikke føde sig på fælled 1631:315
 øg jaget på fælled, så død efter foling 1629:554
 rughaver, indtaget af begge markers fælles jord, brugt 1,
 2 eller højst 3 år, derefter igen udlagt til fælled
 2 eller 3 år 1635:247
 rughaver, ligger bestemte år i fælled 1628:303, 307
 rughave tidligere i bys overdrev 1635:247 (s. 208)
 rughaver, hvori flere har anpart 1632:200; 1633:201
 gårde for rughaver 1628:430; 1632:200
 haver følgende vangerotationen, de to år sået med havre
 1635:247 (s. 206)
 have inde 2 år, det 3. år fælled 1628:430
 tofter tilsået hvert år 1630:228
 toft (til 2-3 gårde) indelukket, når fælled 1635:247
 (s. 204)
 vagt af to nabobyers mænd mellem vange og ladegårdsmark
 hvert 3. år, eller når behov 1633:300
 boghvedestykke 1627:466; boghvedeager 1628:43
 agre med bygsæd 1628:516; 1636:199
 agre skal sås med 10 skp. byg 1633:202; med 12 skp. byg
 1633:202
 bygjord, 4 skp. 1629:431; i hver vang 1626:327 (byg ?);
 1630:502; 1634:289
 agerender sås med 4 skp. byg 1634:289
 havreagre 1627:454; 1628:516
 havrejord (havrestykker), til dels med angiven udsæd
 1625:393; 1626:58; 1627:231, 250; 1628:52, 405;
 1629:253; 1630:347 (jfr. 335), 486; 1631:52, 133
 (jfr. 1630:567); et lidet stykke 1630:502

rugvang, 5 skp. byg sået her 1634:323
 rugjordsæd, ager, det nærmeste ved byen 1621:133
 rugagre, til dels med angiven udsæd 1621:105; 1626:336;
 1632:127, 128, 129, 130, 200, 210; 1633:202, 212,
 213, 217, 221, 241, 242, 243; 1636:199
 rugstykker 1627:369; 1628:16, 367, 387, 517; 1630:274,
 474
 hampeagre 1636:298
 møgagre 1633:202
 oreager 1629:186
 ager sået med ærter 1630:396

321. jordforbedring (jfr. 211)

jord indhegnet af overdrev og opdyrket 1633:250, 340
 plads med ege og bøge ryddet før indtagning til landbrug
 1633:250
 opbrydning af gammel lejjord (pløjeland udlagt til græsning)
 1636:215 (n.)

322. jordens bearbejdning

plovkøring, en god 1637:19
 plovkøring, ikke før karl 1630:458
 plov kørt af dreng 1628:635
 søn næppe god at køre en plov 1630:573
 plov kørt i 16 uger 1631:484
 gå ved ploven 1634:379 (s. 79)
 pløjning i almindelighed 1625:337; 1629:238, 239; 1631:
 310; 1632:182, 473 (hoveri); 1633:250, 487; 1634:
 216, 315; 1635:338; 1636:253 (s. 39) (hoveri)
 pløje 1½ pund jord 1621:273; 4 tdr. havrejord 1626:58;
 1 td. havrejord 1628:52
 pløjning for aftægtsnyder 1631:20
 pløje til rug om efterhøsten 1634:379 (s. 79)
 pløjning med krog 1628:283, 298
 kvæg (fæmon) at drive jord til gård med 2 heste og 1 lejeke,
 men ingen stude 1636:117
 drive 6 gode øg og 2 stude for plov 1621:272
 drive stude (for plov ?) i efterhøst 1621:97
 pløjning med stude 1634:388
 studeleje (til pløjning ?) 1629:48
 pløjning med lånt øg i 3 uger (eller 15 dage), betaling
 krævet herfor 1631:202
 drive med plov med øg til ladegårds hovmark 1633:531
 pløjning for gæld til person i København 1628:405;
 1629:177
 pløjning af jordstykke for anden, evt. mod betaling
 1630:350
 afstand fra by til pløjejorder ønsket oplyst ved syn
 1635:224
 jorder meget fra hånde for by ved pløjning 1635:247
 (s. 205)
 upløjede jorder i marker uden nyttigt græs 1635:247
 (s. 200)

havrejord opløjet 1628:405
 jord tilsået, oppløjet af anden 1630:230
 rugstykke nedpløjet af anden 1635:207, 227
 ager synes indpløjet 1630:242
 pløjning tværs over agre 1628:259, 327, 342
 pløjning i andens eng 1625:372
 bønders overpløjning af k.m.s alfarveje 1627:197, 214
 vej oppløjet 1629:237
 afpløjning, se gruppe 236
 bearbejde jord med klimpekøller for at jævne lerklumper
 1636:295
 risping som hovarbejde på Ibstrup mark 1633:531
 risping (forbudt efter 25/6 i 20 vintre) 1632:283 (jfr.
 338, 357)
 harvning for aftægtsnyder 1631:20
 køre harve på mark 1628:283; drive hermed på marken
 1631:300; gå og harve på ager 1631:310
 hest (gilling) for harve 1631:300
 stud for harve 1631:309
 harvearbejde udført af pige 1631:300
 såning i almindelighed 1625:14; 1626:261, 404, 639;
 1628:336; 1629:186; 1630:230, 259; 1631:20, 310;
 1633:250, 285, 393, 417; 1634:271, 304, 315; 1635:
 241, 243 (jfr. 242), 338; 1636:145
 gårdes sæd (tilsåede areal) 1630:209; 1636:337
 kornsæd i aftægtskvindes jord skal denne selv lægge til
 1631:20
 sæden i marken (ved boopgørelse) 1635:213
 udsæd til k.m.s gårde, store og små, i herredet, angivet
 i de forskellige kornsorter for hver gård 1635:247
 (jfr. 224)
 udsæd til (mindre) gårde, størrelse angivet 1629:239
 udsæd i små jordstykker (tidligere klokkejord), størrelse
 angivet 1625:*73
 forarmet fæsters udsæd til halnede, størrelse angivet
 1635:195
 tofter sås hvert år 1630:228, 258
 udsæd i tofter angivet i skæpper sæd 1625:*73; 1626:639
 såning af toftejord forbudt, da toft framålt 1634:216
 sæd til møller 1633:276
 forbud mod såning m.v. i et afpløjet jordstykke 1636:241
 (jfr. 234)
 sæd, 3 skp., foder heraf afstået 1628:589
 bygsæd 1632:203; udlånt af k.m. gennem slotsskriver
 1631:403
 bygstykker 1630:300; 1633:393
 bygs udsæd, mængde angivet, i liden have 1635:247 (s. 201)
 bygs udsæd i afpløjet rugstykke 1635:227
 årlig udsæd af 1 skp. byg 1630:28
 byg ikke sået forrige år 1627:68
 bygagre, bygjord, agerender med byg, se gruppe 320
 havresæd, mængde angivet 1630:427, 482, 567; 1631:133;
 1632:567

forlods jord, liden, til årlig udsæd 3 tdr. havre 1635:
247 (s. 202)
stykke havresæd sået 1630:335 (jfr. 347), 427
havresæden i vårs 1631:317
havre sået for professor af egen (tiende)havre, fæster be-
holder frøgæld og grøde 1633:347
havreagre, havrejord (havrestykker), se gruppe 320
fæster tog ud om middagen at så rug 1635:10
½ pund rug sået til gård 1629:703-704
jord sået med rug 1634:295, 468
rugagre og rugstykker, se også gruppe 320
rugsæd angivet i skæpper udvurderet for landgilderestance
1632:200
grøde af rugsæd beholdes ved ændret jordfordeling af den,
der afstår jorden 1636:199
rugsæd o.a. gods overtaget af ny fæster for gæld, han har
taget til sig 1636:337
rugsæd, 2 skp. med foder og korn bortlovet 1632:133
rug ikke sået til gårde 1627:68; 1634:334
marker ikke ret dygtige til rug, ofte mindre høst end udsæd
1635:247 (s. 199)

ærter sået i en ager 1630:396

udsæd til ødegårde:

ødegårde, kongen lader så til 1621:222, 337; 1624:121;
1630:493; 1631:444; 1635:199; 1636:134, 253
ødegård, kongen sår først noget hertil om våren 1622:17
korn modtaget på slot til såning på ødegårde 1624:121;
1636:253
byg sået til ødegårde 1630:551; 1632:123, 258; 1633:
191; 1635:67
byg udlånt at så til ødegårde 1632:123, 258
havre sået til ødegård 1636:253
havre ikke sået til ødegård 1621:337
rug sået til ødegårde 1630:342; 1631:61; 1633:191, 200;
1635:67
rug ikke sået til ødegård 1625:*145
intet rug sået til ødegård uden et stykke, der aldeles in-
tet blev på; det øvrige usået 1630:170
(strø)korn sået til ødegårde gav kun græs og grønsrud
1630:182; 1636:134
sæd sået til 2 ødegårde gav kun ½ af udsæden 1631:444
byg sået til ødegård gav kun græs og grønsrud 1635:67
sæd sået til ødegård, (udbyttet) forstrækker ikke til
havrelandgilde 1621:337
rug sået til ødegård, 1 pund, gav kun 1½ skp. rug, men
skade for ½ pund rug, mens på skår 1635:67
rugsæd til ødegård vurderet ikke mere værd end næppe 2 skp.
rug 1630:342
rug sået til ødegårde gav kun hejre o.a. ukrudt 1629:738

såning til halnede:

såning med andre skal på k.m.s. grund oplyses af sognefog-
derne 1632:224

byg sået til halnede 1629:766; 1631:403 ("hornede");
 1635:195, 199
 havre sået til halnede 1635:195; med personer i København
 1628:630; 1634:323
 rug sået til halnede 1635:195, 199 (?)
 tjenestekarle sår til halnede med k.m.s fæstere 1635:278
 vognmænd o.a. i København sået til halnede (byg, havre)
 med k.m.s fæstere 1635:278

såning på lejejord o.l.:

Se såning til halnede ovf, og m.h.t. afførsel og pantsætning
 af agre, se gruppe 302
 personer, der har sået med k.m.s bønder og tjenere 1633:
 332; 1635:278
 såning på Vartovs gårdes grunde af andre end fæsterne
 1625:50; 1626:374; 1635:241, 242, (243), 244
 husmand har ikke videre at så og pløje på, end det han le-
 jer af andre 1627:235
 såning, ulovlig, på andres grund 1626:639; 1634:271, 323
 korn på 5 agre ikke sået af fæsteren selv 1629:442
 såning, ulovlig, på nylig fæstet gårds grund 1633:298
 sæd i agre pantsat, men ikke agrene 1633:417
 byg sået for person i København 1631:635; 1634:323
 byg, 4 skp., sået på andens jord til leje for et par stude
 1635:278
 byg, 5 skp., sået af anden på fæsters grund mod lån af
 hoppe 1634:323
 havre, 3 tdr., sået af anden, hvorfor fæsteren fik 3 får
 1634:323
 person i København har sået havre i lejet jord 1635:241
 byg, 1 skp., sået til kreditor 1634:184
 rug sået på andre fæsters jord 1630:316; 1634:295;
 1635:241

323. avling og afgrøde (jfr. 114, 300, 302, 322)

sæd skadet af tørre somre og af overflødig væde 1635:
 247 (s. 196)
 sæd på bymark skadet af megen færdsel 1635:247 (s. 196)
 gødede jorder kan nogle steder kun bære 2 afgrøder, må si-
 den hvile nogle år 1635:247 (s. 200)
 misvækst, kornet svagt og hullet i bygmark, med ukrudt;
 af 1 pund sæd kunne ikke fås 1 td. igen, undtagen
 i tofterne 1636:373
 m.h.t. høst ønsket oplyst om langt eller kort at age den
 1635:224
 at vare og høste magsomt (belejligt) 1635:247 (s. 198,
 199, 200, 201)
 at vare og høste i den ene vang meget umagsomt 1635:
 247 (s. 197)
 jord i nabobys vange (til nabogård) meget fra hånden
 m.h.t. pløjning og høst 1635:247 (s. 205)
 se til udeliggende korn i marken 1629:488
 havrestykke, havren tynd i sig selv 1630:347
 kornsæd (1½ pund) ganske fordærvet af svin, så der var ikke
 over ½ pund korn 1629:488

rug på skår på marken nedtrådt og ildefordærvet 1633:191
 rug på skår nedtrådt af kvæg 1635:67
 mejning 1631:584; af rug 1630:346; af havre 1630:346,
 427 (6 tdr.)
 karle at meje sæd 1636:135
 gå på ager og binde 1630:346
 kvinder at binde korn 1631:544; 1636:135
 jordstykke pløjet, sået og høstet af gårdfæster for husmand
 mod ydelse af penge og håndværksarbejde 1635:338
 høst i almindelighed 1630:100, 248; 1633:298
 høst, retssag udsat til efter høst 1629:376
 ved gårdafståelse indhøster den hidtidige fæster kornet
 1636:337 (jfr. 331)
 grøden høstet af ny fæster 1629:703-704
 høst af havre 1630:347; af rugstykke på gårds grund
 1630:274
 hjemkørsel af korn af marken 1636:135
 høst af andens kornafgrøde 1625:41
 høst, men ikke afførsel af andens kornafgrøde 1627:454
 pantsat sæd i navngivne agre indhøstet af fæsterne i deres
 huse og gårde 1633:417, 521
 fæster har høstet havre sået til halnede med person i Køben-
 havn, denne uvitterligt 1628:630
 forbud mod høst af pantsat rugsæd uden panthavers minde
 1632:130 (jfr. 127, 128, 129); 1633:243
 høst og afførsel af ager lejet til anden mand 1626:67;
 1632:224
 fæster høster afgrøde af ødegård 1635:67
 fæster af ødegård høster det, k.m. har ladet så 1622:17
 rug- og bygsæd indhøstet til ødegård, men ikke noget ud-
 bytte heraf leveret den afdøde slotsskrivers fuld-
 mægtig 1633:191
 ødegårde, udbytte af kronens udsæd hertil 1624:121;
 1631:444; 1635:67
 (strø)korn sået til ødegårde gav kun græs og grønskud
 1630:182; 1635:67; 1636:134
 rug sået til ødegårde gav kun hejre o.a. ukrudt 1629:738
 rug, et stykke sået til ødegård, ingen afgrøde 1630:170

324. kornavl (jfr. 320, 322, 323)

korn, uden nærmere angivelse 1625:14, 50; 1626:708;
1627:234; 1628:177, 366, 367, 395, 486, 487, 550,
567; 1629:194, 306, 489, 495, 500, 535, 700, 742,
746; 1630:127, 140, 155, 420, 471, 498, 530; 1631:
20, 106, 193, 246, 290, 306, 331; 1633:285, 521, 590;
1634:132, 523; 1635:177, 180, 210, 251; 1636:249,
412, 441, 517, 536; 1637:90
 korn, på marken, uhøstet 1621:294, 524; 1625:*324, 145;
1626:356; 1627:300, 434; 1628:411, 432, 491, 495,
516; 1629:442, 488, 502; 1630:390, 427; 1631:36,
37; 1632:133, 456, 463; 1633:274 (jfr. 276), 295,
332; 1634:50, 147 (jfr. 122), 205, 409; 1635:272,
273, 339, 400; 1636:135, 325, 373, 444; død mand lå
 i kornet bag huset 1634:513 (s. 112)

korn, antagelig uaftærsket 1626:220; 1629:438; 1633:157,
 274, 298 (jfr. 304), 318; 1634:323
 korn, i stak for sig selv 1631:137 (jfr. 285)
 korn, bære en stak ind 1635:21
 korn, indhøstet, næppe tærsket 1627:459
 korn, indhøstet på boligen (gården) 1634:323; 1637:19
 korn, indhøstet, aftærsket 1622:17; 1624:34, 55, 150;
 1625:*31, *138, *190, *205, *244, *324, 302, 404;
 1626:237, 617; 1627:212; 1628:140; 1630:364, 368;
 1631:444; 1633:63, 65, 86, 162; 1634:10, 298;
 1635:301, 435; 1636:29, 230, 432
 korn, aftærsket, i sække 1629:365; målt i sække 1632:131
 korn, tjenestekarles eller drenges (del af løn ?) 1621:58;
 1627:307; 1629:500; 1630:364 (?), 420; 1631:106 (?);
 1632:51; 1633:285; 1635:158, 435; 1636:16, 44
 lånekorn ydet fæstere 1626:145; 1632:123, 258; 1634:132
 lånekorns modtagelse benægtet 1633:200; 1634:132
 lånekorn, godsigelse herfor bl.a. på slot 1627:226;
 1634:132
 lånekorn krævet betalt 1629:430; 1632:123, 200, 258, 378,
 378a; 1633:190, 201
 sædekorn 1626:639; 1629:239; 1631:20, 331, 403, 444
 korn og foder groet i rugvang 1631:180
 korns kvalitet, fæster (herredsfoged ?) gør sin ed, at han
 ikke havde bedre korn end ydet d.å. 1637:9
 korn så lovligt, som det sig bør 1637:109
 korn ikke ret synderligt godt ydefærdigt 1631:58
 korn af dårligere kvalitet end året før 1631:96
 kornets ringe kvalitet år 1633 1635:280
 korn, hälften byg, hälften rug 1630:314
 halnede korn havre 1627:136
 strøkorn 1630:182, 551, 557; 1631:61; 1636:134
 korn ydet som landgilde, se også gruppe 304
 korn, afførsel, se gruppe 302
 blandkorn 1631:162; uaftærsket i neg 1633:38
 boghvede, aftærsket 1626:567 (jfr. 590); 1630:576
 boghvede, afgrøde på mark, uhøstet 1627:466; 1628:43;
 1636:505
 byg, aftærsket 1621:1, 19, 21, 87, 90, 92, 105, 116, 149,
 227, 250, 346, 360, 439, 448, 541; 1622:3, 42, 96,
 104, 129, 134, 173, 184, 188, 225, 248; 1624:37, 64,
 69, 108, 145, 146; 1625:*23, *25, *38, *46, *83,
 *131, *138, *170, *191, *225, *226, *255, *259, *270,
 *292, *303, *305, 70, 174, 235, 236, 244, 251, 281,
 292, 360, 366, 381, 389, 407; 1626:93, 135, 145, 159,
 163, 217, 219, 304, 320, 329, 344, 382, 383, 388, 389,
 473, 478, 483, 549, 573, 584, 588, 613, 668, 669, 673,
 706, 712; 1627:68, 72, 132, 134, 135, 320, 323, 330,
 336, 354, 355, 370, 372, 373, 384, 390, 396, 399, 400,
 420, 421, 434, 443, 444, 445, 448, 450, 463; 1628:2,
 33, 34, 39, 72, 88, 113, 123, 142, 188, 190, 215, 232,
 272, 310, 330, 375, 432, 437, 481, 499, 516, 530, 543,
 568, 580, 605, 639, 660, 670, 697, 707, 719, 726, 727;
 1629:15, 22, 32, 33, 48, 54, 57, 67, 72, 80, 90, 93,
 96, 98, 128, 149, 151, 172, 190, 198, 206, 221, 245,
 252, 289, 297, 301, 358, 374, 409, 410, 427, 441, 466,

500, 504, 522, 562, 573, 590, 595, 596, 602, 607, 629,
 633, 639, 642, 657, 663, 678, 691, 707, 709, 710, 720,
 748, 751, 753, 755, 764, 766; 1630:5, 22, 47, 70,
 104, 113, 140, 169, 189, 272, 308:314, 321, 374, 382,
 397, 403, 405, 421, 434, 444, 499, 502, 548, 549, 558,
 566, 579; 1631:48, 77, 92, 109, 149, 150, 179, 199,
 214, 246, 250, 290, 303, 366, 381, 392, 411, 412, 420,
 430, 431, 436, 456, 461, 466, 566, 573, 584, 596, 598,
 610, 625, 635, 653, 654; 1632:14, 24, 30, 52, 74, 89,
 102, 110, 118, 123, 172, 192:200, 254, 319, 339, 342,
 344, 345, 346, 350, 354, 356, 378, 378a, 401, 404, 417,
 423, 430, 449, 452, 461, 466, 473, 487; 1633:5, 12,
 17, 45, 61, 66, 69, 89, 101, 104, 110, 155:190, 192,
 198, 199, 200, 201, 214, 215, 217, 218, 224, 239, 240,
 241, 242, 269, 282, 285, 366, 367, 371, 388, 400, 401,
 429, 433, 475, 482, 529, 546, 552, 553, 576, 590, 591,
 599, 600, 603; 1634:1, 57, 76, 119, 224, 227, 256,
 289, 320, 323, 397:508; 1635:30, 33, 49, 55, 60, 66,
 77, 81, 87, 90, 94, 112, 158:195, 199, 200, 201, 202,
 227, 241, 247, 266, 270, 278, 320, 330, 333, 339, 368,
 384, 392, 414, 416, 420, 425, 426, 438, 443, 447, 455;
1636:16, 21, 34, 51, 67, 74, 93, 118, 119, 120, 145,
163:250, 277, 392, 415, 426, 435, 469, 506, 529, 534,
 548, 549, 551, 556, 557; 1637:3, 9, 36, 58, 83, 96,
 120

bygafgifter, se gruppe 304

byg, såning af, se gruppe 322

bygsgød på marken 1629:318, 766; 1632:366; 1635:284;
 1636:199; byg (2 pund) sået, grøden på ageren vurde-
 ret til næppe 1 pund 1630:551

byggjord 1629:431

byg, uaftærsket, på boligen 1634:323

byg, uaftærsket, i neg 1621:466; 1633:38; i travet 1621:
 466; 1622:184; 1628:499; 1632:74; 1633:38; 1634:
 182; 1635:139

byg, 1 trave, 5 neg, herfor skyldig 4 skp. byg 1629:629

byg, tærsket, ikke ydefærdigt 1631:58

sædekorn, byg 1628:336; 1630:28; 1631:403; 1632:123

sædekorn, byg, strøkorn 1630:551

sædebyg 1629:431; 1631:403, 592; 1633:66; 1635:67;
 1636:149, 194

lånebyg 1631:403; 1632:123, 258, 342, 378a; 1633:190;
 lån til broder 1635:330

havre, aftærsket 1621:19-22, 92, 149, 294, 337, 417; 1622:
 218, 228, 256; 1624:19, 64; 1625:*23, *131, *138,
 366; 1626:163, 237, 344, 549, 573, 588, 592; 1627:
 250 (jfr. 231), 273, 400, 443, 454; 1628:90, 177,
 313, 329, 331, 516, 517, 547, 562, 630, 639, 727;
1629:32, 38, 51, 67, 99, 233, 253, 289, 301, 350, 441,
442, 452, 504, 590, 663, 678, 726, 751; 1630:119,
 382, 411, 486, 503, 567; 1631:110, 113, 120, 133,
 158, 159, 179, 246, 290, 331, 381, 403, 568, 653;
1632:51, 52, 65, 74, 89, 110, 200, 236, 295-296, 342,
344, 378, 378a, 467, 473, 487; 1633:52, 61, 110,
 153a, 184, 185, 190, 198, 200, 201, 215, 222, 223,
 225, 226, 227, 228, 229, 282, 285, 347, 366, 388, 482,

483, 601, 602, 603; 1634:119, 224, 323, 397, 426, 525; 1635:52, 77, 94, 142, 195, 199, 201, 202, 241, 247, 260, 278, 280, 425, 432, 455; 1636:21, 29, 140, 163, 174, 179, 216, 340, 445, 519, 520; 1637:3, 9, 29, 36, 92
 havreafgifter, se gruppe 304
 havre, såning af, se gruppe 322
 havre til udsæd 1636:253
 havresæd, på marken 1628:405; 1629:253; 1630:73, 335, 346, 427, 482, 486; 1631:52, 113, 317; 1634:205; 1636:140, 144, 340
 havrestykke vurderet for 7 tdr. 1627:231 (jfr. 250)
 havre, uaftærsket på boligen 1634:323; uaftærsket i hjem i gården 1634:323
 havre, uaftærsket i neg 1621:466; 1622:184; 1633:38; 1635:292, 293; i traver 1621:149, 466; 1626:344; 1627:132, 234, 272, 420; 1630:405, 418; 1631:403; 1635:432; 1636:16, 555
 havre, frøgæld og afgrøde heraf 1633:347
 hvede 1633:337
 rug, aftærsket 1621:1, 19, 21, 22, 88, 91, 149, 469; 1624:64, 69; 1625:*138, *145, *194, 118, 388, 398; 1626:39, 219, 473, 478, 495, 567, 590, 668; 1627:54, 68, 211, 234, 250, 370, 375, 400, 420, 443; 1628:142, 177, 219, 307, 604; 1629:1, 15, 22, 32, 33, 68, 148, 188, 197, 235, 289, 297, 329, 357, 365, 378, 431, 441, 534, 582, 607, 608, 609, 653, 660, 664, 678, 738; 751; 1630:21, 67, 314, 342, 368, 387, 403, 419, 502, 1631:86, 92, 112, 140, 179, 246, 290, 367, 403, 461, 653; 1632:24, 110, 200, 319, 378, 378a, 393; 1633:101, 153a, 190, 198, 200, 201, 251, 282, 337, 388, 505, 565, 598, 599; 1634:28, 182, 224, 295, 323, 362, 363, 376, 397, 425, 468, 475, 508; 1635:66, 67, 102, 158, 194, 195, 199, 201, 202, 241, 247, 270, 301, 425; 1636:21, 99, 118, 332, 406, 437, 486; 1637:58
 rug, tør 1626:469, 490
 rug, uaftærsket, men høstet og inde 1630:428
 rug, uaftærsket i neg 1621:455; 1622:184; 1626:344, 617; 1633:38; i traver 1621:465; 1628:517; 1632:74; 1633:38; 1635:139
 rug, på marken 1628:387 (jfr. 367), 431, 517, 638; 1629:378, 502, 738; 1630:342, 346, 396, 474; 1631:113; 1632:232; 1635:207, 227
 rugsæd 1629:318; 1630:137, 316, 342; 1631:61; 1634:184, 295; 1636:199
 sæderug 1635:67; 1636:149
 rug lå på skær på marken 1633:191; 1635:67
 nabolån, rug 1628:604; 1629:357
 frøgæld tilbagebetales personer, der ulovligt har sået med k.m.s fæstere 1635:274
 tærskning 1626:409, 677; 1627:223, 246, 407; 1628:140, 687; 1629:66, 86; 1630:140, 141, 387, 428; 1631:58, 137; 1633:250; 1634:130, 214, 439; 1636:135, 337; 1637:19

tærskning af korn, taget ind fra stak ved kyndelmissetid
 1631:137, 248, 285
 tærskning af korn, sået til ødegårde 1633:191; 1635:67
 aftægtsnyders korn at tærskes på bolig 1634:289
 tærskning på hovedgård 1626:409
 tærskere for fæstere 1628:687; fæstet af Vartov 1626:677
 tærskemænd 1633:79
 tærsker som tilnavn, se tilnavnereg.
 gryn, se gruppe 382
 malt, se gruppe 384
 mel, se gruppe 382
 avner 1630:509
 foder 1626:186, 199; 1627:459; 1628:584; 1629:428, 438,
 746; 1630:509, 541; 1631:20, 306; 1633:274, 298,
 304, 318, 521; 1635:251; 1636:337, 517; 1637:19
 foder, af rughøst 1635:67
 foder og korn, groet i rugvang 1631:180; af 3 skp. rug-
 sæd 1632:133
 foder, aftægtsnyders, at udtæres på boligen 1634:289
 foder, aftægtsnyders, eventuelt at sælges til aftægtsyder
 1635:264
 grønskud 1630:182; 1635:67; 1636:134
 halm 1625:*142; 1629:693; 1630:541; 1631:68, 118;
 1633:143; 1634:232 (s. 18); 1637:73
 halm, gammelt og fordærvet 1630:138; 1632:261
 jord, lejet til tvende "halme" 1633:393
 langhalm, se gruppe 253
 klipper 1629:693

325. særlige afgrøder

hamp 1636:298 (hampeager) (n.)
 hør 1625:*207; 1629:332; indhøstet 1630:541
 siv 1630:227; skære siv 1633:250; skære siv og rør
 1635:257
 tagrør 1624:155; 1635:257; 1636:264
 valnødder (brugt billedligt) 1626:652
 arter 1630:396

326. engbrug

græsgange og græsning, se grupperne 214 og 361
 enge, se grupperne 215 og 217
 engslæt, ulovligt, se grupperne 236 og 237
 enge, høstede 1631:195, 346; 1634:299, 323
 enge (hovmark), høslæt 1634:299
 eng, høstet af kreditor 1630:137
 eng, opædt, så der aldrig kan bæres le på i år 1628:387
 græs 1625:81; 1630:182; 1635:67
 græsmark, hvor grise gik 1635:40
 hø 1621:225, 517; 1625:*33, 14, 50, 246; 1626:186, 433,
 479; 1627:134, 135, 355, 393, 420, 440; 1628:94,
 366, 387 (jfr. 386), 486, 688; 1629:87, 90, 186, 306,

311, 479, 603, 678, 693, 754; 1630:130, 182, 405,
 406, 431, 522; 1631:118, 149, 381, 392, 403, 457,
 551, 584; 1632:24, 342, 344; 1633:16, 36, 215, 274,
 276, 295, 304, 318, 326, 557, 589; 1634:232, 262 (eng),
 289, 294, 323, 409, 508; 1635:23, 111, 210, 247, 264,
 380; 1636:325, 406, 427; 1637:69, 73
 høfoder 1634:268
 høslæt 1626:479, 534; 1627:454; 1630:259; 1633:395;
 1634:312
 hørivning 1628:277
 høbjergning 1628:277
 hø, indhøstet, på boligen 1634:323
 høavl til k.m.s gårde, store og små, i herredet, angivet i
 læs for hver enkelt gård 1635:247 (jfr. 224)
 høhøst hvert år meget besværlig i by 1635:247 (s. 197)
 høhøst til by skadet af sø 1635:247 (s. 198)
 hø, favne, englæs og læs, se gruppe 676

327. havebrug (jfr. 222)

abildhaver 1634:232
 blommetræer 1634:232 (s. 19)
 frugt, forbud mod plukning 1634:290
 humleplanter, humlekuler 1627:185, 198; 1632:147 (n.);
 1634:255; 1635:224, 247 (s. 201, 209)
 humle vil ikke gro i visse byer 1632:147
 humlekuler lagt, hvor plads dertil, vil mange steder ikke
 gro 1634:255
 humlekuler vil ikke gro, eller plads dertil mangler 1634:
 267
 humlekuler, jorden ikke nogenledes bekvem dertil 1635:
 247 (s. 209)
 kålhaver 1626:292; 1629:438; 1631:194, 415; 1633:253,
 297; 1635:264, 513 (s. 112); øde 1630:254; 1636:
 515
 kålhaver, aftægtsfolks 1633:68; 1635:264, 444
 kålstykker 1625:250 (skadet, Vartov); 1634:183 (kål opædt)
 kål i enghave 1625:81
 piletræer 1627:185, 198; 1628:84, 124, 140; 1632:147
 (n.); 1634:255, 267; 1635:224, 247 (s. 201, 209)
 piletræer, i by, sat både i mark og andensteds 1632:147
 pile vil ikke gro, eller plads dertil mangler 1634:267
 pile, afhuggede 1634:287; 1636:515
 podede træer (ymper) 1627:185, 198; 1632:147 (n.);
 1634:255, 267; 1635:224, 247 (s. 201, 209); sat
 hvor plads dertil 1634:255
 urter, i have 1635:192, 258

328. mosebrug

tørv 1621:136, 252; 1624:145; 1627:384; 1628:639;
 1630:100, 121; 1632:473; 1634:243, 264, 272, 374;
 1636:394, 403; ildelugtende 1621:252
 tørv, forbud mod afførsel, se gruppe 302
 tørv, kørsel, se grupperne 466 og 676 (læs)

tørveskæring 1626:286, 289, 311, 438; 1629:319; 1630:
358; 1631:319; 1634:243, 264, 272
tørveproduktion for k.m. på tørvelyng 1635:245, 249
tørvegrave, ulovlige 1634:435; 1636:323, 540; 1637:13
tørvefoged, se gruppe 298
Tørvehuset, se gruppe 251

329. skovbrug (jfr. 101)

skove i Københavns len 1634:468
syn over herredets skove m.h.t. hugst 1621:230, 392;
1627:125; 1629:393 (jfr. 385); 1632:178; 1634:226
syn over olden, se ndf.
syn over skovfogeds skove 1625:355, 395; 1628:356, 403;
1634:511
syn over gårds skov 1633:522; 1634:66
syn over skovhugst i Ibstrup vang 1637:115
skovhugst, lovlig efter befaling og sedler 1621:230;
1627:125; 1628:403; 1631:62; 1632:178; 1634:226
hovedskov 1633:573
oldenskov 1634:468
bøgeskov 1636:22
underskov 1630:95; 1633:573; 1634:66; forhugget 1635:
272; meget ilde hugget, så godt som øde 1634:66
underskov, hugst på egen grund tilladt til egne gærder,
ikke til salg 1630:95
skove, "tynde" i sig selv 1625:355, 395
skov, tynd og forhugget 1628:403
skov, tyndagtig, da meget faldet i stor storm 1629:393
skov, tynd både i rod og top 1634:511
skov, jord udlagt hertil 1632:210
eng lagt fra bymark under Dyrehaven 1635:247 (s. 203, 204)
træer, bortryddet ved opdyrkning 1633:250
enemærke i skov sandet og gruset, men tilsås 1635:247
(s. 207)
enge i skove, se gruppe 217
enghaver i skove, se gruppe 222
overdrev i skove, se gruppe 214
skov, være i 1632:137; ville til 1625:*57; komme af
1625:*57
skov, under måltid her bortkommer fange 1636:513
skov, fødsel i dølgsmål her 1635:245, 249, 262
skovhugst, ulovlig 1621:206, 207, 392; 1622:234; 1624:
151; 1625:*30, 149; 1627:125; 1628:403; 1629:86,
182, 218; 1633:177; 1634:66, 288, 511; 1635:31,
400; 1636:2, 22, 23, 162, 258, 260, 343; 1637:115
hugst i k.m.s vildtbane forbudt 1633:177, 573
bageved 1635:31
bark, afflåning heraf forbudt 1634:288
brænde 1629:701; 1632:174. Jfr. ellebrænde og sankebrænde
samt ved ndf.
brændeved med øvrigheds minde 1635:31
bul 1628:403
bygningstømmer, med øvrigheds minde 1635:31

bygningstømmer, bevilget af skov, skal savskæres, ikke flækkes 1636:169
bygningstømmer, bevilget af skov, må ikke afhændes 1636:169
bygningstømmer og gærdsel, hugget med løv på, straffes som tyveri 1636:4, 20. - Jfr. gærdsel ndf.
bøgesnag, skovstrimmel med bøgetræer 1633:483 (n.)
egetøj, kroget 1636:2
ellebrænde 1629:86
elleris, hugst af 1635:9
elletrunte, gammel 1630:174
falden skov 1636:433; råddent, nedfaldet træ 1636:2.
Jfr. vindfælder ndf.
flækkede træer 1635:31; flække et stykke egetræ 1629:182; unge ege flækkede til staver 1634:511
fældning af træer 1626:8; 1628:403; 1629:86; 1633:250; 1634:66
grene, afhuggede 1621:230, 392; 1628:403; 1634:66, 288, 329; 1635:31; 1636:22, 343; 1637:115
gærdsel og bygningstømmer, fornødent, at hugges i rette tid 1636:4, 20 (jfr. 81)
gærdsel, fornødent, hentes af Ibstrups bønder 1636:82, 210
gærdsel, grøn, med løv 1636:20 (jfr. 4), 81, 210
hjulved (hjultømmer) 1625:*142; 1626:567, 590; 1627:125; med øvrigheds minde 1635:31
knubbe, gamle 1622:37; sønderslåede 1632:483; tørre, af eg 1636:2
knuder 1630:162 (brænde); gamle 1625:149
kullen, af eg 1636:23
løv 1628:673; 1635:245, 262
"nauffletræer" (mangletræer ?) 1634:391 (s. 82)
ris 1627:94; 1631:262; hugst heraf 1635:9, 25
risbøge 1634:511
risege 1624:151; 1625:*30
rødder 1634:511; rodende 1629:182; rodkølle, af eg 1636:2
sankebrænde 1629:701; 1636:258; sanke brænde 1636:2
stubbe (stød) 1621:230, 392; 1627:125; 1630:310; 1633:522; 1634:66, 511; 1636:22, 162; 1637:115; gamle, hule 1621:230
stævninger, på et læs eller mere 1634:66
toppe, af eg 1636:22; af el 1629:86; af risbøge 1634:511
trunter, gamle 1636:260
træ, til krudtmølle 1627:125
træer (ved), fornede 1626:648; 1627:125
træer, opgravede med rod 1634:66
trøskebrænde 1636:343
tømmer, kongens, tilhugget i skov 1628:192. Jfr. bygningstømmer ovf.
ved (brændsel) 1622:37, 125, 127; 1626:8, 342, 361, 393, 394, 486, 587, 648; 1627:125, 129, 356; 1628:385, 399, 588, 639; 1629:86, 183, 432, 629; 1630:162, 174, 246, 541, 557; 1631:122, 331; 1632:38, 483; 1633:483; 1634:101, 131, 256; 1635:31; 1636:22, 242, 260, 343

ved, ulovligt solgt til borgere i København 1636:22, 260
ved, forbud mod udførsel og salg 1626:361, 393, 394, 486,
648; 1630:246; 1631:53; 1632:38, 224
ved, bøndernes køb heraf (hos kronen) 1626:394
vedtræer 1633:483; 1634:131
ved, grønt 1626:648; 1632:38, 224; 1636:2
ved, frisk (fersk) 1627:129
vindfælder (fælder) 1635:31; anvendt til k.m.s og hans
tjeneres behov 1629:393. Jfr. falden skov ovf.

skoves olden, syn herover, og svin herpå 1621:392;
1625:210; 1627:265; 1628:468 (jfr. 445); 1629:
461; 1631:454; 1632:317; 1634:357 (jfr. 332);
1635:323 (jfr. 299); 1636:375 (jfr. 359)

olden, nedfalden og fordærvet 1621:392
olden, ingen, alene græs i skoven 1631:454
olden, ringe 1632:369
menige sognemænd har forpagtet olden i angivne skove og
forbyder andre at inddrive svin derpå 1632:369
(jfr. 400)

forbud at drive ubrændte svin på k.m.s skove 1629:457;
undersøgelse herom 1634:468
svin på olden 1634:468
drive so af skov 1635:40
svin stjålet i skov 1626:39; 1631:203
galte, ubrændte og uskrevne 1626:73
svin kan ikke fedes på olden, men bekommer noget lidet
"syltemad" 1632:317
oldengæld 1634:468

skovridere 1629:338; 1634:226; på Frederiksborg 1625:
146
skovfogder 1621:230, 392; 1627:94, 95, 125; 1628:356
(jfr. 403); 1632:224; 1634:226, 468, 511
tilsynsførende med skove (skovfogder) 1625:355, 395;
1629:393; 1636:2, 343
krone på stubbe (rødder), mærket af skovfogder 1628:403;
1634:511
skovfogders udvisning af træ og gærdsel, med lensmænds
sedler 1628:356 (jfr. 403); 1629:393; 1632:178;
1634:226; 1636:20 (jfr. 4), 210
skovfogders salg, med slotsfogeds seddel 1627:95
skovfogders tilsyn med brændesankning 1636:258
skovfogder må ikke afhænde ris 1627:94; eller ved
1632:224
skovfoged uvidende om brændsel fjernet fra skov 1636:260
skovfoged bekendtgør k.m.s forbud mod hugst i k.m.s vildt-
bane 1633:573
skovfogder at indsende fortegnelser over falden skov
1636:432
skovfoged forbyder at fjerne ulovligt hugget brænde 1635:31
skovfoged på øvrigheds vegne med forbud mod nedførsel af
ved til stranden og udførsel derfra 1633:15
skovfoged (tilsynsmand) får syn over ulovligt hugget brænde
1635:31; 1636:2
skovløber som tilnavn, se tilnavnereg.

kulsviere 1634:328

træarter, skovenes:

bøg 1621:230, 392; 1627:125; 1631:62, 454; 1633:250, 483; 1634:66, 511; 1636:22, 162, 343; 1637:115
 eg 1621:230, 392; 1624:151; 1625:*30; 1627:125, 265; 1629:86, 182, 218; 1631:62, 454; 1633:177, 250; 1634:66, 511; 1636:2, 22, 23, 162
 el 1629:86; 1630:174; 1635:9
 hassel 1633:573; 1634:66
 tjørn 1630:310; 1633:177, 573

330. redskaber i landbrug og skovbrug; vogne, slæder

agestole 1632:331, 354
 aksler, på vogne 1631:147
 brænde(jern), at mærke husdyr o.a. med 1626:412; 1630:313; 1631:231 (karbrænde), 282; 1632:99, 197; 1634:5 (karbrænde); 1637:26a (s. 165)
 brænde(jern), oplyst på tinge 1626:663; 1631:3 (horsebrænde); horsebrænde skødet og afhændt på tinge 1632:263
 brændejern (horsebrænde, karbrænde og mærke), arvet efter forældre, solgt, tilkendegivelse på tinge herom (m. afbildning) 1631:231. Jfr. ejendomsmærker gruppe 112, og gruppe 359
 drætter (til dragning af slæde) 1621:289
 egebænker (dele af hjulnav) 1636:22 (s. 282)
 fadinger på vogne 1634:353
 fjedre, på heste 1629:11; 1630:390 (m. nøgle); 1636:26 (jern til fjeder)
 fjederbudmer, på heste 1629:775; 1634:494a (jern til fjeder)
 fjælekæppe 1626:494, 506
 grebe 1634:266; 1636:284
 hammelstokke 1634:513 (s. 112)
 harver 1628:283; 1631:300, 309; gamle 1635:251; af jern 1634:130; træværksarbejde ved harver 1635:338
 "hedschoe", se hestesko
 hestesko 1629:118; 1634:77; 1636:26 ("hedschoe"), 516
 hjul 1626:567, 590; 1628:691; 1629:235, 329; 1630:410; 1631:147; 1634:407; 1635:182; ringning af hjul 1635:338
 hjul, ved hertil 1625:*149; 1626:567, 590
 hjul, beslag, jern og kul leveret smed 1635:182
 hjulgjorde 1636:516
 hjulnav 1636:22, 516
 hjulsøm 1636:516
 horsebrænde, se brændejern
 huggestokke 1626:427
 huggeøkser 1629:686 (n.); 1635:364. Jfr. økser ndf.
 hængelåse 1631:586. Jfr. låse ndf.
 høleer 1625:*277; 1632:322. Jfr. leer ndf.
 høtyve 1626:463; 1628:277, 514; 1629:603, 769; 1630:287, 341; 1634:196, 205
 jern (genstand) 1636:413
 jerngjorde 1628:621

karbrænde, se brændejern
 klapper, på heste 1626:522
 klimpekøller 1636:295 (n.)
 klokke, lille, uden knebel 1626:513
 knipler 1627:41
 korntyvestager (stage til kornfork) 1633:285
 kroge på væg 1634:232 (s. 19)
 kroge, til pløjning 1628:283, 298
 kæppe 1626:506; 1627:41; 1628:118, 298; 1630:298 (jfr. 293); 1637:31; slå stude med kæppe 1632:209. Jfr. fjælekæppe ovf. og kørekæppe ndf. samt gruppe 617
 kæppe, i slæder 1621:289
 køller, se klimpekøller ovf. og stavrekøller ndf.
 kørekæppe 1629:386. Jfr. kæppe ovf.
 langjern 1636:516
 leer 1626:506; 1629:353, 386 (lenakke), 444, 458; 1630:542; 1632:252, 266; 1634:321; le stenet 1630:542. Jfr. køller ovf.
 leerstænger (vognstænger) 1628:495
 leskafter 1630:248
 lessmed, se læssetræ
 lænker 1630:562a
 læssetræer 1633:286 (lessmed)
 låse, på folde 1625:*26; 1627:425. Jfr. hængelåse ovf. Se også m.h.t. andre låse gruppe 253
 mangletræer (manglestokke) 1634:391 (s. 82) ("nauffletræer")
 mejered 1630:542; forfærdigelse heraf 1630:542
 nauffltræer, fejl for mangletræer (?) (s.d.)
 plejle 1636:330, 419
 plovaksler 1635:251
 plove 1621:272; 1628:635; 1629:238; 1631:202; 1632:295-296; 1633:531; 1634:232, 379; 1636:348; træværksarbejde med plove 1635:338
 plovhjul 1632:10; 1635:251
 plovjern 1621:97; 1626:516; 1631:166, 220; 1632:10 (?); 1633:238; 1636:248, 252, 348, 473, 516; 1637:32; brede 1635:283; lange 1635:283
 plovskår (skær, vognse) 1636:516
 plovstave 1629:215, 238
 reb 1633:337; af hår 1621:275; 1634:77
 riveskafter 1630:346 ("ribeschafft")
 segl 1625:*33
 skafter til mejered 1630:542
 skovle 1629:746
 skær, se plovskår
 skæreknive 1635:283
 slæder 1621:289; gamle 1635:251
 spader 1626:36; 1632:233; 1635:345 (s. 247); 1636:248, 252; gamle 1624:20
 sporer 1636:66
 stager, på høtve 1628:514. Jfr. også korntyvestager ovf.
 stavrekøller 1634:232 (s. 20), 379. Jfr. klimpekøller ovf.
 stiger 1625:*277
 stænger, i tromler 1624:151
 svøber 1626:652; 1629:327; 1636:284
 svøbekafter 1626:343, 494, 652; 1630:100, 287, 322, 341; 1636:293 (s. 54), 413

sælde (beholder til sigtning) 1630:245
 tromler 1624:151; 1632:233
 tyremier 1625:230; 1626:652
 tyve 1630:100, 172; 1631:348; 1632:233; 1634:203, 217,
 319; 1635:409; 1636:343; med een gren 1631:347
 tøj 1621:510; på marken 1633:307
 tømmer, til at styre forspand med 1628:277; 1629:238,
 769; 1631:300; 1632:273a; 1634:241, 246; 1635:
 251; 1636:211, 403, 510
 tømme strenge 1633:483
 "wedethre" (piletræstykke ?) 1625:77
 vimmel, se gruppe 615
 vogne 1625:*30, *33, *85; 1626:78, 463, 506; 1628:140,
 495, 500, 514, 691; 1629:86, 108, 290, 353, 368, 769;
 1630:174, 253, 292, 322, 341; 1631:122, 147; 1632:
 273a, 295-296, 331, 355; 1633:193, 483; 1634:130,
 246, 277, 328, 353, 364, 453, 513; 1635:25, 250, 283;
 1636:22, 211, 262, 343, 362, 403 (jfr. 394), 472, 489,
 539; 1637:73; gamle 1629:289; 1636:346; halve
 1635:251; traværksarbejde ved vogn 1635:338
 vognkæppe 1625:*13, *39, 90; 1626:690; 1627:91, 155,
 290, 321; 1630:322, 341; 1634:196, 205, 496; 1636:
 284, 299
 vognredskab, gammelt 1634:224
 vognse (wanse), plovskaar (s.d.)
 vognstænger 1635:203, 216
 vogntyv 1628:621
 "vuffue" 1628:419
 vægter, af jern 1636:261, 295
 øksehamre 1626:425; 1628:495; 1631:122; 1636:295 (s. 62)
 økser 1625:*18, 277; 1626:218, 600; 1628:127, 192, 327,
 495, 500, 514; 1629:264, 300, 327, 687; 1631:147,
 202, 298, 347; 1632:116, 137, 153; 1633:53, 421;
 1634:232, 238, 375, 379, 496; 1635:25, 283, 400;
 1636:26, 284, 343, 362; brede 1631:415. Jfr. hugge-
 økser ovf.
 økseskafter 1636:284
 åsæt (agesæt eller plovstjært) 1629:603

331. salg af afgrøder (jfr. 124)

boghvedegryn 1635:81; 1636:250
 byg f.eks. 1629:15, 22, 358; 1632:404, 423, 430, 452,
 461, 466; 1633:5, 61, 101, 104, 400, 401, 429, 546;
 1634:57, 227, 256, 508; 1635:30, 60, 81, 88, 90, 158,
 368, 438; 1636:250, 277, 435, 506, 529, 534; 1637:83.
 Se også sædebyg ndf.
 foder 1629:428
 halm 1629:693; 1631:68, 143
 havre f.eks. 1633:61, 403; 1634:525; 1636:216, 520
 hvede 1633:337 (afgrøde ?)
 hø 1629:693, 754; 1630:406, 431 (salg eller lån ?), 522
 (salg eller lån ?); 1633:326; 1635:23, 111, 380
 klipper 1629:693
 korn 1630:127; 1631:331; 1632:51, 131; 1633:65, 86, 162;
 1634:523; 1635:177, 180; 1636:230, 536; korn solgt
 mod skjorte 1633:285; salg af korn, forbud herimod
 1625:145

langhalm 1621:247; 1629:683; 1636:264; 1637:98
 lægter, købt 1634:323; 1636:264
 malt 1634:348 (salg ?)
 rug 1626:39; 1629:15, 22, 235, 357; 1633:101, 337;
 1634:362 (?), 363, 407, 508; 1635:102, 158; 1636:
 99, 437 (lån ?)
 rør (tag) 1636:264
 sædebyg 1636:194
 ved 1622:37, 125; 1626:8, 393, 394, 399; 1630:95, 162,
 174; 1631:331; 1633:483; 1634:101 (salg ?), 256;
 1636:243 (salg ?); forbud mod stykkevis salg i gård
 1626:361, 394 (jfr. 393); forbud mod salg til Køben-
 havn 1632:224

332. lergravning

lergravning 1620:620
 leræltning ved stude, til byggeri 1636:333, 393, 398, 411
 lergårde 1630:254; 1633:286; 1634:267

336. udleje af jord (jfr. 109, 115)

præster i København lejer dem tillagt holm ud til bønder
 1634:382
 udleje af jord 1631:333; 1633:137; 1634:161; over 2 år
 ("tvende halme") 1633:393, 454
 bortleje af jord til gård, påstået, men benægtet 1629:405
 udlejning af jord til husmænd 1627:235
 bymænd under husmand brug af nogen jord, forlig herom
 1636:208
 husmand får jordstykke af fæster, som dyrkes af denne for
 ham mod ydelser i arbejde og penge 1635:338
 fæster påstår at have undt håndværker uden avl et stykke
 jord mod betaling 1630:175
 udlejning af jord til tjenestekarle 1633:285
 leje af havrejord 1625:393; 1626:58
 leje af jord til møller 1636:215
 bortleje af agre skal angives ifølge ridefogeds påbud
 1632:224 (n.)
 leje af enkelte agre 1626:67; 1629:442
 bortleje af agre, ulovligt 1629:37, 132; 1633:521; 1634:
 355; 1635:240, 241; 1636:186
 lejer af jord skal holde gærder derom vedlige 1633:137
 leje af enge 1634:274; 1636:406
 bortleje af enge skal angives ifølge ridefogeds påbud
 1632:224 (n.)
 præst lejer eng hos fæster i naboby 1635:241
 bortleje af enge, ulovligt 1629:37, 129; 1633:521; 1634:
 355; 1635:240, 241; 1636:186, 332
 byer lejer græsgang andre steder 1635:247 (s. 197, 199)
 græsgæld 1621:457; 1625:68; 1627:216; 1636:208
 fæster får kontraktligt rum til korn, foder og kål hos nabo
 1629:438

337. fiskeri og fiskeredskaber (jfr. 102)

Fisker, se tilnavnereg.

fiskerhus 1634:231

fiskemester, kgl. (Nickel von Tschirnhaus) 1625:133;
1628:485 (n.); 1631:336

fiskeri i inddæmnet lidet fiskevand på bys mark 1632:491

fiskeri i mølledam 1631:336

fiskeparker (fiskedamme) med render fra å eller mølledam
1634:287

drage våd på is i sø 1634:231

fiskeri med flyndergarn i Øresund 1635:263; 1636:252

ålekiste 1632:200; 1634:224, 287; jord hengravet hertil
1635:247

bundgarnspåle 1636:344

flyndergarn 1635:263

lænke med 4 flyndergarn, stjålet 1635:263

flåd ("schubbe") ved flyndergarn 1635:263

line, 13 favne, ved flyndergarn 1635:263

sten ved ende af flyndergarn til at holde dem nede 1635:263

torskegarn 1635:263

våd 1634:231

fisk som handelsvare, se gruppe 440 (fisk, gråsej, sild,
torsk, tørfisk)

fisk som landgilde, se gruppe 304 (sild, torsk, ål)

fisk som madvarer, se gruppe 388 (fisk, gråsej, sild,
torsk, tørfisk, ål)

ålefangst delt på stuegulv 1634:248

338. jagt (jfr. 109)

jagt 1625:*125, *158, *160, *161, *162, *217

krybskytteri (ulovlig jagt) 1628:355

k.m.s vildtbane skal holdes i fred, forbud mod hugst 1633:
177, 573

HUSDYRHOLD 350 - 379350. husdyrhold i almindelighed

fæ eller kvæg 1628:466

fænon 1636:117; 1637:12

kvæg 1621:73, 135, 524; 1625:*26, *57, *324, 68, 70, 81;
1626:74, 114, 356, 384, 390, 444, 592, 676; 1627:185,
235, 300, 318, 319, 430, 434, 466; 1628:128, 367,
469, 516; 1629:35, 87, 194, 306, 318, 438, 537, 628;
1630:73 (jfr. 60), 335 (jfr. 347), 427, 508, 567;
1631:20, 261, 315; 1632:209, 210, 212, 274, 456, 467;
1633:67, 157, 171, 275, 300; 1634:50, 111, 147, 183,
248, 287, 508; 1635:67, 247 (s. 201, 202), 272, 279,
400; 1636:33, 253, 374, 444, 479; 1637:19, 73

kvæg, eget, dets behandling 1621:272
 kvæg, fremmed 1635:170
 kvæg, stort 1630:348
 kvæg, skadeligt (heri svin) 1632:241
 kvæg o.a., heste eller kvæg at pløje med på Ibstrup
 1636:253
 kvæg at drive jorden med, bl.a. heste 1636:117
 kvæg (heri får og svin) 1629:308
 kvæg (heri gæs ?) 1629:347
 kvæg (heri vædder) 1634:429 (jfr. 391)
 kvæg (heri heste ?) 1636:235
 kvæg, hjemmefødt 1625:30
 kvæg, hjemmefødt 1628:280 (heri lam)
 kvæg, hjemmefødt 1636:389 (heri hoppe og gilling)
 kvæg, hjemmefødt 1631:38 (heri en fole); 1634:5 (heri
 et øg)
 kvæg, hjemmefødt 1631:509 (heri en so)
 svin o.a. kvæg 1632:241
 vangevant kvæg og svin, der skal holdes inde af ejer 1632:
 352 (n.); 1635:273, 279

351. kreaturer

høvder 1627:425; 1629:308
 kalve 1626:695, 734; 1627:319; 1629:129, 289, 775;
 1630:248; 1632:52, 74, 89, 200; 1633:479; 1636:540;
 1637:13; fjorkalve 1628:704; 1629:580; årgamle
 kalve 1633:223, 227; toårige kalve 1633:227. Jfr.
 kviekalve, studekalve og tyrekalve ndf.
 kviekalve (og kalvekvier) 1625:*343, 317; 1626:321; 1627:
 411, 464, 478; 1628:704; 1629:714, 739, 750; 1630:
 581a (s. 137-138); 1632:200; 1634:527a (s. 146);
 1636:482, 557a (s. 164); små 1629:750
 kvienød 1626:245. Jfr. nød ndf.
 kvier 1624:71; 1625:30; 1626:39, 114; 1627:438; 1628:
 637; 1629:775; 1630:387, 419, 454; 1631:417, 494;
 1632:99, 200; 1633:202, 215, 217, 218, 224, 225,
 226, 228, 229, 245, 246; 1636:485, 537a (s. 165);
 små 1629:289
 køer 1621:100, 133, 233, 275, 282; 1622:110, 111, 188;
 1624:39; 1625:*168, 271; 1626:77, 114, 245, 380,
 607, 617; 1627:319, 478; 1628:19, 167, 239, 637;
 1629:289, 742, 774; 1630:109, 116, 463; 1631:153,
 223, 234, 261, 351, 403, 492, 493, 654a; 1632:84,
 99, 127, 200, 368, 471, 485; 1633:202, 212, 214, 215,
 216, 218, 219, 220, 221, 223, 228, 239, 240, 242, 243,
 244, 246, 473, 508, 532; 1634:232, 265, 379; 1635:
 247 (s. 203), 384, 398; 1636:33, 113, 123, 153, 479;
 1637:73, 77; små 1634:494 (s. 144); gamle 1625:
 305
 køer, som afgift for græsning, se gruppe 304
 nød 1626:39; 1627:319. Jfr. kvienød ovf.
 stude 1621:97, 123, 272, 287, 366, 472; 1622:96; 1624:
 71; 1625:*77; 1626:679; 1627:464; 1628:373, 399,
 511, 657, 730; 1629:427, 445, 489, 679, 714, 763;

1630:353, 370, 427, 565; 1631:77, 170, 183, 189, 251, 261, 299, 309, 433, 551, 652; 1632:27, 50, 73, 128, 144, 156, 200, 209, 212, 446a (s. 132); 1633:78, 202, 215, 246, 275, 375; 1634:295, 309, 360, 379, 388, 437; 1635:60, 203, 216, 278, 425a (s. 304), 445a (s. 304); 1636:117, 333, 393, 398, 411, 454, 480; 1637:26a (s. 165), 96; små 1624:71
 studepenge, se gruppe 304
 studekalve 1626:665; 1627:438, 464, 478; 1628:704; 1629:289, 739, 775; 1630:581a (s. 137); 1631:73a (s. 140); 1632:446a (s. 132); 1634:494a (s. 144), 511a (s. 145), 527a (s. 146); 1636:540 (jfr. 1637:13)
 studlinge 1625:347, 413; 1626:39; 1627:464; 1632:142, 200; 1633:202, 215, 217, 221, 225, 228, 244, 485, 532; 1634:233, 327a (s. 145); 1636:557a (s. 164 og 165); på 3. år gammel 1633:229
 tyrekalve 1629:775; 1630:502a (s. 137); 1631:654a (s. 250)
 tyrlinge 1636:557a (s. 164)
 tyrepenge, se gruppe 304
 ungstude 1626:114; 1632:84
 øksne (okser) 1626:17, 41, 79, 296, 368, 689; 1629:306; 1633:222; 1635:246

352. heste

foler 1625:*86; 1626:77, 680; 1629:11, 63, 275; 1631:38, 102a (s. 140), 112, 504, 654a (s. 250); 1632:223; 1633:412; små 1626:9; 1629:63
 føl 1621:1; 1625:*356; 1626:406; 1629:209, 309; 1631:58a (s. 139), 112, 331; 1632:52; 1633:116a (s. 133); 1636:144
 gillinger 1625:*347, *354, *357; 1626:522; 1627:14, 374, 411, 438, 464; 1628:30, 274, 379; 1629:714; 1630:13, 52, 112, 134, 567a (s. 137), 581a (s. 137-138); 1631:4a (s. 138), 20a (s. 139), 41a (s. 139), 73a (s. 140), 102a (s. 140), 300, 330, 582, 583, 608a (s. 249); 1632:38a (s. 250); 1633:214, 548, 574, 603a (s. 258); 1634:476, 494a (s. 144), 511a (s. 145); 1635:11a (s. 146), 19, 30a (s. 147), 381, 425a (s. 304), 458 (s. 304); 1636:389
 gillinger, gamle 1629:11, 414, 739, 775; 1630:13, 77; 1631:4a (s. 138); 1632:28a (s. 250); 1633:574a (s. 257), 603a (s. 258); 1636:378
 gillinger, små 1630:581a (s. 137); 1631:58a (s. 139), 608a (s. 249); 1633:474; 1635:195
 heste 1621:485, 510; 1622:135; 1624:71; 1625:*165, *193, *350, *351, 146, 306, 339, 375, 399; 1626:39, 46, 78, 108, 181, 186, 206, 390, 463, 562, 628, 664, 666, 680, 727; 1627:57, 213, 251, 374, 425, 438, 465; 1628:19, 66, 69, 132, 155, 191, 196, 226, 301, 365, 449, 529, 657; 1629:31, 63, 85, 186, 215, 238, 285, 497, 722, 769, 776; 1630:40, 64, 77, 96, 100, 112, 134, 172, 293, 310, 343, 373, 377, 390, 454, 465, 525, 562b; 1631:62, 102a (s. 140), 103, 122, 139,

147, 192, 249, 261, 268, 288, 310, 317, 446, 583,
 648; 1632:117, 172, 176, 180, 198, 273a; 1633:157,
 202, 217, 227, 307, 387, 412, 483, 495, 497, 513,
 517, 519, 527, 532, 562; 1634:15, 77, 104, 126, 130,
 135, 151, 189, 193, 205, 218, 232, 233, 238, 258, 277,
 284, 302, 346, 353, 372, 409, 435, 510, 513; 1635:71,
 86, 247 (s. 200), 283, 288, 289, 377, 378, 425a (s.
 304), 445a (s. 304); 1636:66, 117, 211, 235, 253,
 340, 346, 417, 455, 489; 1637:19, 73
 heste, gamle 1625:*33; 1626:720; 1629:31, 63, 714;
 1631:58a (s. 139-140); 1632:28a (s. 250), 492a (s.
 132); 1633:574a (s. 257); 1634:494a (s. 144), 527a
 (s. 186); 1636:442; 1637:26a (s. 165)
 heste, små 1624:80, 88; 1625:*344,*355; 1627:19; 1630:
 581a (s. 138); 1631:58a (s. 140); 1635:17, 30a (s.
 147) (gillet)
 heste, store, gamle 1636:19a (s. 305)
 heste, ulovlige efter kgl. forordning 1626:420 (n.)
 heste, kongens, kommet fra Skåne til København 1626:409
 hest, holde hest ved skoning 1626:108
 hesteføl 1631:650, 654a (s. 249); 1633:116a (s. 133)
 hestetingest, uvist om gillet 1636:557a (s. 165)
 hopper 1625:*343; 1626:114, 412, 617; 1628:30, 145, 427,
 477, 730; 1629:124, 289, 309, 577, 586; 1630:94;
1631:20a (s. 139), 282, 288, 504; 1632:197, 221, 279,
 419, 420a (s. 132), 446a (s. 132); 1633:500, 574;
 1634:5, 352, 377, 494a (s. 144 f.); 1635:50a (s.
 147), 425a (s. 304); 1636:66a (s. 305), 135, 271,
 346, 389, 460; 1637:26a (s. 165), 88a (s. 165)
 hopper, gamle 1629:289; 1636:557a (s. 165); 1637:121a
 (s. 165-166)
 hopper, små 1631:73a (s. 140); 1632:446a (s. 132)
 hors 1626:427; 1630:29; 1631:73a (s. 140); 1632:8a
 (s. 251); 1636:508
 horseføl 1633:116a (s. 133); 1634:436
 mære 1624:71; 1625:*343, *345, *354, *356, 40, 373;
1626:344, 354, 357, 390, 406, 412, 421, 466, 497,
 560, 695, 720, 723; 1627:206; 1628:66, 421, 466,
 497, 560, 695, 720, 723; 1627:206; 1628:66, 159,
 211, 269; 1629:84, 124, 154, 226, 554, 775; 1630:
 42, 112, 190, 581a (s. 137); 1631:102a (s. 140), 202,
 446, 533, 650, 654a (s. 249); 1632:205, 221; 1633:
 214, 242, 501, 502, 503, 534, 536; 1634:7, 12;
1635:50a (s. 147), 371, 378; 1636:103, 125a (s. 305),
 346, 418
 mær med føl 1629:209
 mære, gamle 1624:734; 1627:478; 1628:30, 233b; 1629:
 750; 1630:13, 466; 1631:608a (s. 249); 1632:8a (s.
 250); 1633:574a (s. 257); 1634:377
 mære, små 1626:731; 1627:103; 1630:547; 1633:68a (s.
 133), 603a (s. 258); 1635:425a (s. 304)
 mæryngerser 1633:533
 yngerser, yngerser (ungheste) 1626:62, 63, 64; 1627:19;
 1628:66 (yngling); 1629:63; 1631:58a (s. 139) (føl
 eller yngerser hest); 1632:8a (s. 250); 1634:265,
 315
 yngerser hest, ugildet 1629:739

øg 1621:272; 1624:71; 1625:*127, *244, *347, *349, *354;
1626:38, 390, 406, 420, 463, 601, 676; 1627:248, 425;
1628:211, 386, 466, 501, 581; 1629:66, 86, 238, 356,
 775; 1630:29, 121; 1631:58a (s. 139), 102a (s. 140),
 202, 261, 317, 331; 1632:8a (s. 250), 38a (s. 251),
 92a (s. 251), 279; 1633:387, 483, 500, 501, 517,
 531, 568; 1634:5, 35a (s. 258), 409; 1635:11a (s.
 147), 371; 1636:144, 235, 254; 1637:19, 26a (s. 165)
 øg, gamle 1634:224; unge 1633:603a (s. 258)
 øg, yngling 1628:18
 øg, små 1628:91; 1634:241, 265
 øgtingester, om heste eller øg uvist 1631:317

353. svin

galte (galtesvin) 1625:*353; 1626:73, 312, 360; 1628:30;
 1629:775; 1630:13, 55; 1631:491; 1633:217, 509;
 1634:511a (s. 145); 1635:403, 458a (s. 304-305);
 1636:19a (s. 305), 189a (s. 305); små 1631:4a (s.
 138)
 galtegrise 1634:494a (s. 145), 527a (s. 145); 1635:19a
 (s. 147)
 grise 1625:73, 319; 1627:15, 17, 34; 1628:25, 212, 225b,
 432; 1629:85; 1631:296; 1632:38a (s. 251), 66a (s.
 251); 1633:17a (s. 133), 253, 297; 1634:313, 318,
 354, 393, 527a (s. 145-146); 1635:458a (s. 305);
 1636:557a (s. 164); små 1627:304; 1630:468. Jfr.
 galtegrise ovf. og ornegrise samt pattegrise ndf.
 ornegillinger 1626:736
 ornegrise 1628:730; 1632:66a (s. 251), 75a (s. 251);
 1633:38a (s. 133), 603a (s. 258); små 1631:654a
 (s. 249); 1631:608a (s. 249)
 orner 1627:478; 1631:292; 1634:12, 391 (s. 83); 1635:
 271a (s. 303)
 pattegrise 1634:313
 sosvin (søer) 1625:270, 288-289, 330; 1628:66, 118, 704;
 1629:63, 85, 775; 1630:13, 42; 1631:203, 445, 491;
 1632:492a (s. 132); 1634:527a (s. 145); 1635:6, 30a
 (s. 147), 40, 50a (s. 147), 432; 1636:19a (s. 305),
 66a (s. 305), 557a (s. 164); små 1633:17a (s. 133)
 so farer 1631:414
 sosvin (søer) med grise 1625:73; 1631:266, 335, 414, 509;
 1632:379; 1633:213; med 5 grise 1634:468; med 6
 grise 1634:451
 svin 1621:294; 1625:121, 210, 405, 411; 1626:39, 220,
 275, 340, 561; 1627:225, 240, 262, 319, 466; 1628:
 16, 30, 43, 309a, 309b, 419, 432, 470, 638; 1629:204,
 289, 308, 355, 358, 366, 378, 457, 488, 502, 582, 653;
1630:166, 209, 348, 396, 468, 474, 552; 1631:36, 52,
 113, 203, 220, 246 (halve), 252, 261, 290 (halvt),
 403, 413, 445, 454; 1632:66a (s. 251), 319, 342, 369,
 378a, 379, 400; 1633:52, 67, 212; 1634:357, 379, 393,
 468, 527a (s. 145); 1635:40, 167, 195, 245, 262, 273,
 323, 364, 403, 456; 1636:189a (s. 305), 359, 362,
 374, 375; 1637:73; gamle 1633:202. Jfr. ungsvin ndf.

svin, som afgift, se gruppe 304; på olden, se gruppe 329
 søer, se sosvin ovf.
 søg (syg) (orner) 1625:353; 1631:608a (s. 249); 1635:
 252; 1636:557a (s. 164-165)
 ungsvin 1633:202, 535

354. får

beder 1634:212
 får 1621:73, 133, 281, 550; 1622:110; 1624:71; 1625:
 *279, *296, *308, *348, *352, 67, 70, 315; 1626:245,
 276, 319, 334, 365, 434, 561, 617, 703; 1627:350,
 478; 1628:31, 130, 162, 176, 254, 281, 321, 704;
 1629:308, 437, 471, 491; 1630:13, 581a (s. 138);
 1631:4a (s. 138-139), 150, 246 (halve), 261, 492;
 1632:200 (hele og halve), 342, 346, 386, 484; 1633:
 95, 202, 214, 215, 216, 221, 241, 242, 244, 245, 345,
 483, 504, 526, 566, 572; 1634:53, 79, 103, 212, 323,
 379, 391; 1635:445a (s. 304); 1636:140, 557a (s.
 164); 1637:73; gamle 1630:150
 fårs "afgrøde" 1621:550; 1633:241
 gimmerlam 1625:*288-289, 318, 348; 1626:11, 129, 667;
 1627:13, 411; 1628:30, 66; 1629:31, 750, 775; 1631:
 20a (s. 139); 1632:446a (s. 132); 1633:603a (s. 258);
 1634:447a (s. 143f.), 494a (s. 144), 527a (s. 146);
 1636:557a (s. 165). Jfr. lam ndf.
 lam 1621:1, 116; 1622:205; 1624:64, 87; 1625:*346, 316,
 366, 388; 1626:301, 561, 573, 579, 694, 720; 1627:
 16, 51, 346, 393, 411, 440, 478; 1628:30, 271, 281,
 321, 355, 639, 704, 727; 1629:32, 220, 289, 573, 707,
 751, 775; 1630:21, 382, 405, 443; 1631:179, 220,
 246, 261, 381, 593, 654a (s. 250); 1632:52, 74, 89,
 200, 342, 344, 345, 346, 378, 378a, 473, 487; 1633:
 95, 190, 198, 199, 200, 215, 221, 282, 366, 367;
 1634:53, 224, 378, 397, 423; 1635:73, 94, 167, 199,
 200; 1636:21, 445, 486. Jfr. gimmerlam ovf. og væd-
 derlam ndf.
 lam (gillinger) 1634:447a (s. 143)
 lam faldt fra fåret 1628:281, 321
 2 lam dier får 1628:321
 lam, som landgilde, se gruppe 304
 væddere 1626:579; 1631:624; 1633:483; 1634:35a (s.
 258), 212, 378, 379, 429, 448, 472, 494a (s. 144);
 1636:509; hvid, engelsk 1634:379, 391; unge 1634:
 527a (s. 145)
 vædderlam 1625:315; 1626:667, 734; 1627:75, 478; 1628:
 91, 159; 1629:775; 1630:581a (s. 138); 1631:608a
 (s. 249), 654a (s. 249), 654a (s. 250); 1632:46a
 (s. 251); 1633:603a (s. 257-258); 1635:445a (s. 304);
 1636:557a (s. 164); små 1625:*347; 1626:734. Se og-
 så lam ovf.
 vædderlam, med ulden på 1632:492a (s. 132); 1634:447a
 (s. 143-144); klippede 1632:492a (s. 132)

356. fjerkræ

gaser 1633:483

gæs 1624:107, 141; 1625:*170, 157, 366; 1626:199, 220, 275, 573; 1627:320, 443; 1628:55, 443, 490, 522, 639, 727; 1629:32, 76 (halve), 289, 347, 435, 591, 607, 645, 673, 678, 751; 1630:21, 166, 348, 405, 422; 1631:179, 381, 403, 593, 597, 653; 1632:110, 200, 342, 344, 345, 346, 378, 378a, 473, 487, 492; 1633:198, 199, 200, 218, 239, 241, 242, 282, 366, 367, 482, 483; 1634:116, 224, 397, 470, 522; 1635:10, 34, 94, 167, 199, 200, 320, 339, 361, 421, 425, 443; 1636:21, 163, 323, 445; unge 1634:67, 453; gamle 1634:453

gæs, hele og halve som afgift, se gruppe 304

haner 1637:54

høns 1621:91; 1625:*121, *131; 1625:366, 388; 1626:573; 1627:400, 443; 1628:177, 443, 639; 1629:32, 38, 229, 289, 678, 751; 1630:21, 166, 382, 405; 1631:246, 381, 403, 593, 653; 1632:110, 200, 342, 344, 345, 346, 378, 378a, 473, 487; 1633:36, 198, 199, 200, 282, 366, 482; 1634:224, 397; 1635:94, 199, 200, 425, 443, 455; 1636:21, 163; 1637:54

høns som afgift, se gruppe 304

kyllinger 1631:381

ænder 1631:381; 1632:345

357. hunde

hunde 1625:*308; 1629:348; 1631:194; 1633:481

hunde, ulovlige, løse 1627:350; 1628:130, 162, 176, 254; 1632:147 (n.); 1633:275; 1634:393; 1635:364; 1636:232

hunde, kød til dem hentet ved galgen 1633:481

hundes drab af får 1628:130, 162, 176, 254; af grise og svin 1634:393; 1635:364

hunde bider får, men ikke til døde 1625:*308

hundes skade på k.m.s får 1627:350

hund ihjelskudt og indkastet i kålhavne 1631:194

hund død ved kastrering 1629:348

358. bier

bier 1630:541

bikuber 1630:509, 541

(bi)kage (voks) 1630:541

359. mærkning af husdyr (jfr. 112)

brændemærker, gengivne 1626:617 (s. 259), 663 (s. 259); 1627:162 (s. 259); 1628:274 (s. 259); 1629:414 (s. 259), 775, (s. 259); 1630:190 (s. 252); 1631:3 (s. 252), 231 (s. 252), 282 (s. 252); 1632:8a (s. 252), 263 (s. 259); 1633:412 (s. 260); 1634:388 (jfr. 307); 1637:26a (s. 165, jfr. s. 259)

mærke, klippet 1628:657 (s. 259)
 horsebrænde, arvet, oplyst, med forespørgsel om andet med
 samme mærke haves i herredet 1631:3
 horsebrænde, arvet, solgt 1631:231
 horsebrænde, solgt og bortskødet 1632:263
 karbrænde, hvormed kreaturer brændes, forevist på tinge ved
 tilhelling af øg 1634:5
 menige tingsøgende mand spurgt om kvægs mærke 1634:429
 gårdes kvægmærker 1625:70; 1626:617; 1631:335
 ret gårdsens mærke 1631:292
 fæsters kvægmærke 1631:491
 fæsters kvægmærke ligner anden persons mærke, lovet foran-
 dret 1627:279
 brændemærke, københavnsk borgers, på ham pantsat studs
 horn 1632:27
 brændemærke, københavnsk borgers, på ham pantsatte køer
 1633:239
 hoppe tilhellet på tinge med det brænde, den var brændt
 med 1632:197; tilhellet inden tinge med følsmærke
 eller horsebrænde 1637:26a (s. 165)
 brænde sættes på hest påstået stjålet 1633:562
 brændemærke sat på stjålet studs horn, der dog efter til-
 bagekomst til ejer tilhelles denne 1634:388
 mærker på hoppe ukendelige 1632:446a (s. 132)
 framærkning af kvæg 1625:30; af studling 1625:413
 framærkning af får 1625:70
 framærkning af grise 1633:253, 297; af svin 1628:470;
 1631:292
 tyvemærker 1629:471; 1630:581a (s. 138); 1631:266;
 1632:446a (s. 132), 492a (s. 132); 1634:447a (s.
 144), 527a (s. 145); 1635:445a (s. 304); 458a (s.
 304-305); 1636:485
 ørerne afrevet på mærkede svin 1631:445
 grise uretmæssigt mærkede i stedet for stjålne 1631:296
mærkning af de enkelte husdyrarter:
 foler, mærker på 1629:63; 1633:412
 foler, uden mærke eller brænde 1626:680; 1631:102a (s.
 140), 504, 654a (s. 250)
 føl, mærker på 1625:*356. Jfr. hesteføl ndf.
 får, mærker på 1625:*279, *296, *348, *352, 70, 316;
 1626:114, 245; 1627:478; 1628:31, 704; 1629:471;
 1630:13, 150, 581a (s. 138); 1631:4a (s. 138-139);
 1635:445a (s. 304); 1636:557a (s. 164)
 galte (galtesvin) 1625:*353; 1628:30; 1629:775; 1630:
 13; 1631:4a (s. 138), 491; 1633:509; 1634:511a
 (s. 145); 1635:458a (s. 304-305); 1636:19a (s. 305),
 189a (s. 305)
 galte, uden mærke eller brænde 1626:73, 312; 1630:55
 galtegrise, mærker på 1634:494a (s. 145), 527a (s. 145),
 1635:19a (s. 147)
 gillinger (heste), mærker på 1627:438; 1628:274; 1629:
 11, 414, 739, 775; 1630:77; 1631:330, 582, 608a
 (s. 249); 1633:574; 1634:476, 494a (s. 144)

gillinger (heste), uden mærker eller brænde 1627:411, 464; 1628:30; 1629:11, 714; 1630:13, 112, 134, 567a (s. 137), 581a (s. 137-138); 1631:4a (s. 138), 20a (s. 139), 41a (s. 139), 73a (s. 140), 102a (s. 140), 583, 608a (s. 249); 1632:38a (s. 250); 1633:548, 603a (s. 258); 1635:11a (s. 146), 19, 30a (s. 147), 425a (s. 304), 458 (s. 304); 1636:378, 389
 gimmerlam, mærker på 1626:11, 667; 1627:13, 411; 1628:30, 66; 1629:31, 750, 775; 1631:20a (s. 139); 1632:446a (s. 132); 1633:603a (s. 258); 1634:447a (s. 143-144), 494a (s. 144), 527a (s. 146), 557a (s. 165)
 grise, mærker på 1625:319; 1627:15, 17, 34; 1628:25, 212, 225b; 1631:296, 414, 509; 1632:38a (s. 251), 66a (s. 251); 1634:527a (s. 145-146); 1635:458a (s. 305)
 grise, uden mærker 1634:313
 gæs, mærker på 1634:453; 1635:421; røde klude syet om halsen på dem 1634:522; 1635:10
 heste, mærker på 1625:*193; 1629:63; 1631:58a (s. 140), 294; 1633:307, 412, 513; 1634:135, 151, 189; 1635:377; 1636:417
 heste, uden mærker eller brænde 1625:*351; 1627:19; 1628:301, 657; 1629:31; 1630:112, 134, 390, 465, 581a (s. 138); 1631:58a (s. 139-140), 102a (s. 140), 583; 1632:28a (s. 250), 492a (s. 132); 1634:77; 1635:425a (s. 304); 1636:19a (s. 305), 442, 557a (s. 165); 1637:26a (s. 165)
 hest yngelse, uden mærker eller brænde 1629:739
 hesteføl (horseføl), uden mærke eller brænde 1631:654a (s. 249); 1633:116a (s. 133)
 hopper, mærker på 1625:*343; 1631:504; 1632:197, 446a (s. 132); 1633:574; 1634:494a (s. 144-145); 1635:50a (s. 147), 425a (s. 304); 1636:389; 1637:26a (s. 165), 121a (s. 165-166)
 hopper, uden mærke eller brænde 1628:30, 730; 1631:20a (s. 139), 73a (s. 140); 1632:420a (s. 132), 446a (s. 132); 1636:66a (s. 305), 460, 557a (s. 164); 1637:26a (s. 165), 88a (s. 165)
 hors, uden mærke eller brænde 1630:29; 1631:73a (s. 140); 1636:508
 horseføl, se hesteføl
 kalve, mærker på 1626:695, 734; 1628:704; 1629:680, 775. Jfr. også kviekalve, studekalve og tyrekalve ndf.
 kviekalve, mærker på 1625:317; 1626:321; 1627:411, 464, 478; 1628:704; 1629:739, 750; 1630:581a (s. 137-138); 1636:482
 kviekalve, uden mærke eller brænde 1627:714; 1634:527a (s. 146); 1636:557a (s. 164)
 kvier, mærker på 1625:30; 1626:114, 245; 1627:438; 1629:775; 1630:387; 1632:99; 1633:225; 1636:485, 557a (s. 168)
 kvæg, mærker på 1626:114, 617
 køer, mærker på 1621:275; 1625:305; 1626:114, 245, 380; 1627:478; 1631:351, 654a (s. 249); 1632:99, 471; 1633:239, 508; 1634:494a (s. 144); 1637:77
 køer, uden mærke eller brænde 1630:463; 1631:223

lam, mærker på 1624:87; 1625:288-289, 315, 316, 318, 348; 1626:694, 720, 734; 1627:16, 51, 411, 478; 1628:704; 1629:775; 1631:220, 654a (s. 250); 1634:423. Jfr. gimmerlam ovf. og vædderlam ndf.

lam, uden mærke 1628:704; 1629:471; 1634:447a (s. 143)

mære, mærker på 1625:*356; 1626:345, 354, 357, 412; 1627:205; 1630:42, 190; 1631:102a (s. 140); 1632:8a (s. 250); 1633:502, 503; 1634:12; 1635:50a (s. 147)

mære, uden mærke eller brænde 1627:478; 1629:124, 154, 209, 750; 1630:13, 581a (s. 137); 1631:102a (s. 140), 608a (s. 249), 650, 654 (s. 249); 1633:68a (s. 133), 603a (s. 258), 378, 381, 425a (s. 304); 1636:125a (s. 305), 418

ornegrise, mærker på 1631:654a (s. 249); 1632:66a (s. 251), 75a (s. 251); 1633:603a (s. 258)

ornegrise, uden mærke 1631:608a (s. 249)

orner, mærker på 1627:478; 1628:730; 1631:292; 1633:38a (s. 133); 1634:12

sosvin (søer), mærker på 1625:73, 121, 270, 288-289, 330; 1628:66, 704; 1629:63, 775; 1630:13, 42; 1631:445, 491, 509; 1632:66a (s. 251), 492a (s. 132); 1633:17a (s. 133); 1634:527a (s. 415); 1635:6, 30a (s. 147), 50a (s. 147), 404; 1636:19a (s. 305), 66a (s. 305), 189a (s. 305), 557a (s. 164). Jfr. også svin ndf.

søer med grise, mærker på 1631:266, 335

stude, mærker eller brænde på 1622:96; 1626:579; 1627:464; 1628:657, 730; 1629:679, 714, 763; 1632:26, 446a (s. 132); 1633:78; 1634:360, 388; 1635:425a (s. 304), 445a (s. 304); 1636:455, 480; 1637:26a (s. 165). Jfr. ungstude ndf.

studekalve, mærker på 1626:665; 1627:464, 478; 1628:704; 1629:739, 775; 1631:73a (s. 140); 1632:446a (s. 132); 1634:494a (s. 144), 511a (s. 145), 527a (s. 146)

studekalve, uden mærke eller brænde 1627:438; 1630:581a (s. 137)

studlinge, mærker på 1625:347, 413; 1627:464; 1634:527a (s. 145); 1636:557a (s. 164 og 165)

svin, mærker på 1625:411; 1628:470; 1631:220, 445; 1634:379, 527a (s. 145). Jfr. også sosvin ovf. og ungsvin ndf.

svin, uden mærke eller brænde 1625:405; 1628:30; 1629:457

søer, se sosvin

søg (orner), mærker på 1625:353; 1631:608a (s. 249); 1635:252; 1636:557a (s. 164-165)

søg, uden mærke 1636:557a (s. 164)

tyrekalve, mærker på 1629:775; 1631:654a (s. 250)

tyrekalve, uden mærke eller brænde 1630:502a (s. 137)

tyrlinge, mærker på 1636:557a (s. 164)

ungstude, mærker på 1626:114

ungsvin, mærker på 1633:535

væddere, mærker på 1631:624; 1634:35a (s. 258), 391 (s. 82), 494a (s. 144); 1636:509; unge 1634:527a (s. 145)

vædderlam, mærker på 1626:667, 734, 735; 1627:75, 438, 478; 1628:91, 159; 1629:775; 1630:581a (s. 138); 1631:608a (s. 249), 654a (s. 249 og 250); 1632:46a (s. 251), 492a (s. 132); 1633:603a (s. 257-258); 1634:61a (s. 258), 447a (s. 143-144), 527a (s. 145-146); 1635:445a (s. 304); 1636:557a (s. 164)
 yngerser (ungerser, ungheste), mærker på 1626:62; 1629:63
 yngerser (ungerser), uden brænde eller mærke 1632:8a (s. 250)
 øg, mærker på 1628:91; 1629:775; 1632:8a (s. 250); 1635:11a (s. 147)
 øg, uden brænde eller mærke 1630:29; 1631:58a (s. 139), 102a (s. 140); 1632:8a (s. 250), 38a (s. 251), 92a (s. 251); 1633:603a (s. 258); 1634:35a (s. 258); 1637:26a (s. 165)

360. røgtning, staldfodring

fodring af kvæg om aftenen af fæster med dreng og lygte i hånd 1626:390
 mugning 1629:744
 røgtning (som hoveri) af kongens heste 1626:409
 hoppe står på stald 1626:114
 heste fodres med hø 1626:186
 to i august oplyste hopper har fulgt fæsters øg siden jul forrige år 1632:279
 heste og hopper, forsultne 1629:289
 foderpenge for drifteheste, se gruppe 366
 øg, sultne 1634:265
 bytyr "født" (fodret) af bestemt bymand 1626:237
 køer, sultne 1629:289
 ko tilvurderet købmand i København, indstaldet hos inderst i landsby 1631:223
 foder til ko taget tilbage p.g.a. udebleven betaling 1630:109
 foderpenge for køer, se gruppe 660
 fodring af stude for andre mod modydelse 1631:551
 stude påstået til foders i by forrige vinter 1628:511
 stude, noget sultne 1632:156; meget sultne 1621:272
 "føde" (fodre) får om vinteren for andre 1629:491
 have andres lam hos sig 1622:205
 orne, tilløbende, meget vangevant, "født" (fodret) af præst i 3 år, uden ejermands fremkomst 1635:271a
 søer, meget sultne 1625:288-289
 svin, skadevoldende, drevet i hus hos den skadevoldte 1628:43
 grise, opklækket med mælk 1631:414
 foder, halm, se gruppe 324
 hø, se gruppe 326

361. græsning, vogtning, tøjring

græsgange 1621:510; 1633:250, 300, 340; 1635:224, 247 (s. 200, 206); 1636:333
 græsgang lejet af byer andre steder 1635:247 (s. 197, 199)

overdrev, se gruppe 214
 græs og vand for kvæg på overdrev 1625:68
 strid mellem omliggende landsbyer og Københavns by om svin
 o.a. kvæg på byens mark 1632:241
 bys kvæg kan ikke fødes på dens fælled 1631:315
 frit bede på Københavns mark for torvesøgende 1631:315
 aflysning af fremmedes kvæg på landsbys fælled 1631:315
 græsgang på bymark betales af nabohusmand for høvder, svin
 og får efter anført takst 1629:308
 kvæg på kirkegård, forbud herimod 1626:444
 kvæg drevet ud på græs på mark 1636:33
 græsgang, tage vare på hest herpå, påstand herom 1621:510
 tøjrbød 1629:376
 stude græsser på nabobys fælled og tages i fold dér 1633:
 375
 stude, tilhørende borger i København, på græsgang i herredet
 1636:333
 landsbys kvæg drevet i nabobys græs og vand 1625:*86
 husdyrs skader i dyrkede arealer inden og udenbys, se også
 grupperne 236 og 237
 fodergæld, se gruppe 661
 græsgæld, se gruppe 336
 bortleje af enge, se gruppe 336
 svin gående på marken 1629:360, 582
 so gik i vangen, men lovlig hæftet 1630:474
 driftehest fulgte øg i sommer 1633:387, 517
 driftehøppe fulgte øg i 3 uger 1633:500
 driftemær i nogen tid gået på mark 1630:190; hos øg i mar-
 ken 1635:371; på fælled fra Skt. Dionysmarked til
 jul 1626:421
 gilling, gammel, gået på fælled hele sommeren 1636:378
 hest stjålet i vang 1625:146; stjålet på mark og en an-
 den sluppet løs 1633:307
 hest byttet af tyve på mark med bedre 1627:213
 heste byttet om natten 1631:294
 får stjålet 1632:484; 1633:483 (jfr. 504)
 hyrder 1627:319; 1628:482; 1629:316; 1632:352, 456
 hyrde som tilnavn, se tilnavnereg.
 hyrde flygtet 1626:621
 hyrden fik middagsmad 1634:232 (s. 19)
 hyrders løn, se gruppe 661
 hyrdehus 1628:215
 tjenende for hyrde at vogte for vangen 1634:232
 vogtning af hyrde og bymænd om dagen i vangen 1632:456
 bymænd at vogte ved fælles græsning mellem vange og lade-
 gårdsmarken 1633:300
 vogtning af kvæget i høst i vangen om natten ved bymænd
 1632:456
 vogtning af vang om natten ved skiftende (?) bymænd 1630:
 427
 vogtning af kreaturer i vang 1628:386, 482; 1632:463
 vogtning af kvæg på overdrev 1625:*57
 jage øg af vang 1628:386, 466 (jfr. 477)
 vogtning eller hyrdehold for kongens sø 1632:352
 vogtning af gæs krævet af nabolandsbys mænd 1628:522;
 1629:591

heste i tøjlr på oreager 1629:186
 hest i tøjlr stjålet 1633:307
 marker bærer efter udnyttelse ikke græs, så hest kan tøjres
 dér 1635:247 (s. 200)
 forbud i landsby mod husmænds tøjring af heste eller øg på
 angivne grunde, mens korn og hø står dér 1634:409
 heste ulovligt tøjret om natten på eng 1628:365
 heste, flytning heraf i marken 1627:465
 ko tøjret, så rug opædt 1634:232
 hårreb om horn på køer 1621:275
 fede svin på olden til slagtning 1634:468. M.h.t. svin på
 olden, se iøvrigt gruppe 329

362. malkning

malkning af køer 1634:379 (s. 79)

363. husdyrprodukter, uforarbejdede

flæsk, stykker 1622:248. M.h.t. tiendeflæsk, se gruppe 510
 får, flåede 1624:71
 får, halve, som landgildeaafgift, se gruppe 304
 gødning, salg heraf, se gruppe 364
 honning 1630:509, 541; 1631:47
 huder 1636:351; af køer 1631:403, 417; af stude 1625:
 *77; af øksne 1630:509, 541, 561; 1631:62, 107
 kalun 1625:*77
 kød, stykker 1621:289; 1634:391 (s. 83)
 kød, af okse 1624:71; 1625:*77; 1630:509, 541
 mælk 1630:121; 1634:232 (s. 19)
 skind 1625:70; snore og skind 1633:340; af vædder
 1634:391, 472; hund flåes 1629:348
 svin, slagtede 1634:315
 svin, halve, som landgildeaafgift, se gruppe 304
 tov (uld) 1628:271, 357
 uld, på lam 1632:492a (s. 132)
 æg 1626:275; 1630:166; 1631:381

364. gødning

gødning af jorder 1635:247 (s. 200); 1636:479 (opmøget)
 møg, ved hus 1629:479; på mødding 1629:479; ført ud
 på grund 1629:479
 gødning, salg heraf 1629:371

365. seletøj

bidsler 1635:254
 grime, lagt på hoppe 1632:221
 grime, ikke på hest, kun et hårreb 1634:77
 hest umilet (uden bidsel) 1630:377; 1634:126
 halskobbel 1630:310; 1632:331, 355
 hestetøj 1636:394
 hovedlav, det fjermer, og det nærmer 1629:386

plovseler 1629:238 (jfr. 215)
 sadler 1627:213, 429; 1632:273a; 1635:254
 seler (seletøj) 1630:310, (377), 541; 1632:331, 355;
 1634:246; 1635:251; 1636:403, 510
 tøj, se gruppe 330
 tømmer og tømmestrenge, se gruppe 330

366. driftekvæg og optagne dyr (jfr. 112)

hellingsmænd omtalt f.eks. 1628:132; 1629:66; 1630:96;
 1635:425a (s. 304)
 foderpenge for drifteheste 1628:69; 1630:96, 525; 1631:
 288 (?)
 strid om fodergæld, da mær (hoppe) brugt, mens optaget for
 drift 1635:205 (jfr. 221)
 herredsfoged tiltaler for stud optaget til drift 1630:565
 penge betalt for drift 1628:255
 penge betalt k.m. for driftelam, siden krævet af slagter
 i København 1622:205
 driftefole, dens ejer lovligt bevist 1631:38
 driftefole tilhættet ejermand på tinge 1629:63
 får tilhjemlet ejer 1629:491
 gillinger udleveret til ejermænd 1628:30 (jfr. 69, 132);
 1630:13; 1631:41a (s. 139), 608a; tilhættet på tin-
 ge af person i København 1631:4a (s. 138); tilhel-
 let af person fra Hammer hrd. efter slotsskrivers
 seddel 1634:494a (s. 144); udleveret person fra
 Flakkebjerg hrd. 1628:379
 driftehest af person krævet fremvist på tinge 1630:343
 driftehest tilhættet af ejermand trods senere salg 1624:
 80 (jfr. 1625:*193)
 hest, stjålet, siden købt på marked, tilhættet af rette
 ejer 1633:527 (jfr. 562 og 1634:15)
 driftehest, mistet af ejer i ca. 2 år, ved dom tilkendt
 rette ejer, mod betaling af fodergæld 1630:377, 390,
 417, 455, 525, 562b
 hest fået til drift af person, dømt at fremføre den på
 tinge, da vedkendt af borger i København 1630:377
 (jfr. 390), 417, 455; tilstillet rette ejer 1630:
 525
 driftehest tilhættet person i København mod foderpenge,
 skønt hesten brugt efter vurderingen 1630:96 (jfr.
 13)
 driftehest hellet af mand i København 1634:494a (s. 144)
 driftehest hellet med brænde på tinge 1630:373
 andre drifteheste tilhættede ejere 1627:438; 1628:30,
 69, 132; 1628:449; 1631:103, 288; 1633:497, 574a
 (s. 257); 1635:86
 hoppe, optaget til drift på ladegårdsmarken, tilhættet ejer
 mod erstatning (foder?) 1631:288
 hoppe og en gilling, frarømt, tilhættet ejer i Ringsted
 hrd. 1636:389
 2 hopper (øg) tilhættet møller i Ringsted hrd. med brænde-
 jern og efter fuldmagt 1634:5
 driftehopper tilhættet af ejer med brænde 1632:197

andre driftehopper tilhellet ejere 1628:145; 1636:557a (s. 164)
 driftehopper brugt efter vurderingen og manklippet straks udleveret 1632:221 (jfr. 205)
 driftekviekalv tilhellet ved nabo 1626:321
 driftekøer tilhørende personer i København 1631:654a (s. 249); 1634:494a (s. 144)
 driftemærker tilhellet ejere 1625:40; 1632:8a (s. 250), 205; 1633:574a (s. 257); ejermænd meldt sig 1633:501, 502, 533, 534
 stud, tyvstjålet, men hjemkommet med fremmed brændemærke, tilhellet rette ejer 1634:388
 stude, stjålne, ulovligt hellede 1628:511
 driftestudekalv hellet med naboer 1627:464
 driftestudekalve, ejere meldt sig 1632:446a (s. 132); 1634:494a (s. 144); udleveret iflg. 2 mands ed 1634:527a (s. 146)
 driftestudling hellet af ejer 1627:464; straks afhentet af ejer 1636:557a (s. 164)
 sosvin (søer) tilhellet ejere 1628:704; 1631:509; udleveret ejer 1635:30a (s. 147)
 driftesøg, ejermænd kom straks 1636:557a (s. 165)
 drifteøgs ejermænd vedkender sig det på tinge 1633:603a (s. 258)
 øg, stjålet, hellet af hellingsmænd 1629:66

driftekvæg m.v., efterlysning af:

fjorkalve 1629:680
 får 1626:703; 1628:31
 galtesvin 1635:404
 heste 1635:71, 377; frastjålet, dusør for evt. underretning 1635:288
 køer 1621:275; 1626:607; 1631:351
 stude 1629:763
 søer 1635:404

driftekvæg m.v., oplysning af:

foler 1626:9, 680; 1629:11, 63; 1631:102a (s. 140), 504, 654a (s. 250); 1633:412
 fø1 1625:*356; 1631:58a (s. 139); 1633:116a (s. 133)
 får 1625:*279, *296, *348, *352, 316, 478; 1629:471, 491; 1630:13, 150, 581a (s. 138); 1631:4a (s. 138); 1635:445a (s. 304); 1636:557a (s. 104)
 galte (galtesvin) 1625:*353; 1628:30; 1629:775; 1630:13, 55; 1631:4a (s. 138); 1633:509; 1634:511a (s. 145); 1635:458a (s. 304-305); 1636:19a (s. 305), 189a (s. 305)
 galtegrise 1634:494a (s. 145), 527a (s. 145); 1635:19a (s. 147)
 gillinger (heste) 1625:*347, *354, *357; 1626:734 (lille); 1627:14, 374, 438, 464; 1628:30, 274, 379; 1629:11, 414, 739, 775; 1630:13, 52, 77, 112, 134, 567a (s. 137), 581a (s. 137-138); 1631:4a (s. 138), 20a (s. 139), 41a (s. 139), 58a (s. 139-140); 73a (s. 140), 102a (s. 140), 330, 582, 608a (s. 249) (lille); 1632:28a (s. 250), 38a (s. 250); 1633:474,

- 548, 574, 574a (s. 257), 603a (s. 258); 1634:476, 511a (s. 145); 1635:11a (s. 146), 19, 30a (s. 147), 381, 425a (s. 304), 458a (s. 304); 1636:378
- gimmerlam 1626:11, 667; 1627:13, 411; 1628:30, 66; 1629:31, 750, 775; 1631:20a (s. 139); 1632:446a (s. 132); 1633:603a (s. 258); 1634:447a (s. 143-144), 474a (s. 144), 527a (s. 146); 1636:557a (s. 165)
- grise 1625:319; 1627:15, 17, 34, 304; 1628:25, 225b; 1632:38a (s. 251), 66a (s. 251); 1634:527a (s. 145-146); 1635:458a (s. 305); 1636:557a (s. 164)
- gæs 1635:421
- heste 1624:80, 88; 1625:*344, *350, *351, *355, 306, 339, 374, 399; 1626:628, 664, 666, 680, 720, 727; 1627:19, 213, 374, 438; 1628:66, 132, 301, 449, 657; 1629:31, 63, 714; 1630:77, 96, 112, 134, 373, 390, 465, 562b, 581a (s. 138); 1631:58a (s. 139-140), 102a (s. 140), 103 (tingført), 288, 294, 446, 583, 648; 1632:28a (s. 250), 492a (s. 132); 1633:307, 387, 412, 497, 513, 517, 519, 574a (s. 257); 1634:494a (s. 144), 527a (s. 146); 1635:17, 30a (s. 147), 86, 288, 378, 425a (s. 304), 445a (s. 304); 1636:19a (s. 305), 417, 442, 557a (s. 165); 1637:26a (s. 165)
- hesteføl (horseføl) 1631:650, 654a (s. 249); 1633:116a (s. 133); 1634:436
- hopper 1625:*343; 1628:145, 730; 1629:124; 1630:94; 1631:20a (s. 139), 73a (s. 140), 282, 504; 1632:197, 279, 420a (s. 132), 446a (s. 132); 1633:500, 574; 1634:494a (s. 144-145); 1635:50a (s. 147), 425a (s. 304); 1636:66a (s. 305), 460, 557a (s. 164); 1637:26a (s. 165), 88a (s. 165), 121a (s. 165-166)
- hors 1630:29; 1632:8a (s. 250); 1636:508
- horseføl, se hesteføl ovf.
- kalve 1626:695, 734; 1628:764; 1629:775. Jfr. også kviekalve, studekalve og tyrekalve ndf.
- kviekalve 1625:*343, 317; 1626:321; 1627:411, 464, 478; 1628:704; 1629:714, 739, 750; 1630:581a (s. 137-138); 1634:527a (s. 146); 1636:482, 557a (s. 164)
- kvier 1627:438; 1629:775; 1636:485, 557a (s. 165)
- køer 1625:305; 1627:478; 1630:463; 1631:654a (s. 249); 1633:508; 1634:494a (s. 144)
- lam 1622:205; 1624:87; 1625:*346, *347, 288-289, 316, 318, 348; 1626:694, 720; 1627:51, 411, 478; 1628:30, 704; 1629:471, 775; 1631:654a (s. 250); 1634:423, 447a (s. 143-144). Jfr. gimmerlam ovf. og vædderlam ndf.
- mær 1625:*344, *345, *354, *356, 40, 373; 1626:345, 354, 357, 695, 720, 723, 731, 734; 1627:103, 206, 478; 1628:30, 66, 159, 211, 233b, 269; 1629:84, 124, 154, 226, 750, 775; 1630:13, 42, 112, 190, 466, 547, 568a (s. 137); 1631:102a (s. 140), 446, 533, 608a (s. 249), 650, 654a (s. 249); 1632:8a (s. 250); 1633:68a (s. 133), 501, 502, 503, 534, 536, 574a (s. 257), 603a (s. 258); 1634:7, 12, 377; 1635:50a (s. 147), 371, 378, 425a (s. 304); 1636:103, 125a (s. 305), 418
- mær med føl 1629:209

mæryngerser 1633:533. Jfr. yngerser ndf.
 ornegillinger 1626:736
 ornegrise 1631:608a (s. 249), 654a (s. 249); 1632:66a
 (s. 251), 75a (s. 251); 1633:38a (s. 133), 603a
 (s. 258)
 orner 1627:478; 1628:730; 1634:12; 1635:271a (s. 303)
 sosvin (søer) 1625:270, 288-289, 330; 1628:66, 704; 1629:
 63, 775; 1630:13, 42; 1631:414, 445; 1632:492a (s.
 132); 1633:17a (s. 133); 1634:527a (s. 145); 1635:
 6, 30a (s. 147), 50a (s. 147); 1636:19a (s. 305),
 66a (s. 305), 189a (s. 305), 557a (s. 164). Jfr. svin
 ndf.
 so med grise 1625:73; med spæde grise 1631:266
 stude 1626:679; 1627:464; 1628:657, 730; 1629:679, 714;
 1632:446a (s. 132); 1634:360; 1635:425a (s. 304),
 445a (s. 304); 1636:454, 480; 1637:26a (s. 165)
 studekalve 1626:665; 1627:464, 478; 1628:704; 1629:
 739, 775; 1630:581a (s. 137); 1631:73a (s. 140);
 1632:446a (s. 132); 1634:494a (s. 144), 511a (s. 145),
 527a (s. 146)
 studlinge 1625:347, 413; 1627:464; 1633:483; 1634:527a
 (s. 145); 1636:557a (s. 164 og 165)
 svin 1625:411; 1628:30; 1631:445; 1632:66a (s. 251),
 379; 1634:527a (s. 145); 1635:273. Jfr. galte (gal-
 tesvin) og sosvin ovf. og ungsvin ndf.
 søg (syg) (orner) 1625:353; 1631:608a (s. 249); 1635:
 252; 1636:557a (s. 164-165)
 tyrekalve 1629:775; 1630:502a (s. 137); 1632:654a (s.
 250)
 tyrlinge 1636:557a (s. 164)
 ungsvin 1633:535
 væddere 1631:624; 1634:35a (s. 258), 494a (s. 144);
 1636:509; unge 1634:527a (s. 145)
 vædderlam 1626:667, 734, 735; 1627:79, 438, 478; 1628:
 91, 159; 1629:775; 1630:581a (s. 138); 1631:608a
 (s. 249), 654a (s. 249 og 250); 1632:46a (s. 251),
 492a (s. 132); 1633:603a (s. 257-258); 1634:61a
 (s. 258), 447a (s. 143), 527a (s. 145-146); 1635:
 445a (s. 304); 1636:557a (s. 168)
 yngerser (ungerser) 1626:62 (jfr. 63, 64); 1628:66 (yng-
 ling); 1629:63, 739; 1631:58a (s. 139); 1632:8a
 (s. 250). Jfr. mæryngerser ovf.
 øg 1625:*347, *349, *354; 1626:38; 1628:18, 91; 1629:
 775; 1630:29; 1631:58a (s. 139), 102a (s. 140);
 1632:8a (s. 250), 38a (s. 251), 92a (s. 251); 1633:
 568, 603a (s. 258); 1634:35a (s. 258); 1637:26a
 (s. 165)

367. udleje af dyr, lån af dyr til brug o.l. (jfr. 113, 115)

leje af:

får 1621:550; 1632:386, 484; 1633:95, 566; 1634:53,
 103, 212
 heste 1635:289; 1636:66

køer 1628:239; 1629:535, 565; 1631:617; 1636:33 (jfr. 113, 123, 153), 117
 mær 1626:466; 1631:202
 stude 1621:272, 287; 1630:47; 1635:278; 1637:96
 heste i forvaring 1621:485 (jfr. 510); 1626:46; 1629:309
 gæs i forvaring 1629:435
 lån af dyr, se gruppe 236

368. køb og salg af dyr, bytte af dyr, pantsætning af dyr
 (jfr. 124)

økne eller noget kvæg skal besigtiges af slotsherren eller hans fuldmægtig, før k.m.s bønder sælger 1629:306, 391 (?) (jfr. 482)

handel med:

foler 1629:275
 fø1 1631:331
 får 1625:67; 1631:261; stjålne 1625:70; 1633:483, 526, 572
 fæster får nogle får mod at så 3 tdr. havre på sin jord 1634:323
 gilling, købt i København 1627:438 (jfr. 1628:69)
 grise, stjålne 1634:313
 gæs 1633:483; 1634:453, 522; 1635:10, 361 (?); stjålet 1635:167
 heste 1625:*165, *193; 1626:562; 1627:251; 1628:155, 226; 1629:722; 1630:64, 293, 390, 417; 1631:261; 1632:117, 172, 176, 180 (jfr. 175); 1633:495, 497, 527 (3 heste); 1634:15, 77, 104, 126, 151, 189, 233, 258, 302, 372, 510; 1635:86; 1636:66, 447 (?), 455
 driftehest, salgsforbud 1630:377
 heste, stjålne 1624:71; 1626:39; 1633:527, 562; 1634:15, 77
 hopper 1626:412; 1632:419
 høns 1629:229
 kalve 1629:128
 kvier, påståede købte 1630:419, 454; stjålne 1624:71
 kvæg 1634:111
 køer 1629:742, 774; 1630:109, 116; 1631:261; stjålne 1624:39
 lam 1631:261; 1635:73; stjålne 1628:355; 1635:167
 driftelam overtaget 1622:70
 driftemær, købt efter vurdering, betalt herredsfogden 1628:222; tiltale for 2 driftemære 1629:226
 mær (stjålet) 1624:71
 stude 1621:123; 1625:*77; 1631:77, 261, 299, 309, 433; 1632:50, 73, 156; 1633:215; 1634:295, 309, 437; 1635:60, 203, 216; stjålne 1624:71; 1628:511
 svin 1627:262; 1631:261; 1635:456; stjålne 1626:39; 1631:203, 491; 1634:313, 318, 319; 1635:167
 svin, stjålet, byfoged i København forbyder betaling 1634:379 (s. 78)
 yngerser 1634:265, 315

øg 1629:356; 1631:261, 331; 1634:5; skabede 1625:*127;
stjålne 1624:71; 1634:5

forløfte (forord) ved handel med:

heste 1630:293; 1632:117, 180; 1634:510
køer 1630:109 (jfr. 116)
stude 1631:299, 309

husdyr tilvurderet i gæld (betaling):

heste 1625:375; 1626:78; 1627:57
køer 1631:223
stude 1631:170 (jfr. 183 og 251)

bytte af husdyr:

heste 1634:284
lam (stjålne) mod ost 1628:355
lam mod vædder 1634:378
øg (stjålne) 1629:66

pantsætning af husdyr:

køer, pantsatte, kreditor følgagtige, hvis indløsningsfrist
ikke overholdt 1626:380; 1628:167; 1631:652

køer, studlinge og får, pantsatte, ikke at afhænde til an-
dre før gælds betaling eller med kreditors minde
1633:243, 244, 246

kvier og får, pantsatte, ikke at pantsætte eller afhænde
til andre før betaling; kommer pantet noget til, da
betaling i rede penge 1633:245

foler 1626:77

får 1621:73, 133; 1622:110; 1626:114, 245, 617; 1631:
150, 492; 1633:202, 214, 215, 216, 221, 242, 244,
245, 566; 1634:212

får med afgrøde 1633:241

galte 1633:217

gillinger 1633:214

grise 1633:213

heste 1628:19; 1633:202, 217, 227

hopper 1626:114, 617

kalve 1633:223, 227

kvienød 1626:245

kvier 1626:114; 1628:637; 1631:493; 1632:99; 1633:
202, 215, 217, 218, 224, 225, 226, 228, 229, 245, 246

kvæg 1621:73 (jfr. 100); 1629:628

køer 1621:133, 233, 282; 1622:110, 111, 188; 1625:271;
1626:77, 114, 245, 380, 617; 1628:19, 167, 637;
1631:153, 492, 493; 1632:84, 99, 127, 368, 471, 485;
1633:202, 212, 214, 215, 216, 218, 219, 220, 221,
223, 228, 239, 240, 242, 243, 244, 246, 473; 1637:77

lam 1633:215, 221

mære 1633:214, 242

stude 1621:123; 1622:96; 1631:189, 367, 652; 1632:27,
128; 1633:78, 202, 215, 246. Jfr. ungstude ndf.

studlinger 1632:142; 1633:202, 215, 217, 221, 225, 228,
229, 244

svin, gamle 1633:202. Jfr. ungsvin ndf.

søer 1633:212, 213

ungstude 1626:114; 1632:84
 ungsvin 1633:202
 øksne 1633:222

opbydelse af pantsatte husdyr:

kvier 1628:637
 kvæg 1629:628
 køer 1621:100, 233, 282; 1625:*168, 271; 1628:19, 637;
 1633:473

369. salg af uforarbejdede husdyrprodukter m.v. (jfr. 124)

får, flåede 1624:71
 gødning 1629:371
 kød, af okser 1624:71; 1625:*77; 1630:509, 541
 mælk 1634:232 (s. 19)
 svin, slagtede 1634:315

370. sygdomme og skader hos husdyr

får, døde 1632:484 (jfr. 1633:95); ihjelbidte af hunde
 1628:130, 162, 176, 254; 1632:484 (jfr. 1633:95)
 lejefår og lam, døde 1633:95
 får, k.m.s, hundes skade herpå 1627:350
 gillinger, selvdøde, drift 1627:438, 464; 1635:30a (s. 147)
 gris, hundes skade herpå 1634:393. Jfr. smågrise ndf.
 gæs, ihjelslåede 1628:55, 490; døde i tørvegrav 1636:
 323; ikke døde i persons værge 1629:435
 heste, skamredet 1631:65, 139, 147, 249, 268; fortrællet
 (ødelagt) 1627:213; ødelagt (sat sig) på dårlig ved-
 ligeholdt vej 1629:776; 1630:40
 hest, skadet ved skoning 1626:46, 108, 181
 heste, drift, selvdøde 1625:*351; 1631:73a (s. 140);
 1635:304 (s. 445a)
 hest, "hugget" (beskadiget) 1628:191, 196
 heste, ihjelstukket 1631:192; druknet i tørvegrav 1634:
 435
 hest, død efter udlån 1629:285; efter udlejning 1635:289;
 1636:66
 hest, enøjet 1633:474, 497
 hopper, død (blandt børnegods) 1636:135; død efter at
 være sat i fold 1629:577
 hunde, død ved kastrering 1629:348; ihjelskudt 1631:194
 køer, død, påstået stukket i fold 1636:479; tilvurderet,
 men død, hud at levere 1631:403; dårligt behandlet
 (meget afrettet), tilvurderet 1631:223
 lejeko, død på marken 1636:33 (jfr. 113, 123), 153
 kviekalve, selvdøde 1627:411
 kvier og får, pantsatte, kommer de noget til, da betales
 panthaver med rede penge 1633:245
 lam, drift, selvdøde 1627:438; 1628:30, 159; 1629:31;
 1634:447a (s. 143)
 mær, drift, selvdød 1629:750
 mær, skadet 1626:497; jaget, så død efter at have folet
 1629:554 (jfr. 586)

smågrise, 3 lever af 5-6 fødte 1631:414
 stude, fordærvede 1621:272; 1636:333 (en syg, en død),
 393, 398
 stude, lejede, ikke behandlet anderledes end andres eget
 kvæg 1621:272
 studekalv, druknet i tørvegrav 1636:540
 svin, ihjelslået 1627:225, 240; ihjelbidt af hund 1635:
 364
 søer, ihjelslået 1634:451; dræbt ved slag med kæp
 1628:118
 øg, skabede 1625:*127
 øg og heste, skabede, skal holdes af marken og fra naboers
 kvæg 1636:235
 øg, syge (fordærvede) smitter andre 1627:248
 øg, ondt i bov 1628:91
 øg (hoppe), jaget på staver, slæbte tarmene efter sig
 1628:386, 427, 466, 477
 øg, blinde 1632:8a (s. 250)
 øg, enøjede 1631:102a (s. 140); 1632:8a (s. 250)
 betaling for skader på dyr, se gruppe 132
 2 mænds vurdering af død gris 1634:393; af død kalv
 1636:540; af død mær 1629:554; af ihjelslået so
 1634:451

HUSHOLDNING OG HUSFLID 380 - 399

380. kost og tæring (jfr. 58)

brød og tjeneste, husbonds 1636:295 (s. 63)
 fetalje 1635:301
 føde til ægtefælle 1635:108; til forældreløse børn
 1636:80
 kost og tæring 1621:117; 1627:250, 266, 268, 308; 1628:
 60, 129, 217, 325, 428, 462, 495; 1629:322, 444, 445,
 458; 1630:227, 241, 304; 1631:198, 507; 1632:244,
 414, 453; 1633:97, 127, 161, 171, 255, 325; 1635:409
 kost og husleje i København til drenge under skolegang
 1633:259
 kost under sygeleje 1626:550; 1628:675; 1634:275
 mad og øl under sygdom 1631:273
 øl og mad ved børnegods' afgivelse 1636:135
 øl og mad til høstkarle 1636:135
 øl og mad til fængslet kvinde 1636:252
 person, tvunget at antage ødegård, bemærker, at førtes han
 til Bremerholm, fik han da sin føde 1629:723

381. konservering o.l.

salt 1629:643

382. rensning og hjemmaling af korn

rensning af korn 1629:215, 238
 tørring af rug i bageovn 1629:1

boghvedegryn 1635:81; 1636:250
 mel 1624:69; 1625:*317, 46; 1628:303, 603; 1630:406,
 423; 1633:268, 299; 1634:232 (s. 18); 1635:139,
 251, 456
 mel, sigtet 1628:195
 rugmel 1629:284

383. bagning

brød 1624:107, 141; 1626:461; 1629:76; 1630:46; 1634:
 379; 1635:139; halve 1629:76; stykker af brød
 1634:232 (s. 19), 379 (s. 77)
 hvedebrød 1630:387; i et lærredsklæde 1621:289
 bageovne, se gruppe 256
 bageved, se gruppe 329

384. brygning

bryggekedler, se gruppe 614
 humle 1624:107; 1626:610, 636; 1628:434
 humlekuler, humleplanter, se gruppe 327
 malt 1621:14; 1624:107; 1625:398; 1627:275; 1628:64,
 87, 155, 561; 1629:639; 1630:70; 1631:48; 1632:
 192; 1634:348; 1635:301; 1636:406; 1637:52
 øl, se gruppe 389
 øltønder, se gruppe 614

385. slagtning

slagtning, af får (og flåning) 1624:71; flåning, af får,
 med klipning af skind 1633:483
 slagtning, af kvier (stjålne) 1626:39
 slagtning, af stude (stjålne) 1624:171
 slagtning, af studlinge (stjålne) 1626:39
 svin, slagtede 1634:315
 vædder, vredet halsen om på 1633:483; flået og skåret
 sønder 1634:379, 429, 472; klippet 1634:391

386. mælkens behandling, mælkeprodukter

malkning, se gruppe 362
 mælk, se gruppe 363
 oste 1628:355; 1630:46; 1634:379; grøn, et stykke
 1624:107
 smør 1628:312, 443; 1629:15, 289; 1631:246, 290; 1632:
 200; 1633:273, 461; 1634:91, 92, 224, 379; 1635:
 247 (s. 197)

387. anden tilberedning af fødevarer

pølser varmes i en pande 1633:504
 pølser skæres på et pandejern (for opvarmning) 1633:526
 talg, smeltet 1630:541

388. madvarer og retter (jfr. 380)

mad 1630:346, 501; 1632:137; 1634:100, 238, 379;
 1636:135
 mad, et stykke 1624:141
 mad i hånden, tage 1634:232 (s. 20)
 mad om middagen bragt til pløjende mand i marken 1634:379
 fisk 1626:275 (anden fisk end sild), 461; 1628:434;
 1633:483
 flæsk, skinker (børster) 1624:107; 1635:139
 flæsk, sider 1624:141; 1630:3
 flæsk, skiver 1624:107
 flæsk, skulder 1624:107; 1630:46
 flæsk, stykker 1624:141; 1633:504
 fårebøv 1633:563
 fårekød at spise 1633:504; saltet 1633:526
 gråsej 1634:527
 gæs, halve 1629:76. Jfr. også gruppe 304
 kød (okse), fjerdinge 1630:509, 546; 1631:62, 522
 kål og kød at æde 1633:526
 lammekød 1628:357; i tønde 1633:504; at æde 1633:504
 medister 1629:76
 mælk, at æde 1630:121
 nødekød, fersk, stykke 1634:379
 pølser, at spise 1633:504, 526
 saltmad 1634:183
 sild 1621:227; 1625:177, 389; 1626:48, 275, 557; 1627:
 441; 1628:37, 323, 370, 435, 437, 508, 622; 1629:15,
 370; 1630:147; 1631:381; 1633:90, 366; 1636:414;
 små 1633:483
 torsk 1631:246, 403; 1628:435, 437; 1629:15; 1632:378;
 1633:90; 1634:224; 1636:165; 1637:24
 tørfisk 1634:527
 vildt, fortæring af ulovligt skudt 1628:355
 ål 1632:200; 1634:224

389. drikkevarer

brændevin, som tilnavn, se tilnavnereg.
 ø1 1621:366, 472, 473, 484; 1624:141; 1625:*22, *263,
13, 201; 1626:79, 294, 297, 368, 461, 477, 506;
1627:159, 242, 270, 318, 425, 427, 441, 456, 465;
1628:148, 200, 271, 278, 282, 357, 362, 373, 399,
437, 461, 495, 514, 599, 621, 622, 705; 1629:14, 15,
60, 167, 215, 338, 427, 438, 445, 772; 1630:100, 121,
292, 310, 324, 332, 353, 375, 501, 538, 541; 1631:
239, 273, 352, 473a, 474; 1632:112, 117, 165, 183,
204, 243, 358; 1633:74, 325, 338, 410, 552, 600;
1634:72, 100, 108, 183, 231, 328, 379, 408; 1635:21,
51, 216, 232, 246, 305, 335, 357, 367, 401; 1636:3,
135, 226, 293 (s. 54), 295, 298, 299, 320, 535;
1637:110
 ø1, tyndt 1625:148
 ø1, skillingsøl 1629:15; 10 rigsmarksøl 1629:15
 ø1, tysk 1621:307, 308; 1626:562; 1630:370; 1633:461;
 1635:243; Rostocker 1634:73; 1636:164

390. måltider

2 personer sad på ageren og fik mad 1630:346
 davre 1621:484; 1629:290; 1633:483; 1634:238
 frokost 1621:484
 middagsmad 1634:232 (s. 19), 379
 måltid ved middagstid 1635:245
 nadver 1629:488

391. garn- og tekstiltilvirkning

vævere, vævekone, se tilnavnereg. og gruppe 421
 væve, lære at 1636:320
 vævers lærred holder ikke garnets vægt 1625:*323 (jfr.
 *336)
 hør, skrædder tilkendes hør 1625:*207
 spinderokke 1625:*277; 1632:165
 spinding, af garn 1632:165

394. syning m.v.

skræddere, se gruppe 421
 syning af klæder 1636:293
 syning af hægter i klæder 1636:293
 skrædder og hans dreng sad og syede klæder 2 eller 3 dage
 i fæsters hus 1633:504, 526, 563
 syning på vanter 1633:483

398. salg af egen fremstilling (jfr. 124, 331)

bukser, se skind ndf.
 hjul 1629:235 (?); 1630:410; 1634:407
 huder (okse- eller kohuder) 1630:204
 klæde 1630:250
 kød, i tønnder 1629:15
 lærred 1629:742
 skind 1635:111; skindbukser 1635:111
 sko, par, solgt af skomager 1634:367; 1635:107
 smør, i otting 1629:15
 tørsv 1621:136, 252 (afhentes af køber, men ildelugtende);
 1630:121
 ved, se gruppe 331
 vogn (egen fremstilling ?) 1636:472, 539

399. reparation af redskaber o.l.

fjedre (til heste) 1636:26
 hestesko 1636:26 ("hedschoe"). Jfr. også gruppe 421
 hjulgjorde 1636:516. Jfr. også gruppe 421
 kroge (pløjeredskaber) 1628:283
 plovjern 1631:220
 plovsvær 1636:516
 økser 1631:298; 1636:26

HOVEDSTAD OG KØBSTÆDER 400 - 419400. afgrænsning, volde og grave

København, se hovedreg.

den ny stad ved København (d.v.s. St. Annæ kvarter og Ny-
boder) 1633:314

volden 1631:203

vold uden Vesterport, anlæg 1628:235 (n.)

den ny befæstning for København 1632:241 (n.)

Østre Skanse (med mølle) 1635:70 (jfr. 78)

"skansen" (Københavns befæstning), forbud mod kvæg her
1633:275

porte, se hovedreg.: Nørreport, Vesterport og Østerport
grave om København 1621:300

stranden 1634:313

uden Østerport på hjørnet i Strandstræde 1634:313

uden Østerport i de ny boder, kaldt Kongensgade 1634:313

Bredgade uden Østerport 1634:513

Hyltebroen (broen ved Løgten) 1625:*85; 1634:305 (n.),
513; 1636:211, 264

vejrmøller for København, må ikke benyttes af kongens bøn-
der i herredet 1630:186 (jfr. 1633:268 (n.))

uden Nørreport:

diverse personer boende her 1621:381; 1624:164; 1625:
*214, *312, *328, 40, 230; 1628:672; 1629:299, 366;
1630:205, 288, 418; 1631:54, 203, 273, 325, 332, 345,
558; 1632:14, 47, 53, 87, 133 (jfr. 134), 165, 182,
239, 328; 1633:328; 1634:26, 53, 62, 101, 159, 176,
181, 256, 334, 350, 505; 1635:2, 76, 391; 1636:129,
139, 162, 171, 200, 242, 274, 309, 380, 423, 466, 557a
(s. 165)

Christoffer Møller uden Nørreport 1635:391; 1636:423

Henrik Møller uden Nørreport 1621:275

Thomas Mortensen Møller uden Nørreport 1632:149

vejrmøller uden Nørreport 1628:495 (jfr. 500), 514

nye kirke uden for Nørreport, præst her Peder Nielsen
Slagelse (eller Sæby) 1633:547 (n.); 1634:130,
214; 1635:61, 76 (?), 76a, 167, 266

graver, i Graverhuset 1632:165, 182 (n.)

haver uden Nørreport 1635:375, 445

Stokholm, have uden for Nørreport 1630:78 (n.)

Jakob Nåls boder uden Nørreport 1632:307 (n.)

Pesthuset uden for Nørreport 1632:307 (n.)

uden Vesterport:

diverse personer boende her 1624:71; 1628:279 (jfr. 280);
1629:1, 159; 1630:207, 249, 257; 1632:47, 61, 273;
1633:574a (s. 257); 1634:36, 130, 153, 214; 1635:
71, 331, 332, 447; 1636:125, 170, 513, 547, 557a
(s. 164); 1637:42

Karen Iver Poulsens boder uden for Vesterport 1634:36 (n.)

m. Peders boder uden for Vesterport 1634:130, 214

Mette Islænders boder uden for Vesterport 1621:484

uden Østerport:

diverse personer boende her 1621:119; 1627:374; 1629:460; 1630:1; 1631:323; 1632:183, 234, 235, 465; 1633:27, 305, 337, 338, 378, 392; 1634:114, 150, 167, 407; 1635:407 (jfr. 447); 1636:22, 56, 111, 351
 Hans Kønig, kongens urtegårdsmand, uden Østerport 1626:690 (n.); hans efterleverske 1629:752. Jfr. iøvrigt hovedreg.
 Per Skrivers boder uden for Østerport 1634:130 (Pedersboder, her ?); 1636:22

Bremerholm (Holmen), se hovedreg. under København
 øvrighed på Holmen 1628:495
 skriver på Bremerholm (Anders Andersen Hår) 1627:382, 416 (hans efterleverske 1637:18, 74)
 skriver på Bremerholm 1618-23, se Knud Johansen Vorm i hovedreg. under København
 underskriver på Bremerholm (Mads Jonsen) 1630:424, 501; 1633:388, 582; 1634:459
 mestersvend på Bremerholm 1635:405; savskærer her 1629:439; borer her 1636:22; skibstømrer 1632:385, 434; kældersvend her 1635:151
 fanger her (i kongens jern) 1624:39, 40, 71; 1625:*123, (13), 130; 1628:157, 723; 1630:172; 1633:572; 1635:283, 292, 451; 1636:21, 249, 387, 431
 fange udbrudt af k.m.s jern 1624:39; 1625:*123

Nyboder:

1630:292 (?) (n.), 541; 1633:314 (n.); 1634:313
 k.m.s skipper 1630:292; 1631:104, 132, 218
 Kongens Have (k.m.s lysthave), se hovedreg. under København samt 1632:390
 tilsynsmand (forvalter) i Kongens Have (haven ved Rosenborg), Knud Hansen, se hovedreg. under København
 Rosenborg dyrehave 1628:446, 548
 Christianshavn (Den nye stad på Amager) 1626:39; 1628:241; 1633:341. Jfr. iøvrigt hovedreg.

401. købstadsjord uden for byen

Københavns mark 1626:462; 1631:315; byens mark og fang 1632:241; byens mark og frihed 1632:241
 Københavns mark frit bede her for torvesøgende 1631:315
 borgmestre og råd samt kærner advarer bønderne i omliggende landsbyer, at holde deres svin o.a. skadeligt kvæg fra byens mark 1632:241
 landsbys mænd svarer, at København bør indhegne, hvis de vil have fred på deres mark og frihed eller enemærke 1632:241
 lykke sat af Københavns mænd i gammelt gærdested efter 8 mands syn kan ikke holde for vang eller fæled for noget kvæg 1632:274
 Københavns enemærke eller fang Ryet (Ryvangen) 1632:251 (n.), 274; 1634:304 (stykke under Gentofte); 1635:216 (do.); 1636:444

Bispebjerg (med galge ?) 1635:203, 216
 enghaven for København 1624:71
 Vognmandsvangen 1630:293; 1632:180; vangehus herfor
 1630:293; 1632:180; borgmestre og råds vangehus
 (her ?) 1634:511a (s. 145)

402. gader, torve og pladser

København:

torve:

Amagertorv 1630:166; 1636:362
 Gammeltorv 1624:137; 1626:395; 1631:4, 39; 1633:540;
 1635:385; kælder her 1635:427
 Nytorv 1630:509, 541

gader m.v.:

oversigten her samler oplysningerne i de 3 hovedregistre,
 men henviser desuden til adskillige forekomster ikke
 medtaget heri

Badstuestræde 1632:251; 1636:154
 Brolæggerstræde 1626:581; 1628:575; 1633:233; 1634:
 32; 1635:175
 Brøndgården 1630:387 (n.)
 Englerups stræde 1632:208a
 Kaj Rantzaus have 1625:*77
 Kannikestræde 1634:130, 214
 Kattesundet 1634:120, 192
 Klosterstræde 1631:654a (s. 249); 1632:87
 Kompagnistræde 1624:66
 Kongensgade 1634:313
 Købmagergade 1631:121; 1633:419; 1634:160; 1635:51;
 1636:527
 Landemærket 1630:292
 Larsbjørnstræde 1635:44. Jfr. Lille Larsbjørnstræde ndf.
 Lille Larsbjørnstræde 1635:66
 Løvstræde 1631:379; 1632:337
 Nørregade 1621:154; 1624:129; 1625:*49, *210, 40, 254;
 1626:149, 174; 1627:242; 1628:423, 555, 631 (jfr.
 632); 1629:417, 670; 1630:275, 319, 352; 1632:165,
 280; 1633:556; 1634:263, 447a (s. 144); 1635:54,
 55, 77, 278, 390, 428, 456; 1636:63, 229, 491
 Pilestræde 1630:292
 Rosengården 1621:62 (n.); 1628:643
 Rådhusstræde 1632:165
 Sankt Pedersstræde 1631:15; 1635:426
 Skidenstræde 1632:165
 Skoboderne 1627:380, 418; 1628:629, 630
 Slagterboderne 1626:48
 Springegade 1630:310, 387; 1635:97 (n.)
 Strandstræde 1634:313
 Studiestræde 1624:94; 1630:310; 1632:165; 1633:541;
 1635:79; 1636:31, 54, 64
 Teglgårdsstræde 1631:121, 285
 Vandkunsten 1625:45; 1636:137

Vestergade 1621:398; 1625:224, 312; 1628:722; 1630:
 375; 1631:6; 1632:292; 1633:424; 1634:441; 1635:
 278; 1636:94, 112, 228
 Vimmelskiftet 1630:153, 390; 1631:219
 Vingårdsstræde 1629:39; 1630:417
 Østergade 1630:292

diverse pladser:

Blegdam, de fattiges (Vartovs) 1635:451
 Nikolaj Kirkegård 1631:640; 1635:360

Roskilde:

Hestemarkedet (Hestetorvet) 1633:527

403. gårde og huse (jfr. 400)

København:

Bispegården 1632:259
 Bryggers, det nye (Kongens Bryghus ?) 1635:278
 Christen Haagensens gård (købmandsgård) 1636:412
 Provianthuset 1635:280
 Rådhus, Københavns 1632:250; 1635:169 (jfr. 170)
 rådhuskælderen 1632:165
 Rådstuen, København 1632:165, 268; 1634:97; 1635:451;
 1636:6
 Studiegården 1629:323; 1630:67
 Tugthuset (Tugt- og Børnehuset) 1632:165; 1635:231 (n.);
 1636:558
 Vor Frue Kirke 1625:*337, *338; 1633:348
 Vor Frue Skole (Københavns Skole) 1633:317, 369; 1634:46
 bod i København, hvor klæde sælges 1630:388
 brændevinsbrænder med svinesti og brændevinspande 1635:167
 hus i København 1631:536

Roskilde:

byfogeds kælder (fængsel) 1636:513
 hus på Hestemarkedet (Hestetorvet) 1633:527; 1634:15

404. boligens indretning

København:

kælderbevertninger 1625:287; 1626:48; 1630:292; 1636:
 466
 loft (i gård), med korn 1636:412
 ligge i lossemente (logement) hos 1632:165

Ringsted:

stue med lossement (logi) for fange 1636:513

405. beboere

København:

Københavns mænd 1632:274

- borgere 1621:149, 322, 465, 510; 1622:3; 1628:167, 225a, 483, 486, 502; 1629:165, 244, 717; 1631:77; 1632:77, 93, 250, 293, 417; 1633:221, 341, 346, 392; 1634:36, 37, 65, 112, 194, 214, 277, 527; 1635:86, 151, 235, 360; 1636:19, 154, 214, 265, 295
- borger her udi fæstningen og staden 1633:341
- borgerskab svoret her 1635:169 (jfr. 170)
- borgere og indvånere 1629:358, 466; 1630:172, 308, 405; 1632:165, 379; 1634:130
- indvånere i København (omtalt som sådanne) 1629:329, 343, 369, 383, 402, 403, 426, 483, 493, 515, 526, 646, 752; 1630:46, 272, 327, 377, 379, 390, 413, 417, 424, 473, 475, 477, 525, 531; 1631:77, 141, 173, 223, 555; 1632:273, 295-296; 1633:388; 1634:228; 1635:235, 255, 269, 451; 1636:6
- indvånerske i København 1632:268, 280
- indvåner i København begærer, at herredsfogden vil følge ham til hans skyldnere i herreder efter breves formelding 1629:483
- rette bopæl i København 1635:170 (jfr. 169)
- skatte, bo og bygge under borgmester og råd 1635:169
- beboere i København stævner på personer i herredet i gældsager på herredstinget 1621:9, 10, 14, 24 (dom), 26, passim
- borgeres gæld hos debitorer i herreder anført samlet f.eks. 1630:405, 530; 1631:404, 474; 1632:344, 345; 1633:12-13, 91-92, 93-94, 163-164, 366-367, 390, 475-478, 556-558, 596-598, 599-600, 601-603; 1635:372-374; 1636:46-50
- henvisning fra Københavns byting til herredsting, da pant (får) er her 1633:566; 1634:212
- borgere stævnet for skifte i herredet 1630:194 (jfr. 195), 501
- indvåner i København får herredsfogdens dom hjemfundet af landsdommer til hjemting 1635:235
- regnskabsbog agtes indstævnet af personer i herredet for borgmester og råd i København 1632:273 (jfr. 299, 376, 417, 418; 1633:16, 17)
- vidnesbyrd for borgmester og råd i København bekræftet på herredsting 1632:165
- tingsvidner af Københavns byting fremlagt på herredstinget 1634:65; 1636:512, 558 (jfr. 1637:85)
- person i herredet varsles at møde i København 1629:141
- person i herredet kræver for gæld på Københavns byting 1629:329; seddel af Københavns bytings bog om likvidation fremlagt 1629:329
- hest købt i København 1628:69 (jfr. 1627:438)
- person i Klosterstræde ejer ko 1631:654a (s. 249). Jfr. driftkøer, gruppe 366
- københavnere (bl.a. bryggere og vognmænd) lader så på lejet jord 1631:625; 1634:323; 1635:241, 278. Jfr. gruppe 322
- københavnere sår til halnede i landsbyerne i herredet 1628:630; 1634:323. Jfr. gruppe 322
- bager i København lejer ko ud til husmand i herredet 1636:33 (jfr. 113, 123, 153)

person i København har stude på græsgang i herredet 1636:
333, 392, 398, 411

drengene fra herredet går i skole i København 1633:259

tjenere hos rentemester 1632:170, 230; 1636:456 (pige);
hos kansler 1630:317, 476; hos øverste sekretær i
Kancelliet 1632:249

tjenende i København (ikke fuldmægtige hos købmænd) f.eks.
1621:485; 1622:64; 1624:107 (pige); 1626:31, 58,
206; 1627:291; 1628:293, 418, 437; 1629:219 (pige);
1630:427; 1631:381, 404; 1632:250, 268 (?), 273,
446; 1633:579; 1636:154

karl i beværtning i København 1626:48

tjenende på Studiegården 1629:323; 1630:67

København, enkelte borgere, se hovedreg. under København
håndværkere i København o.a. købstæder, se gruppe 421

badskærere, se tilnavnereg.

barberere, se tilnavnereg.

bogførere, se tilnavnereg.

bogbindere 1631:54

brølæggers (som tilnavn, ikke reg.) 1633:511, 539, 563;
1636:502

bryggere, se tilnavnereg.

bryggersvende, se tilnavnereg.

brændevinsbrændere 1635:167

fiskebløder, se tilnavnereg.

graver, på kirkegård 1631:640. Jfr. også tilnavnereg.

guldsmede 1625:241; vejerseddell for sølvsmykke 1625:241

krudtmager, se tilnavnereg.

kuske, se tilnavnereg.

møntersvend, se tilnavnereg.

professorer ved Universitetet:

Chr. Lomborg: gældssag 1625:*225; 1633:47 (n.);

stude pantsat til ham 1633:78

Claus Plum: gældssager 1629:67 (n.), 68; 1631:595

(n.), 596; 1633:349; ønsker havre sået af fæ-

ster, hvilket ikke sker 1633:347; har tiendekorn

1633:347; fremlægger ved fuldmægtig seddel ang.

forsvar for en Vor Frue Kirkes fæster 1633:348

studenter 1632:165

vognmænd, se tilnavnereg; vognmænd sået på k.m.s fæsteres
grund 1635:278

årsbøsseskytter 1633:330

årsknægte 1633:316, 330

købstæder uden for hovedstaden:

Christianshavn (Den nye stad på Amager):

borgere 1626:39; 1628:241; 1633:314; 1635:43; 1637:

22, 89; kastet i Blåtårn 1635:409; københavnsk bor-
ger overfaldet efter ærinde i Christianshavn 1633:341

Helsingborg:

borger med tilgodehavende i Lyngby 1633:505; kvindelig
tyv barnefødt her 1634:313, 318, 354

Helsingør:

borger indstævnet i gældssag 1632:380, 424; indstævner for Sokkelund herredsting 1635:452; at vidne for samme ting 1635:235; murermester her får afkald for arv 1633:372

Holbæk:

brygger, tidligere i København, stævner for gæld 1635:100, 128

Kalundborg:

kød af stjålet stud solgt her 1624:71

Køge:

skipper får oplyst hest 1626:354
skattekorn af Sokkelund herred at leveres her hos tolder 1627:196

lånekorn herfra til fæstere, kaution herfor 1627:226

bødker med gældsbevis 1635:66

stjålne stude solgt til borger her, jfr. bytingsvidne 1628:511

Køge marked, se gruppe 441

Landskrona:

borger her ønsker vidne om forsvundne fiskegarn 1635:263
dejtrug købt på marked her 1622:182, 204; kiste til pige købt på marked her 1634:456

ulovligt salg af ved for at få penge til handel på marked her 1629:482

Landskrona marked, se iøvrigt gruppe 441

Lund:

borger her (?) 1629:332

Malmö:

kvinde her giver ved fuldmægtig arveafkald 1622:190

Marstrand:

personer fødte her 1621:354

Moss, Norge:

person boende her, født i Ganløse, giver arveafkald 1629:389

Nibe:

arvtager her giver arveafkald ved fuldmægtig 1628:703

Næstved:

gældsbevis til afdød kvinde her omstridt 1629:340

Roskilde:

stjålet stud solgt til brygger her, kvie solgt til kræmmer her 1624:71; kød påstået købt her 1630:509, 541; hest påstået købt her 1633:527, 562; 2 heste fra stjålet her 1633:527; 1634:77

fange undvejet under transport herfra 1636:513
 16 mænd her svoret deres tov 1636:513
 erklæring, dateret her med roskildeborgers bomærke 1634:15
 Roskilde marked, se gruppe 441

Skien, Norge:

lovmand herfra indfordrer arv ved fuldmægtig 1628:290

Slagelse:

kvinde her indsætter vogn, 2 agestole m.v. til tro hånd i
 Valdby 1632:331

Slangerup:

kvinde her giver arveafkald ved broder 1626:188
 borger her vidner i formodet sag om kønslig omgang med øg
 1634:241

406. hospitaler i købstæder

Vartov, se gruppe 541

410. bystyre

København:

byting 1629:329; 1633:460, 566; 1634:65, 212; 1635:169
 (jfr. 170); 1636:200, 512, 558
 tingsvidner af bytinget, se gruppe 618
 tingskriver Jacob Clausen (her ?) (død senest 1621), formyn-
 dere eller fuldmægtige for hans arvinger, se hovedreg.
 under København
 rådstue (rådstueret, rettergang for borgmestre og råd)
 1632:165, 168, 250, 268, 273; 1634:97; 1635:169
 (jfr. 170); 1636:6
 rådstuevidner og rådstuebog, se gruppe 618
 borgmestre og råd varsler Valbys indbyggere ang. forbud
 mod opkøb på adelveje og forprang 1630:166
 borgmestre og råd samt kæmner advarer omliggende landsbyers
 bønder og indbyggere mod svin o.a. kvæg på byens mark
 og fang 1632:241
 borgmestre: Iver Poulsen 1615-21 1621:41 (n.), 176;
 Reinholt Hansen 1633:328
 rådmænd: Anders Olsen; Claus Johansen (død 1625); Johan
 Bødker van Delden; Laurids Eskildsen 1628-31 1632:
 278 (n.); Laurids Mogensen, tidligere byfoged (død
 1622); Mikkel Sørensen, tidligere forstander i Vartov
 1636:476, 555; 1637:18, 74; Peder Karlsen 1630:194,
 501; Rasmus Nielsen Islænder (død 1611, se 1632:223
 (n.)), hans enke Mette Lauridsen; se iøvrigt hovedreg.
 under København
 byfogder: navne uangivet 1632:316; 1634:379 (s. 78);
 Eskild Jensen 1635:152; Laurids Mogensen, senere
 rådmænd (død 1622) 1621:1
 underfogder: Jens Damb 1630:166; ufør, så han ikke kan
 møde efter varsel på herredsting 1632:165; Niels
 Clausen 1635:86

byskriver: navn uangivet 1632:316; Hillebrand Jørgensen, tidligere slotsskriver 1628:390; 1632:123; Mourids Byskriver 1625:*259; Søren Christensen 1635:375, 445

kæmner: navn uangivet 1632:316; Hans Reinholtsen 1626:23 (n.); Peder Mortensen 1632:241

komme på kaget i København 1632:165

rakkere 1631:267

andre købstæder:

Køge, byting 1628:511, 646

Landskrona, byting 1635:263

Landskrona, rådstue 1635:263

Landskrona, borgmester Jens Enertsen 1635:263

Roskilde, borgmester Jens Bradts 1636:513

Roskilde, byfoged udleverer fange til transport til Ringsted 1636:513

Roskilde, fange i jern med lås 1636:513

Roskilde, bysvend 1636:513

HÅNDVÆRK 420 - 439

420. i almindelighed

embedsmænd (håndværkere) 1634:238 (s. 23)

421. de enkelte fag

badskærere, se gruppe 552

bagere 1630:310; 1633:90 (bager ?). Jfr. også tilnavnereg.

barberere, se tilnavnereg.

buntmagere, se tilnavnereg.

bødkere, se tilnavnereg.

feldberedere, se hovedreg. under København: Baltser Feldbereder, Nikolaj Skram; jordstykke til deres valkemølle at hænge skind og snore på 1633:340; deres valkemølle 1633:250 (jfr. 283), 340

fiskeblødere, se tilnavnereg.

garvere 1636:351. Se også lædertoere ndf.

glarmestre 1627:148 og tilnavnereg.; glarmestersøn 1626:343; stævner for vinduer gjort for tidligere herredsskriver 1629:171

hjulmænd, se tilnavnereg.; syg hjulmand får tryglebrev 1635:248

kandestøbere, se tilnavnereg.

kedelsmede, se tilnavnereg.

knivsmede, se tilnavnereg.

lædertoere, se tilnavnereg.

murermestre, se tilnavnereg. og 1633:372 (Helsingør)

rebslagere, se tilnavnereg.

røgere, se tilnavnereg.

sadelmagere, se tilnavnereg.

savskærere, udvist bygningstømmer skal savskæres, ikke flækkes 1636:169

silkevævere 1635:451 (jfr. 1636:6)
 skoflikkere, se tilnavnereg.
 skomagere, se tilnavnereg. og 1635:167 (schornager, fejl
 for skomager?); syning af sko 1630:541; salg af
 sko 1635:107; salg af skind og skindbukser 1635:
 111
 skræddere, se tilnavnereg.; syede klæder 1636:293;
 skrædder og hans dreng sad og syede klæder 2-3 dage
 i fæsters hus 1633:504, 526, 563; sy hægter i klæ-
 der 1636:293
 skrædderdrenge 1626:177; 1633:504, 526
 skræddersvende, tjenende i København 1630:578
 slagtere, se tilnavnereg. og 1629:155; 1631:608a (s. 249);
 slagter i København har får udlejet i landsbyer
 1634:212
 slagtersvende 1636:362
 smede, se tilnavnereg. og 1627:368; 1631:203; 1634:328;
 stævner for gæld 1631:298; efter hans bog 1628:454;
 smeds skyld for stenkul 1628:95; jern leveret til
 plovskår (vognse) 1636:298; smedearbejde 1634:508;
 skoning af heste 1626:108, 181; 1634:77, 104, 189,
 233; hjulgjorde smedet af skår 1636:516; hestesko
 smedet af plovskår (vognse) 1636:516; plovskår sme-
 det af langjern 1636:516; hjulsøm vil smed ikke sme-
 de af langjern 1636:516; til hjul at beslå leveres
 jern og kul til smed 1635:182; jern og stål leveret
 smed til fjeder, "hedschoe" og økse 1636:26; smed
 får økse at færdige, den bortkommer 1631:298; smed
 slået på arm af hest 1626:181
 smederedskaber 1628:288; tilhører ikke smed, men fæstere
 i byen 1624:9; værkjern 1626:181; skokiste 1626:
 181
 smedehus, hvori smed bor 1624:9
 smedier 1631:220; 1634:77, 328; 1636:199; øde 1630:
 508
 smedesvende 1626:477; 1636:516
 smedelærlinge (drenge) 1626:390; 1627:187; 1634:77
 snedkere, se tilnavnereg.; regning for kiste til begra-
 velse 1631:218
 stenhuggere, se tilnavnereg. og 1621:175
 sværdfegere, se tilnavnereg.
 tømmermænd, se tilnavnereg.; i k.m.s tjeneste 1621:484;
 og Anders Monsen Bernhus 1628:459 (n.) med navnereg.
 (under København)
 tømmermand i København sammenhugger korsstue for fæster i
 Virum 1632:203
 tømmerredskaber 1628:495; tømmerarbejde (tømmerhug)
 1634:238 (s. 24)
 vævere, se tilnavnereg. og 1625:*323, *336; 1626:317, 427;
 vævers lærred holder ikke garnets vægt 1625:*323
 (jfr. *336); lære at væve 1636:320; betaling for
 at lære at væve 1636:320
 vævekvinde, se tilnavnereg.

422. møller

møllere, se tilnavnereg.
 mølle, ikke en gård, som gives kornlandgilde af 1632:459

mølle, fæstet af k.m. 1633:340
 mølle, slotsfoged en tid fæster heraf 1635:272 (n.)
 møller medfæster af gård 1635:247 (s. 204)
 møller fæster øde gård 1632:228
 møllers jord 1627:216; 1633:340; 1635:247 (s. 204);
 1636:215
 møllers vang 1634:393; 1635:400
 møller får sået 2 tdr. havre på anden fæsters grund 1634:
 323
 sæd sået til mølle og hø, forbud mod afførsel 1633:276
 møllers forbud mod salg eller afførsel af tjenestekarls
 korn 1625:145
 møllers kvægs græsgang, ingen frihed på nabobys grund,
 bør have i bymænds minde 1627:216
 mølle at give sædvanlig degnerente (i mel) 1635:139, 153
 møller resterer med degnekorn 1634:347
 vejrmøller 1628:495, 500, 514; 1630:186; 1633:268;
 1634:313; 1636:211
 vandmøller, k.m.s 1630:186
 barkmølle 1635:288
 feldberedermølle, se valkemølle ndf.
 krudtmøller 1624:141; 1627:125; 1635:126; stenbro her
 øde 1636:264
 papirmølle (Strandmøllen) 1635:152 (jfr. 1635:126 (n.) og
 hovedreg. under Nærum)
 valkemølle (feldberedermølle) 1631:336; 1632:229; 1633:
 250, 283; jordstykke at hænge skind og snore på 1633:
 340; valkemøller som tilnavn 1635:152
 møller, specielle: Brede mølle (Lyngby) 1621:
 445 (n.); 1625:*252, *317, 390; 1626:49; 1629:424;
 1633:306; 1634:66 (n.), 238; 1635:253, 254; Fugle-
 vads mølle (Lyngby) 1625:89 (n.); 1626:477, 493;
 1627:216; 1629:727; 1633:306; 1634:87, 312; 1635:
 107, 126, 272; Hjortholms mølle 1626:469 (n.); 1627:
 313; 1631:203, 253, 263; Hvidøre, barkmølle her
 1635:288, valkemølle her 1633:250, 340; Kobbermøllen
 (hovedreg. under Vedbæk) 1637:89; Krudtmøllen (Ør-
 holm mølle) 1624:141 (n.); 1627:125 (n.); 1636:264;
 Lyngby mølle 1629:279, 309, 330, 365; 1630:116, 194,
 195, 197, 240, 248; 1632:85, 341, 369; 1634:229;
 1635:126, 364 (jfr. 1621:262, 277; 1625:104, 158);
 Nivå mølle 1633:483; Ortved mølle (Ringsted hrd.)
 1634:5; Slotte mølle (= Brede mølle ?) 1627:435
 (n.); Strandmøllen (hovedreg. under Nærum) 1622:97
 (n.); 1626:648; 1631:330; 1633:15; 1635:126 (n.),
 152; Stubbemøllen (Stampen) 1621:23; 1626:647 (n.);
 1628:674; 1629:725; 1632:302; 1635:126, 456; 1636:
 293, 298; Svogerslev mølle 1628:449; Thorslunde
 mølle 1628:66; Usserøds mølle 1632:273a; 1633:131,
 141; Værebro mølle 1635:107 (jfr. 87); Østre Skanse,
 kongens mølle her 1635:70 (jfr. 78); møller ved Køben-
 havn, se tilnavnereg. under møller
 k.m.s bønder i herredet skal lade male på kongens vandmøl-
 ler og ikke på vejrmøllerne for København 1630:186
 maling af korn i mølle 1629:365; 1633:268
 mel leveret (solgt ?) fra mølle 1625:317; 1635:456

korn solgt (leveret) fra mølle 1626:469 (jfr. 490)
 kørsel til mølle 1633:250; køre mel fra mølle 1635:268
 (jfr. 299); køre hjem fra mølle 1635:89, 121, 160

møller, syn over mangler på bygninger og mølleværk 1635:
 126

møller i strid om arveafkald m.h.t. mølles bygning 1632:459
 mølle, forfærdigelse heraf for len 1635:87, 107
 møller, reparation heraf 1628:495

mølledæmninger 1635:126; dæmninger ved mølle 1634:229,
 287, 312

møllefald 1635:126

møller mangler bagvand p.g.a. opstemning 1634:287
 møller opstøver vand på enge 1634:287, 312
 opstemning af vand ved mølle højere end før forudsætter
 øvrigheds bevilling 1634:312

mølleå (hovedreg. under Lyngby) 1635:272
 mølledam 1631:336; fiskeri heri 1631:336
 kinding (udløb fra søen) 1635:126
 bro over kinding 1635:126

møllebygninger:
 møllegavle 1635:126
 møllelofter 1629:365

møller, dele heraf:
 koggehjul (kamhjul) 1635:126; møllehjul 1635:126
 kværne 1635:126
 møllesten 1635:126
 stenbro ved mølle 1636:264
 tappe i kværne 1635:126
 vandhjul, ring herpå 1635:126
 vandværk 1635:126
 vandredet (udstyr hørende til mølles vandhjul) 1635:126
 bygningsmaterialer, almindelige, se gruppe 253

mølleres gældssager f.eks. 1626:525; 1630:248; 1632:
 302; 1633:560; 1634:317

møllere stævner for gæld f.eks. 1628:674; 1629:424, 725;
 1630:372; 1632:85 (?), 341, 370, 394, 395, 396; 1634:
 215; 1635:364, 365

møllere stævnet for gæld f.eks. 1635:85 (jfr. 70, 78),
 456

møller tiltaler dreng for beskadigelse af hest 1628:191
 møller som tingmand, se hovedreg. under Lyngby: Peder
 Sørensen Møller

mølleres folkehold:
 fuldmægtig på mølle 1633:272 (jfr. 278, 279, 280), 306
 (jfr. 1634:30, 54, 55, 66, 142)

husmand tilsyn med feldberederes mølle og dens vand 1635:
 250

møllersvende 1635:107
 møllers folk 1634:214, 277, 293
 mænd tjenende i møller 1629:279; 1630:248, 346; 1633:
 259; 1634:3, 31, 130, 230; 1635:70 (jfr. 78, 85),
 107 (jfr. 87), 253, 254; 1636:256

mand tjenende møllers hustru gik af tjeneste før stævnedag
1630:248
karl tjenende i mølle gik af tjeneste 1636:256
ung karl i mølle 1625:*252; karl i mølle 1636:293, 298
møllers forbud mod salg eller afførsel af tjenestekarls
korn 1625:145
sliber (på Stubbe slibemølle) 1636:293, 298
kvinder tjenende i møller 1634:130; 1635:152

HANDEL OG SØFART 440 - 459

440. køb, salg og leje (jfr. 122, 124); bøndernes salg af egne
produkter, se dog 331, 364, 368, 369, 398

forprang, forbud herimod 1630:166
kapitelskøb: byg afregnet herefter 1622:188; 1629:80,
93, 190, 427; 1635:392; 1637:9, 109; havre afreg-
net herefter 1637:9; malt afregnet herefter 1627:
275
torvepris, byglandgilde afregnet herefter 1635:280
forbud mod at købe eller handle med angivne personer 1625:
126; 1629:489, 500
varer, i almindelighed 1625:*34; 1626:318, 336; 1628:
509; 1629:353; 1630:561; 1633:164, 259, 337; ad-
skillige varer 1635:270; 1636:490; adskillige va-
rer og gods arvede solgte efter skifte 1632:149
kramvarer 1630:379
køb og salg: bidsler 1635:254; blårgarn 1631:313;
brænde, solgt af vognmand i København 1632:174;
brød 1626:461; byg handlet af købmænd i København
f.eks. 1628:72, 481, 670; 1629:33, 72, 90, 128,
172, 593, 596, 602, 639, 707, 709, 710; 1630:189,
308, 405, 558; 1631:48, 77, 99, 381, 392, 566; 1632:
401, 430, 449; 1633:17, 69, 214, 215, 217, 218, 239,
240, 241, 242, 366, 367, 371, 433, 475, 552, 553, 576,
591, 599, 600 (benægtet modtaget), 603; 1634:1; 1635:
33, 49, 55, 67 (sædebyg), 77, 112, 420, 426, 447;
1636:34, 93, 120, 145, 149 (sædebyg), 392, 426, 469,
548, 549, 551; 1637:9, 36, 120; bøsser 1628:603;
1629:185; 1630:5 (langbøsse); 1632:207; dejtrug
1622:182, 204; desmerknap 1624:141; fil (købt af
tyv i København) 1624:39; fisk 1626:461; 1628:434;
1633:483; forklæder 1631:616; gryder 1621:484;
gråsej 1634:527; gæs 1630:405; 1631:381; 1633:
218, 239, 241, 242; 1633:366, 367; 1634:116, 522;
1635:10; unge 1634:67; havre handlet af købmænd i
København 1628:90; 1629:233; 1630:119; 1631:381;
1633:215, 366, 601, 602, 603; 1635:52; 1636:519;
1637:36; travrer havre 1630:405; hjul, par 1629:235;
fire 1629:329; horsebrænde 1631:231; huder 1636:
351, af okser 1630:509, 541; 1631:62; humle 1626:
610 (jfr. 636); 1628:434; hvede 1633:337; hør
1628:486; 1629:90; 1630:130, 405; 1631:381, 392;
1633:16, 215; 1636:406, 427; 1637:9; høns 1630:
405; 1631:381; 1633:366; hør 1629:332; hørgarn

1631:313; jernkakkellovne 1625:*315; kakkellovne 1625:26; karmærker 1631:231; kedler 1628:73; kister 1628:511; 1629:244; 1634:456; klæde 1630:250, 388; 1631:616; klæder 1631:261; 1634:456; korn, købmandssalg København f.eks. 1628:486, 487; 1630:530; 1636:154; kvindetrøjer 1628:155; kyllinger 1631:440; kød 1630:541; 1631:522; fjerdinger 1630:509 (i Roskilde og København); 1631:62 (i Kikhavn og København); lam 1629:707; 1630:405; 1631:381; 1633:366, 367; 1636:486; leer 1630:542; ligkister 1629:383; lys 1626:461; lægter 1632:203; 1636:264, 516; lænker 1630:562a; lærred (tyvekoster) 1628:291; malt 1628:87, 155, 561; 1629:639; 1631:48; 1637:52; mejered 1630:542; mel 1625:*317 (købt mølle); 1625:46; 1630:406; musketter 1628:580; nederdele 1631:616; oplad 1631:616; plovhjul 1632:10; reb 1633:337; rug, købmandssalg København 1629:33, 329, 608, 609; 1631:367; 1633:565, 598 (rug leveret 1625), 599; 1634:475; 1635:67 (sæderug); 1636:149 (sæderug), 406, 486; rug, tør (møllesalg) 1626:469; sadler 1635:254; sengeklæder 1621:484; 1634:137; sild 1621:227; 1625:177; 1626:557; 1627:441; 1628:37, 370, 435, 508, 622; 1629:15, 370; 1630:147; 1631:381; 1633:90, 366; 1636:414, små 1633:483; sko 1632:87; 1635:107 (hos Lyngby skomager), gamle 1624:137; smør 1634:91 (køb i København?); stenkul 1628:95; støtter (af træ), nye 1632:261; tjære 1628:508; 1633:74; 1635:454; torsk 1628:435, 437; 1629:15; 1632:378; 1633:90; 1636:165; 1637:24; trøjer, se kvindetrøjer; træfang (trævarer) 1631:261; trøjeklæder 1632:465; tømmer (køb i København) 1632:79, 93, 203; tørfisk 1634:527; ved 1622:37, 125, 127; 1626:8, 394, 587; 1630:174; 1634:131 (vedtræer); forbud mod salg af ved 1632:224; æg 1631:381; ænder 1631:381; økser 1626:218; øl 1628:622; 1629:14, 15, 60; 1631:239, 352; 1632:112, 183; 1633:74, 552, 600; 1635:51; 1636:226, 534; skillingsøl 1629:15; tirigsmarksøl 1629:15; lidkøbsøl (i Roskilde) 1634:15; åsæt 1629:603

leje af:
 bryggekedler 1628:71; kedler 1628:73; 1630:28
 leje af husdyr, se gruppe 367 og 113
 lidkøb, drikkepenge o.l., se gruppe 576
 pantsættelse i København af lærred og lagner for gæld for øl 1625:*263

441. markeder

midfastemarked 1631:149; 1634:77, 86
 Køge marked (Helligkors dag: 3/5 eller 14/9) 1621:485 (n.), 510
 Landskrona marked (Bodilsdag: 17/6) 1622:182, 204; 1629:482; 1630:390 (n.), 417
 Dionysos marked (9/10) 1626:39, 421; 1630:541
 Roskilde: Dionysos marked 1633:527, 562; 1634:15, 77, 126, 372

442. torvehandel

København:

torvefred 1621:117

torvevej, se gruppe 462

forprang på adelveje i Valby forbudt 1630:166

torverejse, Virum til København, med varer på vogn 1629:
353Amagertorv og ellers i staden, opkøb på adelveje af gæs,
høns, æg, svin o.a. til salg på 1630:166

Amagertorv, hvor Amager vognene holder 1636:362

Gammeltorv, gamle sko, et par, købt her, del af tjenesteløn
1624:137

Nytorv, hud påstås købt her 1630:509

torv i København, hud påstås købt her 1631:62

torvet i København, ved solgt hertil 1630:174

får solgt inden for porten 1633:483 (jfr. 572)

gæs solgt inden Nørreport 1633:483

svin solgt inden Nørreport 1634:379

443. øksnehandel (jfr. 368)forbud mod afhændelse af øksne eller noget kvæg før besigtigelse af slotsherren eller hans fuldmægtige 1629:
306, 391 (?) (jfr. 482)444. krohold og ølsalg (jfr. 54, 75)kroer, forbud mod alle ikke af øvrigheden forordnede kroer
1625:51; 1626:297, 391; 1635:32, 152a; 1636:
257kroer 1629:769; 1633:250; 1635:335 (jfr. 357); 1636:
348; øl hentet i kro 1634:328kroer, ulovlige 1625:51, 148; 1626:297, 391; 1627:198,
347; 1628:175; 1629:550, 695; 1630:253; 1632:233;
1633:481; 1635:21 (jfr. 62), 32, 114, 419kromand, se tilnavnereg., og hovedreg. 1621-30 under Glad-
sakse: Søren Jensen, samt 1636:526 (Claus Cromand i
Husum), og hovedreg. 1630-37 under Husum: Laurids Boe-
sen bl.a. 1634:205 (n.)

krokvinde 1636:299

brændevinsbrænding (i København) 1635:167

øl, køb heraf, lovligt (?), i København 1625:*263; 1628:
282, 461; 1630:292, 375øl, køb heraf, lovligt, i København (?) 1626:461; 1633:
338

øl, køb heraf og drikning heraf, i Valby 1626:506

øl, køb heraf, i Lyngby 1628:200

ølsalg, afslået 1627:318, 465

ølsalg, ulovligt 1628:271; 1630:100, 253; 1635:32, 114

445. bissekræmmerebissekræmmeres omløben med varer forbydes af ridefogden
1621:387; de skal af fogderne indføres til Københavns
slot 1621:387

446. købmænd og andre handlende

kræmmere, se tilnavnereg.
 klædekræmmere, København 1630:388
 købmand og renteskriver Anders Olsen, se hovedreg. under
 København
 urtekræmmere 1624:96; 1635:238, 253
 købmand i København fast aftager af bondes korn 1636:154
 købmænd i København, f.eks. Hans Terkelsen med boder uden
 for Østerport, se hovedreg., bl.a. 1621:177 (n.) og
 1630:262 (n.); Anne Gert Meyers, se hovedreg. bl.a.
 1621:9 (n.); Mette Lauridsdatter (Islænders), enke
 efter Rasmus Islænder, se hovedreg. bl.a. 1629:403
 (n.) og 1631:99
 købmands tjener indfordrer hans restancer på tingene
 1627:57
 købmand i København tiltaler på herredstinget som fuldmæg-
 tig for lensskriver i Roskilde for fæsteres gæld
 1635:333
 kone sælger hvedebrød 1630:387

447. servicefag

bogførere, se tilnavnereg.
 bogbindere 1631:54
 prokuratorer, se hovedreg. under København: Troels Frost;
 se også 1631:289
 skrivere, se tilnavnereg.
 spillemænd, se tilnavnereg.
 vognmænd, se tilnavnereg. og 1631:19; 1635:278

448. arbejdere

se f.eks. tjenende i København i gruppe 405

449. regnskaber, regnskabsbøger o.l. (jfr. 38, 618)

registers formelding 1637:67
 regnskabs formelding 1635:112
 regnskab, kvinders 1626:551a
 regnskaber, uden tvivl kasserede 1632:260
 regnskab ikke rigtigt, da uden dag og dato 1633:459
 regnskaber og håndskrifter (gældsbeviser) krævet fremlagt
 for retten 1633:459 (jfr. 480)
 regnskaber, indlagt i retten 1635:85; 1636:521
 regnskab, værgemåls 1632:280
 regnskaber, 2 parters, 4 likvideringsmænd udnævnt (i.h.t.
 landstingsdom) af herredsfogden til gennemgang heraf
 1637:27, 100
 regnskab, at byde sig til med 1630:33
 regnskab, at få rigtigt 1636:154
 regnskab, at forlige 1629:229
 regnskabs betaling 1621:211
 regnskab, at give sig til regnskab med 1628:705
 bevise med rigtigt regnskab 1632:192

gøre afregning 1631:149
 gøre regnskab 1621:150, 219; 1626:149, 202, 556; 1629:
 15, 449; 1630:33, 189; 1631:19, 149, 397; 1632:
 97, 183, 201, 316; 1633:50; 1634:509; 1635:107,
 440, 456; 1636:16, 68, 298, 406; 1637:102, 111
 gøre rigtigt regnskab 1629:643; 1632:237, 250; 1633:
 524; 1634:456; 1635:85
 handle sammen om regnskab 1631:323
 have regnskab med 1622:85; 1629:329; 1632:97; 1634:
 509; 1635:103, 107
 have regnskab mellem hverandre 1631:109
 høre regnskab 1624:96; høre på regnskab 1632:183
 komme til ret regnskab 1635:456
 overvære regnskab 1627:54
 skyde sig til regnskab 1627:410
 slutte og skrive regnskab 1625:691
 regnskabsbøger 1621:218; 1625:46; 1626:610, 676; 1627:
 242, 322, 323, 325, 326, 327, 328, 373, 420, 421, 423a,
 463, 477; 1628:71, 72, 93, 111, 163, 390, 402, 454,
 508, 525; 1629:121, 172, 402, 691, 754, 755, 766;
 1630:137, 308; 1631:77, 149, 163, 219, 381, 598;
 1632:75, 77, 87, 93, 155, 208a, 268, 273, 316, 376;
 1633:16, 17, 135, 305, 327, 353, 594; 1634:97, 320;
 1635:77; 1636:406, 486; 1637:67, 71, 75
 (regnskabs) bog, en stor, lang 1631:149; en stor 1631:149
 regnskabsbøger, rigtige 1621:24
 regnskabsbøger, fremlagt i retten 1631:625; 1632:376;
 1633:480; 1637:71; ikke fremlagt i retten 1633:16,
 17
 regnskabsbog, urigtig indførsel heri, påstand herom 1631:
 633; kreditor hævder sket efter debitores ønske og
 opløst for denne 1631:651
 regnskabsbog, strid om egenhændige indførsler heri 1630:
 137
 regnskabsbog, betalt beløb begæret skrevet heraf og seddel
 på gæld ønsket 1628:722
 regnskabsbog, seddel lagt heri 1631:149
 regnskabsbog, skyldners mærke skrevet under neden, indførsel
 heri 1631:150
 regnskabsbog, gældspost påstået udslettet heraf 1633:135
 regnskabsbog, afskrive heri 1629:755; 1631:149, 150
 regnskabsbog, skrive restbeløb heri 1631:149
 regnskabsbogs indhold, register herefter 1627:57

450. told- og siseafgifter

sise(accise)afgift, af øl 1628:282

451. søfart, skibe og disses tilbehør samt mandskab

skippere 1621:255, 256; 1626:354; 1632:203; på orlogs-
 flåden (k.m.s) 1630:292; 1631:88, 104, 132, 218
 mandskab på båd 1622:127
 bådsmand 1630:100
 Spaniefarerer, som tilnavn, se tilnavnereg.

både 1622:127; 1633:15; frastjålet 1629:250; sønder-
slået af storm 1629:250
skibe 1633:15
skuder 1632:203; 1633:15
ankre 1622:127
bådshager 1622:127; 1636:211
sejl 1622:127
stager 1622:127
søkjortler, se gruppe 622
tove (på skibe) 1622:127
årer 1622:127
søtransport, se gruppe 469

SAMFÆRDELSE OG TRANSPORT 460 - 469

460. færdsel i almindelighed

fremmede kommer rejsende 1628:175
undsigtelse, trussel ved møde på vej eller sti om "betaling",
om voldsmand så skal klæde stejle derfor 1634:205, 217
vogne, se gruppe 330

461. rejser, distancer (jfr. 466)

torverejse 1625:89
rette rejse, sognepræsts 1624:145
kørende fra København f.eks. 1626:506, 514; 1628:691
køre til og fra København 1628:140
kørsel Brønshøj-København 1634:513
kørsel Buddinge-København 1622:37; 1636:284
rejse Buddinge-København 1629:744 (på en bededag)
kørsel Dyrehaven-Gentofte 1625:*30
kørsel Gentofte-Lyngby 1632:295
kørsel Gladsaxe-Gentofte 1626:276, 319
kørsel Kornerup-Virum 1632:203; 1636:489
kørsel (med kone og dreng) København-Vangede 1625:*85
kørsel (med tømmermand) København-Ørholm (krudtmølle)
1628:495, 500 (jfr. 514)
kørsel København-Isterød 1636:262
kørsel København-Tangehus 1634:353
kørsel København-Lyngby 1626:472
kørsel Lyngby-København retur 1628:386
kørsel Vigerslev-København 1630:96
kørsel Virum-København (med torvevarer) 1629:353
kørsel Roskilde-Ringsted og retur 1636:513
kørsel Roskilde-Valby 1631:19
kørsel Tårbæk-København 1636:22
levering af herredets skatte Korn i Køge 1627:196

462. veje og gader (jfr. 104, 213)

veje, slet vedligeholdte 1629:776; 1630:40
veje, mange, gennem bymark 1635:247 (s. 196)
Langvadsdam, påfyldning af jord 1633:564

ageveje 1633:250, 340; 1636:236
 alveje 1626:336; 1627:125, 214; 1629:237
 alfarveje, k.m.s, bønders overpløjning heraf 1627:197, 214.
 Jfr. landeveje og landstrøg ndf.
 hovveje 1624:153
 hulveje 1630:341
 kongens veje 1627:318; 1632:130; 1634:364 (n.); 1635:
 25 (jfr. 9); tilsyn med kongevejen til Hillerød
 1632:273a (n.); port på kongevej, påstås tilspigret
 1635:25
 korsveje 1629:86
 købstadsvej, rette 1621:289
 landeveje 1627:197; 1628:234; 1634:513 (s. 112); 1636:
 264; alfar landevej 1630:40
 landstrøg og alfarvej 1628:175
 tingveje 1629:237; 1630:40
 torveveje 1621:115, 117; 1624:18; 1629:237; 1630:40;
 rette torvevej 1621:58; 1629:353; 1634:320
 vej mellem Buddinge og Sokkelund 1635:89
 Buddingevejen 1628:514
 Frederiksborgvejen 1634:436
 Helsingørvejen 1628:179, 234
 vej mellem Husum og Islev mark 1636:299
 Københavnsvejen 1634:513; vej til København 1626:206;
 1627:91
 hjemvej København-Vangede 1625:*85; torvevej København-
 Vanløse 1621:117; vej København-Virum 1636:211
 vej fra Ovrevøvre til Ovreydre 1630:172 (jfr. 1629:769)
 vej Roskilde-Tølløse 1624:71
 Se iøvrigt distancer under gruppe 461
 ledsteder, 8 mands syn herover 1624:140; ang. lukning af
 led 1628:729. M.h.t. led se iøvrigt gruppe 212

463. broer og vadesteder (jfr. 104, 213)

broer 1625:*85; 1625:178, 245; 1628:691; 1634:196, 205;
 1636:264; små 1634:223
 broer, 8 mands syn over bl.a. lenets broer 1625:245;
 1636:264
 broer, parter heri, fordelt på sogne(fogder) 1625:178,
 245; 1631:281; sognefogders tilsyn hermed 1629:392
 broer, brøstholdne eller øde 1636:264; ikke færdiggjorte
 1625:178, 245; at færdiggøre 1627:198
 broer, bønders arbejde herpå 1629:392; 1634:205; med
 heste og vogne 1626:463; bønders udeblivelse fra
 arbejdet 1626:463
 fjælebroer 1625:245; 1630:40; 1636:264; små 1636:264
 stenbroer 1636:264; på bygade (brolægning ?) 1636:264;
 små 1636:264
 dæmning, ny 1625:245; arbejde på dæmning (Langvadsdams
 bygning) 1625:43
 den "lange bro" ved København 1628:514 (n.); 1634:246
 (n.); 1636:272, 284
 Hyltebroen (broen ved Løgten) 1625:245; 1626:343; 1634:
 205 (n.), 513; 1636:211, 264

Kalvebæksbro (på Lyngby mark) 1636:264
 Køgebro 1636:264
 Roskilde lens bro 1625:245
 Tryggevælde len, broer gående gennem Valby 1625:245
 Vejlebroen mellem Københavns og Kronborg len 1636:264
 Langvadsdam, se hovedreg.
 vad 1629:368; 1631:62, 463; 1636:264; 1637:115

464. færdsel til fods

drive får i gården 1634:379
 drive kalv på gaden 1630:248
 drive stude 1634:309; jage stude af enghave i grøft (dige) 1632:209 (jfr. 212)
 drive svin 1631:220; til København 1635:167; jage svin af korn ned ad mark 1629:488
 komme gående til gård 1625:277; af gård 1625:*321; på gaden 1626:390
 gå ind i gård 1630:358; komme ud af gård 1630:341
 gå ud på gaden 1633:350; 1635:357; komme gående på landsbygade 1626:409, 494
 gå ud af port 1634:240
 gå hjem til sit hus 1630:287
 gå ind i stue 1624:107; 1625:*277; 1632:136; 1634:238, 513; 1635:357; ind i kammers 1634:240
 gå af stue og ud i gården 1628:673; 1630:341
 komme ud af stue 1625:*322; ind i stue 1633:344
 gå af døren 1634:456; lede ud af dør 1634:205; følges ud af døren 1625:13
 udtage vogn af gård 1630:253
 gik i marken 1630:100; i marken en morgen 1630:427; ud i marken at se til noget korn, han havde ude liggende 1629:488
 gå hjem af marken 1627:465
 gang Gentofte-København 1630:417
 gå hastigt 1634:379
 løb 1626:390, 652; 1627:318; 1630:322, 341; 1634:247
 løbe hjem 1631:347; af gården 1625:*277; 1634:513; ud af døren 1626:390; 1633:286; ind i stue 1627:30; ud af stue 1625:*277; 1633:344
 komme løbende 1626:343; 1627:465; 1628:500; 1629:182; i gård 1633:350
 løbe hastigt 1634:379
 løbe efter person 1630:310; 1635:25; 1636:298; med degen 1635:401; med dragen kniv 1627:38; 1630:292; 1631:536; med høtyv 1628:277, 514; med le 1634:321; med vognkæp 1636:299; med værge 1629:497; med økse 1631:347
 faged løber efter bonde med dragen kårde 1636:287
 løbe efter folk i marken for at slå dem 1626:378
 løbe til hjælp ved slagsmål 1632:232
 løbe af tinget, før det blev brudt 1626:631
 løbe efter bartskær 1633:286
 løbe efter et lam 1628:321

løbe fra kvæg 1632:212
 løbe bort efter drab 1626:390, 506; efter strid 1633:285
 undløbe 1628:514; 1629:238; ved overfald 1628:283;
 1633:286; 1636:299
 undløbe heste og vogn 1629:769

465. transport til hest

ride 1626:390; 1633:483; 1634:214; 1636:211
 ride med kårde 1630:289
 komme ridende 1626:186; 1628:386; 1629:497; 1630:40;
 med 2 eller 3 heste 1629:215, 238, 498
 ride hjem 1629:290; ride bort 1634:513
 henreden med 2 heste 1634:232 (s. 18)
 ride 2 mænd på samme hest 1636:211
 kom rendendes på en hest 1634:232; med en høtyv 1629:
 769; 1630:172
 holde (sidde) på en hest eller mær 1626:390, 409
 oprende flygtende person på en hest 1636:343
 kongens heste kommet fra Skåne 1626:409
 ride på vej 1626:206; over bymark, forbud herimod 1625:
 *242
 ridende fra tinget 1630:326
 ride ud og hente heste 1633:483; ud til sin plov 1629:
 238
 ride på heste Halland-København 1626:39
 binde hest ved vogn, person selv gående 1632:273
 binde heste ved træ 1634:232 (s. 19)
 ridende havde får på hesten 1633:483
 ride til ålekiste hver morgen at hente ål 1634:248
 springe af hest 1629:238
 skamriden af heste, se gruppe 370

466. transport med vogn

vogne, se gruppe 330
 vognlag ("vonlauff", fællesskab om køretøj) 1636:260
 komme kørende jævnside sammen 1626:652; 1628:691;
 1636:284
 køre ud af vejen (til side) 1628:514
 køre omkring anden vogn 1634:328; 1636:211
 køre i vejen for overfaldsmand 1626:343
 køre og omringe med vogne 1628:495
 holde tværs for vejen og spærre for kørsel 1636:211
 kvinde kom kørende midt på eng 1629:386
 kvinde kører i mørket noget fra vej 1634:353
 pige påkører person med vogn 1628:500, 514
 køre på kongens vej ulovligt 1632:273a
 køre gennem gård og hus til mølle 1633:250
 køre igennem vang 1629:769
 køre over ager og eng 1621:320; 1628:277
 køre ad rugtoft 1629:769
 køre i skove 1626:8; 1636:22; læsse i skov 1631:147;
 hjælpe eg(estamme) på vogn 1629:182
 læsse tørv af på mark 1636:403 (jfr. 394)

køre af marken med gravid ægtefælle 1631:544, 559
 spænde heste fra vogne 1629:290; 1630:100; 1634:513;
 fra en vogn og for en anden 1631:122
 holde med vogn og binde hestene 1633:483
 binde hest (for vogn) ved gadeport 1629:769
 binde heste for vogn (ved standsning) 1636:211
 hille heste 1636:513

 sidde i (eller på) vogn 1628:495, 500; 1629:290; 1630:
 292; 1632:273a; 1634:246; 1636:211
 hjælpe op på vogn 1632:295-296
 falde af vogn 1632:295-296
 slå af vogn 1634:513
 stå af vogn 1626:692; 1632:295-296; 1636:211
 springe af vogn 1626:506, 652; 1628:495, 514; 1629:
 386; 1636:211; på vogn 1628:514
 vogn væltet under kørsel 1632:295-296

 heste og vogne ved broarbejde 1626:463
 kvindes kørsel til København med en langekkevogn 1633:483
 kørsel med: får 1626:276; havre 1633:483 (til København
 til salg); jord 1625:43; hø 1626:186; korn 1626:
 473; 1628:140 (til København); 1632:131 (til Køben-
 havn til salg); lægter (fra København) 1632:140;
 mel fra mølle 1633:268 (jfr. 299); 1635:89, 121,
 160; møg 1629:479; risege 1625:*30; sild (½ tøn-
 de) 1626:48; steg 1629:255, 264; svin 1631:203
 (til København); tavl (stort) 1628:514, 691; torve-
 varer 1629:353 (fra Virum til København); tømmer
 1632:203 (København-Virum, 12 stk. 3 på hver vogn);
 tønde 1626:48; tørv 1624:145 (hoveri); 1630:121;
 1636:394, 403 (forhindret); ved 1622:37; 1626:8,
 342; 1628:399; 1629:86; 1631:122, 147 (?); 1633:
 483; 1636:22, 260, 343; vildt (ulovligt skudt) 1628:
 355; øl 1626:461; 1630:100

 kørsel, fange på vogn Roskilde-Ringsted og retur 1636:513
 kørsel, ufør karl til badskær 1628:277
 kørsel, kvindes, fra København til Tangehus 1634:353
 kørsel af overfalden person fra mark til by 1636:299
 kørsel med person København-Isterød 1636:262
 kørsel for betaling med vogn af person Roskilde-Valby
 1631:19
 transport med vogn for betaling 1628:495

 ulovligt læs lagt på vogn 1631:147
 hjul gik af vogn, aksel gik sønder 1631:147
 kørselsløn 1633:50
 køresvende 1628:495
 ægter, se gruppe 306

467. bæretransport

bære bundet får på arm af hus til vogn 1633:483
 bære gris fra kålhave i gård 1633:297
 bære gås fra Virum til København 1624:107, 141
 bære hø på hovmark 1629:368
 bære sække med korn på møllers loft 1629:365

bære overfalden person 1625:13; 1626:690
 bære rakker til jorden 1621:267
 bære gods (arv) fra afdødes hus til gård 1629:342
 bære siv i land ved sø 1630:227
 bære staver o.l. fra gårde 1625:380; 1630:63, 255
 bære sæk med flæsk på ryg 1630:46
 bære vand ud af hus med utæt tag 1627:29

468. slædetransport

slædetråd (spor af slæder) bl.a. over sø, formentlig fremkommet ved transport af ulovligt hugget ved 1637:115
 slæder, se gruppe 330

469. søtransport og færgefart

bådtransport af ved 1622:127; 1626:361, 393, 648;
 1633:15
 skipper sælger tømmer i København til fæsters korsstue
 1632:203
 kongens heste kom fra Skåne 1626:409

FORHOLDET TIL KONGE OG CENTRALADMINISTRATION 470 - 479

470. len, herreder og birk (jfr. 10-12)

len, se hovedreg. under: Frederiksborg len, Haderslevhus len, Kronborg len, Københavns len, Roskilde Bispegård (under Roskilde), Tryggevalde len, Vordingborg len, Alborghus len
 herreder, se hovedreg. under: Hads hrd., Smørum hrd., Tune hrd., Ølstykke hrd.
 birker, se hovedreg. under: Frederiksborg birketing, Hørsholm birketing, Kronborg birketing
 Sokkelund herred: landområde, se indledning s. IX ff.
 almuen, som til tinget har været, ang. ridefogeds skudsmål 1632:148; menige mand, fattig og rig, her i herredet ang. slotsskrivers skudsmål 1629:304; menige mand her i herredet om tryglebrev 1632:108; menige mand og almue, som da var tilstede, tilspørges om ydelse af landgildebyg 1/5 1628 - 30/4 1629 1631:58; menige mand, som den dag ting søgte, ang. 16 nævnin- ges skudsmål 1631:572 (jfr. 1636:296); menige mand, som ting søgte, svarer ang. kvægsmærke 1634:429; menige mænd, som den dag ting søgte, om nogen var, fattig eller rig, ung eller gammel, om spottevisse 1630:346
 menige herredsmænd iøvrigt ang. skudsmål o.l. 1621:316, 341; 1625:*291, *316; 1626:146; 1629:381, 400, 413; 1630:151, 398; 1631:235, 378, 421; 1635:16, 433; 1636:293
 menige herredsmænd tilspurgt, om de ville bede (om benådning ?) for dødsdømt tyv, svarer, at det stod ikke til dem, men til øvrigheden; de ville hjælpe, at han stod sin ret for sine gerninger 1628:291

enhver herredsmænd er vitterligt ang. ildebrand 1625:*286
 herredsmænd 1632:379; alle herredsmænd 1625:*291
 tingmænd ved tingdags begyndelse anført 1621 18/1 og passim
 tingmænd, formænd anført 1630:13/5, 27/5, 3/6, 10/6, 26/8
 tingmænd, oftest 12, udtrykkeligt anført 1634:1/5 (n.);
 1635:9/4
 tingmænd, 12 at sidde retten, mens de andre 12 tingmænd
 vidner, begæret til bekræftelse af tidligere tings-
 vidne 1625:378
 tingmænd bekræfter anfægtet tingsvidne af foregående ting-
 dag 1625:*56
 tingmændene bekræfter sognefogders udtalelser 1631:58
 tingmænd (11 af 12) bekræfter sognefogeds tyverisigtelse
 i retten 1631:191 (jfr. 213)
 tingmænd bekræfter udtalelse på tinget 1634:15
 menige tingmænd, tilspurgt af ridefoged, bekræfter, at de
 har kundgjort sognefogder og på sognestævner, at de,
 der ikke har fæstet deres gårde og huse, omgående
 skal gøre det 1634:296
 tingmænd bevidner ordlyden i tingsvidne af 1595 1632:259
 tingmænd svarer angående forbud 1627:150
 tingmænd ang. tidligere herredsskrivers skudsmål 1630:179
 tingmænd har på sognestævne spurgt om persons skudsmål
 1630:398
 menige tingmænd, som til stede var på 4. tingdag, efter
 forelæggelse på sognestævne, giver (præste?)enke
 skudsmål 1625:401
 tingmænd syner, om karl er før 1630:458
 tingmænd giver fra tinget varsel i københavnsk købmands
 gældssager mod 13 debitorer 1629:552
 menige tingmænd og almue, som s.d. havde søgt ting, omtalt
 i tingsvidne af 1595 1632:259
 tingmænd befalet af tidligere slotsskriver på sognestævner
 at forespørge om klager mod denne, svarer, at det er
 forkyndt, og godt skudsmål kan gives 1629:304
 tingmænd bekræfter på sognestævner at have tilsagt om ind-
 løsning af panter taget af foged 1633:37
 tingmænd befalet på sognestævner at oplyse om drabsomstæn-
 digheder 1636:292 (jfr. 262)
 tingmænds forkyndelse på sognestævner, se også gruppe 501
 8 mænd skrevet til stokke sværger om udtalelser på tinget
 omkring 2 måneder tidligere 1632:293
 12 stokkemænd kunne ikke bekommes, der kunne give beskre-
 vet, hvad for retten handledes, hvorfor ting ikke
 holdtes 1633:8/8
 12 (ting) mænd kunne ikke bekommes, herredsfogden ikke til-
 stede, tinget kunne derfor ikke sættes 1637:1 (n.)
 12 tingmænd mødt, men ingen dommer; intet forrettet 1632:
 26/7
 birketingmænd, se hovedreg. under Københavns birk
 Bagsværd tingmænd 1621:173
 Brønshøj tingmænd 1621:70, 248, 448, 462, 500, 522, 541;
 1622:150, 180, 212
 Gentofte tingmænd 1621:34, 41, 47, 75, 262, 285, 362,
 408, 431, 443, 479, 494; 1622:155

Gladsakse tingmænd 1621:79, 85, 97, 135, 146, 148, 169,
 182, 281, 550, 559, 568; 1622:32, 134, 162
 Lyngby tingmænd 1621:409; 1622:124, 217
 Søllerød tingmænd 1621:193, 254, 255, 270; 1622:160,
 163, 164, 224
 tingmænd af 2 sogne advaret at tilsige skovfogderne om
 fortegnelse over falden skov 1636:433
 tingmænd fra et sogn bekræfter varsel 1621:41
 ting ikke afholdt 6/3 1628, årsag uangivet (jfr. også
 1628:179)
 få folk kommet til tinge 1633:8/8; 1637:1 (n.)
 person løb af tinget, før det blev brudt 1626:631
 person udgik af tinget og ville ikke udlægge sine bøder,
 fordi han svor og blev forbudt tinget 1629:262
 ufør eller i anden k.m.s forfald ikke at kunne møde
 1632:165
 sygdom hindrer kvindes personlige fremmøde på tinge
 1636:45
 kvinde med barn på armen på tinge i faderskabssag 1636:
 362
 lægdsmand skal levere skat fra sig s.d., hvorfor han på-
 beråber sig forfald, ingen vil dog sværge lovligt
 forfald 1636:448
 person byder sig i rette, 3 gange påråbt; ingen vil til-
 tale ham 1629:273
 indstævnets navn råbt 3 gange, ikke mødt, dømt for hjemme-
 siddelse 1636:543 (n.)
 varselsforsømmelse, personer stævnes herfor f.eks. 1621:
 96, 356; 1630:164, 165; 1631:572
 vidner ikke til stede, lovligt varsel skal gives igen
 1635:57
 varselsmænd, kun den ene mødte på tinget 1636:369
 varselsmænd mødte ikke begge, men vidnerne samtykte at
 forhøres 1635:401
 varselsmænd, kun den ene til stede på tinget, men vidner
 afhørt 1634:309 (n.)
 varselsmænd, kun een mødt på tinget, hvorfor ingen proces
 eller dom i sag 1632:216; 1633:302 (n.), 314
 varsel ikke lovligt givet, vidnet ikke forhørt 1634:406 (n.)
 varsel ikke lovligt, givet med for kort varsel 1636:193
 varsel ikke givet, sagen spildt 1634:306
 betaling til varselsmand 1629:228
 løfte at møde uden kald og varsel næste tingdag f.eks.
 1635:104, 169, 206, 233; 1636:113, 399
 løfte at møde uden videre kald og varsel om 14 dage f.eks.
 1635:226
 løfte at møde til tinget uden kald og varsel, tid uangivet
 1636:105, 113
 varsel givet fra Sokkelunds herredsting af person boende
 i København 1633:263 (n.)
 foged på Islevmarks påstand, at han som k.m.s og slottets
 tjener bør indstævnes for slotsøvrigheden 1629:577
 (n.)
 kongebrev om slotsliggere o.a., der tager deres løn af Kø-
 benhavns slot, skal, da dette ligger i Sokkelund her-
 red, svare til herredstinget her 1635:250 (jfr. 169,
 170)

strid om værneting 1633:96, 171 (dom); 1634:212; 1635:169 (n.), 170, 250, 263; 1637:89
 københavnske borgere stævner for Sokkelund herredsting f.eks. 1632:165, 192, 223, 260, 280, 316
 københavnere stævnet til Sokkelund herredsting f.eks. 1630:310; 1632:251
 præst i København begærer skriftligt at blive kaldet lovligt til Sokkelund herredsting ang. Præsteholmen 1634:430
 sag imod præst henvist til provst 1625:*247

471. kgl. embedsmænd, lokale (jfr. 3-4, 11)

Københavns len

herredsfogder i Sokkelund herred:

Jens Lauridsen, Emdrup, herredsfoged 1594-1617 1621:517; 1632:259

David Hoffmann, Utterslev, herredsfoged 1617-april 1622, nævnt 1622:232; 1627:249

Jens Olsen, tidligere herredsfoged i Ølstykke herred og boende i Jonstrup (1622:232), nu Utterslev, indsat 4/4 1622, herredsfoged 1622-31 (død i slutningen af 1631 eller begyndelsen af 1632, se indl. 1630-32, s. IX)

Jens Brun, først boende i Gentofte, flytter ved nytårstid 1634 ind i den tidligere herredsfogedbolig i Emdrup (som tidligere herredsskriver Hans Pedersen beboede), herredsfoged 1632-37 (se indl. 1632-34, s. VII)

herredsfogderi 1622:232; 1632:9, 257

herredsfoged (Jens Olsen) indsat af ridefoged på kanslerens vegne, lover at forestå bestilling uden vild 1622:232

herredsfoged (Jens Brun i København) befalet af ridefoged på øvrigheds og k.m.s vegne at betjene herredsfogderiet 1632:9

herredsfoged (og skriver) at forsvare tingbogsindførlernes korrekthed 1624/25: autorisation s. 9; 1625/26: autorisation s. 87; 1626/27: autorisation s. 171; 1628/29: autorisation s. 1; 1629/30: autorisation s. 126; 1630/31: autorisation s. 1; 1631/32: autorisation s. 141; 1632/33: autorisation s. 1; 1633/34: autorisation s. 137; 1634/35: autorisation s. 1; 1635/36: autorisation s. 148; 1636/37: autorisation s. 1

retten på Sokkelund herredsting "føjrer sig" her som andensteds for anklaget 1635:169 (jfr. 170)

herredsfogeds besolding går fra førstkommande påske 1622:232

herredsfogeds indførsler i tingbog 1629:1/10 (s. 179)

herredsfogedgård 1632:81, 257 (n.), 272; indehaves af herredsskriver også efter hans afgang, vurderes 1633:493 efter hans død (jfr. indl. til bd. 1632-34 s. VII)

herredsfoged vidner f.eks. 1635:216

lover at tilfredsstille kvinde, herredsskriveren har slået 1627:247

person betaler beløb på herredsfogeds vegne 1626:635

person rækker herredsfoged hånd ved forpligt at betale tidligere slotsskrivers fuldmægtig 1636:52

herredsfoged påråber 3 gange for retten, om nogen på Vartovs forstander ville hænde dom 1631:260

forkynder om personer er mødt i rette før domsafsigelse 1621:16

befaler formynder at betale kvinde i København for 2 dren-
ges kost og husleje 1633:259

medunderskriver til vitterlighed på pantebrev 1633:222
(jfr. 224, 225), 239

svarer på ting at ville tale med sin husbond før vidne-
førsel 1631:234

retsferier forekommer især i høsttiden, men også i forbin-
delse med jul, påske og pinse, se bd. 1632-34 indl.

s. VIII, bd. 1634-36 indl. s. VIII og bd. 1636-37
indl. s. VII

ting ikke holdt 6/3 1628 (årsag uangivet) 1628:179

ingen dommer 26/7 1632, hvorfor intet forrettet på tinget
bd. 1632-34 s. 33

ting ikke holdt 8/8 1633, da 12 stokkemænd ikke kunne fås
bd. 1632-34 s. 156

herredsfoged ikke til stede, 12 mænd kunne ikke bekommes,
hvorfor tinget ikke kunne sættes 19/1 1637 1637:1

herredsfoged på sin sygeseng 1634:292, 307

ingen tilforordnet i dommersæde 1635:267

sættedommers navn ikke angivet i sag mod herredsfoged
1637:109

herredsfoged viger sit sæde, fordi han som øvrighedens re-
præsentant er impliceret i sager 1632:257; 1633:
417 (n.)

herredsfoged viger sit sæde i egne sager 1628:335, 363;
1635:72, 73

sættedommere:

Anders Sandersen, Husum 1633:21/2, 28/2, 7/3; 1634:24/7,
7/8; 1635:15/1, 5/11, 12/11, 19/11, 216, 301, 17/12;
1636:30/6, 513

Hans Madsen, Buddinge 1625:*312; 1626:635; 1628:335,
363

Hans Nielsen, Valby 1630:459

Jens Aagesen, Bagsvård 1633:417 (n.), 430, 521

Mads Sørensen, Utterslev 1631:57, 117, 599, 8/9; 1632:
14/6, 5/7, 6/12; 1637:9

Oluf Nielsen, Husum 1632:257, 272; 1635:72, 73

Peder Jensen, Vigerslev 1622:165

Peder Nielsen, Nærum 1635:20/8

Søren Jensen, hjemsted uangivet 1622:31/1

herredsfoged som forligsmand 1625:*247

udtager 4 forligsmænd 1625:19, 41; hans fuldmagt til 4
forligsmænd 1622:141

udmelder 4 likvideringsmænd til gennemsyn af 2 parters regn-
skaber 1637:27, 100

herredsfoged og herredsskriver efter ridefogeds påbud at
overvære skifter 1624:89

herredsfoged overværer skifte 1621:517; "tilsteder" ved
anden person skifte 1629:342; med vidner registre-
rer og vurderer afdøds gods 1629:169; overværer vur-
dering af (opbuds ?) bo 1635:418; har ikke overværet
skifte 1625:*212

forelagde herredsskriver at udfærdige allerede betalte skiftedokumenter 1629:223
 overværer udvurdering 1633:590 (jfr. 1626:698)
 herredsfoged eller hans fuldmægtig vil efter københavnsk kreditors tilsigelser følge med rundt til dennes skyldnere (ved udsættelser ?) 1629:83
 anlægger sag ang. noget gods på umyndigt barns vegne 1630:297
 tiltaler for på tinget vurderede driftemære, hvoraf en er bortkommet 1629:226
 herredsfoged lader oplyse 1 galtsvin og 1 får 1631:4a (s. 138); so med grise 1631:266; 4 lam 1634:447a (s. 143 f.)
 lader vurdere (oplyser) hest, senere selvdød 1635:445a (s. 304)
 breve til herredsfoged, ordlyd indført 1632:250; 1635:107
 tør ikke udstede 8 mænd til rebning uden øvrigheds befaling 1635:285
 herredsfogeds dom hjemfundet af landsdommer til hjemting 1635:235
 forpligt at betale herredsfoged 1626:593
 herredsfogeds forpligt at betale for dømt fæster 1626:446
 klager over herredsfoged afvist 1626:477; benægtet 1629:483
 tiltale mod herredsfoged for udtalelser om husfolk mistænkte for tyveri 1635:301
 tiltale mod herredsfoged rejses af person, som dog ikke møder, da fogden byder sig i rette mod ham 1631:79, 146
 herredsfoged uden anledning i ærerørige udtalelser mod person 1635:205 (jfr. 206)
 lover for retten at møde næste tægtedag uden videre kald 1635:206 (jfr. 205)
 skyder skudsmål til menige mand, om han havde forbudt visse vidner 1628:691
 mistet pung og signet 1628:524
 varsler landsbys bomænd ang. lukning af led 1628:729
 lyser for sin dele over bymænd 1633:270
 lader varsle i gældssag, lang tid omtvistet 1628:325
 spørger om krævet hjemmel m.h.t. formodede tyvekoster 1631:107
 sagsøger egne debitorer 1635:72, 73
 klager på karl, der slog hans søn m.v. 1633:331
 vil være borgen for sin for slagsmål anklagede karl 1633:350 (n.)
 saggiver beder herredsfogden selv at måtte gå i rette og svare til sin sag, da fogden svarede for den tiltalte (fogdens broder ?) 1631:310
 herredsfoged i strid med universitetets ridefoged på bispens vegne om tiendebetaling 1637:9 (jfr. 33, 109)
 siger sig af fled med svoger 1631:58, 117
 herredsfoged at betale gæld 1630:403; 1631:199, 201
 løfte om betaling til herredsfoged 1626:593
 betaling til herredsfoged for skifte 1629:581

herredsfoged og 8 domsmænd dømmer vedr. liv og lemmer:

drabsmænd 1621:382; 1627:60; 1634:257; 1636:319
 mordbrænder 1634:344
 kvinde, der har ombragt sit foster 1635:262 (n.); efter
 fødsel i dølgsmål 1628:673 (jfr. 699)
 tyve af kvæg eller andre husdyr 1624:39; 1625:*77, 70;
 1626:39; 1628:511; 1630:454; 1631:203; 1635:167
 formentlig sindssyg hestetyv 1625:146 (evt. benådning)
 tyv af større parti lærred 1628:291; af andet 1621:536
 (jfr. 534)
 utugtig tårngemmer 1637:85

herredsfoged og 8 mænd dømmer utro vognhenter til 15 år
 i jern på Bremerholm 1635:283; 1636:173, 190, 233,
 249; hans søn i jern på livstid 1636:249
 herredsfoged og 8 mænd dømmer tyv af ringe ting i jern på
 Bremerholm i 2 år 1635:292
 herredsfoged og 8 mænd dømmer person, der har solgt et
 stjålet får, til at gå i jern på Bremerholm, til øv-
 righeden forløver ham 1633:572 (jfr. 1634:15)
 herredsfoged og 8 mænd får 14 dages udsættelse p.g.a.
 sags vidtløftighed 1636:233 (jfr. 249)
 herredsfoged opskriver 2 personer for ulyd på tinge
 1628:292; een person herfor 1629:532; een person
 for slag i bordet på tinge 1630:277

birket, se nærmere indl. 1621-22, 1625-28 s. IX-XI
 birkefoged sammenkalder syn over dræbt 1626:494; henter
 tyvegods 1629:159
 birkefogden med 2 mænd tilkendegiver, at nogle fæstere i
 Vigerslev ikke kan udgive landgilde 1631:246
 birketingmænd, se gruppe 470

vurderingsmænd på skifter (herredsfogdens medhjælpere)
 1621:423, 517, 562; 1622:243, 394; 1625:*88;
 1626:502; 1629:590; 1630:34, 194, 252, 501;
 1631:121, 570; 1633:324, 384; 1634:278; 1635:
 184, 213; 1636:307; 1637:13
 vurderingsmænd af bo ved kreditorers betaling 1635:417
 gods registreret og vurderet i dannemænds nærværelse
 1629:210; i brødres nærværelse (foruden vurderings-
 mændene, se ovf.) 1635:213
 vurderingsmænd ved udvurdering for resterende landgilde
 1632:200

sandemænd og nævninger, se gruppe 40

herredsfoged i Smørum herred:

Christoffer Hansen, Herstedøster, herredsfoged 1622-28
 stævner ved fuldmægtig engfogden på Islevmark for ulovlig
 foldet hoppe, død dér 1629:577 (n.)

herredsskrivere (tingskrivere) i Sokkelund herred:

Jakob Clausen 1595, se 1632:259
 Christen Jensen underskriver bibelcitater ved tingbogs be-
 gyndelse 18/1 1621
 Christoffer Hansen, Herstedøster, måske = Christoffer
 Hansen Landstingsrider, se indl. bd. 1621-22, 1625-

28 s. XIII, og indl. bd. 1624-25 s. 7, og videre under ridefogdens medhjælpere ndf.

Thomas Jensen 1624(?) - 25, se indl. bd. 1624-25 s. 7

Hans Pedersen 16/6 1625 - 27/5 1627, se indl. bd. 1624-25 s. 7 og indl. bd. 1621-22, 1625-28 s. XIII-XIV

Peder Clausen, København 1627 20/9 - 1637, se indl. bd. 1621-22, 1625-28 s. XIV, indl. bd. 1628-30 s. IX, indl. bd. 1630-32 s. IX, indl. bd. 1632-34 s. VII, indl. bd. 1634-36 s. VIII og indl. bd. 1636-37 s. VII

herredsskriver (og herredsfoged) at forsvare tingbogsindførslernes korrekthed 1624/25: autorisation s. 9; se videre autorisationerne under herredsfogden for Sokkelund herred ovf.

bladene i tingbøgerne skal på hver side skrives til det næderste 1628/29: autorisation s. 1; 1629/30: autorisation s. 126; 1630/31: autorisation s. 1; 1631/32: autorisation s. 141; 1632/33: autorisation s. 1; 1633/34: autorisation s. 137; 1634/35: autorisation s. 1; 1635/36: autorisation s. 148; 1636/37: autorisation s. 1

klage over herredsskrivers referat i tingsvidne, 12 tingmænd bekræfter gengivelsens rigtighed 1625:*56; skriveren tiltaler klagerne 1625:*62

herredsskriver med herredsfoged skal efter ridefogdens påbud overvære skifter 1624:89; ingen af dem har overværet omtalt skifte 1625:212

udspørger tyv på tinget 1625:*77

herredsskriver syg 1627:215

opbyder udskrifter, som person ikke vil indløse 1626:542 (tidl.) herredsskriver modtaget betaling for udfærdigede dokumenter vedr. skifte, men ikke udført arbejdet 1629:223, 256

sagsøgt af ridefoged for fogedpenge af sagefald 1629:459, 462; 1630:79

sagsøgt for opkrævet, ikke leveret skat 1631:275

sagsøgt af proviantskriver for gamle landgilderestancer 1632:278

for landgilderestance fravurderet stud 1632:200 (s. 12) (jfr. 1632:257)

sagsøgt i andre gældssager f.eks. 1628:97 (bl.a. piges tjenesteløn); 1629:332; 1632:238

slået kvinde 1627:247; tiltalt og dømt herfor 1627:349

tiltales på øvrigheds vegne at levere tingbog og skiftebog fra sig 1627:348 (jfr. 1628:4, 92)

har været overantvordet herredets skiftebog, der nu på øvrighedens vegne kræves udleveret 1629:161

skyder sit skudsmål til menige herredsmænd 1630:151, 173, 179; tingmænd har kundgjort det på sognestævne, hvor menige mænd gav ham et godt, ærligt skudsmål 1631:235

tingmand 1633:14/3

betaling til herredsskriver for udskrifter, se gruppe 661 tidl. herredsskriver H.P. død, hans iboende gård vurderet 1633:493; landgilderestance og anden gæld 1633:590; gods fjernet fra hans bo 1634:65, 130

Frederiksborg lenskifteskriver:

Frederiksborg birketing nævnt 1635:97

landsdommere:landsdommere, Sjællandsfar landsting

kgl. proklama om evt. appel af afdød landsdommers domme
1628:160

de otte mænds stævning før dom til landsting 1625:209
landsdommers stævning af vidner 1634:218 (n.) (jfr. 104,
126, 135, 151, 189, 193), 258

landsdommer hjemfinder sager til hjemting 1635:235;
1636:249

16 nævninge opkrævet at sværge til landstinget 1636:261,
262 (n.), 513 (konfirmation)

fanges transport, Roskilde til landstinget 1636:513
herreds- og landstingsdom underkendt ved kongebrev 1635:
250 (jfr. 283)

landsdommers bevis for forlig fremlagt 1635:263

landstingsdomme 1632:453 (jfr. 414); 1635:250; 1637:27

landstingsdomme tinglæst 1632:273; 1637:27

landsdommere, Skåninge landsting

landsdommers bevis ang. forligt sag fremlagt 1635:263

landstingsridere:

Christoffer Hansen bl.a. på ridefogeds og slotsskrivers
vegne, se underliggere o.a. tjenere ndf.; Lauritz
Landstingsrider på k.m.s vegne begærer dom over utug-
tig tårngemmer 1637:85 (jfr. hovedreg. (under Kbh.)
1630-37)

landstingsskriver:

1633:391 (gældssag)

lensmænd:

på Københavns slot: Kaj Rantzau 1615-20; kansler Chri-
stian Friis 1620-24; Mogens Kaas 1624-29; Mogens
Sehested 1629-32; Joachim Beck 1632-34; Niels
Trolle 1634-41

på Kronborg: Frederik Urne 1627-41

på Roskildegård: Sivert Urne 1632-41

lensmanden på Københavns slot:

autoriserer tingbøger 1624/25 s. 9; se videre autorisa-
tioner under herredsfogden for Sokkelund hrd. ovf.
påbyder egenhændigt: ingen blanketter (ubeskrevne steder)
i tingbogen 1626/27 (s. 171)

påbyder, at bladene på hver side skal skrives til det ne-
derste autorisation 1628/29 s. 1; autorisation
1629/30 s. 126; autorisation 1630/31 s. 1; autori-
sation 1631/32 s. 141; autorisation 1632/33 s. 1;
autorisation 1633/34 s. 137; autorisation 1634/35
s. 1; autorisation 1635/36 s. 148; autorisation
1636/37 s. 1

påbyder (Mogens Kaas), at tingbøgerne skal sluttes ved 1. maj, indleveres på slottets skriverstue og en ny udleveres autorisation 1624/25 s. 9; autorisation 1625/26 s. 87; autorisation 1626/27 s. 171 (ikke overholdt, se noten samme side); autorisation 1628/29 s. 1; autorisation 1629/30 s. 126

påbyder (Mogens Sehested og efterfølgere), at tingbogen (påbegyndt 13. maj) skal sluttes ved 1. maj følgende år autorisation 1630/31 s. 1; autorisation 1631/32 s. 141; autorisation 1632/33 s. 1; autorisation 1633/34 s. 137; autorisation 1634/35 s. 1; autorisation 1635/36 s. 148; autorisation 1636/37 s. 1. (I disse tilfælde mangler bestemmelser om indlevering på slottets skriverstue af udskrevne bøger)

på lensmandens vegne indsætter ridefogden ny herredsfoged 1622:232 (jfr. på øvrigheds og k.m.s vegne 1632:9)

befaler syn over bymark før evt. rebning 1636:65, 199

kalder bymænd for sig og forliger dem m.h.t. ændret jordfordeling 1636:199

skriftlig ordre (fra Mogens Kaas) til vognhenteren at indhente bønder med heste og vogne og pante modvillige bønder samt føre panterne på skriverstuen til indløsning 1635:283

advarer (Niels Trolle) på slottets skriverstue i sognefogders nærvær vognhenter at fare vel med bønderne og formaner fogderne at varetage deres bestilling 1635:283

forespørger (Niels Trolle) på tinget vognhenteren, om han ikke har advaret ham 1635:283

rejser på k.m.s vegne ved ridefoged sag mod vognhenter og hans søn for bedrageri og bestikkelse 1635:169, 170, 250, 283; 1636:173, 190

begærer efter sit skriftlige "forsæt" ved ridefoged på k.m.s vegne dom over utugtlig tårngemmer 1637:85

slotsherren fæster gård bort med eng 1631:346

hus fæstet af lensmand 1633:250; ikke fæstet af lensmand 1635:35

lensmand lader modtage penge i stedet for landgildebyg 1631:58

syn over skovenes medfart i Mogens Kaas' tid 1629:385; i Joachim Becks tid 1634:226

befaler (Niels Trolle) syn over fæld, pile, ymper og humlekuler 1634:255

personer at indstille sig for kansler for ved solgt imod forbud 1622:125 (jfr. 123)

slotsherrens bevilling nødvendig for krohold 1635:32

lensmænd bevilger tryglebreve til forarmede i Københavns len 1632:46, 220

slotsherren eller hans fuldmægtige skal besigtige k.m.s tjeneres øksne eller kvæg før afhændelse 1629:306 (jfr. forbud mod salg (af øksne ?) 1629:391)

lensmand lader ridefoged kundgøre på 4 ting, om nogen har besværing mod ham, eller han er dem noget skyldig for stude 1632:148

hø udtaget til Mogens Sehesteds kvæg 1634:508

lensmand leverer skovfogder sedler om udvisning af ved
 1627:95; 1628:178, 356; 1634:226; 1636:20; om
 udvisning af gærdsel og staver 1636:210
 slotsherren befaler bo registreret (af sognefoged)
 1629:470
 lensmand giver deltagere i selskab, hvor drab skete, 14
 dage til at skaffe sagvolder til stede 1625:71
 lensmand (ved ligger) begærer dom over mænd, der ikke an-
 holdt drabsmand 1627:345
 slotsherre anmodes om, at fange kommer i sit hjem for at
 eftersøge breve 1636:173
 samme stilles kaution for løsladt fange 1628:60
 samme, personer angivet for denne 1627:203; 1628:495
 samme, påstået trussel om at angive tyveri for denne
 1635:216
 samme, trusler evt. klages til ham 1625:13; 1634:238
 samme, mistænkt forbryders påståede udtalelser til denne
 1634:246
 lensmanden beordrer person at tiltale sin broder m.h.t.
 kaution for badskærløn 1631:106
 fæster vil tale med sin husbond om sag 1628:84
 fæster at tale med slotsherren om klage 1626:456
 bymænd vil tale med slotsherren om pengebeløb 1626:249
 fæster at tilfredsstille slotsherren på kongens vegne i
 gældssag 1626:184
 slotsherren om bod for overhørighed ved jagt 1625:*217
 samme, om tilvurderet kakkellovn 1625:*315
 forlig efter slotsherrens gode behag 1632:10
 slotsherrens fiskertønne 1635:251
 Jfr. iøvrigt under ridefoged og dennes fuldmægtige (lig-
 gere) ndf. og m.h.t. øvrigheden under gruppe 473

lensmanden på Roskildegård:

ang. forfærdigelse af mølle 1635:87, 107

lensmanden på Kronborg:

ang. kaution for børnegods 1635:97

slots- og lensskrivere:

se gruppe 309

ridefogder:

Københavns len

ridefogder på Københavns slot: Knud Jørgensen (død 1635)
 - 1634 (rådmænd i København 1629-31); Frederik Fre-
 deriksen (slotsskriver maj 1630-1634, se gruppe 309)
 1634 (nævnt 1. gang som ridefoged 3/7: 1634:262
 (n.)) - perioden ud

ridefoged Knud Jørgensen

kundgør på 4. ting, om nogen har besværing over slotsher-
 ren, eller om denne er nogen noget skyldig for stude
 1632:148

menige mand har ikke noget at besvære sig over m.h.t. ride-
 fogden 1632:148

lade lyse for al dele, han har til nogen i herredet
 1633:296

rejser tiltale uden nærmere angivelse af årsag 1621:75,
76; 1628:351; 1631:321

rækkes hånd af person dømt at betale bøde for dreng
1629:396

forbyder afførsel af hø og korn fra kongens bøndergårdes
grund 1625:14; 1626:391; 1632:224 (uden øvrigheds
bevilling); 1633:274; af foder og korn 1631:306;
1633:274

påbyder sognefogderne at oplyse, hvem der har sået med an-
dre, og påse, at afførsel ikke sker, også under strafs
ansvar for fogderne 1632:224

forbyder afførsel af sæd sået for københavnsk rådmand til
gård og 2 møller og af hø før k.m.s befaling 1633:276

påbyder, at de, der har sået sæd med k.m.s bønder, skal føre
udbyttet til de gårde, på hvis grund den er vokset
1633:332

påbyder, at k.m.s tjenere, der har pantsat sæd eller eng
til nogen, skal føre udbyttet til de gårde, på hvis
grund det er vokset 1633:332 (jfr. 417)

kræver fæstere, der påstås at have pantsat (agre med) sæd,
dømt til at fæste på ny eller kvitte gårdene 1633:
430; fæsterne frikendt, da kun sæden pantsat, og
denne indhøstet til deres gårde 1633:521

aflyser bissekrammere omløbende med kram 1621:387

tiltaler sognefogder ang. færdiggørelse af deres parter i
broer 1625:178; 1629:392

varsler ved fuldmægtig, at sognefogderne skal fuldgøre
broer og veje 1631:281

tiltaler dem, der ikke efter k.m.s befaling har indhængt
deres bøsser i kirken 1631:53

tiltaler alle, der har været i gilde med dræbt mand
1625:13

tilkaldt i mulig drabssag (ægtemand's behandling af gravid
kone) 1631:544, 559

ridefoged (?) ved fuldmægtig fører vidner ang. drab
1626:494, 521

sagsøger tidligere herredsskriver for fogedpenge 1629:
459, 462; 1630:79

i sag, der efter slotsherrens gode behag forliges
1632:10

lader slotsskriveren se, om forarmet fæster kan udgive
ekkepenge o.a. 1625:*275

giver herredsskriver fuldmagt at få dom i restance (?)
1627:128

kræver lånekorn tilbagebetalt af fæstere 1632:123, 258
med varselmænd i gældssag mod fæster 1628:457

tilkendegiver, at smørlandgilde ydes til 24/6, hvis ikke
fæsterne skal miste gårdene 1633:273; 1634:225

påbyder, at fæstere, der har forsidet gårde, på ny skal
fæste dem 1632:224 (jfr. 1634:161)

fremkalder syn over gårde m.h.t. fæld 1621:459; 1628:
549; 1632:228; 1633:493

til sognefogder ang. færdiggørelse af deres steggærder
om k.m.s vange og haver 1625:178

ridefoged (?) på øvrigheds vegne får oplyst om lagte
humlekuler, plantede ymper og pile på k.m.s gårde
1632:147

forbyder ulovlige hunde, evt. straf 1633:275 (jfr. 1632:147)

tiltaler for ulovlig bortkørsel af hø fra ladegård 1625:246; 1626:186

om betaling af kornydelse på k.m.s vegne 1621:250

forbyder, at bøndernes kvæg kommer til Københavns befæstning ("skansen") 1633:275

forbyder krohold, evt. straf med gårdforsiddelse 1626:391; 1635:32

tiltaler for ulovligt krohold 1629:550

tiltaler karl for lejermål 1628:353 (jfr. 372)

tiltaler i sag om fødsel i dølgsmål og rette barnefader 1628:699

befaler får afhentet 1626:276, 334

aflyser ulovlige læger 1621:387 (jfr. 447)

befaler, at k.m.s bønder skal lade male på k.m.s vandmøller 1630:186

ang. tilfredsstillelse for overhørighed m.h.t. forsømmelse af jagten 1625:*125; for hjemmesiddelse fra ægt 1625:247

får (ved fuldmægtig) vidne om k.m.s skat af ødegårde 1621:138

forbyder at skifte uden i hans eller hans fuldmægtigs nærværelse 1624:89; hans manglende bevis for at skifte 1625:*212

tiltaler mand for at skifte med sine børn efter deres moder 1629:740

modtager klage over urigtig boskifteopgørelse 1629:1

får syn over skoves tilstand 1621:392; 1627:125; 1629:393; 1634:226; (ved fuldmægtig) 1621:230

får syn over skoves olden 1631:454

forbyder at drive ubrændte svin på k.m.s skove 1629:457

ang. ulovlig skovhugst 1622:234; 1625:*30; 1627:129; 1633:177

forbyder udførsel og salg af ved 1632:38

forbyder at føre ved til København til salg 1630:246; 1632:224

aflyser vedudførelse til båds eller stykkevis salg i gård 1626:361 (jfr. 393, 394)

tiltaler for ulovligt salg af ved 1629:391 (jfr. 482); 1630:162, 174; 1631:53; 1632:224; (ved fuldmægtig) 1622:37

ang. skovfogders o.a.s salg af ris m.v. 1627:94, 95 (jfr. 1632:224)

tiltaler i slagsmålssag 1625:20; m.h.t. ituslagne vinduer 1630:29 (jfr. 296), 302

tiltaler sognefogder for ikke at efterkomme hans påbud 1628:352

ang. lægdernes underhold af soldater 1624:85

fører fangen kvinde beskyldt for signeri o.a. trolddom på tinget 1622:233, 248

fremkalder for retten fanger (tyve) 1624:39 (ved fuldmægtig); 1633:483, 504

forhører i formodet tyverisag 1631:47 (jfr. 1630:509, 541), 62 (jfr. 107, 173, 181, 191, 316)

hans seddel lagt i rette, at han vil procedere sag på k.m.s vegne 1631:243, 322 (jfr. 543)

tiltaler vornede for fødested 1622:124; 1629:723;
 1632:291
 tillader fæster at udtærse rughøst af ødegård 1635:67
 ridefoged Frederik Frederiksen, tidligere slotsskriver
 (jfr. gruppe 309)
 forbyder afførsel af korn og hø af k.m.s bønders grunde
 uden tilladelse 1634:262, 268, 294; 1635:193;
 1636:325
 bekendtgør (ved tjener), at de, der har sået med k.m.s
 fæstere, skal indføre sæden på bøndernes gårde og
 have frøgæld igen 1635:274
 ang. angivelse af andres udsæd og afførsel af k.m.s fæste-
 res grund 1635:278
 tiltaler i sag om bestikkelse til graver for at udlade
 vand til sø 1634:298
 tiltaler som fuldmægtig for lensmanden vognhenter og hans
 søn for bestikkelse m.v. 1635:169, 170, 250, 283;
 1636:173, 190, 233, 249
 tager 8 mands syn om herredets landeveje og brøst derpå
 1636:264
 fremstiller drabsmand og kræver dom 1636:293, 298, 319
 (dømt)
 tiltaler i slagsmålssag (med drab) 1636:299
 fremfører fange (drabsmand) og kræver 16 mænd opnævnt
 1636:261
 tilbyder samme fange udleveret i forvaring af eftermåls-
 mænd, der afslår, hvorefter fangen selv forpligter
 sig til ikke at undvige 1636:295
 spørger, om mordbrænders hustru, indsat efter ægtefællens
 begæring, kan frigives 1634:314
 fremkalder 2 mænd, der forpligter sig til, at samme kvinde
 skal opholde sig skikkelig ved fader og broder
 1635:231
 forbyder at plukke frugt i angiven vang 1634:290
 får syn over k.m.s bønders jorder, udsæd, avl, bonitet,
 ymper m.v., ødegårdsjorder og bygningers tilstand
 1635:247 (jfr. 224)
 ønsker oplyst, til hvad pris byglandgilden afløstes
 for 1633 1635:280
 loves af fæster k.m.s landgilde betalt inden jul 1636:
 338 (jfr. 337)
 loves af fæster k.m.s havrelandgilde og ekkepenge ydet
 til jul 1636:339
 tillyser, at de, der ikke har fæstet iboende huse og
 gårde, omgående skal fæste dem 1634:296 (jfr. 291,
 297)
 fratager fæster med ringe middel brøstfældig gård 1636:117
 tiltaler for ufæstede halvgårdsparter 1635:115, 117
 tiltaler for manglende fæste af huse 1635:35, 114, 116,
 118
 tiltaler for gårdforbrydelse p.g.a. manglende fæste, byg-
 fæld og landgilderestance 1634:291 (jfr. 296), 297,
 355, 356
 tiltaler for gårdforbrydelse p.g.a. landgilderestance
 1635:202

fremkalder sognefogder med 2 mænd af hvert sogn ang. øde og forarmet gods 1636:21
 får syn m.h.t. ung fæsters egnethed til at forestå fæstegård 1637:19
 tiltaler for landgilderestancer 1635:194, 195, 196, 197; 1636:67, 119, 518
 samtykker, at fæster med gård afbrændt for 2 år siden p.g.a. armod fritages for landgilderestance 1636:118
 tiltaler kautionister for sagefaldsrestancer 1636:376, 377, 382
 får syn over bøndergods m.h.t. fæld 1636:116 (jfr. 83), 117, 332 (boligs bygning), 515, 517 (?); 1637:12, 19, 73
 får syn over bygfæld, korn og hø på boligerne, andres udsæd på jorderne med høslet samt afførsel 1634:323
 får syn over brøst på gård og enkens besætning i forbindelse med skifte 1637:12, 73
 får syn over k.m.s møller ved overgang til selv at vedligeholde bygninger og mølleværk 1635:126 (n.)
 får løfte af aftægtsnyder m.h.t. huses vedligeholdelse 1634:289; 1636:332
 indkalder bys bomænd ang. 8 synsmænds påkrævelse m.h.t. agre, enge og gårder 1635:300, 345
 er nærværende ved synsmænds udmeldelse til rebning 1636:65 (jfr. 199)
 advarer på slotsherrens vegne sognefogder med sognemænd at lukke gårder og opkaste grøfter om k.m.s vange inden 1/5 1636:232
 tager syn ved 8 mænd om lukke og hegn om alle k.m.s vange er lovligt 1636:264
 får afsigt over ulovlige gårder m.v. 1635:272 (ved tjener), 279
 kræver nykastet dige og grøft tilkastet og slettet 1636:236
 aflyser ulovlige hunde 1636:232
 tiltaler for ulovligt krohold 1635:32, 114
 aflyser alle ikke af øvrigheden forordnede kroer 1635:152a; 1636:257
 spørger om lejermålsbøders betaling 1635:152
 gør forbud på tjenestekarls korn i anledning af lejermål 1636:432
 fremkalder beligget kvinde på tinget for at få barnefader oplyst 1636:362 (jfr. 387)
 fremfører kvinde anholdt efter fødsel i dølgsmål 1635:245, 249, 262
 tiltaler fange (utugtig tårngemmer i Blåtårn) 1636:512, 553; 1637:1, 8; får ham dømt til henrettelse ved sværd 1637:85
 tiltaler fæstere for overhørighed 1636:237, 247, 297
 tiltaler fæstere for udeblivelse (overhørighed) med ægter 1636:253
 opkræver syn over skove 1635:272
 aflyser sankning og hugning af brænde i skove uden skovfogdernes tilladelse 1636:258
 forbyder at flå bark af grene og hugge små eller store grene af træer 1634:288

tiltaler ang. ulovlig skovhugst 1635:31, 272; 1636:2, 22, 23, 260
fremstiller skovtyv og får ham dømt 1636:343
tiltaler for ulovligt vedsalg 1636:22, 260
adværer tingmænd at tilsige skovfogder m.h.t. fortegnelse over falden skov 1636:433
indskærper, at udvist bygningstømmer skal savskæres, ikke udflækkes 1636:169
indskærper, at udvist bygningstømmer ikke må afhændes 1636:169
fordrer, at anfordring om fornøden gærdsel eller bygnings-tømmer skal gøres med det første 1636:4, 20 (jfr. 81)
indskærper, at ingen efter 1/5 må hugge noget grønt i k.m.s skove 1636:81
indskærper, at alle Ibstrups bønder skal hente fornøden gærdsel i skov til Ibstrup 1636:82 (jfr. 210)
får syn over skoves olden 1634:332, 357; 1635:299, 323; 1636:359, 375
spørger nogle fæstere ang. deres svin på olden 1634:468
tiltaler i slagsmålssager 1636:3, 418 (jfr. 384); 1637:31 (jfr. 1636:505, 541)
forespørger om fæsters borgen for trusler mod foged på Ibstrup 1636:342
opfordrer til at indgive evt. klager over skatteansættelse og om uformuenhed 1634:345
tager syn over gods i fangers bo 1635:251
er optaget af soldaters udskrivning 1636:283
tiltaler m.h.t. kaution for udebleven soldat 1636:431
påbyder, at syge (skabede) øg og heste skal holdes fra marken o.a. naboers kvæg 1636:235
bevilger tryglebrev til syg for Københavns len 1635:248
stævner m.h.t. ulovlig omgang med tyvegods 1634:354
udspørger m.h.t. ærerørige ord (tyveribeskyldninger) 1635:203, 216
oplyser 3 genstande (tyvekoster) 1636:248 (jfr. 252)
befaler at holde frarømte (stjålne) heste og vogn tilstede indtil videre 1636:346 (jfr. 389)
henstiller på bestjålet fæsters vegne, at hidtil uberygtet tyv kun straffes i jern på Bremerholm nogle år, da tyveriet ringe 1635:292
skaffer i Ringsted karl at vogte fange 1636:513 (jfr. 123); afhører vidner ang. fangens undvigelse 1636:513
tiltaler vornede for fødested 1634:467; 1635:119, 149 (jfr. 150); 1636:57, 246, 318

Frederiksborg len

tidl. ridefoged i privat søgsmål (gældssag) ved fuldmægtig 1632:419
ridefoged (Jens Jensen) tiltaler personer flyttet fra hans len til herredet ang. boslod og kaution for børnegods 1635:97

liggere o.a. tjenere på Københavns slot:

anvendtes af ridefogder, især Knud Jørgensen, o.a. som fuldmægtige (delefogder) på tinge:

unavngivne

slotsliggere ikke med ved sognefogeds pantning for overhørighed ved hoveri 1633:564
 ligger og udskrivning af langægtsvogne 1633:483
 en af liggerne sætter fæstere til at lukke gårder for ladegårdsmarken 1633:133

Niels Jørgensen (endnu omtalt 1632):
 begærer skudsmål 1626:146 (jfr. 193)
 tiltaler på kongens, øvrigheds eller herskabs vegne uden sags angivelse 1625:377; 1627:39, 92, 263; 1629:140
 tiltaler herredsskriver m.h.t. overfald på kvinde 1627:349
 tiltaler herredsskriver, der skal være i kgl. nåde og unåde, ang. udlevering af tingbog og skiftebog 1627:348 (jfr. 1628:4, 92, 1629:161)
 tiltaler herredsskriver ang. forsidelse af gård p.g.a. landgilderestance 1632:257, 272
 forbyder afførsel 1628:293
 tiltaler i drabssager 1625:57, 82, 147, 229, 310; 1626:167 (jfr. 193), 251; 1627:38, 264
 begærer dom mellem lensmand og personer, der ikke anholdt drabsmand 1627:345 (jfr. 423b)
 ang. forfærdigelse af broer i herredet 1627:198
 påtaler gårdes brøstfældighed 1626:449; 1628:666
 tiltaler for forfaldne huse 1627:184 (jfr. 92), 224, 285-86
 tiltaler person for skyld til kirke 1628:556
 tiltaler for hundes drab på k.m.s får 1628:130, 162, 254
 tiltaler i hærværksag 1627:245
 tiltaler for kaution for løsladt fange 1627:340
 tiltaler ang. ulovlige kroer 1625:51, 148; 1626:297; 1627:198, 347; 1628:175
 tiltaler i lejermålsag 1628:161, 174, 260, 372, 558; ang. fødsel i dølgsmål 1628:673
 tiltaler for overhørighed (hjemmesiddelse) 1625:376; 1626:296; 1627:23
 i skiftesager 1627:223, 316; 1629:1; 1631:241; får lagen ved beskrivelse af bo 1631:241
 opkræver 8 synsmænd over skov m.h.t. hugst 1628:356 (jfr. 403)
 tiltaler ang. (ulovligt) brænde 1629:183
 får afsigt af synsmænd over olden 1627:265
 ang. udtalelse om ubrændte svin (på olden) 1625:405
 tiltaler i sager om slagsmål og overfald 1625:354, 378 (jfr. 380); 1627:25, 247, 312; 1628:217; 1629:107, 181, 216
 tiltaler (på slotsfogdens vegne) for beløb efter testamentsbrev 1626:451
 får 8 mænds syn ang. toftejord 1628:327
 lyser, at sognefogder skal opgive fæsteres overpløjning af k.m.s alfarveje 1627:197
 ang. indbetaling af voldmesterpenge 1628:275; 1629:88
 tiltaler i vornedskabssag 1628:557, 592
 lyser om at sætte ymper, pile og humlekuler 1627:198

Niels Jørgensen i sager for kgl. tjenere, fæstere m.v.:
 i gældssag på underskrivers vegne 1628:634; 1629:75;
 på tårngemmers vegne 1628:594; på andres vegne
 1627:424; 1628:279, 280, 511; på tjenestepiges
 vegne ang. tjenesteløn 1629:219; på badskærers
 vegne 1628:277, 278, 551

på arvtagers vegne i Nibe 1628:703

på sognepræsts vegne ang. bymænds kvægs skade på hø
 1629:87; ang. ulovlig skovhugst 1625:149

på fæsters vegne i slagsmålssag 1629:35

på fæsters vegne i æressag 1628:326

andre liggere eller tjenere o.a. som fuldmægtige i ride-
 foged Knud Jørgensens tid:

Anders Rasmussen, uvis stilling, på ridefogeds vegne frem-
 stiller fange udbrudt fra Bremerholm, påny tyv
 1624:39

samme på øvrigheds vegne fører vidner ang. drab 1626:494,
 521

samme på k.m.s vegne om opkastning og vedligeholdelse af
 grøfter 1629:306

samme på k.m.s vegne forbyder afførsel af hø eller korn
 af k.m.s tjeneres grunde uden øvrigheds forlov 1629:
 306

samme på k.m.s vegne forbyder salg af øksne og kvæg før
 slotsherrens besigtigelse 1629:306

Christoffer Hansen, landstingsrider, får på ridefogeds
 vegne vidne om ødegård m.h.t. skat 1621:138

samme for ridefoged får 16 mandssyn over skovene 1621:230

samme på ridefogeds vegne ang. salg af ved 1622:37

samme på slotsskrivers vegne får tingsvidne om øde og af-
 brudte gårde 1621:138, 222, 299

Christen Mortensen, ligger, sagsøger (privat ?) for såning
 af rug 1630:316

Gregers Hansen, uvis stilling, for ridefoged, indskærper,
 at sognefogder skal fuldfærdiggøre broer og veje
 1631:281

Hans Jørgensen, ridefogeds visse bud, ang. forsidelse af
 gård 1634:161

Hans Lauridsen tiltaler for slotsfoged i lejermålssag
 1633:96

Hans Nielsen, ligger, fremfører for retten fanger 1633:526
 samme i gældssag 1631:481

varsler med anden ligger rådmand i København 1633:272

Laurids Olsen, underligger, efterforsker på øvrigheds be-
 faling fanges udsagn ang. erhvervelse af kvie
 1630:419

Peder Smed, underligger, fremstiller person uden pas
 1630:387

varsler med anden ligger rådmand i København 1633:272

Søren Nielsen, underligger, forbyder på øvrigheds vegne
afførsel af sæd, sået med k.m.s bønder, uden minde
1629:268a

fraværende på tinget som fuldmægtig for ridefoged 1627:
128

liggere som fuldmægtige o.l. i ridefoged Frederik Frede-
riksens tid:

Broder Nielsen, ridefogeds tjener, fremkalder syn over
strid om (ulovlige) gærder 1635:272, 279
samme for ridefoged bekendtgør, at de, der har sået med
k.m.s fæstere, skal indføre sæd på bøndernes boliger
og have frøgæld igen 1635:274

Claus Clausen, ligger, fremkaldes af ridefoged at vidne
om utugtig tårngemmer 1636:558 (jfr. 512)

andre liggere anvendt som varselsmænd og vidner, især over
for fanger på slottet 1635:169, 245, 249, 250;
1636:512; 1637:85

toldere:

Køge: tolder 1627:196

472. kgl. embedsmænd, centrale

herredage, afholdelse i København forkyndt 1637:28
herredage, evt. appel fra landstinget hertil 1628:160
Københavns slots øvrighed 1629:577
kansler Christian Friis, se lensmænd (gruppe 471)
rigshofmester Frantz Rantzau 1635:283
rentemester Jørgen Vind, (hans tjener) 1632:170 (n.),
230; (hans tjenestepige) 1636:456
renteskriver 1622:201
øverste sekretær i Kancelliet Iver Vind, (hans tjener)
1632:249

473. kongen som øverste myndighed (jfr. 11)

kristen øvrighed, se gruppe 500
øvrighed, forsvarer for Gud og 1622:232
øvrighed, indstille forseelse til Gud og 1636:558 (jfr.
512)
utroskab mod kongen i sin bestilling udvist af utugtig
tårngemmer 1637:85
kgl. befaling i missive, at liggere o.a. kgl. tjenere
lønnet af slottet skal svare til herredstinget
1635:250 (jfr. 170, 282)
overfalden beder om, at ridefogden på kongens vegne vil
tale på sagen 1636:299 (s. 72)
person føres i rette på k.m.s vegne af sognefoged tiltalt
for tyveri 1630:509 (jfr. 541), 561
ridefogeds skriftlige meddelelse, at han vil være nævnte
sognefogeds "mand" og procedere på k.m.s vegne
1631:243 (jfr. 543)
karl fængsligen anholdt af k.m. 1631:543

øvrighedens og k.m.s rettighed uforkrænket ved salg af
 hus 1636:345
 ridefoged gør k.m.s forbud m.h.t. afførsel 1631:306;
 1633:276; 1634:262; m.h.t. grenes afhugning i
 skove 1634:288
 fromme øvrigheds eventuelle benådning af k.m.s jern 1625:
 *123
 gunstige høje øvrigheds eventuelle benådning af k.m.s jern
 1633:572
 dødsdømt benådet af øvrigheden med k.m.s jern på Bremer-
 holm 1624:39
 højøvrigheds benådning af dødsdømt med 3/4 år i kongens
 jern på Holmen, hvorefter landsforvisning 1625:130
 tyv dødsdømt, men formentlig sindssyg, evt. benådning af
 højøvrighed 1625:146
 tyv dødsdømt, menige herredsmænd vil ikke "bede" for ham,
 men hjælpe til, at han står sin ret for sine gernin-
 ger, henviser til evt. benådning af øvrigheden
 1628:291
 dødsdømte tyve eventuelt at benådes af øvrigheden 1628:
 511; 1630:454; 1635:167 (?)
 gunstig højøvrighed eventuelt at benåde dødsdømt drabsmand
 1627:60
 høje øvrigheds benådning af dødsdømt drabsmand med 1 års
 fængsel 1628:157
 øvrigheden overlades af rejse eventuel drabssag for ægte-
 mands behandling af gravid kone 1631:544
 vognhenter anklages af ridefoged på lensmands vegne for
 som utro mand mod k.m. at have forbrudt sit liv
 1636:283; dømmes til 15 år i k.m.s jern på Bremer-
 holm 1636:249
 vognhenterens søn dømmes for livstid i k.m.s jern og sendes
 med k.m.s missive til Bohus i Norge 1636:249
 ridefoged på k.m.s vegne fremfører på tinget kvinde, der
 har født i dølgsmål, og som begærer af den gunstige
 øvrighed benådning og ikke strengeste ret; dømt til
 døden ved sværd, hvis øvrigheden ikke vil benåde
 1635:245, 249, 262
 efter øvrigheds benådning og gunstige bevilling dømmes
 kvindelig tyv til kagstrygning og landsforvisning
 1634:318
 gunstig øvrighed tillader fanges frigivelse af tugthuset
 for en tid mod 2 mænds forpligt 1635:231
 gunstige øvrighed vil benåde forarmede for bøder i forbin-
 delse med drab under majgilde 1627:423b
 husbonds vilje, at der skal sværges om armod hos folk,
 der er skrevet i skat 1628:235
 ridefoged beskikker ny herredsfoged på øvrigheds og kon-
 gens vegne 1632:9
 k.m.s nådigste befaling ang. syn over k.m.s bønders jorder,
 udsæd og avl m.v. 1635:224 (jfr. 247)
 rebning af bymark ikke uden øvrigheds befaling 1635:285
 (n.) (jfr. 300, 345)
 kgl. missive om rebning af bys jorder 1636:199 (jfr. 10,
 65)
 kgl. proklama vedr. landsdommers domme 1628:160

gård og mølle forundt efter k.m.s brev 1635:153 (n.)
 k.m.s brev på (tidligere) herredsfogedgård 1632:257
 k.m.s missive til lensmand på Kronborg om persons boslod
 1635:97 (n.)
 k.m.s missive om soldaters udeblivelse fra mønstringsplads
 1636:431
 k.m. lader ødegårde opbygge 1636:21 (jfr. 1627:123)
 klage til øvrigheden over opstemning af vand 1634:298
 øvrigheds bevilling nødvendig ved højere opstøvning af
 møllevand end før 1634:312
 øvrighed på Holmen tilsiger k.m.s tømmermand at færdiggøre
 krudtmølle 1628:495
 herredsskriver dømt i øvrigheds nåde og unåde 1627:348
 øvrigheds befaling ikke agtet 1630:164
 penge for panter oppebåret af bønder ikke ført k.m. til
 regnskab af vognhenter 1635:250, 283
 kongens befaling før afførsel af gård og 2 møller tilladt
 1633:276
 husbonds eventuelle benådning i 3 mk.-sager 1626:124
 kongesager (husbondssager) uden for forlig 1625:*173;
 1626:690; 1627:425; 1628:362; 1629:107, 181;
 1630:302; 1633:172; 1634:524; 1635:34, 246;
 1637:110
 øvrighedens sag uforkrænket i alle måder 1635:127; ikke
 omfattet af forlig 1634:39
 bøder til kongen 1625:*247, 147 (jfr. 310); 1626:353,
 433, 466; 1627:25, 159, 270; 1628:60; 1629:328;
 1635:32, 152; 1636:434; 1637:31
 høje øvrighed bevilger sognepræst vidnesbyrd ang. landsbys
 nedlæggelse 1630:178 (n.)
 k.m.s befaling at hænge bøsser ind i kirken 1631:53
 kroer bevilgede af øvrigheden 1635:152a; 1636:257
 deltagelse efter øvrigheds befaling i ransagning efter
 tyvekoster 1630:541 (jfr. 1631:47); 1631:213 (jfr.
 191)
 øvrigheds befaling om arrest for børnepenge 1629:326
 ved forligsbrud straf af øvrighed 1636:200
 øvrigheds tilladelse nødvendig, hvis karle rejser fra
 lenet 1635:150
 gunstige øvrighed forskåner ikke længere vored for at
 antage gård 1634:467
 øvrighed forelægger tidligere fæster af ødegård igen at
 antage en sådan, medmindre han bliver anderledes be-
 nådet derfor 1629:723
 stille øvrighed tilfreds eller tage ved øde gård 1628:
 557
 af øvrighed tvunget at flytte fra gård under Vartov til
 k.m.s ødegård 1631:180
 ridefoged at stilles tilfreds på k.m.s vegne 1625:84,
 248
 slotsherren at tilfredsstilles på kongens vegne 1626:184
 skatteopkrævere, der ikke har indbetalt skat rettidigt,
 anklages som k.m.s utro mænd 1631:274, 275
 være i kongens forfald 1626:32
 person lagde sit faldsmål til kongen 1626:191
 halv boslod forbrudt formedelst lejermål 1629:470

k.m.s kald og varsel 1630:164
 k.m.s forbud gjort af herredsfoged 1628:550
 ubrændte svin i k.m.s skove forbrudt til k.m. 1629:
 457 (n.)
 ridefoged begærer dom på k.m.s og slotsherrens vegne i
 sag om formodet pantsættelse af agerjord 1633:521

474. kongelige skatter

skat, skrevet heri 1625:136; 1626:316; 1627:475;
 1628:235, 236, 317, 332; 1629:669, 741; 1630:457,
 504, 514, 515, 573, 574; 1632:286, 322, 340;
 1633:351; 1634:345
 person skrevet i skat to steder 1632:81
 mænd bor ikke, hvor de er skrevet i skat 1626:652;
 1629:626, 669
 skat ikke at få af bortløben fæster eller hans kvinde,
 der intet ejer 1632:81
 fuld skat, tjenestekarl skrevet herfor, men ikke før
 (rask) 1630:458
 fæstere skrevet i skat for karle eller drenge, de ikke
 har 1625:136; 1628:317; 1629:153, 741; 1630:574
 fæstere skrevet i skat for bortløbne drenge eller karle,
 der intet havde at give til skat 1628:332, 363,
 364; 1629:278
 søn er karl og skrevet for skat 1630:574
 søn skrevet for skat, tjener ikke løn, da ikke god at
 køre en plov eller en vogn 1630:573
 fæster har taget lille dreng til sig for Guds skyld, gi-
 ver ham føden, men skrevet i skat for ham 1630:574
 skat til martini 1630 1631:16
 skat til michaelis 1632 1633:14; til michaelis 1634 1634:345
 pengeskat til martini 1630 1631:274 (n.)
 pengeskat og madskat 1630 1631:275
 brødskat 1629:254
 madskat 1631:403; 1632:80
 skat til tyske soldaters betaling 1625 1626:68
 skat til Københavns befæstning 1628:235 (n.)
 voldmesterpenge 1628:276, 443; 1629:88, 109
 restance af madskat, dom for betaling, evt. udvurdering
 1631:403 (jfr. 382)
 skat og voldmesterpenge, panter herfor krævet indløste
 1628:443
 skat af husmænd og ungkarle endnu ikke modtaget af alle
 1631:274
 skattefritagelser for forarmede, der ikke kan udgive skat
 1627:188, 475; 1628:235, 236, 251, 252, 258, 261,
 262, 265, 275, 286, 287, 288, 318, 382; 1629:268b,
 621, 622, 623, 626, (682), 731, 741, 758; 1630:
 450, 457, 479, 480, 492, 493, 504, 514, 515, 516,
 517, 554, 581; 1631:16; 1632:80, 286, 322, 340;
 1633:14, 351
 forarmet dreng har intet at give skat af 1629:741

enke med 2 børn kan ikke bringe skat til veje for armod
 1630:457
 krøblinge og vanføre kan ikke give skat 1629:741, 758;
 1630:450
 syg dreng (med sønderbrudt ben, 16 år) kan ikke give skat
 1628:286
 fattig mand har i år vedtaget ødegård, kan ikke udgive
 skat 1630:581
 husbonds (lensmands ?) vilje, at der skal sværges om armod
 hos personer, der ikke kan svare skat 1628:235
 forarmede skal besvære sig til øvrighed, om skat ikke kan
 udgives 1634:345
 gårde, afbrudte, skat svares ikke heraf 1621:221
 gårde, øde, ingen udgiver skat deraf 1621:138, 222, 299;
 1629:626, 668; 1630:493; 1633:14
 gårde, øde, skrevet i skat 1626:316
 huse, øde, ingen skat heraf 1621:668, 669, 741
 huse, øde, skrevet i skat 1630:474
 ildebrand, skat kan ikke udgives på grund heraf 1633:351
 skat, indkrævning heraf 1628:258, 261; 1629:427; 1635:
 35; 1636:448
 beskatning ens for gårde af ulige størrelse 1629:239
 lægdsmand for skatteudskrivning 1624:10, 24, 29; 1629:
 669 (får tingsvidne); 1630:508; 1636:448
 lægdsmand modtager skat 1624:29; leverer ikke k.m.s
 skat fra sig 1631:274; 1636:448
 alle lægdsmand i herredet varsles for skat, der nu skal
 udgives 1628:668
 lægdsmand (?) opkræver voldmesterpenge, men afregner ikke
 i lovlig tid 1629:88
 lægdsmedler for skat 1624:10, 17, 24, 29; 1630:508
 lægdsmedler, personer urigtigt indført heri 1624:10, 17,
 24, 29
 lægdsmeddel, øde huse skrevet heri 1630:508
 skatte Korn, herredets, leveres til tolder i Køge 1627:
 196

475. kongelige forordninger og bevillinger (jfr. 11, 60)

love, recesser, forordninger, håndfæstninger m.v., se
 gruppe 60
 kgl. proklama vedr. klager over afdød landsdommers domme
 1628:160
 kgl. brev om rebning af bys jorder 1636:65 (jfr. 199)
 kgl. brev om værneting for liggere o.a. kgl. tjenere,
 der tager løn af slottet 1635:250
 kgl. brev af 1623 om arvefæste 1635:96
 kirkeordinans af 1539 1626:275 (n.), 356; 1629:743 (n);
 1631:642
 ægteskabsordinans af 1582 1632:154

MILITÆRVÆSEN 480 - 499480. bondesoldater

1626:633; 1628:673; 1631:482
 soldat, se også tilnavnereg.
 vagt, stå på 1628:610
 ringe på vagt 1632:165
 vagt om natten 1628:271
 kongens vagt, forsømmelse heraf 1627:282
 mønstring, komme herfra 1628:357

481. soldaterhold

soldaterhold 1624:85
 udskrivning af soldater 1628:238 (?); 1636:283 (n.)
 soldater udeblevet fra mønstring sendes til straf på
 Bremerholm 1636:431
 soldaterpenge (løn til soldater), restancer hermed
 1628:585; 1635:449
 årsbøsseskytter (artillerister lejet for eet år)
 1633:330
 årsknægte (soldater lejet for eet år) 1633:316

482. lægdsmand og soldaterlægdsvæsen

lægdsmand skal underholde deres soldater og tage dem i
 tjeneste 1624:85 (jfr. 1626:633)
 lægdsmedler (med 9 eller 10 mænd) ang. underhold af soldat
 1624:85

483. soldaterudrustning (jfr. 640 ff.)

kongens gevær, leveret fra sig 1626:32
 rustvogne 1630:562a (her ?)

484. officerer

officer som tilnavn, se tilnavnereg.
 oberster (øverster) 1636:431 (n.)
 kaptajner 1621:158, 159, 160, 186, 191, 227; 1631:482;
 1634:205; 1635:239, 268
 løjtnant som tilnavn, se tilnavnereg.

485. militære bygninger, befæstningsarbejder o.l.

mønstringspladser 1636:431
 "skansen" (befæstningsværk) ved København 1633:275 (n.)

KIRKELIGE FORHOLD (MED SOGNET) 500 - 519

(jfr. 13, 60, 71, 74, 560-562)

500. kristelig øvrighed

Gud og den kristne høje øvrighed 1637:85
 kristen øvrighed 1634:344
 Gud og øvrighed, forsvare for 1622:232
 Gud og øvrigheden, indstille forseelse til 1636:558
 (jfr. 512)
 Guds eller verdslige love 1637:85
 Guds eller nogen verdslige love eller retter 1636:249
 Kirkens forsvær 1625:*58
 kirkeordinansen 1626:275 (n.), 356; 1629:743 (n.);
 1631:642

501. sognet og sognemænd, sognefogder, menigheden

sognestævner, skudsmål søgt her 1625:*316, 401; 1630:
 398
 sognestævner, ang. indløsning af pant 1629:191; ang.
 varsel om restancer 1629:531
 sognestævne, tyvsag givet person 1630:161
 sognestævne, skyde sit skudsmål, uden at få det p.g.a.
 en del personers udeblivelse 1630:237
 sognestævner, sognefogder tilsiger her k.m.s fæstere til
 hoveri 1636:253
 tingmænd forkynder på sognestævner offentligt om fremsæt-
 telse af evt. klager over slotsskriver 1629:304;
 over lensmand 1632:148
 tingmænd forkynder på sognestævne om indløsning af panter
 taget af foged 1633:37; om fæste af gårde og huse
 1634:296 (n.); om vidnesbyrd ang. en død, hjemført
 person 1636:292 (jfr. 262)
 menige sognemænds pligt at ringe fredsklokke 1625:*58;
 pligt at deltage i broarbejde 1626:463
 menige sognemænd forpagter olden i visse skove og forbyder
 andre at inddrive svin derpå 1632:369 (jfr. 400)
 menige sognemænd m.h.t. skudsmål på sognestævner (jfr.
 ovf.) 1629:304; 1632:148
 menige sognefolk på sognestævne giver tingmænd godt skuds-
 mål for person i sognet 1630:398
 alle sognemænd enhver særdeles, fattig og rig, uden alene
 sognepræsten, varslet, ang. skudsmål på herredsting
 1631:543
 sognemænd tiltales i sager om gærder om ladegårdsmarken
 1631:408, 462; 1636:232
 sognemænd i landsby, tjenere til Ibstrup, tiltales for
 ulovlig bortførsel af hø 1629:368
 sognemænd med sognefogderne at stå til rette for påbudt
 bro- og vejarbejde 1631:281
 sognefolk (en del) med sognefoged panter fæller for over-
 hørrighed 1634:205
 enhver k.m.s bomand i sogn at fremføre gærdsel 1636:210

sognefogder:

ofte fremgår det kun af navnene, at det er sådanne, der er i funktion, se derom hovedreg., hvor det oftest er anført, hvem der er sognefoged

- sognefoged at møde på Københavns slot, måske om skatte-korn 1627:196
- menige sognefogder at møde sst. og levere resterende voldmesterpenge på skriverstuen 1628:275
- sognefogder tiltales af ridefoged for ikke at have efterkommet hans påbud på k.m.s vegne 1628:352
- sognefogder ang. færdiggørelse af broer 1625:178; 1629:392; 1631:281
- sognefoged m.fl. sognefolk panter for overhørighed med broarbejde 1634:205 (n.)
- sognefogder skal antaste bissekræmmere og føre dem til Københavns slot 1621:387
- sognefogder at erfare om bønders forbedring af fæld på gårde 1626:449
- sognefogeds pligt at genopføre gadehuse nedfaldne i hans sogn p.g.a. hans forsømmelse 1627:224 (jfr. 92, 184), 285-286
- sognefoged advarer beboer af hus at fæste det 1635:35
- sognefogder underrettes af tingmænd om, at de, der ikke har fæstet gårde og huse, omgående skal gøre det 1634:296
- samme ang. færdiggørelse af steggærder om k.m.s vange og haver 1625:178
- sognefogder med deres sognemænd advaret at lukke gærder m.v. om k.m.s vange inden 1/5 1636:232
- sognefogder med bønder sammen med fogden på Ibstrup ved fordeling af gærder om dyrehaven 1636:287, 315 (jfr. 301, 324)
- sognefogder at udvise gærdeparter til vedligeholdelse 1628:548
- samme tilsiger fæstere til hovarbejde 1636:247, 297
- sognefoged efter husbonds befaling panter for overhørighed hos Vartov-tjenere ved hoveri 1633:564
- sognefogder tilsiger på sognestævne ang. afhentning af udsædskorn til ødegård 1636:253
- sognefogder med vurderingsmænd at udvurdere for restancer (k.m.s landgilde og ekkepenge) 1629:289
- sognefoged indstævner for landgilderestancer 1636:451, 453
- sognefogder som kautionister for dem underlagte fæsteres landgilderestancer sagsøges derfor af afdød slots-skrivers fuldmægtig 1632:47, 48 (jfr. 94); dømt at følge sagsøger i skyldige bønders bo eller selv betale 1632:150; sognefogeds eftermand dømt at følge sagsøger i sådanne boer og skaffe udlæg efter for-mandens løfte 1633:190
- sognefogder lader vidne om uerholdelige restancer (landgilde, ekkepenge) 1629:291a; 1630:382; 1631:246, 290
- sognefoged ikke mødt på tinge ved vidneafgivelse om landgilderestance 1631:246
- sognefoged med skriver på Københavns slot får vidner ang. uerholdelige restancer 1628:302 (jfr. 303, 305)

sognefogder til slotsskriver med 2 dannemænd at vidne for hvert sogn om uerholdelige restancer 1634:224 (n.) samme med 2 mænd af hvert sogn efter slotsskrivers, resp. ridefogeds fremkald at vidne om øde og forarmet gods 1632:200; 1636:21

samme ang. udvurdering for landgilderestancer 1632:200 sognefogder vidner om den udtærskede bygs kvalitet og pris 1631:58

samme skal føre ulovlige læger til Københavns slot 1621:387

sognefoged lader ransage på k.m.s vegne 1631:213 (jfr. 1630:541, 1631:47, 191, 221, 316, 322); lader mistænkt sætte i Blåtårn 1631:243, 543

sognefoged at ledsage 4 mænd ved syn på markskader 1628:412

sognefogders tilkendegivelse vedr. forarmedes manglende skatteevne 1628:287, 288; 1629:758; 1631:16; 1633:282; om manglende skat af ødegårde 1630:181

sognefogeds seddel, at person bor i by og giver hold og skat som husmand 1630:398

sognefoged på k.m.s vegne lader afholde registrering i skifte 1634:278 (n.)

sognefoged med 2 andre mænd vurderingsmænd ved arveskifte 1633:324

sognefogder skal efter ridefogeds påbud oplyse om sæd hos andre og påse under strafansvar, at afførsel ikke sker 1622:224

sognefoged udlægger kirketiende for andre 1636:51 (n.)

sognefogder ang. at fuldgøre alle veje i herredet 1631:281; at oplyse om overpløjning af alfarveje 1627:197

samme at skaffe vogne til befordring for slottets folk 1625:354

samme at pantes ved bøndernes uvillighed med at stille vogne til ægter 1635:283 (s. 230)

sognefoged tillige skovfoged 1634:468

sognefogder også nævnt f.eks. 1627:150; 1628:385; 1629:251, 539, 703-704, 769 (fogder der i byen); 1630:164, 492

folk i nedlagt landsby gik (søgte) til angiven sognekirke 1630:178

502. kirkegang og kirketider

kirkegang til eller fra 1628:130, 162; 1630:168; 1636:384, 419, 505 (jfr. 541); søndag 1629:182; 1630:100, 121

kirke, ikke være i 1630:100

kirkegang 3. bededag 1628:162 (jfr. 130)

udkalde person af kirke 1626:424

søndag under prædiken 1628:321

prædiken 3. juledag 1630:100; Helligtrekongersdag 1632:156; 2. påskedag 1630:168; bededage 1629:744; 1636:419 (jfr. 384)

prædiken endt (ude) 1628:130, 162; 1630:100, 135, 168; 1636:419

503. kirkelige embedsmænd (jfr. 13)

Peder Jensen Vinstrup, Sjællands bisp 1591-1614, ifølge tingsvidne af 1595 varslet i sag om gærder 1632:259
 Hans Povlsen Resen, Sjællands bisp 1615-38, ved fuldmægtig i gældssager mod fæstere eller tiendeydere 1621:59, 61; 1625:*305, 389; 1626:103, 164, 198, 212, 235, 430, 712; 1627:72, 130, 153, 432; 1629:99, 151, 486 (?), 573, 628, 697; 1630:219, 220, 264, 411; 1631:41, 502 (?); 1632:222, 231, 271; 1633:26, 142, 251; 1634:206, 359, 382, 414, 416, 430; ved fuldmægtig (Universitetets ridefoged) 1637:3, 9, 29, 30, 33, 90, 92, 109; ved fuldmægtig i lejermålssag 1632:154

Resens 2. hustru Anna Eisenberg ved fuldmægtig i gældssager 1631:366 (n.), 575, 597; 1632:65; 1633:45, 153a (udlån (?) af korn), 232; 1634:43; 1637:3, 9
 bispens tiendekorn leveret til købmand 1637:9, 33, 109
 bispens bog (over tiender (?)) krævet fremlagt i retten 1637:30

fæster beskylder over for bispens person for tyveri 1630:161 (jfr. 168, 188)

bispens ved fuldmægtig beskylder tidligere fæster af klokkerhus for forringelse af dette 1631:586; 1632:242, 261, 269, 334, 420

beligget kvinde hos bispens 1635:89

bispens fuldmægtig ønsker procesomkostninger i tiendestrid betalt 1637:30

degne til sogne:

Hans Olsen, Gladsakse, gældssag 1629:22 (jfr. 1635:394)
 Mads Lauridsen, skolemester, 1630:477 og 530 kaldt degn; fange benægter på forespørgsel at have fået skrevet pas eller andet af ham 1631:204; sagsøger for ydelse af annest 1629:76

degn, ingen bosiddende i sogn 1625:*58, *73

degne, afgifter til sådanne, se gruppe 510

Jfr. også klokkere ndf.

gravere på kirkegårde:

på Nikolaj kirkegård i København 1631:640
 i Graverhuset uden Nørreport (kirkegårdsgraver ?) 1632:165, 182

kirkeværger:

intet at bemærke m.h.t. salg af gammel ligsten 1629:777
 kirkeværgen at sætte en til de fattige og husarme given kapital på rente, med årlig uddeling og regnskabsaflæggelse 1634:89

værgen til Vor Frue kirke, København, se hovedreg, København under Niels Jensen Brun

klokkere:

i København, nævnt 1632:165

i Brønshøj 1628:635; fuldmægtig for Oluf Vind i gældssag 1628:636

hus, hvis fæster ringer aften og morgen og holder kirken ren 1632:261; m.h.t. strid om klokkerhuset, se under bispen ovf.
klokkerdrengene 1632:165

provster:

præst at indstævnes for provst 1625:*247

præster i København:

- Baltasar Nielsen, øverste kapellan, Vor Frue Kirke, stævner i gældssager 1631:466; 1633:89; 1637:58
Jens Dinesen Jersin, sognepræst, Vor Frue Kirke, senere bisp i Ribe, gældssager ved fuldmægtig 1627:303; 1628:384 (n.); 1629:427; 1630:566; ang. kaution for gårdfæstning 1628:404; ang. tiende 1628:727
Johan (Hans) Borchardsen, sognepræst, Vor Frue Kirke 1629-35, senere bisp i Ribe, gældssager mod bønder ved fuldmægtig, delvis tiende 1632:276; 1633:119, 155, 155a, 192; 1636:136, 166, 167; opbyder pant 1637:2
Laurids Mortensen, sognepræst, Nikolaj Kirke, brev ang. tiende af hans del af Præsteholmen 1634:430; tiltaler i gældssager 1632:118; 1636:166, 167 (jfr. 545)
Niels Poulsen Schandorph, sognepræst, Vor Frue Kirke 1635-45, har afslået korn leveret i København 1636:557; stævner for restancer 1636:445, 556, 557
Oluf Vind, sognepræst, Helligåndskirken, tiltaler ved fuldmægtig for afgift af jordstykke 1628:636 (n.) (jfr. 1629:149)
Peder Schjelderup, sognepræst, Vor Frue Kirke, stævner i gældssager 1621:395, 452 (n.), 471; 1625:*303
Thomas Sørensen, kapellan, Vor Frue Kirke, på præsternes vegne dér forbud mod afførsel fra Bispeholmen 1626:404

sognepræster uden for København:

- Alexis Henningsen, sognepræst, Ferslev (Horns hrd.), o. 1625-45, varsler foged for ældre bygydelse efter kapitelskøb 1629:80, 93
Christen Mikkelsen Thisted, sognepræst, Rødovre, 1619-34, får vidne ang. nedlagt landsbys tilhørsforhold 1630:178; får syn om 2 huses tilhørsforhold 1621:574; får afkald efter skifte 1634:199; skrivelser vedr. forarmede 1628:265; 1630:382, 457, 554; kautionerer for fæstere 1627:49, 280; 1632:65, m.h.t. børnegods 1629:539; stævner for ihjelslået so 1634:451; oplyser driftekvæg 1632:75a (s. 251); stævner i tiendesager f.eks. 1628:707; 1629:573; 1630:339, 411; for tyrepeng 1628:707; 1633:339; i andre gældssager 1627:280; 1629:573; 1630:411, 443; 1632:65; 1633:175; 1634:426; andre sager 1621:291; 1628:682; 1632:34; 1633:154; 1634:501. - Hans steddatter gift med fæster 1634:175
Christoffer Augustinussen, sognepræst, Stenløse, 1619-39, stævner fæster, men udebliver 1636:202 (n.)

- Hans Jensen Helsinge, sognepræst, Esbønderup, o. 1633-42; giver ved fuldmægtig afkald for formands enke og dennes datter 1633:365 (n.); 1636:201 (n.), 265
- Hans Nielsen, sognepræst, Søllerød, 1606-47; hans skriftlige vidne læst på tinge 1635:25; overværer afkald 1628:180; bruger ødegårdsjord 1628:666; 1632:228; 1635:247 (s. 206, 209), og anden jord 1635:247 (s. 209); hans hustru kautitioner 1627:246; tiltaler (ved ligger) for ulovlig skovhugst 1625:149; klager over kvægskade på korn og enge 1628:367, 387; tilkendt skadegæld for opædt eng 1629:35; får bymænd dømt for kvægskade på hø 1629:87; varslæs vedr. ulovlige gærder 1628:433, 452; tiltaler i gældssager f.eks. 1625:170; 1631:92; 1632:234; gæld til tidl. slotsskriver ikke rettidigt betalt 1633:593; anklager i drabssag 1625:82; tiltaler på tjenestepiges vegne 1629:72
- Hans Nielsen Sæby, sognepræst, Gladsakse, 1619-50; skrivelser om forarmede 1628:261; 1630:504, 581; 1632:46, 322; deltager i bymænds nedbrydning af gårde og led 1625:*78, *247; skal indstævnes for provst 1625:*247; stævner person for kirkeforsømmelse 1631:642; tienderestancesager 1626:29; 1632:492; stævner iøvrigt fæstere i sognet 1628:591; 1630:43, 123; 1632:5, 24; 1635:142; stævner udensoogs person 1629:496 (jfr. 522)
- Hans Unys ("Ouis"), sognepræst, Lyngby, 1557 - o. 1584; hans ligsten i Lyngby kirke 1629:777 (n.)
- Hans Pedersen Perlestikker, sognepræst, Gentofte, 1621-36; personligt fremmøde på tinget 1625:*73; 1635:205; lejer eng af fæster i naboby 1635:241; rejser tiltale mod 2 bymænd 1629:616; kræver på tinget, at bymænd skal gøre regnskab for tagne panter 1629:643; bymænd tager pant hos ham, der indløser det 1629:643; tiltaler person i injuriersag 1630:266 (jfr. 263); uden skyld i ærerørige beskyldninger mod person i hans stue 1635:205 (jfr. 216); sag ang. ringning med fredsklokken og tidligere inddraget klokkerjord, som han godt vil afstå 1625:*58, *73; hans karl driver kvæg af hans korn 1636:444; oplyser hest og hoppe 1635:425a (s. 304); forsikres af 2 personer om persons frihed m.h.t. trolovelse 1627:162; skrevet retslig forpligt for person 1634:139; tiltaler husmænd for tiende 1626:275; andre fæstere for tienderestancer 1632:52 (jfr. 44), 74, 89; 1633:479 (kalve); hans skyldnere 1629:545, 546
- Hans Pedersen, sognepræst, Lyngby, 1618-40; skrivelser om forarmede 1629:621; 1630:481, 515; 1635:65, 248; fattig, blind, besøvet kvinde er hos ham 1630:568; udsørger ugift kvinde om hendes barnefader 1636:362; får afkald i arvesager 1625:55; 1629:761; giver skriftligt afkald i arvesag 1631:143; har bondegård i pant 1632:250; får sæet hos fæster i byen 1634:323; køber gammel ligsten til eget brug

- 1629:777; sagsøger husmand m.h.t. høstdag 1627:235; sagsøger sognebarn (sagart uangivet) 1635:329
- Jens Hansen Slagelse, sognepræst, Ølstykke, gift med bondedatter fra Virum; giver arveafkald ved fuldmægtig 1635:401 (n.)
- Jens Hermansen, sognepræst, Birkerød; tiltaler i gælds-sager 1627:399; 1631:607; 1632:406; 1636:522 (n.) (jfr. 496)
- Mads Rasmussen, sognepræst, Vallensbæk; heller drifteheste på tinge 1627:438; 1628:30, 69, 132
- Morten Clausen, sognepræst, Glostrup; tiltaler med sine bymænd nabobymænd 1632:283; bestjålet af kvinde 1636:558
- Niels Olufsen, sognepræst, Gentofte, o. 1603-21; lader ringe med fredsklokken 1625:*58 (jfr. *73). Hans enke Inger nævnt 1621:465
- Peder Christensen Lundtoft, sognepræst, Tikøb; deltager i slægtnings gårdsalg 1631:13 (n.) (jfr. 12)
- Peder Jakobsen, sognepræst, Lynge; gældssag mod person 1625:16
- Peder Nielsen Slagelse, sognepræst, Vallensbæk, 1618-26; tilgodehavende ifølge gældbrev hos fæster 1628:133
- Peder Nielsen Slagelse, sognepræst, Ovreydre (Hvidovre), 1629-44; stævner fæster for sædebyg 1633:66 (n.); for tiendekorn 1633:55, 547 (tiende ?); lader tør-ske for sig 1630:130, 214. Jfr. Peder Nielsen, Sæby, ndf.
- Peder Nielsen Sæby eller Slagelse (se sognepræst Ovreydre (Hvidovre) ovf.), kapellan ved Vor Frue Kirke og præst ved den nye kirke uden Nørreport; hans tjene-stekarl 1628:724; sagsøger i gældssager 1633:547 (n.); 1635:61, 77, 266
- Peder Sørensen Hobro, sognepræst, Hven (Ven); tiltaler i gældssag 1631:324, 331
- Ramus Krag, sognepræst, Esbønderup; hans enke Kirstine Hansdatter og datter får afkald 1633:365 (n.) (jfr. 1636:201, 265)
- Rasmus Nielsen, sognepræst, Gentofte, 1577-1601; degne-bolig nedbrudt i hans tid, og klokkerjord lagt til præsteembedet 1625:*58 (jfr.*73)
- Samuel Thomsen, sognepræst, Gladsakse, 1611-19; hans ar-vingers gældssag ved fuldmægtig 1621:1 (n.), 3, 105
- Thor Rasmussen, sognepræst, Hvidovre, 1623-27; oplyser lam 1627:13

504. kirkelige handlinger

- altergang 1630:322; kvindes 1636:384, 419; ung mand aldrig været til alters 1634:241
- bandsættelse, for tyveri 1637:54
- vise ikke at sætte i band 1630:346
- kvinde bander andre kvinder i kirken 1636:384
- barneåb 1636:362
- begravelser 1629:169; 1630:36; 1631:104, 121, 218, 261; 1634:277, 310; 1635:184, 243; om morgenen 1634:130 (jfr. 214)

begravelse, præst hertil bestilles 1634:214
 berettelse i dødsstund 1631:149
 skrifte med absolution (for lejermål) 1635:89
 skrifte af kvinde før altergang 1636:419
 trolovelse 1627:162; trolovet fæstemand 1634:316;
 fæstemø 1634:310
 vielser 1632:154; komme i ægteskab 1635:108
 prædiken, se gruppe 502
 daglig ringen aften og morgen 1632:261
 fredsklokker, ringning hermed morgen og aften, strid
 herom 1625:*58, *73

505. kirkelige bygninger

kirker f.eks. 1626:424; 1628:130, 162; 1629:743, 777;
 1630:30, 242, 273
 kirke, kvinder i klammeri her 1630:30
 kirker, renholdelse heraf 1632:261
 kirker, bøsser (geværer) skal ifølge kgl. befaling ind-
 hænges heri 1631:53
 koret 1629:777
 våbenhus 1630:168

506. kirkeinventar

alterbrød og -vin 1625:*58, *73
 blok, til de fattiges penge 1632:387
 degnestol 1629:777
 kirkedøre 1625:*276 (ved nordsiden); 1630:168
 kirkeklokker 1625:*58, *73
 ligsten 1629:777
 låse på kirkedøre 1625:*276
 stolestader (kirkestole) 1625:*94, *196; 1629:743;
 1630:30, 168; hørende til bestemt gård 1629:743
 (jfr. 1625:*94)
 stolestader, stridigheder herom 1625:*196; 1629:743;
 1630:168

507. begravelsespladser i kirker

præsts ligsten her 1629:777

508. kirkegårde (begravelsespladser om kirkerne)

kirkegårde 1621:465; 1626:444; 1630:135, 168; 1631:
 740
 kirkegårde, forbud mod kvæg her 1626:444
 kirkegårde, sognestævne her 1636:253; klage over hunde
 efter prædiken (fremført her ?) 1628:130
 kirkegårde, skænderi her 1630:135, 168, 188; samtale
 her 1634:233
 bære rakker til jorden 1621:267
 hov og heden jord, dødsdømt tyv hertil 1628:291

509. kirkegods og herligheder

kirkens grund 1621:571
 kirkehus 1624:36
 kirkehus eller degnestavn 1632:291 (jfr. 1625:*58)
 kirkejord, hvis indtægter bruges til alterbrød og -vin
 1625:*58
 kirkeskov 1621:392 (n.)
 jus patronatus, Københavns Universitet til kirkegods
 1637:79
 bispegods, se gruppe 272

510. afgifter til kirker og kirkelige embedsmænd (jfr. 109)afgifter til degne:

annest, dens bestanddele 1629:76
 degnetiende 1636:416
 degnekorn (korntiende til degnen) 1632:354; 1634:347
 (n.) (jfr. 331, 346)
 degnebyg 1635:394
 degnerente af avling og brug (1 gård og 2 møller) 1633:
 306
 degnerente af gård og mølle, sædvanlig, specificeret
 1635:139 (jfr. 153)
 degns salg af tiendekorn (byg og rug) 1629:22; af degne-
 byg 1635:394
 degn tiltaler for tiende 1636:416

afgifter til bispen:

bispens tiendekorn f.eks. 1624:142; 1627:432; 1628:
 219 (?); 1629:409, 410; 1630:220 (jfr. 219), 411
 (?); 1634:206, 359, 382, 414, 416, 430; 1637:3,
 9 (n.), 29, 30, 33, 90, 92, 109
 bispens tiende eventuelt at yde i tiendelade 1637:90
 tingning om tiende med bispen 1637:3, 90, 109
 tiendekorn at betale efter kapitelskøb 1637:9, 100, 109
 (jfr. 90, 92)
 kautionister for tiendeydelser til bispen, se gruppe 236
 bispens tiendebog 1637:30, 90

afgifter til universitetsprofessor:

tiende til professor 1633:347

afgifter til Vartov (tiende):

1629:441, 677, 678

tiende og andre afgifter til præster i almindelighed:

ordinansens påbud om tiende 1626:275, 356, 382, 416
 tiende ydes ikke af aftægtsmand, men af gårds besiddelse
 1628:215
 tiende af husmænd 1626:275 (n.), 356
 tiende tælles på ager 1629:442
 tiende sat på jord på ager 1624:90
 tiende, forbud mod afførsel af ager eller sted uden minde
 1632:256

tiende påstået afført uden hjemmel 1634:382 (jfr. 414),
 416, 430; af 5 agre uden hjemmel 1629:443
 præsts (og bisps) overenskomst om ydelse af tiende i skæp-
 pen 1632:74 (n.), 89; 1636:556; 1637:9 (n.)

tiendebyg (byggtiende) f.eks. 1621:1 (?); 1622:184;
 1626:344; 1628:543, 727; 1629:22, 67, 409, 410,
 441, 573, 678; 1630:411, 566; 1632:52, 74, 89;
 1633:66, 192; 1636:51, 163, 416, 556, 557; 1637:
 3, (9), 30, 58 (jfr. 90), 109

tiendeflask 1626:93, 275
 tiendeføl 1621:1; 1632:52
 tiendegæs 1626:275; 1628:727; 1636:445; af husmænds
 gæs 1628:727

tiendehavre 1622:184; 1626:344; 1628:727; 1629:67,
 297, 441, 678, 730; 1632:52, 74, 89; 1633:347;
 1634:382; 1636:445, 555 (?); 1637:3, 92

tiendekalve 1632:52, 74, 89; 1633:479

tiendekorn (korntiende) 1621:466; 1622:184; 1626:29,
 65, 141, 356; 1628:543; 1629:67, 205; 1630:376;
 1631:503; 1634:206; 1637:9, 30

korn, husmænds, tiende heraf 1626:356

kvæg, tiende af husmænds 1626:356; 1627:235

tiendelam 1621:1; 1628:727; 1629:573; 1632:52, 74, 89

tienderug 1622:184; 1629:22, 68, 297, 441, 678, 730;
 1632:74; 1637:58

tiende af sild o.a. fisk 1626:275

tiende af æg (påskeæg) 1626:275

tiende af ærter 1630:264

tiende ydet i penge 1628:727; 1629:67; 1630:566;
 1632:276. Jfr. også under afgifter til bispen ovf.

tienderestancer f.eks. 1621:1, 89, 442, 466; 1622:107;
 1624:141; 1625:16 (tiende ?); 1626:29, 65, 344;
 1628:408, 429, 530, 543, 707, 727; 1629:67, 68, 205,
 297, 441, 573, 677; 1630:411, 566; 1631:363, 503;
 1632:52, 74, 89, 276; 1633:38, 66, 89, 192; 1634:
 206; 1636:445, 555 (?), 556, 557; 1637:58 (tiende ?),
 90, 92, 109

præsts tiendebog 1632:74, 89

præsts tilgodehavende udvurderet ved skifte 1625:*88

restance til sognepræster m.h.t. byglandgilde 1631:412

restance til sognepræst, byg (landgilde ?) 1628:707

afgifter til kirker:

kirkestol (regnskabsbog over kirkens indtægter og udgifter)
 1625:108; 1637:109 (n.)

kirkejord, evt. overskydende indtægter heraf 1625:*58

kirkekorn 1625:*142

kirketiende 1622:107; 1628:530; 1629:730; 1636:51

bisp betaler kirkens tiende efter kapitelskøb 1637:109. -
 Jfr. også ovf. under afgifter til bispen, der var
 bevilget tienden af Brønshøj sogn (1637:9 noten)

kirketiende, sognefoged udlægger denne for andre 1636:
 51 (n.)

halm til kirken (?) 1625:*142

husmænds skyld til kirken 1626:274
 restance, kirkekorn og halm 1625:*142
 restance til kirken (art uangivet) 1625:*16; 1633:262

511. præste- og degneboliger, præsters tjenestefolk

præstegårde 1621:105, 374, 465; 1625:*58, *73; 1626:
 8, 342; 1635:203; brev dateret her 1631:143
 præstegård, syn optaget på stiftelses begæring 1621:465
 (jfr. 374)
 præstegård, stuer her 1621:105; 1635:203 (jfr. 216)
 stuelænge, præstegård, 23 fag hus 1621:465
 længe, østre, præstegårds 1621:465
 kornhus o.a. huse, præstegårds 1621:465
 huse på præstegårdens grund 1621:266, 465 (jfr. 374),
 571; 1629:723
 lader, præstegårds 1621:465
 svinigler, præstegårds 1621:465
 præsters tjenere 1626:8; 1633:55
 præsters tjenestefolk, mandlige 1621:1; 1622:215;
 1625:150, 166; 1626:558; 1627:238; 1628:186, 724;
 1629:87, 344 (jfr. 348), 388; 1630:15, 41, 172;
 1632:54; 1633:352, 510, 550; 1635:25, 57, 234;
 1636:326, 444
 præstens karle 1626:39, 342; 1629:769; deres salg af
 rug 1626:39
 præstens piger 1629:73, 91, 348 (jfr. 344), 388 (?)
 præsts løse arbejdskraft 1635:216
 tærsker for præsten 1627:246; 1634:130, 214
 præst stævner person for tyrepenge 1628:707
 kirkehus eller degnestavn 1632:291
 degnebolig nedbrudt 1625:*58, *73
 hus, hvis fæster skal ringe aften og morgen og holde kir-
 ken ren 1632:261 (jfr. 269, 334, 420)

512. andre huse tilhørende kirken

tiendelade 1637:90 ("laden")

513. præstegårdsjord og rettigheder til præstegårde, degnejord

blegehøve, præsts 1636:236
 Præsteholmen, se hovedreg, under Brønshøj
 rugtoft, præsts 1629:769
 rugager til præstegård, høst heraf 1621:105
 rug, præsts, opædt af nabolandsbymænds kvæg 1628:367, 387
 præst får sået hos fæster i byen 1634:323
 præst bruger ødegårds o.a. jord 1627:123; 1628:666;
 1632:228; 1635:247 (s. 206, 209)
 eng, præsts, opædt af nabolandsbymænds kvæg 1628:367,
 387; 1629:35
 præst får bymænd dømt for kvægskade på hø 1629:87
 præst lejer eng af fæster i naboby 1635:241

præst og bymænd (bomænd) sagsøgt af nabolandsbymænd for ulovlig græsning m.v. og ulovlig udtagning af fold 1625:*26
 præst deltager i bymænds nedbrydning af gærde og led, skal indstævnes for provst 1625:*78, *247
 præstegårds gærder 1621:374
 præst varsles for ulovlige gærder 1628:433, 452
 præstens "frihed" (præsteskov ?) 1625:149
 ordinansens påbud om husmænds høstdage 1627:235
 degnejord (klokkerjord) brugt under præstegård 1625:*58, *73; tilbudt udlagt igen af præst 1625:*73
 degnetoft 1630:242, 273

519. helligbrøde, brud på kirkefred o.l. (jfr. 13, 71, 74)

helligbrøde, forsømmelse af kirkegang 1631:642
 helligbrøde, rejse til København en bededag under prædiken 1629:744
 helligbrøde, karl muget en bededag under prædiken 1629:744
 helligbrøde, overfald på søndag på person, der havde været til alters 1630:304 (jfr. 322)
 drikkeri og ulovligt ølsalg under prædiken 1630:100
 kirkefred, brud herpå, indtrængen i kirkestade 1630:21 (jfr. 1629:744)
 kirkefred, brud herpå, 16 mænds afsigt, strid om stolestade, bøde for pust og stød 1625:*164 (jfr. *93, *94)
 kirkevej, slagsmål herpå, forlig 1637:31
 kirkevej, skældsord og trusler herpå 1630:135; 1636:541
 kønslig omgang, drengs, med øg ("sodomi"), påstået 1634:241 (n.)

OPDRAGELSE, UNDERVISNING OG BOGLIG LÆRDOM 520 - 539

520. forældres opdragelse af børn

børn loves straffet for udtalelser om andre i byen (bagvaskelse) 1635:192 (jfr. 258)
 barn kører harve på mark 1628:283
 fæster beder sine 2 smådrengs jage kvæg af enghave 1632:209
 kvinde går med lille barn på armen 1632:233

521. skoler (jfr. 522)

Vor Frue Skole, København 1633:317, 369; 1634:46
 skolen i Brønshøj 1634:513 (s. 13)

522. lærere

skolemestre 1626:477; 1629:465 (med tilnavn Skrædder);
 1630:346; 1631:143; 1634:48, 130 (jfr. også til-
 navnereg.)
 hører ved Vor Frue Skole Anders Hegelund, København,
 gældssager 1624:55; 1633:369; 1634:46
 hørere ved Vor Frue Skole Gregers Jørgensen 1633:317;
 Johan Hansen Lønborg 1635:139, 153 (tiltaler for
 degnerente); Rasmus Besche 1634:481
 skoleholder i Kær herred (Vendsyssel) 1636:293
 substitut (også kaldet skolemester) i Brønshøj skrev per-
 sons testamente 1634:214; tiltaler for degnerente
 m.v. 1636:416; se også 1634:48, 130, 194, 513
 degne, se gruppe 503

523. skoleelever

drenge skolegang i København 1633:259

524. læse- og skrivekunst (jfr. 65)

skrive med blæk 1632:183, med kridt 1632:183; 1636:516
 kende persons skrift 1632:165
 svarlig stor skrift 1632:165
 præsts egenhændige og med hans underskrift forsynede fuld-
 magt, påtrykt hans segl 1631:143
 pennen, lade forfatte i 1634:437
 forsæt skrevet af andre for person 1624:139
 borger optegner, hvad bonde havde fået for angivet beløb
 1632:183
 handlende i København kan ikke selv læse eller skrive og
 holder tjener til at indfordre restancer 1627:57
 borger i København skrev stort brev 1632:165
 egenhændige underskrifter, f.eks. sognefogeds 1628:287,
 288; vognhenters 1635:169
 gældsbreve eller pantebreve underskrevet med fæsteres
 egen hånd f.eks. 1632:238; 1633:221, 223, 242
 hånd og segl, fremlægge 1633:306
 forbogstaver i navn i stedet for underskrivers fulde navn
 1633:239
 fæster anvender ikke bomærke, men signet 1628:370
 mærke, skyldners, skrevet nedenunder indførsel i regnskabs-
 bog 1631:150
 fæsters hånd og mærke iskrevet regnskabsbog 1633:17
 mærke skrevet efter befaling med kridt på tingbordet
 1636:516
 skriftligt vidne med ordlyd gengivet i tingbog, underskre-
 vet med bomærke 1634:258
 bonde kan ikke skrive sit bomærke med blæk, men med kridt
 på bord, hvorefter dreng efterskriver mærket under
 dokument 1632:183

bomærker 1628:370 (jfr. s. 259), 395; 1630:476 (?);
1631:231; 1632:183; 1633:178 (jfr. s. 259), 217
(jfr. s. 259), 218 (jfr. s. 259), 219 (jfr. s. 259),
220 (jfr. s. 259), 222 (jfr. s. 259), 224 (jfr. s.
260), 225 (jfr. s. 260), 226 (jfr. s. 260), 227
(jfr. s. 260), 228 (jfr. s. 260), 229 (jfr. s. 260),
240 (jfr. s. 260), 243 (jfr. s. 260), 244 (jfr. s.
260), 245 (jfr. s. 260), 246 (jfr. s. 260); 1634:
258 (jfr. s. 307), 360 (jfr. s. 307), 476 (jfr. s.
307), 494a (jfr. s. 307); 1635:11a (s. 147) (jfr.
s. 309); 1636:516 (s. 124) (jfr. s. 167); 1637:
26a (s. 165) (jfr. s. 167)
bomærker, sædvanlige 1633:178 (jfr. s. 259), 324 (bl.a.
sognefogeds) (jfr. s. 260)
bomærke, på plovjern 1636:516 (jfr. 167)
bomærke, roskildeborgers 1634:15 (jfr. s. 260)
karmærker 1633:202 (jfr. s. 259); 1635:231 (2 stk.
jfr. s. 307)
mærke, gårds rette 1631:292

526. andre kundskaber, herunder manglende

ung mand ved ikke, hvor gammel han er 1634:241

FORSØRGELSESVÆSEN 540 - 549

540. private forsørgelsesforanstaltninger (jfr. 78, 80, 90, 114)

aftægt (undertægt) 1626:199, 301, 327; 1628:215, 395;
1630:502; 1631:13 (jfr. 12), 20, 83; 1633:68;
1635:264, 444

aftægtsbreve og -kontrakter, se gruppe 618

aftægt, gårdsalg i forbindelse hermed 1628:395; 1635:264

aftægt ved gårds opladelse (slægtsskabsforhold uangivet)
1626:199; 1628:215; 1630:502; 1633:68; 1635:444

aftægt ved gårds opladelse til søn 1626:301; 1631:83;
til svigersøn 1631:13 (jfr. 12), 20

aftægt på livstid 1626:301; 1631:20 (for kvinde);
1635:264; på livstid for ægtepar 1626:199; 1628:
395; 1630:502; 1631:83; 1633:68; 1635:444

kvinde skal have ro og mag i gården m.v. 1631:13, 20

aftægt ændret af ny fæster efter den tidligere aftægts-
givers død 1634:289

aftægt uden al tynge (for nyder ?, måske kun m.h.t. be-
boelse) 1625:264

beboelse for aftægtsfolk:

2 væggerum i østre ende af stuelænge og loftet derover
1626:199

4 væggerum i vestre længe 1628:215

9 væggerum i husene 1630:502

stue (2 væggerum hus) i østre ende af stuelængen samt 4
væggerum i østenden af gadelængen 1631:83

lille stue i gård 1628:395

stuelængen, til aftægtsnyder vil indflytte deri, derefter
5 fag hus ved østenden af stuelængen 1633:68
vil aftægtsnyder opsætte hus, skal aftægtsnyder hjælpe
1630:502

aftægtsnyder skal have en lille stue i (kål)haven 1635:
268

kammers i gården til aftægtskvinde 1621:20
husene skal vedligeholdes af nyder 1634:289; med tømmer,
tag og ler 1626:199

aftægtsnyder vil give penge til nyder at bygge sig et hus
for, hvor han vil 1626:327

aftægtsnyder udvises fornøden rum at bygge på med fri
indkørsel gennem gårdsled 1635:444

udhuse for aftægtsfolk:

2 væggerum af østre længe; fører aftægtsnyder et år ikke
foder deri, hører de to væggerum aftægtsnyder til
1626:199

nørre hølade og vognskjul 1628:215
kornlade og fæhus 1628:395

god husly til aftægtskvindes kvæg, foder og korn 1631:20

kålgårde til aftægtsfolk:

kålhaver 1633:68; 1635:264, 444

lys og varme til aftægtsfolk:

fri ildebrand om vinteren 1631:20

aftægtsfolks agre, agerjord og enge:

agre 1626:199, 301; 1628:215, 395; 1630:502; 1634:289;
1635:444

jord i hver vang 1631:20, 83; 1 tønne jord i hver vang
1635:68; 4 skp. jord i hver vang 1626:301, 327

1 ager og 1 eng i hver vang med landgilde 1633:68

byggjord, 4 skp. i hver vang 1630:502; 1634:289

rugvang beholdes til skt. mikkelsdag, landgilde gives der-
af, gærder lukkes derom, tyngte gøres til vollermis
1633:68

aftægtsnyder skal nyde sæden altsammen d.å., den udtærskes
på boligen, fodringen udtæres dér 1634:289

enge 1626:199; 1628:215, 395; 1634:289; 1635:444

til aftægtsnyder årligt et lovligt læs hø 1634:289;
2 læs eng årligt 1635:264

vil aftægtsnyder sælge af foderet, skal aftægtsnyder være
nærmest dertil 1635:264

aftægtsnyder skal pløje for aftægtsnyder 1635:444; pløje
og harve for denne 1635:264

aftægtsnyder pløjer, sår og harver aftægtskvindes jord;
hun leverer sæden 1631:20

aftægtsnyder skal selv høste 1635:264

aftægtsnyder at lukke 4 favne gærder på hver arm 1626:301

landgilde o.l.:

aftægtsnyder yder 1 td. byg til gårdfæster for brug af jord,
men fritaget for tiende, ægter o.l. 1628:215

aftægtsfolks landgilde årligt 6 skp. korn 1628:395; 1 td. byg 1633:68; 3 skp. byg 1634:289; 2 skp. byg, 2 skp. rug 1630:502; 1 lam 1626:301; 1 gås 1626:199

aftægtsyder yder al landgilde og tyngge af gården 1631:83

diverse bestemmelser vedr. aftægtsfolk:

aftægtsyders udlovede penge og trøjeklæde til nyder igen afstået 1630:502

drager aftægtskvinde af gård, skal hun beholde den hende tildelte jord 1631:20

hustru beholder aftægt efter mands død, om hun ikke befrier sig; da jord og huse tilbage til aftægtsyder 1628:395 efter nydernes død kommer jord og huse tilbage til yder 1630:502

efter nydernes død kommer jord med huse, der bygges, til aftægtsyder eller den, hans gård da besidder, uden vederlag 1635:444

aftægtskontrakt underskrevet til vitterlighed af slotsfoged 1628:395

fledforhold:

søn afsiger fled og fællig med moder 1636:45; af fled med fader 1631:491; med stedfader 1621:318; med kones moder 1626:717; herredsfoged med svoger 1631:57, 117

afsigelse af fled i uangivne forhold 1626:566, 701; 1627:56

forsørgelse af forældreløse børn og andre fattige:

fæstebonde har for Guds skyld taget lille betlende dreng, der ikke kan fortjene sin føde, til sig 1630:574

fæstebonde tager dreng af forarmede forældre til sig, føder og klæder ham i 2 år, han ikke kan fortjene sin føde 1634:83 (jfr. 129, 164)

forældreløse børn får kost og klæder hos fæster, der efter udmeldt skøn kan tilkomme for hvert barn en sum årligt at "tilgøre" ham af dannemænd og godtfolk 1634:180

lille dreng, person har taget til sig 1628:421

barn i varetægt (øl, mad, sko, klæder) mod betaling på skifte pr. dag af farbroder 1630:501

fattig, gravid kvinde, blind stakkel er hos præst 1630:568

de fattiges penge i sognet:

kvinde levede i mange år heraf 1634:278

fattig får et par sko af de fattiges penge af kirkeblokken 1632:387

50 sletdaler ved forlig givet til de fattige og husarme at sætte på rente til årlig uddeling ved kirkeværg 1634:89

ved forligsbrud fastsat, at der gives til de fattige 1 speciedaler 1633:410; 2 rdlr. 1635:246; 8 rdlr. 1636:200

541. stiftelser og hospitaler

Vartov Hospital (Det nye Helliggejsthus), fra 1630 nye bygninger ved Østerport 1630:501 (n.)

Gammel Vartov 1630:293; 1632:259; 1635:241

ophold og føde i Vartov bevilget mand p.g.a. alderdom og skrøbelighed 1635:108

forstandere:

Mikkel Sørensen, forstander, 1616-35 (jfr. 1621:58 (n.))

Jens Jensen, forstander, 1636 - (jfr. 1636:186 (n.))

skrivere på Vartov som fuldmægtige for forstandere, se gruppe 309

forstandere:

fæster overgiver forstander sin sag 1621:58

forstander varetager fæsteres interesse på tinge 1621:272; 1627:249, 266

forstander på fæsters vegne i overfaldssag 1621:58, 115, 117; 1629:746; jfr. skriver i overfaldssag mod en klostertjener 1628:60

forstander betaler badskær 1621:58

forstander på tjenende persons vegne i skiftesag 1629:323

forstander tiltaler for pantning af fæster uden husbonds minde 1626:68; 1633:564

forstander sagsøger kautionister 1629:234; for beløb for skade voldt mod fæster 1628:178

forstander for forarmet fæster i gældssag 1630:137; for tjener (?) på Vartov i gældssag 1631:473; jfr. skriver for tjenestefolk o.a. i lignende sager 1627:429, 431; 1630:31

forstander ved fuldmægtig får tingsvidne, at forarmet person tigger og ikke kan betale skat 1628:236

forstander udsteder skriftligt vidne for kvinde i Vartov 1634:516

forstander lægger ud ved fæsters (sognefogeds) begravelse bl.a. til øl 1635:243

forstander udsætter sag p.g.a. godtfolks forbøn 1631:244 (jfr. 260)

trussel om at indklage sag for forstander 1632:233

forstander lader lyse for sine delemål, nærmere uangivet 1636:90

fæsters klage over manglende "forsvar"; forstander skyder sit skel til alle hospitalstjenere herom 1630:227

i forstanders minde 1622:96; 1636:164

forstander får syn over præstegård med huse o.a. 1621:374, 465

samme tiltaler for helligbrøde 1629:744 (jfr. 1630:21)

samme tiltaler i strid om stolestade i kirke 1629:743 (jfr. 1630:21, 30)

samme tiltaler for ulovligt ølsalg under prædiken 1630:100 (jfr. 121); for ulovligt krohold 1635:419

sammes forbud mod kvæg på kirkegård 1626:444

- forstander får fæstere dømt fra deres gårde, dog kan de fæste dem påny 1629:132 (jfr. 37)
- samme får fæstere dømt fra gårde p.g.a. overhørrighed 1632:473
- samme får enke fradømt gård 1635:241, 261 (jfr. 260)
- samme får fæstere dømt fra gårde p.g.a. fæld, restancer og overhørrighed 1635:161 (jfr. 136, 240); ved fuldmægtig tiltaler for gårdforbrydelse 1629:37, 132; 1635:136
- samme må bortfæste gård påny 1635:241
- samme tiltaler husmand for forbrydelse af hus p.g.a. fæld 1630:160; p.g.a. fæld og overhørrighed med ugedagsværk, dog evt. benådning 1630:185 (jfr. 255)
- samme får løfte af 2 fæstere at gøre ægt og arbejde lige med naboer 1635:240 (jfr. 161); om fæsters ægt og arbejde lige med andre fæstere i byen 1636:186
- samme tiltaler for forsømmelse med hørivning, gærdelukning og pløjning for klostret 1632:473
- samme sagsøger fæstere for forsømmelse med ægter 1628:639; (ved fuldmægtig) 1629:37; 1632:473
- samme tiltaler for forsømmelse af k.m.s fadebursægter 1632:473
- hospitalstjenere pantes af sognefoged for ikke at have deltaget i dømningsarbejde 1633:564
- forstander ang. syn for eventuelt fæld 1628:398, (ved fuldmægtig) 458; 1630:128, 224, 254; 1632:96, 140, 487; 1634:267
- samme sagsøger for fæld på gårde 1628:639; 1632:473, 487; 1635:241, 260, 261; på hus og gårde 1630:128
- samme får løfte af 2 personer, at fæster vil holde gårdsbygninger ved hævd 1635:240 (jfr. 161)
- samme (ved fuldmægtig) får kaution for fæster m.h.t. landgilde, ægt og arbejde og ulovlig bortleje af ager og eng 1636:186
- forstander begærer dom i sag om uvist markeskel 1626:447
- samme klager over svins skade i hospitalets rugvang 1629:355, 359, 378; over hestes tøjring i eng 1628:365
- samme lader svin indtage på Vartov efter skade 1629:355; oplyser svin, der går i korn 1635:273; oplyser "syg" (ved fuldmægtig) 1635:252
- samme oplyser svin 1636:189a (s. 305)
- samme tiltaler nabobys mænd ulovforvunden for pantning p.g.a. kvægs skade 1632:352
- sammes udtalelser omtalt ringeagtende 1632:463
- forstander i overfaldssag mod fæstere 1630:304; 1635:419
- løfte at stille ham tilfreds for slagsmål 1630:243; 1635:458
- samme anklager i slagsmålssag for husfred og gårdgang 1632:233
- samme (ved fuldmægtig) i sag om hærværk 1627:446; (ved fuldmægtig) ang. afbrydelse og tyveri af gærdestykke 1634:249

forstander (ved fuldmægtig) forbyder afførsel af korn og
 hø uden minde 1625:50; 1626:374; 1628:366
 samme forbyder afførsel af hø, foder eller korn 1633:295;
 1635:210
 samme ang. ulovlig afførsel af hospitalets gård af bo,
 boskab, langhalm o.a., foder og korn til påtvunget
 k.m.s ødegård 1631:180 (jfr. 244, 260)
 samme får løfte af personer om betaling for ulovlig udsæd
 (og afførsel) fra fæsteres jord 1635:242, 244, 422
 forstander (til dels ved fuldmægtig) tiltaler for bortleje
 af agre og enge 1629:37, 132; 1635:241, 261; 1636:
 186; bortlejet ager og eng straks at indløse 1636:
 186
 samme får løfte, at fæster ikke vil bortleje ager og eng
 fra gård 1635:240 (jfr. 161)
 bortleje af gårds eng til præst i naboby 1635:241
 forstander i gældssager (herunder landgilderestancer)
 f.eks. 1626:546, 573, 574, 588, 608, 668; 1627:
 400; 1628:177; 1629:751; 1630:21; 1631:179, 593,
 653; 1632:110, 473, 487; 1633:198, 199, 482; 1634:
 182, 397; 1635:94, 161 (jfr. 136), 425, 443, 455;
 1636:163, 185, 555
 samme tiltaler alle klostertjenere i herredet og alle andre
 skyldnere 1625:167; 1626:482
 samme bekræfter, at afdød fæsters gods ikke kan dække
 landgilden til Vartov eller anden gæld 1632:132
 samme ved fuldmægtig i gældssager (herunder landgildere-
 stancer) 1627:276, 443; 1628:639; 1629:32, 38,
 441, 678; 1631:199 (mod herredsfoged); 1635:261;
 1636:164
 samme får løfte af 2 personer for fæsters landgilde o.a.
 gæld 1635:240
 samme får løfte af fæster fradømt gård at betale skyldig
 landgilde m.v. 1635:293
 samme gør forbud på korn og løn tilhørende voldsmand 1632:
 233
 samme i tienderestancesager 1621:466; 1622:184; 1626:
 344; 1628:429; 1633:38; 1636:163; ved fuldmægtig
 1629:441, 677
 forstander, stude pantsat til ham 1622:96
 forstander fremfører tyv 1635:292 (jfr. 228); tiltaler
 tyvs fader for formodet medviden 1635:293 (jfr. 228)
 samme tiltaler fæster for at have skjult gods tilhørende
 en død karl 1629:745
 samme oplyser hittegods 1628:179, 233a; ved fuldmægtig
 1628:234
 samme aflyser gangsti 1630:139
 samme får syn over gammelt halm 1630:138
 forstander (delvis ved fuldmægtig) i lejermålssag 1635:89,
 121 (jfr. 135), 160
 samme stævner fæster for at huse horagtige personer 1635:
 457
 samme i sag om kaution for børnegods 1629:429
 samme i skiftesag 1630:501

ødegårde på hospitalets grund 1626:677 (?); 1629:623, 746
 (men med foder og korn i husene)
 forstander i sager om besættelse af gårde i kraft af vorned-
 skab 1627:182; 1636:28, 187, 188
 Vartovs tjenere i Brønshøj sogn har part i gærderne om Islev
 mark 1636:264
 Vartov, personer tjenende her 1624:145; 1627:429, 443;
 1628:177, 178; 1629:323, 743; 1630:501; 1631:179,
 653; 1632:96, 110; 1633:198, 250, 529; 1634:249,
 397, 398; 1635:86, 88, 89, 94, 136, 241, 419, 425,
 443
 Vartov, tjenestepiger 1630:31; 1633:382
 forstanders folk 1628:179; 1629:746
 redesvend 1625:301, 388; 1627:444
 tærskere fæstet af forstander 1626:677

542. tryglebreve (jfr. 80)

12 tingmænds vidne, at ulykkesramt person med øvrighedens
 bevilling må besøge godtfolk om hjælp 1621:359
 tingsvidne, at lensmanden har bevilget, at forarmede syge
 må besøge godtfolk om hjælp i Københavns len 1632:
 46, 220
 tingsvidne, at forarmede syge har øvrigheds bevilling at
 besøge godtfolk om hjælp i Københavns len 1632:108
 tingsvidne, at brandlidte efter øvrigheds bevilling må
 besøge godtfolk om hjælp 1633:523
 tingsvidne, at forarmet syg bl.a. efter sognepræstens brev
 er forårsaget at besøge godtfolk om hjælp til læge-
 regning 1635:65
 tingsvidne bevilget forarmet syg af ridefogden (og med
 sognepræsts brev) at måtte besøge godtfolk i Køben-
 havns len 1635:248
 tingsvidner til brandlidte at besøge godtfolk om hjælp
 1632:179; 1634:152

543. almisser (jfr. 80)

gammel, vanfør mand, slet forarmet, har kun, hvad godtfolk
 giver ham 1636:168
 kvinde har kun, hvad godtfolk vil give 1632:122
 ganske forarmet går omkring at bede sit brød hos godtfolk
 1628:236
 M.h.t. tiggere se iøvrigt gruppe 606 (jfr. 605)

DØD, SYGDOM OG SYGDOMSBEHANDLING 550 - 559

550. sygdomme og sygdomstegn hos mennesker (jfr. 25, 37, 78, 580)

syge 1628:287, 288; 1630:174; 1636:295 (s. 62); meget
 syg 1632:200
 syge liggende på deres senge 1628:258, 262, 283; på an-
 dres sengeklæder 1631:273

ilde tilpas 1622:233, 248
 svag og skrøbelig 1632:46; får plads i hospital 1635:
 108
 svaghed og skade 1635:65
 skrøbelighed 1631:544, 559; 1634:258
 ægtefælle, gammel, skrøbelig og impotent 1635:108
 ufør i 6 ugers tid 1630:344
 afsindig 1622:248
 ikke ved sit fulde vid og forstand 1625:146
 åndssvag (?), søn er hos fader, tjener intet og kan ikke
 tjene nogen, kun et barn 1630:573
 "ellevild" 1622:248
 kvinde i barselsseng 1627:38; 1636:362
 fødsel i dølgsmål 1628:673 (jfr. 699)
 (beligget) kvinde svanger, hendes tid halvgående 1636:362
 gravid, meget stor og hoven 1631:559
 krøblinge (vanføre) 1627:475; 1628:252 (synet på tinge),
 261; 1632:80; 1635:198 (barn), 199; 1636:168
 blinde 1626:624; 1628:275; 1629:622
 døve, som tilnavn, se hovedreg. 1630-37 under Ordrup, Ras-
 mus Nielsen
 halt (som tilnavn) 1621:42; 1631:530
 apopleksi (rørt og poppelsislagen i side) 1632:108
 diarré (tarmløb) 1625:146; 1635:248
 koldesygge 1622:233
 rosen 1636:295 (s. 62)
 sygdom med ilde lugt 1631:263, 273

551. mén efter slagsmål, overfald o.l. (jfr. 37, 580)

sår 1628:178; i arme 1632:193; 1634:513; i hoved
 1632:193; på hånd 1635:9; i lår 1632:193; på
 næse 1627:200, 317; 1632:193
 hulsår 1621:58, 117; 1628:129
 sår og skader 1621:115, 117, 458; 1632:193
 sår og lyde 1629:444
 sår, lægte 1629:254; 1630:344
 blødninger 1626:424; 1632:233; 1636:299
 blodet flød af næse og mund 1628:495
 blod, ligge og spyttede 1626:690
 blodig, i ansigtet 1634:205, 328; i ansigtet af overfal-
 dens næse eller mund 1636:299; på arm 1634:344;
 på hånd 1633:344; på skjorte 1636:251
 blodet stod ud (efter stik i bryst) 1626:506
 blod gået ud af øret 1634:496
 blodige sår eller hul, på arme og næse 1627:238
 kind blødte efter slag med økse 1636:343
 næse blødte efter slag 1630:100
 næse og mund blødte efter slag 1631:237
 blødning fra liges næse 1631:559, 572
 bloddråber på bord 1626:390
 blodvide 1629:322
 pandeben ses efter slag 1634:319
 tommelfinger næsten afhugget 1629:353

ben sønderslået efter fald med hest 1628:286
 tænder udslået 1630:303
 blegne efter slag 1627:30

blå og blodig, slået 1628:428; 1633:331; 1634:496
 blåslag 1625:89; 1626:364, 424, 494; 1628:396; 1630:
 287; 1634:496; på arm 1636:311; i hovedet 1636:
 272, 310; i side 1629:70
 blå øje 1627:317; 1629:70; 1635:3
 blå, meget, og hoven over ryg og korslænd 1636:299
 gul og grøn (efter slag) 1628:421, 476; 1634:319
 kvinder slået blå, brun eller sort 1627:317; 1630:256
 huden afslået i ansigt, brun, blå og blodig 1627:255;
 stødt eller revet i ansigtet 1636:299 (s. 72)
 hud sprukken på kind 1636:311
 hud af arm 1631:347
 knuder, store, i hovedet som valnødder efter slag 1626:652
 rift i pande 1636:413

skade ved bøsses sprængning under afskydning 1628:610
 skade i ansigt med kniv 1628:358; 1634:217
 skade, slem, i arm 1635:65
 skade, stor, i arm og knæ 1621:372
 skade, i hoved 1622:122

hug, med værge, dræbende 1634:247
 hug, i ansigt 1631:374; i arm 1625:*18; 1631:347; i
 fingre 1633:286; i hånd, så næppe før igen 1632:
 252

hul, på arm 1629:215; i bryst, dræbende 1626:494; i
 hovedet 1624:18; 1627:317; 1628:421, 476; 1631:
 276; 1633:321; 1634:319; 1636:251; på kind 1628:
 476; 1634:496; i skulder (aksel) 1634:321

slag, på kvinder f.eks. 1625:*277, 230, 248, 354, 378;
 1626:364, 429; 1627:41, 65, 317

slag, på arm 1625:*277, *322, 54, 89; 1626:362; 1628:
 396; 1629:746, 769; 1630:256; 1631:122; 1634:266
 (arm blev skævred); 1636:384 (kvindes arm skævred);
 på ben 1621:372 (kødet slået fra); 1628:476; 1634:
 245 (ben blev skævred); bagpå mellem mands ben
 1627:30; på hals 1629:769; i hovedet 1625:13;
 1626:425 (jfr. 435), 652, 690; 1628:346, 359; 1629:
 386; 1630:227, 287; 1633:321, 341; 1634:196, 513
 (s. 113); 1636:261, 295, 299; på hånd 1629:386,
 444, 458; 1635:9; på krop 1625:77; 1628:421;
 1634:319; i lår 1632:322 (meget stor skade); for
 maven med tørv 1631:276; på mund (hage) 1625:*122,
 13, 54, 77; 1626:473; 1629:348; 1630:303, 341;
 1635:246; 1636:320; på næse 1624:18; 1625:*276
 (til blods), 77 (kvindes næse og mund til blods);
 1626:424 (og mund); 1633:325; i panden 1626:429;
 slå panden sønder 1625:13, 39, 54; 1634:513; på
 ryg 1626:494; 1636:284; i side 1628:470; 1637:
 31; på skulder (aksel) 1628:396; 1630:256; 1634:
 319; i tinding 1630:287; i øjne 1633:325; på øre
 1629:746; under øret 1630:341; 1632:233; 1634:205;
 1636:299; 1637:31. - Slag, se også gruppe 580

stik i arm (med kniv) 1627:268; 1635:246, 458; gennem benet 1634:196; i bryst 1626:237; 1627:30; 1630:292 (med kniv); 1636:293 (s. 56) (med saks); i bug, dræbende (med kastet saks) 1627:30 (jfr. 38); i halssenen 1630:439; i lår (med kniv) 1632:233; i skulder 1630:310, 344

stød i gravids side 1631:544, 559; i øje, så det blødte 1625:39; øjet udstødt 1625:54

skære person 1634:203

trælbåret 1621:58, 117

svaghed, så kvinde ikke kan komme uden gårdsled 1624:141

sygdom, svaghed eller skrøbelighed hindrer kvinders fremmøde på tinget 1625:142; 1636:45

sygdom hindrer mands fremmøde på tinget 1634:130

mand ikke så før, at han kan møde på tinget 1626:83

overfalden kunne ikke få noget (d.v.s. mad) i sig i 2 dage 1636:293

forsømmelse, svie og sprække, erstatning herfor efter overfald 1621:289; 1626:353, 690 (jfr. 1627:5); 1627:266, 268, 308; 1628:60, 129, 178, 217, 428, 462, 495; 1629:23, 47, 272, 322, 444, 445, 458; 1630:227, 304; 1631:198, 276; 1632:244; 1633:160, 255; 1635:127

sårbod nævnt bl.a. 1626:353, 435; 1628:344

552. badskærer og læger; jordemødre (jfr. 553)

doktorer (læger) 1625:234, 282

badskærer, se tilnavnereg og f.eks. Blasius Møller 1630:420 (n.), 439, 440; 1631:105, 106; 1632:4, 20, 303, 304

behandling af badskærer og læger, se gruppe 553

badskærs erklæring 1621:289

badskær- og lægeløn 1621:58 (jfr. 115), 117, 289; 1625:19, 59 (jfr. 79); 1626:353 (jfr. 1627:266), 676, 690; 1627:5, 159, 268; 1628:129, 278, 376, 417, 428, 462, 495, 551, 675, 677; 1629:23, 47, 272, 322, 444, 458, 580, 681; 1630:18, 227, 241, 304, 353, 420, 439, 440, 538; 1631:105, 106, 198, 276, 507; 1632:20 (jfr. 4), 46, 217 (?), jfr. 193), 244, 295-296, 303, 304 (jfr. 305), 322, 358; 1633:325, 586; 1634:208 (jfr. 195), 275, 277; 1635:127, 246; 1636:413.

Jfr. også gruppe 661

badskærløn betalt af den skadelidte, da egen skyld i skaden 1628:129

badskærers tilgodehavende f.eks. 1622:76

betaling for kost i forbindelse med badskærbetaling 1628:675; 1634:275

betaling for øl og mad hos brygger, mens person lå til badskær 1634:100

betaling for kost og seng i København for overfalden 1626:550

betaling for kammer, seng og brændsel m.v. 1627:308 (jfr. 340)

betaling for øl, mens under badskærløn 1627:159; 1630:538 (?)

karls hidtidige fortjeneste udgivet til lægeløn 1632:322
 lægeløn betales gennem trygletilladelse 1632:220; 1635:
 65, 248

badskærers svende, betaling til dem 1628:551

jordemoder bedt bade syg gravid i ovn 1631:544

4 kvinder til stede ved forløsning 1636:362

553. medicin og sygdomsbehandling (jfr. 554)

plastre, på sår 1628:421; 1632:193; 1634:496; 1636:
 311, 343

plaster, stort, at lægge på penis 1632:165

plaster, varmet på fyrbækken 1632:165

salve 1636:295 (s. 62)

badskær, skaffe overfalden til 1625:13

badskær, følge beskadiget til 1636:413

badskær, beskadiget indlagt af anden person til 1634:100

badskær, ufør karl kørt til 1628:277

badskær måtte tilkaldes til overfalden 1633:321

badskærs hånd, være under 1632:220; 1634:100

badskærs hånd, ligge under 1626:676; 1627:159, 308;
 1628:286, 428

badskær, ufør karl efter hug med høtyv lå lang tid til
 1628:277

badskær, lade sig opskære af 1626:652

badskær udtager løse ben af overfalden persons hoved 1626:
 425 (jfr. 435)

badskær forbinder sønderhuggede fingre 1633:286

badskær lover at hjælpe person til forlighed 1635:65

(kromand) forbinder efter slagsmål 1635:21

blive forbundet 1631:473a

ligge syg 1627:215; 1629:265; 1634:277; i 3 uger efter
 overfald 1628:495

ligge på (ved) sygeseng (sotteseng) 1626:621; 1634:307,
 315, 515; i 14 dage 1634:245

ligge på seng syg 1629:85; 1636:295 (s. 62), 299 (s. 68)

være i (ved) sygeseng 1629:446; 1634:292

syg fik husly, øl og mad, hoser og sko trukket af og på
 ham, da han ikke selv kunne 1631:273

huse og tjene ildelugtende syg, røgte og to ham 1631:263,
 273

træben, person med træben 1627:381, se iøvrigt tilnavnereg.

554. kvaksalveri og lignende (jfr. 553)

forbud mod kludrere (kvaksalvere), der påtager sig at læge
 sårede 1621:387, 447

læge, ulovlig, anvendt ved overfalden person 1621:372,
 447

betaling til ulovlig læge 1621:447; 1630:344

honorar til signekvinde 1622:248

søge råd allevegne mod hustrus afsind 1622:248

person (ikke badskær) kan ikke hjælpe svært såret 1636:
293 (s. 56)
salve iblandet menneskefedt 1632:156
kvinde tager vare på syg (døende) 1636:295 (s. 62)

555. dødsfald, drab, selvmord

dødsdomme, se grupperne 43 og 145
mordbrand 1634:305 (jfr. 231, 232, 246, 269, 333)
pige indebrændt ved gårdbrand 1633:523
henrettelse (ved Smørum herredsting) af tyvagtig kvinde
1636:558
kvinder dødsdømte for at have forkommet foster 1628:673
(jfr. 699); 1635:262 (jfr. 245, 249)
drab ved overfald eller under slagsmål 1621:382 (jfr. 372);
1625:13 (jfr. 39, 54, 57, 71, 75, 82, 92, 147, 229,
310); 1626:33 (?), 167, 193, 326; 1626:389 (jfr.
390, 409), 494 (jfr. 506); 1627:30 (jfr. 38, 60);
1628:157; 1629:497 (jfr. 520); 1634:513; 1636:261
(jfr. 295, 299, 311), 293 (jfr. 298, 319)
drab på kvinder 1627:264 (jfr. 281, 310, 345, 423b, 427,
435; 1630:313, 314); 1634:240 (jfr. 247, 257)
mand dræbt sin tjener ved skud 1629:497, 530 (jfr. 520,
529)
dødsfald under kørsel København-Isterød, uopklaret (?)
1636:262, 292
gav et suk eller 2 og var død 1626:390
mandebod (landebod), se gruppe 143
trusler om at slå person ihjel 1625:39, 77; 1628:238;
1635:8 (jfr. 21, 62, 127). Jfr. gruppe 603
dør person efter overfald, giver han voldsmanden fuldkommen
sag for sin bane 1628:495
døde i: Avderød 1633:156; Bagsværd 1627:141; 1635:384;
Bringe (Værløse sogn) 1631:634; Brøndby sogn 1633:
290; Brønshøj 1629:247; 1633:103; Buddinge 1621:
353, 375, 383; 1622:31; 1627:210, 324, 415; 1631:
245; 1633:30; Emdrup 1634:277; Ganløse 1629:389;
Gentofte 1621:29, 204 (2), 315, 323, 477, 514, 516;
1622:121, 190; 1624:125; 1625:*138; 1626:561;
1627:11; 1632:33, 58; 1636:295 (jfr. 306, 311);
Gladsakse 1625:*29; 1631:418; 1632:455; 1633:31;
Herlev sogn 1634:512; Hjortholm mølle 1631:263;
Holte 1628:180; 1635:145; Husum 1634:479; 1635:
346; Hvessinge (Glostrup sogn) 1636:29, 30; Hvid-
ovre (Ovreydre) 1630:247; Høsterkøb 1635:145;
Karleby sogn 1633:156; København 1624:72; 1626:
599; 1629:323; Lundtofte 1621:170; 1629:127; 1634:
102; Lundholm (ukendt sted) 1626:113; Lyngby 1626:
413; 1627:110; 1628:264; 1629:496 (drab), 529 (drab);
1635:212; Mørkhøj 1621:370; 1625:*110, *212; 1627:
61; 1629:415; 1630:578; 1631:646; 1632:59; 1634:
501; 1635:122, 124; 1636:245; Nærum 1636:286, 293,
298; Næstved 1629:340; Ordrup 1621:319; 1625:291;
1627:50; 1635:429; 1636:19, 218; Rødovre (Ovrevre)
1626:362; 1627:173; 1634:199; Skovshoved 1625:363;

1632:277; Smørumovre 1622:31; Stokkerup 1621:312;
 1622:204, 229; 1624:75; 1626:322; 1627:59; 1629:
 706, 773; 1631:148, 225, 226; 1633:585; 1634:179,
 180; 1636:14; Søllerød 1627:142; Trørød 1630:
 33; 1633:289; Tøbberup 1629:439; Utterslev 1624:
 72; 1629:169; 1634:389; Valby 1625:*268, 344;
 1626:187; 1628:687; 1633:132; 1634:155, 220; 1635:
 83; Vangede 1621:371; 1625:*237, 722; Vanløse
 1626:702; 1629:588; 1632:132; 1633:103; Vigerslev
 1629:160; Virum 1621:330; 1626:502; 1634:493, 505;
 Øverød 1630:205

RELIGION OG FOLKETRO 560 - 569

560. bibelcitater, fromme udtryk og talemåder (jfr. 500, 501)

bibelcitater Psal. 25 1621:1
 Gud i himmelen og den kristne øvrighed 1634:344
 Gud og øvrigheden 1636:512, 558
 arve Guds rige 1632:165
 bede for Guds skyld 1634:513; 1636:295
 Gud forlade ham 1634:232 (s. 19)
 Gud give 1627:465
 Gud give Djævelen tie 1634:205
 Gud give Eder en god dag (brev) 1632:250
 Gud give, han får skam 1632:165
 Gud hindrer mands hadelig intent 1633:341
 Guds hjælp, med 1632:250
 Guds hjælp, næst 1635:65
 så sandt som Gud skal hjælpe mig 1636:293 (s. 55), 362
 Gud og hans hellige ord hjælpe 1632:165, 192, 223; 1634:
 316
 Guds navn, daler givet efter forlig i 1624:92
 Guds ords tjener uværdig (om præst) 1630:581
 nåde hos Gud, min sjæl skal få 1636:293 (s. 55)
 så sandt som Gud skulle være hans sjæl nådig 1636:293
 (s. 57)
 salig med Gud 1625:45
 salige forældre, hvis sjæle Gud har 1621:323
 (forældre), hvis sjæl Gud har 1621:353
 personer, hvis sjæle Gud har 1621:370; 1622:31
 (afdøds) sjæl hviler nu hos Gud 1626:599
 personer, hvis sjæle nu hviler hos Herren 1622:121
 Guds sandhed, vitterligt (ud)i 1626:676; 1631:58, 273;
 1636:466
 Guds sandhed, (ud)i 1632:165; 1634:258
 så sandt som Gud er i Himlen 1634:379 (s. 77)
 for Guds skyld taget lille, betlende dreng til sig 1630:
 574
 Gud straffe 1634:238
 takke Gud 1635:216
 Guds velsignede gaver til fattigfolks og børns ophold ugude-
 ligt henkastet 1635:283 (s. 232)
 Gud vil fraværende komme hjem 1621:74

om Gud vil spare overfalden livet 1626:299
 år efter Guds byrd (i gammelt tingsvidne) 1632:259
 Gud og mennesker, rette barnefader både for 1636:362
 Guds død 1634:238
 Guds vunder 1637:54
 Guds og (persons) eget jern 1636:516; Guds og vor hane
 1637:54
 Gud er ded så (som ed) 1627:403
 eder og banden straffes med bøde 1634:205
 IHS, brugt ved årets begyndelse, f.eks. 1633:s. 88
 hjælp Jesus altid 1621:s. 1
 hjælp i Jesu navn 1621:359; 1633:523; 1635:65, 248
 Jesu navn, på sølvsmykke 1629:366
 Jesu Kristi Kors (udbrud) 1625:13
 ugudelig mod overfaldet, ligesom jøderne var imod Vor Herre
 1636:299
 af en kristelig medlidenhed og kærlighed 1630:581
 efter et kristeligt og faderligt betænkende 1631:350
 tilgivelse af skadevolder, da den overfaldne vil dø med en
 god samvittighed 1621:372
 tilgivelse af skadevolder ved håndsrækning med 4 mænds hæn-
 der derpå 1636:295 (s. 62)
 eftergive rente af pengesum for enkes fattige små børns
 skyld 1636:466
 fromme lensmænd f.eks. 1636:199
 ærlig og gudfrygtig kvinde 1632:250

561. edsafleggelse (jfr. 34)

døende gør højeste ed, at person er hans banemand 1636:293
 ed oplæses på tinge for beligget kvinde, der så oplyser
 navn på den rigtige barnefader 1636:362
 kvinder aflægger højeste saligheds ed med oprakte fingre
 og håndspålæggelse på anklaget 1636:512
 skadevoldte sigter skadevolder (mordbrænder) med pålagte
 hænder 1634:269
 vidne vil sværge sig Fanden i vold, hvis han udtaler sig
 med større sikkerhed 1634:233
 ved falsk ed mistes måske saligheden 1632:223
 kvinders edsafleggelse 1626:639; 1627:318
 edsafleggelse på tyendes og drenges vegne 1629:368
 edsafleggelse undgået ved påstand om manglende forståelse
 af spørgsmål 1632:463
 egen ed og eet vidne ikke nok til at sværge sig fra gæld
 1628:324
 helgens ed og oprakte fingre 1625:*263
 benægtelseseder, kønsed m.v., se videre gruppe 34

562. magi og trolddom (jfr. 74)

djævelen fare i person 1631:473a; 1634:205; 1636:299
 djævelen fare i dit hjerte 1636:298
 få djævelen 1634:513 (s. 112)

give djævle i sig 1626:409
 slå fra sig i djævelens navn 1637:31
 have rug i vang i djævelens navn 1634:232
 djævelen i vold 1632:232; 1635:216; køre djævelen i vold
 1632:295-296
 love en djævels færd 1630:292
 kvæg få en djævels færd 1632:210
 Fanden skal have ham 1626:390
 Fanden er i person 1631:544
 få en Fandens færd 1636:298, 334
 sværge sig Fanden i vold 1634:253

 læse over syge 1622:233
 signen 1622:233
 målen (signeri) 1622:233
 kaste glød på gulv, som den syge skulle skræve over 1622:
 248

563. troldkvinder og troldmænd (jfr. 74)

troldkvinde og trolddjævel, brugt som skældsord 1630:161
 (jfr. 168)
 trolddomskunster 1622:233; kvinde landsforvist som straf
 herfor 1622:248

OMGANGSFORMER, SÆD OG SKIK 570 - 589

570. årets højtider og fester

majgilder 1625:229; majbænk (på gaden) 1636:295
 videsbøders gilder, gildesøl o.l., se grupperne 235 og 590

571. livets højtider og fester (jfr. 85, 93, 504)

barsel 1633:481; barnedåb 1636:362
 fødsel i dølgsmål 1635:245, 249, 262
 dødedag 1622:67
 stå lig 1626:390, 461; 1634:65, 214, 277
 ligge lig 1636:466
 klæde lagt over lig 1631:559, 572
 vågestue, gå til 1626:390; indkøb af øl og mad hertil
 1626:461
 våge over lig 1626:461
 våge over døende natten over 1629:497 (jfr. 529)
 indkøb af deller til kiste 1631:132 (jfr. 218)
 gøre ligkiste 1631:559
 ligkiste, forarbejdelse heraf natten før begravelse 1634:
 130
 bære ligkiste ind i hus 1631:572
 lægge i ligkiste 1631:559
 lig af barn fundet i skov, svøbt og lagt i kiste 1635:249,
 262
 udgifter ved begravelse 1631:104, 121, 132, 218; 1635:184,
 243

jordefærd, på skifte intet hertil 1628:337
 jordefærd, på skifte ikke mere gods end hertil 1630:36
 jordefærd, enke beholder ko og noget gods til udgifter her-
 til 1631:261
 jordefærd, udgifter hertil udtaget forlods på skifte
 1635:184
 jordefærd, søn, der lader fader begrave, tilvurderes alt
 gods i boet herfor 1629:169
 fæstemøl ved bryllup 1622:67; krævet betalt 1636:164
 fæstemøl kommer for at se sig for, forevises pung 1634:
 310 (jfr. 316)
 præst får løfte af to mænd, at en mand uhindret kan trolove
 sig 1627:162
 vielser 1632:154; komme i ægteskab 1630:269; 1635:108

572. dagens gang

ligge og sove 1625:92; hjemme 1626:326; i seng 1627:
 318; 1634:513; i loen 1626:326; i have (middags-
 søvn) 1634:232 (s. 19)
 kvinde ville have ro i stuen for at sove 1635:21
 vugge (med ben), lille barn i vugge 1627:30
 blive mørkt 1629:86
 2 timer før sol gik ned 1628:399
 sol var nedgangen 1636:2, 23
 aften 1625:*58, *73, *315; 1626:206, 390, 461, 506;
 1627:465; 1629:86, 435; 1630:346; 1632:165; 1634:
 15, 240, 266, 321, 513; 1636:253, 299; aften silde
 1636:295
 aften, en time før 1635:21
 aften, ad 1625:89; 1634:245; 1636:295; imod 1634:245;
 til 1634:379; til mod 1628:495
 aften, i 1627:30; 1636:299
 aften, om, som sol gik ned 1634:247
 aften, om, to timer før sol gik ned 1636:293
 aftes, i 1633:331; 1636:295 (s. 61), 334
 aftenen, indtil 1635:10
 aftenen, om 1626:494, 506; 1627:282; 1628:140, 355;
 1629:488, 769; 1630:161, 168; 1632:295-296; 1633:
 344, 483; 1634:379; 1635:10, 126, 398; 1636:22;
 silde 1634:232
 om aftenen efter at det havde ringet på vagt 1632:165
 aftenen, om, som klokken kunne være 4 eller 5 1633:562
 aftenen, om, noget udi på natten 1626:390
 midaftenstide, ved 1628:399
 dagen, om, f.eks. 1627:282; 1632:456
 dagen, om, klokken 12 1634:130
 noget vel op på dagen 1634:214
 formiddag 1630:248
 eftermiddagen, om 1634:328; 1636:293 (s. 56)
 middag 1628:282; 1636:253
 middag, efter 1634:232
 ved middagstide 1635:245
 om middagen 1627:30; 1628:140; 1634:379 (s. 79); 1635:
 10

morgen 1625:*58, *73; 1629:366, 488; 1630:100, 427,
 509, 541; 1635:167, 357, 432; 1636:253; tidlig
 1632:156; 1635:216
 morgen, ad 1627:403
 morgen før sol stod op 1636:343
 morgen der sol var opstået 1636:293 (s. 55)
 morgen, om, ved middagstid 1629:435
 morgenen, om 1621:484; 1626:494, 690; 1633:286, 483;
 1634:130, 248, 379, 513; 1635:10, 293, 335; 1636:
 293 (s. 55), 295 (s. 61), 299 (s. 72)
 morgenen, om, ved 8 slet 1621:484; før dag 1633:483
 morgenstund, en 1629:488; 1633:483
 nat 1621:484; 1626:461; 1630:427; 1633:350; 1634:130,
 214, 232
 natten, om 1621:484; 1624:318, 367; 1628:128, 271; 1630:
 121, 168; 1632:456; 1633:285; 1634:353, 379 (s. 79);
 klokken 12 1634:130, 513
 natten, om, som hanen gøl 1636:293 (s. 55)
 midnat 1627:282; om midnat 1629:694
 midnatstide 1633:350
 natten, ud på 1626:409
 natten over 1629:497
 nat og dag 1629:488; ved nat og dag 1634:194
 nattetide, om 1627:446; 1628:365; 1629:342, 434; 1630:
 40; 1631:296; 1633:523; 1634:50, 152, 364; 1635:
 292, 293, 432, 451
 nattetide, om, i mulm og mørke 1634:353
 søndag, f.eks. forligsmøde 1621:313, 314

573. personlig rengøring, udseende

afføre sark i kvindfolks nærværelse 1624:141
 bade gravid kvinde i ovn 1631:544
 røgte og to ildelugtende mand 1631:273 (jfr. 263)
 to blod, af sig 1634:205; af hoved 1634:328; af lig
 1634:513
 våde bukser hængt til tørring 1632:242
 tørre sine øjne med borddug 1634:238
 barfodet (karl) 1633:344, 350
 mand uden skæg 1628:691

574. bordskik og høviske manerer

sidde ved bordende 1625:82, 92
 sidde ved skab for enden af seng 1633:526
 stikke sin kniv ind (gemt den) efter måltid 1633:526
 gå fra borde efter nadver 1629:488
 tale til en person, som ord koster penge 1634:205
 tie og ikke have sin onde mund på person 1634:205
 lade sit vand 1634:328; uden døren 1635:21; gå for døren
 herfor 1636:298
 løse sine bukser for at lade sit vand 1636:211
 stå af vogn for at lade sit vand 1636:211
 kvinde tager sine klæder bagop mod person 1626:472
 kvinde spytter fra vogn ad person 1626:472

mænds brægen ved drikkelag ophidser formodet fåretyv
 1634:231 (n.), 379 (s. 77)
 bede dreng gøre sig umage (og flytte sig) 1633:526
 person budt døren (vist ud) 1631:415

575. hilseformer

hilse 1634:328
 ved tiltale: kære broderlille 1627:30; broderlille
 1636:295; I dannemand 1634:328; min hjerte fader
 1636:293 (s. 55); kvindelille 1636:71; disse smukke
 mænd 1634:205
 byde hverandre god morgen 1634:238 (s. 24)
 sige god nat 1627:465
 tildrikke person 1635:232; 1636:295
 bede om forladelse 1634:39
 have ret ondt af trætte mellem personer boende i samme by
 1634:238 (s. 25)
 vil ikke være uvenner (efter handel) 1629:771
 søge alting til god fred og rolighed 1634:238 (s. 25)

576. gaver (jfr. 110)

penge givet aftægtsmand at bygge sig et hus for 1626:327
 seng og skab som foræring (?) mod husleje 1633:392
 påstået gave af mel og svin for pengebeløb 1635:456
 økse givet som erstatning for tabt eksemplar 1632:153
 handlende i København tilbagegiver person p.g.a. hans armod
 fravurderet gods 1630:180
 skænk og gaver, ulovlige 1635:283; 1636:249 (korn, penge
 o.a.)
 almisser, se gruppe 543
 drikkepenge 1624:107; 1626:340 (jfr. 312); 1634:456;
 til badskar 1631:106
 give øl som lidkøb 1621:484
 drikke lidkøb 1626:562; 1629:66; 1630:417 (ved bord);
 1633:527 (jfr. 562); 1634:15, 77, 233, 372; 1635:
 203; 1636:334
 lidkøb, ikke drukket 1631:309
 lidkøbsvidne 1634:151
 lidkøb, se også grupperne 65 og 124

577. gæster

gæster 1634:353
 (tyv) ligget nogle gange hos person i landsby 1631:203
 begærede hus at måtte ligge der noget 1636:293 (s. 55)
 ligge i lade (om natten) 1624:107
 forfulgt karl bliver en nat i sin husbonds hus 1636:299

578. omgang mellem kønnene (jfr. 74, 87)

mand og kone truer hinanden med slag 1630:100
 kvinde fandt ægtefælle ganske uskikkelig til ægteskabs kær-
 ligheds bevisning 1635:108

hustru bortrømt fra ægtefælle med tjenestekarl 1621:484
 hor, påstand om 1634:246
 beliggelse, lejermål 1627:24, 146, 187, 199; 1628:161,
 174, 260, 372, 558, 673, 699; 1629:470, 489; 1630:
 568, 569; 1631:95, 403; 1632:121, 122; 1633:96;
 1634:246; 1635:89, 121 (jfr. 135), 152, 160, 185,
 457; 1636:312, 362, 387, 432, 553; 1637:8, 16, 85,
 121
 lejermål med hustru før vielse 1632:154
 beligget kvinde søger tilfredsstillelse for ærekrænkelse og
 forsørgelse af barn hos barnefader 1635:152
 kvinde avler 5 uægte børn hver med sin fader 1636:312
 lejermålsbøder 1627:199; 1628:260, 372; 1631:403; 1636:
 443, 553; ikke ydede p.g.a. armod 1627:187; 1630:
 569; 1631:95; 1632:121, 122; 1635:160
 lejermål, mands, med 2 kvinder 1628:161, 174; 1636:553
 karl og pige i samme gård i rygte for hinanden 1635:121,
 160
 karl og pige kom gående, havde hverandre i favnen 1634:247
 karls og piges senges placering i stue 1635:121
 voldtægt 1634:246; 1637:85 (n.)
 voldtægt eller beliggelse 1635:89 (jfr. 121, 135, 160)
 fødsel i dølgsmål i skov 1635:245, 249, 262
 kvindebryster malket af 4 kvinder efter fund af barnelig
 født i dølgsmål 1635:249 (jfr. 262)
 tårngemmers (fangevogters) utugt i Blåtårn med fængslede
 kvinder 1636:512, 558; 1637:8 (jfr. 1), 85
 kvinde besøvet af soldat i stald 1628:673
 kvinder, fattige, besøvet 1632:121, 122; blind, fattig
 1630:568
 mand påstår at vantrives efter ægteskab 1634:246
 uægte barn lyst i kuld og køn 1632:385 (jfr. 434)
 mand kan ikke forsørge sin kone p.g.a. skrøbelighed med
 klæder, føde, husly etc. 1635:108

579. hustugt og revselse (jfr. 87)

børn loves afstraffede af fader for bagtalelse af bymænd
 1635:192, 258

580. slagsmål (jfr. 70, 551)

bårdag, overfald, slagsmål 1621:58, 115, 117, 263, 264,
 265, 289, 300, 313, 314, 372; 1624:18, 26, 145;
 1625:*85, *330, 13, 20, 65, 77, 89, 90, 287, 354;
 1626:48, 343, 378, 424, 425 (jfr. 435), 473, 550,
 652; 1627:25, 30, 41, 91, 155 (jfr. 159), 192, 200,
 238, 243, 255, 266, 318, 340; 1628:5, 60 (jfr. 178),
 129, 277, 283, 327, 346, 358, 359, 376, 396, 400,
 417, 421, 428, 459, 462, 463, 476, 495, 500, 553,
 687, 691; 1629:23, 34, 47, 70, 107, 181, 216, 254,
 434, 769; 1630:15, 100, 122, 135, 172, 213, 241, 243,
 248, 287, 292, 303, 304, 310, 315 (jfr. 336), 322
 (jfr. 341), 353; 1631:122, 237, 265, 276, 278, 347,
 354, 377, 415, 473a, 536, 558; 1632:131, 193, 217,
 233, 244, 266, 288, 295-296; 1633:126, 157, 255, 285,

286, 311 (jfr. 321), 325, 331, 341, 344 (jfr. 350);
 1634:89, 123 (jfr. 100), 196, 203, 217, 249, 266,
 275, 319, 321, 328, 392, 410, 427, 496, 524; 1635:
 8, 9, 21, 25, 62 (jfr. 93), 127, 232, 246, 419, 458;
 1636:3, 211, 251 (jfr. 259), 261, 272, 284, 293, 295,
 298, 299, 305, 306, 311, 334, 343, 384; 1637:31
 mænds overfald på kvinder 1625:*277 (jfr. *322), 230 (jfr.
 248), 378; 1626:364, 429; 1627:41, 65 (jfr. 70),
 192, 247, 312, 317, 349, 367; 1629:215, 238, 264,
 272, 322, 353 (jfr. 360), 372, 386, 420, 444, 445,
 458, 746; 1630:100 (?); 1631:215, 237, 278; 1634:
 232 (s. 19, ægtefæller), 353 (jfr. 364); 1635:398;
 1636:272, 284, 299, 310, 320, 384, 413, 419
 kvinders overfald på mænd 1627:192; 1629:238, 386;
 1636:334
 kvinders overfald på kvinder 1635:419; 1636:384, 419
 kvinders slagsmål 1630:256 (jfr. 271); 1636:320
 hug og slag 1625:89; 1626:652; 1629:353; 1635:127,
 283; 1636:384
 hug, give eller tage 1627:30; 1631:473a; 1634:513;
 1636:299
 hug, med le 1632:252, 266; 1634:321; nævehug 1625:354;
 1627:349; 1629:322; stavshug 1625:354; med værge.
 1634:247; med økse 1621:372; 1628:495, 514; 1631:
 415; 1636:343; med øksehamre 1628:495. Jfr. slag ndf.
 fjeder lagt om persons ben 1625:*277
 hårdragning, kvinder 1627:367; 1636:299, 384; mænd
 1627:465; 1631:415; 1634:203, 205; 1636:295, 299
 (bis); 1637:31
 håret, to komme sammen i 1636:419
 skægstykke trukket af 1625:287; 1626:48
 jordskud (slået til jorden o.l.) 1625:13; 1626:425, 494,
 652, 690; 1627:200; 1630:322, 341; 1631:122; 1632:
 233, 295-296; 1634:196, 245, 496, 513; 1636:295, 299;
 1637:21; kvinde faldt på sin røv 1629:238
 klammeri 1626:390; 1627:281; 1629:743; 1630:30, 168,
 292, 322, 341; 1631:473a; 1632:233; 1634:205, 240,
 247; 1635:32, 232
 nibe (knibe) 1625:77
 slag 1621:117, 289; 1625:90, 230, 248; 1627:349, 367
 slag med: alen 1636:298 (jfr. 293); bådshage 1636:211;
 degen 1633:341; fod (stød) 1636:295, 298; greb
 1634:266; hammelstok 1634:580; høtyv 1628:277,
 514; 1629:769; 1634:196; hånd 1627:30; 1630:341;
 1632:233; 1636:284; jern 1636:413; kande (ølkande)
 1626:424; 1636:295, 320; kniv (stik) 1627:465;
 1628:129; 1630:292, 304, 341; 1631:198; 1632:233;
 1634:513 (s. 114); 1635:246, 458; krukke 1626:48;
 káp (knippel) 1627:41; 1628:298; 1629:238, 386;
 1630:227, 256; 1636:293 (s. 54), 298; 1637:31; le
 1629:353, 386, 444, 458; lægte 1633:350; nøgler
 1630:227; plejl 1636:384, 419; plovstav 1629:215,
 238; rok 1636:419; skovl 1629:746; skræddersaks
 (stik) 1625:77; 1636:293 (s. 55); skål 1626:425
 (jfr. 435), 473; stav 1627:65; 1628:129, 327;
 sten 1628:283, 327; 1629:238; 1630:287, 315, 341;
 1631:276, 536, 558; 1637:31; strippe 1630:100;

svøbe 1636:284; svøbeskaft 1626:343, 652; 1630:287, 341; 1636:413; et træ 1632:233; 1636:284; træstang, stor 1635:25; tyremie 1625:230; tyv 1630:100, 172; 1634:319; 1636:343; "wedethre" 1625:77; vognkøb 1625:13, 90; 1626:690; 1627:91, 155; 1634:196, 496; 1636:299; vægge (af jern) 1636:261, 295; værge 1629:434, 497; 1632:233; 1633:286; øksehammer 1626:425; 1631:122; 1636:295 (s. 62); økse 1628:327; 1634:496; økseskaft 1636:284. Jfr. hug ovf.

slå mand baglæns i en tjørnestub 1630:310
 slag i seng 1633:350
 slå hat i voldgrav 1621:300; tage hat af andens hoved 1636:198, 211
 slå kvindes hue af, træde på den 1636:295
 sønderrivning af kvindes klæder, trådt på dem 1627:367
 træde på personer 1627:200; 1630:322, 341
 træde (thrøyett) person med fødder 1625:*18, *122
 træde person ud i vandet 1630:227
 træde og slå person til jorden 1631:276
 med råd rådt slagen og ilde medfaren 1621:289
 stødt og ilde medfaret kvinde 1635:398
 røve gods fra nogen ved overfald 1631:289; 1626:652; 1628:495
 med væbnet hånd og vred hu 1634:392, 410; med væbnet hånd 1635:9
 ørefigner 1625:354

ligge på gulvet og drages (slås) 1632:233
 drages på gulv, så begge gik over ende 1634:205
 give sig i favnen på hverandre (slås) 1632:233
 tage i favn, løfte i vejret, falde baglæns over ende 1634:245
 komme sammen i favnen 1637:31
 hjælp overfalden op, men han kunne ikke gå videre end tværs over en ager, faldt så igen 1636:299
 overfalden båret i sit hus 1626:690
 overfalden lå på mark til næste morgen, da ager til by 1636:299
 døende ført i hus 1629:497, 529
 ladet ligge for et dødt menneske 1621:289; 1628:495
 husfred og gårdgang, se gruppe 71
 drab ved overfald eller under slagsmål, se gruppe 555
 trusler om at slå person ihjel, se gruppe 603

589. diverse

tingmænd svarer, bekræfter m.v., se gruppe 460
 en for alle og alle for en 1627:266; 1635:231, 270 (jfr. 1630:115)
 navn, fædrene, fiskers, ikke indført i gældsbev 1621:176
 gård, 4 pæle heri, indgået og ransaget uden hjemmel 1629:694
 gård, indgå heri, opslå porte og døre m.v. 1629:694
 retsskikke, se gruppe 65
 retsterminer, se gruppe 66

FORLYSTELSER 590 - 599590. gilder og sammenkomster (udover grupperne 570 og 571)

drikke øl på panter 1634:205
 gilde og selskab 1625:57, 71
 gilde, sæde og samkvem 1625:13
 sæde og samkvem 1625:147
 gilde, menige bymænd og unge karle til 1633:327
 videsbøders gilde 1625:229
 flere forsamlede hos sognefogden, drak noget lidet 1635:
 232
 gæstebud 1630:285
 være vel forligte i samkvem og sæde og gode venner 1630:
 590
 præst, herredsfoged og bonde forhandler ved bord i præstens
 stue 1635:216 (jfr. 146, 203, 205, 276)

591. drikkelag

drikkelag 1621:484 (om natten); 1625:13; 1626:506;
 1630:100, 292 (København); 1634:321; 1635:21 (jfr.
 62); 1636:293, 298; i lade 1626:473; i fiskerhus
 1634:231; i smedje 1634:328
 drikkelag, sidde og sove herunder 1626:473
 drik, være i drik med 1626:494
 drukkenskab 1621:509; 1630:276; 1631:324; 1634:39;
 1635:276, 302; 1636:200, 259 (jfr. 251)
 drukkenskab som undskyldning, se gruppe 140
 drukne personer 1626:409, 506; 1628:357; 1630:266;
 1634:233; 1635:335; 1636:295, 297, 298, 334, 399;
 kvinde, drukken 1628:257
 drukken mand bedt gå hjem 1635:357
 der blev drukket noget 1631:415
 drukket og sværmet 1634:232 (s. 19)
 opfordring at drikke øl i ro 1625:13

593. dans

dans 1634:240
 betale for dansemusik 1634:240
 danse på gården med en pige ved hånden 1634:247
 fordans 1634:240

594. musik og musikinstrumenter

dansemusik 1634:240
 gige (gie), lege herpå 1630:346
 trommer 1632:233
 tromme, slå herpå 1634:240, 247
 spillemand, se tilnavnereg.

595. væddemål

vædde om en tønne øl 1621:307, 308

SOCIAL STATUS 600 - 609 (jfr. 23, 73 ff.)600. social placering (jfr. 77, 87)

dannekvinder 1633:410; gode 1630:541
 dannemænd 1621:272, 299, 315, 354, passim
 gode mænd 1626:184, 487; 1634:246
 godtfolk 1621:359; 1628:236; 1629:481, passim
 godtfolk, nogen 1632:295-296; 1636:262, 292
 godtfolk, mange 1632:179; 1633:523
 godtfolk overværende udlæg af gods til konge og præst
 1624:150
 godtfolks forbøn 1630:255; 1631:244; 1632:338; 1634:89;
 1635:304; 1636:271, 324
 godtfolks umag 1635:288
 madfader 1634:232 (s. 12), 513 (s. 112)
 madmoder 1632:165
 fader svarer på søns vegne 1629:683
 fader betaler gæld på søns vegne 1626:551a; 1629:39
 fader at betale på egne og på søns vegne 1626:692
 fader forpligter sig ang. søns fremmøde på tinge 1629:218
 søn møder på tinge for fader 1629:653
 søn lover betaling på faders vegne 1626:613
 søn siger god for fader at møde (på tinge) 1625:*52
 søn betaler faders part af skyldig tjenesteløn 1633:236
 søn pantsætter på faders vegne for retten kreaturer til
 tjenestekarl 1632:84
 søn hjælper fader under slagsmål 1630:341
 søn på moders vegne opbyder bo 1628:156
 søn på moders vegne ang. arveafkald 1630:195
 søn lover på moders vegne 1629:747
 søn på moders vegne rejser tiltale 1629:554
 søn stævner for gæld til moder 1630:478
 mand forlagt at føre sin kvinde i rette 1626:305
 mand vil føre sin kone som vidne 1631:151
 mand at føre sin kone i rette, da han nægter, hun er sag-
 søger noget skyldig 1626:205
 mand vidner på hustrus vegne 1628:687; 1634:238
 mand på hustrus vegne vidner og sværger 1627:30
 mand på hustrus vegne kræver bevis for beskyldning 1633:
 268
 mand sagsøger for beskyldninger mod sin kone 1630:63
 mand giver arveafkald på hustrus vegne f.eks. 1621:323,
 370; 1630:247; 1633:31
 mand på hustrus moders vegne i gældssag 1629:752
 mand på kvindes vegne ang. erstatning til denne 1628:134
 fader med overfalden datter på tinge 1629:386
 fader på datters vegne ved arveafkald 1629:210
 fader på datters vegne i gældssag 1627:422
 fader kautitionerer for datter 1632:168
 fader indstævnet for forskellig gæld, hans datter samtidig
 dømt for sin gæld 1628:437
 fader på datters vegne tiltaler for hendes tjenesteløn
 1634:419, 456, 492

mand fuldmægtig for steddatter 1631:245; 1636:285
 husbond stævner på sin tjenestepiges vegne 1627:218;
 1629:337 (?)
 mand tiltaler på piges vegne 1627:284; 1628:528
 broder giver arveafkald på egne og søsters vegne 1625:
 *110
 søn tiltaler på moders vegne f.eks. 1624:93
 søn på moders (enkes) vegne i gårdforbrydelsessag 1635:
 241
 søn enkes lavværge 1635:96; 1636:295 (s. 63)
 stedfader på (voksen) steddatters vegne ang. ægteskabs op-
 hævelse 1635:108

 kvinder (enker) anført som gårdfæstere, se f.eks. 1635:
 247 (s. 196), 261
 kvinder deltager i bymænds ulovlige ødelæggelse af gårde
 og led 1625:*57
 kvinder sværger 1626:639; aflægger højeste saligheds ed
 f.eks. 1636:362, 512
 saggiver vil "råde" med moder 1626:173
 kvinder (ikke handlende i København) tiltaler mænd for gæld
 f.eks. 1630:87; 1632:207, 320; 1633:60, 320, 587,
 588 (tjenesteløn); 1634:230, 489
 kvinder (handlende i København) stævner for gæld f.eks.
 1632:166, 168, 327
 kvinder varsles eller deles f.eks. 1621:41; 1622:58,
 112; 1631:603; 1632:70; 1634:368, 487; 1635:191,
 388, 446
 kvinder varsler eller tager dele på f.eks. 1621:223;
 1629:557; 1631:531; 1632:56; 1633:436; 1634:59,
 71, 286; 1635:270a
 kvinder vidner f.eks. 1624:107; 1625:*322, 13, 39;
 1626:506; 1627:403; 1628:288, 501; 1629:321;
 1632:165; 1634:238, 239
 kvinde var ved tinget, fremstår og vidner 1634:379 (s. 79)
 kvinde forpligter sig personligt på tinge 1621:55, 56
 kvinde med lavværge stævnet 1637:90
 kvinde eller hendes fuldmægtig og lavværge stævnet 1628:
 271
 kvinde med hendes husbond stævnet 1634:497
 hustru oplyser ægtefællen, at gæld er betalt 1633:135
 kvinder stævnes for gæld f.eks. 1632:151, 164, 208a;
 1633:27, 66; 1634:444, 508
 kvinder (handlende i København) stævner for gæld f.eks.
 1632:166, 168, 327
 kvinders tilgodehavende f.eks. 1627:313, 341; 1629:
 337; 1636:110
 kvinder stævnet for gæld udebliver 1632:151, 164, 301;
 1633:438, 556; 1634:395, 445, 484; 1635:385; 1636:
 31, 32, 34, 94 (død efter varslets modtagelse); kvin-
 de udebliver, men søn oplyser, hun ikke vil svare
 1636:7
 kvinder kommer sammen og gør regnskab (gåsegang) 1626:
 551a
 kvinde sagsøgt for tyveribeskyldning 1633:268; 1635:
 192 (jfr. 168), 258
 kvinde tiltaler på søns vegne i slagsmålssag 1633:126

ophidset person bedt gå hjem til sin kvinde 1634:205
 kvinde sælger hus 1633:250
 kvinde sælger hus, men købet går tilbage 1625:*327
 gård sælges ved aftægt med hustrus vilje 1628:395
 ægtefælle sælger hus mod konens vilje 1635:137; 1636:
 345 (jfr. 334) (n.)
 hustru protesterer på tinge mod ægtefælles salg af hus,
 sag forligt 1635:137
 kvinde sælger ved i mands fravær 1630:162
 kvinde vedgår gæld, ægtefælle er varslet for 1628:237;
 tiltales for hans gæld 1632:79
 kvinde stævnet med lavværge og sønner ang. gæld 1637:3
 kvinde indfordrer gæld, som hun havde at indkræve efter
 søn 1629:742
 kvinde tiltaler broder for lånte penge og byg 1635:330
 kvindes skyldnere forpligter sig at betale gæld 1626:683
 hustru låner penge, som ægtefællen tildømmes at betale
 1634:175
 enke stævnet for gæld, har efter skifte intet at betale
 med 1633:164
 enke indkalder ægtefælles kreditorer 1631:121
 enke sammenkalder kreditorer til skifte; intet tilbage
 at arve til hende og 3 børn 1633:178
 enke fremlægger for retten registrering af bo 1633:324
 enke på egne vegne ved arveafkald 1631:245
 kvinde fortsætter med søns hjælp (købmands ?) forretning
 1628:722
 kvinde (købmands ?) ægtefælle i København) låner beløb
 ud 1628:670
 tyvs "kvinde" vidste efter hans udtalelse intet om hans
 tyverier 1626:39
 kvinde klager over mands overfald 1629:215
 kvinder kommer overfalden mand til hjælp 1636:299
 hustru tiltaler mand for overfald på hendes ægtefælle
 1634:328
 hustrus hjælp til mand under overfald 1630:287
 hustrus hjælp til mand og søn under overfald 1635:9, 25
 kvinde tog mands hånd af anden persons hår 1634:205
 kvinde tog hug med værge af 1632:295-296
 pige hjælper mand at tage værge fra anden mand 1633:350
 pige råbte til overfaldsmænd, at de skulle skamme sig
 1628:495
 hustru beder voldsmand ikke slå hendes ægtefælle 1632:
 233
 kvinde beder om nåde for overfalden, men overfaldes selv
 derfor 1636:299
 kvinde holder anden kvinde, mens hendes mand slår denne
 1627:317
 kvinder bærer overfalden til bæk 1625:13
 to kvinders trøtte forligt for retten 1633:410
 kvinde ler, som var hun kildet 1632:165
 kvinde slået i stue skreg højt 1625:*277; græd 1625:
 *322
 grædende pige 1632:165
 kvinde vil have ro i stue 1635:21
 kvinde røgter og toer ildelugtende syg 1631:273

beligget kvinde med fuldmægtig søger tilfredsstillelse for ærekrænkelse og forsørgelse for barn hos barnefaderen 1635:152

kvinde mener, at hun, efter at gammel ægtefælle ikke kan forsørge hende, ikke længere kan "opholde" sig ene 1635:108

kvindelil (i tiltale) 1636:299 (s. 71)

en hjertens kone (ægtemand's udsagn om afdød kone) 1634:310

formynderskab 1631:54, 143; 1634:417; 1635:212; 1636:79, 154

formyndere 1621:346, 350; 1627:171; 1628:41; 1629:317, 340, 756, 762; 1630:351; 1631:12, 141, 226; 1632:93 (København), 250 (København), 268 (København), 273 (København), 316 (København); 1633:136, 259, 336, 372; 1635:145; 1636:225

formynder og næste værge 1629:30; formynder og lavværge 1630:195

formynderskab for 2 børn tilsagt 1621:322

formynder befales at betale myndlings kost og husleje under skolegang 1633:259

karl over 18 år kræver for retten sit arveligt tilfaldne gods af formynder 1633:352

værgemål 1629:469; 1630:20, 143; 1631:143; 1632:233, 280, 316; 1634:462, 463, 493; 1635:123; 1636:80, 135, 154

værgemålspenge (den 3. af renten) 1636:135

lavværger 1630:55; 1632:268, 280, 450; 1634:506

rette værger 1629:243; 1632:223

næste slægt og værge 1629:773

fader kvindes værge 1632:223

værge, børnenes 1632:225; 1636:225

værge, broderbørns 1630:146

halvbroder værge 1635:230

egen værge 1634:342, 343; 4 personers samtykke heri 1629:189

umyndige børn 1630:297; umyndige år 1630:282

601. særlige rettigheder

forarmedes skattefritagelser, se gruppe 474

602. æresbegreber

ærlige mænd 1631:572

ærlig mand, ingen 1621:235

ærlig, være lige ærlig, selv om båret rakker til jorde 1621:267

ærligt er, ikke vide andet end det som 1625:*291; 1627:279; 1630:168; 1634:314, 514; 1636:9, 200, 271, 324, 351

ærligt i alle måder, intet at vide andet end 1621:472 (jfr. 501); 1631:307, 334

uærligt, ikke at vide eller set noget, med person 1630:237

anrøre hæder og ære, aldeles intet at vide at 1621:509
 ære, ikke vidste at (be)skyldte person noget hans ære an-
 rørende 1626:503
 ærligt er og en ærlig karl vel egner eller anstår, ikke
 vide andet end det 1629:380
 ærlig, oprigtig, god mand vel egner og anstår, forholdt
 sig som 1629:304
 ærligt, troligt og vel, karl tjent 1625:75
 ære og godt, ikke vide andet end 1636:192
 ære, dyd og godt, intet andet vide end 1630:312; 1635:
 302, 304
 ærlig mand vel anstår, ikke vide andet end det 1630:179,
 312; 1633:254; 1635:302, 304; 1637:110 (jfr.
 1631:267)
 ærlig karl vel egner og bør i alle måder, ikke vide andet
 end det 1636:351
 ærligt er og en ærlig karl vel tjener og bør, ikke vide
 andet end det 1632:264
 ærlig folk vel egner og anstår, ikke vide andet end det
 1628:326, 373; 1630:386 (jfr. 1634:39)
 ærligt godt, som dannekvinder vel egner og anstår 1633:
 410
 ærligt og kristeligt, ikke vide andet end 1626:271, 721;
 1628:373
 kristeligt, ikke uærligt i nogen måder 1631:224
 ærligt, kristeligt og vel forholdt sig i alle måder
 1629:304
 uærligt, intet, at vide om person 1629:397
 uærligt hos person eller hans kone, ikke set noget
 1628:326
 uærligt, intet, vidst om hverandre 1627:227
 ærligt, intet at beskyldte, ej heller hørt andet end
 1630:398
 ære og gode navn, evt. beskyldninger anrørende 1621:341;
 1625:287 (jfr. 1629:381)
 ærligt navn og rygte, ikke vide noget til forkleining af
 persons 1636:9 (jfr. 1621:267, 316)
 intet uærligt persons navn eller ære til forkleining
 1629:379 (jfr. 1628:326; 1629:380, 400, 413; 1631:
 235)
 intet utugtigt eller uærligt ved person og hans hustru
 1630:237
 kvindes navn og gode rygte, ikke noget at beskyldte desang.
 1628:401 (jfr. 1624:14)
 ikke vide andet end en dannemand egner og anstår 1636:9
 gode og godt, ikke skyldte for andet end 1633:299 (jfr.
 1624:13, 139)
 god og venlig omgængelse i alle måder 1625:216, 401
 god og from nabo, venlig og god omgængelse 1625:134
 godt og ærligt, ikke vide andet end 1628:357; 1633:572,
 592
 lempe eller ære, intet at tale til i nogen måder 1628:438
 (jfr. 1621:457)
 uærlig sag, ikke givet nogen 1632:379
 skudsmål; skyde sit skel 1621:212, 267, 316, 321, 341;
 1625:134, 216; 1626:6, 98, 146 (jfr. 193), 399, 414,

504; 1630:227 (Vartovs forstander); 1633:291;
 1634:303; 1635:16
 skyde sit skudsmål 1626:681; 1627:195; 1629:381, 400,
 403; 1630:237, 391 (jfr. 398); 1631:337, 378, 421,
 543; 1635:433
 skyde sit skudsmål (tidligere herredsskriver) 1630:151,
 173, 179; 1631:235
 godt skudsmål givet karl af bymænd 1633:572
 skudsmål, kvinde begærer 1625:401; mand skyder kvindes
 skudsmål 1626:681 (jfr. 721)
 skudsmål for ladefoged 1625:316
 skudsmål begæret af og givet landstingsrider 1624:33
 nævninge skyder deres skudsmål 1625:76, 92; 1626:370,
 496; 1629:530 (jfr. 520, 529); 1631:518, 572;
 1634:514, 515; 1636:296
 slotsskriver skyder sit skudsmål 1629:304
 skudsmål for tjener på Københavns slot 1625:*291 (jfr.
 *208)
 skudsmål krævet af fremmede 1634:77, 151; 1635:411
 skudsmål, godt, samtykke hertil ikke givet 1621:341
 skudsmål afvist, vil kun give sådant til sognemænd
 eller herredsmænd 1632:379
 stedsøn givet fuldmagt at skyde skudsmål for forældre
 1630:238
 skudsmål, se også gruppe 83

603. skældsord, nidviser, trusler (jfr. 70, 73, 160, 162)

skældsord 1627:172, 200, 270; 1628:271; 1629:255, 264,
 701; 1630:292, 310; 1631:224; 1635:401; 1636:388;
 kvinders 1626:472, 477, 487; 1630:161, 285; 1636:
 320, 419; 1637:54
 skældsord fra døv 1633:571
 skældsord mod kvinde og børn i deres fravær 1627:227
 skældsord mod præst sagt i drukkenskab 1630:266
 skældsord o.a. sagt i hastmodighed 1621:457; i hastig
 ubesindighed 1621:366
 skælteri (skælden) 1630:188, 292; 1635:448; 1636:139,
 171, 200; 1637:43 (jfr. 1636:462)
 skælde for troldkvinde 1630:161, for tyv 1630:168, 213
 skælde på tinge 1621:341
 skælde og true på rette kirkevej 1630:135
 skælde person i hans egen gård 1621:341
 skælde i præsts stue 1635:146 (jfr. 155, 203, 204, 205,
 206), 216 (jfr. 267), 276 (jfr. 304)
 overskælde barn 1631:347
 skænderi 1621:457; mellem ægtefæller 1630:100
 bruge mund 1628:514
 knurre noget mod hinanden 1630:341
 mand "løgted" kvinde 3 gange i retten 1627:261
 lyve på som en skælm 1630:188; 1636:287
 lyve for retten, beskyldninger herfor 1634:149
 løbe og pladre 1636:411
 løs snak 1636:271
 ord faldet 1631:415; 1633:254; 1636:192; i hastighed
 1628:373; 1637:110; i drukkenskab 1635:276

komme i ord tilsammen 1629:238; 1633:481
 få ord sammen om ufred på vej fra kirke 1636:505, 541
 (jfr. 1637:31)
 sager om "nogen ord" 1627:229; 1630:285; 1634:231
 ord, mange slemme, og banden og eder 1634:205
 ord, mange onde 1633:421; en hob onde 1636:298
 ord, ubillige og uhøviske 1635:25 (jfr. 9)
 ukvemsord 1625:13, 287; 1626:409; 1627:171, 200;
 1629:348, (379); 1630:266; 1631:267 (jfr. 262);
 1633:331; 1636:271, 287, 315 (jfr. 300), 351;
 mellem nabobyers bymænd 1632:210; ingen ukvemsord
 1636:295
 ukvemsord, i drukkenskab 1631:334; 1636:603 (jfr. 399);
 i drukkenskab eller ubesindighed 1621:509; i druk-
 kenskab eller hastmodighed 1635:302
 nyttige ord 1630:248, 266, 292
 overræbt sin sognepræst på dennes rejse 1624:145
 svalder 1635:192
 tvist og uenighed 1633:254
 ærerørige ord 1627:446; 1635:203 (jfr. 146, 204, 205,
 206), 216 (jfr. 217, 225), 259, 267, 276, 298 (jfr.
 302), 304, 448; 1637:110
 bande person 1627:465; 1630:255; 1635:8; præst 1630:
 266
 spytte 2 eller 3 gange foragteligt 1632:165
 klammer og uenighed søgt neddæmpet ved (afslået) voldgifts-
 forsøg 1633:59
 smædeviser 1630:346 (jfr. 386)
 trusler i almindelighed 1630:248; 1633:421; 1634:238
 trussel om overfald 1634:205, 217
 trusler og anden gevalt 1636:171
 trussel at slå personer ihjel 1625:39; 1630:357 (jfr.
 370); 1635:8 (jfr. 21, 62, 127); ved ihjelskydning
 1628:328; ved at hugge i småstykker 1628:238;
 1630:358
 trusler om ildspåsettelse 1634:231 (jfr. 269), 305, 333;
 1636:200
 trussel mod foged, at sol og måne skal skinne gennem ham
 1636:237 (jfr. 247), 297, 342
 forpligt for retten ikke at overfalde personer 1624:139
 trussel om "betaling" på vej eller sti for overfald
 1634:205, 217
 true og undsige 1635:9
 trusler om at få den faldende syge 1630:100, 346; 1635:
 25; 1636:299; om de syv syger 1630:341
 trusler, at nabobys kvæg skal få skam og en djævels færd
 1632:210
 truet ægtepar får løfte at blive til onde ubevaret 1636:
 334
 bys folk til onde ubevaret mod trusler, undsigelser o.l.
 1630:386 (jfr. 346)
 parter i slagsmål lover for retten at være hverandre til
 onde ubevaret 1637:31
 parter i sag om ærerørige beskyldninger lover for retten,
 at de skal være til onde ubevaret for dem selv og
 hustruer 1635:204

persons forpligt at være modpart aldeles ubevaret til
 onde både med ord og gerninger inden- og udenbys
 på veje eller sti under livs og gods' fortabelse
 1636:294

personers gensidige forpligt at være hinanden til onde
 aldeles ubevaret på veje eller sti inden- og uden-
 bys 1636:305

604. uærligt folk

rakkere 1630:64
 tyve f.eks. 1624:141; 1629:255 (jfr. 264). Jfr. iøv-
 rigt gruppe 112

605. stakler og fattigfolk (jfr. 80, 542, 543, 606)

armod, stor 1632:200; 1634:224
 armod og fattigdom 1634:345; 1635:65, 248
 armod, stor, og elendige vilkår hos en part bønder med
 deres fattige hustruer og småbørn 1631:246
 armod, stor, fæster borttrømt på grund heraf 1632:200
 armod, mand kan på grund heraf ikke betale lægeløn, trygle-
 brev bevilget 1632:220
 arm mand har ikke mere, end han står og går i 1632:340
 mand så arm, at aldeles intet er at skifte eller at betale
 gæld med 1632:387

fattigdom 1634:224
 fattig, hel 1630:581
 fattige og husarme 1634:89
 fattige efter ildebrand 1633:351
 fattige folk 1625:148; 1635:283 (s. 232)
 fattige mænd 1621:367; 1625:*286; 1630:581; har intet
 1634:224

fattige enker 1628:261, 382; 1631:246; 1634:253; kan
 ikke yde restancer 1632:200; 1634:224; 1636:21
 enke ikke god at yde skat 1630:457
 enkes gods kan på skifte ikke dække landgilde og slet
 ikke andre kreditorer 1629:590 (n.)
 enke, fattig, beholdt på skifte efter mand kun de ringe
 klæder, hun gik i 1635:184
 enke, husmands, forarmet 1629:626
 fattig, forarmet, vanfør 1629:758
 fattig, forarmet, gammel, vanfør 1632:80
 ganske fattig, arm og elendig 1632:108
 kvinde, fattig stakkel, blind, besøvet 1630:568
 krøbling ganske forarmet 1628:261
 stakkel ganske forarmet 1628:251
 arm stakkel 1631:246
 stakkel, forarmet, siden bortdød 1632:200
 krøbling kan ikke fortjene sin føde 1627:475; 1628:252;
 1630:450
 krøbling kan ikke give skat 1629:741; 1630:450
 gammel stakkel kan ikke betale landgilderestance 1632:200
 stakkel, der slet intet har 1627:475
 stakkels dreng gik slet nøgen 1628:332

kvinde har kun, hvad godtfolk vil give 1632:122
 tjenestekarl har kun de klæder, han går i 1630:458
 fattig, blind kvinde kan ikke give lejermålsbøder
 1630:568
 arm betlende kvinde ikke god at give lejermålsbøder
 1632:121
 arm kvinde ikke god at give lejermålsbøder 1632:122
 tjenestepige kan ikke give lejermålsbøder 1630:569
 mand og kvinde har kun det, de står i, kan ikke give
 lejermålsbøder 1631:95
 arm smedelærling kan ikke betale lejermålsbøder 1627:187
 forarmede kan ikke give andre bøder 1627:424
 forarmede 1621:367; 1625:*275, 49; 1626:616, 621;
 1627:93, 118, 188, 206, 211, 423b; 1628:235, 258,
 265, 302, 303, 305, 306, 308; 1629:95, 289, 626,
 741; 1630:61, 180, 225, 382, 450, 479, 480, 481,
 492, 503, 514, 515, 516, 517, 554; 1631:16, 246;
 1632:123, 200, 322; 1633:14, 282, 355; 1634:83,
 202, 224, 255; 1635:165, 200, 201; 1636:21
 forarmede, slet (ganske) 1625:49; 1628:236, 251, 261,
 262, 382; 1629:85, 86, 96, 268b, 621, 623, 682,
 731; 1631:290; 1632:80; 1633:282; 1634:224;
 1635:195, 198; 1636:21, 68
 forarmede, slet og ganske (aldeles) 1632:286; 1635:194,
 199
 forarmede kan ikke yde landgilde, se gruppe 304
 forarmet, slet, kommet fra gård, har aldeles intet at
 hjælpe sig med 1629:623
 forarmet, slet, kommet fra gård, har kun hvad godtfolk
 vil give, gammel, vanfør mand 1636:168
 forarmet, ganske, intet at hjælpe sig med 1629:682
 forarmet, ganske, p.g.a. sygdom og badskærløn 1632:46,
 322
 forarmet, slet ganske, bortdød 1632:200
 forarmet, p.g.a. ildebrand 1629:481; 1633:355; 1636:
 118
 forarmede kommet fra gårde, intet at bekomme 1632:123;
 1634:224; 1635:194, 195; 1636:21
 meget syg og forarmet, kan ikke betale restancer 1632:
 200
 forarmede kan ikke udgive landgilderestancer d.å.
 1636:21
 forarmet, slet, kan ikke betale landgilde af hus 1635:
 198
 forarmedes fritagelse for skat, se gruppe 474
 forarmede har intet ved udvurdering 1629:95, 96, 289;
 1634:202, 224; kan ikke ved udvurdering miste deres
 få kreaturer uden at forlade gården 1629:289
 forarmede kan ikke betale gæld 1635:165
 forarmet ikke god for en daler 1628:258
 forarmede forældre kan ikke selv klæde og føde deres søn
 1634:83 (jfr. 129, 164)
 stor trang 1630:174; stor elendighed 1632:108
 ulovlig kro, fattige folk til fortræd 1630:253

606. tiggere (jfr. 80, 542, 605)

arm krøbling og stakkel går om og tigger 1635:199
 forarmet mand går om og tigger 1630:479
 ganske forarmet mand går om at bede sit brød 1628:236
 mand, stakkel, går om og tigger 1630:481
 arm kvinde går om og betler 1632:121
 kvinde går om og betler efter mandens død 1634:224
 stakkels kvinde går om og tigger med vanfør barn 1635:
 198
 lille dreng gik om og betlede sin føde 1630:574
 husmand er betler, går om og tigger; intet i boet er 4
 skilling værd 1629:289
 slet blind forarmet går om og tigger sin føde 1628:275
 blind er forarmet, kan ikke fortjene sin føde 1629:622
 kvinde fik i mange år af de fattiges penge i sognet
 1634:278

607. fremmede (jfr. 81, 312, 314)

til- og fraflytninger, se gruppe 238
 fremmed kvindfolk 1632:182
 fattig, fremmed pige, venneløs, betænkelig ved at vidne
 1632:165
 fremmed uden pas pågrebet 1630:387
 tyv født i Mecklenburg 1635:167
 fremmed karl 1634:392
 ung karl påstås nu at være i Sverige 1625:70

608. særlige slægtsskabsforhold (jfr. 87, 600)

stedfader (stiffader) 1622:31; 1626:732; 1629:288;
 1633:372; 1634:175, 232, 302, 522; 1636:45, 321
 stedmoder 1630:269; 1632:316
 stedbørn (stifbørn) 1627:200; 1629:342; 1632:275;
 1634:493; 1635:230; 1637:18
 steddatter (stifdatter) 1625:193; 1630:143; 1631:245;
 1635:108; 1636:283
 stedsøn (stifsøn) 1624:71, 106; 1628:196, 377, 495;
 1630:237, 317; 1631:143, 567; 1634:398; 1636:
 459
 fader tiltaler person for stedsøns tilgodehavende 1628:
 377; for skade på afgrøde 1628:431
 stedsøn fuldmægtig for stedfader 1635:152 (jfr. 185)
 vivfader 1636:265
 svogre f.eks. 1634:513; 1635:236; 1636:45, 53; svogre
 eller venner 1632:223
 mand og kvinde ikke nærmere beslægtet end i 4. led 1630:
 555
 halvsøskende 1622:241; halvbrødre 1635:230
 kvinde ønsker spædbarn med i fængsel 1634:246

INVENTAR, HUSGERÅD OG LØSØRE 610 - 619610. indbo i almindelighed (gods)

arvegods f.eks. 1625:154
 arv og gods 1621:204, 319, 323, 353, 370, 371, 375, 383,
 passim
 bo og gods 1628:324
 bo og boskab f.eks. 1631:57; boskab i stue 1629:724
 bohaves og gods 1636:57; fæmøn eller (og) anden bohaves
 1637:12, 73
 bolig, alt hvad der fandtes her 1621:562
 dug og disk holdes ikke på fæstegård p.g.a. fæsters ung-
 dom 1637:19
 børnegods 1621:132; 1622:210, 211, 243; 1624:3, 19,
 130, 133; 1625:*4, *88, *138, *254, *265, 24, (264);
 1626:74, (262), 329, 533, 561, 568, 640; 1628:125,
 135, 147, 190; 1629:30, 163, 243, 288, 317, 408,
 429, 469, 480, 528, 539 (penge), 598, 612, 629, 756,
 773; 1630:34, 105, 194, 237, 267, 282, 340, 413, 426,
 464; 1631:148, 318, (418, jfr. 419), 512, 537, 556,
 570, 601, 613; 1632:225, 226, 235, 275, 398, 485;
 1633:42, 125, 136, 336, 464; 1634:390, 462, 490,
 499; 1635:13, 97, 120, 122, 270, 387; 1636:80, 135,
 191, 225, 327, 328; 1637:11; stedsønners 1635:230
 børnegods (byg og ko) 1635:284
 børnepenge, se gruppe 651
 børnerug 1633:505
 patrimonium, drengs børnegods 1633:388
 gods 1622:82; 1625:*54, *212, *231, *326, passim
 gods, godt 1632:55
 gods og gæld 1622:67
 gods og varer 1626:698; 1630:99; 1631:556
 gods arveligt tilfaldet børn efter forældre f.eks.
 1621:322; 1625:*29; 1627:171
 gods på skifte ikke mere end til børnegods 1628:337
 gods, efterladt, udvurderet 1624:150
 gods (inkl. gårds bygning), løst og fast, rørende og urø-
 rendes på skifte kun til at dække børnegods 1630:194
 gods og bohaves, rørende og urørende, inkl. besætning,
 ekskl. 1 ko o.a. til bekostning af jordefærd, solgt
 af moder til søn 1631:261
 hittegods 1622:97; 1628:179, 233a, 234; 1634:13;
 1636:532
 koster, stjalne 1621:536; 1624:141

611. møbler

borde (skiver) 1625:*157; 1626:390; 1628:357; 1629:
 366, 427, 511, 724; 1630:541; 1632:165; 1634:205,
 310, 385, 456; 1635:216, 357; 1636:293 (s. 54);
 gamle 1635:251; gamle, af fyr 1629:289
 borde (skiver), små, med korsfodder 1633:324
 bord, på tinget 1630:277; 1636:516
 bord, i præsts stue, og (ved dør) skive 1635:216

bordende, gå ind og tage for 1630:227; sidde på sin
 1632:233
 bænke 1625:13; 1630:302; 1633:344; sidde herpå 1633:
 344; lægge sig herpå 1636:293 (s. 55). Jfr. gavlb-
 bænke, kistebænke og slagbænke ndf.
 gavlbænke 1632:233
 kirkestol, lille, kvindes 1629:366
 kistebænke 1629:724
 kister 1626:147, 221; 1628:722; 1629:244, 289, 511;
 1630:460; 1631:473, 473a; 1633:63; af eg, uden
 lås 1635:251; gamle 1629:289, 690; gamle, af
 fyr 1633:324
 kiste, købt, ladet beslå og forsyne med lås 1634:456
 kister, sidde på 1628:722; 1634:205
 skabe 1629:427, 724; 1633:392; stående ved ende af
 seng 1633:526
 skamler 1627:465
 skiver, se borde
 skrin 1630:159; gamle 1633:324; små, uden lås 1635:
 251
 slagbænke 1633:344; sidde herpå 1633:344; 1636:362
 stole, se kirkestol
 stoleben 1625:13
 vugger 1621:519; 1627:30

612. sengetøj og boligtekstiler

duge 1629:159; 1634:238; af hørgarn 1630:46; af lær-
 red 1629:366; tørre sine øjne med dug (på bord)
 1634:238. Jfr. også skivedug ndf.
 dyner 1626:237; 1630:326, 350; bolsterdyner 1629:366;
 dundyne, lille 1629:366. Jfr. hoveddyner, sengedyner
 og underdyner ndf.
 dynepus (gammelt dynevår uden fyld) 1635:251
 dynevår 1628:444; 1631:647. Jfr. dynepus ovf.
 hoveddyner 1626:237; 1628:230; 1629:366; 1634:337;
 1635:283. Jfr. dyner ovf.
 hynder 1625:*310; 1626:206; 1629:366; 1635:283. Jfr.
 stolehynder ndf.
 håndklæder 1629:366; 1630:46
 klæde, lagt over lig 1631:559, 572
 klæder, gamle, i gammelt sengested 1633:324
 lagner 1625:*263; 1626:237; 1627:437; 1629:159, 366,
 428; 1631:241; af blårgarn 1630:46; af hørgarn
 1629:366; af hørlærred 1625:*157; 1629:64
 puder 1630:46; af olmerdug 1629:159
 pudevår 1630:46
 sengedyner 1629:337; 1630:46. Jfr. dyner ovf.
 sengeklæder 1621:484; 1626:237; 1628:230; 1629:159,
 366; 1630:550; 1631:31, 273; 1632:200, 331, 355;
 1634:137; 1635:283; 1636:267; gamle, ingen kunne
 være tjent med 1629:289
 skind"tække" 1630:46
 skivedug, af hørlærred 1629:366. Jfr. duge ovf.
 stolehynder 1629:366. Jfr. hynder ovf.
 tæppe, af drejl 1636:302
 underdyner 1629:366. Jfr. dyner ovf.

613. service og spisebestik (jfr. 614)

bordkranse 1630:3; 1632:132; af tin 1632:191
 fade, af tin 1630:3; 1632:152; vejede 12 pund 1632:
 191
 hulskeer 1624:141. Jfr. skeer ndf.
 kander, se gruppe 614
 knive 1624:107; 1633:526. Jfr. også gruppe 617, knive
 kovskener (krus eller bægre) 1635:232, 335, 367; af
 sølv 1637:2
 krus 1628:278
 skeer, af sølv 1624:141 ("siffsch."); 1625:*309; 1626:
 71; 1627:437; 1629:125, 511, 585, 609; 1630:550;
 1631:31; 1632:68; 1637:57. Jfr. hulskeer ovf.
 stobe 1630:541; af sølv 1626:220; 1629:125; 1630:1, 14

614. køkken-, bage- og bryggerstøj

baljer 1630:541; 1634:379
 bryggekedler 1625:*255; 1626:379, 580; 1627:18; 1628:
 71; 1632:200; på en halv tønne 1633:212; omtrent
 5 fjerding stor 1626:114, 617
 bygekar (bikar) (vaskekar) 1631:261. Jfr. kar ndf.
 bøtter 1630:121
 dejtrug 1622:182, 204
 fiskertønder, slotsherrens 1635:251. Jfr. tønner ndf.
 fyrbækkener 1632:165
 gryder 1621:305, 306, 326, 484; 1627:215; 1629:1, 310,
 472, 511; 1630:332, 550; 1631:31; 1632:152, 337;
 vejede 6 pund 1629:629; vejede 12 pund 1632:191;
 små, af kobber 1635:251
 halvpotter 1621:487. Jfr. potter ndf.
 håndpander 1632:200. Jfr. pander ndf.
 jydepotter 1630:541. Jfr. potter ndf.
 kander 1631:473a; 1636:295; med øl 1626:424, 477;
 1635:357; af sølv 1637:2. Se også gruppe 674
 kar 1630:541; 1635:283 (kokekar); gamle 1629:289;
 af kobber 1635:283; af tin 1635:283. Jfr. bygekar
 ovf.
 kedler 1621:233; 1622:82, 106, 241; 1624:41, 119;
 1625:*173; 1626:138, 280; 1627:52; 1628:73, 193;
 1630:22, 28; 1632:152, 200; 1633:348; små 1625:
 *90; 1627:246; vejede 12 pund 1632:191; vejede
 22 pund 1635:189; af messing 1635:283. Jfr.
 bryggekedler ovf.
 krukke 1626:48
 kurve 1624:107; 1628:271. Jfr. madkurve ndf.
 madkurve, gamle, store 1629:366. Jfr. kurve ovf.
 madposer 1624:107
 pander 1633:504; af kobber 1628:623, 661. Jfr. hånd-
 pander ovf.
 pandejern 1633:526
 potter 1622:248; af træ 1628:514. Jfr. halvpotter og
 jydepotter ovf.

skåle, små, tynde 1626:425 (jfr. 435)
 stripper 1630:100
 træfang 1631:261; trævare 1631:261
 tønder 1621:441; 1625:287; 1626:48; 1632:203; 1633:
 504; 1634:158. Jfr. også tønder, tomme; øltønder,
 halve; øltønder, tomme ndf.
 tønde, slå bunden heraf 1632:233
 tønder, tomme 1626:200; 1627:273; 1629:14, 60, 566,
 712; 1631:217, 386; 1632:420b, 428, 478; 1633:
 81, 462; 1634:283, 459; 1635:56, 251; 1636:226,
 349, 464, 550. Jfr. også brønde, gruppe 259
 ølfjerdinger 1636:22
 øltønder, halve 1636:464
 øltønder, tomme 1628:34

615. andet værktøj, andre redskaber, materialer og genstande
 i stue- og udhuse (jfr. 330, 365, 614)

bor, se navere ndf.
 dumlingsnavere 1631:169. Jfr. navere ndf.
 file 1624:39
 fjedre (håndjern) med nøgle 1629:314, 327
 hylde 1630:100
 hængelåse 1631:586; 1635:335, 357. Jfr. låse ndf.
 jern, til fjeder og hestesko 1636:26; til hjulbeslag
 1635:182
 jernstænger 1628:422; 1629:511; 1634:451; 1635:283
 jernvægge 1621:37; 1629:561; 1630:562a; 1631:69, 70,
 535; 1632:200; 1635:283
 låse 1628:529. Jfr. hængelåse ovf.
 navere 1631:166; 1634:238; 1635:283; 1636:362. Jfr.
 dumlingsnavere ovf. og rydnavere ndf.
 poser 1628:514; af lærred, gamle 1628:234. Jfr.
 gruppe 614, madposer
 prene 1636:293 (s. 57)
 rydnavere 1633:414 (n.). Jfr. navere ovf.
 sakse (sejsere) 1627:30, 38; 1636:293, 298; skrædder-
 sakse 1625:77
 save 1634:238
 stål (til økser) 1636:26
 søk 1621:300, 402; 1627:54-55; 1628:500, 603; 1629:
 365; 1630:46; 1631:535; 1632:131, 331, 355;
 1633:299; 1634:453; tomme 1621:289; 1627:161
 søm 1630:168
 tager (redskaber til bankning af lærred) 1636:248 (n.)
 tjære 1625:172; 1628:508; 1633:74; 1635:454
 trefødder, af jern 1629:366
 vimler (bor) 1631:147
 øksehamre, se gruppe 330
 økser, se jernvægge ovf. og gruppe 330

616. belysning

lygter 1626:390 (lygte i hånd i stald); 1634:513 (s.
 113) (have lygte med ud)

lys 1626:461; 1634:232 (s. 20); holde lys for om natten
1628:271
lysestager 1635:283; 1636:267, 302; af messing 1630:3

617. personlige ejendele (undtagen klæder og smykker)

desmerknep, af ben 1624:141
knive 1625:70; 1626:343, 390, 506; 1627:30, 38, 465;
1628:129, 358; 1630:322, 341; 1634:240; 1635:401;
1636:295, 299, 334; dragne 1626:343; 1629:434;
1631:122, 536, 558
knive brugt at spise med, se gruppe 613
knive taget af lomme 1631:558; 1634:205
knive, slå dermed 1627:465; 1628:129; 1631:348;
1632:233
knive, stikke dermed 1630:292, 304; 1634:217, 513 (s.
114); 1635:246, 458
kniv og skede 1621:289
knivskede, af sølv 1629:113
kæppe 1625:*78; 1626:390; 1630:256; 1634:205; sølv-
beslåede 1636:532. Se også gruppe 330
nøgler 1629:366, 511; 1630:227; 1636:558; 1637:85
punge 1628:524; 1631:62; 1634:310; 1636:295; af
silke 1633:483
signet, herredsfogeds, mistet, aflyst på tinge 1628:524
signet, fæster har haft sådant, siden han kom til gård
1628:370
signet, fisker havde aldrig sådant 1621:176
signet, kongens, aftryk på brev 1635:250
signet, undertrykt eller påtrykt brev el. lign. f.eks.
1630:137; 1631:143; 1632:259, 316, 379, 419;
1633:178; 1634:15, 376; 1636:265

618. bøger og breve (jfr. 38, 449)

afkald f.eks. 1636:201, 265
afsigter, skriftlige 1627:265; 1630:228; 1632:96, 147,
259; 1636:199
aftægtskontrakter (eller -breve) 1626:301; 1628:215,
395; 1630:502; 1631:13; 1633:68; 1634:289; 1635:
444
angivelser (angiven) 1625:*323; 1626:342
begæringer, skriftlige 1636:214
beretninger, skriftlige 1636:490; uforseglet 1633:178
beretning og klage 1633:341
beretning, skriftlig, og registrering 1633:324
beskikkelsessedler 1632:250
beskyldninger, skriftlige 1633:341
beviser 1626:722; 1628:594; 1629:340, 419; 1630:321;
1631:403; 1632:260; 1633:221, 222, 226, 392; 1634:
161; 1635:248, 263, 345 (s. 248); 1636:86, 265;
rigtige 1625:299; ridefogeds 1625:*212
breve (heri også gældsbreve) 1625:*78, *93, *101; 1626:
193, 251, 301, 454, 488, 709, 728; 1628:231, 495;
1629:135, 340, 483, 533, 655; 1630:30, 105, 115,
228, 267, 567; 1631:261, 350; 1632:139, 150, 260,

272, 280, 316, 376; 1633:521; 1634:228, 292, 305,
 307, 311, 327, 338, 437, 448; 1635:34, 250, 261,
 262, 276, 283, 345 (s. 248), 448; 1636:173, 190,
 233; 1637:8, 43, 85, 100; store 1632:165
 breve, k.m.s 1632:257; 1635:153, 250; 1636:65
 brev, prinsens 1626:486
 bøger, slotsskrivers, om restancer 1630:61; bisps over
 tiende 1637:30; præsts over tiende 1632:74, 89
 dokumenter f.eks. 1632:280, 316; 1634:228, 437; 1635:
 34, 250, 261, 283; 1636:173, 190, 233; 1637:8, 85,
 100
 domme af Landskrona byting 1635:263
 forbudsseddel ang. fiskeri 1631:336
 forløftsbreve 1636:431
 forpligter, skriftlige 1628:60 (kopi heraf) (jfr. 1627:
 340); 1629:655; 1633:190 (håndskrift og forpligt)
 forsæt, skriftlige 1621:289; 1624:139; 1625:229, 287;
 1626:46, 48, 353; 1629:304, 377; 1630:15, 30, 137;
 1631:322; 1632:223, 464; 1634:65, 97, 416, 437;
 1635:96, 136, 169, 250, 276, 283, 375, 445; 1636:
 66, 139, 171, 238; 1637:85
 fortegnelser 1622:37; 1632:200; 1636:431, 433; nævnt
 som skriftlige 1629:366; 1635:87, 107; over af-
 døds gods og formue 1631:121
 fuldmagter 1622:85; 1628:763; 1629:439; 1633:116, 161,
 202, 216, 217; nævnt som skriftlige 1624:106;
 1627:128; 1628:198; 1631:44, 107, 143; 1632:316;
 1633:365, 372; 1634:5, 116; 1635:346, 403; 1636:
 265
 fæstesedler (ang. gårdfæstning) 1634:291
 genparter, af afsigt 1630:4. Jfr. kopier ndf.
 hjemmelssedler 1635:86
 hjemvisningsdom, se landstingsdomme ndf.
 håndskrifter (gældsbeviser) 1621:176; 1622:85; 1624:
19, 69; 1626:169, 269; 1627:231, 341, 355, 390,
 391; 1628:2, 133, 323, 370, 405, 582; 1629:56,
 126, 325, 404, 427, 493, 583, 642; 1630:19, 78,
 115, 137, 317, 407, 476; 1631:323, 621, 637;
 1632:47, 48, 76, 95, 150, 183, 192, 223, 238, 250,
 260, 268, 280, 316, 342, 419, 423, 424, 427;
 1633:36, 181, 190, 205, 222, 224, 225, 227, 228,
 229, 243, 244, 245, 246, 261, 272, 459, 475, 480,
 494, 505, 593; 1634:75, 132, 167, 212, 284, 295,
 317, 363, 376, 425, 437; 1635:18, 66, 88, 151;
1636:15, 52, 58, 93, 107, 383, 396, 426, 437, 448,
 487, 519; 1637:18, 20, 22, 40, 41, 74, 89, 112;
 rigtige 1621:218; 1634:277
 indlæg 1629:306; 1634:327; nævnt som skriftlige 1632:
 192, 223, 379; 1635:152 (jfr. 185), 409; 1636:315,
 448
 jordebøger for len 1628:309a, 309b, 310, 311, 312, 313,
 314, 329; 1632:257; 1634:161; 1635:199
 kaldsedler f.eks. 1632:250, 268; 1634:130; 1636:173,
 513, 558; 1637:8
 kalds- og varselssedler 1632:280
 kirkestol (kirkeregnskab) 1625:108; 1637:109

klagebreve 1632:259
 klager, skriftlige 1628:495, 500; 1630:100; 1634:353
 (jfr. 364); 1635:9, 25
 kontrakter, om aftægt, se aftægtskontrakter ovf.
 kontrakt, om drabsmands forligsforpligtelse 1630:314
 kontrakt, om afståelse af gårds avl og brug 1635:96
 kontrakter, om gæld 1628:405, 481; 1633:353
 kontrakter, om gårdkøb 1632:234; 1635:316
 kontrakt og forligelse om plads i nabos gård til korn
 m.v. 1629:438
 kopier, af begæring 1636:214; af forpligt 1628:60; af
 indlæg 1634:63, 327; 1636:139; af seddel 1632:
 250 (nægtet); af tilkrav (regning) 1635:107; af
 varselsseddel 1632:280
 kundskab, skriftlig 1635:65
 kvittanser 1628:157; 1629:313, 340; 1630:321; 1636:265
 købebreve 1629:777
 landstingsdomme 1632:273, 414, 453; 1635:235; 1636:249;
 1637:27
 lensjordebøger, se jordebøger
 lægdssedler 1624:10, 17, 24, 29
 løftingsseddel 1636:431
 mandhelgsbreve 1626:353; 1627:338; 1629:404, 720, 721;
 1630:308
 missiver 1635:107, 248; kongelige 1635:97; 1636:199,
 431
 obligationer 1629:533; 1632:150; 1636:120; (forpligt)
 for løsladt fanges tilstedeværelse 1635:231
 opskrifter 1633:97; 1635:107; opskrivelser 1635:316
 optegnelser 1633:171
 pantebøger 1633:202, 417, 521; 1636:249 (vognhenters)
 papir, halvt ark 1632:165
 passedler 1635:35
 proklamaer 1632:241; k.m.s 1628:160
 registre 1621:517; 1626:122, 272; over persons tilgode-
 havende 1625:*20
 register og restance over tiende 1630:566
 restancer (registre) 1631:403; 1632:150
 rådhusbog (rådstueprotokol for København) 1626:122
 rådstuevidner 1635:451; 1636:6
 sedler 1625:*33, *136, 26, 46, 57, 122, 224; 1626:206,
 726; 1627:57; 1629:304, 329, 621, 677; 1631:593;
 1632:192, 250; 1633:348, 350; 1634:372, 382, 430,
 494a (s. 144); 1635:32; 1636:66, 237, 247, 265,
 444; 1637:27
 sedler på gæld og pengefordringer 1628:722; 1629:15, 427;
 1631:149, 218; 1632:260; 1633:218, 219, 220, 223,
 239, 240, 241, 242, 494; 1636:88, 166, 167
 sedler vedr. køb 1625:*315; 1628:111; af ved 1627:95
 sedler for landgilde 1628:315; 1631:403; 1632:258;
 1634:92
 sedler ang. tilbageleveret lånekorn 1632:123
 seddel vedr. smykkers vægt 1625:241
 seddel vedr. trolovelse 1627:162
 sedler vedr. udvisning i skove 1621:230; 1627:125; 1628:
 356; 1629:393; 1631:62; 1632:178; 1634:226; 1636:2

sedler, øvrigheds (lensmænds o.a.s) ang. skovhugst 1632:
 178, 356; 1634:226; 1636:20, 81, 210
 sedler, lensmænds, f.eks. 1628:356; 1629:393; 1632:178;
 1634:226; 1636:210, 237 (jfr. 247), 297
 sedler, præsters, om forarmede 1628:265, 286, 287;
 1630:382, (457), 481, 504, 515, 554, 581; 1632:46,
 108, 322
 sedler, ridefogeds 1631:243, 322; 1632:257; 1635:283;
 1636:173
 sedler, slotsskrivers f.eks. 1628:315; 1631:403; 1632:
 257, 491; 1633:340
 sedler, sognefogeds o.a.s, om forarmede 1628:287, 288;
 1629:758; om husmands hold og skat 1630:398
 sedler, forseglede 1633:241; løse 1621:24
 sedler, se også lægdssedler ovf., varselssedler samt veje-
 sedler og vurderingssedler ndf.
 skandskrift 1632:165
 skiftebreve 1629:612; 1632:63, 223
 skiftebøger 1627:348; 1628:4, 92, 133; 1629:256;
 1630:194; 1635:122, 123, 124; Københavns 1632:316
 skifteregistre 1625:*150, *212; 1629:303; 1630:501;
 1632:316; 1633:384, 388; 1634:295; 1635:96;
 1636:201
 skrifter (pantebreve ?) 1626:542; ang. skifte 1629:223
 skrifter, udskårne 1624:137; 1627:54-55; 1629:256, 288;
 1630:34, 236 (en halv), 267, 340, 413, 426; 1631:
 148, 226; 1632:226, 277; 1633:125, 464; 1635:14,
 270, 387; 1636:327; 1637:34. Jfr. gruppe 38
 skrivelser, præsters 1628:261, 265. Jfr. sedler, præsters
 ovf.
 stævninger, landsdommers 1634:218
 svar, skriftlige 1632:250, 268
 takster, skriftlige 1635:224, 247, 345
 testamenter 1626:360, 602; 1634:214; 1636:29, 250
 testamentebreve 1626:451; 1627:455
 tingbøger, Københavns bys 1629:329; Landskronas 1635:
 263
 tingsvidner, gammelt af 1595, forseglet, fluks ulæseligt,
 bevilget fornyet 1632:259; af Københavns byting
 1634:65; 1636:512, 558 (jfr. 1637:85); af Smørum
 herredsting 1635:250, 283; 1636:225; af Tune her-
 redsting 1635:250, 283; af Ølstykke herredsting
 1635:250, 283
 varselssedler 1632:165, 268, 280
 vejesedler ("wigeis sedell") 1625:241
 vidner, skriftlige f.eks. 1634:15, 238, 258, 316
 vurderingssedler udstedt af Københavns byting 1633:460

KLÆDEDragt OG SMYKKER 620 - 639

620. stoffer og garner

baj 1636:252
 blålgarn 1628:52; 1629:76, 229; 1630:46; 1631:313, 616
 blårlærred 1628:375; 1630:580 (?); 1633:466

bommesi (bomsiden) 1628:179, 234
 drejls 1636:302
 dwælk (groft lærred) 1634:456
 garn 1625:*323; 1626:390. Jfr. blårgarn ovf. og hver-
 garn, hørgarn og rendegarn ndf.
 hoseklæde 1621:366; 1626:79
 hvergarn (huerken) 1632:229
 hørgarn 1621:360; 1629:64, 366; 1630:46, 158, 159;
 1631:313, 616
 hørlærred 1625:*157; 1629:366; 1631:126
 islæt 1625:336
 klude 1634:522; 1635:10
 klæde 1627:239; 1628:234; 1629:366; 1630:250, 269;
 1631:616; isprængt 1630:388
 læder 1628:691
 lærred 1625:*157, *263, *323; 1626:39; 1628:234, 291,
 297; 1629:366, 373, 742; blå 1633:588; vævet
 af garn leveret væver 1625:*323; lægge lærred sam-
 men 1625:*263
 lærredsklæde 1621:289
 olmerdug 1629:159
 rendegarn 1625:*336
 uldent 1626:308
 vadmel 1628:397, 411, 654; 1629:188, 266; 1630:32, 65;
 1631:308; 1634:153; islandsk 1629:366
 vadmelslærred 1629:249 (4 alen til 2 strømper)

621. klæder i almindelighed

klæder 1626:306; 1628:357; 1630:501; 1631:261; 1633:
 526; 1635:108, 301, 451; 1636:80, 293 (s. 57);
 pjaltede 1634:224
 klæder, drage på sig 1634:246; føre af sig 1629:254
 klæder, kvindes 1626:472; 1627:367 (sønderrevet), 389;
 1634:456; ringe 1635:184. Jfr. linklæder ndf.
 klæder, mænds 1626:39, 193; 1628:495; 1630:324; 1631:
 218; 1632:223; 1633:285; 1634:232 (s. 18, 20),
 250; 1636:293; blå 1634:112
 klæder, mands, sprættes op ved ligsyn 1626:494; døende
 mand afføres sine klæder og iføres lånt skjorte
 1629:497
 klæder, tjenestekarl har slet intet andet end de klæder,
 han går i 1630:458
 linklæder, kvindes 1629:598, 629
 læderklæder med røde ærmer 1628:691
 tøj, mands 1631:473a

622. klædningsstykker (og dele heraf)

bukser, par 1625:*187; 1628:179, 495, 500, 514; af
 klæde 1628:234 (gamle, med 4 rader snore); af vad-
 mel 1630:324 (gamle). Jfr. skindbukser ndf.
 bukser, binde 1634:295; bukser, gå løse 1636:295; løse
 bukser ved vandladning 1636:211
 bukselinning, stå med tommelfingre heri 1632:233
 foldekåbe, gammel 1628:230 (n.)

forklæder 1624:107, 141; 1631:233; 1632:165; 1633:466;
 1634:456; 1636:248; af hørgarn 1630:158, 159;
 1631:616
 garneje (kittel) 1625:*187 ("garnriy")
 halsklude 1636:516
 halsklæder 1628:297, 654; 1630:32, 158; 1631:124, 233;
 1633:466, 588; 1635:245
 handsker 1624:391 (s. 82)
 hatte 1621:300; 1625:*187; 1628:495, 500, 514; 1629:
 167; 1631:347; 1633:285, 466; 1636:198, 211. Jfr.
 snørehatte ndf.
 hattebånd 1626:494
 hosebånd 1636:334
 hoser 1631:273; 1632:242; 1633:285; blå 1630:346
 hoser, par 1624:107; 1625:*187; 1628:654; 1629:76, 112;
 1630:158, 324; 1631:233; 1633:588
 hovedklæder, kvinders 1629:366; 1634:118; at lade sætte
 i København 1634:118. Jfr. hyllikker ndf.
 huer 1626:652; 1630:324; forede 1626:652; 1630:346;
 1634:13; sortbræmmede 1629:366; kvinders 1627:
 367, 403; 1636:299; mænds 1635:9, 25
 hyllikker (hovedklæder) 1636:362
 hængeklæde 1629:511
 kapper 1628:179; af klæde 1628:234
 kjole, mands, af klæde 1630:388
 kjortler 1628:495
 klæde (om såret hånd) 1633:344
 korsklæder 1636:362
 kraver 1621:360; 1624:71; 1626:308, 424; 1629:76, 167,
 188, 279, 350, 749; 1630:51, 346; 1634:9, 200;
 1635:7; 1636:160, 211; gamle 1635:251; pinde
 krave 1630:580
 kåber 1626:10, 555; 1627:455; 1628:120; 1629:337;
 1631:261, 279; 1634:379; slette 1629:366; af
 klæde 1627:239. Jfr. foldekåbe ovf.
 lommer, i kvindes klæder 1627:30; i mands klæder 1630:
 227 (med nøgle); 1631:558 (med kniv); 1634:240,
 310 (med pung); 1636:295 (med kniv, pung), 334 (med
 kniv)
 nederdel 1631:616
 oplod 1628:291; 1632:158; 1631:616
 samarrer (kapper eller kåber) 1629:705
 skindbukser 1635:111. Jfr. bukser ovf.
 skjorter 1624:71; 1625:*187; 1626:308; 1627:246;
 1629:167, 188, 497, 749; 1630:51, 212; 1632:462;
 1634:9; 1635:7; 1636:160, 251, 293 (s. 55); af
 blårgarn 1628:52; 1629:76, 229; af blårlærred
 1628:375; af blåt lærred 1630:581; af hørgarn
 1621:360; af klæde 1629:366 (skjorter); af uld
 1625:*187; 1626:308, 477; 1633:285; 1636:298
 skjortekraver 1625:*187
 skørter 1631:233; 1634:456; 1635:245; af baj 1636:252
 snørehatte 1630:158 (snorehat)
 snørehuer 1631:124, 126, 233
 strømper, af vadmelslærred 1629:249
 særke 1624:107, 141; 1630:158, 159; 1631:233; af blårlærred 1633:466
 søkjortler 1622:157

trøjer 1626:19; 1627:207; 1630:346; gamle, af klæde
 1629:366; kvinders 1627:422; 1628:121, 155, 654;
 1629:337; 1631:233; 1634:456; mænds 1633:285;
 1636:293 (s. 54)
 trøjeklæder 1627:192; 1630:502; 1632:234, 465
 tørklæder 1621:289; 1626:652; 1636:516
 vanter 1626:390; 1633:483; 1637:31
 venniker (grove, tarvelige kitler) 1631:313
 ærmer 1628:691; 1633:344; foldede op 1633:344; tage
 ved eller om ærme 1630:292; 1634:205

623. bæltter, knapper og spænder

bæltter, af sølv 1625:309 (jfr. 312); 1626:557, 603;
 1628:200, 237; 1629:113, 125, 158; 1631:360; vægt
 heraf angivet 1628:237
 maller, af sølv 1621:306, 326; 1629:585, 609; 1630:319
 spænder, af sølv 1625:241; 1636:220

624. fodtøj

sko, i almindelighed 1630:501; 1631:273; 1633:285;
 par 1621:360; 1625:*187; 1626:308; 1629:279;
 1630:158, 324; 1631:190, 196, 233; 1632:87, 388,
 462; 1634:367; 1635:107; 1636:160, 362; gamle
 1624:137; nye 1629:266
 støvler, par 1625:133; 1628:362, 373; 1629:167

625. smykker

smykke, af sølv, med Jesu navn 1629:366
 perlelad, lille 1630:159
 Se også gruppe 623

VÅBEN 640 - 649

640. værger

degener 1633:341, 381; 1634:240; 1635:401; med forsøl-
 vet fæste 1635:268; bånddegener 1622:97
 degen, balgen heraf 1636:299 (s. 71)
 gevær 1636:293 (s. 57)
 kårder 1630:280; 1636:299; dragne 1630:358; 1636:287;
 ridefogeds 1636:287
 kårde, balg hertil 1636:299
 pampert (sidevåben) 1634:205
 værger 1622:97; 1625:*207; 1626:159, 343, 390; 1629:
 434, 497; 1632:233, 295-296; 1633:285, 350; 1634:
 240, 247, 257, 410; 1635:239; stakket 1625:39

641. skydevåben

bøsser 1626:675, 732; 1627:20, 63, 287; 1628:355, 603;
 1629:185, 327; 1631:53; 1632:207; 1634:508;
 1635:283; gamle 1627:249
 bøsse, afskydning af 1628:610
 langbøsser 1630:5
 musketter 1628:580; 1636:184; sønderslået 1627:245
 pistoler 1629:497

642. spyd, piker og lanser

hellebarder 1628:481 (jfr. dog n.); 1631:474

644. bandolerer, gehæng o.l.

gehæng, til kårde, om halsen 1636:299

645. gevær

gevær, kongens 1626:32

MØNT, PRISER OG PENGEVÆRD 650 - 669650. møntsorter

album 1629:289; 1631:246; 1632:200 (s. 11); 1633:236;
 1635:199
 hvid eller skilling ikke modtaget 1626:340, 355, 360
 daler 1621:65, 70, 78, 116, 118, 132, 149, 163, passim
 daler mønt (dlr.m.) 1624:11, 19, 69, 76, 78, 79, 230;
 1625:*25, 22, 44, 375; 1626:119, 206, 212, 246,
 280, 349, 357, 451, 483, 502; 1627:57, 103, 206,
 207, 215, 243, 270; 1628:280, 512; 1629:332, 375,
 515, 663; 1630:405; 1631:179, 261; 1633:366, 367;
 1634:425; 1636:66
 daler i mønt 1625:*23
 daler i småpenge 1625:*263
 daler rede penge 1627:215
 daler og mark mønt 1632:342
 daler, beløb (20 daler) i markstykker 1626:34
 daler, beløb (400 daler) i adskillig slags mønt 1634:316
 dalere, enkende 1628:72, 163
 daler penge 1621:346; 1622:173
 daler, i rigsmarker 1625:*263
 sølvdalerverge 1626:249, 291
 daler slet mønt 1628:467; 1629:658; 1632:140; 1634:
 212
 daler slet 1629:515
 daler slette penge 1628:237; 1629:167
 daler og skilling slet penge 1629:294, 470
 daler kurant 1622:143; 1625:19, 81, 147, 310, 339, passim
 s.daler 1625:*51, *138
 slette daler 1621:151, 340; 1624:68, 71; 1625:19, 93,
 146, passim

rigsdaler 1621:49, 149, 311, 340, 459, 516, passim
 rigsdaler, kurant 1625:*25; kurant mønt 1621:530
 daler in specie (dlr. in sp.) 1627:242, 270; 1628:269,
 274, 404, 437; 1629:635; 1630:487
 speciedalere 1625:135; 1628:362; 1630:344, 444; 1634:
 73, 295, 298, 309, 437
 rigsdaler in specie 1621:218; 1628:87, 278, 301; 1629:
 459, 462, 506; 1630:79; 1631:461; 1634:316;
 1636:554
 rigsdaler penge 1621:21
 rigsdaler omregnet i slet mønt 1634:212
 halve kroner 1621:211
 lødemark 1628:311 (n.); 1631:61; 1633:190; 1634:224;
 1636:21, 118
 lød mk. penge 1631:80; hel løde mk.r. 1631:81
 mark 1621:64, 66, 78, 136, 147, 149, 163, passim
 mark curant (curant mark) 1628:30; 1630:90, 581a (s. 137-
 138); 1634:4a (s. 138-139), 20a (s. 139); 1633:38a
 (s. 133); 1635:271a (s. 103)
 mark mønt 1624:88; 1625:*41, 98; 1627:242; 1628:414
 s(lette) mark 1625:*343, *354; 1626:610, 636; 1627:51;
 1629:246; 1631:502a (s. 137); 1636:293 (s. 54)
 mark slet mønt 1625:87; 1626:581; 1633:255
 mark penge 1621:213, 227, 527, 566; 1625:*137, *344,
 98, passim
 rigsmark (mk.r.) 1621:97, 277; 1625:*112, *263, *345,
 *353, *354, *357, 43; 1626:64, 274, 317, 581, 734,
 735; 1627:2, 14, 15, 16; 1628:314
 rigsmark r. 1628:409, 586; rmk.r. 1627:438
 rigsmark i halvfjerdeskillinger 1636:293 (s. 54), 298
 mk.rm. 1626:720; 1627:75, 371; 1632:200
 mk.r. 1627:242, 253, 261, 271, 273, 277, 278, passim
 mk.r. penge 1627:390
 ort 1628:638; 1634:73, 224
 skilling 1621:14, 132, 149, 358, 415, passim
 halvfjerdeskillinger 1636:293 (s. 54), 298
 skilling penge 1628:52; 1636:21
 skilling grot, se gruppe 304
 penge i s(let) mønt 1625:*138

651. møntværdier, penge o.l. (jfr. 650)

rigsdaler omregnet i slet mønt 1634:212
 børnepenge 1624:19; 1625:97; 1626:440; 1627:170; 1629:
 326, 427; 1636:327
 drikkepenge, se gruppe 576
 rede penge 1624:19; 1625:*97, *100, *138, *235, *301,
 *325; 1626:216, 267, 349, 475, 617; 1627:57; 1630:
 96, 563; 1631:58, 350; 1633:245, 246, 404, 406;
 1634:277; 1636:328
 rede penge, arvegods modtaget af drengs formynder heri
 1631:226
 rede penge gives for modtaget børnegods 1632:235

rede penge, byg eller malt bekommet 1632:192
 rede penge og gode varer, betale med 1627:57
 rede penge, kommer pantsatte dyr noget til, skal panthaver
 betales hermed 1633:245
 penge, i tørklæde 1621:289
 tælle penge (o. 400 daler) 1634:316
 tiltælle person penge 1621:484; på en hynde liggende på
 jorden 1626:206; på en tønne 1632:203
 penge, skrabe af bordet i sit forklæde 1634:456
 penge, lægge på bordet 1636:293 (s. 54); slået på bord
 i vrede, så de faldt på gulv 1634:205
 penge på regnskab f.eks. 1621:566
 penge overladt for at gemme 1629:265
 penge givet på hånden ved handel 1621:136
 penge, udlægge 1625:135; ikke for drik 1634:321
 penge, krævet for solgt korn 1636:154
 fyldest for byg og rug, som det kunne gælde 1626:478
 betale byg for byg 1635:30
 betale byglandgilde med penge efter torvepris 1635:280;
 tiendebyg efter kapitelskøb 1637:109 (jfr. 9)
 betale for havre, som tønden på den tid kostede 1633:
 153a
 penge nok at betale med, hvis kvinde myrdes 1625:77
 betale med jordegods 1632:250
 overløbspenge (overskud) 1635:50 (n.)
 penge at bygge hus for 1626:327
 vare eller penge, betale med 1624:37; 1626:528
 varer, betale med 1629:185; 1635:30, 88
 vare, betale med nøjagtig v. 1631:199; 1633:404
 varer, betale hermed efter dannemænds vurdering 1635:101
 varer, udlægge med gode v. efter dannemænds vurdering
 1635:88
 varer, betale gæld hermed 1625:*263; 1626:389; 1633:
 259
 varer, betale gæld med gode v. 1626:389
 penge eller vare ydet 1635:283
 penge betalt herredsfoged på tinge 1628:222
 penge betalt kreditor for retten 1634:508; 1636:43, 215
 penge præsenteret i retten for køb 1634:516
 penge, skyldige, betalt straks ved tiltale på tinge
 1637:75
 købe for gode ord og penge 1627:465
 betale til gode rede 1625:*138; 1626:329
 øksne, par, skal afstås, hvis beløb, hvorfor de er pantsat,
 ikke betales til termin 1633:222
 hvis dele eller trætte om betaling, da at give for hver
 slet daler 1 dlr. kurant 1634:284
 penninge (= penge) 1625:133
 penninge, nogen 1625:108; en stor hob 1626:676
 penninge (penge) eller penningensværd 1627:2; 1629:300
 penges mønt 1625:46
 gods for gæld annammet på skifte 1629:363

skilling eller skillingsværd 1621:517; 1631:149
 skilling, ikke den mand skyldig en s. 1628:370; 1631:
 141
 skilling, ikke bekommet en s. 1634:510
 skilling, ikke krævet en s. mere 1629:358
 give 2 skilling for 1, hvis penge ikke udlægges efter vold-
 gift 1626:440

652. jord- og gårdpriser

priser for gårde 1629:427; 1632:234; 1635:60 (part,
 jfr. 68), 96; 1636:329, 538; 1637:26
 priser for huse 1625:*327; 1626:310, 427; 1631:508,
 521; 1632:332; 1633:250; 1635:35

653. kornpriser

byg, pr. skæppe 1625:236; 1627:165; 1628:336 (sædekorn),
 375, 437; 1629:15, 206, 221, 358, 374, 431 (byg-
 jord ?), 500; 1631:58, 456, 593; 1632:24, 354;
 1634:76, 256; 1635:30, 77; 1636:51 (kirketiende)
 byg, pr. tønne 1633:116
 byg, pr. pund 1622:131; 1627:315; 1631:573; 1633:603;
 1635:66, 280 (torvepris); 1636:194 (sædebyg)
 havre, pr. tønne 1627:273; 1628:90; 1629:233; 1630:
 119; 1631:568; 1632:65; 1636:519, 520
 korn, pr. skæppe 1631:331
 korn, pr. tønne 1631:331 (sædekorn); 1635:180
 korn, pr. $\frac{1}{2}$ pund 1630:471; pr. pund 1633:86; 1634:
 298; 1636:230
 rug, pr. skæppe 1626:39; 1629:15, 236, 608, 609;
 1630:67; 1632:24; 1635:66; 1636:406, 487
 rugsæd, pr. skæppe 1627:369; 1630:316 (inkl. såning ?)
 rug, pr. $\frac{1}{2}$ pund 1628:219
 kapitelskøb, se gruppe 440

654. priser på andre afgrøder end korn

foder, kvantum uangivet 1629:428
 halm, pr. læs 1631:68; 1633:143; 1637:73
 hø, pr. læs 1629:693; 1631:149; 1633:557; 1634:508;
 1636:406, 427
 hø, pr. lispund 1632:24; uangivet mængde 1625:*33
 langhalm, pr. læs 1628:507; 1629:683, 771; 1635:247
 (s. 201)

655. priser på husdyr (oftest vurderinger)

foler 1626:680; 1629:11, 63, 275; 1631:102a (s. 140),
 654a (s. 250)
 føl 1631:58a (s. 139); 1633:116a (s. 133)
 får 1627:478; 1629:437; 1630:13, 581a (s. 138); 1631:
 4a (s. 138-139); 1634:212; 1635:445a (s. 304);
 1636:557a (s. 164)

galtegrise 1634:494a (s. 145), 527a (s. 145); 1635:19a (s. 147)

galtesvin 1628:30; 1629:775; 1630:13; 1631:4a (s. 138); 1634:511a (s. 145); 1635:458a (s. 304-305); 1636:19a (s. 305), 189a (s. 305). Jfr. sosvin og svin ndf.

gillinger 1627:14, 374, 411, 438, 464; 1628:30, 274; 1629:11, 714, 739; 1630:13, 112, 134, 567a (s. 137), 581a (s. 137-138); 1631:4a (s. 138), 20a (s. 139), 41a (s. 139), 58a (s. 140), 73a (s. 140), 102a (s. 140), 603a (s. 258); 1634:494a (s. 144), 511a (s. 145); 1635:11a (s. 146), 30a (s. 147), 425a (s. 304), 458a (s. 304); gamle 1629:775; 1630:13, 77; 1631:4a (s. 138); 1632:28a (s. 250); 1633:574a (s. 257), 603a (s. 258); små 1630:581a (s. 137); 1631:58a (s. 139)

gimmerlam 1627:13, 411; 1628:30, 66; 1629:31, 750, 775; 1631:20a (s. 139); 1632:446a (s. 132); 1633:603a (s. 258); 1634:447a (s. 143 f.), 474a (s. 144), 527a (s. 146); 1636:557a (s. 165)

grise 1627:15, 17, 34; 1628:212, 225b; 1627:85; 1632:38a (s. 251), 66a (s. 251); 1634:313 (stjålne), 393; 1634:527a (s. 145-146); 1635:458a (s. 305). Jfr. galtegrise ovf. og ornegrise ndf.

gæs 1633:483; 1635:167 (stjålet)

heste 1622:135; 1625:*165, *193, 375; 1626:39, 420, 664, 666, 680; 1627:57, 213, 251, 374, 438; 1628:66 (yngling), 155, 191, 226, 301, 657; 1629:31, 85, 722; 1630:77, 112, 134, 293; 1631:102a (s. 140), 192; 1632:176; 1633:527 (stjålet); 1634:15 (stjålet), 510; 1635:425a (s. 304), 445a (s. 304); 1636:66, 455; 1637:26a (s. 165)

heste, gamle 1625:*33; 1626:720; 1629:31, 63, 714; 1631:58a (s. 139-140); 1632:28a (s. 250), 492a (s. 132); 1633:574a (s. 257); 1634:494 (s. 144), 527a (s. 146); store, gamle 1636:19a (s. 30)

heste, små 1627:19; 1630:581a (s. 138); 1631:58a (s. 140); 1635:30a (s. 147)

heste, pr. par 1632:172

hestetingest, uvist om gildet 1636:557a (s. 165)

hopper 1628:730; 1629:124; 1630:94; 1631:20a (s. 139); 1632:419, 420a (s. 132), 446a (s. 132); 1634:494a (s. 144 f.); 1635:50a (s. 147), 425a (s. 304); 1636:66a (s. 305); 1637:26a (s. 165), 88a (s. 165); gamle 1637:121a (s. 165-166); små 1631:73a (s. 140)

horse 1630:29; 1631:73a (s. 140); 1632:8a (s. 250)

kalve 1626:695, 734; 1628:704 (fjorkalv); 1629:129, 775. Jfr. kviekalve, studekalve og tyrekalve ndf.

kviekalve (kalvekvier) 1627:411, 464, 478; 1628:704; 1629:714, 739, 750; 1630:581a (s. 137-138); 1634:527a (s. 146); 1636:557a (s. 164)

kvier 1624:71 (stjålet); 1627:438; 1629:775; 1630:419; 1636:557a (s. 165)

køer 1627:478; 1629:742, 774; 1631:654a (s. 249)

lam 1626:667, 694, 720; 1627:16, 51, 411, 478; 1628:30,
 355, 704; 1629:775; 1630:443; 1631:654a (s. 250);
 1633:73, 167 (stjålet)
 mære 1624:71; 1626:695, 726; 1627:103, 205, 478; 1628:
 30, 66, 159, 222, 269; 1629:84, 124, 154, 554;
 1630:42, 112, 581a (s. 137); 1631:102a (s. 140);
 1635:50a (s. 147); 1636:125a (s. 305); gamle 1628:
 233b; 1629:750; 1630:13; 1631:608a (s. 249);
 1632:8a (s. 250); 1633:574a (s. 257); små 1633:
 68a (s. 133), 603a (s. 258); 1635:425a (s. 304)
 mær med føl 1629:209; 1631:654a (s. 249)
 ornegrise 1631:608a (s. 249), 654a (s. 249); 1632:66a
 (s. 251), 75a (s. 251); 1633:38a (s. 133), 603a
 (s. 258)
 orner 1627:478; 1628:730; 1635:271a
 sosvin (søer) 1628:66; 1629:63, 85, 775; 1630:13, 42;
 1632:492a (s. 132); 1633:17a (s. 133); 1634:451,
 527a (s. 145); 1635:30a (s. 147), 50a (s. 147);
 1636:30a (s. 147), 50a (s. 147); 1636:19a (s. 305),
 66a (s. 305), 189a (s. 305). Jfr. svin ndf.
 sosvin med grise 1636:557a (s. 164)
 stude, enkelte 1625:*77 (stjålet); 1626:679; 1627:
 464; 1628:657, 730; 1629:714; 1631:170 (jfr. 183,
 251), 433; 1632:50, 73, 156, 446a (s. 132); 1633:
 275; 1635:425a (s. 304), 445a (s. 304); små 1624:
 71 (stjålet)
 stude, pr. par 1621:366; 1629:427; 1631:77, 299, 309;
 1634:295, 309; 1635:60; 1637:26a (s. 165)
 studekalve 1626:665; 1627:438, 464, 478; 1628:704;
 1629:739, 775; 1630:581a (s. 137); 1631:73a;
 1632:446a (s. 132); 1634:494a (s. 144), 511a (s.
 145); 527a (s. 146); 1636:540
 studlinge 1627:464; 1634:527a (s. 145); 1636:557a
 (s. 164 og 165)
 svin 1626:39, 561; 1627:262; 1632:66a (s. 251); 1634:
 527a (s. 145); 1635:167 (stjålne)
 søg 1631:608a; 1636:557a (hingst ?) (s. 164), 557a
 (orne) (s. 164-165)
 tyrekalve 1629:775; 1630:502a (s. 137); 1631:654a
 (s. 250)
 tyrlinge 1636:557a (s. 164)
 væddere 1634:35a (s. 258), 494a (s. 144); unge 1634:
 527a (s. 145)
 vædderlam 1626:734, 735 (lille); 1627:438, 478; 1628:
 159; 1629:775; 1630:581a (s. 138); 1631:654a
 (s. 249), 654a (s. 250); 1632:46a (s. 251), 492a
 (s. 132); 1633:603a (s. 257 f.); 1634:447a (s.
 143 f.), 527a (s. 145-146); 1635:445a (s. 304);
 1636:557a (s. 164)
 yngerser 1629:63, 739; 1631:58a (s. 139); 1632:8a
 (s. 250)
 øg 1624:71 (2 stk., stjålne); 1625:*137 (2 stk., skabede);
 1628:91 (lille); 1629:356, 775; 1630:29; 1631:58a
 (s. 139), 102a (s. 140); 1632:8a (s. 250), 38a (s.
 251), 92a (s. 251); 1634:35a (s. 258); 1635:11a
 (s. 147); 1637:26a (s. 165)
 øksne, gode 1626:368

656. priser på husdyrprodukter

kød, pr. oksefjerding 1631:522
 smør, pr. fjerding 1634:91

657. priser på andre fødevarer

kost og tæring pr. dag 1627:308
 malt, pr. skæppe 1621:14; 1628:155; 1629:639; 1637:52
 mel, pr. skæppe 1630:423
 sild, pr. halvtønde 1626:557; 1630:147; pr. tønde
 1625:177; 1627:441; 1628:37, 323, 370, 435, 508;
 1631:381; 1636:414
 torsk, pr. halvtønde 1628:437; pr. tønde 1628:435
 øl, pr. halvtønde 1629:167, 427; pr. kande 1626:477;
 pr. tønde 1621:366, 473; 1625:*22, 201; 1626:368;
 1627:242, 270, 425, 441; 1628:200, 373, 437, 599;
 1629:338; 1631:239, 352; 1632:112; 1633:600;
 1634:108; 1635:367; 1636:535
 rostockerøl, pr. halvtønde 1634:73; pr. tønde 1636:164

658. priser på garn og stoffer

hør, pr. skålpund 1625:*207
 klæde, pr. alen 1630:250, 269
 lærred, pr. alen 1625:*157; 1628:291; 1629:742

659. priser på beklædning

kraver 1629:279
 kåber 1627:455; 1628:120
 skjorte, af blårgarn 1628:52
 trøjer 1627:207; 1628:155

660. diverse andre priser

borde (skiver) 1634:385
 bæltter, se sølvbæltter ndf.
 bøsser 1628:603; 1629:660; 1634:508. Jfr. langbøsser ndf.
 degener 1633:381
 dyner 1630:326, 350
 gryder 1621:484
 hjul, pr. par 1629:235; 1630:410
 jernstænger 1628:422
 kakkelovne, af jern 1634:516
 kedler 1628:73
 kister 1629:244; 1631:473
 kobber (el. lign. metal i kedel), pr. skålpund 1625:241;
 1626:581; 1629:629
 krus 1628:278
 lagner, pr. stk. 1629:64; af hørlærred, pr. stk. 1625:
 *157
 langbøsser 1630:5. Jfr. bøsser ovf.
 ligkister 1629:383
 lysestager 1636:302

lægter 1628:155
 musketter 1628:580; 1636:184
 plovhjul 1632:10
 salve 1636:295 (s. 62)
 segl 1625:*33
 sengeklæder 1621:484; 1634:137
 sko, pr. par 1629:279; 1636:160; gamle 1624:137
 spade, gammel 1624:20
 sække 1621:402; 1629:365
 sølv, pr. lod 1625:241; 1628:237
 sølvbæltter 1626:557
 tjære, pr. tønne 1628:508
 tæpper, af drejl 1636:302
 tønner, tomme 1634:283; 1636:236
 ved, pr. læs 1627:356; 1634:256; 1636:260
 vin, pr. pot 1636:295 (s. 62)
 vogne 1625:*33
 værger 1625:*207
 økser 1634:375

 fodergæld for køer 1628:239
 koleje, ydet i korn (tidsrum uangivet) 1629:535;
 1631:617
 koleje, i penge (tidsrum uangivet) 1629:565
 studeleje krævet i byg 1629:48; 1630:47
 fodergæld for driftehest, pr. uge 1628:69; pr. døgn
 1630:96

661. arbejds løn (jfr. 130, 232)

karls løn pr. dag 1627:308; pr. dag for at meje sæd
 (inkl. øl og mad) 1636:135
 drengs betaling for at køre plov pr. dag 1628:635
 mands løn for 20 uger 1630:445; for 22 uger 1634:119
 mands løn for plovkørsel, 16 uger 1631:484
 mands løn for pløjning af 1 td. jord 1628:52; af 4 tdr.
 jord 1626:58
 mands løn for tærskning 1631:286 (jfr. 285)
 mands løn for mejning 1631:584 (i byg ?)
 karls (eller drengs) løn for en måneds arbejde 1625:*269
 tjenestekarls løn, i penge eller/og naturalier, helt el-
 ler delvis angivet 1625:*187; 1627:98; 1628:98,
 208, 328; 1629:76, 112 (løn ?), 230, 231, 249, 279,
 280, 350; 1630:51, 127, 580; 1631:270; 1632:236;
 1633:46, 122, 236, 264; 1634:19, 402; 1636:160, 222
 tjenesteløn i mølle for vinter 1636:256; for 8 uger
 1636:256
 karls løn i form af jordstykke til dyrkning 1633:285
 mands arbejds løn for 15 uger 1628:659 (beløb uangivet)
 drengs løn 1631:196
 mands arbejds løn omtalt 1626:481; 1628:291, 328; 1634:
 153, 181, 219; 1635:440; 1636:16, 227
 arbejds løn for vævning af lærred 1629:373 (kvantum uan-
 givet)
 karle, for at bære en stak korn ind, 2 mk. til øl 1635:21

kvindes løn pr. dag for at opbinde korn 1636:135
 tjenestepigers løn, i penge eller/og naturalier, helt
 eller delvis angivet 1628:654; 1629:337; 1630:
 158; 1631:124, 126, 233, 466, 588
 tjenesteløn, kvinders, helt eller delvis angivet 1626:
 685; 1627:244, 422; 1628:98, 217, 653; 1629:91,
 219; 1634:456, 492 (jfr. 419); 1636:285, 304, 456
 kvindes årsløn ikke udbetalt som aftalt 1624:137
 kvindes tjenesteløn omtalt, ikke angivet 1633:382
 kvindes løn for at passe syg (tidsrum uangivet) 1627:308
 badskærløn (lægeløn) 1626:676; 1627:5 (jfr. 1626:690);
 1628:278, 495, 551, 677 (jfr. 675); 1629:47, 580,
 681; 1630:18, 344; 1631:105, 106; 1632:295-296;
 1633:586; 1634:208; 1635:246
 badskærløn, beløb uangivet 1626:690; 1628:376, 417, 428
 (jfr. 462); 1629:23, 444 (jfr. 458); 1631:276. Jfr.
 også gruppe 552
 hyrdes løn for 2 år at vogte i vangen 1628:482
 betaling til herredsfoged for at skifte 1629:581
 betaling til herredsskriver for dom(sudskrift) 1627:215;
 1629:223
 fogedpenge til ridefoged 1629:459 (jfr. 462); 1630:79
 vederlag til voldgiftsmænd 1626:545; 1627:308
 brevpenge 1627:270, 308; 1629:394; 1634:40 (n.), 89
 værgemålspenge (den 3. penge af renten) 1636:135 (n.)
 erstatning til fæster på egne og bymænds vegne for at
 umage sig til tinget ang. ulovlig pantning 1633:238
 betaling for barns varetægt (øl, mad, sko og klæder) pr.
 dag 1630:501
 bekostning for barns klæde og føde pr. år efter skøn
 1634:180
 dagløn for transport med heste og vogn 1625:43
 brug af hest i 6 uger, betaling 1632:198
 korn at hjemage fra marken, betaling pr. læs 1636:135
 transport med vogn Roskilde-Valby, betaling 1631:19
 vogn at hente 1 td. øl, 3 gange, betaling herfor 1626:461

662. husleje

huslejer 1625:*335; 1633:392; 1634:136
 betaling for kammer, seng og brændsel for syg i 7 uger
 1627:308

663. indfæstningsafgifter, ekkepenge, førlov, sagesfald (jfr. 114)

ekkepenge og langekkepenge, se gruppe 304
 førlov 1631:180; 1635:96
 indfæstning (stedsmål) af gårde 1621:516; 1626:588; 1627:
 242; 1628:404; 1631:403; 1632:110; restance, dom
 for betaling, evt. udvurdering 1631:403 (jfr. 382)
 indfæstning (stedsmål) af huse 1625:318; 1631:290, 403
 (jfr. 382); restancer, dom for betaling, evt. udvur-
 dering 1631:403 (jfr. 382)

indfæstning (stedsmål) af hus på universitetsgods, restan-
 ce, dom for betaling, evt. udvurdering 1636:554
 sagefald 1630:79 (jfr. 1629:459, 462); 1631:403 (jfr.
 382); 1636:382; kautionister for tjenestekarle
 1636:376, 382

665. rente (jfr. 116)

rente 5 af hvert hundrede daler børnegods 1628:190
 rente 6% af gods under værgemål 1636:135
 rente efter recessen 1627:251; 1628:72; 1635:66
 "billig" rente 1624:130; efter recessen 1625:279
 tilbørlig rente 1625:*138
 beløb angivet med rente angivet for angivet åremål
 1625:*138 (2½ år); 1631:403 (10 år), 403 (1 år),
 474 (2-3 år); 1632:419 (7 år), 419 (4 år); 1637:
 72 (siden 1630), 72 (6 år), 72 (5 år)
 beløb med rente uangivet for angivne åremål: for 1 år
 1625:101; 1628:138, 652; 1629:583; 1632:344, 346;
 1633:366, 367, 546; 1635:382, 391, 414; 1636:203,
 334; for 2 år 1628:42, 190, 620, 621; 1629:658;
 1630:281; 1631:364, 381, 385, 482, 601; 1632:353
 446, 469; 1633:366, 390; 1634:67, 508; 1635:348,
 399; 1636:205, 489; for 3 år 1627:323; 1629:305,
 719; 1630:131; 1631:381; 1632:239, 344; 1633:366,
 374; 1635:456; 1636:520, 524, 525; for 3½ år 1629:
 16; 1631:381; for 4 år 1629:313, 419, 475; 1630:1;
 1631:370; 1633:390, 461, 603; 1634:440, 498; 1636:
 519; for 5 år 1629:236; 1630:154; 1633:366; 1634:
 431; 1635:380; for 6 år 1629:292a; 1635:189;
 1636:74, 519; for 7 år 1626:262; 1629:612; for 8
 år 1625:279; 1633:416; 1635:39; for 9 år 1633:124;
 1636:58; for 14 år 1630:325
 rente af beløb siden 1624 1634:320; siden 1628 1635:66;
 siden 1630 1635:49
 pengebeløb angivet, 1 års leje 1628:645
 pengebeløb angivet, på leje i 4 år 1628:512
 villighed (rente) af beløb på 1 år 1625:284; 1628:588,
 709; 1629:498; 1631:364, 365, 381; 1632:345; for
 2 år 1625:241; 1628:437, 481, 546, 573, 575, 620;
 1630:281; 1632:344; 1633:367; for 3 år 1628:467;
 1629:500; 1631:381, 474; 1632:344, 466; 1633:366;
 1635:76, 370; 1636:524; for 4 år 1629:258; 1631:
 381; 1635:48, 54; for 7 år 1632:344; for 17 år
 1630:476
 beløb angivet med rente o.a. i uangivet åremål 1625:335
 renter af stor pengesum eftergivet 1636:466
 villighed af penge omtalt 1627:386, 390, 407; 1630:229
 rentepenge omtalt 1626:262
 rente af børnepenge, beløb, løbetid og renter angivet
 1626:545; beløb og løbetid angivet 1628:147;
 1636:225
 renter af børnegods i så mange år, godset har stået
 1625:*265
 renter at børnegods ifølge voldgift 1626:440

renter af børnegods omstridt 1624:130; 1628:125, 190;
 1629:612; 1631:601; 1633:42; 1636:80, 135, 190,
 225
 renter af gods, person har haft i væрге 1625:*326
 renter af børnegods kan ikke helt dækkes af bo 1630:34
 renter krævet af restance med degnekorn 1634:347
 beløb angivet, årlig rente heraf angivet i byg 1633:116
 rente af leje af kedel 1630:28
 en "hellebard" foruden rente 1631:474
 villighed af pengebeløb angivet i byg 1628:272; i lam
 1629:220
 villighed af byglån angivet i byg 1629:752; 1630:137
 villighed i byg ved lån af penge med får i pant 1631:
 150
 villighed for lån af "hellebard" ydet i byg 1628:481
 jord hævdet forundt kreditor til rente af penge 1636:215
 eng hævdet forundt kreditor til rente af penge 1634:274
 byg sæt til villighed af personer i København med k.m.s
 fæstere 1635:278
 børns arvelod renteløs, da børnene var så små, at de ikke
 kunne tjene deres klæder og føde 1636:80
 opsigelse et fjerdingår 1632:419

666. ædle metaller

sølv 1635:301; purt 1625:*164
 sølv vurderet f.eks. pr. lod 1629:113, 125; 1630:14

MÅL OG VÆGT 670 - 689

670. arealmål

skæpper jord 1626:301, 327, 336; 1633:285, 393; 1634:289
 otting jord 1626:359
 fjerding jord 1628:719
 tønder jord 1630:502; 1635:264
 pund jord 1621:272; 1635:247 (s. 202), 247 (s. 204)
 4 pund sæd(ejord), udygtig til sæd 1635:247 (s. 194)
 havrejord, skæpper 1625:393; 1636:199
 havrejord, tønder 1626:58; 1628:52; 1635:247 (s. 202);
 1636:199
 m.h.t. sædejord (udsæd i jord) se grupperne 320, 322, 324
 eng til læs hø (læs eng) 1635:247 (s. 202, 203, 204), 264;
 1636:332

671. længdemål

alen, sjællandsk 1634:312 (n.)
 alen, huse 1630:4
 alen, hvergarn 1632:229
 alen, klæde 1630:250, 269
 alen, lærred 1628:291, 297; 1629:742; 1631:126; 1633:
 588

alen, pæle 1628:507
 alen, vadmel 1629:188, 249, 266, 366; 1630:32, 65;
 1631:308
 binger (bindinger), huse 1634:255. Jfr. fag (væggerum)
 ndf.
 fag (væggerum, vægge, bindinger), huse 1621:405; 1626:
 199; 1628:395, 507, 719; 1629:620; 1630:4, 502;
 1631:83; 1633:68; 1634:255, 267, 291, 323; 1635:
 247 (s. 201, 208, 209); 1636:117, 162, 515; 1637:
 12, 19, 73
 favne, bro 1636:264
 favne, eng 1629:507
 favne, gærder 1626:301; 1628:388, 548; 1629:488; 1632:
 308; 1636:199, 264, 287
 favne, jord 1626:311
 favne, fiskegarnsline 1635:263
 favne, vanddybde 1636:263
 finger, lang, sår 1636:293 (s. 56)
 fod (fødder), gærder 1636:199
 fod, klæde 1631:616
 kvarter, gærder 1636:199
 kvarter, trætykkelser 1637:115
 plovslængder 1632:295-296
 skår, agre 1627:454; 1635:291
 spande (spænd), trætykkelse 1637:115
 vægge, hø og korn 1634:323

672. kornmål (inkl. gryn, malt og mel)

fjerdingkar, rug 1629:289
 halvskæpper, boghvedegryn 1636:250. Jfr. skæpper ndf.
 pund, byg 1621:19, 73, 92, 116, 149, 250, 346, 439,
 passim
 pund, korn 1622:17; 1624:121, 150; 1625:*31, passim
 pund, mel 1628:303
 pund, rug 1621:91, 149; 1624:64, 145; 1625:*145, passim
 pundskæpper 1637:9, 109
 skæpper, boghvede 1626:567, 590; 1630:576
 skæpper, byg 1621:21, 87, 90, 105, 149, 346, 360, passim
 skæpper, havre 1621:19, 294; 1628:516, 517
 skæpper, korn 1624:150; 1625:*190, *205, *244, passim
 skæpper, malt 1621:14; 1628:64, 155; 1631:48; 1634:
 348; 1636:406; 1637:52
 skæpper, mel 1625:46; 1628:603; 1630:406, 423; 1635:
 139. Jfr. skæpper, rugmel ndf.
 skæpper, sigtet mel 1628:195
 skæpper, rug 1621:22, 88, 105; 1625:*138, *194, passim
 skæpper, rugmel 1629:284. Jfr. skæpper, mel ovf.
 skæpper, opmålte, byg 1625:*131; 1628:499; 1630:548;
 1637:9, 109
 skæpper, opmålte, havre 1625:*131; 1630:53; 1633:215
 skæpper, opmålte, malt 1625:398
 skæpper, opmålte, rug 1629:607

skæpper, strøgne, havre 1625:*23
 sække, korn 1629:365
 sække, rug 1629:365
 toppe, korn 1631:137, 285
 tønder, byg 1625:*259; 1626:473; 1629:441; 1633:116
 tønder, havre 1621:19, 20, 21, 22, 92, 294; 1622:218,
 passim
 tønder, korn 1625:*324; 1635:180
 tønder, malt 1628:561
 tønder, rug 1621:21, 22; 1629:1
 tønder, opmålte, havre 1627:250
 tønder, opmålte med løst mål, havre 1627:231

 neg, blandkorn 1633:38
 neg, byg 1626:344; 1629:441, 629, 678; 1633:38
 neg, havre 1629:441, 442, 678; 1633:38; 1635:292, 293
 neg, korn 1629:442
 neg, langhalm, se gruppe 676
 neg, rug 1622:184; 1626:344; 1629:441, 678; 1633:38
 traver, byg 1621:466; 1622:184; 1628:499; 1629:629,
 678; 1632:74; 1633:38; 1634:182; 1635:139, 394
 traver, havre 1621:149; 1626:344; 1627:234, 272, 420;
 1628:32; 1629:442, 678; 1630:405, 418; 1631:403;
 1635:432; 1636:16, 555
 traver, (korn) 1631:285
 traver, rug 1628:517; 1629:441, 678; 1632:74; 1633:
 38, 191; 1635:139

 1½ traver rug vurderet = 3 skp. rug 1628:517

673. smørmål, smørvægt

fjerdinger 1631:246, 290; 1634:91, 92; 1635:247 (s. 197)
 ottinger (halve fjerdinger) 1628:312; 1629:15; 1633:461;
 1634:224

674. rummål for flydende varer

fjerdinger, bryggekedlers indhold 1626:114, 617
 halvtønder, bryggekedels indhold 1633:212
 halvtønder, øl 1629:167, 427, 772; 1630:375; rostocker
 øl 1634:73. Jfr. tønder ndf.
 kander, øl 1626:477; 1627:427; 1629:215; 1635:216;
 1636:295, 298, 320
 potter, vin 1636:295 (s. 62)
 potter, øl 1628:357, 514; 1630:121, 292; 1632:117, 165;
 1634:328; 1635:335, 401; 1636:298, 320
 tønder, tjære 1625:*172; 1628:508; 1635:454
 tønder, øl 1621:307, 308, 366, 472, 473; 1625:*22, *263,
 201; 1626:79, 294, 297, 461; 1627:242, 270, 425,
 441, 456; 1628:148, 200, 282, 362, 373, 399, 437,
 461, 599, 621, 622; 1629:14, 15, 60, 338, 438, 445,
 648; 1630:100, 310, 324, 353, 370, 541; 1631:239,
 352; 1632:112, 204, 243; 1633:410, 552, 600; 1634:
 108, 183, 231, 379, 408; 1635:243, 246, 367; 1636:
 164, 535; 1637:110

675. rummål iøvrigt

fjerdinger, sild 1629:370
 fjerdinger, torsk 1631:246, 403; 1632:378; 1634:224;
 1635:198
 fjerdinger, ål 1632:200; 1634:224
 halvtønder, kød 1629:15
 halvtønder, sild 1626:48, 557; 1630:147
 halvtønder, torsk 1628:437; 1637:24. Jfr. tønder ndf.
 pottes, honning 1630:541; 1631:47
 pægle, honning 1630:541
 tønder, kød 1630:541
 tønder, sild 1621:227; 1625:177, 389; 1628:37, 323,
 370, 435, 508; 1629:15; 1631:381; 1633:366;
 1636:414
 tønder, torsk 1628:435; 1629:15; 1636:165

676. andre mængde- og størrelsesangivelser

ark, halvt, papir 1632:165
 byrde, gærdsel 1636:343
 båd, ved 1622:127
 drømt, humle 1626:610 (n.), 636
 englæs, hø 1630:431; 1635:264
 favne, hø 1635:111
 fjerdinger, kød 1630:541 (jfr. 509); 1631:62, 522
 læs, brænde 1632:174. Jfr. læs, ved ndf.
 læs, halm 1625:*142; 1629:693; 1631:68, 118; 1633:143;
 1636:162, 331 (til tag); 1637:73
 læs, hø 1621:225; 1625:246; 1626:186; 1627:134, 135,
 355, 393, 420, 440; 1628:94, 387, 486, 688; 1629:
 87, 90, 186, 311, 479, 603, 678, 693, 754; 1630:130,
 405, 406, 522; 1631:118, 149, 381, 392, 403, 457,
 551, 584; 1632:342, 344; 1633:36, 215, 557; 1634:
 508; 1635:23, 111, 247, 380; 1636:406, 427; 1637:
 69. Jfr. englæs
 læs, lovlige, hø 1634:289
 læs, korn (uaftærsket) 1636:135
 læs, langhalm 1621:459, 465; 1627:123; 1628:507; 1629:
 683, 771; 1632:393; 1635:247 (s. 201); 1636:515
 læs, ler 1636:515
 læs, ris 1631:262; 1635:25
 læs, staver 1630:286
 læs, steg 1628:548; 1629:255
 læs, tag(rør) 1636:162
 læs, tørv 1624:145; 1627:384; 1628:639; 1630:100, 121
 læs, ved 1622:37; 1626:8, 342, 394, 587; 1627:125, 129,
 356; 1628:399, 588, 639; 1629:86, 432; 1630:162,
 174, 557; 1631:122, 331; 1633:483; 1634:101, 131,
 256; 1636:242, 260, 343; 1637:115. Jfr. læs, brænde
 ovf.
 læs, store, ris 1630:286; 1634:511
 neg, langhalm 1621:247
 par, hjul 1626:567, 590; 1630:410; 1634:407
 par, høns 1625:*121; 1628:177; 1629:32; 1632:342, 344,
 345, 346; 1633:198; 1636:163
 par, lagner 1625:*263; 1627:437

par, øksne (stude) 1633:222; 1634:295, 309, 437; 1635:
60, 246, 278
sider, flæsk 1624:141; 1630:3
skiver, flæsk 1624:107
spænde, hø 1634:323
traver, klipper 1629:693
traver, langhalm 1621:247; 1637:98
tylter, deller 1635:126
tylter, lægter 1628:155, 548; 1636:516

677. vægt

kvint, sølv 1625:241; 1628:237; 1629:113, 125
lispund, hø 1632:24
lispund, hør 1625:*207
lispund, jern 1635:182
lispund, kedel (metal uangivet) 1625:241; 1626:581
(bryggekedel)
lod, sølv 1625:*164, 241; 1628:237; 1629:113, 125, 609;
1630:14
pund, blårgarn 1631:313
pund, hør 1629:332; hørgarn 1631:313
pund, gryde (metal uangivet) 1629:629
pund, kedel (metal uangivet) 1632:191; 1635:189
pund, tin 1632:191
skålpund, garn 1625:*323, *336
skålpund, hør 1625:207
skålpund, kedel (metal uangivet) 1625:241; 1626:581

678. veje- og måleredskaber; vejning og opmåling

alen (måleredskab) 1636:293 (s. 54), 298
bismer 1635:189
vindserer (bismer) 1634:232 (s. 19); 1635:364
opmåling af korn på købmandsloft 1636:412

TIDSREGNING OG KALENDER 690 - 699

690. dagens inddeling m.v.

dagens gang, se gruppe 572
et kvarter (tid) 1627:30
ved et kvarter 1636:294 (s. 55), 334
3 solemærker 1625:130, 228; 1634:318
halme (det tidsafsnit, i hvilket jorden yder en afgrøde),
dyrkningsår 1633:393 (n.)

691. årets inddeling (jfr. 66)

årstider og tider på året:

straks efter bygsæden 1632:203
når byg er sået 1634:183
efter byg var sået 1636:247

i vår, da rugen stod i skred 1631:112
 i vårs i havresæden 1631:317
 den tid de høstede hø 1634:393
 ret som de ville høste og før St. Hans' dag 1629:434
 den tid, de begyndte at så rug 1634:468
 forår, først i forgangen 1636:237
 våren, førend 1622:17
 vårs, i 1621:359; 1627:248; 1630:170; 1634:255, 335
 vår, forgangen 1632:200; i fjor vårs 1630:350
 sommer, først i 1628:385
 sommer, i 1626:186; 1630:100; 1632:165; 1633:387;
 1634:22; 1636:411
 sommer, al 1630:348; 1633:517
 sommer, den ganske 1636:378
 sommeren, om 1633:250
 sommer, forgangen 1626:39; 1634:147; 1636:441
 høst, inden 1630:265
 høst, først udi 1630:161
 høst(en), (ud)i 1627:425, 465; 1628:129; 1630:346, 552;
 1632:456; 1633:523; 1634:134; 1636:362, 373
 høstens tid, i 1629:479
 høsten, om 1621:105
 høst, forgangen (forleden) 1625:*286; 1626:39; 1634:
 134; i fjor høst 1634:50
 efterhøst 1621:97; 1626:732; 1630:121; 1634:379
 vinter 1626:342, 676; 1628:511; 1631:149
 vinter, i 1629:309, 491; 1632:165; 1636:256
 vinteren, om 1631:20
 vinter, forgangen 1630:417; i fjor vinter 1632:131
 vintre, i 20 1632:283
 i vinter ved St. Martini tide 1627:223
 i vinter ungefær ved juletid 1632:279
højtider, helligdage o.l.:
 nytårsdag, søndag efter 1635:8
 Helligtrekongersaften 1627:30; 1633:253
 Helligtrekongersdag 1632:73, 156; 1633:285
 bededag (Helligtrekonger) (8/1) 1636:22 (n.)
 kyndelmisse 1627:467; 1631:149; 1632:460, 474; 1633:
 589; 1636:496
 kyndelmissetide, ved 1631:137; 1635:89
 kyndelmisse, torsdag før 1637:54
 fastelavn 1621:35; 1624:11; 1625:*22, *24, *76; 1626:
 712; 1634:55; 1636:36
 fastelavn, straks efter 1634:77
 fastelavnstide, ved 1634:231
 fastelavns søndag 1625:*23; 1630:109, 116; 1634:89
 midfaste 1622:34; 1637:14
 midfastetide, ved 1634:298
 midfaste, næste tingdag efter 1621:50
 midfastemarked 1634:86
 dimmeluge (uge før påske), mandag i 1634:196
 påske 1621:185, 392; 1622:210; 1624:24; 1625:*19, *236;
 1626:136, 207, 208, 241; 1627:246; 1629:129, 162,
 742; 1631:141; 1632:419; 1635:28; 1636:117
 påske, førstkommende, til 1621:202; 1622:220, 223
 påske, førstkommende, inden 1621:150

påske, søgneting før 1626:121
 påske, nogen tidlang før 1629:278; 14 dage før 1633:
 253; lørdag før 1626:389
 påskeaften, onsdag for 1625:*315
 påskeaften 1634:310
 påskehelligdage 1626:233
 påskedag 1625:*296; 1634:310
 2. påskedag 1626:214; 1630:135, 168, 188
 påske, søgneting efter 1621:145, 159, 188, 206, 207,
 219, 221, 228; 1622:198, 247, 249; 1626:193;
 1628:225a; 1632:94; 1635:85, 88, 89, 107
 påske, 2. uge efter 1630:350
 påske, i forår efter påske 1636:516
 "Gerremis" (Georgs messe 23/4 eller Gregors messe 12/3)
 1627:138
 Philippi Jacobi dag (1/5) 1624-25: indledning; 1625:ind-
 ledning; 1626:indledning; 1628:indledning, 369;
 1631:58; 1632:indledning; 1633-34:indledning;
 1634-35:indledning; 1635-36:indledning; 1636:20;
 1636-37:indledning
 Voldermis (Sankt Valborgs dag) (1/5) 1631:196; 1633:
 68, 421; 1636:81, 232; onsdag før 1626:343
 bededag (4/5) 1636:253 (n.)
 Kristi Himmelfartsdag 1635:401; tirsdag før 1636:261
 pinsedag 1621:174; 1622:197; 1625:*301; 1626:199, 272,
 279, 284, 304; 1627:201; 1631:192; 1632:92, 262;
 1634:185, 232 (s. 19), 356
 2. pinsedag 1631:264; 1634:245
 3. pinsedag 1621:322; 3. dag pinse 1630:191; 1631:
 463; 3. dag ad pinse 1626:293
 pinsedagstide, ved 1621:105; 1627:262; 1636:45
 pinsedage, 8 dage for 1633:421
 pinsedag, søgneting for 1626:168
 pinsedag, søgneting efter 1626:275, 309; 1633:263;
 1635:136; 1636:250
 pinsedag, efter 1635:199; 8 dage efter 1636:362; den
 uge efter 1636:333; 14 dage efter 1636:209
 Bodils dag (17/6) 1630:417
 Sankt Hansaften 1628:385, 399
 Sankt Hansdag 1621:290; 1626:259, 269; 1627:246; 1632:
 27, 163, 283; 1633:261, 273; 1634:225, 231, 284
 Sankt Hansdagstide, ved 1631:533
 Sankt Hansdag, før 1629:434; søndag før 1628:433;
 lørdag før 1634:231; 8 dage før 1631:149; 14
 dage før 1634:437
 Sankt Hansdag, torsdag efter 1630:191
 Vor Frue dag (Mariæ besøgelse) (2/7) 1634:316
 Sankt Olsdag (Olufs dag) (29/7) 1625:16; 1636:153
 Bartolomæus' dag (24/8) 1625:*25, *31, *326
 Sankt Mikkels dag (Michaelis) 1621:230, 231, 260, 277,
 338, 350; 1622:96, 111, 129, 141, 227; 1624:11;
 1625:*23, *24, *100, *325, 24, 67, 110, 118; 1626:
 77, 78, 317, 379, 450, 470; 1627:125; 1628:167,
 226, 237, 256, 404, 533; 1629:129, 162, 225, 257,
 337, 350, 626, 747; 1630:259, 458; 1631:263, 325,
 630, 652; 1632:84, 99, 235, 262, 275, 368, 419;

1633:68, 122, 190, 212, 221, 222, 223, 224, 225, 226,
 227, 228, 229, 244, 245, 246, 464, 593; 1634:189,
 207, 261, 345, 363, 407, 456; 1635:40, 197; 1636:15,
 116, 117, 149, 256, 334, 336; 1637:88, 90, 112
 Sankt Mikkels dags (Michaelis) tide 1621:484; 1627:459;
 1634:412
 Sankt Mikkels dag, fredag før 1634:77, 189; 8 dage før
 1636:328; 14 dage før 1630:454; 18 dage før 1626:
 677
 Mikkelmesse, 3 uger før 1626:213
 Mikkelsdag forleden eller noget derefter 1636:516; søn-
 dag efter 1625:125; uge næst efter 1629:484, 485;
 14 dage efter 1626:430; 3 uger efter 1626:380
 Bededag (5/10 ?) 1636:419 (jfr. 384)
 Sankt Dionysius' dag (9/10) 1625:335
 Dinonyusius' messe 1634:77, 126, 343, 372. Jfr. gruppe
 441 (Sankt Dionysius' marked)
 Sankt Mortens aften 1633:483
 Sankt Mortens dag (Martini)(11/11) 1621:411; 1622:110,
 188; 1625:127, 156, 174, 177, 180, 182, 197; 1626:
 129, 321, 349, 520, 537, 543; 1629:234, 452, 486,
 536, 655; 1631:16, 480, 511, 544; 1633:78, 205,
 366; 1634:212, 289, 355, 407; 1635:40, 88, 240;
 1636:186, 396, 453
 Mortens (Sankt Martini) dags tide 1627:223; 1628:355;
 1634:391
 Martini, 14 dage før 1630:109
 Sankt Mortens dag, 14 dage efter 1634:425
 jul, for 1630:168; 1635:31
 jul, mandag for 1635:33; 8 dage før 1632:359
 Lille juleaften 1625:*263
 juleaften, søndagen før 1635:31
 jul 1621:447, 471, 475, 531, 547; 1624:108, 113, 114,
 115, 126, 127, 135, 136, 142, 146; 1625:127, 195,
 237, 280, 302, 324, 336, 338, 352, 361, 362, 379,
 384, 385, 397; 1626:421, 584, 686, 692, 697, 715;
 1627:394; 1628:534, 537, 642; 1629:681; 1630:314,
 523; 1631:571, 576, 584; 1632:388, 390, 394, 395,
 396, 417, 469; 1633:404, 405, 406, 586; 1634:212,
 343, 407, 424, 492, 517, 518; 1635:432; 1636:338,
 339, 396
 juledag, mandag næst efter 1636:22
 3. juledag 1630:100; 1632:482; 1636:2, 22, 23
 juledage, i 1621:473
 julehelligdage, de første 1626:406
 julehelligdage, til 1631:645
 julen, om 1635:139
 juletide, ved 1633:337; ungefær ved 1632:279; ved ju-
 letide mellem jul og kyndelmisse 1631:149
 julehelligdage, mandag efter 1636:2
 jul, 14 dage efter 1632:423
 jul, søgning efter 1621:507, 552, 564, 565; 1624:19,
 69, 119; 1627:442; 1629:776; 1632:418; 1634:503,
 509; 1635:451
 nytårsaften, 2 dage før 1631:147
 3. bededag, uvist hvornår 1628:162
 bededag, uvist hvornår 1629:744

692. historisk tid o.l.

bofasthed, se gruppe 239
af arildstid 1633:300, 340, 342; 1634:312
af gammel arilds tid 1635:300, 345
det dyre år (antagelig 1624) 1629:357, 358 (n.)
denne svage tid 1632:47
ringe byghøst 1/5 1628 - 30/4 1629 1631:58
udi kong Frederiks tid 1630:178
krigsbrug, tyveri i 1628:291

O R D L I S T E

aa- se å-.

aag er præteritum af age 'køre' 1622:37; 1628:277 o.s.v.

aal(1)den(n) (-) se olden(-).

aarne er orne 1631:292.

aarnegris se ornegris.

aatt er præteritum participium af eje 'skyld' 1630:454.

aatte er præteritum af eje 1634:248.

abildhave (abellehaffue) 'frugthave' 1634:232.

absenter (forteignelse offuer absenterne) 'soldat, som udebliver fra mønstring' 1636:431.

accortorit se akkordere.

acordering se akkordering.

ad bruges bl.a. i følgende betydning: (paa weien at Tøløbe) 'til, mod' 1624:71; 1626:390 o.s.v.

adelsgoods 273.

adelvej (ahlvey; allweyen) 'hovedvej, landevej' 1627:125; 1629:237.

administrativ inddeling 470.

adskillig (adtschilligt krambware; paa adtschillige tider) 'forskellig' 1621:517; 1630:379 o.s.v.

adspørge (at verre adspurt) 'sætte sig i besiddelse af, erhverve' 1636:293.

ad(t)schillig(e) se adskillig.

advare (adware) 'meddele, underrette (om)' 1635:165.

af bruges bl.a. således:

1) (hand thog mig med sig aff marken) 'fra' 1631:544.

2) (aff med et been; ded venstre øre affue) 'mangelende, af, væk' 1631:220; 1632:147.

afbedelse (affbedelse) 'bøn om tilgivelse' 1637:110.

afbevisse (affbeuiße) 'modbevisse' 1621:159; 1636:88 o.s.v.

afbryde 1) (enn bodt affbrut; affbrott) 'rive ned' 1621:222; 1632:242.

2) (Igisløuff bye ... som er affbrøt) 'nedlægge' 1630:178.

afbræk (schade och affbreck) 'skade, fortræd' 1622:127.

- afdø (præteritum affdøde) 'dø fra' 1621:222 o.s.v.
 aff- se af-.
- aff arredt se afærje.
- affbrott, affbrut, affbrøt se afbryde.
- affeld er fejl for af fled (se ndf.) 1626:701.
- afferdiget se affærdige.
- aff(f)løt(te) se afflytte.
- aff førredt er afføre (se ndf.) det 1625:145.
- affgangenn, affgangne se afgå.
- affklep er afklippet 1625:*193.
- affliuser, affliyse se aflyse.
- afflytte (infinitiv aff fløcht; præteritum afflømte; præteritum participium afffløt) 'flytte bort' 1621:315; 1626:457; 1631:180.
- affmaall er præteritum participium af afmåle 1631:496.
- affmeigningh er afmejning 1632:339.
- affner er avner 1630:509.
- affpeledt se afpæle.
- affprackett er præteritum participium af afprække (se ndf. under prække af) 1625:*315.
- affquiteris se afkvittere.
- affschorred se afskære.
- affset se afsætte.
- aff styredt er afstyre (se ndf.) det 1636:299.
- afftorsched er præteritum participium af aftærskæ 1636:135.
- affuer er afværge 1632:344.
- affuiste se afvide.
- affweedt er fejl for affwredt, se afvred.
- affælde (three smaa grene var afffelled) 'hugge af' 1628:403.
- affærdige (MR affuer afferdiget PL) 'sende (et sendebud, befuldmægtiget e.l.)' 1634:5.
- afføre 1) (affføre; aff førre) 'føre bort, fjerne (om ulovlig fjernelse (i salgsøjemed) af korn, hø o.l.)' 1625:14; 1630:259.
- 2) (affføre) 'slette, fjerne' 1628:722.
- afførsel (afførsell) 'ulovlig fjernelse (i salgsøjemed) af hø, korn o.l.' 112, 302; 1621:94.
- afgifter (af fæstegods) 303, 304.

- afgrøde 1) 'udbytte (af korn m.v.)' 323.
 2) (4 faar och dieris affgrøde) 'afkom' 1621:550; 1633:241.
- afgå 1) (et hœffdemode affgaaedt) 'forsvinde, blive borte' 1635:345.
 2) (affgangne KSs bog) 'dø' 1621:1; 1634:97 o.s.v.
- afkald (affkald och foruaring) 'kvittering for rigtigt udført arveskifte' 95; 1621:29 o.s.v.
- afkvittere (huilched HL formente hanom burde billigen at affquiteris) 'fradrage (noget i en fordring)' 1636:135.
- afkynde (affkynder) 'bekendtgøre' 1636:232.
- afkyndige (affkyndige) 'bekendtgøre' 1621:387.
- aflyse (LO ... lod affliyße en veie; hand ... affliuser same sit signete) 'bekendtgøre at noget er ugyldigt eller ulovligt' 1625:242; 1628:524 o.s.v.
- aflønning 4.
- afmærke (aff merke) 'mærke' 1631:292.
- afpæle (torffuemoesen er iche lodschiift ... førend dend bliffuer affpeledt) 'afmærke med pæle' 1634:435; 1635:284.
- afrede (hand vilde redde paa koen, fordj at hun waar saa meget affrettedt) 'tilrede ilde, gøre mager' 1631:223.
- afrinde (Stiggierderne ... dend meste part er affrondedt och vill forbedris) 'flyde bort' (?) 1636:264.
- affrondedt se afrinde.
- afsigte (affsigte) 'afgive kendelse på grundlag af vurdering' 1636:359 o.s.v.
- afsigt (affsigt; tingsvidner eller affsigter) 'kendelse på grundlag af vurdering' 1624:140; 1625:147 o.s.v.
- afskaffe (affschaffe) 'skaffe af med' 1636:235.
- afsked (affscheedt) 'afgørelse' 1634:97, 212 o.s.v.
- afskrive (och derfor bleff hand och affschreffuen) 'lade (en gældspost) udgå af regnskabet' 1631:150.
- afskære (ded høyre øre affschored) 'skære af' 1631:102a.
- afslæt (affslet) 'ulovlig afmejning (f.eks. af hø) på anden mands mark' 1633:589; 1636:434.
- afsnide (et styche affsnid au ded wenstre [øre]) 'snitte af, skære af' 1631:294.
- afsondre (forpligtet at wille ... sin forseellse affsondre) 'er snarest fejl for afsone (se ndf.)' 1636:22, 23.
- afsone (afsaane och tilfridzstille) 'afslutte med forlig' 1628:390.

- afstedkomme (affstedkome) 'præstere, yde' 1629:289; 1634:183.
- afstille (affstille i mindelighed) 'bilægge' 1621:58; 1629:402 o.s.v.
- afstyre (participium + enklitisk pronomen aff styredt) 'forhindre, afværge' 1636:299.
- afsætte (NP ... fich ... før sit gierde affset, end N gierde wed sit) 'anbringe' 1629:290.
- aftaler 121-122.
- aftinge (præteritum participium afftinged; afftinget) 'slutte forlig i forbindelse med et løfte om bøde eller erstatning, optinge' 1630:64; 1637:90.
- I aftægt 78, 540.
- II aftægt (1 afftegt aff ded wenstre [øre]) 'skår, hak i øret (muligvis af en form som gør øreranden lige), som ejermærke' 1628:66 o.s.v.
- aftøjre (participium afftøyred(t)) 'lade afgræsse ved kvæg i tøjre, optøjre' 1633:311; 1636:352.
- afvanding 211.
- afvide (icke helder hand affuiste eller war i raad och gierning med hende) 'være vidende om' 1628:673.
- afvinde (arffuinge er formodentlig fejl for affuinde e.l.) 'vidne fra, frakende ved vidnesafleggelse' 1631:433.
- afvise (præteritum affviijste) 'benægte over for' 1628:646.
- afvred (aff wred; et lidedt affweedt (!)) 'afvigelse, forskel' 1631:292; 1634:379.
- afværge (affwerge; aff werrie) 'modbevise' 1621:1; 1631:105.
- afærje (siden dj haffde tillsaaed och aff arredt) 'frapløje' (jfr. frapløjning) 1629:186.
- agedyne 'vognhynde' 1633:414.
- agerlod (noget ligger till agerlod for dj andre deris agre) 'agerstykke' (meningen er muligvis, at størstedelen af engen tilkommer AS og OK, og noget ligger som agerstykker foran de andres agre) 1635:345.
- agerum (dog schall der werre agerum paa begge sider) 'plads til at en vogn kan køre forbi' 1629:438.
- agevej (agewey; ageveyenn) 'kørevej' 1633:250; 1636:236.
- agre 217.
- agsell se aksel.
- agt er præteritum participium af agte (se ndf.).
- agte 1) (Dedt slag var mig øde och iche agt) 'bevidst tiltænke' 1636:295.

- 2) (att hand inted agted dj winde) 'bryde sig om, lægge vægt på' 1628:691.
- 3) (pundet agtedt och satt for 18 sch.) 'vurdere' 1635:189.

ahlvey se adelvej.

ahn i forbindelsen gich ... ahn, se gå.

ahn- se an-.

ahnstechted se anstigte.

akkordere (der accortertit dj om studene) 'slutte overenskomst, træffe aftale' 1635:216

akkordering (acordering) 'forhandling' 1635:375.

aksel 1) (axsell; axselen) 'skulder' 1625:39; 1630:248 o.s.v.

- 2) (enn aqsell wden paa dett wenstre øre) 'akselmærke' (se ndf.) 1625:*356, 305 o.s.v.

akselmærke (axell merche) 'øremærke bestående af en indklipning i form af en ret vinkel (som den der dannes mellem akselen (skulderen) og halsen)' 1625:*279, 270 o.s.v.

al bl.a. i forbindelsen med alle (indtedt medt alle wndtagen) 'aldeles, fuldstændig' 1625:344.

album (3 sk. 2½ album) 'hvid' (møntenhed) 1629:289; 1635:199.

alddtid se altid.

alen 1) 'ca. 2/3 meter' 671.

- 2) (enn alne; en allen; allenen) 'målestok af en alens (ca. 2/3 meter) længde' 1636:293.

alene (wden allen sognepresten) 'alene, kun' 1631:543.

alfare (allfare landevey) 'som mange mennesker færdes på, almindelig befærdet' 1630:40.

allen se alene.

allen(en) se alen.

aller er aldrig 1632:283.

allweyen se adelvej.

almen(d)s jord se almindsjord.

almindsjord (en almends jord; en almens jord) 'udyrket jord, som ejes og benyttes i fællesskab af en bys beboere' 1635:247 (bis).

alne se alen.

altid (alddtid) 'i det mindste' 1631:147.

anammede se annamme.

andagen er andendagen 1634:305, 391.

andgiffuende se angivende.

- and(t)suar se ansvar.
- andtsuare se ansvare.
- andtwordet se antvorde.
- anduorringh se antvording.
- anerkendelse 35.
- anger er angrer 1625:13.
- angerløøs (angerløß) 'sagesløs, fri for tiltale eller ansvar' 1621:132; 1633:340 o.s.v.
- angiffuen se angivende.
- angivende (en angiffuen; hans andgiffuende) '(skriftligt) ud-sagn' 1625:*323; 1626:342 o.s.v.
- angælde (ahngielde) 'vedrøre' 1621:341.
- angå (schall same rente angaae nu først fastelauffns søndag) 'begynde (at regnes)' 1634:89.
- anholde (werre forpflicht att anholde) 'beslaglægge' 1626:449.
- anlangende 'med hensyn til' 1621:287 o.s.v.
- anled(n)ing (regenschab och anledning; aff bøndernis anleding) 'vejledning, anvisning' 1632:250; 1635:247.
- anlove (anloffuede) 'love' 1632:260; 1636:187 o.s.v.
- annamme (anammede) 'modtage' 1621:136 o.s.v.
- annest (4 aars annest) 'afgift til degnen' 1629:76.
- anrøre 1) (ahnrorendis) 'vedkomme' 1621:316 o.s.v.
2) 'antaste' 1621:509; 1624:14 o.s.v. Jfr. røre an.
- anse 1) 'tage hensyn til' 1636:448.
2) i forbindelse lade sig anse (tuende dome ... huorudj lader sig ansee ...) 'kunne ses' 1635:263.
- anstigte (ahnstechted) 'iværksætte, især om noget ondt eller skadeligt' 1621:509.
- ansvar 1) 140, 141, 142.
2) (till andsuar; till andtsuar) 'svar' 1636:362, 513.
- ansvare (andtsuare) 'stå til ansvar for, stå inde for' 1621:230.
- antage 'tage imod' 1621:387.
- antaste (ahntaste) 'pågribe' 1621:387.
- antvord (faaed hanom i haand och antuorde) 'forvaring, varetægt' 1633:285.
- antvorde (andtwordet) 'overgive' 1621:510.
- antvording (thage hesten i sin andtuorringh) 'forvaring, varetægt' 1627:57.
- anvare (hanns broder ... bleff anuaredt) 'underrette om' 1627:24.

- arbejdsløn 661.
- arealmål 670.
- ared se ærre.
- arff(ue)- se arv(e)-.
- arffuinge er formodentlig fejl for affuinde eller lignende (se afvinde) 1631:433.
- argelist 'list i forbindelse med ondskab' 1633:272.
- arm (loche 4 faugne gierde paa huer aarmb; thre arme wang-gierder, en arm kaldis Aabierre) 'del af gårde' 1626:301; 1635:272 o.s.v.
- arrest 'beslaglæggelse' 54; 1659:326.
- arre suigh se arvesvig.
- artid se årtid.
- arv 90-96.
- arveafkald 95.
- arvekøb (formedelst wloulig arffue kiøb) 'handel med falden arv' 1632:414, 453.
- arveligen (arffueligen) 'ved arv' 1630:578.
- arvesvig (fuld sagh for arre suigh) 'svig, svindel i forbindelse med en arvesag' 94; 1626:220.
- arvsbetaling (goed arffuisbetaling) 'betaling (i stedet) for arv' 1630:247.
- asbede se åsæde.
- at se ad.
- ati er at de 1632:259.
- au er af 1631:294.
- aeugh er formentlig interjektionen o ve! 1625:13.
- avling 323.
- axsel(l) se aksel.
- axell merche se akselmærke.
- baarn se båren.
- badskær (badtscherenn, bardscher) 'barber og kirurg' 552; 1621:58 o.s.v.
- badskærløn 'honorar til badskær' (se ovf.) 661; 1630:227 o.s.v.
- bageved (bage wedt) 'brændsel til bagerovn' 1635:31.
- bagherberg (bagherberedt) 'kammer i den bageste del af gård' 1634:146, 379.

- bagherberg(s)dør (bagherberdør; bagherbersdørren(n)) 'dør til bagherberg' (se ovf.) 1632:233; 1633:286.
- bagning 383.
- bagrede (gilling ... har nogit schauanch i bagrede) 'bagkrop af dyr' 1634:511a.
- bagvand (Peder Møller iche ... kand male for bagvand) 'vand som efter at have passeret møllehjulet ikke kommer hurtigt nok bort, men virker hindrende på hjulets gang' 1634:287.
- bajskørt (bayschiørt) 'skørt af baj (groft, løstvævet flonel)' 1636:252.
- balle er balje 1630:541.
- bande (slème ordt och bander och eder) 'forbandelse, ed' 1634:205.
- bandtdegen se bånddegen.
- bar 1) (ded andedt {overdrev} er gandsche bart) 'ubevokset' 1635:247.
- 2) (jorden bleff noget bar) 'snefri' 1636:199.
- bardscher(løn) se badskær(løn).
- Bartolomæidag se Sankt Bartolomæusdag.
- bayschiørt se bajskørt.
- bedage (VH ... bedagede JM ... for huis hand haffuer hannom thill att tale) 'give længere frist' 1621:74 o.s.v.
- I bede (at bede paa deris fellid) 'lade græsse' 1630:310; 1631:315; 1636:513.
- II bede (dj wjlldede bede for hannom (en dødsdømt)) 'gå i forbøn for' 1628:291.
- bededag 'en til bøn særlig fastsat helligdag, i hovedsogne første, i annekssoagne anden onsdag i måneden' 1628:162 o.s.v.
- bedrage sig (som sig till en ... stoer suma bedrager) 'beløbe sig' 1635:189, 283.
- bedrøffuede, bedrøffuen er bedrevne, bedrevet 1637:85.
- bedste i forbindelsen have til bedste (de tou march, som karlene haffde till beste for ded korn, som de haffde indbaaredt ...) 'have i behold, spare sammen' 1635:21.
- beete se I bede.
- befalingsmand 'person som er befuldmægtiget til at lede noget på en overordnets vegne' 1627:345.
- befallingh se befalning.
- befalning (di schouffue, som PN ... haffuer i befallning) 'tilsyn(spligt)' 1621:230; 1627:125 o.s.v.

- befinde 1) i passiv befindes (en ... zeddell hourudj befindis AN en stor deell att haffue oppeborit aff gielden) 'vise sig, fremgå' 1621:24; 1635:249.
- 2) i forbindelsen lade sig befinde
- a) (de lod sig tidt och offte till hans befinde) 'opholde sig' 1635:301.
- b) (lade denom ... med slagsmaall befinde) 'påtræffes, findes skyldig i' 1636:259.
- befordring (TP bekiende for retten effter MSs befodering) 'fordring, krav' 1625:*73.
- befri (dersom hun sig epeter hans død befrier) 'gifte sig' 1628:395.
- begængelse se begængelse.
- begier, begierede, begiering se begær, begære, begæring.
- begive (hand begaff dennum [vidnesbyrd] for det hand haffde demb inndtedt behoff) 'afstå fra, opgive' 1626:433; 1632:233.
- begravelse 504, 507, 508, 571.
- begængelse (hand icke ... wieste aff samme hanß begengel [ße] att sige) 'omgang, færd' 1624:40.
- begær (alle høffdemoder bleff indpælet epeter deris egen begier) 'anmodning' 1636:199.
- begære i forbindelsen begære dag (begierede dag paa landgielden) 'anmode om henstand' 1632:94.
- begæring 'anmodning' 1631:170.
- behag i forbindelsen på behag 'under forudsætning af samtykke' 1621:49.
- behjælpning (at haffue wundett i sin egen sag sig selff till behielpning) 'hjælp' 1636:513.
- behoff, behoffn se behov.
- beholde i forbindelsen blive beholden (1 koe ... huilcke hun will haffue sin begraffuellse ... at schall bliffue beholdenn) 'blive holdt tilbage (til dækning af)' 1631:261.
- behov i forbindelsen til ... behov 'til brug for' 1621:24; 1626:610 o.s.v.
- behøring (thed hues med sin behøring) 'tilbehør' 1628:585; 1635:254.
- beklage sig 'klage over' 1634:513.
- bekomme 'få' 1621:325 o.s.v.
- bekostning (nogen bekostning och affslett paa nogen eng) 'udgift' 1633:589.
- bekvem (bequem till humblekuler) 'egnet' 1635:247.

- belange 'angå, gælde' 1624:33; 1634:312; 1636:293.
- belegelsemaall se beliggelsemaal.
- belejlighed (humble siger de ingen belighed [fejl for beleiglihed] till at haffue) 'omstændigheder, betingelser' 1632:147.
- beliggelsemaal 'lejermaal' 1627:24 o.s.v.
- belighed se belejlighed.
- benøje i forbindelsen lade sig benøje 'lade sig nøje med' 1636:135, 215.
- benådning 152.
- bepilgted er fejl for bepligted 1631:564.
- bequem se bekvem.
- bere er bedre 1626:206.
- bere se også bære.
- beret er participium til berette 1631:62.
- berette 'ved sakramente forberede til døden' 1631:62, 149.
- berettet er berettiget 1625:*138.
- berettigede 'have ret til' 1625:*138; 1631:153.
- beris se bære.
- berrett er bjerget 1634:323.
- bertelemej, berttemeidag se Sankt Bartholomæusdag.
- berøffte er præteritum af beråbe 1625:*78, *196.
- berømme (de bleff rømmer [fejl for de berømmer] demb paa att will thalle medt slodzher[ren]) 'beråbe' 1626:249.
- beråd sb. 'overvejelse, rådslagning' 1621:132.
- beråd adj., participium (med fuld beraadde hue) 'velovervejet' 1628:291; 1633:572.
- beråde sig (dj andre [vidnesbyrd] wilde hand beraade sigh om) 'overveje' 1621:277.
- berådslå (beraadslaget; beraadsloge) 'rådføre' 1634:344, 448; 1637:85.
- besch- se besk-.
- bese (øffrigheden vill haffue med schouffboernis suinn att besee) 'undersøge, syne' 1629:461.
- besidde 'sidde fast, blive hængende' 1632:209.
- besked i forbindelsen til videre besked 'indtil videre, indtil der træffes en afgørelse' 1621:28.
- beskeden (schaffe bescheden; frembuise rigtig beschedenn, medt god beschedenn) 'bevis, hjemmel' 1621:250; 1632:233; 1634:151 o.s.v.

- beskikke 1) (korned [vil han] medt mend beschicke) 'tilsende' 1636:557.
- 2) (ieg ... hanom ... lodt beschicke) 'afæske svar (ved beskikkelsesmænd) på spørgsmål i et retsligt anliggende' 1632:250.
- beskikkelseseddel (beschickellßesedell) 'beskikkelsesbrev (se beskikke 2 ovf.)' 1632:250.
- beskikkelsevis 'efter at være blevet beskikket' (se beskikke 2 ovf.) 1629:701; 1632:250; 1634:238.
- beskrive 1) 'udfærdige skriftligt' 1621:8 o.s.v.
- 2) (hand paa øffrigheds veigne beschreff hans boe) 'registrere' 1631:241.
- beskyldning 32.
- beslag (arest och beslag paa NMs goods) 'beslaglæggelse' 1630:15.
- besolding 'løn' 1621:232 o.s.v.
- besove 'have samleje med uden for ægteskab' 1630:568.
- bestandig 1) ([Gården] kand icke bliffue bestandig) 'bevaret, holdbar' 1636:116.
- 2) i forbindelsen være bestandig 'vedkende sig' 1629:304; 1631:262.
- bestat se bestå.
- beste se bedste.
- bestille (de haffde noget at bestille med NP om nogen jord) 'ordne' 1635:216.
- bestå (bj och bestat ded, du haffuer løyed paa mig) 'vedkende sig, tilstå' 1621:6; 1630:188 o.s.v.
- besuechning se besvækning.
- besuerger er besvrer 1636:199.
- besuering se besværing.
- besvækning (hans k.m. till ald som største schade och lens besuechning) 'svækkelse, forringelse' 1635:250.
- besværing (besuering) 'klage' 1621:132.
- besynderlig 'særlig' 1621:267 o.s.v.
- besøge (gotfolch om hielp at besøge) 'søge' 1632:46, 108, 220.
- bete (der wdj dendt frome lensmand hans welb. wille beeteet haffuer) 'vise, lægge for dagen' 1636:199.
- bete se også I bede.
- betinge (CN ... betinget kistenn) 'leje' 1631:132 o.s.v.
- betræde (ihuur hand hanom kand betrede, schall hand schiude han-nom ihiehl) 'træffe på' 1628:238; 1634:298; 1636:258.

- beuilning se bevilling.
- beust er fejl for beuist, se bevise.
- bevare sig med 'give sig af med' 1621:447; 1631:414.
- bevilling (beuilning) 'samtykke' 1621:359.
- bevis 1) (loughligh beuis) 'skriftligt vidnesbyrd' eller 'et i loven krævet bevis' 34-39; 1621:507 o.s.v.
- 2) (beuiis paa 2 pd. biug) 'kvittering' 1630:321.
- bevise (TP ... gjorde forbud paa en vng karlls korn ... och er beuiist) 'dokumentere' 1627:307; 1632:322.
- bevislig (giffue denom billig beuislig omkostning) 'som kan dokumenteres' 1632:357.
- bibelcitater 560.
- bier 358.
- bigangen (15 julj sidst bigangen) 'forrige' 1635:250.
- biikar se bygekar.
- bilesedt se sortblisset.
- billig (billige rentte; billiger omkostningh) 'rimelig' 1621:289 o.s.v.
- binde (ieg wilde binde nogett, da kunde ieg icke) 'binde neg' 1631:544.
- binding (7 bindinger hues; sexten binger huus affbrøt) 'fag' 1628:395; 1634:255; 1637:19.
- binger se binding.
- bistand i forbindelsen have bistand (iche nogensteds bequem till humblekuler, at dedt kand haffue bjstand) 'være til nytte' 1635:247.
- biuder se byde.
- biugedt se forbygge.
- bjkar se bygekar.
- blach-, black- se blak-.
- blakgrimet (en blachgrimed koe) 'grå med striber, streger, pletter i hovedet af anden farve' 1625:*343; 1626:245; 1629:289.
- blakhjelmet (en blachhielmed stud) 'grå med hjelm lignende hvid plet på hovedet' 1622:96 o.s.v.
- blakket (hesten ... er ... iche raffnsort, menn er blackedt i haarene, dog icke slet blackedt) 'grålig' 1630:502a; 1631:654a; 1632:471; 1634:135.
- blakringet (1 blachringet koe) 'grå med ringformet stribe' 1631:189; 1633:202.
- blaksnuppet (1 blachsnoppedt gilling) 'grå med hvid plet på mulen' 1627:14.

blanket (schall bladerne schriffuis fulde fra øffuerste sted til det nederste, saa ingen blancketter imellom findis) 'ubeskrevet parti' 1626:indl.

blase (breedrøu och blase) 'blære(røv)' 1636:419.

bledigtens (1 bledigtens dyne) er muligvis en form af baldak (slags gulddindvævet silke) 1629:159.

bleff rømmer er fejl for berømmer, se berømme.

blegbrun (en blegbrun mær) 'lysebrun' 1634:7, 12.

blegehave 'indhegnet blegeplads, hvor lærred eller vasketøj bleges' 1636:236.

blisset (blisbed gilling) 'med hvid plet eller streg i panden' 1629:714; 1630:581a.

blive bruges bl.a. således:

- 1) i forbindelsen lade blive (lad du man bliffue och befatte dig der inted med) 'lade være med' 1628:514.
- 2) i forbindelsen blive efter (kunde ded [afgrøden] neppe lig verre och bliffue epter et pund) 'blive resultat, stå tilbage' (d.v.s. kunne afgrøden næppe være og resultere i mere end hvad der svarer til et pund udsæd) 1630:551.
- 3) i forbindelsen blive ved (bliffue wedt torffuen; bliffue wed de gies) 'stå ved aftalen om' 1621:136; 1635:10.

blodsforvandt 'blodsbeslægtet' 1636:295.

blodvide 'bøde for at såre til blods' 1629:322.

bloe er blå 1630:580.

bloerøffued se blårøvet.

blok (blochen i kirchen) 'udhulet træklods brugt som almissebøsse, kirkeblok, fattigblok' 1632:387.

blo(r)garn se blårgarn.

blåbæltet 'blåsort med bæltelignende aftegn på kroppen' 1631:414, 445; 1636:557a.

blåhudet (1 blaahodet galtgriis) 'med sort hud' 1634:527a.

blårgarn (blorgarn) 'garn spundet af blå (affald af hør)' 1628:52; 1631:313.

blårgarnsnederdel 'nederdel af blårgarn' (se ovf.) 1631:616.

blårlærredsskjorte 'skjorte lavet af lærred af blårgarn' (se ovf.) 1628:375.

blårøvet (en blaarøffued soe) 'med sort bagparti' 1631:220, 491.

- bo 1) (boe och boeschabff) 'indbo, bohave' 1631:57.
 2) (thill ... boeßens behouffn) 'persons samlede ejendom'
 1626:610.

boe, boesens se bo.

- bod 1) (kong.may:tts boeder) 'beskeden bolig, fattigbolig'
 1630:292.
 2) 'krambod, butik' 1629:348; 1630:388.
 3) 'skur' 1631:586; 1632:242, 261.

boed se bod.

boede se både.

boefiellid se bofjæl.

boelene se bol.

boerdag se bårdag.

boerkrandtzt se bordkrans.

boeschab(ff) se boskab.

boeslodt se boslod.

bofasthed 239.

boffued se bovet.

boffuen se bov.

bofjæl (warßell ... weed derris boefiellid) 'brofjæl, planke
 på overgang mellem vej og hus' 1625:54.

bol 'ejendomsenhed i landsby' 1635:291.

bomand (bomand och garmend; boumend och hußmend) 'bosat mand,
 som ikke er gårdmand' (?) 230, 231; 1627:204;
 1635:218 o.s.v.

bommersi (bomersie; bomsiden) 'tykt bomuldsstof' 1628:179, 234.

bomærke 65, 524.

bondesag (at de icke haffuer loffued for nogen bundesag, men
 huis forpligt ... war icke videre end kongsagen)
 'bøde til sagsøger' 1628:60.

bondis er præsens participium af bo 1631:273.

bordagh se bårdag.

bordkrans 'metalring (på fødder) til at anbringe varme gryder
 o.l. på' 1630:3; 1632:152, 191.

bordskik 574.

bore (en ... griß medt en borre paa dett høre øre) 'hul'
 1625:319, 330 o.s.v.

borer 'person, som borer huller (i skibe så de synker?)'
 1636:22.

- borgen 'sikkerhed' 56, 123; 1621:289 o.s.v.
- borger 405.
- borre se bore.
- bortemeidag se Sankt Bartolomæusdag.
- boskab (boeschab i stuen; boe och boeschabff) 'indbo, bohave'
1629:724; 1631:57.
- boslod (boeslodt) 'formue (undtagen jord)' 1634:257.
- bosmand (3 eller 4 bosmend ... drach wnder predicken) 'bomand'
(?) (se ovf.) 1630:100.
- bov (boffuen; boue) 'øverste del af forben' 1628:91; 1631:292.
- bovet 'med store og stærke bove' (se ovf.) 1631:20a.
- brech se bræk.
- brende(-) se brænde(-).
- breve 38, 618.
- brevpenge (breffpenge) 'betaling for formulering af et brev
(juridisk dokument)' 4; 1627:270 o.s.v.
- broer 104, 463.
- brofjæl 'bofjæl' (se ovf.) 1634:298.
- brug (hans gaards brug) 'drift' 1636:352.
- brunblisset 'brun med en lys plet eller streg på forsiden af
hestens hovede' 1627:438 o.s.v.
- brundraget 'brun med hvid stribe ned ad ryggen' 1627:438.
- brunhjelmet 'brun med en hvid, hjelm lignende tegning på panden
og kinderne' 1627:438; 1633:223.
- brunskimlet 'brun og skimlet (blandet mørk og hvid)' 1630:94
o.s.v.
- brunsnuppet (brun(n)snoped(t)) 'brun med hvid plet på mulen'
1632:8a; 1634:5.
- brunsodet 'sodfarvet, mørk med brun tone' 1631:282, 330.
- brunsolig 'mørkebrun, brunsort' 1632:420a.
- brunstjærnet 'brun med hvid plet i panden' 1625:*354 o.s.v.
- bryde bruges bl.a. således:
- 1) (hest, som er brødt aff sadell paa then nermer
side) 'gnave hul på huden' 1627:213; 1630:581a.
 - 2) (tinget bleff brødt) 'afbryde' 1626:631.
- bryggersvend (brøgersuend) 'bryggeriarbejder' 1630:194;
1632:165.
- brygning 384.
- brynden er brønden 1631:586.

- bræk (haffuer I iche løyet, da ... haffuer I ingen brech)
'skade' 1632:165.
- brænde (brende) 'brændemærke' 1622:96 o.s.v.
- brændeved (brendeweede) 'træ til brændsel' 1627:125; 1630:
162; 1635:31.
- brændevispande (tou suuin ... som løbe i brendeuispanden)
'kedel, hvori man ved hjemmebrænding kogte mæsk'en'
1635:167.
- brændsel 256.
- brød 383.
- brødskat (hand ydte sin brødschat) 'skat i form af bagt brød'
1629:254.
- brødt er participium af bryde 1624:152 o.s.v.
- brøgekiedell er bryggekedel 1632:200.
- brøgersed er bryghuset 1635:278.
- brøgersuend se bryggersvend.
- brøndværk 'træværk til afstivning af eller overbygning over
brønd' 1632:140; 1634:255.
- brøst (feld och brøst) 'mangel' 1621:459.
- brøstfældig 1) 'forfalden, som trænger til reparation'
1628:458 o.s.v.
2) (att werre børstfelldig (!) for øffrighed)
'skyldig' 1625:126.
- brøsthouden 1) (stehen och stiggierder brøsthouden) 'forfal-
den, som trænger til reparation' 1636:264.
2) (hand sig beklager at werre brøsthouden) 'uret-
færdigt behandlet' 1630:273.
- bud 1) (NP eller hans bud war iche med denom at rense) 'tyende'
1629:215, 238.
2) (hans wisse bud) 'befuldmægtiget' 1628:157 o.s.v.
- bueds se bus.
- bukseline (medt sine tømmeffingre i bukselinene) 'snor om li-
vet til at holde bukserne oppe' 1632:233.
- bundesag se bondesag.
- bus i forbindelsen slå bus på (sloe ... bueds paa) 'slå lige
løs på' 1628:691.
- byde bruges bl.a. således:
- 1) (bøed sig i rette) 'tilbyde at stille sig til rå-
dighed for retsforfølgning' 1622:138 o.s.v.
 - 2) i forbindelsen byde an (PG gjør sin folch wfred
och biuder demb annd paa gaadesteffn) 'udæske'
1626:378.

- 3) i forbindelsen byde til (dj ... haffuer werid bøded till forligelsemaal) 'tilbyde' 1628:129.

byg 324.

bygekar (biikar, bjkar) 'kar til bygning (ludbehandling) af tøj' 1631:261.

bygfæld 'forfalden tilstand' 114.

bygfældig (dendt gaardt ... er bygfældig till 8 dlr.) 'brøstfældig, forfalden' 1631:453; 1632:228.

byggematerialer 253.

bygning 1) (om dagen 2 rmk. ... paa Lang uadz dams byningh at ferdige) 'opbygning' 1625:43.

- 2) (S.s plads haffuer staaedt vdj bygning) 'byggearbejde' (d.v.s. har der været foretaget byggearbejder på) 1635:375.

bygninger 105.

bygningdele 253.

bymand 'bosiddende mand i landsby' 6, 230, 237; 1621:196 o.s.v.

bymark 215.

byndtis er fejl for begyndtis 1634:104.

byningh se bygning.

byrde (tou gode byrer gierder [fejl for gierdsel]) 'så meget man kan bære i favnen eller på ryggen' 1636:343.

bysbeschytte se bøsseskytte.

bystyre 410.

bysvend 'politibetjent' 1636:513.

bytte 126.

bælter 623.

bære bruges bl.a. således:

- 1) i forbindelsen bære le på (eng ... [som] nu er opæded ... som aldrig kand beris lee paa i aar) 'slå med le' 1628:387.
- 2) (sit ... vinde hand ... vunded och baaredt haffuer) 'fremsætte' 1637:31.

bæretransport 467.

bøde 1) (PS ... iche haffuer giffuedt eller bødedt hanom nogen penge, for hand schulle werre fra tinget och icke bekiende sin sandhed om dend hest) 'give til gengæld for, som erstatning for en ydelse' 1634:233.

- 2) i forbindelsen bøde for a) (paa dendt stedt, som de gierder gjorde schade ... der haffuer SFs tiennere

lugt ... sidenn at PA
handt bømte for dedt)
'have ubehageligheder af'
(?) 1633:154a.

b) (som hun wilde slaget han-
om igien, bømte hand for
sig med leen) 'beskytte'
1629:386.

bøded se byde.

bøder 143.

bøed se byde.

bøger 618.

bøger er pluralis af bøg 1631:62 o.s.v.

bøgesnav (bøgesnagh) 'skovstrimmel med bøgetræer' 1633:483.

bøgestævning (bøgesteffninger) 'stynet bøg' 1634:66.

bøgestød (bøigestøder; bøgestød) 'stub af fældet bøg' 1627:
125; 1636:162.

børn 87.

børnegods 'umyndige børns ejendom' 76, 93, 610; 1630:194 o.s.v

børnepenget 'umyndige børns penge' 1625:*4.

børstfelldig se brøstfældig.

bøsse (bøser i kirchen) 'kirkebøsse' 1631:53.

bøsser 641.

bøsseskytte (bysbeschytte; bøsbeschötter) 'soldat bevæbnet med
bøsse' 1632:385, 434.

bømte 'skinke' 1624:107; 1635:139.

både (dj boede bekiender dennem att haffue saadant giort)
'begge' 1621:366.

bånddegen (en bandt degen) er en art kårde 1622:97.

bårdag (for saar och schade saa och boerdag) 'slagsmål'
1625:354; 1632:217.

båren (hand ... iche er baarn at verre formyndere; fød och
baarenn) 'født' 1629:756; 1635:149.

c- se også k-.

centere se sentere.

certificere (certificere) 'bevidne' 1630:100, 137.

chortter se kvarter.

citation (louglig sitation; slotzherrens citation) 'stævning'
1635:169; 1636:387.

citando (wnder ... borgemester och raadtz cittando) 'stævning'
her i betydningen 'jurisdiktion' 1635:169.

cor. se kurant.

crutz se kryds.

dag bruges bl.a. således:

- 1) (will derpaa giffue hanom daug i 3 vger; och waar
saa lang dag begierendis) 'frist, henstand'
1633:42, 366 o.s.v.
- 2) i forbindelsen dag 8 dage 'i dag for 8 dage siden'
1630:327.

dagens inddeling 690.

dalermønt (4 daller møndt) er en 1618 indført møntenhed med
værdi svarende til speciedaleren eller 80 skilling.

dam (Languadtz dambs byning) 'dæmning' 1625:43.

dannekvinde (som dannequinder well ligner och anstaar) 'pålide-
lig, hæderlig, agtværdig kvinde' 1633:410.

dannemand (dannemend) 'pålidelig, hæderlig, agtværdig mand'
1626:481; 1629:210 o.s.v.

dannequinder se dannekvinde.

dans 593.

dattlig (medt sandru vidnisbiur lougligen dattlig beuiise)
'virkelig, faktisk' 1632:379.

dauer se davre.

daug se dag.

davre (dauer) 'morgenmåltid' 1629:290.

degen (deigen; degen; deignen) 'kârde' 1633:341; 1634:240
o.s.v.

degne 503.

degnebyg (i thraffue deignebiug) er en afgift i form af byg til
degne 1635:394.

degnekorn (deigne Korn) er en kornafgift til degne svarende til
1/3 af præstens korntiende 1634:347.

degenerente (deignerente) er en pengeafgift til degne (i ste-
det for korn) 1633:306; 1635:139 o.s.v.

degnestavn (hand ... er født ... wdj kirchehusett eller deig-
nestaffnen i Gladsaxe) 'degnebolig' 1632:291.

degnetiende (deignetiende) er en tiendeafgift til degne
1636:416.

deigne se degne-.

deig(n)en se degen.

- dejntrug (deintru; deitru) 'trug, hvori man ælter dej' 1622:182, 204 o.s.v.
- delation se dilation.
- dele sb. (dele; delle) 'retsfølgning' 1621:104; 1625:*157 o.s.v.
- dele vb. 1) (hand ville delle hinde; PA ... deler PN) 'retsfølgge' 1625:*263; 1636:204 o.s.v.
 2) i forbindelsen dele til en gård (bleff hand ... delt til same gaard) 'ved dom tvinge en til at fæste en gård' 1635:117 (bis).
- delemål (delemaall; dellemald) 'retsfølgning' 1621:28; 1625:*207 o.s.v.
- delis er formodentlig fejl for dele (se ovf. dele sb.) 1630:416.
- delle (delle; deller till kisten) 'planke' 1628:691, 705 o.s.v.
- delle se også dele.
- dellemald se delemål.
- demelle er formentlig fejl for vedermelle (se vedermæle ndf.) 1631:404.
- demning se dæmning.
- Desmøts marchet se Sankt Dionysiusmessemarked.
- deputat 'ydelse bestående i brændsel (eller fødevarer)' 1635:283.
- dert se diger.
- desligeste (paa deris egne disliggeste paa JNs ... [vegne]) 'på tilsvarende måde, således også' 1631:13.
- desmerknep (desomerknep) 'hul kugle, hvori der anbragtes moskus eller desmer' 1624:141.
- desmidlertid (dismidlertiid) 'i den mellemliggende tid' 1630:377.
- Desmuße marcken se Sankt Dionysiusmessemarked.
- desomerknep se desmerknep.
- desværre (dißwer) 'desto værre, ulykkeligvis' 1621:382.
- dien er degn 1625:*58.
- di(e)nmøts (marchedt) se Sankt Dionysiusmesse(marked).
- dige 1) (grøfft och dige(r); op aff digedt) 'gravet fordybning, grøft' 1632:209, 212 o.s.v.
 2) (groff tørffue och wilde legge paa et dige) 'vold, gårde'.
- diger (hand er iche dert anded end et barnn) 'meget, synderlig' 1630:458, 573 o.s.v.

- dilation (delation) 'udsættelse' 1633:161; 1634:344 o.s.v.
- dimblinge nauffuer se dumlingnaver.
- dimmeluge (første mandag i dimellwge) 'ugen før påske' 1634:196.
- dioniisij se Sankt Dionysiusdag.
- disk 'fad' i forbindelsen holde dug og disk (om der holdis dug och disch) 'have husholdning' 1637:19.
- disliggeste se desligeste.
- dismidlertiid se desmidlertid.
- dißwer se desværre.
- diure penge er snarest fejl for tiure penge (se ndf. under tyrepenge) 1629:573.
- doent se dont.
- dokumenter 618.
- domdristighed se dumdristighed.
- domme 43.
- dommer 3.
- dommersæde i forbindelsen i dommersæde (AS i Husum i domersede) 'med funktion som dommer' 1636:mellem 283 og 284.
- dont (doent) 'gerning, sag' 1635:203.
- draagh se drage.
- drab 70.
- drage 1) (... slou och draagh hannom) 'trække i, skubbe til' 1625:77.
- 2) passiv drages (enn ... hoffkarll ... dragedis ... med hende) 'slås' 1633:299; 1635:160.
- 3) i forbindelsen drage på sig (da sad KK i sin seng och drog paa sig) 'klæde sig på' 1634:246.
- dragh er drak 1625:133.
- dreffte se I drift.
- dreffft(e)- se drifte-.
- drefften se II drift.
- drejlstæppe (dregelsteppe) 'tæppe af drejl, mønstret lærred' 1636:302.
- dreng 'tjenestekarll' 1621:58; 1629:368 o.s.v.
- dretterne se dræt.
- I drift (dreffte; drifft) 'husdyr, som påtræffes uden for de områder, græsgange o.l., som deres ejermænd har brug- eller ejendomsret til' 366; 1622:205; 1630:373 o.s.v.

- II drift (betallt ... drefften for; dom for 10 dlr. currant, som er drifft) 'afgift for drift' (se ovf.) 1622:205; 1629:139 o.s.v.
- driftehest (drefftehest) se I drift 1624:80, 88.
- driftekvæg se I drift 366.
- driftelam (drefftelamb; drefftlamb) se I drift 1624:87; 1625:*346.
- driftemær (drefftemær; 2 drifftemærre) se I drift og mær 1625:*345; 1629:226.
- driftesvin (itt fremmidt drifftesuiin) se I drift 1632:379.
- drifteøg (dreffte øigh) se I drift og øg 1626:38.
- drikkelag 591.
- drikkevarer 389.
- drive (... epterdj handt same mær schall haffue dreffuedt) 'udnytte i bedriften' 1632:205; 1634:151.
- droff se dråb.
- drukne (diereß queg ... haffde ner druckenet) 'dø af tørst?' 1625:*26.
- dræt (dretterne och kiepperne aff hans slede) 'slædestang' 1621:289.
- drømt (en drøpt homle; en drømpt homle) er et rummål for humle 1626:610, 636.
- drømpt se drømt.
- drøpt se drømt.
- dråb (at hand iche kunde boe der for droff, naar dedt reignede) 'dryp' 1633:337.
- due se duve.
- duelich se dvælk.
- dug i forbindelsen holde dug og disk (om der holdis dug och disch 'have husholdning' 1637:19.
- duldeligen se dølgeligen.
- dumdristighed (domdristighed) 'anmasselse, frækhed' 1635:283.
- dumlingnaver (en dimblinge nauffuer) 'bor til at bore huller til dumlinger, træagler' 1631:169.
- dunet (et dunned hest yngerse) 'hvis hårlag endnu er dunet, d.v.s. ung' 1629:739.
- duve (Hand schall wdj helfuede baade slicke och due) 'bevæge sig op og ned, gyng (i svovlpølen)' (?) 1630:346.
- dvælk (et schiørt ... aff duelich) 'groft, løst lærred' 1634:456.
- dygtig (dychtig; døgtige) 'egnet, anvendelig' 1634:224; 1635:247.

- dynepus (1 graa styched dynepus som laa i sengen) 'gammelt dyne-
nevår uden fyld' 1635:251.
- dyr (vilde) 206.
- dæmning ({de} fandt der derres giredo och demning legendes)
'(materiale til) dæmning' 1625:249.
- død (død och magtensløb; døed och mactesløes) 'ugyldig, uden
retsvirkning' 1625:*101; 1626:119.
- dødsbo 92, 97.
- dødsdomme 43.
- dødsfald 555.
- dødsdrag (et drag och dødsdrag) 'handlingen at slå ihjel, drag'
1636:319.
- døgtige se dygtig.
- døl(d)eligen se dølgeligen.
- dølge (at dølle med sin eed) 'nægte' 1630:556.
- dølgeligen (duldelligen; døl(d)eligen) 'hemmeligt' 1635:251;
1636:249.
- dølle se dølg.
- døned er dyndet 1632:233.
- dønnerumpe (och kalled hanom [d.v.s. præsten] dønnerumpe) er
et skældsord sammensat af verbet dønne 'lugte' eller
dønne 'drøne, buldre' og substantivet rumpe 1630:266.
- døre 253.
- dørtræ (1 jernmonne, som war slaget i dørtreitt i stuen) 'dør-
stolpe' 1631:586.
- eche(-), ecke(-) se ække(-).
- ed 34.
- eegbenken se egebæk.
- eente se ene.
- efterhøst (effterhøst; epterhøst) 'sent efterår' 1621:97;
1630:121.
- efterlade (hand wilde epterlade rendten; JPK bleff aff rendten
effterlat biug 1 pd.) 'eftergive' 1631:290; 1633:
603 o.s.v.
- efterleverske (epterleffuersche) 'enke' 1625:172; 1631:261
o.s.v.
- efterlysning 21.

- eftermand (JP er LJs eptermandt och haffuer hans hustrue) 'efterfølger' 1636:389.
- eftermål (thill efftermals) 'rettsforfølgelse (især i drabssag)' 1627:30.
- eftermålsmand (efffterma(a)l(l)smand(en); eptermolsmendt) 'rettsforfølger (især efter drab på slægtning)' 1625:13, 57 o.s.v.
- efterse (befattede hun sig ... aldelis indted med ded [d.v.s. et nyfødt barn] eller ded eptersaa) 'se efter' 1635:249, 262.
- eftersigelse (til spot, eptersigellse och æris forkleinghdningh) 'dadlende, fordømmende udtalelse' 1630:346.
- eftersom (eptersom de da kand forenis) 'således som' 1632:482.
- egebænk (i sin storlighedt som et hiullnaff offuer eegbenken) 'den del af hjulnavet, hvori egerne sidder' 1636:22.
- egekub (tou tøre egekubbe) 'egestub, klods af egetræ' 1636:2.
- egestød (e(e)gestød(e)) 'stub af et fældet egetræ' 1621:230; 1636:162 o.s.v.
- egetøj (noget kroget egetøy) formodentlig 'kviste, grene af egetræ' 1636:2.
- egne 1) (i forbindelsen egne fællad (dj haffde huer et bud wde och schulde egne felled)) 'tilegne sig, udtage sine kreaturer på byfælleden (for at konstatere at ingen dyr er indsat uberechtiget)' 1629:554.
- 2) (som en erlig mand vell einer och anstaar) 'sømme sig for' 1628:326, 373 o.s.v.
- e.h., E. hand er forkortelser for egen hand '(underskrevet) med egen hånd' 1631:143; 1632:250.
- ehr er formodentlig fejl for eller 1625:228.
- einer se egne.
- ejendomsmærke 112.
- elewildt se ellevild.
- eller 'ellers' 1621:494.
- elleris (nogen karle, som hug elleriiß) 'ris af elletrær (til gårder)' 1635:9.
- ellevild (elewildt) 'afsindig, vanvittig' 1622:248.
- embede (hiulmands embede) 'håndværk, bestilling' 1635:248.
- embedsmand (embidtzmendt till sin gaards opbyggelse) 'håndværker' 1634:238.
- emod er forvanskning af et mod 1630:346.
- en se end.

enckende se enkende.

enckendende er formentlig skrivfejl for enckende, se enkende.

end (en et koschen øll) 'endnu' 1635:335.

endelig (menige sognefogder ... schall endelig møde paa slotet)
'ubetinget, nødvendigvis' 1628:276; 1635:170.

ender er ænder 1631:381.

endt er end 1632:280, 379 o.s.v.

entlediget se entledige.

ene (enne och fordrage; eente; ennedt (och) fordragedt) 'for-
lige, gøre enige' 1622:67; 1625:19 o.s.v.

enemærke (enemerche) 'privat, indhegnet område, især skov'
1635:247.

engbolig (engboligen) muligvis form af et engbol, om den del af
engen i den bolskiftede by, som tilkom hver lodtager
(jfr. agerbol) 1636:332.

engbrug 326.

enge 215, 217.

engfoged (engfouget) 'tilsynsmand ved byens enge' 1629:209.

enghule 'lavning inde i et opdyrket areal, som ikke tilsås, men
bruges til høslæt og tøjring af kreaturer og heste'
1635:338.

enkende (18 enckende dlr.; 18 enckendende (!) dlr.) 'enkelt,
hvis værdi kun er enheden en gang taget' 1628:72,
163.

enker 77.

enne(dt) se ene.

ennges les høe er læs enghø 1630:431.

I enten (saa lunge enten aff denom leffuer) 'en af to' 1626:
261; 1630:502 o.s.v.

II enten i forbindelsen enten ... eller (enten grøn eller tør)
'hverken ... eller' 1632:38.

entledige (nu hand aff same sit fengsell er entlediget;
[gården] at frastaa och werre entlediget) 'frigøre
fra, løslade' 1628:157; 1635:231 o.s.v.

epter- se efter-.

eragte 1) (erachte) 'erkende' 1621:8; 1636:199 o.s.v.

2) (erachtendes) 'udtale som sit skøn' 1621:230.

erbyde (JB ... erbød sig at betale) 'erklære, at man er villig
til, tilbyde' 1631:521; 1637:109.

erfare 1) (ieq ... kand erfareß det, som rett er) 'få til del'
1625:*212.

2) (besigtigit, grandschett och erfaridt) 'skaffe sig
besked om, forhøre sig om' 1632:178.

erffterne er ærterne 1630:396.
 erholde (suarede ... och wed deris eedt erholdt, at ...) 'be-
 kræfte' 1636:210, 307 o.s.v.
 erklære (erklerer) 'afgive en retfærdiggørende udtalelse'
 1621:341; 1628:323 o.s.v.
 erklæring (bleff hanom till i dag 8 dage forlagt personlig el-
 ler oc erclering imod for:ne tillkrauff at møde) 'ret-
 færdiggørende udtalelse' 1632:77.
 erledige (var ... SF for løfftedt erledigett) 'fritage' 1633:
 125.
 erlidende i forbindelsen erlidende skade (for aldt anden er-
 ljdende schade) 'skade, man har lidt, udstået' 1636:
 66.
 erlig se ærlig.
 erre er formodentlig fejl for er i 1631:281.
 erstatning 132.
 et er ædt, som formodentlig er fejl for drukket 1630:121.

faarmand se formand.
 faarnye er forny 1632:259.
 faarord se forord.
 fadebur (fadebord) 'kongens rejsefølge og bagage' 1628:639.
 fadeburskvinde (fadeborsquinde) 'husholderske' 1628:271.
 fadebursække (fadebordsecher) 'ække (se ndf.) for kongen, hans
 følge og bagage' 1632:473.
 fader i forbindelsen vor fader (Jeg saa wor fader schreff itt
 stort breff) 'husbond' 1632:165.
 faheren er participium af fare 1632:204.
 fal (haffuer dj bødid min hat fall) 'til salg' 1628:495, 514.
 fald i forbindelsen være i fald (Hyltebroen ... er ... i falld)
 'true med at falde sammen' 1625:245.
 falde bruges bl.a. således:
 1) i forbindelsen falde (ind) i (thillspurde JJ, om
 hanß stollestaade falder i den stollestaade, som
 ... OA stod paa) 'strække sig ind i' 1625:*94.
 2) i forbindelsen falde til (Jeg vil werre willig
 en anden gang, dedt falder mig till) 'tilkomme'
 1636:297.
 falden (inden Frederichsborig bircheting, som godsett er fal-
 den) 'afgiftspligtig' 1635:97.

faldende i forbindelsen faldende syge (dend fallen(d) siuge)
'epilepsi' 1630:100 o.s.v.

faldsmål 'bødestraf, især for udeblivelse som vidne i retten'
1626:191 o.s.v.

fall se fal.

falld se fald.

fallen(d) se faldende.

falsk 136.

I fare (soe ... haffuer faered) 'få grise' 1631:414.

II fare bruges bl.a. i forbindelsen fare ilde (dj for ilde medt hannomb) 'mishandle' 1626:652.

fast, adj. (fuld och fast affkald) 'forpligtende' 1625:*18, *82.

fast, adv. 1) (dedt ene aar fast were och mere end dedt andet)
'næsten' 1635:161, 247; 1636:249.

2) (kiøre ... fast; løber fast) 'hurtigt' 1631:
544, 559; 1636:299.

fattige 80, 605.

faufnn se favn.

faut (nogen schrifftelig passedell, som ... stoer faut hoes findis) 'fejl, mangel' 1635:35.

favn 1) (enn fauffn høe) rummål, egt. så meget som man på én
gang kan have i favnen 1635:111.

2) længdemål, egt. så langt man kan spænde med armene,
3 alen 1636:199.

fe se fæ.

feder(-) se fjeder(-).

fedre se fjedre.

fedt (hand førde hanom begge [heste] till ladegaarden och haffuer fedt) '?' 1629:226.

feemon se fæmon.

felbereder (feldberederne) 'håndværker der tilbereder skind
uden at anvende bark, hvidgarver' 1633:250.

felberedermølle (feldberedermøllen) 'felbereders (se ovf.)
værksted' 1633:250.

feld se fæld, fælde.

feld(t) se fæld.

fellde, fel(l)d(t) se fælde.

felled se fælled.

felledt se fæld 1) og fællig.

fellidt se fælled.

femon se fæmon.

fengs(e)ledt, fængsellett se fængsle.

fengsligen se fængslig.

ferdige se færdige.

ferrig se færdig.

fersk (fersch weed) 'frisk, ny' 1621:230; 1627:129.

fersk gerning 35.

fest(e) (-) se fæste(-).

fested er fæste (se ndf.) + det 1631:521.

festendøll, festensøl se fæstensøl.

festning se fæstning.

fetalje 'fødevarer, proviant' 1635:301.

fiel(le-) se fjæl(le-).

fier(d)ingsgaard se fjerdingsgård.

fiereottingsgaard se fireottingsgård.

fiering se fjerding.

fiermer se fjermer.

fiksere (I kand snart fixsere enn druchen mand) 'narre' 1636:297, 334.

fillemotfarvet (3 stycher fillemuttfarffue bomsiden) 'brungul' 1628:234.

finde bruges bl.a. således:

- 1) (findiß hannom till gallie och gren; ieg ... finder dend sag ... till hans verneting) 'dømme' 1624:39; 1635:170.
- 2) (saa hun siden dend tiid iche fant hendis foster) 'føle, mærke' 1631:544.
- 3) i forbindelsen finde for sig (suarede AS, at hand indtedt jordt haffuer <mere> end hand haffuer for sig funden) 'forefinde' (d.v.s. forefundet ved overtagelsen) 1636:10.

fireottingsgård 'gård på fire ottinger' (egt. ottendedele, måleenhed, på Sjælland svarende til ca. 12 tdr. land) 1635:247.

fiskepark (fischeparcher) 'fiskedam' 1634:287.

fiskeri 102, 337.

fix(s)ere se fiksere.

fjeder (fieder; feder) 'lænke' 1625:*277 o.s.v.

fjederbudme (mær med 1 federbudme om bened) 'lænkeklods, klods hvori en lænke er gjort fast' 1629:775; 1634:494a.

- fjedernøggle (federnøglen) 'nøggle til lænke' 1629:314, 327.
- fjedre (hand [har] laded hanom fengsle og fedre) 'lænke' 1629:327.
- fjering (2 schipper och en fiering [byg]; brøige kiell ... 5 fjerring stor) er et rummål, 1/4 tønde 1625:*303; 1626:114.
- fjeringkar (1½ fjeringcar rug) er et kornmål, 1/4 tønde 1629:289.
- fjerdingsgård '1/4 af en helgård' 1630:254; 1635:247.
- fjerkrå 356.
- fjermer (de thoe fiermer been [på hesten]) 'højre' 1627:438 o.s.v.
- fjæl (fielle) 'bræt, planke' 1629:694.
- fjællebro (fiellebroe(r)) 'plankebro' 1625:245; 1630:40; 1636:264.
- fjællekæp (thoig l fiellekiep i sin hand) 'bræt' 1626:494, 506.
- flagt er præteritum participium af flække 1632:252.
- flaschekiell se flaskekjol.
- flaskekjol (flaschekiell, måske fejl for -kioll) 'klædning med tunger, udskæringer (flasker)' 1629:76.
- fleche se flække.
- fled (bøed sig aff fled; wdj flede och felledt) 'ejendomsfællesskab i forbindelse med forsørgelsesforpligtelse' 540; 1621:318 o.s.v.
- fledførelse 'overdragelse af ejendom til anden person mod at blive underholdt af denne' 78.
- fledløfte 'løfte om fledførelse' (se ovf.) 1627:56.
- fledsjord 'jord som er indgået i en ejendom i forbindelse med en fledførelse' (?) (se ovf.) 1625:*337.
- fleke se flække.
- flid (denom [skove] med fliidt siunedt) 'omhu' 1636:375 o.s.v.
- flie se fly.
- flittig (medt flittig anmoding) 'venlig og ærbødig' 1637:110.
- fluks 'meget, ganske' 1632:259 o.s.v.
- fly 1) (HM ... forplichte sigh att fly hid AI) 'skaffe' 1624:71; 1626:659.
- 2) (at haffue bekommen 8 scheper biug ... som LM ... flyede hannom) 'give, overdrage' 1626:217; 1627:161; 1631:202; 1633:348, 531.
- 3) (der var ingen loe, før hand selff gjorde och flyde der een) 'indrette' 1631:586.

- 4) (at fly seelen) 'reparere' 1629:687; 1631:147, 220; 1634:246.
- 5) i forbindelsen fly på (den [gård] haffuer S indtet flyed paa medt thagh) 'arbejde med at istandsætte' 1627:123; 1628:283; 1629:537; 1634:205; 1636:516.

flytning 238, 314.

flække (hinde lange fleche; Mette med flechen) er en legemsskavank, usikkert hvilken (plet? hareskår? sprække i huden?) eller hentyder muligvis til vulva (livlig seksuel aktivitet) ? 1630:346.

fløcht se afflytte.

fod (50½ fauffn 2 føeder) bruges bl.a. som længdemål, 12 tommer 1636:199.

fode (throdde paa hanom och foded hanom) 'sparke' 1630:341.

foder 1) (foer och korn) 'halm' 1630:509; 1631:20 o.s.v.

- 2) (en ... hest, som hand haffuer hafft i hand och heffd paa foer) 'opfodring' 1631:648.

fodergæld (forgield(t)) 'betaling for fodring af kvæg' 1628:69, 239; 1630:96; 1632:205.

fodse (schjød HM omkuld och fodszed hanom med sin fod) 'sparke' 1630:341.

foelekaabe se foldekåbe.

foelled se folde.

foer se foder.

foged 3, 309.

fogedotting (l otti(n)g jord ... och samme jord war en fougede ottingh) 'otting (se ndf.) jord, som tilhører ridefogden' 1626:359.

fogedpenge (fougetpenge) 'afgift til ridefoged på 10% af en bøde' 1630:79.

folde (en hoppe, som hand schall ... haffue folded) 'sætte i fold' 1629:554, 577.

foldekåbe (foelekaabe) 'sørgekåbe, der blev båret over hovedet' 1628:230.

for, konj. og præp. bruges bl.a. således:

- 1) (l rist for op i ded venstre [øre]) 'foran' 1628:31, 159; 1630:581a.
- 2) (løb saa hastig for hen til byen) 'i forvejen' 1634:379.
- 3) (ieg laa for et døt mennische; er wdj k.m. tieniste ... for l borer) 'som, i egenskab af' 1628:495; 1636:22.

- 4) (0 klappede ligged wed kinden for nesßen sidste gang blødde) 'før' 1625:30; 1631:559.
- 5) (byde for døren; saa gich H for dørren) 'uden for' 1631:415.

for er foder 1626:199, 391; 1629:746.

forafskede 'aftale' 1633:79 o.s.v.

forarge (ONS gaard [er] iche forbedred, men forargedt) 'misligholde, gøre ringere' 1634:255.

forarmet 'bragt i fattigdom' 1626:616, 621.

forberet 'førnævnt' 1625:30.

forbiuds- se forbuds-.

forbiugedt se forbygge.

forbud 'tilbageholdelse (af gods, penge til dækning af krav), arrest' 54; 1621:58 o.s.v.

forbudsseddel 'skriftlig dokumentation af forbud' (se ovf.) 1631:336.

- forbygge 1) (forbygge sin gaardt) 'bygge på, forbedre ved bygning' 1636:116.
- 2) (OM ... sagde att haffue i pandt sadt ... KM ... for 100 dlr. och 3 pund korn, som er for biugedt) 'anvende til bygning' 1626:617.

fordans (M ... vilde haffue fordandzsen for J) 'det at danse i spidsen af de dansendes række' 1634:240.

fordele (AR ... haffuer fordelt hannom, for hand hialp ... AS aff k.mayst. jernn) 'tiltale for retten' 1625:*123.

fordeling 50, 82, 150.

fordere er præsens af fordre (se ndf.) 1632:203.

forderffuet, forderuitt se fordærve.

forderlig i forbindelsen med forderligste (medt fordeliste; medt fördeligste) 'snarest, hurtigst muligt' 1635:375; 1636:431.

fordrag 1) (slaae sig til fordrag) 'forlig' 1636:199.

- 2) i forbindelsen have i fordrag (dersom øffrigheden iche will haffue dennom wdj fordrag, da vill ... hand ... denom indstille epter øffrighedens willie) 'fritage for' eller 'give henstand' 1636:246.

fordrage (4 mennd ... haffuer ... ennedt och fordragedt NP och RH) 'forlige' 1625:87.

fordre (fördrit; fordere) 'gøre fordring på' 1621:24; 1632:203.

fordulgelig (fordulleligt) 'hemmelig' 1635:283.

- fordærve (forderuitt; [hestene blev] alle forderffuede) 'skade, beskadige' 1621:272 o.s.v.
- fordølge (fordult) 'holde hemmeligt, skjule' 1628:1 o.s.v.
- foregive 'hævde, påstå' 1621:289; 1633:46.
- forekler er forklæder 1633:466.
- forekommende (sin suagheds och schrøbeligheds forekomende) 'tilstedeværelse' 1635:248.
- forelægge (forrelagde herredtzfougden, att samme sedell maatte bliffue legendes thill stede) 'bestemme' 1625:46.
- forenige (dannemænd ... wdmælis denom emelum at forenige) 'forlige' 1636:197, 199.
- forentledige 'befri, friholde' 1636:186.
- forestå (hand hende icke medt klede, føde ... kand forestaae) 'sørge for' 1635:108.
- forfald (iche handt eller hans forfaldt møtte paa hans weigne) 'stedfortræder ved møde' 1636:544.
- forfang 'skade' 1630:341 o.s.v.
- forfare 'undersøge, erfare' 1622:248 o.s.v.
- forfornet (et forforned thræ) 'frønnet, udgået' 1628:403.
- forfriske (de gamle schiell medt ny kiendeteing at forfrische) 'forny' 1635:300.
- forfulgning, forfult se forfølgning, forfølge.
- forfærdige (aff thingschriffueren en anden [tingbog] forfærdiges) 'gøre klar, sætte i stand' 1628 mellem 247 og 248.
- forfølge (forfult) 'sagsøge' 1621:41 o.s.v.
- forfølgning (att stille øffrigheden [til freds] ... eller staa wnder samme forfulgningh) 'sagsøgning' 1625:310.
- forgemuffuen se formue.
- forfield(t) se fodergæld.
- forhandle (forhandlet imod de fattige fanger) 'handle, opføre sig' 1637:85.
- forholde (l kackellouen ... som hand forholder ... och icke maa bekomme) 'holde tilbage' 1628:41; 1634:287, 312.
- forhverve 'erhverve' 1621:366.
- forhøre (CH vilde ... forhøre med hanom, om hans karll saa schulde sla ... hanom) 'forhøre sig, undersøge' 1629:769.
- forklage 'klage over' 1626:419.
- forklare 1) (eptersom schiffed derom widere schall forklare) 'oplyse' 1635:184.
- 2) i forbindelsen forklare sig 'retfærdiggøre sig' 1621:281 o.s.v.

- forklejnering (hindes ehre till forkleringh; forkleindring)
'forklejning' (se ndf.) 1626:681; 1632:264, 379;
1634:514.
- forklejning (forkleining; forkleinghningh) 'ferringelse, skam'
1628:326, 373; 1630:346, 386.
- forkomme 1) (huor dj [bissekræmmere] fougderne forkommer) 'på-
træffer' 1621:387.
- 2) (hun haffuer forkomed sit faaster) 'tilintetgøre,
dræbe' 1628:673, 699; 1631:535; 1635:31.
- forkorte (en tofft, som ehr forkorted for vandstade aarlig till
4 schepper sedt) 'nedsætte afgift' 1635:247.
- forkrænkelse (hindis eris forkrenkellse) 'skade, forringelse'
1635:152.
- forkøbsret 125.
- forkøre 1) (Ks engh schall were forderffued og forkiørt) 'op-
køre, forringe ved kørsel' 1634:287.
- 2) (en hest, hand har forkiørt) 'skade ved for voldsom
kørsel' 1631:249, 268.
- forlachtet se forlægge.
- forladig (HP ... bleff forladig att betalle AP ... l drøpmt
homle) er formentlig dannet til forlade 'eftergive'
1626:636.
- forlagt se forlægge.
- forled skal være for led, se for 3) ovf. 1629:237.
- forlig 33, 163, 236.
- forligelsemaal (forligelBemald; -mole) 'forlig' 1624:61 o.s.v.
- forlods (forlods jord) 'forud for den egentlige deling'
1635:247; 1636:199.
- forlov 1) (forloff) 'tilladelse' 1632:131.
- 2) (hand giffuer ... sine thienere forloff; førloff)
'tilladelse til at fraflytte et gods mod pligtig af-
gift' 1628:315; 1631:180.
- forloven (visning och forloffuen) 'kaution' 1625:*97, *254.
- forlover (forloffuer) 'kautionist' 1621:149 o.s.v.
- forlægge (participium forlachtet, forlagt) 'pålægge' 1621:37
o.s.v.
- forløfte 'kaution' 123; 1621:149 o.s.v.
- forløftesmand 'kautionist' 1635:387.
- forløftingsmand 'kautionist' 1629:747.
- forløve (at gange paa Bremerholmen ... indtill ... øffrighedt
hanom ... deraff forløffue will) 'fritage' 1633:572.

- formand 1) 'forgænger' 1621:227 o.s.v.
 2) 'leder af udpeget navn o.l.' 1637:100.
- formaning (forfare ... ved høy formaning) 'indtrængende anmodning' 1635:247.
- formelde 'indeholde, omtale, oplyse om' 1621:509 o.s.v.
- formelding 'oplysning, angivelse' 1621:230 o.s.v.
- I formene 'være af den opfattelse' 1621:272 o.s.v.
- II formene (iche ... husfolch huese eller helle, som formined erre) 'nægte adgang, tilstedeværelse' 1630:255.
- formercht se formærke.
- formue 1) (haffuer i formuffue at vdgiffue sine bøder; paa yderste formuffue; en ringe formuffue; epter for-gemuffuen) 'evne' 1631:58, 95; 1632:147; 1634:255; 1636:257 o.s.v.
 2) 'økonomiske midler' 1636:318.
- formynderskab 76.
- formærke (der dedt bleff formercht, at hun haffde født barnedt) 'bemærke, konstatere' 1635:245.
- fornedt se fornet.
- fornemme (har I ikke fornomed enn graa hest) 'bemærke tilstedeværelsen af' 1630:417; 1636:297.
- fornemmelig 'især' 1633:417.
- fornet (noigen wed ... grønnedt eller fornedt; gammelt och fornedt) 'frønnet' 1626:648; 1627:125.
- fornomed(t) se fornemme.
- fornøje (betale och fornøye) 'godtgøre' 1632:192; 1635:153; 1636:199.
- forord 'forudgående aftale om stillede betingelser' 1630:109, 116; 1631:299.
- forordninger 475.
- fororne (tre tylter deller forordnedt) 'gå i forrådnelse' 1635:126.
- forpagtning 'overenskomst' 1635:283.
- forpligt 'skriftligt eller mundtligt forpligtende løfte' 1621:21 o.s.v.
- forpløjning 'jordstrimmel ved agerende, hvor der vendes med ploven' 1626:261; 1635:345.
- forprang 'ulovligt opkøb eller salg før marked' 1630:166.
- forre(r) er fure(r) 1631:333.
- forrejse (forreigst till Gelychstadt) 'rejse væk' 1629:353; 1635:14; 1636:512 o.s.v.

- forrende (en hest, som hand har ... forrent) 'gøre skade ved at lade løbe for meget' 1629:554; 1631:268; 1632:379; 1636:66.
- forrette (bleff i dag, formedelst at ingen domer war, indtedt forrettedt) 'forelægge for retten' 1632 (26/7).
- forrykke 'fjerne' 1628:140; 1632:334; 1634:146.
- forsagt (ingen forsagt dag) 'på forhånd aftalt' 1631:309.
- forschreffuen se forskrive.
- forschyldedt se forskyldet.
- forse sig (siger till hende ... att hun forseer sig, ellers hun kommer i clamerie) 'begive sig bort, komme af vejen' 1632:182.
- forsedt, forset(t) se forsæt.
- for see er måske fejl for forset, se forsæt 1636:199.
- forsegling (bekomr wnder forseigling; inden tinge wnder forseigling) 'forseglet løfte' 1631:107.
- forsidde (denom, som haffuer forsidedt deris gaarde) 'forsømme, misligholde' 1632:224; 1634:161, 255.
- forskrive 'skrive op, notere' 1628:309a; 1630:457 o.s.v.
- forskyldet (huorledis huer byes jorder er till ... som denom kunde siunis at were forschyldedt, derimod de, som ere ringere forschyldet, end de haffuer brug till) 'sætte i (for høj) afgift' 1635:224.
- forslæbet (2 forslebede øgh) 'medtaget ved at slæbe for hårdt, udslidt' 1634:265.
- forsmede (en wanse at lade forsmede) 'omsmede' 1636:516.
- forsnilde (at handt hende ... haffuer forsnildedt; forsneldedt) 'føre bag lyset, bedrage' 1632:260, 316.
- forspilde (dersom MS iche fich warzell i dag, daa dj 8 men att werre forspilte) 'gøre ugyldig' 1626:407.
- forspørge sig (de ... haffuer denom beraadslaget och sig forspurt) 'forhøre sig' 1634:448.
- forsværge (med sin eedt wilde forsuerge) 'benægte ved ed' 1621:289; 1625:157 o.s.v.
- forsæt (schriffteelig forsett) 'skriftligt indlæg i retssag' 1621:289 o.s.v.
- I forsætte (loed leße noigen thingsuinde forsedte imod OM) 'frem sætte, formulere' (?) 1626:688.
- II forsætte 'sætte over styr, misligholde' 1636:225.
- forsømme 1) (som haffuer forsømed kircken i Gladsaxe) 'undlade en forpligtelse' 1631:642.
- 2) (om der er nogen, som haffuer for hanß schyld ... forsømpst sig) 'gøre sig skyldig i forsømmelse' 1624:33.

forsømmelse 'undladelse af forpligtelse, uagtsomhed'
1621:117 o.s.v.

forsørgelse 78.

fort 1) (de løb fort fremb for dem) 'hurtigt' 1636:299.
2) (bad ... JA dend dreng ... at han schulde kiørre
fortt) 'af sted' 1628:495, 514.

forte (forthou; fortoe(ff)) '(privat) areal foran en gård'
1626:261; 1634:396, 408.

fortegt se fortægt.

fortengt se fortænke.

forthou se forte.

forthrelledt se fortrælet.

fortjene (icke sin føde kand fortiene) 'tjene til' 1627:475;
1628:252; 1630:450; 1634:83.

fortoe(ff) se forte.

fortrengsell se fortrængsel.

fortro 1) (2 heste, 1 vogen ... som ... hende ... at verre
fortrod) 'betro' 1637:73.
2) (da ville ... MS och JC fortroe hannom paa sin for-
pligt) 'stole på' 1636:295.

fortrykke 'vægre' 1635:283.

fortrælet (hestenn ... war forthrelledt) 'udslidt, udtjent'
1627:213.

fortrængsel (deds indbygere till fortrengsell) 'skade' 1630:
166.

fortrøgte se fortrykke.

fortægt (1 fortegt i dedt same [øre]) 'skår eller hak (uvist
af hvilken form) i øret som ejermærke' 1634:511a.

fortænke (dj haffde dend studenter ... derfor fortengt)
'mistænke' 1632:165.

fortøve (efftersom at dedt da var silde, da fortøffuede hand
till om morgenen) 'vente' 1636:295.

foruiist for forvise.

forvand (de haffuer dreffuet diereß queig ind i diereß greß
och for wand, dennom till stord affbreck '?' 1625:
*26.

forvare (ildsteden er vlouglig, saa hand iche ... kand forware
sine naboer) 'sikre' 1636:332.

forvaring 'mundtlig eller skriftlig garanti' 113; 1621:29
o.s.v.

forved 'foran' 1632:212.

forvise (siune och see, huad thenom aff NJ bleff foruiist)
'anvise, udvise' 1627:245; 1628:367.

- forvundt (saaredt och forvundt) 'såret' 1621:387.
- forældre 87.
- forårsage (HL sagde sig foraarsaget at verre ... SP aff arbeidedt at henwise) 'foranledige' 1634:238.
- fougede-, fouget- se faged-.
- fraamerdt se framærke.
- fracald (af sag) 33.
- frameje (dedt korn, som PP er frameyedt aff AM) 'fratage ved mejning' 1635:291.
- framoltt se framåle.
- framærke (fraamerdt; framercht) 'frarøve ved at fjerne ejermærke' 1625:413; 1628:470; 1633:297.
- framåle (dend tofftejord ... Lyndby mendt haffuer hanom framoltt) 'fratage ved opmåling' 1634:216.
- fran er fra 1626:457 o.s.v.
- frapløjning 'fratagelse ved pløjning' 1635:300.
- fraride (en kore, som hand taffte eller frareded paa Lyndby march) 'ride bort fra' (?) 1630:289.
- fraslå (enn enng, som hand haffuer hanom fraslaget) 'fratage ved høslæt' 1633:528.
- frastolled er participium af frastjåle 1631:203.
- fravende (soen er bortkomen och hanom frawendt) 'fratage (på uretmæssig måde)' 1635:40.
- fravendelse (formedelst en part Vangede mend deris ophold och frawendelse kand iche bekomme [et skudsmål]) 'det at vende sig fra, være modvillig til' (?) 1630:237.
- fred (Enghaffuen i Biredt ... ligger i fred i vangene) 'uden adgang til græsning' 1630:258; 1636:264.
- fredløshed 149.
- fredsbrud 71.
- fredsklokke 'bedeklokke, hvormed der ringes til bøn' 1625:*58.
- fremarve (fremarffue) 'arv i lige nedstigende linje' 1631:350.
- fremb- se frem-.
- frembedre (der hand da kiørde fremb bedre adt veyen) 'længere frem' 1636:211.
- fremeschedt se fremæske.
- fremfod (hest med en huid fremfodt) 'forfod' 1635:445a.
- fremhov (dend ene frembhov [på hesten] er gaan aff) 'hov på forben' 1635:71.
- fremkalde 'kalde frem' 1621:325 o.s.v.

- fremkomme (er hand offuerbødig at suare enhuer lige och ret, at dee derfor nu wilde fremkom var hand begierendis) 'træde frem' 1631:235.
- fremlysning 21.
- fremlæg (frembleg) 'indlæg, fremlagt i retten' 1635:263.
- fremmede 81, 607.
- fremnøde 31.
- fremtarv (børnene till frembtarffue, gauffn och beste; frendtarffue) 'gavn, tarv' 1629:539; 1631:521.
- fremæske (fremeschedt) 'forlange fremlagt' 1621:8; 1626:181.
- frendtarffue se fremtarv.
- fri (saa mange, som siden tillkomb, sloes dj frj an med staure, sten och anded) 'uhæmmet' 1628:327; 1632:233.
- frifindelse 42.
- frihed (hand schall haffue hugen wdj hanns friheedt) 'særejet skov' 1625:149.
- frokost 'morgenmad' 1621:484.
- frutt er fejl for forbrutt 1636:319.
- frøgæld (frøgelden; frøgieltdt) 'betaling for udsæd' 1633:347; 1635:274.
- fuld 1) (PN ... har iche ... nogen fuld karll i 1 ar enten for sin helle eller ½ lønd) 'heltidsbeskæftiget' 1626:646.
- 2) (fuld och fast affkald) 'med uindskrænket retsmyndighed' 1625:*18, *82.
- fuldgøre (at ... fuldtgiøre deris affsigt) 'fuldbyrde' 1634:223, 312.
- fuldkommen (MRI giffuer HL fuldtkomen sag) 'fuld' (se fuld 2) ovf.) 1632:260.
- fuldmagt 131.
- fuldmægtig (fuldmechtig) 'befuldmægtiget' 1621:1 o.s.v.
- fylde (at fylle paa Langwads damb) 'køre fyld på' 1633:564.
- fyldest 1) (fylliste och fuld betaling; tage fyldest for) 'økonomisk godtgørelse' 1621:514; 1625:*58; 1631:392; 1632:378.
- 2) i forbindelsen gøre fyldest (gøre deris toug fylleste) 'handle i overensstemmelse med, sætte i kraft' 1634:448.
- fyldestbetaling 'økonomisk godtgørelse' 1632:149.
- fyldestudlæg 'økonomisk godtgørelse' 1631:570; 1632:150.
- fylle se fylde.
- fyl(1)este(-) se fyldest(-).

- fyrbækken (fyrbechenn) 'bækken fyldt med gløder (til opvarmning)' 1632:165.
- fæ (fe) 'kvæg' 1641:269 o.s.v.
- fædrene (færne) 'fædrenearv' 1629:317; 1630:198.
- fæfod i forbindelsen under fæfod (da laa dendt jordt och grundt ... wnder fæfodt) 'til græsning' 1633:250.
- fæhus 'kostald' 1628:395.
- fæld 1) (wdj feld att siges; feldt paa gaarden; felledt) 'brøstfældighed' 1621:459; 1625:395; 1626:605; 1632:473; 1634:161 o.s.v.
- 2) (same øeg ... bleff ... hanom tillwurderid wdj feld paa dend gaard, hand udj boer; felledt till <denom> at aname och gaarden igien ferdiggiøre) 'erstatning for brøstfældighed' 1629:66; 1632:96, 140.
- fælde sb. ([I skoven] er meget falden vdj stor storm och vuer ... same felder erre komne till k.m. ... behou) 'vindfælde, væltet træ' 1629:393; 1635:31.
- fælde vb. (HN ... bleff feldt aff bißpenn for 22 dlr.) 'domfælde, dømmе' 1621:20; 1626:198, 708, 737; 1632:228.
- fælded (felled) 'græsningsareal' (en af vangene i fællesskabets rotationssystem) 1628:303, 307; 1635:247.
- fælleseje 111.
- fællesskab 236.
- fællig (wdj fledt och felledt) 'sameje' 1632:250.
- fæmon (feemon) 'kvæg' 1636:117; 1637:12, 73.
- fængsle (fengsellett dj hannom och lagde en fieder om hans ben) 'arrestere' 1625:*277, *321, 146.
- fængslig (fængslig anholden) 'som fange' 1626:421; 1630:346; 1635:451; 1636:319.
- fængsling 55.
- færdig (at hand iche er god for ... før karll, men er iche dert anded end en <ferrig> plougkøring) 'rask, kvik' 1630:458.
- færdige (att ferdige broerne) 'sætte i stand' 1625:43; 1627:198; 1631:298.
- færdsel 104, 460, (til fods) 464.
- færne se fædrene.
- fæste sb. 114, 300.
- fæste vb. 'tage i fæste' 1630:259; 1631:346 o.s.v.
- fæsteafgift 114.
- fæstefortabelse 300.
- fæstegårde 301-302.

- fæstemø (festemøe) 'trolovet' 1634:310.
- fæstemål 114, 300.
- fæsten(s)øl (festensøll; festendøll) '(øl ved) trolovelsesgilde' 1622:67; 1636:164.
- fæstepenge (festepenge) 'penge som gives den fæstede på hånden ved indgåelse af fæstemål' 663; 1636:441.
- fæsteseddel (festesedell) 'kvittering på indfæstning' (se fæstning ndf.) 1634:291.
- fæstning (festning) 'indfæstning, pengeafgift ved tiltrædelse af fæste' 1631:290; 1636:554.
- fødested (KR tilltaler OJ ... for fødestedt) 'brud på vornedskabets bestemmelser om ikke at forlade fødestavnen' 1632:293; 1634:398; 1636:318.
- føed se førdt.
- føeder se fod.
- føje (retten ... hanom her saa vell føyer som nogen andensteds) 'yde retfærdighed' 1635:169.
- følachtiger se følगतig.
- føled er formentlig fejl for fløded ('flyttede') el.lign. 1632:233.
- følgगतig i forbindelsen være følगतig
- 1) (fire mend ... hanom schulde werre følगतig till Husum) 'villig til at følge og hjælpe' 1627:245.
 - 2) (kouen att werre følachtiger epter worderingh) 'overdrages' 1626:380; 1632:133, 221.
- følle er følge (sb.) 1629:694.
- følsmærke (følsmercke eller horsebrænde) 'ejermærke på hest' 1637:26a.
- før 1) (TO ... [var ikke] saa førrer, att hand iche kunde komme thill thingedt) 'rask' 1626:83.
- 2) (enn før karll) 'arbejdsduelig og fuldvoksen' 1630:458 o.s.v.
- førdeligst se forderlig.
- førdrít se fordre.
- førdt indgår i en forbindelse (PO ... gaff ... HP ... affkald paa sin quindes weigne ... for føed och førdt for ald, huis hinder kunde thillfalde effter ... NH), hvor det rimeligvis er forvansket for uføed 1625:55.
- førlouff se forlov.
- førrer se før.
- førsten i forbindelsen af førsten (forligellsen aff førsten war 140 daller) 'fra først af' 1629:427.

føyes se føje.

få bruges bl.a. i betydningen (han fich HS ... same bøsse; at schulde faa PM ded) 'give' 1627:249; 1630:250 o.s.v.

får 354.

fårerad (der laae ... paa tofften nogenn faarerader) 'fåre-skelet' 1632:484.

gaaed er gå det 1635:203.

gaaen se gå.

gaarseder se gårdsæde.

gab (gaff; gaffued(t)) 'hul' 1628:386, 388 o.s.v.

gadebakke (paa gadebachen) er formodentlig et stednavn 1631:334.

gadegårde (eng ... løber wd till gadegierdedt; de gadegierder y Husume) 'gårde, som afgrænser gaden (den hovedgade, som løber gennem landsbyen eller andre jordstykker i landsbyen)' 1632:259; 1633:359 o.s.v.

gadehegned (Sochelunds wang gadeheignet ... er 27 faune; da bør alle grander deri at haffue loedgierde som i ald anden gadeheignet) 'hegn, som indgårder gaden (den hovedgade, som løber gennem landsbyen eller andre jordstykker i landsbyen)' 1636:199 (bis).

gadelænge (4 vegge i gadelengen) 'den længe i en gård, som vender ud mod landsbygaden' 1631:83.

gader 220, 402.

gadestævne (paa gaadesteffn; paa gadesteffne) 'bymændenes forsamling til drøftelse af fællesanliggender' 170, 235; 1621:457; 1626:378 o.s.v.

gad iche sagt se gide 1632:165.

gaff, gaffued(t), gaffuet se gab.

galbenchen se gavlbæk.

galge i forbindelsen till galge og gren (till gallie och gren) er et allittererende ordpar om dødsstraf ved hængning 1630:454.

gallbe{n}cken se gavlbæk.

gallie se galge.

galtgris (1 griis, er galtgriis) 'kastret ornegris' 1634:494a.

galtsvin (1 galtsuin) 'kastret ornegris' 1630:55; 1631:220.

gandiß er gangendes d.v.s. gående 1625:*277.

ganged, gangen se gå.

garmend er pluralis af gårdmand.

garneje (en garnriy) 'kittel' 1625:*187.

garnriy er fejl for garneiy, se ovf. under garneje.

garbede enge se gårdsædeeng.

garbled se gårdsled.

gaver 110.

gavlbank (paa gallbe(n) cken; omkring galbenchen) 'bænk ved den øverste væg af huset' 1632:233 (bis).

gehæng (røgte gehenget sønder) 'skulderrem til at bære våben i' 1636:299.

gehør i forbindelsen få gehør over (kand ieg faae gehør offuer denom, som der haffuer taget min hest) 'få magt over' 1634:238.

gejstlighed 13.

gemis se gemæs.

gemme 1) (handt ... anloffuede fangen at holde i gieme) 'forvaring, varetægt' 1636:513.

2) (dend oxsehud, som var funden i hans gieme) 'skjulested, gemmested' 1630:541.

gemæs i forbindelsen være noget gemæs (saa wiitt loug och ret er gemis) 'være overensstemmende, stemme med noget' 1632:250.

genant (hende derforre aarligen genant giffuer) 'fastsat afgift' 1635:60.

genmæle (gienmæle) 'indsigelse, protest' 1636:138 o.s.v.

gerning i forbindelsen være i råd og gerning med (ey heller nogenn war i raad och gierning med hanom) 'være i ledtog med, være sammensvoren med' 1631:203.

geroder se geråde.

Gerremiß se Sankt Georgsmesse.

geråde (hans gaardt ... geroder i armodt) 'komme, stedes' 1636:21.

gesinde (løs gesinde) 'tarvelige personer, pak' 1635:301.

gestændig i forbindelsen være gestændig (till sin sandhed att werre gestendig) 'vedkende sig' 1625:*93; 1627:246 o.s.v.

gevalt (geualt) 'vold(somme handlinger)' 1636:171.

geverb (min erinde och gewerff att forrette) 'hverv' 1633:341.

gide i forbindelsen gide sagt (hun gad iche sagt derfra) 'bekvemme sig til at sige, overvinde sig til at sige' 1632:165.

gie se gige.

gieldener, gielderne se gældner.

- gieleden er gælden 1631:142.
- gieme se gemme.
- giende er gennede 1632:209.
- gienmæle se genmæle.
- gierdene er gerne 1627:123.
- gierde pendinge, gierdepenge se gærdepenge.
- gierdeschifft se gærdeskifte.
- gier(d)sel(l)(en) se gærdsel.
- gierning se gerning.
- giertzell se gærdsel.
- giesterij se gæsteri.
- gige (M legte for hanom paa sin gie) 'violin' 1630:346.
- gilde (enn ... hest och er gilled; du holt hunden men SF
gilde dend) 'kastriere' 1627:438; 1629:348.
- gilder 590.
- gildeshus (i gildishues) 'hus, som tilhører landsbygildet, og hvor dets møder holdes' 1636:251.
- gildespenge (1 dlr. gillispence) 'afgift til landsbygildet' 1633:50.
- gildesøl (1 tønde øll ... till gillisøll) 'øl til landsbygildet' 1635:367.
- gilding (en brun gilling) 'kastreret hingst' 1625:*347, *354 o.s.v.
- gilling se gilding.
- gillispence se gildespenge.
- gillisøll se gildesøl.
- gimerland er fejl for gimerlamb (se ndf. under gimmerlam) 1631:20a.
- gimmer (1 huit lamb, gimer) 'får, som ikke har fået lam' 1626:129; 1629:775.
- gimmerlam (1 huidt gimerlamb; 1 sortblisbed gimerland (!)) 'hunlam' 1625:289; 1631:20a o.s.v.
- ginde er præteritum af genne 1628:386.
- ginge se gå.
- gint er præteritum participium af genne 1628:386.
- giort skulle formodentlig have været efterfulgt af hanom schade till e.l. 1631:112.
- girede er gærde 1625:249.
- give i forbindelsen give til (saa ragte handt hanom haanden och sagde, at handt vilde giffue hanom det till) 'tilgive' 1636:295.

glasøjet (thou gillinger ... dend ene brunsoded och er glass-
øyed) 'med øjne, der helt eller delvis mangler far-
vestof og derfor viser sig hvide med blåligt eller
rødtligt skær' 1631:331; 1633:68a.

glembted er glemt det 1633:338.

glug (dj neffnde en glug, som di haffde seett udaff) 'mindre
(luft- eller kig)hul, glughul' 1632:165.

- god 1) i forbindelsen (så god som (et verge saa guod som
6 mk.; 1 td. øll ... goed som 12 mk.)) 'med en værdi
af' 1625:*207; 1626:368 o.s.v.
- 2) i forbindelsen sige god(t) for (RN ... sagde guod for
hanß fader; et halff pund rug ... som TP schulde haffue
sagt godt fore) 'garantere økonomisk for' 1625:*52,
335 o.s.v.
- 3) i forbindelsen være god for (... ad dj icke var goed
for ad tage denom ind) 'stå inde for, være ansvarlig
for' 1628:490.

godsadministration 310.

godsherre (som husbond) 308.

godsige (godsagt; guodsagt) 'garantere økonomisk for' 1621:
73; 1630:473 o.s.v.

godt se god.

godtgørelse 132.

goed(e) se god.

gorgang se gårdgang.

grande (grander) 'bosiddende mand i en landsby' 1636:199.

grandsceningsmænd se granskingsmand.

grangivelig (grandgiffueligen) 'nøjagtig' 1621:230; 1628:356.

granskingsmand (grandsceningsmænd) 'synsmand' 1625:*296.

grant (([han] gaff dog icke ret grant agt paa dennom) 'nøje,
præcist' 1634:104.

gred er præteritum af græde 1630:346.

gren 1) (da var saxsen blodig ... mest paa dend ene green)
'sakseben' 1636:293.

- 2) i forbindelsen til galge og gren (till gallie och
gren) er et allittererende ordpar om dødsstraf ved
hængning 1630:454.

gres- se græs-.

gro (frøgelden saa well som groen) 'afgrøde' 1633:347.

grot (2 sch. grot) mønt (1 skilling grot = 12 grot = 9 skil-
ling = 108 penninge) 304; 1635:198.

grudet (deris marcker sandagtig och grud) 'fuld af grus, gru-
set' 1635:247.

- grudsk (jord, som er sandsch och grudsch; grusch) 'fuld af grus, gruset' 1635:247 (bis).
- gryffter se grøft.
- græsfri (gresfrj) 'fri for at betale græsgæld (se ndf.)' 1636:208.
- græsgæld (gresgiæld; greßgiæld) 'afgift for græsning' 1621:457; 1625:68 o.s.v.
- græsning 361.
- grøde (grøe; grødenn; naar same jord 3 grøder haffuer baaret ...; 2 grøer) 'afgrøde' 1630:541; 1635:247 o.s.v.
- grøe(r) se grøde.
- grøft (der, som led schulde werre, [er] kasted gryffter paa begge sider) 'dige' eller 'grøft' 1629:237.
- grøfter 212.
- grøn (noigen wed ... grønnedt eller fornedt; tør eller grøn) 'frisk' 1626:648; 1629:86 o.s.v.
- grønskud (deraff [d.v.s. af strøkornet] bleff indted wden gres och grønschud) 'grønne spirer' (?) 1630:182; 1636:134 o.s.v.
- gråblisset (1 graablisbed lille gilling) 'grå med lys plet eller streg på forsiden af hovedet' 1631:58a.
- gråbæltet (1 graabelted galtsuinn) 'grå med et hvidt bælte-lignende aftegn på kroppen' 1628:30; 1634:527a.
- grådunet (et graadunned faaer) 'med gråt uldlag' 1628:321.
- grårudet (en fole ... och er graae ruded) 'grå med lyse fir-kantede pletter' 1631:38.
- gråsej er en torskefisk (Sadus virens) 1634:527.
- gulagtig (ded ene ded war gullagtigt och anded rødstierned) 'gullig' 1631:317.
- gulblakket (1 lille gullblached ... gilling) 'gulgrå' 1630:581a.
- gulskimlet (1 gull schimblet hoppe) 'med blandet gule og mørke hår' 1630:94.
- gunge (et gamell grøn dige, som er bløt och staar som enn gunge) 'hængedynd, hængesæk' 1632:209.
- guod(-) se god(-).
- gæld 91, 117-119.
- gælde (JR ... vilde ... betale hinde, huis jorden kand gielde ... eller och betale hende med penge) 'være værd' 1628:405.
- gældner (gieldener; creditor eller gieldener; gielderne) skyldner, debitor' 1621:149; 1624:111 o.s.v.
- gælds-brev 116.

gænge i forbindelsen have gænge

- 1) (dersom saadant schulde haffue genge, kunde ingen <erlig> mandt boe seker) 'være i brug, være gængs' 1634:238.
- 2) (... formener AR sikh ingenn genge at kunde haffue) 'ske retfærdighed' 1626:48.

gærdepænge (gierdepænge; giede pædinge) 'afgift i stedet for pligten til at sætte gærder' 1626:201, 248.

gærder 107, 212, 305.

gærdeskifte (gierdeschiff) 'afdeling af gærde' 1630:286.

gærdsel (gier(d)sel(l)(en); giertzell) 'materiale til gærder' 1631:262; 1635:345 o.s.v.

gæsteri (jeg kand icke haffue mine hunde paa tofften for min naboes giesterij) 'gilde, festen' 1633:481.

gødning 364.

gøre bruges bl.a. således:

- 1) i forbindelsen gøre fore for (tre ... gierder ... , som ingen møtte at giøre forre for, huem de tillhørde) 'tage ansvar for, redegøre for' 1629:488; 1634:223.
- 2) i forbindelsen gøre på (PS och MS ... giorde paa HPs kiste) 'arbejde på' 1634:130.
- 3) i forbindelsen gøre sig til (denne Virums fischer giør sig noget till) 'optræde på en utiltalende måde, hovmode sig' 1636:211.

gå bruges bl.a. således:

- 1) (HP ... sagde, att her gich ingen rett i dag) 'foregå, ske' 1626:477; 1629:135.
- 2) (innntill der bliffuer gangen domb i sagen) 'afsige' 1626:155.
- 3) (... at forschaffe huis breffue der gaaen er) 'udfærdige' 1629:135.
- 4) gå (af) (beuiste ... inted mere aff gaarden at werre gaaen end et halff suin; och icke er gaaen mere till forne en 1½ pund biug) 'udrede, betale' 1628:309a, b o.s.v.
- 5) i forbindelsen gå an (komb saa hun op i schouffuenn fra tørreliungen, gich hende smerten ahh) 'begynde, tage fat' 1635:245.
- 6) i forbindelsen gå med gærder (enngang de gich med gierder) 'gå for at kontrollere eller udbedre gærder' 1633:532.
- 7) i forbindelsen gå til (... ginge dj denom [d.v.s. agrene] till aff same forpløyening) 'ved afskrivning fastlægge udstrækningen af et jordstykke' 1635:345.

gårdbryder 'dyr, som ikke kan holdes borte fra en mark ved hjælp af gærder, fordi det bryder gennem dem' 1632:352.

gårde 251.

gårdfred (husfred och gaardfred) 'krænkelser af gårdfred ved ulovlig indtrængen og overfald' 71; 1631:215.

gårdfæstning (gaardfestning) 'fæste af gård' 1621:516; 1627:242 o.s.v.

gårdgang (hudtz fredt och gaard gangh; gaargang; gorgang) 'krænkelser af gårdfred ved ulovlig indtrængen og overfald' 71; 1625:77; 1627:446 o.s.v.

gård(s)fæld (gaardfelt; gardtzfeldt) 'erstatning for forringelse af en fæstegård' 1632:473; 1634:397 o.s.v.

gårdsled (att komme vden hindiß garbled) '(led for) indgangen til gårdspladsen i en bondegård' 1624:141.

gårdsrum (aff gaardsrumet) 'gårdsplads' 1635:444.

gårdsæde (gaarseder) 'husmand' 1635:247.

gårdsædeeng (twende garbede enge) 'eng der er tillagt en gårdsæde (se ovf.)' 1623:342.

haab se hob.

haabedt se hoven.

hadelig (hans hadelig intent och forset) 'forhadet' eller 'hadefuld' 1633:341.

haffgen se have.

haffre- se havre-.

haft (wdj hafft eller forvaring) 'arrestation, forvaring' 1636:295 (bis).

hag (1 hag bag op i ded same [d.v.s. øre]) 'hak, skår, retvinklet indskæring' 1631:654a.

haldnede se halvned.

half(f)- se halv-.

halffnede se halvned.

halfsier se halvfjerde.

halke (och der de halkede denom [d.v.s. 2 stude] op aff digedt, da ...) 'hale, slæbe' 1632:212.

halm (LJ ... schulde haffue dend [d.v.s. en jord] till tuende halme) 'det tidsafsnit i hvilket jorden yder en afgrøde, dyrkningsår' 1633:393.

hals i forbindelsen till hals se halv.

halsklæde (3 halskleder) 'halstørklæde' 1628:654; 1631:233.

- halskobbel (et halskoffuell och enn seele; sele och halskobell) 'kæder eller læderremme, hvormed hestens seletøj forbindes med vognstangens forende, bringekobbel, stangkobbel' 1630:310; 1632:331 o.s.v.
- halskoffuell se halskobbel.
- halv i forbindelsen til halvs (da war der indted igien aff ded [d.v.s. et nyfødt barn] wden hoffuedet och hallsen och dendt høyre arm och ded hengte till hals) 'halvt' 1635:249.
- halvelvte (halffelleffte daler) '10½' 1630:250.
- halvfjerde (halffierde pund; halfier aars villighed) '3½' 1625:*138; 1631:381 o.s.v.
- halvfjerdesskilling (da vdlagde ... JS en rix mk. i halffjerdesskillingen) 'mønt med en værdi af 3½ skilling' 1636:298.
- halvgået (der ... hendis tidt [d.v.s. graviditet] halffgaen haffde) om frugtsommelig kvinde når den halve tid af svangerskabet er til ende 1636:362.
- halvned 'halvdel' i forbindelsen til halvned
- 1) (haure, hand haffde saaed til haldnede med hanom) 'i fællesskab' 1628:630; 1634:323.
 - 2) (ded ene halffue pd. biug saade hand til halnede) 'som blandkornssæd' (se ndf. under halvnedekorn) 1629:766; 1635:199.
- halvnedekorn (halffnede korn) 'blandkorn, korn, der avles efter udsæd af blandet frø, især om blanding af byg og havre' 1627:135.
- halvniende (halff niennnd sl. mk.) '8½' 1626:636; 1636:287.
- halvpotte (halffpott) er et rummål 1621:487.
- halvsyttende (halfsøttende daller) '16½' 1625:*135.
- halvsyvende (halffsiuffuende march) '6½' 1634:318.
- halvtolvte (halfftholfft daller) '11½' 1625:*193.
- halvtredie (medt halffthride arß rentte) '2½' 1625:*138; 1636:362.
- halvtrettende (halfthrettende daller slette) '12½' 1625:*138.
- hamble se hamle.
- hamle 1) (at hugge eller hamble eger eller tiørne) 'hugge grene (og top) af træ (for at anvende det afhugne til gærdsel)' 1633:177, 573.
- 2) (hamblet och saarett) 'lemlæste' 1621:372.
- hammelstok (hamelstoch) 'tværstang, som er bindeleddet mellem trækdyrene og den byrde, der skal trækkes' 1634:513 (bis).
- hampeager 'ager til dyrkning af hamp' 1636:298.

handel (med dyr) 368; (på torv) 442.

handkloer, handkloffuer se håndklo.

- handle 1) (JO och hans dreng ... handlede med et leß brende)
'bakse med, arbejde med' 1629:86.
- 2) (i dedt same som PO och LL saaledis med huerandre handlede) 'bære sig ad, opføre sig' 1634:205.
- 3) (da er dend sag ... for retten saaledis handlet, at ...) 'drøfte, behandle' 1632:indl.; 1636:6.

handschriff t se håndskrift.

hans er formodentlig fejl for hand 1632:138.

hardt se hård.

hare er harve 1635:251.

harretiuff er et skældsord 'haretyv' eller 'harvetyv'
1636:399, 412.

harm (heffne sin harm) 'vrede' 1634:247.

harre er harve 1631:20.

hart se hård.

hastighed (huis ord, som er falded, er sceed i hastighed)
'hidsighed' 1628:373.

hastmodighed (hand hanom i hastmodighedt imod haffuer talet)
'hidsighed' 1635:302; 1637:110.

hau(ff)re- se havre-.

hauffue se have.

- have, sb. 1) (haffuegierderne omkring haffgen) 'indhegnet jord-
stykke, vænge' 1632:140.
- 2) 'køkken-, frugthave' 222.
- 3) i forbindelsen k.m. have (Knudt Hansen i k.m.
hauffue) er stednavnet Kongens Have 1632:390.

have, vb. bruges bl.a. således:

i forbindelsen have derfor (dersom at drengen haffde self leffuedt, da wilde handt indtedt hafft derfor)
'have (noget) derimod' 1634:83.

havebrug 327.

haverum (haffuerom och gierderne om haffuerne) 'areal, plads
for have (se ovf.)' 1634:255.

havre 324.

havrehus (haurehuset er 3 vindscheer borte aff) 'hus til opbe-
varing af havre' 1636:162.

havresæd (i vaars i hauffresedenn) 'tidspunkt for såning af
havre' 1631:317.

havresåed (haure saad) 'de i jorden såede havrekorn og den deraf-
fremspirede afgrøde' 1630:482.

- havretierende (ruetiende, kirchetiende och haffretiende) 'tiende-
afgift i havre' 1629:730.
- heden, adj. (døpmt till gallie och grenn, høy och heden iord;
høigh och heen jorn) 'hedensk' (jfr. høj) 1621:171;
1625:70, 146 o.s.v.
- heden, adv. 'herfra' 1632:316.
- hedschoe er hestesko 1636:26.
- heen se heden.
- heff er hævd 1635:261.
- heffd er hævd 1631:648.
- heffte(d) (e) se hæfte.
- hegn 212.
- hegned (gierde och heigned; lucke och heignedt) 'hegn'
1629:311; 1632:251 o.s.v.
- heigh er formodentlig interjektionen 'hej' 1625:13.
- heigned, heignedt, heignet se hegned.
- hejre (heyre och anded saadant ukrud) 'almindelig hejre,
ukrudtsplante almindelig i rugmarker' 1629:738.
- heke se hæk.
- helde se hilde.
- hel(d)ten se hælvt.
- helgensed (med helgens edt; medt helginß ed) 'ed ved alle hel-
generne' 1625:*263; 1626:406.
- helle (samme mehr thill att helle; HN ... hielledt sigh hannom
[d.v.s. en kalv] till; LT ... hellet sig en hest till;
med sitt brende hellede enn hest; Bleff dend hest
helled dend 24. februarj) 'kræve og få stadfæstet
sin ret til' 1625:*193; 1626:321 o.s.v.
- helle se også hilde og hæle.
- hellebard (1 hellebard; en helleboere) 'huggespyd' 1628:481;
1631:474.
- helleboere se hellebard.
- hellede se hælde.
- heller se hæl.
- helligbrøde 74, 519.
- helligdage 691.
- helligtrekongraften (H. Threkonger afften) '5/1' 1627:30;
1633:253.
- helligtrekongersdag '6/1' 1633:285.
- hellingsmand (tuende hellingsmend; hellingsmendene) 'mand, som
bistår en ejermand, når denne heller (se ovf. under
helle) en ting, et stykke kvæg eller lignende' 1628:
69; 1629:66.

- hen (och H wille da gaa hen) 'herfra' 1635:401.
- hende se h nde.
- hende se hænge.
- hende i forbindelse till troer hende se hånd.
- hende  løes se hændesløs.
- hendt, hendte er participium og præteritum af hente 1629:159;
1631:317 o.s.v.
- henfinde (bleff hennfunden till 8 mend derpaa at kiende, om ...)
'henskyde en sag til afgørelse ved en anden myndighed'
1629:673.
- henf lgagtig 'villig til at gøre en følgeskab til et bestemt
sted' 1629:264.
- hengde se hænge.
- hengende se hængende.
- hengleklede se h nglekl de.
- hengt se hænge.
- hennfunden se henfinde.
- herbergsende (hans quinde satte ... ildt paa dend [d.v.s. en
gård] om natten i herbergsenden) 'den ende af en
gård, som anvendes til beboelse (spec. måske for
tyende)' 1633:379.
- herlighed (oerdreff, gresgang, herlighedt eller huad dedt
ellers verre kunde) 'rettighed (fiskeret, jagtret
eller lignende) som hører til en bestemt ejendom'
1635:224.
- herr (her Hans) er titulatur til præst 1621:171 o.s.v.
- herredag (till første herredage) 'sammenkomst af rigets
stormænd, især til rådslagning og afholdelse af ret-
tertning sammen med kongen' 1628:160.
- herredsfoged 3, 5, 471.
- herredsfogderi 1) (heridtzfougderieth; herridzfouderies)
'embedet som herredsfoged' 1622:232.
- 2) (herridtzfougderiedt) 'herredsfogeds em-
bedsomr de' 1632:257.
- herredsmænd (herridtzmendt) 'beboer i et herred' 470; 1621:
316 o.s.v.
- herredspart (Enten ded [d.v.s. mangler ved g rder] var vden
eller inden heridzparter, kunde de ded iche vjde)
'herreds del (af g rder hvis vedligeholdelse p hvi-
ler beboerne af et bestemt herred)' 1628:548.
- heschede se  ske.
- heste 352.
- hestegilding (1 heste<gilling>) 'kastret hingst' 1631:582.

hestetøj (hestetøy) 'seletøj' 1636:394, 403.

hestføl (1 brunblisbed hestføll) 'hingsteføl' 1631:650, 654a.

hesttingest (lit stiernedt hesttingest, huad heller dedt er gilledt eller ey, widis iche) 'hingsteføl' 1636:557a.

hestyngerse se yngerse.

hette se hætte.

heyre se hejre.

hielledt se helle.

hiem(b)- se hjem-.

hiemelsidellse er fejl for hiemesidellse (se ndf. under hjemmesiddelse) 1631:399.

hie(m)mel(-) se hjemmel(-).

hiemme- se hjemme-.

hilde, sb. (same hest bleff set om natetide i en helde; tre hiller; dendt ene helle) 'træstykke eller reb, hvor med en hests ben sammenbindes for at hindre den i at løbe bort eller springe over gærder og lignende' 1631:294; 1636:513.

hilde, vb. (0 hillede hestene) 'forsyne med hilde' (se ovf.) 1636:513.

hiller se hilde.

hitt er participium af hitte 'finde' 1622:97.

hitte 1) 'finde' 1622:97.

2) (Jeg vedt iche, om ieg hitte (præteritum) paa hannom) 'ramme' 1630:350.

hittegoods 110.

hiul(1)- se hjul-.

hiunde se hynde.

hiønne er hynde 1625:*310.

hjelm (noget hauffre paa en hielm i gaarden) 'primitivt skur til opbevaring af hør, korn, halm og lignende' 1634:323.

hjemfinde 1) (sagenn er hiemfunden till hiemtinget) 'henvisse (fra en højere ret til en lavere)' 1635:235.

2) (JO ... bleff hiembfuonden for NOs thillthalle) 'erklære uskyldig (indtil nyt materiale eller ny stævning foreligger)' 1624:138; 1625:34 o.s.v.

3) i forbindelse sagesløs hjemfinde (hand bleff fuonden sagsløß hiembfuonden; bleff ... sagsløß hiemfunden) 'erklære uskyldig' 1624:103; 1627:257.

hjemfødt (dend soe er JM's rette hiemfødde queg) '(om kvæg) født og opdrættet hjemme (på gården)' 1631:509. Jfr. hjemmeføde.

- hjemgæld i forbindelsen skade for hjemgæld (saa frembt at de nogen [d.v.s. svin] inddriffuer [på olden], och de faar schade deroffuer, da dedt for hiembgieltdt at beholde) 'selvforskyldt tab, der ikke giver ret til erstatning' 1632:369.
- hjemle (hiemlede; hiemlet sigh en sordt mer thill) 'bekræfte, fastslå lovligheden af' 1621:157; 1625:40 o.s.v.
- hjemme (LN's stibson ... som waar hieme i Syllerød) 'hjemmehørende' 1628:495.
- hjemmeføde (formener [kvien] at werre aff sidt egen hiemmeføde) 'kvæg født og opdrættet hjemme (på gården)' 1625:30. Jfr. hjemmefødt.
- hjemmel (hiemell; hiemnell) 'lovlig adkomst og bekræftelse herpå' 112, 125; 1630:541, 561 o.s.v.
- hjemmelsbøde (at pleye hiemelsbøder) 'bøde for manglende hjemmel' (se ovf.) 1631:223; 1633:562 o.s.v.
- hjemmelsted i forbindelsen gå (ud) i hjemmelsted for (... AJ ... gich OM i hiemell sted for lee och meyered) '(ved vidnesbyrd) skaffe hjemmel (se ovf.) for' 1630:542; 1635:283.
- hjemmesiddelse (Bleff nederfledig giort for sin hiemesidelße) 'udeblivelse fra retshandling' 1625:247, 376 o.s.v.
- hjemmesidden (JP lod mandløbgiørre NH ... for hans hiemesiden) 'hjemmesiddelse' (se ovf.) 1624:51.
- hjemting (sagenn er hiemfunden till hiemtinget) 'den underret, inden for hvis område en person er bosat, og ved hvilken søgsmål mod ham først skal anlægges' 1635:235.
- hjemvise 1) (landsdomer haffuer woris forige domb ... igien till osß [d.v.s. herredstinget]... hiemwiist) 'henvise (fra en højere ret til en lavere)' 1636:249.
- 2) (bleff sagen hiemviist, till igien giffuis kaldt och varsell) 'udsætte, afvise (indtil videre)' 1633:79.
- hjulgjord (et schiere ... smede handt hanom tou hiulgiorde aff) 'hjulring' 1636:516.
- hjulhus (i k.m. hiullhues) 'hjulmagerværksted' 1629:475.
- hjulsøm (wilde haffue smedet hiullsøm aff et langjern) 'søm hvormed hjulskinnerne slås fast til fælgene' 1636:516.
- hjultømmer (paa hjullthømer [fejll for hiull- (jfr. hiullwedt eller bændewedt)], bændeweed) 'tømmer til fremstilling af hjul' 1627:125.
- hjulved (hiullwedt eller bændewedt) 'træ til fremstilling af hjul' 1635:31.
- hob i forbindelsen have ord til hob (och saa haffde nogen ord thill haab) 'veksle ord, skændes' 1626:237.
- hoer er hvor 1629:108.

hoessen er hos ham 1625:133.

hoffue(d)t- se hoved-.

hoffuen se hoven.

hoffuit- se hoved-.

hoffkarl (hoffkarll <eller> bondekarll) 'fornem mand (i sammenligning med en bonde)' 1635:89, 160.

hofmester (s. her hoffmester) 'den øverste rigsebedsmand, kongens stedfortræder og overopsynsmand' 1635:283.

hold (CW boer och byger i Lynby och giffuer der hold och schatt; holledt) 'afgift, holdspenget (oprindeligt om bondens pligt til at huse og underholde jorddrotten)' 1626:651; 1630:48, 398.

holde 1) (dersom dj skulle giffue echependingen wd, daa kunde dj iche holde kongens gaar) 'beholde' 1627:93.

2) (... saa skulle der offuer holdis) 'forholde sig' 1635:283.

hollig (holigt) 'hullet, dårlig' 1636:373.

holsker er hulskeer 1624:141.

hoble kuller se humlekule.

horn (epterdj de haffuer horn emodt horn, ... da ...) 'hornbærende kreatur, stykke hornkvæg (her i udtryk for vurdering af den ene bys kvæg i forhold til den andens)' 1623:241.

hornede er muligvis fejl for kornede, d.v.s. kornæde 1631:403.

horsebrænde (horsebrende) 'jern til brændemærkning af heste' 1631:3, 231 o.s.v.

horsefukker (horsefuckere) er et skældsord, egentlig 'person, der har legemlig omgang med hest' 1621:457.

horserider 'horsefukker' (se ovf.) 1621:457.

horsføl (ett sort horsføll) 'hoppeføl' 1633:116a; 1634:436.

hort se hård.

hortill er hvortil 1630:375 o.s.v.

hosbondens se husbonde.

hosbondt se hosebånd.

hoßbund se husbond.

hosbundtholdt se husbondhold.

hosebånd (saa buchedt hun sig neder och rørde wed sit hosbondt) 'strømpebånd' 1636:334.

hoseklæde (hoebeklede; hoße kledt) 'stykke tøj til hoser, strømpebukser' 1621:366; 1626:79.

hoser (henge hans hoser paa, naar de war waade) 'strømpebukser' 1632:242.

hospitaler 541.

- hospitalstjener (aff hospitalltieneris grundt) 'fæstebonde til et hospital' 1633:295.
- houff se høj.
- houffweye se hovvej.
- hoved (hand aarlig schall giffue ... aff huer stort hoffued 12 sk.) 'stykke kvæg' 1629:308.
- hoveddyne (1 hoffueddyne) 'hovedpude' 1628:330; 1634:337.
- hovedgårde 280-288.
- hovedgårdsjord 285.
- hovedklæde (et hoffuetklede) 'tørklæde, som viklet om hovedet bruges som hovedbeklædning' 1634:118.
- hovedlag (ded fiermer hoffuedlauff) 'hovedtøj (til hest)' 1629:386.
- hovedlod (hans hoffuedlodt forfalden epter recessen) 'den lod som tilkommer en person i et godsfællesskab' 1635:292; 1636:298.
- hovedmand 1) (suarde TP, att hand sckulle bliffue ved hoffuet-manden) 'den egentlige skyldner (ved en gæld, for hvilken der er kautionister)' 1625:*315.
2) (hoffuidmanden) 'den ledende, initiativtagende person i en bestemt sag' 1629:327.
- hovedpande (war slagen hoffuedtpanden sønder) 'pandeskal' 1634:513.
- hovedsag (eschede bogen till dag 8 dage i rette och da at gaaes om hoffuidsagen) 'den oprindelige retssag, som har draget en eller flere retssager med sig' 1629:754.
- hovedskov (dedt vere hoffuetschouff eller wnderschouff) 'høj-skov' 1633:573.
- hovedstol (hoffuedstoell) 'grundkapital, i modsætning til på-løbne renter' 1636:327 o.s.v.
- hoven (it stødt wnder hagen, saa dett war sortt och haabedt; stoer och hoffuen) 'hævet, opsvulmet' 1625:54; 1631:559.
- hoveri 305.
- hovvej (han schede nogen vrett paa sin houffweye) 'vej, der benyttedes at bønderne, når de skulle på hoveri' 1624:153.
- hu (med fuld beraadde hue; med weffnedt haand och wred huff) 'sind, sindelag' 1628:291; 1634:392.
- huarell se hvirvel.
- hudde (noch fattis paa en hudde ... 2 stolper och en ende) 'ussel bolig, skur' 1628:507.
- hudtz fredt se husfred.

- hue (jeg weed iche, huad du huffuer, der schall faare en knef-fuel i dig derforre) 'tænke, mene, "bilde sig ind"' 1626:390.
- hue se også hu.
- huerken(ed) se hverken.
- hues arme se husarm.
- huese se I huse.
- huesfred se husfred.
- huett er hvidt 1625:*348.
- huff se hu.
- huffuer se hue.
- hug er præteritum af hugge 1631:347; 1632:295 o.s.v.
- hugge i forbindelsen hugge små (hand schulde hugge hanom smaae) 'hugge i småstykker' 1630:358.
- huggestok (hug stoch) 'huggeblok' 1626:427.
- huid(-) se hvid(-).
- huigen er huggene 1626:652.
- huilltømer er fejl for hiullthømer 1627:125, se hjultømmer.
- huis se hvis.
- huit er muligvis hovedet 1628:357.
- huitsaned se hvidsandet.
- hul i forbindelsen ligge udi hul (gierde, ded laa øde och vdj hull) 'være fuld af huller' 1630:309.
- huld (hand [d.v.s. en hest] war well wed huldt; denne hest ... er bedre schichedt ... men om huldedt gjør dedt ... ved iche handt) '(om dyrs ernæringstilstand) kød på kroppen' 1634:104, 126.
- huldett er participium af holde 1621:278.
- hulrøvet (hesten ... er noget schrutrøgedt ... och <er> ilde hullrøffuedt bag) 'med lave bagben i forhold til forbenene (jfr. beskrivelsens schrutrøgedt)' 1634:135.
- hulsår (hullsaar) 'dybt sår (egentlig sår, som går ind til en af legemets hulheder)' 1621:58; 1628:129.
- humlekule (humble kuller; humblekuler) 'en i jorden gravet kule, hvori humlerødderne nedlægges' 1627:185 o.s.v.
- humme (daa hummede hesten sigh tilbage) 'gå tilbage' 1626:181.
- hunde 357.
- huor se hvor.
- huro (Hun er van och haffue huro for secke) 'glæde, fornøjelse, morskab' 1630:346.
- husarm (de fattige och hues arme) '(trængende) fattig, som ikke går om og tigger' 1634:89.

- husbond 1) (hosbondens sag foruden; hoßbund) er benævnelsen på den person i hvis tjeneste, man står, 'arbejdsgiver' 1621:93; 1634:524 o.s.v.
- 2) (hoßbundis) 'ægtemand' 1621:176.
- husbondhold (nogen husfolch ... som ey ... nogen hosbundtholdt taget hos øffrigheden) 'aftale om afhængighed af en husbond' 1635:301.
- husdyr 350.
- huse, sb. 251.
- I huse, vb. (huese eller helle) 'give husly' 1630:255.
- II huse, vb. (suared hand, hand ded iche kunde huße) 'huske' 1635:456.
- husfred (wold, husfred och gorgang; att haffue gior(d) hudtz fredt och gaard gangh) 'krænkelse af husfred ved ulovlig indtrængen og overfald' 71; 1625:77; 1627:446 o.s.v.
- husfæstning (nogen penge till hußfestning) 'fæsteafgift af hus' 1625:*318.
- husleje 662.
- husmænd 231, 233.
- huyed er hujede 1630:188.
- hverken, sb. (7 allen huerken; hand iche huerkened igien kand bekomme) 'hvergarn, stof af hørgarn og uld' 1632:229.
- hverken, pron. (1 brunt hors och 1 sort snaped huerken aff denom brent) 'ingen (af to)' 1630:29.
- hvid, sb. (huid eller sk(illing)) er den mindste møntenhed 1626:340.
- hvid, adj. (1 huid kiep) 'afbarket' 1626:506.
- hvidsandet (et huitsanded soesuiinn) 'med hvide pletter (som sandskorn)' 1635:50a.
- hvidskallet (1 huidschaalledt kniff) 'med hvidt skaft af ben' 1626:506.
- hvidstjærnet (1 sort mær, 1 liden huidstiærned for i panden, vurderid for 1 dlr.) 'med hvid plet i panden' 1628:159.
- hvingle (den anden komb igien med øxen og huinglede med dend i veiret) 'svinge' 1628:514.
- hvirvel (dendt ... hest ... haffde enn huarell paa dend nærmer side wed suangen) 'hårhvirvel, sted hvor hår fra et fælles midtpunkt deler sig til alle sider' 1634:77.
- hvis (huis) 'hvad' 1621:12 o.s.v.
- hvor (... hand ... spurde ..., huor dedt er fatt) 'hvorledes' 1632:233.
- hyldig (denne [hest] er lit mere hyllig endt dendt andend) 'som er ved godt huld (se ovf.), velnæret' 1634:104.

- hyllike (enn hølliche) er en slags hovedbeklædning 1636:362.
- hynde (saa lagde dj it hiunde paa jorden) 'age- eller bænkehynde' 1626:206.
- hyrde (du warst her iche och jorre oß den [d.v.s. en tyr]) 'vogte, have tilsyn med dyr i flok' 1626:237.
- hyre(n) er hyrde(n).
- hytte (stuelengen er nogett wed magt, som mand kand nogenle-
dis hyte sig derj) 'klare sig, nære sig (for kulde og lignende)' 1634:146.
- hæfte 1) (de icke hafuer heffted eller anholded hanom, som
ded drab begich) 'fængsle, anholde' 1627:435.
- 2) (hundene, som iche erre bundne eller hefftede; hundene
erre heffte och bundne) 'binde, lænke' 1629:355;
1630:474 o.s.v.
- hæk (hestestaldt, huor ... baade krybber, heke ... er borte)
'beholder af tremmeværk, hvori lægges foder til dyrene' 1636:162.
- hæl (noch fattis paa en hudde ... 2 stolper och en ende at op-
rette med heller och leer) 'staver som er placeret lodret i en lervæg og som indgår i det fletværk, hvorpå leret klives' 1628:507.
- hælde (bloded løb ned aff dend venstre kind, som hun hellede
till) 'bøje (hovedet)' 1631:572.
- hæle (huese eller helle) 'skjule' 1630:255.
- hælvte (helten biug och helten rue; heldten) 'halvdel' 1630:
314; 1631:445 o.s.v.
- hænde i forbindelsen hænde dom (at wilde hende dom) 'opnå dom (safsigelse)' 1621:15; 1627:128 o.s.v.
- hændesløs (daa kaste Ludzes hendeß løes thill HO med en zedser)
'(om ting som kastes, men) som ikke styres af hånden' 1627:30.
- hænge 1) transitivt (... att Offrød mend icke haffuer hengt
dett led ..., som ehr Lille Wangs ledsted; hand [har]
hengt 2 led) 'anbringe, få til at hænge' 1624:77;
1631:586 o.s.v.
- 2) intransitivt a) (Noch er bortført 1 led med stable,
som ded hengde; en dør, som hende
for kamersedt) 'være anbragt, hænge' 1631:586; 1632:242.
- b) (det hengde och slebede paa jorden,
saa dedt iche kunde selff falde till,
men schulde berris till) 'hænge skævt, hænge for langt ned' 1634:50.
- 3) i forbindelsen hænge i proces (æpterdj at sagen hengde
wdj proces) 'være undergivet retsforfølgelse' 1634:
39, 97.

hængende i forbindelsen under et hængende (wnder et hengende) 'med risiko for at blive hængt' 1632:38.

hængleklæde (hendis hengleklede ... stoed i dend kiste) '(sørge)slør' 1629:511.

hætte i forbindelsen have noget at hætte ved (haffde du noget wed at hette, schulle ieg wele tale med dig) 'sætte noget på spil' 1635:216.

hævn 162.

hø 326.

høbjærgning (høebierringen) 'høhøst' 1628:277.

høckere se høkeri.

høde (M ... hødte hanom med en økse) 'true' 1636:343.

høffde se høved.

høffde- se høvde-.

høffde(r) se høvd.

høgh er hø 1627:134.

høgligen se højliggen.

høgøkse, høigh øxe se højøkse.

høj (da bleff hand dømbt till gallie och grenn, høy och heden iord; houff och heden jord) i allittererende ordpar om ukristen begravelse i høj og hedensk jord efter døden ved hængning 1628:291; 1631:203 o.s.v.

højliggen (HP ... høgligen forplechttet sig her for retten, att ...) 'i høj grad' 1624:139.

højtider 570 (årets); 571 (livets); 691.

højøkse (1 høgøkse; høigh øxe) er en slags økse 1626:218.

høkeri (dersom nogen herudj bliffuer paagreben med saadan høckere ..., da ...) '(ulovlig) småhandel' 1630:166.

hølliche se hyllike.

høre bruges bl.a. således:

1) (att hørre regenschab) 'kontrollere, revidere' 1624:96.

2) i forbindelsen høre sig til rette (karle, hører Eder till rette) 'lytte sig til, hvad der er rigtigt, retfærdigt (i forbindelse med et eventuelt slagsmål)' 1633:421.

hører (GJ, hører i Kiøpenhauffns schoele) 'latinskolelærer' 1633:317.

hørgarnsforklæde (1 hørgans forklede) 'forklæde af hørgarn (garn fremstillet ved spinding af heglet hør)' 1631:616

hørgarnsoplod (1 hørgans oplad) 'oplod (øverste del af særk, livstykke) (se ovf.) af hørgarn' 1631:616.

- høringsdele (NP liuste for høringsdele) 'retsforfølgelse ved brug af høringer, 6 lovfaste mænd, som efter at sagen var forfulgt på 4 tingdage skulle erklære sagvolderen dømt (fordelt) eller frikendt' 1635:259, 267.
- hørlerid er hørlerred 1631:126.
- hørnene er pluralis af horn 1621:275.
- høst 322.
- høstdag (... om JM icke bør at gjøre sin høstdag saa well som andre husmend) 'hoveri i forbindelse med høsten' 1627:235.
- høvd (samme jord sigh strecker thill øffuerste høffde; toffterne sagde di at haffue ... set høffder imod huerandre ...) 'forpløjning' 1627:216; 1635:345.
- høvdemode (høffdemoder och schiell; till et andet høffdemode) 'sted, hvor flere høvder (se ovf.) støder sammen' 1635:300 o.s.v.
- høvdesten (ret schiell och høffdesteen) 'grænsesten (sat hvor flere høvder (se ovf.) støder sammen)' 1635:345.
- høved (HO ... schall haffue ... vdtaget ... 2 høffde, som icke war hans) 'kreatur' 1627:425.
- hån (Hun suared, ded war scham at sige fra, thj hun war saa haan derwed) 'skamfuld, undselig' 1632:165.
- hånd 1) (mester HNS sedell och eigen handt) 'håndskrift, underskrift' 1630:504.
- 2) i forbindelsen have i hånd og hævd (en sortblached hest, som hand haffuer hafft i hand och heffd paa foer) 'have i besiddelse' 1631:648.
- 3) i forbindelsen ligge under lægens hånd (handt ligger wnder legens haandt) 'være under lægebehandling' 1632:322.
- 4) i forbindelsen række hånd for (da spurde byefougden OS, om handt vilde reche haand for fangen) 'give hånden til bekræftelse på noget' 1636:513.
- 5) i forbindelsen sværge sag på hænde (OL ... hende sag paa haande soer) 'tillægge sag ved ed' 1634:429.
- 6) i forbindelsen til troer hænde (till troer hende) 'i ens varetægt og på ens ansvar' 1632:331.
- 7) i forbindelsen være fra hænde (huilcken jord ... er hanom meget fra haande med høsten och pløuning) 'være langt borte' 1636:247.
- håndklo (handkloer; handkloffuer) 'håndbolt, håndjern' 1636:513.
- håndpande (1 haandtpane) 'mindre pande, stegepande' 1632:200.
- håndpant (handt burde handpant betale) 'pant, der af pantsætteren gives i panthaverens værge som sikkerhed' 127; 1637:88.

- håndskrift (ep̄ter hans handschrifftis formelding) 'skriftlig erkl̄ring, spec. ḡldsbevis (egentlig h̄ndskrevet dokument)' 1621:176; 1624:19 o.s.v.
- håndslag 65.
- håndstrækning i forbindelsen gøre håndstrækning (giorde handstreichning; giorde handstrekning) 'række hånden (som bekræftelse på løfte, aftale o.s.v.)' 1631:512 o.s.v.
- håndværk 420, 421, 422.
- hård 1) i forbindelsen hårdt ved (war wde hardt weed itt chor-tter) 'næsten' 1627:30.
- 2) i forbindelsen blive hårdt ved (dend gang at C bleff hort wed NM, schiød N hanom fra sig) 'trænge ind på, slås med' 1634:328.
- 3) i forbindelsen holde hårdt om (slodsheren holdt hart om wogene) 'lægge stærkt beslag på' 1635:283.
- hårreb (haar reeb) 'reb af dyrehår' 1621:275.
- Ihs. er forkortelse for Jesus 1630:indl.
- ihvad (PR schall faa schamb, i huad ieg faar sidenn) 'hvad ... end' 1631:414.
- iisklager se isklage.
- ilde (jiiledt eller kiert; iledt ellr kieritt) 'klage' 1633:250.
- ildebrand 1) 'ildebrand' 258.
- 2) (frj ildebrand om vinteren) 'brændsel' 1627:308; 1631:20.
- ildsteder 256.
- imidlertid (imidlertiid hand tiente OI) 'medens' 1630:387.
- imod bruges bl.a. i betydningen (imod hun schulde leggis i kisten) 'hen imod, den tid da' 1631:559.
- imper se ympe.
- indbo 610-611.
- inde i forbindelsen have inde (OM schall haffue same haffue inde de 2 aar ... og ded 3. aar schall dend ligge wdj fællid) 'have til sin rådighed' 1628:430.
- indeholde (da schall dj denom {skabede heste} indeholde och aff marchen) 'holde inde' 1636:235.
- inderste (indest) '(slags) landarbejder, indsidder' 1626:623.
- indflyde (PMS gies ... indfløed aff NMS lucke 'svømme ind' (?)) 1629:347.
- indfordre 'indstævne' 1636:513.
- indfæstning 663.

- indføre (indførre samme goudtz, som omtrettes) 'bringe tilbage' 1625:*157, *212.
- indhente (JS ... de wogne till slottidt schulle indhendte) 'føre ind' 1635:250.
- indkaste (Hollmen ... er indkastedt medt grøfft och dige) 'forsyne med grøft og diger' 1634:382.
- indlæg (schrifftelig indleg) 'skriftlig redegørelse' 1632:192; 1636:448.
- indlægge (at indlegge, huis de haffuer i sagen, om de noget will indlegge; indtlagde tillkrauff) 'redegøre for i skriftlig form' 1632:464; 1635:107; 1637:3.
- indnam 'opbringelse af dyr' 120, 175.
- indpas (at øffrigheden ... gjør denne ... mand ingen ingpas i denne sag) 'indblanding, indgreb' 1635:263.
- indpellet se indpæle.
- indpode i forbindelsen indpode ved dåb (barnedt, som wed doben ... ehr indpodedt) 'optage i Kristi samfund' 1636:362.
- indpæle (deris ... jord indpellet; indpæle) 'indhegne med pæle' 1636:199.
- indrømme (at indrøme och wedtage k.m. gaarde) 'flytte ind i' 1635:149; 1637:26.
- indseende (haffde indseende med sit folch) 'tilsyn' 1636:295.
- indsidder '(slags) landarbejder, inderste' 1630:574.
- indslå (huor mange suiin der [i oldenskovene] kandt indslaas) 'drive ind, lade komme ind' 1635:237.
- indsprænge (1 kledekioll aff indsprengt klede) 'isprænge, til-sætte noget (af en anden farve) i striber eller stænk' 1630:388.
- indstille 1) (JO i ded blaa torn igien ad indstille) 'sætte ind' 1627:340.
2) (denom indstille till k.m. gaarde, huor denom foreleggis) 'indfinde sig, melde sig til' 1635:151.
- indsætte 'overlade i forvaring' 1632:331.
- indtage 1) (att indtage endten huid eller sk.) 'modtage' 1626:340.
2) (den anden [vang] ... som aff begge marker [!] fellis jord indtaget ehr) 'inddrage til dyrkning' 1635:247.
3) (derres quegh ... ehr indtagen paa laadegaarden) 'optage, indfange' 1626:384.
- indtet se intet
- indvirkle (schall bliffue wed same hoffuedsag och icke anden sag derudj induirchle, som dend sag iche ehr anrørin-dis) 'blande' 1635:263.

- indvåner (borger och induaner i Kiøbenhauffn) 'indbygger'
1630:405 o.s.v.
- indvånerske 'kvindelig indbygger' 1632:268.
- ingen er inden 1636:298.
- ingpas se indpas.
- intent (hans hadelig intent och forset) 'hensigt' 1633:341.
- interesse 'rente' 1621:117.
- intet (och møtte hand intet) 'ikke' 1621:117; 1630:204 o.s.v.
- irring (iringh och trete) 'strid, uenighed' 1626:79 o.s.v.
- isklage (emellen en stenn och en iisklager) 'isflage, isskorpe'
1631:147.
- islæt (anamet 14½ pund rendegarn och siden bekomb 9 pundt
islådt) 'de tråde, der slås gennem kæden, rendin-
gen ved vævning' 1625:*336.
- itu (at schierre dend mit ituff) 'i to stykker' 1630:541.
-
- jagt 338.
- jagtret 109.
- jeffne se jævne.
- jeffnis se jævnes.
- jeffnside se jævnside.
- jerngjord (jerngior) 'jerntøndebånd' 1628:621.
- jernharve (jernharren) 'harve med jerntænder' 1634:130.
- jernmarne (1 jernmonne, som war slaget i dørtreitt i stuen till
at lucke kamerdøren till) 'jernring, -øje' 1631:586.
- jernvægge (jernwegge) 'jernkile' 1621:37 o.s.v.
- jesBe er isse 1634:513.
- jiiledt se ilde.
- jord 100.
- jorddrot 'godsejer' 1625:*338.
- jordfæste (1 tønde, som har verid jordfest till at holde brynden
vedlige med) 'sætte fast i jorden' 1631:586.
- jordtrådt (some steder [var der i gærderne] jordtraad gaff; en
... jordtrod hull) 'med nedtrådt, stampet jord'
1628:433; 1630:348.
- jordvurdering 218.
- jorre se hyrde.
- juld er hjul 1625:*149.
- jurament 'ed' 1637:9.
- jævne (der dj komb jeffne same karll, da sloe hand) 'på højde
med, ud for' 1628:691; 1635:432; 1636:432.

jævnes i forbindelsen jævnes ord 'diskutere' 1635:357.
 jævnside 'ved siden af' 1626:652.

kaaber er kobber 1631:261.

kaagehiuled se koggehjul.

kaalde siuge se koldesyge.

kaarsføder se korsfod.

kaaster se koster.

kag (straffis paa sin krop till kaget) 'skampæl' 1632:165;
 1634:318.

kage (ett stycke kage ... som bierne sider udj i same honing)
 'bikage, biers vokskage' 1630:541.

kald (dele och kald) 'stævning' 1631:538 o.s.v.

kaldsmand 'stævningsmand' 1624:69 o.s.v.

kaldsseddel 'skriftlig stævning' 1632:250.

kall se karl.

kalle er kalv 1625:413.

kalvehave 'indhegning til kalve' 1628:469.

kammers (kamers) 'kammer' 1627:308 o.s.v.

kansler (Candtzel) er en høj statsebedsmand, men er her anvendt som øgenavn eller som nedsættende betegnelse 1632:233.

kapitelskøb (capitelskiøb) 'middelpris, som årligt ansættes på de vigtigste kornvarer af hensyn til udredning af tiende' 1622:188 o.s.v.

karbrænde 'jern til at brænde bomærke (egentlig i kar) med' 1631:231.

karl (kall) 'tjenestekarl' 1621:229 o.s.v.

karmærke 'bomærke', egentlig kendemærke på kar 1627:162 o.s.v.

kaste er præteritum af kaste 1630:541 o.s.v.

kaution 236.

kejse (4 mend, som keiset sig vd paa for:ne sagh) 'vælge' 1625:*78.

kende, sb. (da bad HP hende ... sye noget kiende paa denom [nogle gæs] ... paa dedt di kunde disbedre kiende denom) 'kendemærke' 1635:10, 345.

kende, vb. 1) (grøfften endnu kindis) 'erkende, bemærke' 1635:247.

2) (huadt fire mend kand billigen kiende denom emellum) 'dømme' 1621:536 o.s.v.

- 3) (hand kiendis hanom ... indtedt att were schyll-
dig) 'vedgå, vedkende sig' 1621:1.
- 4) i forbindelsen kende ved (OH ... haffuer ...
randsaget och der kient sig ved nogen legter)
'gøre krav på, hævde retten til' 1628:84, 124.

kendelser 41.

kiedle, kiel, kiold, kielde, kiellidels er kedel 1621:233;
1624:41, 119; 1625:*90, *174, 241; 1627:52; 1633:
348.

kielder(-) se kælder(-).

kiemeneren se kæmner.

kiende, kiendis se kende.

kieppe(r)ne se kæp.

kiere, kieritt se kære.

kierhule se kærhule.

kildre (da lou moder, som <hun> haffde werrid kildret) 'kilde'
1632:165.

kindbakke (hand sloe HM paa kindbachen) 'kind(ben)' 1630:341.

kinding (Lyndby mølle, kindingen och wandwerchedt er brøstfel-
dig) 'møllerende, træramme ad hvilken vandet fra møl-
ledammen føres ind til møllehjulet (vandværket)'
1635:126.

kindis se kende.

kirkeafgifter 510.

kirkefred (kirchefred) 'brud på kirkefred' 1625:*164; 1630:21.

kirkegang 502, 504.

kirkegårde 508.

kirkekorn (kirchekorn) 'korn som afgift til en kirke' 1625:
*142 o.s.v.

kirker 505, 506, 507.

kirkestol (8 daller, som findes i kirchestollen; som med kirche-
stolen ehr at beuise) 'regnskabsbog over kirkens gods
og indtægter' 1625:108; 1637:109.

kistebænk 'møbel i form af kiste, indrettet som siddeplads'
1629:724.

kiøb, kiøbe(-) se køb, købe(-).

kiøn(-) se køn(-).

kiører er imperativ pluralis af køre 1631:559.

kladderi (hand hialp dig aff atschillig kladerie) 'vanskelighe-
der, kiv' 1635:216.

klammen (klamen och threte) 'klammer' (se ndf.) 1626:119.

klammer (perlamente eller clamer) 'skænderi' 1628:703; 1630:
303; 1633:59.

- klammervorn 'trættekær, stridbar' 1625:13.
- klamre 'skændes' 1626:390.
- I klap (en klap aff JHs gilling) 'bøjle, klods på hests ben' 1626:522.
- II klap (dend nederste klap paa Krogager) 'lille ager som til-læg, vedhæng til en større' 1636:199.
- klappe 1) (OL ... klapedt paa Ks port) 'banke' 1634:391.
2) (O klappede ligged wed kinden) 'slå, smække' 1631:559.
- klar 1) (NI schall giffue MJ 16½ mk., och der klaridt) 'bragt økonomisk i orden' 1626:125.
2) i forbindelsen gøre klart (MN ... haffuer ... icke ... opbaared eller laant nogen penge aff JP, siden at LL gjorde klart och paa hans veigne betalet JP) 'bringe økonomisk i orden, udrede' 1629:358; 1630:468; 1633:46.
- klare (landgielde ... schulde wered ydet och clared for den gaard) 'bringe økonomisk i orden, udrede' 1634:161; 1635:195.
- klarere 'klare' (se ovf.) 1632:150; 1633:190; 1634:161, 224.
- klargøre (22 dlr., loffuede HP at wilde klargjøre) 'klare' (se ovf.) 1621:285; 1628:111 o.s.v.
- klede- se klæde-.
- klemp (NP ... sloe klemp medt en kølle) 'lerklump' 1636:295.
- klempkølle 'kølle til at jævne lerklumper på marken' 1636:295
- kline (1 boed ... som boede war klint och hafflefast) 'overstryge vægge og mure med ler' 1631:586.
- klippe, sb. (1 trau klipper) 'halmknippe' 1629:693.
- klippe, vb. 'øreklippe, klippe ejermærke i dyrs øre' 1631:223.
- klou se klyve.
- kluder (kludre ... som sig vnderstaar nogen saaredt ... mennescher att antage och lege) 'fusker, kvaksalver' 1621:387.
- klyve (hand klou op wdj enn bøg) 'klatre' 1636:343.
- klædebukser 'bukser af klæde' 1628:234.
- klædekappe 'kappe af klæde' 1628:234.
- klæder og klædningsstykker 621, 622.
- klædeskørt (kledeschiort; kledeschiørt) 'skørt af klæde' 1629:366.
- klædetrøje 'trøje af klæde' 1629:366.
- knabret (en knaffredt kiep) 'knortet, ujævn' 1637:31.
- knap se kneppe.

kneffuel se knevel.

kneppe (sagde, iegh weed west, det [et slag] knap saa høigt paa hans pande) 'slå, ramme' 1625:39.

knevel (der schall faare en kneffuel i dig) 'djævel' (i eder) 1626:390 o.s.v.

kniff- se kniv-.

knive 617.

knivskede (kniffschee) 'skede til kniv' 1629:113.

knivsting (kniffsting) 'knivstik' 1630:292.

knob se knob.

knokker (du schalt faa knocker) (eufemisme for) 'pokker' (i eder) 1628:298.

knop (med crutz och knop aff hans degen) 'klump på enden af kårdegrebet, kårdeknop' 1633:341.

knub (enn knub och wedt, handt ... haffuer sønderslaget) 'træklovs, træblok, træstub' 1622:37; 1632:483; 1636:2.

koeleye se koleje.

koggehjul (kaagehiuled) 'tandhjul på mølle' 1635:126.

kold kan bl.a. bruges om jord (leragtig, kaald, suer) 'leret og fugtig' 1635:224, 247.

koldesyge (kaalde siuge) 'koldfeber' 1622:233.

koldt se kuld.

koleje 'leje af ko' 1629:535, 565; 1631:617.

kol(l)haffuen se kålhav.

komme bruges bl.a. således:

1) (i høebierringen komer thoe aar) 'for ... siden' 1628:277.

2) i forbindelsen komme til a) (att det [at ringe med klokken] komb denom thill medt rette) 'være forpligtet til' 1625:*58.

b) (en aff liggerne, som komb hanom till at luche dedt [gærdet]) 'få til, nøde til' 1633:133.

kompan (en kompan ... som er tilldømt at henge) er en nedsættende mandsbetegnelse 1628:355.

kompetence 11-13, 171.

kondition (condition) 'betingelse' 1630:386.

konfirmats (deris toug ... till landtzting war indsteffnedt till confirmatz) 'stadfæstelse' 1636:513.

konfiskation 144.

kongen 473.

kongesag (kuongsagen; kongsagen) 'kongens part af bøde (for slagsmål o.l.)' 1625:*173 o.s.v.

kongsække (kongseche) 'pligtkørsel for kongen' 1628:691.

kontent (content) 'enig m.h.t. økonomi' 1637:9.

kontentere (MS schall strax contentere for BL een dr.) 'stille økonomisk tilfreds' 1626:487; 1632:10; 1633:67, 68.

kontere (dett schall werre forligt, naar dj der fordraigne worder och conteredt epter goede mendz sigelse) er fejl for contenteredt, se kontentere ovf. 1626:487.

kontrahere (KS och OP kontrahere selff om deris kiøb) 'indgå kontrakt' 1630:259; 1635:216; 1637:109.

kore er kårde 1630:289, 358.

korn 324.

kornavl 324.

korngivtig (same jord ... ehr sandisch och icke kornn giffthig) 'egnet til kornavl' 1635:247.

kornkøb 'handel med korn' 1632:51.

kornlandgilde 'landgilde i form af korn' 1632:459.

kornmål 672.

korntiende 'tiende i form af korn' 1629:205.

korntyvestage (korntiuffuestage) 'skaft til høtyv' 1633:285.

korse (da Bagde for:ne quinde, Jeßu Chrestij kors. Daa Bagde PJ, iehg schall korße digh) 'straffe for at sige kors' (egl. 'tvinge ved korstegn') 1625:13.

korsfod (en liden schiffue med kaarsføder wnder) 'korsformet stykke træ som fod' 1633:324.

korsklæde er en trekantet hovedbeklædning til kvinder 1636:362

korslænd (ryg och korslendt) 'lændeparti mellem hofter og korsben' 1636:299.

korsstue 'vinkelret udbygning på stuehus' 1632:203.

kort i forbindelsen sker forkort (daa siuneß mig at sche for kordt) 'blive forurettet, bedraget' 1627:57; 1632:259; 1635:345; 1637:342.

korte (dedt bør HL ... aff renten att kortis och betalís) 'reducere' 1636:135.

korter se kvarter.

koschen se kovsken.

kost og taring 'forplejning', om betaling, som den ene part i en retssag skal udrede til modparten som godtgørelse for dennes forgæves møde for retten (på grund af den førstes udeblivelse) 58, 380; 1627:250 o.s.v.

- koster (kand wi iche kiende ... KKJ frj for de kaaste men aar-sage wdj de kaasters mistellse och tiuff at werre)
'tyvekoster' 1621:536; 1634:472.
- kovsken (koschen; koschenedt) 'krus, bøger' 1635:232, 335.
- kraag se krog.
- kraffd, kraffde er participium og præteritum af kræve 1631:149.
- krafflis, kraffuesløs, kraffuisløs se kravsløs.
- kramvare 'købmandsvare' 1630:379.
- kravsløs (quidt och kraffuisløes) 'fri for (fremtidige) krav, fordringer' 1617:145; 1627:162; 1634:462 o.s.v.
- kreaturer 351.
- kringle (brent paa ded nermer laar med en kringle) 'kringle-lignende ejermærke' 1631:504.
- kroer 444.
- krog 1) (SJ ... flyede paa en kraag, som hand pløyer med) er en primitiv plov med tveægget plovskær uden muldfjæl 1628:283, 298.
- 2) (brent paa ded nermer laar med en ... krog) 'krog-lignende ejermærke' 1631:504.
- krone 1) (it slagh thuerdt offuer kronen) 'den skallede del af isse' 1625:54.
- 2) (vilt du iche gaa [en ægt til Solrød] da schall ieg fly dig de trej croner paa dit hoffuidt, dj schall gaa, ligesom de haffuer at gaa fore) '?' 1636:297.
- krongods 271.
- krudmester 'leder af krudtfabrikation på krudtværk' 1624:141.
- krudmølle 'krudtværk, krudtfabrik' 1635:126.
- kruer er kro 1625:51.
- kryds (OJ ... med crutz och knop aff hans degen haffuer udj mit hoffued slaget ... tuende schader) 'nederste stykke af kårdefæste, parerstang' 1633:341.
- kue (PH kued och thrued hans karll) 'udøve tvang overfor' 1631:122, 347.
- kuld i forbindelsen lyse i kuld og køn (liuste i koldt och køn) 'vedkende sig et uægteskabeligt barn og derved give det et ægtefødts rettigheder' 1632:385 o.s.v.
- kulle (kullen aff en eeg) 'trætop' 1636:23.
- kunde (at dj ... haffuer kundt paa sognesteffne ... , at)
'kundgøre' 1629:191.
- kunde er kone 1633:483.
- kundskab (HNs schrifftelig kundschaff) 'meddelelse, vidnesbyrd' 1635:25, 65.

kunne bruges bl.a. i forbindelsen kunne dertil ([koen] bleff død i marchen, der hand dend ... vddreff paa gres, och hand icke dertill kunde, at den bleff død) 'kunne gøre for' 1636:33.

kuongsagen se kongesag.

kurant (10 corrate daller; 1 dlr. curant) se kurantdaler 1625:81 o.s.v.

kurantdaler er en mønt, 6 mark 1631:105.

kvaksalveri 554.

kvarter (chortter; korter; quorter) 1) '1/4 time' 1627:30; 1636:293.
2) '1/4 alen' 1636:199; 1637:115.

kvienød (quie nøed) 'ko, som har kælvet første gang' 1626:245.

kvinde (quinde) 'hustru' 1621:41 o.s.v.

kvinder 77, 600.

kvindesperson er en nedsættende betegnelse for kvinde 1630:569.

kvintin (wogh 3 loedt it quinten; quintin) '1/4 lod' (se ndf.) 1625:241; 1628:237; 1629:113, 125.

kvit 1) (quitt dømbt for ... tiltale) '(økonomisk) fri' 1621:8 o.s.v.

2) i forbindelsen være kvit (da bleff PL dømbt fra sit hues och det at quit werre) 'miste' 1630:185.

kvitfinde (bleff quitfunden) 'frifinde' 1631:146.

kvitladelse (at giffue ... MS for same arffue affkald och quitladellse) 'fritagelse' 1628:290.

kvittans (quitand(z)se) 'kvittering' 1628:157; 1630:321.

kvittere (hand ... schulde quiter aff sin giæld for 6 mk.r.) 'fritage' 1630:316.

kvittering (for arv) 95.

kvæg 350.

kvægmarke 'ejermærke på kvæg' 359; 1631:491.

kynde (bleff kynded och paaliust) 'bekendtgøre' 1629:295 o.s.v.

kyndelmisse (kyndelmøs(β)e; kyndellmys(β)e) '2/2' 1627:467 o.s.v.

kyndelmissetid 'omkring kyndelmisse' (se ovf.) 1635:89.

kælder (hand will haffue mig i kielderen eller och i thugt- huset) 'fangehul' 1632:165.

kældersvend 'person, som passer vin- og viktualiekælderen' 1635:151.

kæmner 'leder af regnskabsvæsenet' 1632:241.

- kæp 1) 'stok, stav' 1637:31 o.s.v.
 2) (nogen hele steg emellum kieppene) 'vognkæp, opstander, som vognfjælen hviler imod' 1629:321.
 3) 'opstander på slæde' (?) 1621:289.
- kære (jiiledt eller kiert; kiere eller klaffue) 'klage' 1633:250; 1635:345.
- kærhule (kierhule) 'fugtig lavning' 1634:241.
- køb 1) 'det at købe' 124, 440.
 2) (hand iche ... noget kiøb med hende om hauren [havde] giort) 'handel' 1626:8; 1633:153a o.s.v.
- købe (och soer ... aldrig at haffue kiøpt med dend tiuff) 'handle' 1631:491.
- købebrev 'skriftlig overenskomst angående en handel' 1629:777.
- købmænd 446.
- køkkentøj 614.
- køn 1) i forbindelsen lyse i kuld og køn, se kuld ovf.
 2) i forbindelsen nævn i køn 'nævn, udtaget blandt den sværgende parts slægtninge' 1627:349.
- kønsed (kiønsed) 'partsed med mededsmænd' 34; 1627:149, 223.
- kønslig omgang 578.
- kørsel 461, 466.
- kørselønne er kørselløn (?) 1633:50.
- kålhave (kolhaffuen) 'urtehave, køkkenhave' 1630:254 o.s.v.
- kålrum (schall J ... haffue dend kaalrum i kaalhaffuen) 'plads til kål (og andre køkkenurter)' 1629:438.
- kås (kiøre sin kaas; gaa min kaas; løbe eders kaas; rømer Eders kaas) 'vej' 1628:514; 1630:248; 1632:165; 1634:379; 1636:362.

laa er lade 1626:220.

laan(n)e- se låne-.

lackeløs se lakkeløs.

lad er præteritum af ligge 1625:*73.

lade bruges bl.a. således:

- 1) (Da sagde Anders, Ney, lade mig mitt tøy) 'give, overlade' 1631:473a.
- 2) (JO ... lod tu øeg fra vognen) 'slippe løs' 1629:86; 1635:10.
- 3) (... hand ... spurde, huor dedt er fatt, men dedt lader saa) 'støje, larme' 1623:233.

- 4) i forbindelsen lade af (der han bleff A war, da lod han aff at hugge) 'lade være, undlade' 1636:22.
- 5) i forbindelsen lade for (pigen haffde laded dend [d.v.s. hesten] for harren) 'spænde for' 1631:300.
- 6) i forbindelsen gøre og lade (huis dj gjorde schulle werre giordt och ladt) 'gøre og undlade' (antonymisk ordpar som udtryk for, at man ser bort fra noget, ikke tager hensyn til noget) 1625:41, 87.
- 7) i forbindelsen lade til (men korned schall hun selff till lade) 'lægge til' 1631:20.

lade er participium af lade 1631:61.

lader 252.

lagaars er Ladegårds 1630:77.

lagard er Ladegård 1625:*193.

lag i forbindelsen i lag med en (PO tillspurde PC, om hand ... war ... i laug eller øllsmaall ... medt hanom) 'sammen med en, i selskab med en' 1635:62.

lagmand (laugmand) 'formand for lagmandsretten' (d.v.s. en domstol, der især dømmer i sager angående større forbrydelser) 1628:290.

lakkeløs (laan bør lackeløs hiem at gange) 'ubeskadiget' 1636:66.

lammeto (de sled kleder aff kongens lametou) 'uld, spec. den der klippes om efteråret' 1628:357.

landboret 109.

landet er Sjælland 1621:354.

landgilde 'fæsteafgift' 304; 1621:315 o.s.v.

landgildebyg (1 schp. korn aff landgilde biuged) 'byg, der er lægges i landgilde' 1631:58.

landebod (atten daller curant, som er landeboed) 'del af mandebod' (bøde for drab) (?) 1627:311; 1628:157, 618, 676.

landestrog (hand boer paa et landestroeg och allfarwey) 'alfarvej' 1628:175.

landsdommere 3, 471.

landskabet 200.

landstingpenge (landztingpengene) 'penge til at holde landstingrider for' 1625:*298; 1628:6, 61 o.s.v.

landstingrider 3.

landstingsrideri (dett landtztingsrierj, som hand her till dags hafft haffuer) 'hverv som landsting(s)rider' (et herreds repræsentant ved landstinget, hvis vigtigste hverv var at bringe meddelelser til herredet om, hvad der lyses på landstinget) 1624:33.

- landstingssskriver (landtztingschriffuer) 'skriver ved et lands-
ting' 3; 1633:391.
- landt er lånt 1624:107.
- langben (tidt och offte neuffnte hand langbene och struncker)
er et skældsord 1634:238.
- langehr er fejl for langecke, se langække 1633:483.
- langhalm (hand har afffløt aff dj fattigis gaard bou och boe-
schabff, langhalmb och anded) 'halm bestående af sær-
lig lange og stive strå, som anvendes som tækkemate-
riale' 1621:247 o.s.v.
- langsommelig (wdj langsomelig tid; i langsommelige thid) '(me-
get) lang' 1625:*26; 1628:277 o.s.v.
- langække (de schulde i langehr {fejl for langecke}) 'ægt, pligt-
kørsel over længere strækninger' 1633:483.
- langækkepenge (langeche penge 7½ daller) 'afgift for at være
fritaget for langække' (se ovf.) 1632:278.
- lappebrog (ieg will gieffue dig 20 poker lappebrog schriffue-
ren) 'med lappede bukser' (forbindelsen uklar)
1629:701.
- last i forbindelsen last og klage (gaff last och klage paa PN)
'klage, bebrejdelse' 1621:580 o.s.v.
- laste (Søffren ... lasted aff Niels, hui hand saa sloe CH)
'dadle, bebrejde' 1629:769.
- lasteligen (Der laa for:ne selschab ... och der lasteligen
offuerfalt mig med hug och slau) 'lastværdigt, forka-
steligt' 1628:495.
- lauffue se lave.
- laug se lag.
- laugmand se lagmand.
- laugwerge se lavværge.
- lave i forbindelse komme i lave (Hand komer MH saa vell i
lauffue) 'ordne, bringe i stand' 1630:346.
- lavværge (med hendis laugwerge) 'værge for umyndig person'
1621:132; 1632:268 o.s.v.
- led 212.
- ledder (2 leder) 'stige' 1626:427.
- ledder er pluralis af led, sb. 1629:347.
- ledertøgeren se lædertover.
- ledig 1) (en ledig personn) 'ugift' 1636:558; 1637:85.
2) (enn ledig och løsgienger) 'uden arbejde' 1635:283.
3) i forbindelse ledig og løs (handt stodt ledig och
løs for retten) 'fri, af egen fri vilje, uforplig-
tet' 1634:379.

- ledigt er muligvis fejl for leddet, bestemt form af led
1626:652.
- ledsted (ledsted; leedsted) 'sted i et gårde, hvor der er el-
ler har været anbragt et led' 1624:77 o.s.v.
- ledt er snarest participium af ligge 1635:121.
- lee se lejd.
- leerstangen se lejderstang.
- leggen se læg.
- lege (M legte for hanom paa sin gie) 'spille' 1630:346.
- lege se også læge.
- leg(g)e se læge.
- legsmænd se lægsmænd.
- legs sedelled se lægsseddel.
- legte, legtt se læge.
- legte se lege.
- leidt se lejd.
- lehen, lehenid er len, lenet 1632:46.
- leigeren (tillspurde H, huad hand haffde hannom affprackett,
suarde T, det ehr icke leigeren) '?' 1625:*315.
- lejd (hand vilde dendt [d.v.s. en jord] opbryde, efftersom
dett [er] gamell leidt; en soe, hand har dreffuet
aff dend lee, hun war wan at gaa paa) 'græsmark,
grøn jord, jord som tidligere har været dyrket, men
som nu ligger hen til græsning' 1635:40; 1636:215.
- lejderstang (hugged aff øxsen rambte udj leerstangen) 'side-
stang på begge sider af sidestykket på en høstvogn'
1628:495.
- leje (af jord) 336; (af dyr) 367.
- lejeko (1 leyeko) 'lejet ko' 1636:117.
- lejemål 115.
- lejermål (leyermaall; leyersmaall) 'samleje uden for ægteskab'
74; 1628:260; 1630:569.
- lejlighed (dend saxs leilighed; ... at min leilighed sig icke
kand begiffue, ieg der nu selffuer personlig kand
møde) 'omstændigheder' 1625:*77; 1626:353 o.s.v.
- lenakke (saa sloe drengen ... till quinden med leenachen)
'bagside af le' 1629:386.
- lensmænd 471.
- lergravning 332.
- lergård (leergaard; leergaarden; lergaarde) 'gårde af ler'
1630:254; 1632:233 o.s.v.
- leß er læs 1621:225 o.s.v.

lesbed er læsset 1631:147.

let er participium af lede 1631:292.

lette er præteritum af lede 1630:541.

leyekiøb, leyekiøff se lidkøb.

lexmand se lægsmand.

lexsedel, lexsedel se lægssedel.

lide (lide domb; ljde vurderingh) 'tåle, finde sig i, udsætte sig for' 1628:129, 131 o.s.v.

lidkøb (drach likøff wed hans bor; liekiøb; liekiøff; ligkiøb; leyekiøb; lykiøb) 'bekræftelse ved drik af en mundtlig indgået handel' 1626:562; 1630:417 o.s.v.

lidkøbsøl (ML solde dem same liekiøbsøll) 'øl som drikkes ved lidkøb' (se ovf.) 1634:15.

lie er muligvis lide 1635:203.

liekiøb(-), liekiøff se lidkøb(-).

lige er lide 1634:238.

lige, vb. (herredtzfougedenn [har] wdtagedt 4 mend, som dennem [d.v.s. to der har været i slagsmål] haffuer ligt) 'forlige' 1625:65.

lige, adv. 1) (de kunde icke ligere see, end at dend ... schade war gjort med en kniff) 'ret, rimelig, sandsynlig' 1634:513.

2) i forbindelsen lige ved (... at de icke haffuer willedt holdedt waqt om natten for queget lige vedt de andre deris naboer) 'på samme vilkår som' 1632:456.

ligere se ligger.

ligger (NJ paa Kiøbenhavn's slot, ligger, førde ...; dedt vaar en aff liggerne; RA och HH, slottens ligere) 'kongelig tjener' 1627:245, 246 o.s.v.

ligkiøb se lidkøb.

likvidere (liquidere; liquiderid) 'bringe et mellemværende ud af verden, afregne et mellemværende ved at opgøre fordringer og modfordringer' 1629:329 o.s.v.

likvideringsmand (liquideringsmendt, som deris regenschaber kunde emellum liquidere) 'en af herredsfogeden udnævnt mand, som skal likvidere (se ovf.) mellem to modparter' 1637:27.

lillepige (Ks lillepige) 'yngste tjenestepige' 1634:232.

linde (inden ieg linder medt dette) 'holde op' 1634:238.

linklæde (der war ingen liinekleder aff hendis paa schiffte; lineklede) 'lærredsklæde' 1629:598, 629.

liudellbe se lydelse.

lius se lyse.

liuste se lyse.

liv (JT ... støt hende for hendis liff medt en plegell) 'mave'
1636:384.

livsstraf 145.

lockelsen se lukkelsen.

lod (sølfbelte, som weyer 24 lod 1 quintin och loded for 2
mk. 12 sk. wurgerid; 3 loedt) 'vægtenhed, 1/32 pund'
1625:24; 1628:237 o.s.v.

lodde (lodded och ligned) 'skifte, dele' 1630:194.

lodgærde ({alle grander bør} at haffue loedgierde som i ald
anden gadeheignet) 'andel, lod i (arbejdet med) ind-
hegningen' 1636:199.

lodne (dend arffuepart och goeds, som ... arwinger ... arffue-
ligen war lodned och tillfalden; indtedt som børnene
kunde lodne eller tillfalde) 'få som lod, tilfalde'
1632:149, 387 o.s.v.

lodnidt se lodne.

lodning (parterne ... at forenige med lodning eller vdleg)
'deling i lodder, udstykning' 1636:65, 199.

lodskifte (torffuemoesen er icke lodschifft ... førend dend
bliffuer affpeledt) 'dele i lodder' 1634:435.

loedt se lod.

loff- se lov-.

loffde, loffue(d)(e) se love.

loffuen er loen 1626:326.

loffuen se også loven.

loffuett, loffuit se love.

loge er låge 1632:233.

logement (der dj kome i losemendte; losBemente) 'bolig, logi'
1626:193; 1632:165 o.s.v.

lonekorn se lånekorn.

lonte se lunte.

lo(s)Bemen(d)te se logement.

loug(-) se lov(-).

lougen se loven.

louglig se lovlig.

lov 1) (haffuer ieg mig icke torde wnderstaae PM till loug at
finde; om hånd icke der fore bør att giffue loff;
giffue loug) 'edsbevis ved mededsmænd, partsed'
1625:380; 1627:316; 1634:277 o.s.v.

2) i forbindelsen stå i lov og tov for (om nogen viste
nogett med dj 16 mend, som dj icke kunde staa i loug
og toeg fore) 'have ret til at aflægge vidnesbyrd for
retten' 1629:529.

- lovalder (hand iche er weed sin lougaldet) 'myndighedsalder' 1626:48.
- love (NP ... schulde loffue for samme penge; JP ... loffuede for sin suorger PL; landgielde, som de haffuer loffuet fore) 'kautionere, stille økonomisk garanti for' 1625:350; 1626:180 o.s.v.
- loven (wisen och loffuen; veßing och lougen) 'sikkerhed' 1621:368; 1624:19 o.s.v.
- lovforvunden (JR er en lougforvunden mand) 'lovfældt, fordelt, dømt for retsbrud' 1635:409.
- lovfældning 50.
- lovløs (da bleff PA funden lougløs hiem igien) 'uden at være anklaget, sagsøgt' 1636:514.
- lovlig (loulig) 'i overensstemmelse med loven' 1621:11 o.s.v.
- lovmaal 1) (lougmaall) 'retssag, søgsmål' 1635:259 o.s.v.
2) (slagsmaall och andre lougmaall) 'lovovertrædelse til sagsforfølgelse' 1621:313 o.s.v.
- lovsmænd (lougsmeendt) 'medsmand' 1634:344.
- lovuforvunden (Bagsuermend haffde opsatt [et gærde] emellom dieres fellet och offuerdrøff loffvforuonden; de haffuer pandted hospitalsthienere loug wforvunden) 'uden at sagen først er blevet rejst på lovlig måde' 1625:*247; 1632:352 o.s.v.
- luce(d) se lukke.
- luce(d)t se lukke.
- lude (l les høe i enn lude; lyde) 'skur, der er bygget op mod en huslænges mur' 1629:479; 1631:317.
- lukke, sb. 1) (Lycket for stuedøren, som en hengelos schulde henge wdj, er affbrut; Luckedt for kamersedt) 'lukkemekanisme' 1631:586; 1632:242.
2) (gamble breffue, som tillforne haffuer werrid goed paa same luce) 'det at indhegne et område' 1630:228 o.s.v.
3) (om løchedt och heigned ... ehr saa lougligt lugt, som ded sig bør ...; aff NMs luce) 'gærde' 1629:347; 1636:264.
- lukke, vb. (naar ... Lyndbye men wille løcke och hollde leedsted weed Huidørs bech ...; huilchen eng AO siger sig at lycke for) 'forsyne med gærde' 1625:68; 1631:346.
- lukkelse 1) (løckelse aff samme gierder; lyckellser och gierder) 'opsættelse af gærde' 1627:216; 1635:272.
2) (handt var nøgelen och lochelsen betroedt; wnder hans laas och lyckellse) 'lukke' 1635:272; 1637:85.
- lunte (hun bar ildt udj en lonte fra Luntoffte) 'langsomt brændende bånd, væge' 1634:379.

lykke(d)(t) se lukke.

lykellse(r) se lukkelse.

lyd (wdj liude inden tinge) 'stilhed, ro' 1632:259.

lyd se lød.

lyde se lude.

lydedt se lød.

lydelse (liudellße) 'indhold, ordlyd' 1622:85 o.s.v.

lydt (en lydt mand) 'som har en lyde' 1628:358.

lykiøb se lidkøb.

lyng (gich saa ... neder igien paa for:ne liung till sit ar-
beide; liungen) 'tørvemose' 1635:245, 249 o.s.v.

lys 616.

lyse 1) (liuste) 'bekendtgøre offentligt' 1621:104.

2) i forbindelsen lyse efter (LB ... lius effter 3 lamb)
'efterlyse' 1634:423; 1635:71.

lædertover (... solt till ledertøgeren) 'håndværker, der to-
ver det garvede læder' (d.v.s. giver det en efterbe-
handling med udvaskning, barkning o.l. for at gøre
det glat og jævnt) 1624:71.

læg (et ploujern ... er merchedt paa leggen) 'del af plov,
der har form som en læg' (?) 1636:516.

læge (legge; lege; legte; legtt) 'doktorere' 1621:372, 387 o.s.

læger 552.

lægge bruges bl.a. således:

1) (at N schulde haffue lagt dend [d.v.s. en vise])
'forfatte, digte' 1630:346.

2) i forbindelsen lægge for (JO lagde HP for at for-
schaffe dj schrifter ferdig ...) 'pålægge'
1629:223.

lægsmand (legsmænd; lexmand) 'tilsynsmand i et skattelæg eller
i et militært udskrivningsanlæg' 1624:10; 1636:448
o.s.v.

lægsseddel (legssedelled; lexsedel; lexsedel) 'skatteliste'
1624:17, 24 o.s.v.

lægte (legter till same hues, som hand haffde kiøpt ded med at
legte) 'slå lægter på' 1634:323.

længdemål 671.

længer 252.

lænke (waar alle fire garnene [d.v.s. fiskegarn] i enn lench)
'række af sammenføjede garn, der sættes ud' 1635:263.

lænkebælte (l lenchebe|l|te) 'leddelt bælte' (?) 1629:113, 125.

- læsmed (1 leßsmedt; en lessmed) 'læssetræ (svær stang, der lægges på langs hen over læsset og bindes for og bag)' 1626:427; 1633:286.
- løb 1) (epterdj [de] der haffuer fellidtz løuff samem) om kvægets græsning på fælleden 1632:283.
- 2) i forbindelsen give løb (badt denom ..., adt de ville hanom giffue sit løff och icke saa slaa hanom) 'lade løbe' 1632:295-296.
- løcke se lukke.
- løckelse se lukkelse.
- lød (grisene ved liud 2 blaabelted och en huid; erre de [to heste] hinnanden saa ner lige paa lydedt) 'farve' (om dyrs hårfarve) 1631:414; 1634:104 o.s.v.
- lødemark (½ lødemarch; halff lød mk.) 'lødig mark' 1628:311; 1631:61 o.s.v.
- løes i forbindelsen hendeß løes, se hændesløs.
- løffte er præteritum af løfte 1630:541.
- løffued er participium af løbe 1631:536.
- løffuens er lovens 1625:*150.
- løfte, sb. (løffte) 'kaution' 33, 121; 1626:329; 1628:257 o.s.v.
- løfte, vb. (participium løfftidt) 'kautionere' 1621:133.
- løfter 121.
- løftingsmand (løfftinßmend) 'kautionist' 1621:502 o.s.v.
- løftingsstedel (løfftingsstedell) 'forløftsbrev (se ovf.), bevis for kaution' 1636:431.
- løgte (stard HJ her for retten och løchtter ... CJ; RB løg-ted MPH) 'beskyldte for at lyve' 1625:*18; 1627:261 o.s.v.
- lømme er lomme 1627:30.
- løn 661.
- løngagtig er løgnagtig 1637:121.
- lønleje (at straffis for sit horerj och lønleje) 'hemmeligt samleje' 1635:160.
- løs 1) ([jorden] vurderid dj for 7 tdr. haffre opmolt med løß maall) 'omtrentlig' 1627:231.
- 2) i forbindelsen ledig og løs (ledig och løs for retten) 'fri, af egen fri vilje, uforpligtet' 1634:379.
- løsgænger (enn ledig och løsgienger) 'person uden fast bopæl og lovligt erhverv' 1635:283.
- løuff se løb og løv.
- løv (lagde ded [d.v.s. et barn] i nogen løuff) 'løv, blade' (?) 1628:673.

lån 115, 116.

lånebyg (laanebiug ½ pd.) 'lånekorn (se ndf.) i form af byg' 1631:403 o.s.v.

lånekorn (1 pund biug laanne korn for 1623; laanekorunn; lonekorn) 'korn som (af herremanden) lånes bønder til sæd eller brødkorn' 1621:145; 1627:226 o.s.v.

m. er forkortelse for mester (se ndf.) 1624:146; 1625:*78.

machtesløs se magtesløs.

madfader 'husbond' 1634:232, 513.

madskat (madschat) 'skat i form af fødevarer' 1631:403.

madvarer 388.

mag (haffue roe och mag i gaardenn) 'fred' 1631:13.

magelig (er siuned mageligt at waare och høste) 'passende, rimelig' 1635:247.

magelighed (aldt anden maglighed eller besuering, bønderne ... wedkomer) 'hjælp' 1635:224.

magt i forbindelsen holde ved magt (Affuidørs pardt [af Roskildens bro] er iche weed magt hollen) 'holde i (god) stand' 1625:245.

magtesløs (døed och machtesløes; dømme sin domb magtisløß) 'ugyldig' 1626:119; 1629:329.

majbænk (maybenchen) 'siddeplads (ved majgildet) i form af stenomsat jordforhøjning' 1636:295.

mall se mål.

malle (maller aff sølff) 'metalbøjle som sammen med en hægte holder tøj sammen' 1629:609

malt 384.

I man (mannen er affklep; sort man; en lang mand) 'manke' 1625:*193; 1630:417; 1636:19a o.s.v.

II man er måske maren (ed) (?) 1628:514.

mandat 'kongelig forordning' 1630:386; 1631:322; 1635:160.

mandhelig 'personlig ære og ret og deraf følgende almindelig retsbeskyttelse' 50; 1621:37; 1624:11 o.s.v.

mandhelgebrev 'skriftlig kendelse, hvorved en sagsøgt gøres mandheligeløs (se ndf.), fordi han ikke har opfyldt en ham påhvilende forpligtelse' 1627:338; 1630:308; 1631:572.

mangheligeløs (hand for sin hiemesidelse bleff mandheligeløs meltt) 'uden mandhelig' (se ovf.) 1630:336 o.s.v.

mandhelgsberøvelse 31, 50, 82, 150.

- mandløsgøre 'gøre mandhelgeløs' (se ovf.) 1624:51, 64;
1625:*25.
- mane (ieg maned mine penge aff hanom) 'rykke for gæld'
1633:392.
- mangletræ se nauffletrær.
- maning 'krav om tilbagebetaling af gæld' 1635:153.
- manklippe (hun er manklipt ... for hand dend kunde kiende)
'klippe manke' 1632:221.
- mannen se man.
- mantandet (2 ... hopper ... huercken merchedt eller brent,
men erre mantannt) 'forsynet med takket manke' (?)
1632:446a.
- marchere (massere) 'eksercere' 1636:293.
- marchering (massering) 'eksercits' 1636:431.
- markeder 441.
- markleds (saa sporred hand vogenn sloeen ... marchleys offuer
till thuerveyen) 'tværs over marken' 1629:86.
- marne (laasen for døren hengte i marnen) 'krampe' 1635:335.
- Martjn se Sankt Mortensdag.
- massere se marchere.
- massering se marchering.
- maybenchen se majbæk.
- medbroder (huis schade hand med sin medbroder HN hanom giort
haffuer) 'fælle' 1628:400, 495.
- meddingen er møddingen 1629:215.
- medelertiidt se midlertid.
- medfaret (H ... er slaged och medfared aff AI) '(ilde) behand-
let' 1628:421; 1629:70.
- medfaste- se midfaste-.
- medister (metister) 'medisterpølse' 1629:76.
- medlidighed (aff enn chrjsten medlidighed och kierlighed)
'medfølelse' 1630:581.
- medresterende (epsterstaaende och medresterende landgilde)
'som står tilbage at betale' 1635:194, 196, 197.
- medtagelse (goedtzsis medtagelse der same randsagning scheede)
'det at tage noget med' 1631:322.
- meeld se mælde.
- meen, mehener er præsens af mene 1631:317; 1632:379.
- megtig se mægtig.
- mehening er mening 1632:250.
- meide se meje.

meining se mejning.

meje (hand ... meide et stycke haure) 'slå korn med mejerede'
(se ndf.) 1630:346.

mejerede (meyered(ded)) 'leskaft med mejekroge, mejetøj'
1630:541 o.s.v.

mejning (meining) 'det at meje' (se ovf.) 1631:584.

mel 382.

melde 'nævne' 1630:209 o.s.v.

mellemende (tørren paa røgaasen i mellom ende slet borte)
'midterstycke' 1636:162.

mellemløb (hund fich schaden ... i et mellumløb) 'det at lægge
sig imellem stridende parter' 1634:240.

melt se melde.

men 1) (at holde en hest, men hand slou 2 søm wdj; dj holdt
hannom frann, men den annden karll ... slou hannom)
'medens' 1626:108, 652 o.s.v.

2) (SAs sønn maatte iche kome thill och hielpe hannom,
men dj holdt hannom frann) 'eftersom' 1626:652;
1632:233.

men er præsens af mene 1632:291.

mend se mænd.

menig 'almindelig, som ikke indtager en ledende stilling',
ofte med overgang til betydningen 'samtidig' 1621:
196 o.s.v.

mening i forbindelsen i (sin) mening (en domb ... liudendes
i sin mening, att ...) 'med det meningsindhold'
1625:130; 1630:581; 1632:123; 1636:199.

mer se mær.

merche se mærke.

merchedt er marked 1633:527.

merdt se mærke.

messive se missive.

mest er participium til miste 1626:652.

mest. er forkortelse for mester (se ndf.) 1627:246, 330.

mesten (engen mesten tillkomer AS) 'for størstepartens vedkom-
mende' 1635:345.

mester er titel til især magistre, præster, læger, men også
til barberer, magere o.l. 1621:1 o.s.v.

mester (hand hialp en mester, nembliq AS, aff k.mayst. jernn)
'er formentlig fejl for misdæder' 1625:*123.

mestersvend 'første svend' 1635:405.

metister se medister.

meyered se mejered.

- Michaelis, Michelis, Michælis se Sankt Mikkelsdag.
- Michell muse se Sankt Mikkelmesse.
- midfaste 'midten af fasten' 1637:14.
- midfastemarked (medfastemarched) 'marked i midten af fasten' 1631:149; 1634:77, 86.
- midfastesøndag (medfaste søndagh) 'fjerde søndag i fasten' 1634:151.
- midlertid (da medelertiidt de war der, da ...) 'imedens' 1632:183.
- mile (at hun ... same hest icke schulde mile eller sele
'lægge bidsel på' 1630:377; 1634:126.
- militær 480-485.
- minde 1) (giøre minde eller ret) 'forlig' 1621:115.
2) i forbindelsen tale i minde (thalle sig i hans hos-
bundtz minde) 'træffe aftale (om forlig)' 1625:*164.
3) i forbindelsen have i minde 'have tilladelse til' 1621:571; 1632:150, 253 o.s.v.
- mindre (dlr. mindre 4 sk.) 'minus' 1629:279.
- mindremand (for saadan deris gierning burde at ljde och mindre
mend werre) 'mand, der har mistet sin borgerlige ære og har begrænset retslig habilitet' 1636:23.
- misligholdelse (af aftaler) 122.
- missive (messive) 'lukket brev' 1635:97, 107.
- mistag (A tog et øg fra en mandt i Gientoffte ... om dedt war
mistag eller icke, vedt hand icke) 'fejltagelse' 1636:254.
- mod (var hauren moed) 'moden' 1630:347.
- modelig se mådelig.
- moder (der ieg kom ind igien, stoed moder och hand wed borded
'madmoder' 1632:165.
- modsvar 32.
- modvillig 'opsætsig' 1625:*247.
- modvillighed (offuerhørellse och mudtwillighedt) 'ulydighed, opsætsighed' 1636:297.
- moksen 'næsten' 1637:12.
- moldte er præteritum af male 1636:412.
- moll se mål.
- Mortensdag se Sankt Mortensdag.
- moser 100, 200, 328.
- mot er præteritum og participium af måtte 1632:250; 1636:22.
- motiv (epter forbemeltte motiver bleff derpaa saaledis affsagt
'begrundelse, argument' 1637:109.

mottuillig se modvillig.

moxsenn se moksen.

mpp. er forkortelse for manu propria 'med egen hånd' 1632:250.
 mudtwillighedt se modvillighed.

mullen (mueled høe) 'muggen' 1629:479.

mundheld (10 widnisbiurd, som alle stemer offuerenns medt et mundheldt ... at PM schulle haffue werrit i Emindrup, men HP stod lig) 'udsagn' 1634:272.

musblakket (sex hoeper ... 1 muß blachedt) 'musegrå' 1626:617; 1631:4a; 1634:77.

musik 594.

musket (musquete) 'bøsse for fodfolk' 1627:245; 1628:580; 1636:184.

myrt er participium af myrde 1631:348.

mægtig i forbindelsen blive mægtig (bleffue de strax same øg mægtig och dennom bekomb for retten 'få i besiddelse' 1634:5.

mælde (kornedt war meget wogt och holigt meste parten i meeld och schudtromper) 'gåsefod, Chenopodium' 1636:373.

mæle (hand icke bør at tillstedis nogen mæle imodt lougen inden tinge) 'tale (ret)' 1635:263.

mænd (da løb OJ till denom och sagde, mend icke saa) 'såmænd, sandelig' 1628:327.

mær (mer; mære) 'hoppe' 1624:71 o.s.v.

mærke, sb. (Bitt horsebrende, karbrende och merche) 'ejermærke' 1631:231.

mærke, vb. (2 ford ... merdt i det venstre ørre) 'forsyne med ejermærke' 1625:*279, *296.

mærkning (af husdyr) 359.

mæryngerse 'ung hoppe' 1633:533.

møbler 611.

mødrene (mørne) 'mødrene' 1629:317, 539; 1631:78; 1636:265.

møeste er præteritum af miste 1626:39.

møge (hans karll møgede) 'sprede møg, gøde' 1629:744.

møllefald 'mølleåens hældning, fald' 1635:126.

møller 422.

mønsterplads 'mønstringsplads, eksercerplads' 1636:431.

mønt se daler mønt.

møntsorter 650.

mørne se mødrene.

mørre er myrde 1625:77.

- mådelig (modelig ordreff ilde till deris queg) 'middelmådig' 1635:247.
- mål 1) (emod ... naboernis offuerslag och moll) 'udmåling, beregning' 1630:359.
- 2) (da haffuer dj maalt same jord, daa befindes, at PL haffuer sin fulde mall och meere) '(opmålt) part (af jorden)' 1626:330, 392.
- 3) (med reb och maale) 'måleredskab' 1631:496.
- måle 1) i forbindelsen måle til (gaffued [i et gærde] er molt till Vangede by) 'ved opmåling tillægge' 1631:510.
- 2) (hun war ilde thillpas ... da war ... ZT hoes hinde och maalde hende) 'tage mål som sygdomsbesværgende kur' 1622:233.
- målen (signeri eller maalen) 'det at måle' (se ovf. måle 2)) 1622:233.
- måltider 390.
- mätte bruges bl.a. i betydningen (SAs sønn maatte icke kome thill och hiellpe hannom; da sagde A, Du mot lige saa giernne tage hanom [en bøgegren] neder medt dig) 'kunne' 1626:652; 1636:22.
- n. er navn 1625:*138.
- nadver (om afftenen som hand ... haffde foed naduere) 'aftensmad' 1629:488.
- naffengaff, naffn se navngive, navn.
- nafflefast se nagelfast.
- naffuer se naver.
- nagelfast (1 boed ... som ... war klint och nafflefast) 'naglet, sømmet fast som del af bygning' 1631:586.
- nagle (saxsen [var] blodig ret op till naufflen) 'søm, som sammenholder saksens to dele' 1636:293.
- nam (namb eller execution; namb och udlegh) 'retsligt udlæg (i løvsøre)' 53; 1632:273; 1633:337 o.s.v.
- natganger (RN haffuer scheldt hannom for en landstryiger och en nattganger) 'person, som løber rundt og svirer om natten' 1627:172.
- naufflen se nagle.
- nauffletrær (gich hand paa lofftedt och kaste tou ... nauffletrær neder) er muligvis fejl for mangletræ(er) 'manglestok, rullestok' 1634:391.
- naver (plougjern och naffuer; øxse och nauffuer) 'stort bor' 1631:166; 1634:238; 1635:283; 1636:362.

- navn i forbindelsen give navn (om handd haffde widere windeß-
biur att føre i den sagh, att hand daa i dagh wille
... giffue demb naffn) 'nævne ved navn' 1625:378.
- navngive (OH ... naffengaff effterschreffne vindißbyrd imod
RE ..., som er OP, PO, KI) 'nævne ved navn' 1625:
*293 o.s.v.
- n.b. (epterdj frembleggis hendis bog wcasserit epter n.b. giort)
er vistnok forkortelse for notabene ("efter at der er
gjort anmærkning i hendes gyldige regnskabsbog")
1632:87.
- neddæmpe (dend sag schall werre aldelis gandsche nederdemped)
'bagatellisere, bringe ud af verden' 1628:148, 399.
- nederfældig i forbindelsen gøre nederfældig (bleff ... for for:ne
gield nederfældig giort; bleff nederfældig giort for
sin hiemesidellße) 'blive lovfældet, dømt' 1629:733;
1630:294.
- nederfældiggøre 'lovfælde, dømme' 1630:164.
- nederstefndt se nedstævne.
- nedre er nede 1635:216.
- nedkomme 'komme ned' 1622:127.
- nedstævne (O ... nedtstefnede aff tou eger nogle grene)
'skære af' 1636:22, 343.
- neffue se nibe.
- neff(ue)hug se nævehug.
- negsten er næsten 1622:17.
- nehr se nær.
- neiger er pluralis af neg 1626:619.
- neje (ieg sloe hanom et slag med en tiuffue, saa han neyede
derved) 'gå i knæ' 1629:769.
- neppe lig er næppelig 1630:551.
- ner er nede 1631:292.
- nere er nede 1630:348.
- nermer se nærmer.
- nerre er nede 1625:133; 1626:390, 420, 463.
- nersøskendebarn se nærsøskendebarn.
- nert se nært.
- nest se næst.
- neyede se neje.
- nibe (slou neße och mund thill bloedtz paa quinden och neffue
hinder) 'knibe' (eller måske fejl for neffuede, præ-
teritum af næve 'slå løs med næven') 1625:77.
- nije er nej 1625:*122.

nocherne se nok.

nochsom se noksom

noge (S haffde hugget tuert offuer 2 haureagre 2 schoerer dis-
lig[es]te en noge, som løb noget lenger ud war och
affhugen) er måske fejl for (en) øge 'lille stykke
jord, der er lagt til et andet' 1627:454.

nok (tømeredt wdj nocherne paa spenderne) 'tapformet bjælke-
ende' 1636:332.

noksom (dend sal. mands bog dend nochsom vduiser, huad tid
ded war) 'tilstrækkeligt, til fulde' 1631:149.

ny i forbindelsen af ny (digted enn vise aff ny) 'fra ny af,
fra begyndelsen af' 1630:346.

nyde (nyde oc beholde ... hui hun haffuer her hos sigh;
nyde jorden) 'have nytte af, bruge' 1621:132;
1636:208.

nær 1) i forbindelsen for nær (nogen ordt ... som hand for-
meente sig for nehr at vere talt aff JB) 'til fornær-
melse, til skade' 1627:279; 1633:254; 1635:301.

2) i forbindelsen så nær til (same gieldt ... betalt at
verre saa nehr till 4 dlr.) 'på nær, med undtagelse
af' 1633:16. Se også så.

nærmer (dett nermer lar) 'venstre' 1625:*343 o.s.v.

nærskendebarn 'næstskendebarn' 1634:83.

nært (1 wederlamb ... 1 liden nert aff ded ene styche [af
øret]) 'flis' (?) 1634:527a.

næst 1) (formynder och neste werrie) 'nærmest(e)' 1629:30.

2) i forbindelsen være næst 'have forkøbsret til'
1635:264.

3) i forbindelsen på det næste (hand ... motte gaa wdj
federen paa ded neste 1 dagh igiennom) 'næsten'
1629:327; 1635:201.

nævehug (slagedt BJ med bordagh och staffes huigh och neffue
huigh) 'slag med knytnæve' 1625:354; 1629:322.

nævning 40.

nøchachtig se nøjagtig.

nød, sb. 'stykke kvæg' 1627:319.

nød, adv. (nøy och thuongen dertill) 'nødsaget' 1625:*26.

nødekdød 'oksekød' 1630:541; 1634:379.

nødig ([i tingbogen indskrives] hvis som ... wed retten for-
handlis, som nødigt ehr, begierris och bør at and-
teignis) 'nødvendig' 1624:indl.; 1625:indl.;
1626:indl. o.s.v.

nødtørft (hand haffuer ... soldt [ø1] till nødtørfft) 'fornød-
denhed, behov' 1635:32.

nøie se nøje.

nøjagtig (en anden nøchachtig mand til forloffuer) 'fyldestgørende, som opfylder betingelserne' 1625:*138.

nøje i forbindelsen være i nøje (dett loffuit at betalle, thill goede rede och werre i hans nøie for) (om et økonomisk mellemværende) 'blive accepteret, blive taget til takke' 1626:329.

nøjes (PC ... will selff nøyes medt PM, eptersom hand er sin egen werrie) 'stille sig tilfreds (med at blive økonomisk fyldestgjort)' 1634:342.

nøyd se nød.

nøyes se nøjes.

nå kan bl.a. bruges i betydningen (hans goeds ... kunde ... iche nae till gielden) 'række, forslå' 1628:703; 1629:590.

oben se åben.

obligation (icke giffue hanom till saadan hans obligation at forbryde nogen aarbage; obligation och forpligt) 'skriftligt forpligtende løfte' 1629:533; 1630:172; 1635:231; 1636:120.

obligere (obligere och forpligte) 'forpligte' 1630:238, 386 o.s.v.

od (var saxsen blodig ... till naufflen fra odden) 'saksespids' 1636:293.

oeg er øg 1627:425.

offuen- se oven-.

offuer(-) se over(-).

offuerdrefft se ordrift.

offuerwunded se overvidne.

oksefjerding (oxsefiering) '1/4 okse' (?) 1631:522.

olden (aalden) 1) 'svineføde i form af bog og agern' 1621:392.

2) i forbindelsen på olden 'i oldenskov' (se ndf.) 1634:468.

oldengæld 'afgift for at lade svin gå på olden' 1634:468.

oldenskov 'skov, hvis olden (bog og agern) bruges til svineføde' 1634:468.

olding (ollinger) 'anset gårdmand, som bruges som markskelsvidne' 1626:447.

om bruges bl.a. i betydningen (kiører om igien, I komer indted fremb) 'tilbage' 1629:386.

- ombede (dj vaare ombeden ... at vurdere) 'anmode' 1630:194.
- ombud (same graff er schoeren ... enten aff hanom eller hans ombudt) 'person, som udfører et ærinde på en andens vegne' 1634:435.
- ombære (tuende hopper, som hand nogen tiidt forleden haffuer ombaarid) 'undvære, savne' 1634:5.
- omdrage (omdragne och forligte) 'forlige, blive enig' 1632:435; 1634:344.
- omdrift 320.
- omgais se omgås.
- omgængelse 1) (hafft nogen omgængelße med hannom) 'omgang, samkvem' 1624:40.
- 2) (vieste nogett i hans omgængelße eller hans tyffu(e)rj att sige) 'adfærd' 1624:40.
- omgås ((præsten skal indstøffnes for prousten och der att omgais, hueß rett ehr) 'blive behandlet' 1625:*247.
- omkende (huadt sig belanger dend omkostning, som PP ... fordrer, wiste ieg icke nu ... at omkiende) 'dømme, afsige dom' 1633:172.
- omkringspænde (da omkringspænde de osß med deris wogne) 'omringe' 1628:495.
- ommæle (ommelt) 'omtale' 1631:107.
- omstænde (epter for:ne omstænde) 'forhold, omstændighed' 1630:40; 1635:231.
- omtrætte (omtretter) 'strides, føre sag om' 1621:145 o.s.v.
- omtvistig (same ... omtuistige gielt) 'omtvistet' 1633:16.
- omvidne (dend eeg ... som PJ haffuer omvunded) 'vidne om' 1629:218.
- ond 1) (wndt raab, ry och røgte; vnde ordt) 'ondsindet' 1635:160; 1636:298.
- 2) (Hyltebroen ... er møigedt ondh) 'i dårlig stand, forsømt' 1625:245; 1635:272.
- 3) (en ondt alne) 'skadelig, som medfører ulykker' 1636:298.
- onde (verre huerandre till onde wbeuarede) 'skade, lidelse' 1630:386; 1632:204.
- opbergelße se oppebærelse.
- opbiudellße, opbiuder, opbiuditt se opbydelse, opbyde.
- opbiurder er opbyder, se opbyde 1626:533, 581.
- opbrugt (wed fastelauffns tide, som de haffde dragedt wodt paa iis, och der de haffde opbrugt voden, da ...) er måske fejl for opbragt 'bragt på land' 1634:231.

- opbryde 1) (hand vilde dendt [en jord] opbryde) 'tage under plov, oppløje' 1636:215.
- 2) (huilcken aff parterne opbryder [et forlig] schall giff[ue] ...) 'begå brud på' 1626:368.
- 3) (han haffuer tretten [d.v.s. trætten] opbryt) 'genoplive, rippe op i' 1627:456.
- opbud 'offentligt tilbud om at ville opbyde' (se ndf.) 57, 128.
- opbyde (opbiuder; oppebiuder; opbiudit; opbødedt) 'indkalde kreditorer og tilbyde betaling til dækning af gæld eller indløsning af pant' 1621:100, 230; 1632:152 o.s.v.
- opbydelse (opbiudellße) 'opbud' (se ovf.) 1621:336; 1625:*291.
- opdele (idet de same gierde icke haffuer opdelt effter lougen) 'få dom på at få overdraget' 1625:*247.
- opet er opædt 1629:87.
- ophold (ophold och frawendellse) 'opsættelse, forsinkelse' 1630:237.
- opholde 1) (da kand wandedt opholdes offuer ... en siellands allenn) 'holde tilbage, hindre, spærre' 1634:312.
- 2) (ONs sønn, som samme hest opholldt; denom till kost och kleder opholded och med forsiunedt) 'underholde, sørge for' 1626:46; 1634:180.
- opkaste (grøffterne ... strax at opkaste, saa vanded kand haffue sit løb derfra) 'oprense, rydde' 1629:295, 306.
- opklække (hafft stoer wnage med dennom [6 grise] at opkleche) 'opføde, opdrætte' 1631:414.
- opkræve (opkraffde; opkreffd) 'indkalde' 1621:230, 392 o.s.v.
- opkrævelse (otte mendtz opkreffuelße) 'indkaldelse' 1625:1, *93; 1635:219-223.
- oplade (att haffue sin gaard opladt for HO) 'give afkald på, afstå, overdrage' 1626:199; 1628:215; 1635:96, 444.
- opled se oplod.
- oplod (en opled haffde hand laded giort hende) 'øverste del af særk, livstykke' 1628:291; 1630:158.
- oplyse (opliuse; opliust) 'fremlyse' 1621:49 o.s.v.
- opløbe (om der noget goeds waar, som hendis giæld kunde tillstreke och opløbe) 'række til' 1630:34.
- opmoll, opmolt se opmål, opmålt.
- opmøge (hand jorden selff haffuer opmøyed) 'gøde' (?) 1636:479.
- opmål (pundescheppens opmoll) 'topmål' 1637:109.
- opmåling 210.
- opmålt (l schette biug opmolt) 'med topmål, rigeligt mål' (modsat strøgmål) 1628:499; 1629:607; 1630:541 o.s.v.

opoed er præteritum af opæde 1631:52.

oppebiuder se opbyde.

oppebærelse (betalingens opbergelße) 'indkassering, modtagelse' 1632:316.

oprende (NF haffuer paa en hest oprend CH) 'indhente' 1630:172; 1636:343.

opret (dj ... same goeds och deris opret igien at søge aff Søffrens boe) 'fyldestgørelse' (måske dog fejl for opretning; ordet står umiddelbart før et sideskifte) 1629:189.

opretning (til opretning [af mangler i hegn] 1 tyldt legte) 'opbygning, reparation' 1628:548.

opruet er participium af oprykke.

opsmede (OJ ... begieridde at opsmede et schiere; ... om hand endnu haffuer det jern ... eller och det er opsmedet) 'omsmede' (?) 1636:516.

opspidset (det wenstre [øre] at werre medt en kniff opspedt-zedt) 'spidset til' 1625:70.

opsteffner se opstævne.

opsteffue(r) se opstuve.

opstuve (KH wandedt wed Fulewads mølle ... opstøffuer; opsteffue(r)) 'opstømme, dæmme op for' 1634:312.

opstævning 211.

opstævne (vandedt, som KH schall opstøffne ... paa hans ... enge i Lyndby; opsteffner) 'opstømme, dæmme op for' 1634:287.

opstøffne se opstævne.

opstøffuer se opstuve.

opstå (formedelst gotfolchis forbønn haffuer ... MS laded opstaa till dag 14 dage) 'udsætte' 1631:244.

opsætte (opsatt til søgninget epter juell) 'udsætte' 1628:457; 1632:418.

optage 1) (voldmesterpenge, huilche hand haffuer optaget och icke wdj louglic tid ydt) 'modtage' 1629:88.

2) ([OM har] optaget [to læs ved]) 'inddrage, beslaglægge' 1622:37.

3) (ret som hand wilde gaee hiem, da optog dj hanom veed broen och sloe hannom omkuldt) 'indhente' 1634:196.

4) (bleff optagen til dag fiortten dage) 'udsætte' 1628:147.

optenckende se optænkende.

optinge (en hest, som ON schall haffue optinget fore hoes slods-fougeden) 'slutte forlig' 1630:64.

- optog (OJ ... ward den, som ward [til ?] størst ophog i den sagh) 'optøjer' 1625:*78.
- optænkende (optenckende) 'påfund' 1632:223.
- optøjre (AB ... schall haffue optøyredt hanom hans eng) 'af-tøjre, ved tøjring lade afgræsse' 1636:344.
- orager 'udyret ager (uden for vangene), ager, som hviler' 1629:186.
- ord 1) (saa komb dj udj ords tillsamen) 'skænderi' 1629:238; 1636:293, 334.
- 2) (ord och rygte haffuer hand hafft for saadan gierning) 'dårligt ry' 1635:203.
- 3) i forbindelsen stå til ords (om du selff nu straxsen will følgis ind med till Kiøbenhavn och stande till ords medt mig) 'stå ved et udsagn' 1634:238.
- ordinans 'forordning' 1626:275.
- ore (oerenn; oren) 'udyret areal' 1632:212, 317.
- ordrev (i Bagsuerge ordreff) 'overdrev, fæled' 1631:276.
- ordrift (oerdreff, gresgang, herlighed; offuerdreff) 'ordrev' (se ovf.) 1635:224, 247.
- ornegilding 'kastret orne' 1626:736.
- ornegris (aarnegriis) 'hangris' 1628:730 o.s.v.
- ort (schade paa dend rug til l ortt) er en mønt = 1/4 daler 1628:638.
- ost 386.
- otting 1) (l otti[n]g jord) er et flademål, 1/8 af et bol 1626:359.
- 2) (enn otting smør) er et rummål, 1/8 tønne 1628:312.
- offuen er ovn 1631:544.
- oventag (findes Bamme suin att haffue it wndertagh, it offuentagh och en schaarre i dett høigre ørre) 'snit i overkanten af øre' 1625:121; 1631:491.
- oventægt (l offuentech offuen paa ded same [øre] och l vnder-tegt i ded høyre) 'oventag' (se ovf.) 1631:220.
- over kan bl.a. bruges i betydningen (dersom der findes at werre nogedt offuer aff hans godz) 'til overs' 1626:233.
- overantvorde 'overdrage' 1630:250 o.s.v.
- overbødig (offuerbødig och rede) 'parat, rede, villig' 1621:15; 1630:501 o.s.v.
- overdrev 214.
- overfald 70, 71.
- overfare (saa wiit forstaais och offuerfaris kunde i dend korte tiid) 'besørge, udrette' 1635:247.

- overgive ({CN kan ikke betale skat} saafrembt hand schall icke offuergiffue gaarden) 'forlade, opgive, afstå' 1621:367; 1628:307.
- overhørelse (JM ... bleff feld ... for ... kald och varsells offuerhørellse) 'ignorering' 75; 1629:315; 1636:297.
- overile (HH ... haffuer ... KL ... offuerilet baade med slagsmaall ... och uhøffuische ord) 'pludselig overfalde' 1635:25.
- overkomme (ehuor at hand same tiuff kand paagribe och offuerkome) 'overmande' 1629:66.
- overløbe (bleff for:ne paandt <hinder> thill døm[p]t att beholde, saafrem dj icke thill i dag 15 dage wille dett løese, och daa att lege fraa dem, huis for:ne pandt offuer løber) 'give i overskud' 1625:241.
- overløbspenge (offuerløbspenge) 'penge i overskud' 1633:50.
- overråde (hand haffuer offuerrofft hans sognneprest) 'overfuse, skælde ud' 1624:145.
- overse (at schulle offuersee och wurdere, huad godz som fandtis) 'gennemse, registrere' 1634:278.
- overslag (offuerslag och moll) 'beregning' 1630:359; 1636:199.
- overslå (igienomsaa, wurdere och offuersloe, huis goeds som epter hanom fandtis) 'beregne' 1635:213.
- overtage (dj ware offuertagne at sanche denom noget brende) 'tage over, tage hen' (?) 1636:2.
- overtræde (och nogen kand hannem offuertrede och bekomme) 'påtræffe' 1625:130.
- overvidne (M ... haffuer offuerwunded din fader for schiellmerie) 'vidne imod' 1627:282.
- overvold (giordt hannem stor offuerwaalld, slou och draagh hannom) 'overlast' 1625:77.
- oxsefiering se oksefjerding.

paaeschis se påeske.

paltet (paltedt kleder) 'pjaltet' 1634:224.

pampert 'sabelformet sidevåben' 1634:205.

pandejern (togh pølse aff dedt [skabet] och schar dend paa et pandejern) 'stegepande af jern' 1633:526.

pant 127-129, 236.

pantepenge ({de} haffde pandte penge for it pandt) 'penge, som noget er pantsat for' 1626:506; 1635:283.

pantning 175.

- pantset er participium af pantsætte 1631:153.
- pantsætning 127, (af dyr) 368.
- parlament (perlamendte och slagsmaall; pellemente; parlamenten)
'klammeri, ballade' 1625:13; 1636:211 o.s.v.
- pas 312.
- passé i forbindelse passé på (Jeg pas dend fallen siug paa
ded) 'skøtte om, (negeret:) blæse på, give pokker i'
1630:346.
- passeddel (nogen schrifftelig passedell) 'pas' 1635:35.
- passelig (denne Virums fischer gjør sig noget til Da sua-
red HF, Jeg gjør mig passelig till) 'kun lidt, i rin-
ge grad' 1636:211.
- patrimonium (patermonium; patremonium) 'fædrearv' 1628:42;
1633:388.
- peen se pen.
- pell se pægl.
- pellemente se parlament.
- pen (vnder same peen och straffs <lidelse>) 'straf' 1635:231.
- pending(-) se penning(-).
- penge 651.
- penge leige er formentlig fejl for sengeleje (se ndf.).
- penning (pennding) 'penge' 1621:507 o.s.v.
- penningsværd (NL ... benechtet iche att haffue giffue(n) NJ
noigen pendinge eller pendingsuer) 'værdi beregnet
i penge' 1627:2.
- perlamen(d)te se parlament.
- perlelad 'perlebånd' 1630:159.
- pesthus 'hospital for pestsyge' 1632:307.
- Philippi Jacobi dag (Philiphj; Philippj Jacobj) '1/5' 1624:
indl.; 1625:indl. o.s.v.
- pichede se pikke.
- pigter er formentlig fejl for sigter (se sigte ndf.) 1635:216.
- pikke (da pichede NJ paa panden) 'banke let med fingeren'
1625:13.
- pindekrave (pinne kraffue) 'pibekrave' 1630:580.
- pinlig (pinligen forhørett) 'under pinsler, tortur' 1624:71.
- pinnekraffue se pindekrave.
- planter (vilde) 205.
- pleje 1) (pleye och ljde ret) 'dyrke, udøve' 1629:381.
2) (pleye hiemelsbøder) 'yde, erlægge' 1633:562;
1634:372.

pflichten se pligtende.

plidzfouged se pligtsfoged.

pligtende (PM ... forplichte sigh at till fredtz stille HJ ... huis hand hannem ... ehr plichten och schylligen) 'forpligtig, skyldig' 1625:207.

pligtsfoged (plidzfouged i Kiøbenhavn) 'person, som holder opsyn med arbejderne' 1628:370.

plovaksel 'hjulaksel på forplov' 1635:251.

plovkøring (at hand icke ... kand tiene for før karll, men er icke dert anded end en <ferrig> plougkøring) 'dreng, som styrer hestene for ploven' 1630:458; 1637:19.

plovpenning 'skat på hver plov' 1625:49.

plovsele 'sele til plovhest' 1629:238.

plovstav 'stav til at rense plovjernet' 1629:215, 238.

pløjning 322.

pok (gach hiemb effter en sech i poch naffn) 'pokker' (i eder) 1627:54, 55.

poppelsislagen (hendis hoßbund er rørt och poppellsieslagen wdj dend høyre hans side) 'ramt af apopleksi' 1632:108.

post (dette er min tuende poster ieg widenschab er aff ... min broder i dag begierendis) 'punkt, forhold' 1632:192.

prachworen se prakvorn.

prakke 1) (ded gich ilde till, siden at dend ene bonde schulde prache dend anden) 'bagtale' (?) 1629:442.

2) i forbindelsen prakke af, prakke over (H tillspurde TP, huad hand haffde prackett hannom aff, <da> suarde TP, att hand schulle bliffue ved hoffuetmanden och icke pracke hannom offuer. Daa tillspurde H, huad hand haffde hannom affprackett) 'tale ilde om, beskyld' ? 1625:*315.

prakker (kalled M tiuff, schielm och pracher) 'keltring' 1631:558.

praktisk (hendis tillschønderis prachtigsche paafundt) 'snedig, listig, rænkefuld' 1632:223.

prakvorn 'som opfører sig som en prakker' (se ovf.) 1625:13.

present er fejl for presents se præsens.

priser 652-659.

prodt (saa sagde M, prodt schotte, och saa thoig och reff sin schiortte wdt fran barmenn) er måske fejl for prost, d.v.s. prosit 1626:477.

proklama 'offentlig bekendtgørelse' 1632:241.

proposition 'sagsfremstilling' 1632:280.

prosperering (till deris egen nøtte och prosperrering) 'fremgang, lykke' 1635:250.

- protestation 'indsigelse, protest' 1634:430.
 provianthus 'bygning, hvor proviant opbevares', om Chr. IVs
 proviantgård i København 1635:280.
 proviantskriver 'regnskabsholder i provianthus' (se ovf.)
 1632:278; 1634:92.
 præsens (hans present och neruerrellße) 'nærværelse' 1633:459.
 præsentere (eptersom de for retten presenterede) 'være til
 stede' 1636:45.
 præstegårde 511.
 præstehus 'præstebolig' 1621:266.
 præster 503.
 pukken (giorde wdlyd paa tinge med pucken) 'ballade, (trusler
 om) overfald' 1630:277.
 pundskæppe (pundscheppens opmoll) 'den sidste topmålte skæppe
 i et pund korn' 1637:9, 109.
 pust (pust och stød) 'ørefigen' 1625:*164.
 pægl (honingen ... henwed ½ pelli) er et rummål, 1/4 pot
 1630:541.
 påanke 'påtale, påklage' 1632:316.
 påhøvde (forpløyning, som nogle aff Kirckebiens agre paahøff-
 der) 'støde op til, grænse til' 1635:345.
 påkende (suie och spreche, som fire mend icke haffuer paakient)
 'anerkende, godkende' 1628:178.
 pålagt i forbindelsen med pålagte hænder 'med hænderne på bib-
 len' (ved aflæggelse af bogsed) 1634:269.
 påråbe 'opråbe, udråbe' (ved retsforhandling) 1629:340; 1631:
 559; 1633:198.
 påskyde (widtnisbiurdt at føre eller paaschiude) 'påberåbe'
 1621:272 o.s.v.
 påstå 1) (dend quinde ... icke har paastaaed [i et stolestade
 i kirken] i 30 aar) 'stå på' 1629:743.
 2) (huad ardsag till ward, att hand i saa moder fengse-
 let hannom, och icke wieste sig noget att paastaa)
 'holde fast ved, retslig gøre gældende' 1625:*277.
 påvare (i Boerschou, saa wit OJ paawarer) 'have opsyn med,
 passe' 1627:265.
 påvidne (da haffde hand icke ved sig paa vinde dend dagh, fordj
 hans sønn icke da var hieme) 'ekstra vidne' (?)
 1631:234.
 påæske (paeschis) 'kræve, tilsige' 1621:132.

qu- se kv-.

quegsmerke se kvægmærke.

quarter se kvarter.

raapperj se rupperi.

raffnsort se ravnsort.

raft i forbindelsen reb og raft (opbøed derris ior thill reff och rafft) 'målestok' 1626:299; 1634:382; 1635:285.

rakkere 239, 604.

ran 'åbenlys, uvoldelig fjernelse af fremmed gods' 134; 1634:364 o.s.v.

rand (bleff funden i Ns hues, som hengte i randenn, 14 stycker nøde kiød) 'tværstang i skorsten eller ved ildsted til røgning af sul m.m.' 1630:541.

rane (ranet; rannid) 'åbenlyst og uvoldeligt fjerne fremmed gods' 1631:122; 1634:353; 1635:9.

rannedt er bestemt form af ran 1632:357.

ransagning 25.

ransmand (formente K saadant fuldtkomen ran at werre och hand derfore ransmand at bliffue) 'person, som begår ran' (se ovf.) 1633:564; 1634:364.

ransnævning 'nævning i sag om ran' (se ovf.) 1634:429.

ransordt se ravnsort.

rau (1 td. rau rug) er måske en fejlskrevet, men ikke slettet, form af rug 1629:664.

ravnsort (sex hoeper ... 1 ransordt) 'sort som en ravn' 1626:617 o.s.v.

reb 1) (reeb og rafft; reb och maall) 'reb' som måleinstrument 1626:299 o.s.v. Jfr. raft ovf.

2) (marcheschiell at kome till reebes; der bør at gange reb; mæle reeb paa jorðt) 'rebning' (se ndf.) 1636:10, 65, 199.

rebning 'opmåling med reb' 1636:199.

rebsmand 'person som udmeldes til at foretage rebning' (se ovf.) 1636:65.

reces 'forordning' 1621:272 o.s.v.

reche se række.

rechtig se rigtig.

reddis se ræddes.

rede, sb. 1) (till rigtig rede och regenschab; til gode rede) 'regnskabsaflæggelse' 1621:340; 1635:283 o.s.v.

- 2) i forbindelsen vide rede til (tillspurde JO, om hand nogen schiell eller rede weed till saadan snach) 'kende baggrund for, kunne forstå' 1631:334; 1635:304.

rede, adj. (medt rede 9 dlr.; rede penge) 'kontant' 1626:129, 216.

rede, vb. 1) (hand vilde redde paa koen, fordj at hun waar saa meget affrettedt) 'bringe i orden, bringe til hæfterne' 1631:223.

- 2) (rede frokost; honingen ... haffde de reded) 'tilberede, bruge til madlavning' 1621:484; 1630:541

redskaber 330.

red(t) se ret.

reeb(-) se reb(-).

reen se ren.

reff se reb.

refutere (refutere och igiendriffue) 'modbevise' 1632:280.

register 'liste, fortegnelse' 18; 1637:67 o.s.v.

registre (hans goeds er registeridt) 'registrere' 1628:703; 1629:169.

registrering 'registrering' 1631:121.

regnskaber 449.

regnskabsbøger 38, 449.

rettighed se rettighed.

reigdett er participium af redde 1627:38.

rejser 460, 461.

religion 560.

ren (kiende reen eller schiell) 'jordstrimmel, som skel mellem agerstykker' 1635:345; 1636:199, 505.

rende (hand ... rende vtillbørlige med same hest) 'ride stærkt' 1631:147.

renger se ringere.

rense må være fejl for reuse, d.v.s. revse 1635:192, 258.

renter 116, 663.

respit (beuilling och respitt paa samme gield) 'henstand' 1632:47.

restance (restand(t)z) 'ubetalt afgift' 304, 510; 1621:562; 1630:566.

reste 'mangle at betale' 1621:507 o.s.v.

ret, sb. 1) (saa er min ... suar, att min ret falder iche her till tinge minn salige hosbuns bog at legge i rette) 'retslig forpligtelse' (?) 1632:268.

- 2) i forbindelsen stå i (til) rette 'møde som anklaget i retten' 1621:1, 289 o.s.v.
- 3) i forbindelsen sætte i rette 'gøre til genstand for retsafgørelse' 1621:117 o.s.v.
- ret, adv. 1) (ded wenstre øre l ristning redt ud) 'lige, vinkelret' 1631:351.
- 2) i forbindelsen ret nu (faader thier stille, rett nu ehr dett baade forre prest ... och alt herredett omkringh) 'lige nu, lige i dette øjeblik' 1626:312.
- 3) i forbindelsen ret som det bliver (hand schulde føre de heste ... bort red som ded bleff) 'pludselig, lige med et' 1629:497.
- retfærdelig 'retfærdigt' 1621:185.
- rethængig (bør KL, huis ... sager, som er her retthengig giort, her till Sockelund heridtzting at suare) 'indbragt for retten' (?) 1633:96.
- retinghed se rettighed.
- retskilder 60.
- retsnægtelse 75.
- retsskikke 61, 65.
- retsterminer 66.
- rette 1) (ingen ... møtte i rette ... som rette wilde) 'udrede gæld' 1633:366; 1634:317.
- 2) i forbindelsen rette for sig 'udrede gæld' 1625:*74; 1635:374.
- 3) i forbindelsen lade rette (over) (ehur at hand same tiuff kand paagribe ... schulde hand lade hanom rette; wille de offuer hanom lade rette epter lougen) 'straffe' 1629:66; 1634:5.
- retterdag 'tingdag' 1635:250; 1636:173.
- rettergang (hand ... vaar geraaden i nogen trette och rettergang medt en vng karll) 'strid' (egt. proces) 1634:89.
- retterpenge er en ukendt afgift eller bod 1625:*217.
- rettighed (rettighedt; retinghed; regtighed) 'ydelser' 1621:571; 1626:275.
- reversere (reueriserit och bepligted sig) 'forpligte' 1635:107.
- ri (ded wenstre horn [på en stud] reffued med et rj som en kringle) 'ben på passer, ridsestift (på snedkers, tømrers stregmål)' 1628:730.
- ribeschafft(ed) er riveskafft(et) 1630:346.
- ridefogeder 471.
- rige er ride 1633:483.
- rigsmark er en mønt, 20 skilling 1625:*263.

- rigtig 'retmæssig' 1625:*299.
- rigtighed (bleff forlagt till i dag rigtighed wdj denne sag ... at schaffe) 'dokumentation' 1628:325; 1629:256; 1637:3.
- riis(-) se ris(-).
- ringe i forbindelsen en ringe ting (tømered duer en ringe ting) 'kun lidt' 1636:117.
- ringere 'minus' 1625:*77 o.s.v.
- ringte er præteritum af ringe 1632:261.
- ris (et les riis) 'kvas, samling af smågrene' 1631:262; 1635:25.
- risbøg 'ung bøg' 1634:511.
- riseg 'ung eg' 1624:151; 1625:*30.
- risegestød 'stub af fældet ungt egetræ' 1621:230.
- risgårde 'gårde af vandretliggende ris (se ovf.) flettet mellem nedrammede gærdestaver' 1636:264.
- rispe (Gloestrups mendt deris jordt haffuer wdj dette aar rispit) 'pløje (grønjord) første gang' 1632:283 o.s.v.
- rist (l rist i ded wenstre øre) 'udskæring' 1630:387, 581a o.s.v.
- riste 'opskære, ridse' 1624:87; 1631:58a, 73a.
- rive (om der [er] wider merche, wed hand iche, før ørnene er reffuen) 'flænge, sønderrive' 1631:445.
- rochfte er råbte 1625:*85.
- rochte se rykke.
- rocker se rokke.
- roded er råddent 1636:2.
- rodkølle (rodkullen aff l liden eeg) 'kølledannet rodstykke, kølle, hvis hoved er en trærod' 1636:2.
- roe (l rist som roe sider paa) 'skorpe af størknet blod, sårskorpe' 1631:292.
- roe- se rød-.
- roesedt se rose.
- roestierned se rødstjærnet.
- rokke (at de dedt [pantsatte] iche enten rocker eller rører) 'flytte af stedet' (jfr. rygge) 1633:333.
- rom se rum.
- rose (dj suin, som OH schulle roesedt aff) 'prale' 1626:340.
- rostokkerøl 'øl fra Rostock' 1634:73.
- rostuognene se rustvogn.
- r.s øl er måske (godt) øl til l rigsmark potten (jfr. skillings-øl) 1629:15.

ruetiende se rugtiende.

rug 324.

rughave (rughaffue; ruhaue) 'indhegnet areal, hvor der sås rug' 1628:303, 307; 1630:286; 1635:247.

ruglandgilde 'landgilde i rug' 1630:170; 1635:194.

rugte se rykke.

rugtiende 'tiende i rug' 1629:730.

rugtoft (rutofft) 'toft, hvor der dyrkes rug' 1629:769.

ruhaffue, ruhaue se rughave.

rulandgilde se ruglandgilde.

rum 1) (huor de haffuer rum at legge [humlekuler]) 'plads' 1632:147; 1634:267.

2) 'værelse' 254, 257.

rummål 674, 675.

rumpe (rumpen paa thou heste) 'hale' 1633:157.

runde (ett thauill paa vognen saa viit i runden som et hiull) 'runding' 1628:691.

rupperi (raapperj for høe) 'afrivning, afruskning' 1626:433.

rusedt er rugsæd 1632:253.

rustvogn (rostuognene) 'transportvogn til militær udrustning m.m.' 1630:562a.

rutofft se rugtoft.

ryddelig i forbindelse gøre ryddelig (at handt dendt [en byg-fældig gård] schall giøre rødelig) 'rydde (af vejen)' 1630:235; 1636:117 o.s.v.

rydnaver (rødnaffuer) 'stort bor' 1633:414.

rydning 211.

ryg (hand kiørde ... lige ad rygen paa ageren) 'den højere (midterste) del af ager' 1629:769; 1635:345.

rygager er et marknavn Rygager 1636:295.

rygge (iche maa røche eller rørre samme warre) 'flytte af stedet' (jfr. rokke) 1626:336, 457.

rygtede se røgte.

rygås (tørren paa røgaasen) 'mønning, rygning' 1636:162, 332.

rykke 1) (rugte hende i haarredt) 'trække' 1636:299, 419.

2) i forbindelse rykke sammen (daa rochte dj sammen [i slagsmål] och strax stach hannom medt den wenstre hand) 'komme i slagsmål' 1626:506.

ræddes (naar I siger iche anded end eders sandhed derom, da tør I iche reddis) 'blive bange' 1632:165.

- række i forbindelsen række hånd (BL ... ragte haand och beplig-
ted) 'afgive løfte, garantere' 1630:208 o.s.v.
- røche se rygge.
- rødblisset (en røed bleædt mer) 'rød med lys plet i panden'
1625:373 o.s.v.
- rødbroget (1 røebroget koe) 'rød med hvide pletter' 1632:200.
- rødbæltet (2 suin, som er it huidt och røed beltedt) 'rød med
hvid stribe' 1625:411 o.s.v.
- røddraget (en røddraged koe) 'rød med hvid stribe ned ad ryg-
gen' 1629:289 o.s.v.
- rødelig se ryddelig.
- rødgrimet (en rødgrimed koe) 'rød med hvid plet i hovedet'
1628:167.
- rødhjelmet (rødhiellmed koe) 'rød med hjelm lignende aftegn på
hovedet' 1622:188 o.s.v.
- rødnaffuer se rydnaver.
- rødringet (en røed ringedt ... kou) 'rød med ringformet stribe'
1625:305 o.s.v.
- rødrygget (1 røerygedt ... quie) 'rød med hvid stribe ned ad
ryggen' 1633:226.
- rødsandet (1 røsanet galtsuin; rødsadnet) 'med røde pletter af
størrelse som sandskorn' 1627:478; 1631:414;
1636:189a.
- rødskimlet 'rød med stærkt islæt af hvidt' 1629:124 o.s.v.
- rødskjoldet (1 ... rødschiolded thiurkalle) 'med røde pletter'
1631:654a; 1632:200.
- rødsmalblisset (1 rødsmalblissed hoppe) 'rød med smal lys plet
i panden' 1636:557a.
- rødsodet (den røedsoedet mer) 'sodfarvet, mørk med rød tone'
1625:*351, *356; 1626:406.
- rødspraglet (1 røespragledt griis) 'med røde pletter eller stri-
ber på lysere bund' 1634:527a.
- rødstjærnet (en rødstiærned mer) 'rød med hvid plet i stjærnen
(panden)' 1624:71 o.s.v.
- røe- se rød-.
- røendes er roende(s) 1626:648.
- røffuer er røber 1625:39.
- røgaasen se rygås.
- røgloft (et schind paa røylofftedt offuer ildsteden) 'loft til
røgede madvarer' 1634:391.
- røgte (hans quinde rygtede och tode ... Kophans) 'passe, sørge
for' 1631:273.
- røgtning 360.

rømmninger 314.

rørdynd (nogen engh ... er dog ickun rørdynd och wdygtigh)
'morads med sivbevoksning' 1635:247.

røre 1) (hendis hoßbund er rørt och popellsieslagen) 'blive
apoplektisk' 1632:108.

2) (som for er rørt) 'omtalt' 1636:431.

3) i forbindelsen røre an (som kunde røre hanß guode
naffn och røchte and i nogen moder) 'angå, vedrøre'
1624:13.

røveri 135.

røyløftedt se røgloft.

råb (hun er i et slembt wndt raab, ry och røgte) 'dårligt rygte'
1635:160.

råde 1) (derfore will hand haffue mig paa kaget och raader
at giøre, huad hand will) 'have magt over' 1632:165.

2) (hand wille raade medt moeder) 'rådslå, rådføre sig
med' 1626:173.

3) i forbindelsen med rådet råd 'efter forudfattet plan,
med overlæg' 1621:289.

rådhusbog 'rådstueprotokol' 1626:122.

s. er forkortelse for slet (se ndf.) 1625:*138.

s.- se Sankt-.

saa neher som er så nær som 1631:76.

saad se sætte.

saar er formodentlig fejlskrevet ord, som er glemt slettet,
jfr. efterfølgende ord (rugsæd, som var saar saad
till dend øde gaard) 1630:342.

saarreboed se sårbod.

sad er sået 1625:*145.

sage (sage eller beschylldede; sagde och schyltde; for same scha-
de saget och schylded hand alle Gladsaxe mend) 'an-
klage' 1621:267; 1625:*277 o.s.v.

sagefald (100 rdlr. in specie sagefald) 'bøde' 1630:79.

saggive (NP ... sagh gaff OJF for slaxmald) 'sagsøge' 1624:
18; 1625:*315.

sagløs (Daa ingen fremkom tid, bleff hand sagløß giordt)
'uskylldig' 1624:98.

sagn (epter snach och sauffn) 'udtalelse, ytring' 1635:203;
1636:298.

saguolteren se sagvolder.

- sagvolder (saguolteren; sagwolderne) 'sagsøger' 1626:421; 1635:167.
- salffue er salve 1635:165.
- salg 123, 331 (af afgrøder), 369, 440.
- samare (1 samarre) 'kappe, kåbe' 1629:705.
- samennvreffledt se sammenvrævle.
- sammenvrævle (dedt [d.v.s. et skind] waar samennvreffledt som en handsche) 'sammenfolde, sammenvikle' 1634:391.
- samp er samt 1624:143.
- samp(t)lig(e) se samtlig(e).
- samptlig se samtlig.
- samtlig, konj. (med slagsmaall samptlig wbilig och vhoëffuische ord) 'samt' 1635:25.
- samtlig(e), adv. (... bekiendte ... dj samptlige stall 3 suinn; dj samptlig aag saa fort; samplig) 'tilsammen, i fællesskab' 1628:514; 1630:161 o.s.v.
- sandemand (sandmand eller quinde) '(slags) nævning' 40; 1634:364.
- sandet (samme suin noigedt sandet) 'med pletter af størrelse som sandskorn' 1625:330; 1634:511a.
- sandisk (same jord ... ehr sandisch och iche kornn giffthigh) 'sandet' 1635:247.
- sandsk (jord, som er sandsch och grudsch) 'sandet' 1635:247.
- sandskyldig (formendtis ... hendis angiffuende wsand at verre och aff andre de sandschuldige tillbragt) 'virkelig, i sandhed skyldig' 1636:362.
- sankebrænde (ded brende ... vaar ... sanchebrende og iche roed-hugged) 'brænde som opsamles i skoven' 1629:701.
- Sankt Bartolomæusdag (bertelemej; berttemeidag; borttemeidag) '24/8' 1625:25, 31 o.s.v.
- Sankt Dionysiusdag (s. denießdag; forgangen dioniisij) '9/10' 1625:*335; 1634:15 o.s.v.
- Sankt Dionysiusmarked (S. Deinese marcheet; dionisij marchedt) 'marked afholdt omkring Sankt Dionysiusdag' (se ovf.) 1626:421; 1634:372.
- Sankt Dionysiusmesse (till diensmøs; densmøs) '9/10' (oprindeligt om messe afholdt til ære for Sankt Dionysius på dennes helgendag) 1634:77, 344.
- Sankt Dionysiusmessemarked (Densmøs marchet; Desmuße marcken; diensmøs marchedt) 'marked afholdt omkring Sankt Dionysiusmesse' (se ovf.) 1626:39; 1630:541 o.s.v.
- Sankt Georgsmesse (Gerremiß) '23/4' 1627:138.
- Sankt Hansaften (Sanct Hans afften) 'aftenen før Sankt Hansdag' (se ndf.) 1628:399.
- Sankt Hansdag (Sanchte Hans dag; s. hansdag) '24/6' 1627:246; 1633:261.

- Sankt Mikkelmesse (Michell muse (!)) '29/9' (oprindelig om messe afholdt til ære for Sankt Mikael) 1626:213.
- Sankt Mikkelsdag (michaelis; till michelis; ued Michælis thide; santte mekellis daagh; s. mekelj dag; s. mekelisdaag; s. mekellie; S. Michells dag(h)) '29/9' 1621:230; 1624:11 o.s.v.
- Sankt Mortensdag (till Martjn; wed mortensdags tide; morthensdagh; wed Sanct Martjn tide; S. Mort(t)ens dagh) '11/11' 1621:411; 1625:127 o.s.v.
- Sankt Olafsdag (s. Olaus dag; s. Olles dagh) '29/7' 1625:16; 1636:153.
- Sankt Valborgdag (Sanct Vaaldborig dag; S. Waldbor(g)e dag) '1/5' 1626:343; 1636:81 o.s.v.
- Sankt Valborgmesse (ValdermusBe; WoldermystsBe) '1/5' 1631:196; 1633:68.
- santte mekellis daagh se Sankt Mikkelsdag.
- sarboedt se sårbod.
- sauffn se sagn.
- saugschiere se savskære.
- savskære (bygningstømer ... schall dj lade saugschiere och iche fleche dedt wdt till spilde) 'skære med sav, gennemsave' 1636:169.
- Saxeden er såsæden 1626:461.
- saxs er sags 1630:340.
- sch- se sk-.
- schaakiestenn se skårkiste.
- schaare se skure.
- schaldt se skalk.
- schar se skade.
- schel(l)m(er), schiellmb, schielmerie, schiellmstøcher, schielmsviis se skælm, skælmeri, skælmstykke, skælmsvis.
- schiff er skæppe 1624:121.
- schiffstømermand er skibstømmermand 1632:385.
- schiel(l)ded(e) se skælde.
- schimblet se skimlet.
- schiuder se skyde.
- schocke(d) se skakke.
- schodtzmaal se skudsmål.
- schoedt se skyde.
- scholle pund er skålpund 1625:241.
- schorn ager er fejl for schoemager 1635:167.
- schor(r)e se skure.

schotte skal være Schotte 1634:271.

schudtromper er snarest en form af skurvrumpe (se ndf.)
1636:373.

schytte se skøtte.

s. daller er sletdaler 1625:*51.

s. denießdag se Sankt Dionysiusdag.

se bruges bl.a. således:

- 1) i forbindelsen se døren (Nu schalt du lege i bøs-
sen, och saa schalt du see døren) 'forsvinde, gå
udenfor' 1634:205.
- 2) i forbindelsen se ved (dend ene schall see wed for
dendt anden) 'lade (noget) tjene sig til advarsel'
1634:232.

sech er sæk 1631:535.

seche er formentlig pluralis af sæk, men meningen er dunkel
1630:346.

seddel 1) (sedelle; sedellen) 'dokument, skriftlig udfærdigelse'
1624:10; 1630:382.

- 2) (sedell; zeddell; sedelled) 'kvittering' 1621:24;
1625:*136 o.s.v.

sedwanligt se sædvanlig.

se(e)de(-) se sæde(-).

see(e)ff er siv 1630:228; 1635:257.

seffuen se sive.

seffue(ne) er siv(ene) 1630:228.

sejser (daa kaste L hendeß løeß thill HO med en zedzer, huil-
chen bleff sidendeß i ... bugen; sesßer) 'lille saks'
1627:30, 38.

seke er sække 1632:131.

sele (..., at hun dismidlertiid same hest icke schulde mile
eller sele) 'lægge seletøj på' 1630:377.

seletøj 365.

selff- se selv-.

selgedt er sælge det 1625:145.

selle er sele 1630:541.

seller se sælde.

selvanden (JV i Harrestrup selffanden) 'sammen med en anden'
1628:277; 1635:117.

selvfjerde (JP ... iche benegtede, at hand joe selfffierde
haffde giort handstreckning for godtzset) 'sammen med
tre andre' 1635:14, 127 o.s.v.

selvtredie (hand selfffthredie) 'sammen med to andre' 1628:281.

sendtens se sentens.

senge 255.

sengeklæde (1 sengklede) 'sengeforhæng, sengeomhæng' 1630:550.

sengeleje (pandtedt JJ for dj thydsche soldatters penge leige
[!]) 'sengeplads, indkvartering' 1626:68.

sengetøj 612.

sengh se sæk.

sentens (heridtzfougden sendtens) 'dom' 1635:263.

sentere (vdj sagen at sentere; at sentere och dømme i sagen)
'afsige dom' 1628:511; 1629:223 o.s.v.

serdelis se særdeles.

service 613.

sesber se sejser.

set(t) er participium af sætte 1635:283 o.s.v.

sette er sjette 1624:287.

sette se også sætte.

sid (1 graablisbed lille gilling med en lang sid mann) 'som hæn-
ger langt ned' 1631:58a.

siffsch. er fejl for silfsch. d.v.s. sølvskeer 1624:141.

sige bruges bl.a. således:

- 1) (lom skove) weed magt att were eller wdj feld att siges; fire mend denom emellom sige och forlige
'erklære, afsige (dom)' 1625:395; 1635:207.
- 2) i forbindelsen sige af a) (da sagde de derpaa saaledis aff for rette)
'afsige (dom)' 1637:85.
b) (I faar sagt liffuedt aff mig) 'fradømme'
1636:293.
- 3) i forbindelsen sige sig af (HP ... siger sig aff løffte for ded gods hand vdj staar for PM) 'erklære sig fri for, løst af' 1640:483.
- 4) i forbindelsen sige op (sagde hannom op) 'opsige aftale med' 1621:136.
- 5) i forbindelsen sige op og ud (sagde hanom sagen op och vd) 'fremstille og forklare' 1635:216.

sigelse (effter dannemendtz sigelße) 'afgørelse, bestemmelse'
1625:*34; 1628:414.

signe 'øve hjælpende trolddom ved ord og gerninger' 1622:233.

signeri 'handlingen at signe' (se ovf.) 1622:233.

signet (signete) 'segl(stempel)' 617; 1628:370, 524 o.s.v.

sigte (der dj mend pigter [!]) adt gaardene) 'rette blikket mod'
1635:216.

sile er sele 1625:*33.

sinkelse (sinckelse; sinckellse) 'forsinkelse' 1627:239; 1635:34.

sise (sise aff 19 tønnder øll) 'accise' 1628:282.

sitation se citation.

siuched se søkke.

siune(s) se syne(s).

siugenn er syngende 1630:436.

sive i forbindelsen den sivende syge (dj seffuen sych; dj søffuen sych) 'den hentarende syge, svindsot, tæring' (?) 1630:341.

skade 1) (Huadt knefflen schar dedt) 'volde, gøre skade' 1636:293.

2) (da gich HLs øeg i vangen och schade [præteritum] indted) 'fejle' 1628:386.

skadegæld (schadegield; scadegieldt) 'skadeserstatning' 132, 236; 1622:63; 1627:252, 300 o.s.v.

skader (husdyr) 370.

skaft (same gierder tillfalder denom epter schafft och maall) 'redskab til længdemål' 678; 1631:496; 1632:3 o.s.v.

skakke 1) (de schulle schocke dedt [d.v.s. et hus] lit wedt dend ene ende, saa hand kunde foe rum till en tønnde øll) 'bringe i hældende stilling' 1634:408.

2) i forbindelsen skakke sig (Den tiidt at huset sig saa schocked, da sagde O ... at huset komb paa LBs grund at staa) 'komme til at skråne' 1634:408.

skalk (schalck; schaldt) er et kraftigt skældsord 1625:13; 1627:200 o.s.v.

skalkhed (nu leger hand paa sit schalchhedt) 'nedrighed, ondskab' 1626:390.

skallepund er skålpund 1625:*207.

skandskrift (den løgenagtige schandschrift) 'skrift, der fremsetter ærerørige beskyldninger mod en person, smædeskrift' 1632:165.

skarn (1 ljden kobergryde, 1 tømme och 1 sele, och scharn var ded) (her brugt som et slags ubøjeligt adj. :) 'dårlig, sølle' 1632:463; 1635:251.

skarp (Haffuer ... meget scharpt offuerdrefft) 'mager, ufrugtbar' 1635:247.

skarre (Daa haffuer dj dennom saaledes fordraagne, att K. schall haffue 6 mk. och scharre 6 for slagen) 'slå af, afstå, modregne' 1627:70.

skat (kongelig) 474.

skatte (at haffue ... wdj Kiøbenhaffn ... schattedt och schyl-det medt anden wider byes viltkaar) 'betale skat' 1635:169.

- skattekorn (schattekornnedt) 'korn som leveres som skat'
1627:196.
- skattere (gaarden och gaarsens bygning for penge schatterid)
'anslå værdi af, taksere' 1637:12, 73.
- ske i forbindelsen ske igen (offte scheer ... iche saa møget
igien, som saais kandt) 'få som udbytte' 1635:247.
- I skel 'grænse' 107.
- II skel 1) (huis ord, som er falded, er scheed i hastighed,
och icke ved nogen schiell till denom) 'rimelighed,
billighed' 1628:373; 1629:379 o.s.v.
- 2) (schiuder sitt schiell) 'vidnesbyrd' 1621:212;
1625:134.
- skelne (PM ... obligeredt sin gaard at will byge och forbedre,
saa at dannemend derpaa schall schiellne; otte mend
... schall ... schielne och suere) 'afgøre, dømmes'
1634:355, 429.
- I skifte, sb. (i schifften østen fore; Thaakiers ager løber
dend ene schifft lige mod dend anden) 'markstykke'
1635:345.
- II skifte, sb. 1) 'boopgørelse og -fordeling' 97.
- 2) i forbindelsen på skifte (ded anded schall
hand bekomme paa schiffte) 'ved skiftebe-
handling' 1631:105.
- skifte, vb. (att schiffte paa nogen schiffte) 'foretage skifte'
1624:89.
- skiftebog (schiffterbogen; schiftebogen) 'protokol, hvori skif-
tehandlinger indføres' 1627:348; 1629:161.
- skiftebrev (schifftebreffuett (!) formelder) 'skriftligt vid-
nesbyrd om skifte' 1632:63.
- skifteregister (medt rechtig schiffteregester) 'register, hvori
skiftehandlinger indføres' 1625:*150, *212.
- skifteskriver (schiffteschriffueren) 'retsskriver, som proto-
kollerer skiftehandlinger' 1635:97.
- skikkelig (hun ... schall sig opholde schickeligen och well
och bliffue tillstede) 'ordentlig, sømmelig' 1635:
231.
- skikket i forbindelsen være bedre skikket (hanom synes, at
denne hest ... er bedre schichedt, endt dend anden
var) 'være i bedre stand' 1634:104.
- skillingsværd (och iche hand fich schilling eller schillings-
uer siden dend tiid) 'hvad der er en skilling værd'
1631:149.
- skillingsøl (2 tdr. schillingsøl) 'meget tyndt øl (til en skil-
ling potten)' 1629:15.
- skimlet (1 schimblet fole) 'mørk med stærkt islæt af hvide hår'
1631:504.

- skindtække (1 schindteche) 'skindtæppe' 1630:46.
- skive (en schiffue vorderet for 10 mk.; godzset bleff schiff
paa schiffuen) 'bord' 1625:157; 1626:389; 1629:366
o.s.v.
- skivedug (1 hørleridz schiffuedug) 'borddug' 1629:366.
- skjoldet (en schiolledt [ko]; schioldedt) 'med rundagtig(e)
plet(ter)' 1626:114; 1633:215.
- sko 624.
- skotte (daa sagde M, prodt schotte, och saa thoig och reff sin
schiorotte wdt fran barmenn) '?' 1626:477.
- skove 101, 329.
- skovhug (schouhug, som hand haffuer beganget vdj Lyndby-schouff)
'(ulovlig) skovhugst' 1636:343; 1637:115.
- skred i forbindelsen stå i skred (rugen stoed i schrede) 'være
lige ved at skride (d.v.s. sætte aks)' 1631:112.
- skrift 1) (2 schreffter och it tingsuin(de); OM ... haffde
schrefftt derpaa) 'dokument' 1626:542; 1627:29
o.s.v.
- 2) i forbindelsen udskåren skrift, se udskåren ndf.
- skrivere 309, 471.
- skubbe (en schubbe, som flydder offuen paa wandet, at dj kand
see och finde deris garn epter) 'en slags flåd' (?)
1635:263.
- skubbeline (en schubbeline tretten fauffne lang) 'line til at
fastholde skubbe (se ovf.) med' 1635:263.
- skud (3 schud, som sad for winduerne at schiude op och ned;
der sad it schud aff tre for dørren) 'plade, bræt,
der kan skydes frem og tilbage' 1631:586 (bis).
- skudsmål (war sitt schodtzmaal begierendis) 'det at forlange
vidnesbyrd om vandel' 23; 1621:267.
- skurvrumpe (kornedt war meget wogt och holigt meste parten i
meeld och skudtromper (!)) bruges om forskellige u-
krudtsplanter, i Nordsjælland om almindelig slange-
hoved (*Echium vulgare*), sand-hanekro (*Galeopsis Lada-*
num), almindelig hanekro (*Galeopsis Tetrahit*) og okse-
tunge (*Anchusa officinalis*) 1636:373.
- skuldreflæk (1 schuldre flesch i en sech) 'flæskebov'
1630:46.
- skure (1 schure wnder i ded høyre øre; 1 schore forj; en
schaare bag i [øret]) 'skår (som ejermærke i øre),
muligvis ligesidet og bredt' 1625:73, 121; 1630:
581a o.s.v.
- skyde bruges bl.a. således:
- 1) (en anden ... schiød hanom omkuld) 'skubbe, puffe'
1626:652; 1628:327 o.s.v.
- 2) (saa schiødt M trumen) 'kaste' 1632:233; 1636:295
o.s.v.

- 3) (schoedt sig thill widtnisbiurdt; schiuder sitt schiell) 'begære' 1621:1, 212 o.s.v.
- 4) i forbindelsen skyde på (Och schiød Wiesløff mend paa widnißbiur) 'påberåbe sig' 1624:107; 1630:191 o.s.v.
- skylde 1) (en rughaffue, som schylder aarligen 1 pund mell; at haffue ... schattedt och schyldt) 'yde pligtig afgift, skyld' 1628:303, 307 o.s.v.
- 2) (O ... schyltte hannom) 'beskyldte' 1625:*277.
- skælde (schielled hannom baade for tiuff och schielm; B schiell-dede) 'beskyldte, skælde ud' 1630:213; 1631:558 o.s.v.
- skældelse (vinde at paahøre schiellde anlangende) 'skældsord' 1629:701; 1630:188.
- skældsord 73, 603.
- skældssag (CH ... hiemlede loughlig varsell at haffue giffuedt til dom JO for schielltsag) 'sag vedrørende skældelse' (se ovf.) 1637:43.
- skælm (hun haffuer schelledt hannom ... for en thyff och schelm; schalch och schielmb; dj schellede hinannden meigedt for thyffue och schellmer) er et kraftigt skældsord 'bandit, slyngel' 1625:287; 1626:477, 494 o.s.v.
- skælmeri (hans dreng løb paa gaden og gjorde schielmerie och brugte enn ond mund) 'slyngelstreg' 1631:347.
- skælmstykke (huad schiellmstøcher haffuer ieg gjort?) 'slyngelstreg' 1629:264; 1636:287.
- skælmsvis (T schiød hanom schielmsviis) 'på slyngelagtig måde' 1629:529.
- skænde (han haffde ... schendt rumpen paa thou heste) 'skamfere, ødelægge' 1633:157.
- skændsel (dj warre i schendtzell sammen paa gaaden) 'skænderi' 1626:390.
- skændsmund i forbindelsen have en skændsmund (hun haffde en schendzmund imoed PH) 'skælde ud, bruge mund' 1626:472.
- skæppe 1) (scheppen 3 mk.; schpr.) er et rummål (om byg, havre, malt) 1621:1, 14; 1631:456 o.s.v.
- 2) i forbindelserne yde tiende i skæppen og betale udi skæppen (... schulde yde hanom aarlig tiende i schep-penn; at betale for ded aar wdj scheppen) om tiende og afgifter, der betales af det tærskede korn 1631:456; 1632:89.
- skære, sb. (OJ ... begieridde at opsmede et schiere; schieridt; et ploujern, som ehr et schierre) 'plovskær' 1636:516.
- I skære, vb. 1) (bleff mandhelge løß melt och dom schoren) 'skære over' (jfr. udskæren ndf.) 1629:733.
- 2) (HB bør at beuiise, at same graff [d.v.s. en tørvegrav] er schoeren, siden at MS er ko-men till sin gaard) 'skære tørv' 1634:435.

II skære, vb. (en pot schiered honing) 'rense, klare' 1630: 541; 1631:47.

skærekniv (schierkniff) se under skårkiste ndf. 1635:283.

skævre (hans been bleff schieffredt; JT ... støt hende ... medt en plegell och scheffredt hendis arm) 'slå itu' 1634:245, 266 o.s.v.

skøtte i forbindelsen skøtte om (schytte [præteritum] indted om) 'bryde sig om' 1621:252.

skåningskarl (schoningkarll; schoningekarll) 'skåning' 1633: 527, 562.

I skår 1) (hand schall haffue slaget 2 schoerer tuert offuer 2 aff NPs haureagre; der war affmeyedt aff PPs eng ... 4 schorre) 'så stort et stykke af ageren, som mejes på én gang under høstmandens gang hen over marken, også som længdemål, ca. 3 alen' 1627:454; 1635:291.

2) i forbindelsen ligge på skår (da laa ded [d.v.s. havren] paa schaaren; rugen, emidlertiidt hand laa paa schaer) 'henligge afmejet i parallelle rader' 1627:454; 1633:191 o.s.v.

II skår (en schar i det wenstre [øre]; ett lidett skar) 'hak, indsnit (som ejermærke på kvæg)' 1625:*352, *353.

skårkiste (it werchiern, som laa paa schaakiestenn) 'skærekiste aflang kasse, kiste, hvori hakkelsen blev skåret med en skærekniv' 1626:181.

sla se slå.

slabench se slagbæk.

sladeeng (en stoer slode eng) 'fugtig eng' 1636:332.

sladt i forbindelsen i sladt se islæt 1625:*336.

slag 70.

slagbæk (AP sadt och i stuen paa en slabench) 'bæk, som også kan anvendes som seng' 1633:344.

slaglås (Noch 1 jernmonne, som war slaget i dørtreitt i stuen till at lucke kamerdøren till, och slalosen schulde slas i) 'lås med fremspringende slå' 1631:586.

slagside (tuende hull wdj dendt wenstre hans slagsside) 'parti mellem ribben og hofteben' 1636:293.

slagsmål 70, 580.

slagtning 385.

slalosen se slaglås.

slem (slemb) 'i ringe tilstand' 1621:272.

slengte se slænge.

slet 1) (s. møndt; fire slete daller) 'almindelig' 1625:*138; 1631:149 o.s.v.

- 2) (sledt øde; slett øde; slet nøyen) 'helt, ganske' 1622:248; 1625:245; 1626:462 o.s.v.

slet se også slæt.

slette (at hand same dige och grøfft igien schall kaste och slette) 'jævne, glatte' 1636:236.

slibemølle (sliffueren fra Stubbe sliffuemølle) '(vand)mølle med slibeværk' 1636:293.

sliber (sliffueren fra Stubbe sliffuemølle) 'person, der udfører slibning (som erhverv)' 1636:293.

slide (de sled kleder aff kongens lametou) 'bruge, (op)slide' 1628:357.

sliffue- se slibe-.

slikke 1) (Hand schall wdj helffuede baade slicke och due) 'lade sig beslikke (af luer)' ? 1630:346.

- 2) i forbindelsen slikke i sig (I slicked ded iche i Eder alligeuell) 'affinde sig med' (?) 1635:258.

slode eng se sladeeng.

slotzherridtz er formentlig fejl for -herris 1632:148.

sloe, sloi se slå.

slotsligger (tillspurde MS JP, om slodsligerne war med at pante) 'kongelig tjener' 1633:564.

slotsskriver (slodtzschriffuer) 'skriver og regnskabsfører ved et slot' 1632:156.

slump (1 slump sild for 2 mk.) 'mindre portion' 1628:437.

slæde 468.

slædetrod (tou sleedetrod) 'slædespor' 1637:115.

slænge (hand tog aff kornedt och slengte for quegedt) 'kaste, smide' 1633:157.

slæt (om morgenen wedt 8 slett) 'klokkeslæt' ('præcis klokken 8') 1621:484.

slå bruges bl.a. således:

- 1) (huis eng ... enten sla eller affføre i nogen maader) 'slå græs' 1626:535; 1630:259.
- 2) (B ... sloi ind ad døren med en steenn) 'kaste, slænge' 1631:558.
- 3) i forbindelsen slå fri an (saa drog JP sin kniff och sloe fri an epter JO med dendt) 'slå ukontrolleret efter' (?) 1632:233.
- 4) i forbindelsen slå fra (hand haffuer slagen hannom en eng fran i Brøde schou) 'med urette høste fra' 1626:534; 1629:405.
- 5) i forbindelsen slå på (huad stød som kand were huggen wnder 3 aar, som iche kronen [d.v.s. kongens ejermærke] er paa slagen) '(med stempel) slå (mærke) på' 1634:511.

- 6) i forbindelsen slå sig til (om muligt war, dj paa alle sider wille slaae sig til fordrag) 'indgå på' 1636:199.

S. Martinj se Sankt Mortensdag.

smede 421.

smede er smedje 1631:220.

s. mekelj dag, s. mekellie, s. Michells dag(h) se Sankt Mik-
kelsdag.

S. Mort(t)ens dagh se Sankt Mortensdag.

smuk (ded var en smuch gamell mand; gjør iche klamerie iblant disße smucke mendt) 'agtværdig, respektabel' 1630:
417; 1634:205.

smør 386.

smørlandgilde (smørlandgielde) 'afgift i smør' 1633:273;
1634:225.

smørmål 673.

sned (ded høyre øre snid schoret aff [på en stud]) 'skråt'
1635:425a.

snildelig (snildeligen och wnderfundigen) 'listig' 1635:97.

snip (en ... hest, l snip aff ded høyre øre) 'lille hjørne'
1625:413; 1629:63 o.s.v.

snipt er fejl for snip (se ovf.) 1625:413.

snop(ed) se snup(pet).

snore hatt er vist fejl for snøre hatt (se ndf.) 1630:158.

snup (en liden snop paa nessen) 'lys, langagtig plet (på mu-
len)' 1626:406.

snuppet (enn ... mær, er snoped och sochedt) 'med snup' (se
ovf.) 1633:534.

snørehat (snore hatt) 'kvindehat, som snøres i nakken'
1630:158.

snørehue (snør(e)huer) 'kvindehue, som snøres i nakken'
1631:124, 126, 233.

socked se sokket.

sodet (soded; soeded) 'sodfarvet' 1628:30; 1629:714; 1636:66a

soedt er participium af så 1626:622.

soelemerche se solemærke.

soeligebrun se svallebrun.

soer, sb. er pluralis af so (eller fejl for søer) 1631:335.

soer, soeren, vb. se sværge.

soesuin se sosvin.

sogn 501.

sognefogeder 501.

- sogneherre 'sognepræst' 1634:151.
- sogneting er fejl for søgning (se ndf.) 1632:480.
- sokket (socked paa alle fire benene) 'med hvidt ben, hvidsokket' 1627:374; 1628:657; 1630:134; 1633:534.
- s. Olaus dag se Sankt Olafsdag.
- soldater 480, 481.
- solemærke (inden 3 sollemercher) 'dag' 1625:130; 1634:318.
- s. Ollesdagh se Sankt Olafsdag.
- son, songh er sogn 1625:245.
- sordt- se sort-.
- sortblakket (en sordt blachedt hest) 'sortegraå' 1625:339 o.s.v.
- sortblisset 'sort med lys plet eller streg på forsiden af hovedet' 1625:146; 1628:657 o.s.v.
- sortbrun (1 g[ammel] sort hoppe och er sortbrun) 'mørkebrun' 1637:121a.
- sortbæltet (1 sortbelted griis) 'sort med hvid stribe (bælte) om kroppen' 1628:25 o.s.v.
- sortdop (2 huide kalle, 1 sordt ringedt, 1 sordtdap) 'sort, lille og tyk' (?) 1626:695.
- sortdraget 'sort med hvid stribe ned ad ryggen' 1622:96 o.s.v.
- sortgilled (1 sortgilled fole) skal formentlig læses sort, gilled (se gilde ovf.) 1629:11.
- sortgrimet 'sort med striber, streger, pletter i hovedet af anden farve' 1622:96 o.s.v.
- sorthjelmet 'sort med hjelm lignende aftegn på hovedet' 1622:96 o.s.v.
- sortmusblakket (en sortmusblachedt [hest]) 'med farve som en sort mus' (jfr. musblakket ovf.) 1634:126.
- sortringet 'sort med ringformet stribe' 1626:695 o.s.v.
- sorttrygget (2 kiør, en sordt røigedt) 'sort med hvid stribe ned ad ryggen' 1626:607; 1633:228, 243.
- sortrøvet (1 sortrøffued galt) 'med sort bagparti' 1633:217.
- sortskimlet 'sort med isprængte hvide pletter' 1625:374; 1626:522.
- sortskjoldet 'med sorte, rundagtige pletter' 1622:110 o.s.v.
- sortsnuppet (1 brunt hors och 1 sort snaped [fejl for snoped]) 'sort med hvid plet på snuden' 1630:29; 1631:294.
- sortspraglet (1 sortspragled soesuin) 'med sorte pletter eller striber på lysere bund' 1628:704; 1633:17a; 1635:458a.
- sortstjernet 'sort med hvid plet i panden' 1628:66; 1631:103, 608a.
- sortysset (1 sortydset og stjernet faar) 'sortegraå' 1630:581a.

sosvin 'so' 1628:704 o.s.v.

spaa er spade 1624:20; 1626:36.

spand (siuff korter eller 7 spande omkring [en stub]) er et
længdemål, ca. 15 cm 1637:115.

speciedaler ($\frac{1}{2}$ speße dlr.) 'udmøntet rigsdaler' 1625:135.

spegt se spægt.

spende se spænde.

sperwerch se spærværk.

spetter se spæt.

speyer er spiger 1635:25.

spilde 1) (och [har] spilt nogen penge for hanom) 'forøde'
1630:213.

2) ([forfølgningen] bleff spilt formedelst varsel)
'gøre ugyldig' 1629:282; 1634:306.

split 'spidsvinklet indskæring' 1633:508, 535.

sprach er præteritum af springe 1626:652.

sprække (suide och sprecke) 'smerte' 1621:289 o.s.v.

spægt (sid paa din røff och drich dit øll medt spegt och rou)
'sagtmodighed, fredsommelighed' 1625:13.

spænde 1) (der faldt 1 støche thag och spende nedt) '(sammen-
føjede) tagspær' 1627:29; 1636:332.

2) (3 spende høe) 'loftsrum mellem tagspær' 1634:323.

spærværk (sperwerch bygfeldig) 'tagspærene i hus' 1635:247.

spæt (1 galtsuiin, som er sandedt och nogen sorte spetter
iblandt) 'plet' 1634:511a.

spørge bruges bl.a. i betydningen (da schall dedt spør is saa
vide, som Sieland ehr) 'erfare' 1634:238.

staaed se stå.

staaelde er pluralis af stald 1631:284.

stabel (1 led med stable) 'tap til dør- eller ledhængsel'
1631:586; 1632:242; 1633:253.

stadt er stået 1625:*265, se stå.

staer se staver.

staffes hu(i)gh se stavshug.

staffuer se staver.

staffuer- se stavre-.

stakket 'kort' 1634:231; 1635:224; 1636:253.

staldbroder 'fælle, arbejdskammerat' 1622:127; 1626:506.

staldfodring 360.

stall er præteritum af stjæle 1631:203.

stam (den gaard stamme Søffrensen er wdj) 'stammende' 1627:123.

stauffn(en) se stavn.

staver (staffuer; staer) 'tyk stang, især brugt som gærdestav'
1625:*277, 380 o.s.v.

stavn (paa stauffnen at indfløtte) 'hjemhørighedsområde'
1634:398; 1637:79.

stavreende (noigen staffuer och staffuer ender wd aff derres
gaadekiers demningh) 'ende af staver' (se ovf.)
1625:380.

stavrekølle 'kølle til at slå stavre (se ovf.) ned med'
1634:232, 379.

stavrestor (smaa grene ... som kunde weridt stauffrestoere)
'stor, tyk som en staver' (se ovf.) 1634:66.

stavshug (slagedt BJ med bordagh och staffes huigh och neffue
huigh) 'slag med stav' 1625:354.

sted i forbindelse i sted (ieg will lade <ham> løbe till faa-
rene, i sted de komer hiemb) 'så snart som' 1634:379.

stedbørn 87.

stede 1) (ingen maa stedis att løbe om med kram) 'tillade'
1621:387.

2) (at hanom da maa stedis thuende mend, som hanom kun-
de ... siune, huad schade hand haffuer bekomed) 'til-
stå, indrømme' 1621:517; 1628:234; 1629:254.

3) (HP leger syigh ... och derfor iche stede nogen win-
desbiur) 'føre' 1627:215.

4) (sted eller fest) 'bortfæste' 1635:241.

steffndt se stævn.

steffnedagh se stævnedag.

steffninger se II stævning.

steg (til opretning [af mangler i hegn] 1 tyldt legte, 2 les
stigh; stig) 'pæl, stage, stav' 1628:548 o.s.v.

stegers 'køkken' 1629:264.

steggærde (stiggerder omkringh kongens wange; stei-, steggier-
der) 'gærde eller hegn bestående af steg' (se ovf.)
1625:178, 245; 1628:446, 548; 1636:264.

stejle (klæde thii steiler derfor) 'pæl som benyttes ved hen-
rettelse' 1634:205, 217.

stemme er vist fejl for steder 1627:197 (jfr. smst. 214).

stemp (en bore eller stemp paa hornene [af en stud]) 'stempel'
1635:445a.

stenbede (fordj ad hand iche haffde rum eller anded kar at leg-
ge dend [oksehuden] vdj <at stenbede> end enn balle)
'garve med sten' (?) 1630:541.

stendig se stændig.

stene (och ded første hand stenede dend [leen], da stenede hand
dend paa P0s steen) 'stryge, hvæsse' 1630:541.

stenge(-) se stænge(-).

stere lynge se stærelynd.

stern se stjern.

sticher se stikke.

stiern, stierned se stjern, stjernet.

stiggerder se steggærde.

stig(h) se steg.

stikke (nogen sticher och pinde) 'pindebrænde' 1629:746.

stileje (dett stjleye, som LB haffuer sat i Wlledall) 'primitivt skjul for oldensvin i skov' 1632:211.

stille, adv. (hun ... bleff saa siden [efter en fødsel] stille hoes sit arbeide paa en otte dagis tiidt) 'stadig' 1635:245.

stille, vb. 1) (NC forplichted sig att stille s. mester Ss arffuinger) 'godtgøre, opfylde ens krav' 1621:3 o.s.v.

2) i forbindelsen stille ind (HO ... forplichted sigh att stille ind for itt halff pund biugh) 'møde' 1621:250 o.s.v.

stiurt er fejl for stiuet, se stive.

stiv (saa slog E stiftt mange slag paa N medt wogenkieppen) 'kraftig' 1636:299.

stive (et ... faar ... war stiurt [fejl for stiuet] paa ded venstre øre) 'afskære' 1633:483.

stjern (en brun mer medt en liden stern i panden; stiern) 'hvid plet i panden' 1626:723 o.s.v.

stjernet (1 brunn hoppe, noget stiernedt) 'med hvid plet i panden' 1629:739; 1632:446a o.s.v.

stjstøcken 'stykke ved sti' er formentlig et stednavn 1629:438.

stob 'bæger, krus med lav fod' 1630:541.

stoch, stoche er fejl for støch(e), d.v.s. stykke 1634:12, 35a.

stoden se stød.

stoedt se stå.

stoffer 620.

stok i forbindelsen skrives til stokke (hulche der war till stoche schreffne dend 16. augustj) 'udnævnes til stokkemand' (se ndf.) 1632:293.

stokkemand 'tingmand' 1624:85; 1633 mellem 331 og 332.

stoll er stål 1636:26.

stollingh se studling.

storlighed (en huidt kiep wdj storlighedt som et søbeschafft) 'størrelse' 1636:293.

- stormerhånd i forbindelsen med stormerhånd 'ved stormangreb, med storm' 1632:283.
- straffe 145-148.
- stragen er fejl for strogen (se strøget) 1625:*23.
- strand 202.
- strandmade 'strandeng' 1635:247.
- strece se strække.
- stren er fejl for streng (se ndf.) 1629:771.
- streng (I kand icke werre en fattig karll saa stren) 'nøjereg- nende i pengesager' 1629:771; 1634:310.
- stride (LS ... haffde thoe smaa drenge med sig och strjde til dørren med stene) 'kaste' 1627:318; 1628:283.
- strippe 'malkespand' eller 'øsekar' 1630:100.
- strunker (langbene och struncher [i udgaven: struicher]) 'vigtigper' 1634:238.
- strække (giffue landtgielden aff dend [gård], saa wiitt dendt kand streche) 'række, slå til' 1633:68.
- strøget (16 schiper hauffre stragen [fejl for strogen]) 'med strygmål, således at indholdet ligger plan med skæp- pens overkant' 1625:*23.
- strøkorn 'korn til udsød' 1627:188 o.s.v.
- studeleje 'leje af stud' 1637:96.
- studepenge 'afgift for underhold af stud' 1626:115.
- studling (stulling; stuling; stollingh) 'studekalv, kastreret tyrekalv' 1625:347 o.s.v.
- stue se stuv.
- stuer 254.
- stul(l)ing se studling.
- stuv (1 liden stue i kaalhauffuen) 'bortskænket eller frasolgt jordstykke uden for fællesjorden og fællesskabet' 1635:264.
- sty se stød.
- styched se stykket.
- stykkeviis se stykkevis.
- stykket (1 graa styched dynepus som laa i sengen) 'sammensat af flere stykker' 1635:251.
- stykkevis (huorledis dj [gårdene] wed magt er holden och ded vdj styckeuiis thaxsere for penge, huis brøst derpaa findis) 'specificeret' 1628:666; 1629:598; 1634:162; 1636:162.
- styld (tilldømt at henge for nogen sin styld; styldt och tiuffe- rie) 'tyveri' 1628:355; 1634:354.

stynte (Os Weyllager løber och stønter ved Waangeleded) 'være for kort' 1633:359; 1635:345.

styre i forbindelsen styre til rette (de løb saa hen och wilde styre till rette) 'få til at falde til ro, berolige' 1632:233.

styter se støtte.

stækkere (lengere eller stekere) 'kortere' 1635:345.

stændig i forbindelsen være stændig 'vedkende sig' 1621:517; 1627:233 o.s.v.

stænge, sb. 1) (da spranch tiuffuen op paa stenged och kom op vden paa taget) 'høstænge' 1629:66.

2) (gierder och stenge anlangende) 'hegn' 1630:348.

stænge, vb. (dett stenge, som Vttersløuff mend stenged ved søen) 'rejse stænge' (se ovf. stænge betydn. 2) 1630:348.

stængetræ 'lægte der danner gulv i et høstænge' 1628:140.

stærelynd (da fløy der saa tych med sten ... som stere lynge) 'stæreflok' 1630:341.

stævne (huad stød och steffndt der findis kandt [i skoven]) 'stynet træ, stamme' 1634:66.

stævne 170.

stævnedag (fordj I gich aff eders tieniste ... før eders steff-nedagh) 'skiftedag' 1630:248.

I stævning 'tilsigelse til retsforhandling' 30.

II stævning (huadt støedt och steffninger der findis at verre huggen) 'stæv' (se ovf.) 1633:522; 1634:66.

I stød 1) (Orderup schouff findeß ingen støeder) 'træstub' 1621:230; 1627:125 (?), 250 o.s.v.

2) (1 stød aff ded høyre øre; haffuer samme soe ... it rist i støeden; sty; stoden; støded) 'stump' 1625:73; 1628:704; 1630:581a; 1631:608a o.s.v.

II stød (it støedt wnder hagen; pust och stød) 'slag fremkaldt ved stød' 1625:*164, 54.

støn(d)ter se stynte.

støtte (nogen styter, som har staait i stuen wnder bielchen) 'afstivende stolpe' 1631:586.

stå kan bl.a. bruges således:

1) (tuende schiffte staaed) 'finde sted' 1621:24 562 o.s.v.

2) (att stille øffrigheden [tilfreds] ... eller staa wnder samme forfulghningh; hand haffde iche staaedt i saadan maade, haffde iche sin broeder weredt) 'være i en situation' 1625:310; 1626:39.

3) i forbindelsen stå sig (TO thorde iche staa sigh att thage hesten i sin andtuorringh) 'understå sig, vove' (?) 1627:57.

- 4) i forbindelsen stå sin ret (staa sin ret for sine gierninger) 'lide sin straf' 1628:291.
- 5) i forbindelsen stå bi med 'hjælpe, bistå' 1634:456.
- 6) i forbindelsen stå fra (det [vidnesbyrd] war kiøp till att winde, huis dj wandt i den sagh, och wil-le staa derfraa igen) 'opgive, falde fra' 1626:360.
- 7) i forbindelsen stå i løfte (dj fire mend, som stor i løffte for ded børnegods) 'have garanteret, kationeret' 1630:426.
- 8) i forbindelsen stå til (ded stod iche till denom [at gå i forbøn for en dødsdømt]) 'tilkomme' 1628:291.

sualder(-) se svalder(-).

suangen se svang.

suar se svar.

suare se svare.

suared er svare (se ndf.) + det 1632:123.

suarlige(n) se svarlig.

substitut 'hjælpedegn' 1634:214; 1635:153; 1636:416.

sueche se svække.

sueenside er et skældsord til en kvinde, muligvis en forskrivning af skidenside ('urenlig kvinde') 1633:481.

suehr er sværge 1634:97.

suere se sværge.

suerved se sværme.

suindegelle se svinegel.

suine- se svine-.

suor(d)t- se sort-.

sur (suor) [om jord] 'leragtig' 1635:224.

suøbe(-) se svøbe(-).

svalder (KOL kand saa well finde paa en sualder som en anden) 'sladder' 1635:192.

svaldersmenneske (sualders menische) 'sladdertaske' 1632:233.

svallebrun (en gamell soeligebrun hest) 'matsort, sortebrun' 1626:666.

svang (dendt ... hest ... haffde enn huarell paa dend nermer side wed suangen) 'lyskepartiet' 1634:77.

svor (dend ene [stud] war suar slemb) 'særdeles' 1621:272; 1631:544.

svare bruges bl.a. således:

- 1) 'betale' 1622:88.
- 2) i forbindelsen svare for (TF hand suarede for en thiuff) 'stå til ansvar for' 1631:191.

svarlig (dj ... schendes suarligen; nogen wrightige høffdemoder, som dj selff suarlige well haffde kunde rettedt) 'meget, særdeles' 1626:409; 1636:199.

svin 353.

svinegab (ett suinegaff, som laa paa hans gierde) 'hul i gærde (som svin kan slippe igennem)' 1630:468.

svinegel (suineggelen; suinnegell; suindegelle) 'svinesti' 1621:465; 1625:*25; 1628:140.

svække (om hand haffde noget, hormed hand kunde sueche her Hs bog) 'omstøde' 1632:74.

sværge i forbindelsen sværge sig fanden i vold 'aflægge falsk ed' 1634:233.

sværme (hand saaledis haffde druchedt och suermed) 'svire' 1634:232.

svøbe (suøbe) 'pisk' 1626:652; 1629:327; 1636:284.

svøbeskaft (suøbeschafft) 'piskeskaft' 1626:343, 494.

S. Waldbor(g)e dag se Sankt Valborgdag.

syg se søg.

sygdomme (husdyr) 370, (mennesker) 550, 551.

sygdomsbehandling 553, 554.

syge 78.

syltemad ([beboerne] noget lided syltemadt kand bekomme [af oldensvinene]) 'salt mad' 1632:317.

syn 25, 37, 301.

synderlig (sønderlig) 'særlig, speciel(t)' 1622:82; 1634:246.

syne (siune) 'syne, besigtige' 1621:230 o.s.v.

synes 1) (saa at pandebenedt kand siunes) 'ses' 1634:319.

- 2) (tou heste, dendt ene graa, dendt anden sortblachedt, dedt hanom syntis) 'forekomme' ('såvidt han kunne bedømme det') 1634:104.

syning 394.

sæbyg se sædebyg.

sæd (paa Viesløuff sæd) 'agerjord til udsæd' 1621:133; 1630:209.

sæde (i gille, seede och samquemb) 'det at sidde sammen med andre, samkvem' 1625:13; 1630:370.

sædebyg (sedebiug; sæbyg) 'byg til udsæd' 1629:432 o.s.v.

sædelighed 74.

sæderug (sederu; særug) 'rug til udsæd' 1635:67; 1636:149.

sædvanlig (och ded vden førrouff, som sedwanligt er, och lands lou om formelder) 'efter skik og brug' 1631:180.

sælde (GS ... opliuser 2 seller) 'beholder, hvorover sigtning (af mel, gryn m.m.) foretages' eller 'kasse til rensning og tørring af frø m.m.' 1630:245.

sænk (som haffuer kiørdt 1 mer i sengh) 'dyndet, sumpet sted, morads' 1626:497.

særdeles (saa lenge A dend [en indhegnet have] selff trindt omkring heigner ... da dend serdelis at holde wed magt) 'særskilt' 1636:199.

særug se sæderug.

sætte bruges bl.a. således:

- 1) (och Mette som i visen med flechen er satt) 'anbringe, indsætte, nævne' 1630:346.
- 2) (wj schulle sette høffdemoder, gierderne enhuer sin deell och lodt epter deris landgieldte) 'fastsætte' 1636:199.
- 3) (satte KJ, om ... JL jo icke bōrd att lide derfor, som lougen omformelder) 'fremsætte som formodning eller krav' 1625:*30.
- 4) (wdj penge sette) 'vurdere' 1634:118, 255.
- 5) (hand war henreden medt tou heste och at laane sig nogen kleder, thj hand well wiste, at hand bleff satt) 'sætte fast, i fængsel' 1634:232.
- 6) i forbindelsen være sat (OF ward saad paa sin vogen och holdt stille) 'blive (roligt) siddende' (?) 1625:*85.
- 7) i forbindelsen sætte sig (en hest, som ... haffuer sat sig wdj en vey ... och HB schulde wedlige holldte) 'komme til at sidde fast' 1629:776; 1630:40.
- 8) i forbindelsen sætte for (huer les sat for 9 mk.) 'vurdere til' 1628:507.
- 9) i forbindelsen sætte i rette 'forelægge retten en sag til påkendelse' 1621:117 o.s.v.
- 10) i forbindelsen sætte ud (I har ret vell sat mig vdt, jeg har icke ett par schoe paa mine fødder) 'bringe i en ubehagelig situation, udsætte' 1636:362.

sættedommer 471.

søer 201.

søeren er participium af sværge 1629:566.

søfart 451.

søg (søigh; syg; søg) 'orne, der er kastreret som voksen' 1625:353; 1631:608a; 1635:252; 1636:557a.

- søge 1) (dermedt søgte ... mange ... wd i gaarden) 'bevæge sig i en bestemt retning, mod et mål' 1634:205.
- 2) (daa haffuer [han] kommen medt l hiøgthiuffue ... och søigete thill hannom) 'fare ind på, angribe' 1626:463, 494; 1636:320.
- søgneting 'første ting efter helgtiderne' 2; 1621:145 o.s.v.
søigete se søge.
- søigh se søg.
- søigneting se søgneting.
- søkke (dj wilde ... mig wnder fischerbroen siden siuched) 'sænke' 1628:495.
- sølfzsche er sølvske 1630:541.
- sølv 666.
- sølvkovsken (sølfkoschen) 'kovsken (se ovf.) af sølv' 1637:2.
- sølvmalle (søllmaller) 'sølvhægte, som kroghægten griber ind i' 1629:585; 1630:319.
- sølscheer se sølvskeer 1632:68.
- sølvstob (sølfstoff) 'sølvkrus' 1626:220; 1629:125; 1630:14.
sønderlig se synderlig.
- så i forbindelsen så nær (da stoed der saa ner l td. kiød ringer l fjerding) 'næsten' 1630:541. Se også nær.
- såning 322.
- sår 70, 551.
- sårbod (saarreboed; sarboedt) 'bøde for tilføjjet sår' 143; 1626:353, 435.
- sårgøre (OJ ... haffuer udj mit hoffued slaget och saargiort tuende schader) 'tilføje sår' 1633:341.
- taffll se tagl.
- taffte er præteritum af tabe 1630:289.
- I tag (den [gård] haffuer S indted flyedt paa medt thagh) 'tagrør' 1627:123.
- II tag 1) (HM ... haffde tag paa JSs hustru och sloe hende) 'greb' ('havde fat i') 1630:284.
- 2) (l tag offuen aff huer øre) 'snit' 1630:581a.
- 3) i forbindelsen i tag med (E ... wille weridt i tag medt dendt, som laa paa jorden) 'i lag med, i kamp med' 1636:299.
- tage, sb. (trende tager) 'fladt træstykke med skaft til at banke lærred med' 1636:248.

tage, vb. bruges bl.a. således:

- 1) (APJ komb kiørendis paa Vangede markh, ret som engen togh) 'begynde, støde til' 1629:386.
- 2) (du schallt icke tage bispen och gaa saa lige till och forlige denne sag, som du gjorde ved dend andenn) 'besnakke, tage ved næsen' 1630:188.
- 3) i forbindelsen tage sig til (tog sig dom till) 'påtage sig' 1621:145 o.s.v.
- 4) i forbindelsen tage vare se vare.

tagedt er tage det 1632:210.

tagl (ett thauull paa vognen saa viit i runden som et hiull och en delle paa same taffll) 'svært tov' 1628:691.

tak i forbindelsen tage til takke (dett [et slag på munden] will iegh well tage thill thacke, gjør du mig nogen wredt, daa schall iegh klage digh for min slodtzherre) 'tåle, finde sig i' 1625:13.

takst (epter worres thagstis indholdt) 'offentligt pålagt hverv' 1625:210 o.s.v.

tal i forbindelsen på tal (9 lam, paa tall ehr 3 mk. 6 sch.) 'for hver enhed' (?) (jfr. tælle) 1636:445.

tale bruges bl.a. således:

- 1) i forbindelsen tale over (JA talde denom offuer, saa at huer mand ... fich denom deris pant) 'overtale' 1633:421.
- 2) i forbindelsen tale sig i minde (thalle sig i hans hosbuntz minde for pust och stød) 'søge forlig' 1625:*164.

tarmeløb 'brok' 1625:146; 1635:248.

tarsch er præteritum af tærsk 1627:223; 1633:250.

tavl (thauull) 'melletrum mellem tømmer i bindingsværk' 1628:514, 691.

tegne (thenne boeg ... huorudj ... schall ... tegnis, huis som ... ved rettenn forhandlis) 'opskrive, notere' 1624:indl.

tegtedag se tægtedag.

telleg er talg 1630:541.

temmelig 1) (en temelig summa penge; nogen temelig sengekleder) 'af middel kvalitet eller størrelse' 1634:265; 1636:249.

- 2) (vnge PP ... ehr ... ved temelig alder ... saa hand icke kandt holde garden) 'ret lav' 1637:19.

tengt se tænke.

terschemandt se tærskemandt.

testamente 90.

th- se t-.

thacke se tak.
 thagh se I tag.
 thalle er præteritum af tælle (se ndf.) 1626:206.
 tharskh er præteritum af tærse 1628:140; 1631:285.
 thaull se tagl og tavl.
 theppe se tæppe.
 thering se tæring.
 thescher er tærsker, sb. 1626:409.
 thillegh se tillæg.
 thiuffue merche se tyvemærke.
 thiurffuer er tyr 1626:237; 1630:556.
 thiurkalle er tyrekalv 1631:654a.
 thiurremie se tyremie.
 thouff er to, num. 1630:303.
 thre- se træ-.
 throd, throdde er præteritum af træde 1625:*122; 1630:322.
 thrærne er pluralis bestemt form af træ 1631:586.
 thrøyett er præteritum af træde 1625:*18.
 thue er to, num. 1629:746.
 thuehendis se tvehændes.
 thuerssschorer se tværskår.
 thuestyffuedt se tvestivet.
 thuistige se tvistig.
 thuked se tygge.
 thursched er participium af tærse 1631:248.
 thye se tyge.
 thyffue (di haffuer iche giffuen wden huer 2 sk. aff Stocherup thill thyffue) er vist tyve, num. 1626:217.
 thyrreschyr se tørveschyr.
 thødstøll se tystøl.
 thøierbed se tøjrbød.
 thønd er tyende 1625:*57.
 tid (daa ingen frembkom tid, bleff hand sagløß giordt) er måske fejl for i tid 'i rette tid, i tide' 1624:98.
 tidende (rygte och tiender) 'forlydende, rygte' 1635:121.
 tidere se tiere.
 tien er præsens af tjene (se ndf.) 1630:248 o.s.v.
 tiende, sb. (tinde; tind) 'afgift' (opr. 1/10 af årsafgrøden) 109, 510; 1621:89 o.s.v.

- tiende, vb. (hand tiender, aff huis queg hand haffuer) 'betale tiende' 1627:235.
- tiendeføl 'føl som tiendeafgift' 1621:1.
- tiendegås 'gås som tiendeafgift' 1626:275.
- tiendekorn 'korn som tiendeafgift' 1628:543 o.s.v.
- tienn er præsens af tjene (se ndf.) 1621:1 o.s.v.
- tiere (och icke heller tidere) 'senere' 1630:272.
- tiggere 606.
- til kan bl.a. betyde (dend karll bleff ... fengsled till Niels-sis) 'hos' 1631:543.
- tilbagesøgning 112.
- tilbringe (formendtis ... hendis angiffuende wsand at verre och aff andre de sandschuldige tillbragt) 'tilskynde' 1636:362.
- tilbørlig (sin thillbørlig rentte) 'rimelig, passende' 1625:*138.
- tilfalde (ruetiende, kirchetiende och haffretiende, saa wiit ded tillfalder) 'påhvile' 1629:730.
- tilfinde 'pålægge ved dom' 1633:9 o.s.v.
- tilflytning 238.
- tilformene sig (AR suarde och sig tillformende, att ...) 'være af den opfattelse' 1626:48.
- tilfortænt i forbindelsen være tilfortænt (alle bønderne ... schall verre tillfortencte, at ...) 'sørge for' 1628:489.
- tilforunde (ingen ... maa nogen kroer holde wden de, som aff øffrigheden er tilforwnde) 'tildele (et privilegium)' 1635:152a.
- tilfreds 1) (hand er med hinde tillfridtz) 'økonomisk forligt' 1621:109.
- 2) i forbindelsen være tilfreds (haffde ded icke werid for min koene ... schylt, da haffde ieg veridit tillfridtz och slaget hanom ihiell) 'være ligeglad' 1635:8.
- tilfredsstille 'opfylde ens økonomiske krav' 1621:58 o.s.v.
- tilgøre 'fastsætte' 1634:180; 1635:300.
- tilhelle 'tilbagesøge, tilegne sig ad rettens vej, få bekræftet sin ejendomsret til' 1631:509 o.s.v.
- tilhold 'tilholdssted' 1634:130.
- tilholde 1) (som resesen dem thillholder) 'påbyde' 1625:*58.
- 2) (findes hinder ingen jord ... huor medt hun kand sigh thill holde nogen frijhed paa gresganh) 'gøre krav på' 1627:216.

- tilhøre (huor ner HR ... er beslegtiget och tillhörer BO) 'være i slægt med' 1630:555.
- tilhånde (den tid hand fick sin hatt igienn, da bleff hannom hans secke igienn tillhande stilledt) 'til rådighed' 1621:300.
- tilje (hestestaldt, huor baade krybber, heke, tillde, baase ... er borte) 'bjælke (eller sten), der dækker båsen under dyrets bagben' 1636:162.
- tilkende (dend hest haffuer hend icke seet eller tillkient) 'kende til, have kendskab til' 1634:189.
- tilkrav 'retslig fordring' 1632:172; 1635:107.
- tilkynde 'bekendtgøre' 1636:82.
- tillde se tilje.
- tilldempt er tildømt 1631:210, 588.
- tillfors er til foders 1628:511.
- tillhande se tilhånde.
- tillyse (NJ ... tilliuser, at menige sognefogder ... schall ... møde på slotet) 'bekendtgøre officielt' 1628:276.
- tillæg (deris gaarde medt des rette tilleg) 'tilliggende' 1635:202, 224.
- tillæge (hand haffuer faaet schade i hans hoffued, och nu er tilllegt) 'læge, hele' 1628:359.
- tilsagn (KJs trusell, løffte och tillsauffn) 'løfte' 1634:269.
- tilsige (hans stiffader haffde tillsagt for:ne quindfolch nogen penge) 'love' 1621:322; 1629:479; 1635:152.
- tilskynder 'rådgiver, inspirator' 1632:223, 260 o.s.v.
- tilstand (øffrigheds willie, widschab, hiemell eller tillstand) 'samtykke' 1636:249.
- tilstandelse 'tilstand' (se ovf.) 1635:283.
- tilstrække (kunde dedt icke tillstrecke till gielden) 'strække til, være tilstrækkelig' 1631:153; 1635:380.
- tilstå 1) 'tilstå, vedgå' 1621:58.
2) i participiumsformen tilstående (thillstaaendis gield) 'forfalden til betaling' 1621:132; 1634:437.
- tilståelse 35.
- tiltænke (spurde ... huem same winduer haffuer wdslaget, heller och huem di der tilltengte) 'mistænke' 1632:165.
- tind(e) se tidende og tiende.
- ting 1) 'retsmøde' 1-19.
2) (RH ... hanß ting paa PN) 'indstævning til tinge' 1624:1 o.s.v.
- tingbog 36.

- tingbord 'bord, hvor rettens folk har plads' 1636:516.
- tinge 1) (tingge om kornedt) 'forhandle om pris' 1637:90.
 2) i forbindelsen tinge ind (handt ... tingede hanom ind till OHs) 'indtinge, skaffe ophold mod vederlag' 1634:123.
- tingest 1) (rigtigen bescheeden ... om alt tingest, som forschreffuet staar) 'ting' 1634:151.
 2) (hand lagde dett [et plaster] paa hans tingest) 'mandslem' 1632:165.
- tingføre (ON ... tingfører et huit gimmerlam) 'bringe for tinge' 1627:411.
- tinghus 1.
- tinglysning 20.
- tingmænd 3, 470.
- tingning (at haffue giort tingning med her H) 'aftale' 1632:89; 1637:3.
- tingskriver 3, 5.
- tingsted 1.
- tingsvidne 24, 36.
- tingtider 2.
- tiuff- se tyv(e)-.
- tiuffue se tyve.
- tiunde er tyende 1632:233.
- tiurkalle er tyrekalv 1630:502a.
- tjene 1) 'stå i tjenesteforhold hos' 1621:1 o.s.v.
 2) (dedt kandt iche tiene, at du huger paa dette arbeide; dedt tiener Eder icke vell att gaa i marchen i dag for dedt slag, I fich i afftis) 'nytte, gavne' 1634:238; 1636:295.
- tjener 'fæstebonde' 1625:375 o.s.v.
- tjenestefolk 79, 232.
- tjenesteforhold 130.
- tjenesteløn 'tyendeløn' 1627:98 o.s.v.
- to, sb. (hun tager kongens lamb och thoe ware) 'uforarbejdet, afklippet uld' (spec. den der klippes om efteråret) 1628:271, 357.
- to, vb. 1) (hans quinde rygtede och tode ... Hophans) 'vaske' 1631:273.
 2) i forbindelsen to af (will du hannom nogen [!] daa schall jeg thoe dig aff) 'banke, give klø' 1626:506.
- toft 'areal ved gård' 221; 1635:247 o.s.v.

- toftejord 'jordstykke ved gård' 1634:216.
- toftelænge 'gårdlænge, som vender ud mod toften' (se ovf.) 1631:284.
- toftelåge 'låge mellem toft (se ovf.) og bymark' 1636:299.
- tome er tomme (adj. i pluralis) 1632:428.
- top (der bleff inted mere epter end 13 schpr. och 1 top, der hand lod thersche ded) 'den del af skæppen, som rager op over randen' 1631:137.
- toprâdden (toproden) 'râdden i toppen' 1621:392.
- tore er tør (adj.) 1629:86.
- torffue er tørv 1621:136; 1626:289.
- torgefredt se torvefred.
- torst se turde.
- torv 402.
- torve (de haffuer frj bede paa Kiøbenhauffns march, dersom de torffuer) 'tage til torv (for at handle)' 1631:315.
- torvefred (torgefredt) 'fred, der skulle overholdes på torvet' 1621:117.
- torvehandel 442.
- torvevej (ahlvey, møllevey, thorrevey ...) 'vej til torv, marked' 1629:237.
- totte se tykke.
- tov 1) (at de icke kand deris toug fuldgjøre) 'edeligt vidnesbyrd' 1631:572; 1634:448; 1636:513.
- 2) i forbindelsen i lov og tov se lov.
- tradtz se trods.
- transport (til hest) 465, (med vogn) 466, (med slæde) 468, (med båd) 469.
- trave (thraff(ue); trau(e)) 'samling af (på Sjælland som regel 20) kornneg' 1621:149 o.s.v.
- trellbord se trælbåret.
- trewerch se træværk.
- tribulere (om hans karll saa schulde sla och tribulere hanom) 'plage' 1629:769.
- trind i forbindelsen trindt omkring (saa lenge A dend [en have] selff trindt omkring heigner) 'hele vejen rundt' 1636:199.
- trine (saa trinde hand i gaarden) 'gå' 1630:100.
- tro (JV suarid, at ded icke schall findis i sandhed, at hand vilde troe JB selff for samme penge) 'stole på' 1630:293.
- trode er præteritum af træde 1630:227.
- trodt se tråd.

- trods i forbindelsen til trods (I har holded min tiunde inde i tou dage mig till tradtz) 'for at trodse' 1632:233.
- trolldom 74, 562, 563.
- trolovelse 85.
- tros (thros eller gamell gierde stumper och støcher) 'kvas, gam-melt brænde' 1629:290.
- trugte se trykke.
- trumble er tromle 1632:233.
- trume(n) er tromme 1632:233.
- trunte (tou les gamell knuder och trundter) 'rod(stykke)' 1636:260.
- trusler 160, 603.
- tryg (fast, trøcht och vigienkallendis affkald) 'urokkelig' 1621:29 o.s.v.
- tryglebreve 80, 542.
- trykke (da gich HF hen och trugte paa Ts hest och begiered, hand motte kiøre) 'presse, klemme' (?) 1636:211.
- træfang (threfang) 'trætning, træredskaber' 1631:261.
- trælbåret (trellbord) 'skamslået, mørbanket' 1621:58 o.s.v.
- træved (3 eller 4 threved) 'brændestykke' 1630:541.
- træværk (huis hand fornøden haffde medt adtschillig trewerch som war med ploue, harre, wogne och andet saadant) 'tømmer' 1635:338.
- trøcht se tryg.
- trøjeklæde 'tøj til trøje' 1627:192 o.s.v.
- trøskebrænde 'råddent brænde' 1636:343.
- tråd (det store trodt, som løb igien offuer søen och vd adt vangen) 'spor' 1637:115.
- tui se tvi.
- tuile se vile.
- tuingt er participium af tvinge 1631:180.
- tuiste(s) se tvist(es).
- turde 1) (I tør well komme i tale med hende) 'kunne' 1632:182.
2) (du torst iche legge mig vdt [som barnefader]) 'behøve' 1636:362.
- tursched er participium af tørske 1630:387.
- tutte (OP ... sloe C till jorden och støtte och tuttede ... C) 'puffe, støde, skubbe' 1636:295.
- tvang 133.
- tvangsfuldbyrdelse 53.
- tvehændes (hannd Blou thuehendis ... medt en wogenkiep) 'med to hænder' 1625:13.

- tvestivet (1 huid ornegilling, er thuestyffuedt) 'med dobbelt skår i øret' 1626:736; 1627:16.
- tvi (tui dig, der du for wee, du motte taugdt nu) er en interjektion, som udtrykker foragt, afsky, 'føj' 1634:246.
- tvist (de tuiste parter) 'stridig, uenig' (måske fejl for tui-stige, se tvistig ndf.) 1635:300.
- tvistes (der schall tuistis, huad ret liggerne ... schall werre wndergifne) 'strides om, diskuteres' 1635:250.
- tvistig (da tilkomer same thuistige gierder Gladsaxe mend) 'som giver anledning til strid, uenighed' 1631:496; 1635:246.
- tværskår (er der pløyed ind wdj engen thre thuerschaarer) 'tværgående skår' (egt. så stor en del af engen, som slås i ét hug) 1631:333.
- tyende 79, 232.
- tyge (widnisbiurd maa thye derom) 'vidne' 1631:262.
- tygge i forbindelsen tygge for (hand och J, som haffuer thuked for PN ..., stall to øg) 'bagtale' 1624:71.
- tykke (mig totte, at ...; ded war lige saadan en hest, ded hand tygte) 'synes' 1621:392; 1634:233.
- tylvt 'antal af 12' 1628:155; 1636:516.
- tynd bruges bl.a. i betydningen (samme schouffue er thynd i sigh selff) 'med spredt træbevoksning' 1625:355.
- tyndagtig (schouffen [er] tyndagtig) 'tynd' (se ovf.) 1629:393.
- tyngge (schall OM suare till ald thyngge, som ... schall gaa aff gaarden) 'økonomisk eller arbejdsmæssig forpligtelse over for en myndighed' 1628:215 o.s.v.
- tyre mie (MS ... haffuer slagen hanns quinde ... medt it thiurre mie) '(tørret) tyrelem' 1625:230; 1626:652.
- tyrepenge (tiurepenge) 'afgift for underhold af tyr' 1628:707; 1629:573; 1633:339.
- tyrling (tiurling) 'tyrekalv' 1636:557a.
- tystøl 'øl importeret fra Tyskland (spec. Rostock)' 1626:562; 1630:370; 1633:461.
- I tyve (tiuffue) 'høtyv' 1629:769 o.s.v.
- II tyve (1 tiuffue i dedt høyre [øre]) 'tyvemærke' (se ndf.) 1636:557a.
- tyvemærke (it thiuge merche i dett hørre ørre) 'øremærke af kløftet form (som en høtyv)' 1625:317 o.s.v.
- tyveri 112.
- tyvfrastjålet (tiufffrastolen) 'frastjålet ved tyveri' 1634:388
- tyvned (samme tiuffnet eller hauffre, som hans søn haffde staalet) 'tyveri' 1635:293; 1636:20.
- tyvsag (tiuffsagh) 'anklage for tyveri' 1631:300; 1636:254.

- tyvstjålet (tiuffstaalen) 'stjålet ved tyveri' 1634:429.
- tægtedag (i dag war rette tegtedag) 'retsdag, dag for retsbehandling' 1628:2 o.s.v.
- tælle 1) (att siunne och besigte, huor mange suin dj kunne thalle och therpaa kand fedes) 'optælle' (formen måske fejl for thelle) 1625:210; 1626:206.
- 2) i forbindelsen at tælle på (7 lamb, at telle paa ehr penge 2 mk. 10 sch.) 'for hver enhed' (jfr. tal ovf.) 1636:445.
- tænke i forbindelsen tænke op (Jeg haffuer tengt mere op) 'finde på' 1630:346.
- tæppe (quinden ... motte berre det theppe til bage igen, som hun haffde tagedt med) 'gærde(materiale)' 1625:380.
- tæring i forbindelsen kost og tæring se kost.
- tærsk 1) 'skille kerner fra strå ved slag med plejl' 1627:223 o.s.v.
- 2) (dj ... tarsch hannom medt en høetiuffue) 'tæske, klø' 1634:196.
- tærskemand (terschemandt) 'tærsker' 1633:79.
- tærskning 324.
- tøj 1) 'klæder, stof' 620, 621.
- 2) (da sagde A, Ney, lade mig mitt tøy, ieg gjorde kisten med) 'værktøj' 1631:473a.
- tøjrbød (PM ... haffuer laded ... varsell giffued HN for thøierbed) 'græsjord, der tøjres på' 1629:376.
- tøjre i forbindelsen tøjre op (hand haffuer thøyred en oerager op for hanom) 'afgræsse af husdyr' 1629:186.
- tøjring 361.
- tømmerhug 'arbejde med træfældning' 1634:238.
- tønde 1) er en beholder 1631:217 o.s.v.
- 2) er et rummål (om havre) 1621:19, (om rug) 1621:21, (om sild) 1621:227, (om øl) 1621:307 o.s.v.
- tøngen se tyngse.
- tørv 328.
- tørvelyng (k.m. tørreliung, som kaldis Fembsøe liung) 'tørvemose' 1635:245, 249.
- tørveskyr (thyrreschyr) 'tørveskæring' 1630:358.
- tøy se tøj.
- uafvundet (angerløb och waffuundedt) 'ikke fradømt ved dom' 1633:340.
- ubehindret (frj och wbehindredt) 'uhindret' 1627:162.

- uberådt (otte mend vberodde wdginge och igien velberaadde indkomme) 'uden forhåndsovervejelser' 1630:454.
- ubetænkenhed 'ubetænsomhed' 1631:267.
- ubevaret i forbindelsen være ubevaret (han ... schall verre CH gandsche vbeuaret, enten ded kand verre med slagsmaal, thrusell ...) 'holde sig fra, ikke befatte sig med' 1621:289; 1630:172 o.s.v.
- ubevidst (wbeuist) 'ubekendt' 1634:232.
- ubrændt 'uden indbrændt ejermærke' 1625:405; 1626:73.
- udborge (efftersom de JOS aff ded blaa torn haffuer wdbaarged) 'udløse mod kaution' 1627:266, 340.
- uddele (dennom att føre det første hand kand vddele dennom) 'få indkaldt ad rettens vej' 1621:1.
- uddrag (sagsens wddrag) 'afgørelse' 1626:408; 1636:295.
- udeblivelse 31.
- uden 1) (bleff tilldømt at betale ..., vden hand kand affuerge) 'medmindre' 1621:517; 1631:163 o.s.v.
- 2) (tou lenger ... ehr ved magt vden fire bindinger hus) 'undtagen' 1635:262; 1637:19.
- 3) (WH vden Nøreport) 'uden for' 1621:119; 1632:328 o.s.v.
- udentagendes (vden thagendes den thønde ...) 'undtagen' 1625:287.
- udfald (HH ... haffuer giort wdfaldt ... och ... KL ... offuerilett) 'overfald' 1635:25.
- udflakt (l bore paa stødedt, och dend er vdflagt) 'udvidet, udspilet' 1636:557a.
- udflod (tuende fischeparcher, som vandedt altid haffuer haft sit løb igienom och vdflodt) 'udløb' 1634:287.
- udflække (bygningstømer ... schall dj lade saugschiere och iche ... wdfleche tømred) 'hugge ud ved flækning' 1636:169.
- udføre ([man må ikke] nogen wedt til stranden at nederføre ... och dedt der at wdførre medt baade) 'sende ud, eksportere' 1633:15.
- udgang (sagsens rette vdgang) 'afslutning, afgørelse' 1636:319.
- udgenne (J haffuer jaged och vdgint HLs øeg) 'drive ud' 1628:466.
- udgive (TPs vdgiffne handschrifters formelding) 'udstede' 1634:425.
- udgøre (till gielden vdgiort alt, huis i boet fandtis) 'udrede, betale' 1637:12, 73.
- udhøkre (gies, høns ... till forprang vdhøcker paa Amager torff) 'sælge i små partier' 1630:166.

- udkomme 1) (om ... RE motte wdkome for nøigachtig borger [d.v.s. borgen]) 'komme ud, slippe ud' 1626:406.
- 2) (samme mend, som for:ne guodtz haffuer vdkomet och tillsted JLB vden domb) 'bringe væk, flytte ud' (?) 1625:263.
- udlade 1) (da vilde hand vdlade aff wandet, saa det icke schulle gjøre denom ... schade paa deris enge) 'lade komme ud, lukke ud' 1634:298.
- 2) (der de [gæssene] bleff wdladne aff HPS gaard) 'slippe ud' 1635:10.
- udlede (maale och wlede ett stycke jord) 'undersøge og klarlægge' 1630:273.
- udlove (den oxer, Gladtsaxe mend haffuer wdloffuidt) 'give løfte om (tilbagebetaling af), garantere økonomisk for' 1626:41, 296; 1630:502; 1631:556.
- udlæg (parterne ... at forenige med lodning eller vdleg) 'en ved dom eller forlig fastsat udredelse' 53; 1636:65, 199.
- udlægge (en eng, som bleff vdlagt aff Ibstrups marck) 'lægge ud til græsning' 1625:*73; 1630:259; 1636:199.
- udløb (sine agris vdløb) 'ende, afslutning' (?) 1635:345.
- udløbe (begge stenene [på møllen] er wdløben) 'afslide af vand' (?) 1635:126.
- udriste (1 boere i dedt høyre øre, ehr wdristed) 'udskære' 1632:446a.
- udskære (de vdschoerne schreffter) 'skære ud efter en bølgelinie' (om to halvdele af et dokument med enslydende udfærdigelser) 1624:137 o.s.v.
- udskåren skrift (jfr. udskære ovf. samt note til 1635:14) 68.
- udslæbe (en part aff denom [9 får] er bleffuen døde och vdslebedt) 'udslide, overanstrenge' 1632:484.
- udstand (haffde ieg hafft nogen vstand medt dig, da kunde ieg haffue taget mig ware) 'udestående, konflikt' 1636:295.
- udstrække (TP att søige sidt kiøb hoes bonden, saa widt samme kacheloun kand wdstreche effter kiøbens indhold) 'række til, forslå' (?) 1625:26.
- udstå (nogitt garn, som icke kaand vdstaa sin viegt vdj lerredet) 'opfyldte lovens krav' 1625:*323; 1632:140; 1634:151, 161.
- udsæd 322.
- udsættelse 32.
- udtagelsesret 93.
- udtinge (fire mend wdtinget, som hanom schulde besigte och see) 'udpege på tinge' (?) 1628:358.
- udtrykkelig (wdtrøckeligenn) 'tydelig, klar' 1624:indl.; 1625:indl.

- udtyde (eptersom k.m. wdgiffne breff ... det klarligen wdtyder, huorledis ...) 'forklare, redegøre for' 1635:96.
- udtære (dendt sædt ... schall P ... vdtersche och vdtære) 'fortære, opspise' 1634:289; 1636:338.
- udtærsk (paa mange steder war vdtorschen fra bønderne biug som iche var ydeferdig) 'aftærsk, tærsk så at kernerne udskilles' 1631:58; 1634:289; 1635:67; 1636:338.
- udvise 'anvise' 1621:24 o.s.v.
- udvurdere (wduorderidt) 'foretage udlæg (efter vurdering) i noget til dækning af gæld' 1632:200.
- udvurdering 'udlæg efter vurdering' 53.
- udygtig (jord ... wdygtig till alle slags sæd) 'uegnet, utjenlig' 1635:247.
- uendelig (hans welb. ... voris dom haffuer kiendt wendelig at werre dømpet) 'ikke afgørende, ikke afsluttende' 1636:249.
- ufejdet (vpaatalled ... och i alle maader vfeided) 'uangrebet' 1630:313.
- uforkrænket (øffrighedens sag i alle maader wforkrenket) 'uanstøt, uberørt' 1635:127; 1636:345.
- uforrette (huem som hin anden igien wforretter) 'forurette' 1626:193; 1629:304; 1635:246.
- uforvundet (pandtedt JJ ... for dj thydsche soldatters penge leige wdforuonden och wden deris hossbondes jaa och minde) 'uden at, som loven foreskriver, være blevet overbevist om, at en forseelse er begået' 1626:68.
- ufærd (hand vaar deraff wfer en sex vgers tiid) 'skadet, molesteret' 1630:344.
- ufæst (besider kongens huse wfest) 'uden at have indgået fæstemål' 1635:114, 115, 116, 118; 1636:212.
- ufør (sloe ... JV ... A med en høetiuffue och gjorde hanom dermed vfør) 'ude af stand til at bevæge sig' 1628:277.
- ugedagstjener 'fæstebonde med arbejdspligt på hovedgård én dag (sjældnere flere dage) om ugen' 1626:248.
- ugedagsværk 'arbejde på hovedgård én dag (sjældnere flere dage) om ugen' 1630:185.
- ugildet 'ikke kastreret' 1629:739; 1631:38; 1635:378.
- uhjemmel (hans wtroschabs och wloglig whiemels gierninger) 'manglende hjemmel' 1636:249.
- uhjemmelig (tiende, som de haffuer aff Presteholmen affført whiemelig) 'uden hjemmel' 1634:416; 1635:146.
- uildet (viled och vkieridt) 'upåklaget' 1628:469.
- ukasseret (hendis bog wcasserit epter n.b. giort) 'gyldig' 1632:87.

- uklareret (jordbogen wclareridt epter slottschriffuerens sedells formelding at werre) 'uden aflagt regnskab' 1632:257.
- ukæret (viled och vkieridt) 'upåklaget' 1628:469.
- ulempe (JA lastede Ps vlempe) 'forkastelig adfærd' 1636:293.
- ulyd (giorde wliud paa tinge; wdlyd) 'støj, spektakel' 17; 1628:292; 1629:532; 1630:277.
- ulydagtighed (nogen vlydagtighedt medt schielden eller <saadan> vquemsordt) 'ulyd' (se ovf.) 1636:324.
- ulydelse 'ulydighed' 1626:270; 1629:191; 1632:243.
- ulydighed 75.
- umage 1) (for suie och spreche och anden wmage) 'skade, ubehageligheder' 1626:690; 1627:5.
- 2) (for wmage, hun haffde hafft med hans brodersønn) 'arbejde, besvær' 1630:501 o.s.v.
- umagsom (meget wmagtsomt at waare och høste i dend ene wang) 'besværlig, vanskelig' 1635:247.
- uminde (wdj vminde) 'uden tilladelse' 1636:2.
- umolesteret (efftersom ... hand for sin ... moders ... credito-
rer, som dj er gieltdt schyldig, kunde wmolestonerit
bliffue) 'ikke økonomisk skadet, belastet' 1632:123; 1636:45.
- unde 1) (haffuer handt ... vndt och beuilgedt JR fire schepper
bygiord) 'give, tilstå' 1634:289, 323.
- 2) (da motte huer mand well lie mig och vnte mig vell) 'bryde sig om, kunne lide, holde af' 1634:246.
- under bruges bl.a. således:
- 1) (vnder hans mandheld) 'under straf af' 1624:11 o.s.v.
- 2) (l schure wnder i ded høyre øre) 'i undersiden af' 1630:581a.
- underfoged 'byfogeds medhjælper' 1635:86.
- underfundig (hendis wnderføndige och vnde sambuittigheds till-
schynderris indgiffuellse) 'lumsk, svigefuld' 1632:223.
- underligger 'slotsfogeds medhjælper' 1630:387 o.s.v.
- underpant 'pant i noget, som bliver i pantsætterens besiddelse' 1634:212.
- undersked (at mand kunde wjde wnderscheedt derpaa) 'forskell' 1635:283.
- underslå (duldeligen wnderslagen) 'skjule' 1635:251; 1636:249.
- undertag 1) (it wndertagh i dett wenstre ørre) 'snit i underkanten af øre' 1625:30 o.s.v.
- 2) (4 schepper jor, hand haffuit loffuit hannom i
huer wong thill wndertagh) 'aftagt' 1626:327.

- undertage (vndertagenndis) 'untage' 1621:341; 1636:172.
- undertrykke (JOs signete war vndertrugt) 'trykke nedenfor' 1630:137.
- undertægt 1) (1 vndertægt i ded høyre [øre]) 'undertag' (se ovf. betydn. 1) 1631:220.
- 2) (daa bekiende HO att haffue loffuidt JJ dette wnderthecht ... [:] Westre wongh ...) 'aftægt' 1626:199.
- undervise (dersom de derom haffde weridt ret wnderwiist tillforne ... haffde dj dedt indtedt giort) 'oplyse' 1635:97.
- undervisning (rigtig wnderwisning och forklaring) 'oplysning' 521-523; 1632:250.
- undsigelse (thrusell och vndsigelse) 'trussel' 1628:238; 1630:370.
- undvige (da schall hand strax husett vnduige och byen at afffløtte) 'forlade' 1630:255.
- ungefær (wnggefer) 'omtrent' 1626:114 o.s.v.
- ungerse se yngerse.
- unyttig (mange vnyttig ordt och bander) 'usømmelig' 1630:266; 1634:205.
- upligt (same schoffue till wpligt at werre forhuggenn) 'skade' 1632:178.
- urispet 'ikke pløjet første gang' 1632:283.
- urtegårdsmand 'gartner' 1626:690.
- uryggelig (itt fuld och vrøgeligt affkald) 'uomstødelig, uigenkaldelig' 1624:106; 1625:*29 o.s.v.
- uskikkelig (till egteschabs kierlighedts beuisning gandsche wschickeligh) 'uskikket, udygtig' 1635:108.
- uskrevet (galte ..., som war wbrendt och wschreffuen) 'ikke registreret' (?) 1626:73, 312.
- uskæret (vschierred huning) 'urenset' 1630:509, 541.
- ustolt (om hand ... vdj nogen maader hanom vstolt tilltaled) 'usømmelig' 1636:200, 287.
- utilbørlig (hand ... rende vtillbørlige med same hest till byen) 'upassende, uacceptabel' 1631:147.
- uwitterlig 1) (dog hanom wwitterligt) 'uafvidende' 1621:509; 1632:48 o.s.v.
- 2) (A tog et øg fra en mandt i Gientoffte och dreff hanom wwitterligt) 'uden kendskab til en sags rette sammenhæng' 1636:254.

v- se også u-.

vad 'vadested' 463; 1629:368; 1637:115 o.s.v.

vae er vare, sb. 1624:37.

vagt (efffter at ded haffde ringet paa wagt) 'vagttjeneste'
1632:165.

vahening se våning.

Valdermusbe se Sankt Valborgmesse.

valkemølle 'mølle til valkning (udblødning og stampning) af
klæde m.m.' 1631:336; 1632:229; 1633:250.

van (hun er van och haffue huro for seche) 'vant til' (?)
1630:346. Meningen er dunkel.

vand i forbindelsen slå vand på (J sloe vand paa T, som hand
laa i en boed) 'tisse' 1629:348.

vandløb 1) 'å, bæk m.m.' 102, 201.

2) (dersom ded haffde weridt wandløb, da kand wandedt
opholdes offuer ... en siellands allen) 'afløb for
vand' 1634:312.

vandrede 'udstyr, som hører til møllens vandhjul' 1635:126.

vandstade (en tofft, som ehr forkortet for vandstade aarlig till
4 schepper sedt) 'stående vand' 1635:247.

vandt er præteritum af vidne 1632:182 o.s.v.

vandværk ([møllernes] tømmer, stiene, quernerne, wandwerchedt,
hiulene ...) 'vandrede' (se ovf.) 1635:126.

vane i forbindelsen få vane i (en ... syg, som haffuer faaed
vane i deris wangh) 'få for vane at bryde ind i'
(jfr. vangevant) 1635:252.

vang 1) (Waldby haffuer 2 wange) 'del af bymark' 215;
1635:247.

2) (en rughaffue ... ligger i wangh, och laae wdj fællid;
Waldby haffuer 2 wange, dend ene till wang, dend
anden till fellidt och ruhaue) 'dyrket og indgårdet
part af (den på Sjælland i almindelighed i to eller
tre dele, vange inddelte) bymark' 1628:307; 1635:
247 o.s.v.

vangemand 'tilsynsmand ved vangen' 1629:368.

vangevant (wloulig quegh eller wonge wondt) 'som har fået for
vane at bryde ind i en vang' (betydn. 2) 1626:384
o.s.v.

vangeværge i forbindelsen stå vangeværge (om dj [gærderne] war
saa loulige, at dj kunde staa wonge werge eller iche)
'være forsvarligt indhegnet omkring vangen' (betydn. 2)
1626:402 o.s.v.

vangsgærde 'gærde omkring vang' (betydn. 2) 1630:286.

vanse, vansere se vogense.

- I vare, sb. 1) i forbindelsen tage vare a) (och dennem [herredsfoged og skriver] sellff for sch de tage vare) 'agte på, tage i agt' 1624:indl.; 1627:318.
- b) (hun tager kongens lamb och thoe ware) 'passe på, tage sig af' 1628:271, 281.
- 2) 'materiel ting, som kan indgå i en handel' 1631:199; 1632:176.
- II vare, vb. 1) (1 quinde, som midlertid warede hanom) 'passe, pleje' 1627:308.
- 2) (hand laa i en boed och varede noget leeridt) 'tage vare på' 1629:348.
- 3) i forbindelsen vare på (en karll, som kunde vare paa fangenn) 'passe på, vogte' 1636:513.
- varsel 30.
- varselmand 'stævningsmand' 1624:64 o.s.v.
- varselseddel (en warsellsedels formelding) 'skriftlig stævning' 1632:165.
- vdleg se udlæg.
- vdtersche, vdtorschen se udtærsk.
- ve (tui dig, der du for wee, du motte taugdt nu) 'smerte, pine' (muligvis dog forvanskning af: du vorde ve 'gid du må få en ulykke') 1634:246.
- ved, sb. (wedt, handt ... haffuer sønderlaget) 'brændestykke' 1628:480; 1632:483.
- ved, adv. (wedt sexten aar siden) 'henved, circa' 1621:517.
- vederfeldiggjordt er fejl for nederfeldiggjordt, se nederfældiggøre ovf. 1625:*158.
- vederlamb se vædderlam.
- vedermæle (til vedermelle) 'genmæle, forsvar' 1630:235 o.s.v.
- vedermælestale (till vedermellstale) 'genmæle, forsvar' 1631:322.
- vedermålstale (thill wedermaalls thalle) 'genmæle, forsvar' 1625:46; 1630:228.
- vedermålsting (weddermaalls tingh) 'det ting, hvor modparten møder til vedermål 'forsvar på anklager'' 1621:19 o.s.v.
- vederpart 'modpart' 1635:263.
- vedhave 'indhegnet areal eller gård til større brændeoplag' 1633:383.

- vedkomme (JR ... opbøed en kieste, som JH ... wedkommer) 'angå, vedrøre' 1626:221; 1635:272.
- vedtage 1) (at indrøme och wedtage k.m. gaarde, huor denom førewissis) 'overtage' 1635:149.
- 2) (de leedt ... som Wirums mend vedtager) 'grænse op til' 1635:272.
- vedtræ (wedethre) 'træstykke' 1625:77; 1633:483; 1634:131.
- vedtægt 173.
- veffstolpe se vævstolpe.
- vegge (C ... tog veggen och schiødt aff sin haand) 'kile' 1633:53; 1636:295.
- veiermøllen er vejrmøllen 1633:268.
- vej 1) i forbindelsen af vejen (saa kaste hand mere ved och foer aff vegen) 'væk' 1630:541.
- 2) i forbindelsen i vejen (huor ner hun war i wegen med barned) 'henne i en graviditet' 1631:544.
- 3) i forbindelsen til veje (at hand schulle saa och pløye och holde till veye, huad hand haffde) 'i orden' 1634:315.
- veje 104, 213, 462.
- vejeseddel (epter wigeis sedell wogh 1½ lispund) 'vægtseddel, attest på vægten af det vejede' 1625:241.
- vejfred 71.
- vejrlig 203.
- velagtet (erlig och wellacht) i titulatur 'meget agtet' 1621:176 o.s.v.
- velberåd (otte mend vberodde wdginge och igien velberaadde indkomme) 'efter nøje overvejelse' 1630:454.
- velfærd (PV haffuer schildt OS wed sin vellferdt) 'gode tilværelse, lykke' 1630:292.
- velvis (velluise bormester och raadt) i titulatur 'meget klog' 1634:97.
- vende på (Schrederstøche, som ... wender paa ... Lille Ertebiere) 'støde op til' 1636:199.
- venlig 1) (thachede hannom for goed och wenliger omgengelse) 'venskabelig' 1625:216.
- 2) (wenlig och well forligte) 'i mindelighed' 1621:132 o.s.v.
- vennike (wenicke; venicken) 'grov, tarvelig kittel' 1634:313.
- verge er være 1625:*291.
- verligen er uærlig 1636:315.
- verneting se værneting.
- verrellse se værelse.

verriemaall se værgemål.

veßing se vissing.

vide, sb. (ep̄ter vide och vedtegt) 'retsregler for landsbysamfund' 1632:456.

vide, adv. (aff et pundt seedt kunde der ic̄e wide en t̄ønde iḡien at bekome) 'over et stort område' 1636:373.

vide, vb. bruges bl.a. i forbindelsen vide til vilje (dersom at hand ved hende derfor noget till villie, da ...) 'gøre for ens skyld, tage hensyn til' 1631:414.

videnskab (ieg widenschab er aff ... min broder ... begierendis) 'kundskab, besked' 1632:192.

videre (om [han] og ... ON will fra denom legge, huis dj wider haffuer, end dj bør, saa vell som at aname, huadt gierder de videre bør at haffue end de haffuer) 'mere' 1636:10, 27.

videsbødesgilde 'gilde som holdes for videspenge' (se ndf.) 1625:229.

videspenge 'pengestraf, bøde ifølge viden' (se ovf.) 1625:229.

vidnesbyrd 36.

videnskab (wden nogen øffrigheds widsenschab eller tillkiende-giffuelse) 'vidende' 1635:283.

vidskab (medt hans ville och vidschab och thilladellse) 'vidende' 1636:210, 249.

vidtløft(el)ig 'udførlig, omfangsrig' 1628:500; 1632:316.

vidtløftighed 'udførlighed' 1635:9.

vilckor se vilkår.

vild, sb. 1) (vden wilde) 'partiskhed' 1622:232.

2) i forbindelsen efter egen vild (vey, som offuer mose ... lagt er paa deris egen march ep̄ter deris egen vild) 'efter eget ønske, på egen hånd' 1630:40.

vild, adj. (vnge PP ... ehr ... ic̄e villere endt en goedt plougkiøring, saa handt ic̄e kandt holde gaarden) 'rask, dygtig' 1637:19.

vildtbane 'areal med jagtret, forbeholdt ejeren' 1633:573.

vile (same tiid da war ded i de tuile [d.v.s. det vile], der egen var huggen) 'stund, tid' 1629:182.

vilje 1) (der wdj dendt frome lensmand hans welb. wille beeteet haffuer) 'velvillighed' 1636:199.

2) i forbindelsen vide til vilje se ovf. under vide.

3) i forbindelsen være til vilje (aldrig hand war feldberede(rne) noget till willie for den jor̄dt) 'være efter ens ønske' (?) 1633:250.

- vilkår 1) (hørde inggen wilckor) 'forhåndsbetingelser' 1631:309.
- 2) (deris byes vilckor) 'vedtægter' 1633:348; 1635:192.
- villere se vild, adj.
- villighed (som ML ... haffde i pandt sadt GH for 12 dlr. och 2 aars willighed) 'rente' 1625:241 o.s.v.
- vimmel 'vimmelbor, spigerbor' 1631:147.
- vinde er vidne 1630:203 o.s.v.
- vindel (haffde en vindell høe vnder sin arm) 'bundt, armfuld' 1629:368.
- vindsked (haurehuset er 3 vindscheer borte aff) 'bræt på yderkanten af husgavl fra tagryg til tagskæg' 1636:162.
- vinduer 253.
- vinterræde (daa sagde hand thill HP, hør du winter rede, dig haffuer jeg noigedt medt att gjørre) er et skældsord (ræde 'fugleskræmsel') 1626:506.
- virkejern (werchiern) 'værktøj (kniv) til at beskære hov (virke hov ud) med, før hesten skos' 1626:181.
- vis 1) (at haffue hieme och wijße werrelse i Kiøbenhavn) 'uomtvistelig, ubetvivlelig' 1631:352; 1635:263.
- 2) (enn vis tiidt at ... beramme) 'bestemt, fastsat' 1632:280.
- 3) (hans wisse bud) 'bemyndiget, med fuldmagt' 1626:157 o.s.v.
- vise betyder bl.a. (NA ... redt neder till presten ... och bestillede presten, formedelst at hun [afdødes kone] haffde ingen at wise) 'sende' 1634:214.
- visning (visning och forloffuen) 'sikkerhed, kaution' 1625:*97, *254.
- visse (wisße och loffuen) 'sikkerhed, kaution' 1629:480; 1631:464.
- vissen (wisßenn och loffuen) 'sikkerhed, kaution' 1621:368 o.s.v.
- vissing (veßing och loughen) 'sikkerhed, kaution' 1624:19.
- vitteilig 1) 'bekendt, bevislig' 1621:105 o.s.v.
- 2) (och wittliger will bekreffte, om behoff gjøris) 'uomtvistelig, med sikkerhed' 1635:25.
- vivfader (wifffader) 'svigerfader' 1636:265.
- vkieridt se ukæret.
- vog (kornedt war meget wogt och holiigt) 'dårlig, ringe' 1636:373.
- vogenhueset er våbenhuset 1630:168.
- vogensen se vogense.
- vogne 330.

- vognhenter (vogenhenter) 'person, som tilsiger bønderne til agt (pligtkørsel)' 1635:169 o.s.v.
- vognkøb (woigenkiep; wogenkiep) 'opstander, som vognfjælene hvi-ler imod' 1626:690; 1634:196, 496; 1636:284.
- vognlag (de giorde vonlauff samen) 'fællesskab om køretøj' 1636:260.
- vognse (en wanse at lade forsmede; vogensen; vansere; vanse; wansen) 'skære på en krog' (se krog 1) ovf.) 1634:232; 1635:364; 1636:516.
- vognskjul (wogenschiuffled) 'vognskur' 1628:215 o.s.v.
- vognslod (saa sporred hand vogenn sloeen fra diurhaffuen) 'vognspor' 1629:86.
- vogntyve (en jerngior, sider for paa en vogentiuffue) 'træstykke (gaffelformet i begge ender) foran på vogn, hvori vognstangens forreste del er fæstet' 1628:621.
- vogtning 361.
- I vold 'voldelig adfærd' 70, 134.
- II vold (thage stig och sette om Ibstrups vold) 'voldanlæg' 1629:290.
- voldgift 15.
- voldmesterpenge 'afgift til den tilsynshavende ved fæstningsanlæg (i København)' 1628:276, 443; 1629:88.
- voldsbøde (hoffuedmanden haffuer giort woldt och bør at bøde sine voldsbøder) 'bøde for vold' 1634:249.
- vonlauff se vognlag.
- Vor Frue dag '2/7, Mariæ besøgsdag' 1634:316.
- Vorherre Himmelfartsdag (Vorherre himelfars dag; Wor Herre Hiemelsfars dag) 'Kristi Himmelfartsdag' 1635:401; 1636:261.
- vornedskab 79, 311.
- vornet (wornede sønner) 'som (under vornedskabet) er forpligtet til ikke at forlade fødestavnen' 1628:354; 1634:398.
- vors er genitiv af vår 1630:350.
- vrang (huad helder ieg kender ret eller wrangt, da schalt du faa schamb) 'uretfærdig' 1628:495.
- vrderingsmend er vurderingsmænd 1624:80, 87.
- vrderre er vurdere 1625:*343 o.s.v.
- vredt er uret 1625:*85.
- vreed er muligvis participium af vride (se ndf.)
- vride (O thoeg et vreed suøbeschafft) 'sno' (?) 1630:100.
- vræt (wret) 'ager', vistnok specielt 'forpløjning, ende af ager' 1635:345; 1636:199.
- vrævle (H gich och wrefflede och reff i lomen) 'brokke sig, gøre ophævelser' 1634:240.

vschierred se uskæret.

vstand se ustand.

vuer er uvejrr 1629:250, 393.

vuffue (1 suiin, som komb aff hans gaard och var stucked med en vuffue) er muligvis fejl for tiuffue (se I tyve) 1628:419.

vuitterligt se uvitterligt.

vuorderidt er participium af vurdere 1632:200.

vrude (2 schepper biugh wordt for 3 mk.) 'vurdere' 1625:70.

vurdering 25, 128.

vurderingsdom 'dom, der giver tilladelse til vurdering i forbindelse med eksekution (nam)' 1632:139.

væddemål 595.

vædderlam (wederlam) 'hanlam' 1630:581a o.s.v.

væddeseddel (han haffde ydt dedt och faad weddeseddelen) 'pantebrev' (?) 1633:201.

væg 1) (fire wegge i dend westre lenge) '(hus)fag, væggerum' 1626:199; 1628:215; 1631:83.

2) (tou wegge høe) 'så meget som kan rummes i en væg' (betydn. 1) 1634:323.

væggerum (weggerum; weiggerrumb) '(hus)fag' 1621:465; 1626:199 o.s.v.

vægt 677.

være bruges bl.a. således:

1) (nu paasche waar et aar) 'for ... siden' 1627:246.

2) i forbindelsen være over (got folch ... som war offuer schiffstedt) 'overvære' 1634:437.

værelse (sin verrellse och boelig) 'opholdssted' 1630:387 o.s.v.

værende (SN thillspurde KSL, om PP haffde noigen werendes stedt hoes hannom) 'permanent, bofast' 1627:28.

I væрге, sb. (war sin egen werge) 'person, som bestyrer en andens formue' 1626:206.

II væрге, sb. 1) (epterdj OO haffuer sikh imod LN forbrut med tuende mundslag, och hand dog iche ued lige verge haffuer taget imod O, da ...) 'forsvar, modvæрге' 1635:246.

2) (werge; werre; werrie) 'kârde' 1622:97 o.s.v.

væрге, vb. 1) (dendt [en tromme] werrid handt sig medt om hans hoffuedt) 'forsvare' 1632:233.

2) (om dedt [leddet] hengde saa louligt, at dedt kunde werie for queg) 'værne, beskytte imod' 1634:50.

værgemål (verriemaall; werriemaall) 'formynderskab' 1630:210; 1631:143.

værger 640.

værkning (LO ... har pløvedt medt dend [en stud] tre werchnin-
ger) 'markarbejde af en eller anden art' (?) 1634:
388.

værktøj 615.

værneting (verneting) 'den retsinstant (i reglen hjemting), hvor
en retssag mod en person skal anlægges' 1625:*315 o.s.v

vævstolpe (der war ingen støtter, men hans vevfstolpe var dendt
enne) 'en af de to sidestolper, som bærer vævkonstruk-
tionen, både når kæden er opspændt i vandret og i lod-
ret stilling' 1632:242.

våben 640-645.

vågestue (samme aften, der MN stoed ligh, daa bad hand och JL
sig forloff, at dj maatte gaa thill woigestuffue)
'sammenkomst før en begravelse' 1626:390.

våning (vahening) 'bolig' 1630:387.

våre (wmagsombt at waare och høste i dend ene wang) 'så vårsæd'
1635:247.

w- se v- eller u-.

wanchett se uanket 1634:372.

wandt er præteritum af vidne 1621:252 o.s.v.

wandt er præteritum af vågne 1626:473.

wanse(n) se vognse.

wcasserit se ukasseret.

wclareridt se uklareret.

wdfleche se udflække.

wdforuonden se uforvundet.

wdj er fejl for wden 'uden' 1631:336 (anden gang).

wdlyd se ulyd.

wduorderidt se udvurdere

weddermaalls tingh se vedermaalsting.

weddeseddelen se væddeseddell.

wederlam se vædderlam.

wedethre se vedtræ.

wegge(-) se væg(ge-).

wehrligt er uærligt 1626:193.

weige, weigge- se væg(ge-).

weir er vædder 1626:579.

wellacht se velagtet.

wenner er snarest fejl for wuenner 'uvenner' 1626:473.

wer er værd 1629:686.
 werchiern se virkejern.
 werchninger se værkning.
 werd er værre 1625:*57, *78.
 weret er uret 1626:494.
 werge, werie, werre se væрге.
 werlamb se vædderlam.
 werligen er uærlig 1636:315.
 werneting se værneting.
 werrelse(r) se værelse.
 werrie(-) se væрге(-).
 wfer se ufærd.
 wfest se ufæst.
 wiffader se vivfader.
 wigeis sedell se vejeseddel.
 wilckor se vilkår.
 wngerser se yngerse.
 wogh er præteritum af veje 1625:241.
 woigenkiep se vognkæp.
 woigestuffue se vågestue.
 woldermysße se Sankt Valborgmesse.
 wonge- se vange-.
 wordritt er vurderet 1625:70.
 wordt se vurde.
 wore se våre.
 worrede se vurde.
 wrefflede se vrævle.
 wret(ter) se vræt.
 wtrøchelligen se udtrykkelig.
 wunde(n) er præteritum pluralis og participium af vidne
 1621:138 o.s.v.
 wunidz er participium af vidne 1632:180.

yde (I ydte enn gasße till landgielde) 'udrede, erlægge' 1621:
 325; 1633:483 o.s.v.

ympe (hombler kuller och piller, deßligeste ymper; imper) 'pode'
 1627:185 o.s.v.

yngerse (1 røt yngerse; øngerse; wungerser) 'ung hest' 1626:62; 1629:63; 1631:58a; 1632:8a; 1634:315.

yngrling (1 rødbraged yngrling) 'ung hest' 1628:66.

yngrlingøg (1 rødbroget yngrling øy) 'ung hoppe' 1628:18.

zeddel(ler) se seddel.

æffredt se ævred.

ægt 'pligtkørsel' 306.

ægtefæller 86.

ægteskab 85.

ække (tho ecker, som hand schulle agitt) 'ægt, pligtkørsel' 1624:145 o.s.v.

ækkepenge (eckepenge, -pendinge) 'ægtpenge, afgift for at være fritaget for ægt, pligtkørsel' 1625:49 o.s.v.

ære 602.

ærekränkelse 73.

ærlig 1) (erlig och wellacht) 'retskaffen i retslig og moralsk henseende' 1621:176 o.s.v.

2) (andet end det, som erligt er) 'som vedrører æren og det godt rygte' 1621:267 o.s.v.

3) (det led ... som stuod imellem offuereffuet och felleden, bleff erligenn ophuogitt) 'til fulde, grundigt, kraftigt' 1625:*57.

ærre (di ... iche motte kome vdt endten medt heste eller queg, førend de fich ared alt, huis de schulle der giøre) 'pløje' 1636:253.

ærtetiende (ertetiende) 'tiende i form af ærter' 1630:265.

æske (heschede HJ i rette denn zedell; eschede; esket) 'gøre retsligt krav på' 1625:*212, 46; 1627:355.

ævred (naar de faar giffuedt æffredt ... da schall Lyndby queg faa schamb) 'græsningsret på afhøstet mark' 1632:210.

øde, sb. (dedt slag var mig øde [d.v.s. fik jeg ved skæbnens tilskikkelse] och iche agt) 'skæbne' 1636:295.

øde, adj. 1) (gierderne [er] gandsche øde; [en bro er] sledt øde) 'i forfald, ubrugelig' 1625:49, 245; 1628:452; 1630:286.

2) (ett øe huß) 'ubenyttet' 1624:16.

ødegårde 251, 322.

øg 'hoppe' 1624:71; 1631:202, 317 o.s.v.

øge se noge.

øgtिंगest (3 øgtingester, huad helder ded var heste eller øg, ded ved hand icke) må være en (nedsættende ?) betegnelse på en hest 1631:317.

øksehammer (4 slau ... medt en øxe hammer) 'redskab, som er en forening af en økse og en hammer' 1626:425; 1628:495; 1631:122; 1636:295.

øl 389.

ølfjerding 'tønde der rummer en fjerding (se ovf.) øl' 1636:22.

ølsmål (PO tillspurde PC, om hand ... war enten i laug eller øllsmaall eller talt medt hanom dendt dag) 'drikkelag' 1635:62.

ørnen, ørnene er ørerne 1630:541.

ørre fingen er ørefigen 1625:354.

øverste 'oberst' 1636:431.

øvrighed 11.

øxen er pluralis af okse 1629:306.

øx(s)ehammer se øksehammer.

åben i forbindelsen stå åben for (denne sag [skal] staa hanom oben fore, saafrembt at LP sig imodt M forseer) 'stå hen til senere afgørelse' 1636:324 o.s.v.

ålekiste 'kasseformet redskab til ålefangst' 1632:200; 1634:224; 1635:247.

årets inddeling 691.

årgammel (3 aargamel kalffue) '1 år gammel' 1633:223, 227.

årlig i forbindelsen årlig års 'år for år, årlig' 1630:228 o.s.v.

årsag ((KKJ)er aarsage wdj de kaasters mistellse) 'foranledning' 1634:472.

årsage (da suared for:ne fange ney och aarsaged hanom i alle maader) 'fralægge beskyldning for en brøde' 1631:204.

årtid (1 thønde [øl] thill aartheid) 'gravøl' 1626:461; 1630:324.

åsted 'sted, hvortil et retsligt forhold knytter sig' 1632:352.

åsynsmand (HL ... fremkallede otte aasiunsmend ... som skulle siune och see, grandsche och forfare et gjerde) 'synsmand' 1629:311.

åsæde (asbede) 'plovstjært, plovens styrestang med håndtag' 1629:603.

